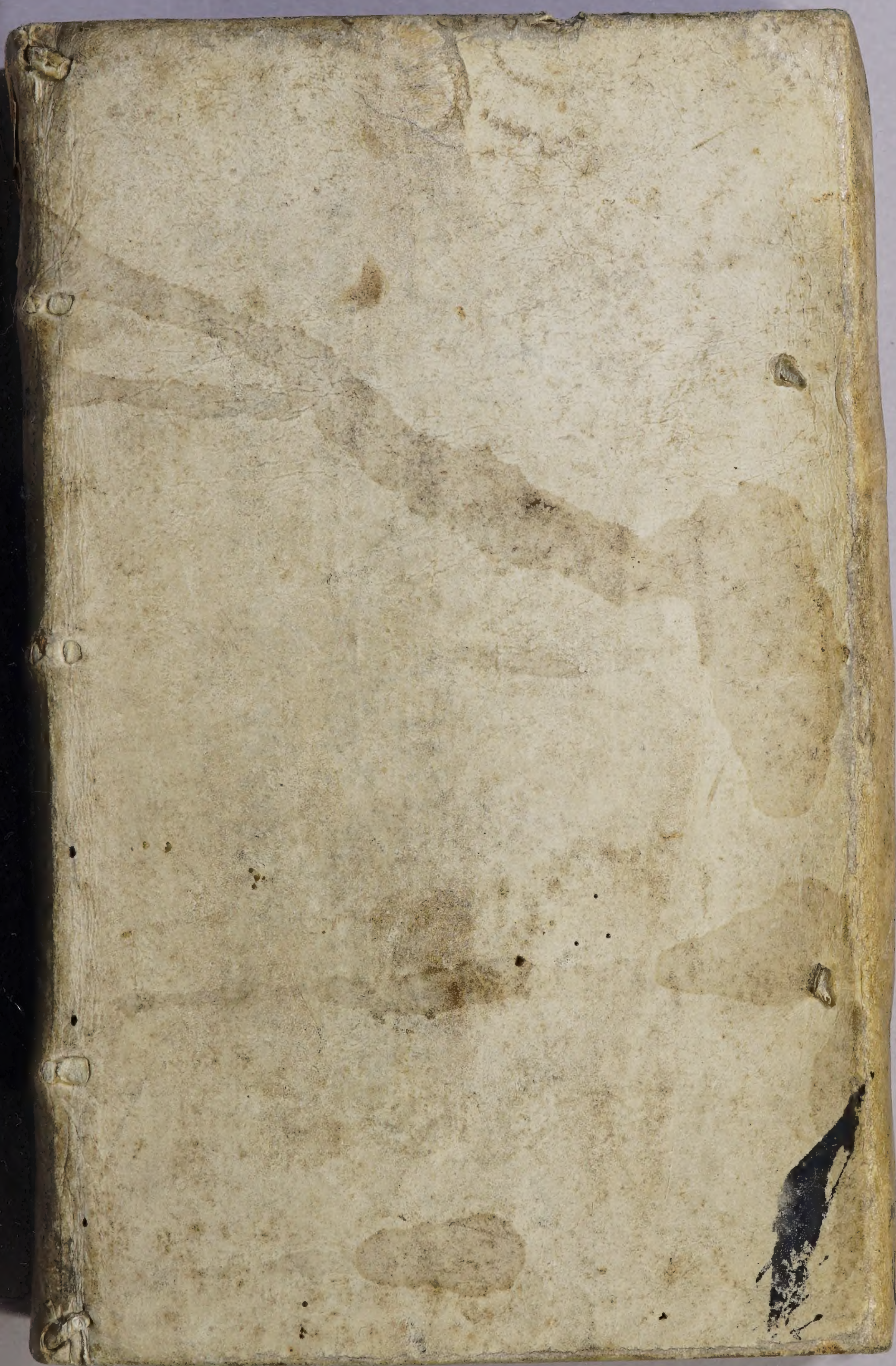

132

600

Ioannis Leonis AFRICANI, DE TOTIVS Africæ descriptione, LIBRI.IX.

Quibus non solùm Africæ regionum, insularum, & oppidorum situs, locorumq́ interualla accuratè complexus est, sed Regum familias, bellorum causas & euentus, resq́ in ea memorabiles, tam à seipso diligenti obseruatione indagatas, q̈ in veris Maurorum Annalib. memoriæ traditas, copiose descripsit, recens in Latinam linguam conuersi Ioan. Floriano Interprete.

ANTVERPIÆ
Apud Ioan. Latium, M. D. LVI.
Cum Priuilegio.

Priuilegij ſententia.

NE quis in Brabantiæ Ducatu præter Ioannem Latium, Deſcriptionem Africæ Ioannis Leonis Africani, recens à Ioanne Floriano Latina lingua donatam imprimat, vel alibi impreſſam inter promercales habeat, Sereniſſimi Philippi Regis Priuilegio cautum eſt. Velut fuſius patet in Diplomate illi conceſſo Bruxellæ viij. Calend. April. M. D. LVI. Signatis

P. Lens.

MAGNIFICO DOMINO D. Melchiori Scheto Coruino, Thesaurario præclaræ vrbis Antuerp. optimè merito, Ioan. Florianus S. D. P.

Etustißima consuetudine à multis retro seculis obseruata, receptum est, ornatißimè vir, vt qui vel proprio Marte, ingeniique fœlicitate libros conscripsissent, vel aliorum scripta in aliam linguam transtulissent, suas vigilias aut amicis, aut Magnatibus consecrarent, inscriberent atque nuncuparent. Hunc morem mihi etiam atque etiam imitatu dignissimum iudicanti, tu mihi omnium primus occurrebas, qui quidem egregiis parentibus, & honesta amplißimaque familia ortus, propter insignes virtutes tuas animique dotes singulares nuper ad Rempub. admotus, atque ærario publico non sine summa laude atque gloria præfectus, dignis-

ſimus eſſe videbare, cui ceu Patrono æquiſſimo hanc noſtram qualemcunque opellam piis votis dedicarem, idque cum propter innatum tuum erga literatos candorem, tum quòd exterarum & maxima ex parte nobis incognitarum regionum deſcriptiones, ei potiſſimum conuenire putauerim, cuius nomen in exteris etiam regionibus, vtpote in Orbe nouo, notiſſimum eſſet. Cùm ante menſes aliquot in Ioannis Leonis Africæ deſcriptionum, rerumque in ea memorabilium libros, non lectu modò, verùm & maxima laude digniſſimos incidiſſem, non potui non ſeriò hominis ſummam hac in re mirari diligentiam. Imò mihi ingentem theſaurum inueniſſe perſuadebā, qui ſingulorum Regnorum, Regionum, Oppidorum, Populorum, Montium, & Fluminum exactiſſimam haberem delineationem. Nam ſi Pythagoram aliquando propter vnam à ſe inuentam figuram Geometricam, centum boues diis ſacrificaſſe conſtat, quantò magis ego gaudere debeo, qui de locis amplius ſexcentis veteribus incognitis, nactus ſim integram cognitionem? Reperitur quidem Africa, Ptolemæi tabulis Geographicis depicta, ſed ſi quis cum hac conferre velit, maximam atque adeò potiſſimam partem, vt

quæ

quæ per id tempus adhuc incognita esset, à Ptolemæo cæterisq́ silentio prætermissam intelliget. Neq́ est quòd quisquam Authoris nostri vigilias ceu somnia vel figmenta criminetur: hic siquidem natione Granatensis, patria per Ferdinandum & Elisabeth Hispaniarum Reges expugnata in Barbariam profugiens, Fessæ literis Arabicis operam dedit, quibus & libris à se editis clarus euasit. Deinde variis iactatus profectionibus præter Asiam & Europæ partem à se perlustratam, Africæ Regiones, ac Prouincias, partim animi causa, partim legationem Principum gerens peragrauit, locorum distantias, nomina, situs, naturam, incolarum mores, & quæ in iis memoranda occurrebant, sedulò annotans. Postremò à piratis ad insulam Zerbi captus, Romamq́ perductus, Leoni Pontifici eius nominis Decimo dono datus est: qui hominem Geographiæ peritum, humanissimè excepit, & celebre opus de Africæ Topographia conscripsisse atque circumferre intelligens, amplissima pensione ditauit, tandemque ad Christi fidem pertractum, imposito illi in fonte Baptismatis nomine, Ioannem Leonem appellauit. Post hæc Romæ aliquot annis remansit, vbi Italicam linguam edoctus, conscri-

 ptum

ptum Arabico idiomate opus, vertit: quod nunc Latinè versum sub tui nominis auspicio in lucem emitto. Non quidem ea persuasione fultus, vt ex hac versione vel dignitatis, vel ornamenti quicquam ad cumulum virtutum tuarum accessurum putem: aut quòd hîc quippiam sis reperturus, quod non per te ex autographo Italico facillime intelligere posses, sed potius vt huic versioni ex nominis tui patrocinio aliquid gratiæ concilietur. Quod quidem de tua humanitate plurimum confidens, attentare præsumpsi, facilè me veniam consecuturum sperans, si nonnulla tui nominis dignitati minus responderint. Quare sic habeas velim, vt non munus ex re ipsa æstimes, sed potius offerentis affectum & voluntatem.

Bene vale integerrime Mecœnas, tui Ordinis decus, & ornamentum.

Antuerpiæ ex Musæo nostro Idib. Martiis Anno restitutæ salutis. M.D.LVI.

INDEX IN IOANNIS Leonis Africani descriptionem, in quo Africæ Regna, Prouinciæ, Ciuitates, Insulæ, Deserta, Populi, Sectæ, Familiæ, atque adeò quicquid in ea memorabile est, Alphabetico ordine pertractatur.

a priorem folij paginam, b posteriorem designat.

Abuginan castrum 238.b
Abulhusein pop. 11.b. 15.a
Abusaid mons 205.a
Accha castrum 234.a
Accipitris historia 299.a
Addad radix virulenta 301.b
Adendunum opp. 96.a
Adimain auimal domesticum 293.a
Adimmei mons 68.a
Adiuratores vrbis Fessanæ 137.a
Ægyptus regio 258.a
Ægypti diuisio 258.b Temperies 260.a
Ægyptiorum genus & origo 259.a
Afri cognominati Soaua, eorumque ritus 22.a
Afri Siculorum mancipia qui 21.b
Afri agriculturæ dediti 30.b
Africa vnde dicta 1.a
Africa niuibus obnoxia 25.b
Africanorum encomia 33.b
Africæ termini & diuisio 1.b
Habitationes 4.b Situs 25.a

Afrorum origo 4.b
Afrorum qui Libyæ deserta inhabitant mores & ritus 16.a
Agades ciuitas & regnum 4.a. 252.b
Agbal mons 205.a
Agla opp. 154.b
Agmettum Marocci opp. 63.a
Aguechet Regio 247.a
Alcairi maximæ & admirandæ vrbis luculenta descriptio 266 a
Alcairi ciuium ritus ac mores 272.b
Alcairum à quo condita 7 b
Alchymistæ in vrbe Fessana 136.b
Alexandria Ægypti ciuitas 261.a
Algeria quæ Geseir 201.b
Alemdinum Hascoræ oppidum 78.a
Ambaræ piscis descriptio 294.b
Annulos ex auribus suspensos gestant Africanæ mulieres 20.b
Ansa Temesnes oppidum 94.a
Angadi desertum 190.a
Angera mons 161.b
Anthius ciuitas 264.a
Antimonium in Africa 299.b
Apologus de auicula & Rege auium 37.a
Aquilæ descriptio 298.a
Arabes ad Ismaëlem Abrahæ filium originem referentes qui 15.b
Arabes Africam incolentes 7.b
Arabes lubricæ fidei 11.a

Ara

Arabes quomodo Afris commixti 7.b
Arabes tentoria incolentes 7.b
Arabũ Africam incolentium mores & ritus 19.a
Arabum Africam incolentium in plures partes diuisio 11.b
Arabum qui inter Barbariam & Ægyptum deserta tenent viuendi modus 21.a
Arabum mansiones & numerus 12.a
Argan fructus 38.b
Ariana oppidum 221.a
Arietis Africi descriptio 293.a
Aromatarij vrbis Fessanæ 119.b
Arriani Africa expulsi 23.b
Artifices vrbis Fessanæ 114.a
Arzilla ciuitas 156.a
Asgara regio 3.a
Aseis Fessæ regio 149.b
Assacus ciuitas 213.a
Asgegia populus 11.b *Situs* 13.a
Asinus syluaticus 292.b
Asioth Ægypti ciuitas 281.a
Asna Ægypti ciuitas 283.a
Asuan Ægypti ciuitas 283.a
Atlantis montis situs 25.b. 26.a
Augela Insula 3.a
Augela regio 246.a
Auras mons 229.b
Azafi oppidum 69.b
Azamurum Duccalæ oppidum 74.b
Azgan mons 183.a

Azgangan mons 174.b
Azgara Fessæ regio 150.b
Azoadi desertum 3.b
BAlneorum Fessæ descriptio 111.a
Banibasilum Fessæ oppidum 105.b
Bani Teude ciuitas 153.b
Barbam radere cœlibatus indicium 39.b
Barbanda Ægypti ciuitas 282.b
Barbar significatio 4.b
Barbaria Africæ pars 1.
Barbariæ diuisio 2.b
Barcæ desertum 232.b
Bardeoa regio 246.b
Barnabal Ægypti ciuitas 264.b
Baron mons 180.b
Basra ciuitas 155.b
Bat fluuius Africæ 285.a
Batha Telensini oppidum 197.a
Beb Elloch Alcairi suburbium 268.a
Beb Zuaila Alcairi suburbium 267.b
Bedis oppidum 163.a
Beggia oppidum 213.b
Beni Achmet Fessæ mons 170.b
Beni Bachlul oppidum 184.a
Beni Besseri regio 239.a
Beni Buzeibeth mons 168.a
Beni Chelit mons 166.a
Beni Chessen mons 161.a
Beni Fensecare mons 160.a
Beni Garir mons 165.b

Beni Gebara mons 167.a
Benigomis oppidum 3.b
Beni Gualid mons 168.a
Beni Guamut mons 171.b
Beni Gnarid mons 231.a
Beni Guariten tractus 149.b
Beni Guazeual Fessæ mons 169.b
Beni Guedarfeth mons 162.a
Beni Gueriagel Fessæ mons 170.a
Beni Guertenage mons 181.a
Beni Gumi regio 238.b
Beni Guerened mons 205.a
Beni Haros mons 160.b
Benihemiri Arabes 11.b
Beni Iasga mons 182.b
Beni Iedir mons 169.a
Beni Ieginefen mons 171.a
Beni Ierso mons 167.b
Beni Iesneten mons 204.a
Beni Iesseten mons 181.b
Beni Ioseph mons 166.b
Beni Mansor mons 165.b 166.a
Beni Merasen mons 186.b
Benimegher mons 75.b
Beni Mesgalda mons 171.a
Beni Rasid regio 196.b
Beni Rasin mons 166.b
Benisuaif Ægypti ciuitas 280.a
Beni Tefren montes 230.b
Beni Teusin mons 174.b

Beni Zaid mons 174.a
Beni Zaruel mons 166.b
Berdeitæ Numidæ 3.b
Berdoæ populi desertum 245.b
Biledulgerid Afris quæ Latinis Numidia 1.b.242.b
Birdeua Insula 3.b
Biserta oppidum 214.a
Bitos oppidum 4.a
Bochyris Ægypti ciuitas 263.b
Bona quæ olim Hippo 211.a
Bonæ montes 230.a
Berbunum oppidum 11.b
Borgi oppidum 241.b
Bornum regnum Nigritarum 4.a. 255.a
Bos marinus 295.a
Bos syluaticus 292.b
Boues Africæ montium 292.b
Bosiri ciuitas Ægypti 261.a
Bresch oppidum Telensini 199.b
Bucchuia mons 166.a
Bulachuan oppidum 73.b
Bugia regio 3.a
Bugiæ regni descriptio 206.a
Bugiæ montes 229.a
Bulacum Alcairi suburbium 269.a
Buragragus fluuius 285.a
Burbuni populus 14.a
Bzo Hascoræ oppidum 80.b
C *Abalistici Fessanæ vrbis* 135.b
Cabra oppidum 251.a

Cachini Arabes 11.b
Cæsarea vrbis Fessanæ pars 119.a
Caffa oppidum Numidiæ 243.a
Cair Hessin castrum 231.a
Cairoani oppidi descriptio 223.a
Cameleontis historia 297.b
Cameli historia 290.a Cammer oppidum 221.a
Cannis Metgara Fessæ oppidum 105.a
Canos regnum Nigritarum 4.a. 253.a
Capes ciuitas 225.a
Capis fluuius Africæ 287.b
Caphesa oppidum 3.b
Carafa Alcairi suburbium 269.b
Carthago 214.b
Casair oppidum Numidiæ 239.a
Casar Elcabir, hoc est, Regium palatium 151.b
Casar Ezzaghir, hoc est, palatium minus 158.a
Casba oppidum 214.a
Casena regnum Nigritarum 4.a. 253.b
Casr castrum 231.a
Cassiam ferentis arboris descriptio 300.b
Centiputeus mons 185.a
Centum putei oppidum 72.b
Coruorum mons 186.a
Chalbis oppidum 3.b Chana Ægypti ciuitas 282.b
Chancha Ægypti ciuitas 280.a
Characteres Afrorum 23.b
Chasasa oppidum Gareti 172.b
Chaulan Fessæ castrum 146.b
Chaus Fessæ regio 175.b
Che-

Chebib arx 160.b
Cheneg regio 235.b
Chian Ægypti ciuitas 282.b
Chinana oppidum 11.b 13.b
Chollo oppidum 208.b
Choros castrum 214.a
Chusaini Arabes 11.b
Cibum capiendi apud Fessanos modus 124.a
Cithitheba oppidum 89.a
Ciuitas vetus, quæ Misrulhetich Alcairi suburbium 270.a
Columbaria vrbis Fessanæ 128.a
Constantina regio 3.a
Constantinæ descriptio 209.a
Constantinæ montes 229.b
Conta oppidum 72.a
Corpus Iuris Afrorum idiomate conscriptum 45.b
Crocodili historia 295.b
Culeihat Elmuridin, arx Heæ 46.a
Cuniculi Africi 294.b

D *Abuh animal lupi magnitudine* 294.a
Dactylorum maior quàm frumenti prouentus 31.b
Dactylorum esus dentibus noxius 32.a
Dant fera siue Lant 292.a
Dara prouincia 234.a
Dara fluuius Numidiæ 287.b
Dare oppidum 3.b

Dau

Dauma oppidum 4.a
Dedetis montis descriptio 91.b
Defesra oppidum 196.a
Delgumuba noua arx 56.a
Dellegi Arabes 11.b
Dehemruni populus 14.a
Demensera Heæ mons 49.a
Derottis Ægypti ciuitas 265.b
Desertorum inter Numidiam & Nigritas descriptio 3.b
Deuihensen populus 11.b. 13.b
Deuihubaidulla populus 11.b. 13.b
Deuimansor populus 11.13.14.15.
Deuuadia populus 11.b
Deusis oppidum 3.b
Deusen oppidum 242.a
Draco 297.a
Duccala regio 2.b. 69.b
Dub animal 297.a
Dubdu oppidum 177.a
Dulein populus 11.b. 13.b
Dulipanum capitis tegmen 16.a
E Chebdeuon mons 174.a
Eddara desertum 15.a
Elabata Regio 3.a
Elborgium opp. 3.b
Elgiumuba Marocci opp. 55.a
Efza Tedletis opp. 88.b
Eitdeuetum Heæ oppidum 45.b
Eithiad Tedletis opp. 89.b

El-

Elcainus Califas 8.a Elcaon regio 3.a
Elchairoe oppidum obsessum 10.a
Elcheritha pop. 11.b Situs 13.a
Elephantis historia 289.b
Elgiumuha Hascoræ opp. 80.a
Elhasid cibus Heensium 39.a
Elhasis populus 11.13.b
Elmadi facinus 6.a
Elmadina Hascoræ opp. 77.a
Elmedina Duccalæ metropolis 72.b
Elmuntefigi Arabes 11.b
Eloacatus Africæ vrbs 1.b
Eloachetum insul. 3.b
Enedria populus 11.b Situs 13.a
Equitatio Afrorum ridicula 16.b
Equus Barbaricus 291.b
Equus syluaticus 292.a
Eraclia oppidum 221.b
Errifa Fessæ Regio 162.a
Errifitis Regio 3.a
Essiual fluuius 38.a
Esnoaibila castrum 237.b
Ethegi populi Arabum nobilissimi 11.b
Ettalches arboris descriptio 301.a
Euphorbij experientia medicis incognita 300.a
Excantatores Fessanæ vrbis 137.a
Ezagemum Habatis opp. 153.b
Ezzaba Regio 3.a
FAnzara opp. Fessæ 101.a
Farcala Regiuncula 238.b

Fa-

Fatiloquorum in vrbe Fessana enumeratio 130.a
Fegigum opp. 3.b
Felis excrementum emittens 294.a
Fercale opp. 3.b
Fessa regnum 2.b
Eius perfectissima delineatio 92.b
Fessæ regionis tractus 59.b
Fessæ totius Mauritaniæ metropolis descriptio 105.b. 107.a
Fessæ nouæ descriptio 140.a
Festi Fessanorum dies 127.b
Fezzen regio. 244.a
Ficus Ægyptia, quæ Sycomorus 301.a
Fijum Ægypti ciuitas 280.b
Fizza Insula 3.b
Flumen quod Magnum dicitur in Africa 286.b
Fora vrbis Fessanæ 114.b
Fuoa Ægypti ciuitas 265.a
G*Ademes regio* 244.a
Gademis Insula 5.b
Gago opp. & regnum 251.a
Ganzigates Numidæ 3.b
Gaoga regnum Nigritarum 2.a 4.a 256.a
Gar vicus 231.b
Garagi Arabes 11.b 15.a
Garet Fessæ regio 171.b
Gareti desertum 175.a
Garfa pop. 11.b
Garguessem arx 55.a
Gariani mons 230.b

Garrion insula 3.b
Garseluin opp. 15.a.188.a
Garsis castrum 176.b
Gauara mons 180.a
Gebha opp. 164.b
Gedmeua mons 67.a
Gegel Bugiæ castrum 207.a
Gehoanitæ Arabes 15.b
Gehoar Elcaini Califæ præfectus Ægyptum & Syriam subigit 8.a.& b
Geluium insula quæ Lotophagitis 226.a
Gemeb Tailon Alcairi suburbium 268.a
Gemiha Elchmen Fessæ opp. 105.a
Geoani Arabes 11.b
Georgia Christianorum in Ægypto monasterium 282.a
Gerbe insula 3.b
Geseir, quæ Algeria 201.b
Geseiri montes 205.b
Gesira insula 154.b
Geza Ægypti ciuitas 279.b
Gezirat Eddeheb hoc est insula aurea 265.a
Ginea Regnum Nigritarum 4.a
Gineæ Regni descriptio 248.b
Gir Numidiæ fluuius 288.a
Giraffæ historia 289.b
Giuma Azgaræ opp. 151.a
Gogidema mons 84.a
Gorania 4.a
Goron fructus 29.a

Goz portus Taculetensium 41.b
Guachde Regio 239.a
Guadelhabit fluuius 284.b
Guaden vicus 233.b
Guadenum Numidiæ opp. 3.b
Guadilbarbar Africæ fluuius 287.a
Guagida opp. Telensini 190.b
Gualata Regnum Nigritarum 2.a. 4.a
Gualatæ Regni descriptio 248.a
Gualhasa mons 204.b
Gualilis Fessæ opp. 148.a
Guangara Regnum Nigritarum 4.a. 254.a
Guanseris mons 205.b
Guaral animal 297.b
Guardan mons 175.a
Guargala Numidiæ ciuitas 141.a
Guarghela opp. 3.b
Guber Regnum 252.a
Gueblen mons 181.a
Gumeri populus 5.a
Guraigura Fessæ mons 150.a
Guzula Regio. 2.b. 68.b
HAbat Fessæ regio 153.a Eius montes 160.a
Habrum populus 11.b Situs 12.b
Hacca oppidum 3.b
Haddaggia oppidum 177.b
Hadecchis Heæ ciuitas 42.a
Hagustum mons 169.a
Hain Echallu Fessæ opp. 96
Hain Lisuan opp. 184.a

Hain Samit opp. 213.b
Haira desertum 3.b
Hammamet opp. 221.b
Hamina opp. 225.a
Hamra populus 11.b. 14.a
Hamrozus vicus 322.a
Hanchisa mons 54.a
Hangad desertum 15.b
Hannimea oppidum 64.a
Hanteta mons 67.a
Haoari populus 5.a
Harais Azgaræ opp. 151.a
Haresgol Telensini opp. 192.b
Hascora Regio 2.b Eius delineatio 77.a
Hassani Arabes 11.b
Hea Regio 2.b Situs ac descriptio 38.a
Hedegi Arabes 11.b. 15.a
Hemrim populus 11.b. 14.b
Hydra serpens 297.a
Hilelli Arabes 11.b Eorum situs 12.b
Hippo quæ nunc Bona 211.a
Hippopotamus belua 295.a
Homar ciuitas 155.b
Homar Seyef apostata, primò concionator, deinde tyrannus 46.b
Hortorum Fessæ vrbis descriptio 139.b
Hospitiorum Fessæ descriptio. 113.a
Hubbed castrum 146.a
Hebbed Telensini opp. 196.a
Hucben populus 11.b Situs 12.b

Humeledegi castrum 237.b
Hunain Telensini opp. 192.a
Huroa populus 11.b
Husein populus 11.b
Hutmeni Arabes 11.b
IAdog fluuius 287.a
Iasliten Regio 244.a
Ichmin Ægypti ciuitas 281.b
Ideuacal Heæ populus 48.a
Idris familia 5.b
Ielles opp. 164.a
Ientaculum Afrorum 16.b
Ifran castrum 233.b
Ifrenum opp. 3.b
Igilingigilum Heæ oppidum 47.a
Ignem pro deo Afri colunt 22.b
Ilalemus mons 54.b
Ileusugagen Heæ oppidulum 43.a
Imegiagen arx 55.a
Imesna Fessæ regio 93.a
Imizmizi ciuitas 56.b
Insula aurea, quæ Gezirat Eddeheb 265.a
Ioannes Leo Africanus Granata oriundus 37.b
Regi Fessano meruit 50.a
Iosephus Ieffin Maroccenorum primus Rex 10.a
Itali Gothorum furorem exhorrentes in Africa profugi 23.a
Iudæi morbum Gallicum ex Hispania in Africam transtulère 33.a
Iudæi hæretici dicti Carraum 49.a

Izli castrum 190.b
L *Anionis ad iurisperitum collatio* 46.a
Lant siue Dant fera 292.a
Legis Machumeticæ superstitiones 132.b. 134.a
Lemtæ populi desertum 245.b
Leonis historia 293.b
Leopardi descriptio 293.b
Lepida ciuitas 227.a
Leutatæ Numidæ 3.b
Libya Africæ pars 1.
Libya Regio plane deserta & arenosa 28.a
Libyæ desertum 244.a
Linguæ Africanæ conformitas 6.b
Literæ Afrorum 24.a
Literarum contemptus 17.a
Locustæ in Africa 299.a
Lotophagitis insula quæ Geluium 226.a
Lucanus Fessæ mons 169.b
Luccus fluuius 286.a
Ludi Fessanorum 128.b
Ludi literarij in Fessana vrbe 129.a
Luntuna familia 6.a
M *Acarmeda Fessæ oppidum* 146.a
Machdia oppidum 184.b
Machili Arabes 11.b
Machres castrum 225.b
Mader Auuan Fessæ opp. 98.b
Magilla Fessæ opp. 149.a
Magistratus vrbis Fessanæ 122.b
Magistratus Ægyptiorū Sultanorū tempore 278.b

Magraua mons 205.a
Magranus mons 91.a
Magroa familia 6.a
Machdia oppidum 222.b
Mahmora Fessæ opp. 101.b
Mahumeticæ sectæ principium 23.b
Manf Loth Ægypti ciuitas 281.a
Mansor Marocci Rex 10.b
Mansora opp. 95.a
Marocci Regnum 2.b
Marocci regionis situs 54.b
Marocci vrbis exacta descriptio 57.b
Maroccum à quibus condita 6.a
Marsa oppidum 221.a
Masalig castrum 238.b
Mastari Arabes 11.b Eorum *situs* 13.a
Matgara mons 180.a. 204.b
Matgara Numidiæ prouincia 14.b. 236.a
Matrimoniorum apud Fessanos ritus 125.a
Mazuna opp. 201.a
Mechella Ægypti ciuitas 265.b
Mechellat Chais Ægypti ciuitas 265.b
Mecnasa familia 5.b
Mecnasæ ciuitatis descriptio 103.b
Medera 4.a
Medna oppidum 203.b
Megerada fluuius Africæ 287.a
Megesa mons 180.b
Meggeum Gareti opp. 173.a
Meies mons 1.b

Mela oppidum 211.a
Melela Gareti oppidum 172.a
Meliana oppidum Telensini 200.b
Mella regnum Nigritarum 4.a 249.a
Menebben oppidum 11.b *Situs* 14.b
Merameris oppidum 75.a
Mercatores arena ac siti suffocati 28.b
Mercatorum in Fessana vrbe statio 118.b
Mergo oppidum 154.a
Merniza mons 168.b
Mersalcabir oppidum Telensini 198.b
Mesabia oppidum 3.b
Mesdaga oppidum 183.b
Mesellata prouincia 232.a
Messellata insula 3.b
Mesemme oppidum 165.a
Mesettaza mons 187.a
Mesila oppidum 207.b
Mesrata prouincia 232.a
Messa oppidum 1.b
Messa trium oppidorum nomen 50.a
Mestrata insula 3.b
Meszad regio 240.a
Mezzagran oppidum Telensini 199.a
Mina fluuius Africæ 286.b
Molæ vrbis Fessanæ 114.a
Monaster oppidum 222.a
Mons ferreus, qui vulgò Sebelelhadich 50.b
Mons viridis 75.b
Montes Tuneto proximi 230.b
Mor-

Morbus Gallicus Africæ parti ignotus 33.a
Morborũ genera quibus Africani afficiuntur 32.b
Mortuos lugendi apud Fessanos modus 127.b
Motus naturales in Africano aëre 29.a
Muachedim secta 10.b
Mubaisira Ægypti ciuitas 280.a
Muhallaca Ægypti ciuitas 279.b
Mulieres manus ac pectus fuco perlinunt 20.b
Mulua Africæ fluuius 286.a
Mulullus Africæ fluuius 286.a
Munia Ægypti ciuitas 280.b
Munsia Ægypti ciuitas 281.b
Musa fructus gustu suauis 300.b
Musmudæ populus 5.a
Mussimum oppidum 11.b Situs 12.b
Musuganin oppidum 199.a
NArangia castrum 154.b
Neapolis oppidum 220.b
Mecaus Bugiæ oppidum 208.a
Ned Roma Telensini oppidum 181.a
Nefra oppidum 242.a
Nefreoa oppidum 3.b
Nessaoa castrum 242.b
Nest auis descriptio 198.b
Nesta oppidum 3.b
Nifisa mons 49.a 64.b
Niger fluuius 2.a Eius fertilitas 31.b
Nigritarum terra Africæ pars 1.b
Nigritarum in sua regna distributio 4.a.247.a
Nigritæ à quo originem ducant 5.a
Nili

Nili fluminis deſcriptio 288.a
Niuibus Africa obnoxia 26.b
Nubia regnum Nigritarum 4.a. 257.a
Nuchaila oppidum 95.b
Nufuſæ montes 230.b
Numidia Africæ pars 1.b
Numidia ſerpentibus abundat 28.a
Numidiæ partitio 3.a
Nummus quadratus in vſu 41.a
Nun regio 245.b
OFficinæ vrbis Feſſanæ 114.a
Oliuæ in Mauritania ingẽtis proceritatis 29.b
Ommirabih fluuius 284.b
Orania oppidum maritimum 198.a
Ore aperto cibum ſumere Afris indecorum 17.b
PEſcara oppidum 3.b. 241.b
Petra rubra Feſſæ oppidum 148.b
Pharaonis palatium Feſſæ oppidum 148.b
Pharmacopolæ vrbis Feſſanæ 119.b
Picis conficiendæ ratio in Africa 300.a
Planetæ Afris coluntur 22.b
Poëſis in precio apud Afros 19.a. 20.a
Poëtæ Afri 128.b
Præſtigiatores in vrbe Feſſana 131.a
Pſittaci in Africa verſicolores 299.a
Quadris mons 161.b
RAbati deſcriptio dilucida 96.b
Racmen oppidum 11.b. 14.a
Rahona mons 160.a
Religio Afrorum ac fides 22.b

Re-

Retebbe Numidiæ prouincia 14.b
Retel regio 236.a
Riebi Arabes 11.b. *Situs eorum* 13.a
Rifa fluuius 5.b
Rosetum quæ Rasid Ægypti ciuitas 263.b
Rucheorum in bello agilitas 13.b
Ruchen oppidum 11.b
SAchbel Marga planicies maxima 184.b
Sahidi Arabes 11.b
Sal Africum 299.b
Sanhagij populus 5.a
Sarman vicus 232.b
Sarra Afris quæ Latinis Libya 2.a
Sessaia Africæ fluuius 286.b
Segelmessa prouincia 235.a
Segelmessa Numidiæ locus 3.a
Segelmessæ territorium 236.b
Segelmessa oppidum 237.a
Seggeme mons 90.a
Seu desertum 2.a
Sela Fessæ oppidum 100.a
Selef Africæ fluuius 286.b
Selelgus mons 182.a
Selim oppidum 11.b
Sella Fessæ oppidum 98.a
Semede mons 65.a
Sepulturæ Fessanorum 139.a
Sepulturæ Regiæ 139.a
Septa maxima ciuitas 158.b
Seriphus Heæ regionis Princeps 43.b

Serſel opp. Telenſini 220.a
Serte opp. 246.b
Seuſaon mons 167.a
Seuſaua mons 66.a
Simiæ hiſtoria 294.b
Soara opp. 227.a
Sofroi opp. 183.a
Sol pro Deo habetur apud Afros 22.b
Stefa Bugiæ opp. 207.b
Struthiocameli hiſtoria 298.a
Studia ab Afrorum principibus è medio ſublata 33.b
Suaidia opp. 11.b *Situs* 13.a
Subairi Arabes 11.b
Subeica caſtrum 231.a
Subita opp. 73.a
Subu fluuius 285.b
Suburbiorum Feſſanæ vrbis deſcriptio 137.b
Sucaicada portus 208.b
Sufieni Arabes 11.b
Sufmare fluuius 287.a
Sultanum creandi ritus, deque eius magiſtratuum ratione 275.b
Sultani militia. 278.a
Sumaitæ Arabes. 11.b
Surnag radix virginitati noxia 301.b
Sus fluuius 50.a. 287.b
Suſa Regio 51.a
Suſa opp. 221.b
Suſa Regio 2.b. 50.a
Sycomorus quæ ficus Ægyptia 301.a
Ta-

TAgauoſtum Suſæ opp. 53.b
Tagteſſa ciuitas Heæ 45.a
Tagia Teſmeſnæ ciuitas 99.a
Tagiora vicus 232.a
Tagodaſtum Haſcoræ opp. 79.a
Taolacca opp. 3.b
Targæ populorum deſertum 245.a
Tarodantum Suſæ opp. 52.b
Tartaruca teſtudo 295.a
Tauzarghentes radix 301.a
Taûſor ciuitas 154.a
Tebecritum Telenſini opp. 191.b
Tebelbeltum vicus 238.a
Tebeſſa opp. 212.b
Teculetum Heæ oppidum 41.b
Teddeles opp. 204.a
Tedletis Regionis deſcriptio 84.b
Tedneſta Heæ ciuitas 40.b
Tedſi Suſæ opp. 53.b
Tefa oppidum 212.a
Tefelfeltum 103.a
Tefetne Heæ portus & emporium 47.b
Tefne fluuius 286.b
Tefza Tedletis opp. 84.b
Tegaſſa opp. 164.b
Tegaza Regio 246.a
Tegdemt opp. 203.a
Tegegetum opp. 96.a
Teggortum 3.b
Tegorarin Regio 239.b

Te-

Tegorarin regio 239.a
Tegoraris oppidum 3.b. & desertum 12.b
Tegort oppidum 240.a
Teijeutum Heæ oppidum 44.a
Teieutum Susæ oppidum 51.a
Telebi Arabes 11.b. Situs 15.b
Telensin regio 3.a. Eius descriptio 188.b
Telensini maximæ opulentissimæque vrbis descriptio 193.a. Ritus 195.a
Temendfust oppidum 204.a
Temeracostum Duccalæ oppidum 73.a
Temesne regio 3.a
Temnella mons 67.a
Temporis apud Africanos partitio 30.a
Temzegzetum castrum Telensini 190.a
Tenessa mons 55.b
Tenez oppidum Telensini 200.b
Tensist flumen 248.a
Tensita mons 83.a
Tenuamia oppidum 4.a
Tenueues mons 81.a
Teoirraga Insula 3.b
Teolaca oppidum 242.a
Teosara oppidum 3.b
Teorregu regiuncula 243.b
Terfez radix 300.b
Terga Errifæ oppid. 162.b
Terga oppidum 73.b
Tergates Numidæ 3.b
Tesebit regio 239.b

Te-

Tesegdeltum Heæ oppidum 44.b
Teserin regio 238.b
Teseuon mons 84.b
Teseubin duo eiusdem nominis flumina 284.b
Tesrastum Marocci oppidum 57.a
Tessetum Numidiæ oppidum 233.a
Tetteguis ciuitas 159.b
Teurertum oppidum 176.a
Teusar oppidum 242.b
Teza ciuitas 178.b
Tezarrin mons 167.b
Tezzota oppidum 172.b
Tessela oppidum 196.b
Tezergha oppidum 186.b
Thebæ Ægyptiæ 264.b
Thesaurorum in vrbe Fessana inuestigatores 136.a
Tingis quæ Tangiara Mauritaniæ ciuitas 157.a
Tit ciuitas 72.a
Tobulla oppidum 222.a
Todgatanum oppidum 3.b
Togata Fessæ mons 150.a
Teguatum oppidum 3.b
Tolda regiuncula 238.b
Tombutum regnum 249.b
Trighig castrum 239.a
Tripolis regio 3.a
Tripolis antiqua 227.a
Tripolis Barbariæ 22.b
Tsabita oppidum 3.b
Tumeglastum Marocci oppidum 57.a
Tu-

Tunetensis Regis aula, deque variis in ea ritibus ac ceremoniis 219.a
Tuneti descriptio 215.b
Tunetum ab Arabibus occupatum 11.a
V Erecundiæ castrum 149.a
Vespertiliones Columbæ magnitudinis 299.a
Vitæ Afrorum breuitas ac longitudo 32.a
Vmen Giunaibe oppidum 186.b
Vmmelhefen castrum 238.a
Vodein oppidum 11.b 23.b
Vrbs oppidum 213.a
¶ *Xenodochiorum Fessæ descriptio* 111.a
Z A fluuius Africæ 286 a
Zanegæ Principis humanitas 18.a
Zanegates Numidæ 3.b
Zanfara regnum Nigritarum 4.a 154.a
Zanhaga desertum 244.a
Zanzor vicus 231.b
Zarfa oppidum 99.b
Zaronius Fessæ mons 147.b
Zaula Fessæ oppidum 146.b
Zauiat vicus 231.b
Zeb regio Numidiæ 241.a
Zegzeg regnum Nigritarum 4.a 154.a
Zelag Fessæ mons 147.a
Zeneti populus 5.a
Zis Fessæ montes 187.a
Zis Numidiæ fluuius 288,a
Zuensigæ populorum desertum 244.b

FINIS.

Ioannis Leonis Africani descriptionum Africæ rerumq; in ea memorabilium, LIBER PRIMVS.

AFRICA VNDE DICTA.

Icta est Africa lingua Arabica Iphrichia, à verbo faraca, quod eorum lingua idem sonat, quod Latinis diuido: cur autem sic dicatur, duæ sunt opiniones, quarum prior hæc est: quòd ea terræ pars sit ab Europa mari Mediterraneo, ab Asia verò flumine Nilo separata. Altera, quòd hoc nomen ab Ifrico Arabiæ felicis Rege deductum arbitrentur, qui omnium primus hanc terram incoluisse fertur. Hic quum aduersus Assyriæ Regem bellum gereret, ab eodem tandem regno pulsus, cum toto exercitu Nilum transmisit, & Occidentem versus suas copias traducens, non prius quieuit, quàm in eam partem Carthagini vicinā peruentum est. Hinc est quòd Arabes solùm Carthaginis regionem, & eam partem quæ Occidentem respicit, Africam esse opinentur.

Africæ termini.

HAbet Africa suum initium (si modò illius gentis scriptorib. sit fides habenda, qui & literati, & Cosmographiæ peritissimi sunt) à fluminibus qui ex lacu Gaogæ deserti effluunt, idq; ex Meridie. Ad Orientem terminatur Nilo flumine: extendit se autem Septentrionem versus ad Ægypti fines, vbi Nilus septem ostiis in mare Mediterraneum prolabitur: inde ad Occidentem, Herculeis columnis, deinde Nuno extremo ma-

ritimoque Libyæ oppido clauditur. Ex Meridie verò, porrigit sese supra mare Oceanum, quod vsque ad deserta Goagæ, totam cingit atque complectitur Africam.

¶ *Africæ diuisio.*

TRadunt nostri scriptores Africā in quatuor diuidi partes, Barbariam, Numidiam, Libyam,& Nigritarum terram. Barbaria initium sumit a monte Meiete, qui extremus punctus Atlantis est, distatq; ab Alexandria trecentis ferè miliarib. Ex Aquilone, finit ad mare Mediterraneum, assumendo montis Meietis initium, diffunditque sese ad fretum vsque Herculeum. Ad Solis occasum, terminatur iam dicto freto, atque transiens mare Mediterraneum, finitur postremis Atlantis punctis: hoc est, ad id caput occidentale, illi oppido vicinum quod Messa appellatur. Ad Meridiem finitur ea Atlantis facie, quæ Mediterraneum mare respicit. Hæc est nobilissima totius Africæ regio, hanc homines subfusci coloris inhabitant, qui & ratione,& præscriptis quibusdam vtuntur legibus.

Secūda Africæ pars Latinis Numidia, Arabibus verò Biledulgerid nuncupatur: hæc ea regio est quæ dactylos producit. Habet suum ex Oriente principium ab Eloacato vrbe, quæ ab Ægypto centum distat miliaribus, extenditurq; Occidentem versus ad Nunum vsq; maris Mediterranei oppidum. In Septētrione Atlante clauditur, ea nempe mōtis parte, quæ Austro exposita est. Ad Austrum verò, terminatur Libyæ deserto arenoso. Arabes eam vno nomine omnes terram appellitant

da-

dactyliferam: eò quòd hæc sola Africæ regio dactylos habet.

Tertia pars quæ Libya Latinis, Arabica lingua non aliter quàm Sarra appellatur, quæ vox idem quod desertum significat, exorditur ad orientem Solem à Nilo, hoc est ab eo loco qui Eloacato oppido confinis est, extenditq; sese in Occidentem ad mare Oceanum. Septentrio eam Numidia claudit, in Meridie Nigritarum regioni iungitur, ex Oriente Gaogæ regno inchoatur, diffunditq; sese Occidentem versus ad regnum vsque Gualatæ, quod mari Oceano adiacet.

Quarta Africæ pars, quam Nigritarum terram vocant, ex Oriente initium habet ad regnum Gaogæ, inde Occidentem versus ad Gualatam vsque extenditur. Septentrio eam Libyę deserto claudit, terminaturq; ad Meridiem mari Oceano, locis nobis incognitis: verùm mercatores q inde ad Tombutti regnũ indies proficiscuntur, satis nobis illius regionis situm describunt. Habet hęc Nigritarum terra fluuium, qui à regione sibi nomen assumens, Niger appellatur: sumit suum ex quodam deserto initium, quod Seu apud illos dicitur, atque hoc ex Oriente. Alij volunt hunc fluuium suam habere ex quodam lacu scaturiem, seseque Occidentem versus voluere, donec in mare Oceanũ delabitur. Affirmant nostri Cosmographi, Nigrum fluuium è Nilo deriuari, quẽ sub terra sese condere volunt, vnde tandem huiusmodi lacus nasci videtur. Sunt præterea qui dicant iam dictum fluuium in Occidente ex quodam monte scaturire, atq; Orientem versus fluendo maximum tandem lacum illic effi

cere: quod quidem verisimile non est, nam ex Oriente nauigatur à Tombutto Occidentem versus vsq; ad regnum Gineæ, aut etiam ad regnum vsq; Melli: quæ duo si Tombutum respicias, in Occidente sunt: neq; habet hæc Nigritarum terra vlla regna, quæ cũ his loci amœnitate certare possint, quæ ad iam dictum fluuium sita sunt. Aduertendum autem est, quòd (vt volunt nostri Cosmographi) ea Nigritarũ regio, per quam Nilus fluere dicitur, hoc est pars Occidentalis illa, quæ ad Orientem vergit ad mare vsque Indicum, & quæ in Septentrione aliqua sua ex parte mari rubro confinis est, id est, ea regio quæ extra fretum Arabiæ fœlicis est, non sit Africæ pars dicenda, idq; multis rationibus, quæ in longo hoc opere latius explicatæ reperientur; Latini eam partem Æthiopiam vocant. Inde veniunt religiosi quidam fratres, qui faciem habẽt igne signatam, videnturq; per totam ferè Europam, & Romæ potissimùm. Habent illi Imperatorem quendam, quem Pretum Ioannem dicunt, atque maiorem illius regionis portionem Christiani incolunt. Est tamen & quidam Mahumeticus apud illos, qui multum etiam ditionis possidere dicitur.

¶ *Quatuor iam dictarum Africæ partium diuisio.*

BArbaria in quatuor distinguitur regna, quorum primum est regnum Marocci, quod rursum in septem diuiditur regiones, Heam, Susam, Guzulam, Marocci terrã, Duccalam, Hascorã, & Tedletem. Secundum regnum Fessa nuncupatur, quod sub se totidem regiones comprehendit,

Temesne, Fessam regionem, Azgaram, Elabatham, Errifitim, Garetum, Elcaon. Tertium regnum Teleusinũ dicitur, quod & tres habet regiones, monteis nempè, Teneté, & Elgesairam. Quartum Barbariæ regnum Tunetũ appellatur, cui & aliæ quatuor suppositæ sunt regiones, Bugia, Constantina, Tripolis Barbariȩ, & Ezzaba, quæ bona Numidiæ pars est. Bugia assiduo semper vexata est bello, eò quòd aliquando fuerit sub rege Tuneti, nonnunquam etiam & sub rege Teleusini. Hoc certum, ad nostra vsq; tempora regnum per se fuisse, idq; donec à quodam Petro Nauarriensi, regis Hispaniarum Ferdinandi iussu, præcipua illius regionis vrbs capta fuit.

¶ *Numidiæ partitio.*

HÆC totius Africæ ignobilissima pars est, hinc est quòd nostri Cosmographi illi regni nomen denegârunt, eò quòd huius habitationes longè admodum ab inuicem distent: quod ex eo facilè colliges. Tessetum, Numidiæ vrbs domos habet circa quadringentas, estque ab omni habitatione (propter Libyæ desertum) trecentis ferè miliaribus semota, quare non regnum esse dicendum cõplures sunt opinati. Narrabimus quædam tamẽ de locis habitatis, sunt enim quædam quæ reliquis cum regionib. conferri possunt, quemadmodum est Segelmessa, qui locus in ea Numidiæ parte est, quæ Mauritaniæ respondet: situs item Zebi qui Bugiæ regnum respicit, & Biledulgerida regio, quæ ad Tuneti regnum extenditur. Seruatis igitur multis in secundam huius operis partẽ, sumemus exordium ab iis qui in Orientali

plaga reperiuntur locis, quorũ nomina hæc ſunt: Teſſetum,Guadenum,Itrenum, Hacca, Dare, Tebelbeltum,Todgatanum,Fercale,Segellomeſſa,Benigomis,Fegigum,Teguatum,Tſabita,Tegoraris, Meſabia,Teggortum,& Guarghela. Zebum regio quinque cõtinet oppida,Peſcarã,Elborgium,Neſtam,Taolaccam,& Deuſin: totidem habet & Biledulgerida ciuitates, nempe Teozarã,Capheſam, Nefreoam,Elchamiden, & Chalbin: atque ab hac Orientem verſus reperiuntur Inſulæ Gerbe, Garion,Meſſellata,Meſtrata,Teoirraga,Gademis,Fizza,Augela,Birdeua,& Eloachetum. Hæc ſunt nomina locorum famoſorum totius Libyæ, à mari Oceano,vt antea dictum eſt,ex Occidente,& terminantur Nilo flumine.

¶ *Deſertorum quæ inter Numidiam ſunt & Nigritarum ſolum deſcriptio.*

HÆC deſerta nullum adhuc apud nos habent nomen,quanuis in quinque diuidantur partes,habeantq; omnes ab incolis ſuã denominationem, hoc eſt à Numidis, qui etiam in quinque partes diſtinguuntur, Zanegates,Ganzigates, Tergates, Leutatas, & Berdeitas. Sunt & quædam loca quę ex ſoli bonitate aut malignitate particulare aliquod ſunt nomen ſortita, vt eſt Azoadi deſertum, ſic dictum propter illius loci ſterilitatem atque ariditatem: ſic & Haira,etſi deſertum ſit, tamen ſic dicitur propter aëris temperiem atque bonitatem.

¶ *Terræ Nigritarum in ſua regna diſtributio.*

Diui

DIuiditur & Nigritarũ terra in multa regna, quæ quãuis bona ex parte nobis incognita longeque à noſtro commercio remota ſint, narrabimus de iis locis tamen, quę inhabitauimus ipſi, & quæ longa rerum experientia nobis ſunt admodum nota; de illis præterea vnde mercatores ad eas ciuitates venerunt, quas tum temporis ego incolebam, vnde etiam illorum ritus optimè edoctus ſum. Vidi ego quindecim Nigritarum regna, ſunt tamẽ & multò plura, quæ ab illis ſatis perluſtrata atque nota ſunt, quæ ego non inuiſi: eorũ igitur nomina, ſumendo ab Occidente principium atq; Orientem verſus & Meridiem pergendo, ſunt hæc: Gualata, Ginea, Melli, Tombutum, Gagos, Guberis, Agades, Canos, Caſena, Zegzega, Zanfara, Guangara, Burnum, Gaoga, Nube. Hæc ſunt quindecim illa regna, quæ maxima ex parte ad Nigrũ ſita ſunt, & per quæ mercatoribus ex Gualata ad Chairam proficiſcentib. iter patet. Longa eſt admodum via, ſecura tamen atque tuta. Sunt oĩa hæc regna ſibi inuicem adiacentia, decem autem ex his ſunt aut aliquo deſerto arenoſo, aut Nigro flumine ſeparata: habuitq; olim quodlibet ſuum regem, verùm nunc temporis omnia tribus ferè regibus ſubiiciuntur: Regi Tombuti qui maximam partẽ obtinet, Regi Bornenſi qui minimã occupat, reliquum Regi Goagę paret: qui verò Ducalæ regnum poſſidet, exiguum admodum habet ſatellitium. Habent & hæc regna alia multa ad Meridiem confinia, vt ſunt Bitos, Tenuamia, Dauma, Medera, & Gorania, quorum reges atque incolæ ditiſſimi & induſtrij, iuſticiæ & æquitatis

amantissimi, quidam tamẽ beluino more viuẽtes.

¶ *Africæ habitationes, item huius vocis Barbar significatio.*

AFfirmant Cosmographi & Historici, Africam olim prorsus inhabitatam, pręter eam quæ nunc Nigritarum terra dicitur, plagã: illudq; vel certissimum habetur, Barbariam atque Numidiam multis sæculis incolis nudas exstitisse. Huius subfusci coloris incolæ, appellati sunt nomine Barbar, à verbo Barbara, quod eorũ idiomate idem sonat quod Latinis murmure: eò quòd Africanus sermo Arabibus non aliter sonet, quàm beluarum vox, quæ nullo accentu suas edunt vociferationes. Alii volunt Barbar nomen replicatũ esse, eò quòd Bar lingua Arabica desertũ denotet. Et dicunt quòd cùm rex Iphricus ab Assyriis, siue ab Æthiopis regno pulsus Ægyptum peteret, sicq; ab hostibus se pressum videret, vt quid de se deq; suis ageretur incertus esset, suos rogasse quo modo quáve via salus quęrenda esset, atq; illi responsum fuisse Barbar, quod erat ad desertum ad desertum: hac voce indicare volentes, nullum tutius illi patere refugium, quàm transmisso Nilo, ad Africæ desertum confugere. Videturque hæc ratio illis quadrare, qui Africanos ab Arabiæ felicis populo ortos affirmant.

¶ *Afrorum origo.*

CIrca Afrorum originẽ reperias nostros historicos multum admodum inter se dissentientes. Volunt enim quidam eos à Palæstinis deriuatos, eò quòd cùm ab Assyriis fugarentur, in Africam tandem venisse, atque ibi propter

soli

ſoli fœcunditatem, ſedem fixiſſe aſſerunt. Sunt & alii qui illos à Sabæis Arabiæ felicis populo ortos putent (vti iam dictũ eſt) antea quàm ab Aſſyriis aut Æthiopis in fugam redigerentur. Alij, Africanos à quibuſdam Aſiæ incolis deſcendiſſe ferunt, vnde bello à quibuſdam illis moto, in Græciam aufugiſſe ſcribũt, quæ tum temporis nullos adhuc habebat incolas. Verùm inſequentibus hoſtibus, coacti ſunt mare Peloponeſiacum traiicere, atque vbi iam in Africam appuliſſent, illic ſedem fixère: hoſtes verò in Græcia remanſerunt. Quæ omnia de eorum duntaxat qui ſubfuſci ſunt coloris, hoc eſt de Numidarum & Barbarorum origine intelligi debent. Nam Nigritæ omnes ab origine Chuſi dependent, q patrem habuit Chamũ filium Noę. Attamen qualecunq; habeant ſubfuſci & Nigritæ inter ſe diſcrimẽ, certum eſt idem omnes habuiſſe principium. Nam hi ex Palæſtinis, Palæſtini autẽ ex Meſraimo Chuſi filio: illi verò ex Sabeis ſuum traxiſſe ortum volunt, Saba autem ex Rama Chuſi filio progenitum cõpertum habetur. Sunt & aliæ circa hęc opiniones multæ, quæ quoniam nõ vſq; adeò neceſſariæ videbantur, conſultò omiſimus.

¶ Subfuſcorum in plures populos diuiſio.

QVI ſubfuſci ſunt coloris in quinque populos partiti ſunt, Sanhagios, Muſmudas, Zenetos, Haoaros, & Gumeros. Muſmudę occidentalem Athlantis partẽ occupant, ab Heha ad flumen vſque Serui. Inhabitant & eam montis partem, quæ Meridiem reſpicit, atque totam interiorẽ illius regionis planiciem. Hi ſub ſe quatuor

ha-

habent prouincias,Heham,Susam,Guzulã, & Marocci regnum. Gumeri in montibus Mauritaniæ habitant, in ea parte quæ mari Mediterraneo opposita est, totumq; fluuium occupãt qui illis Rifa appellatur. Habet hic fluuius suum ex freto Herculeo principium,atque Orientem versus fluit ad regnum vsque Telensin, quod à Latinis Cæsarea nuncupatur.

Hi duo populi habent seorsim suas mansiones, reliqui promiscuè per totã dispersi sunt Africam: iis tamẽ dinoscũtur indiciis quibus extranei, atq; semper inter se belligerantur, præsertim illi qui Numidiam incolunt. Hi,inquam,sunt populi illi (vt à multis proditũ est) qui non aliam habebant mansionem, quàm tentoria & rura: dicuntq; eos ante aliquot sæcula inter se acriter pugnasse, victosq; ad oppida missos, victores autem sibi rura camposq; seruasse, atque illic suas mansiones exstruxisse. Videtur & illud satis ex eo probabile, quòd illi qui ciuitates incolunt, habent cum reliquis vnum idemq; prorsus idioma: Zeneti enim siue ciuitates, siue rura habeant, eodem omnino loquuntur modo: quod & de reliquis item intelligendum est. Zeneti,Haoari,& Sanhagij rura Temesnes incolunt: hi aliquãdo in pace agunt,nonnunquam & prædictarũ rixarum memores, acriter admodum inter se belligerãtur. Sunt & ex his quidam, qui per totam Africã regnum possident, veluti Zeneti, qui olim eam familiam profligârũt quæ Idris dicebatur, vnde deriuatos volunt veri Duces Fessæ, atq; illius ciuitatis conditores: horũ progenies dicta est Mecnasa. Venit postea & alia

Zene

Zenetorũ familia ex Numidia,quę Magraoa dicta est,hęc Mecnaſam cum omnib.ducibus regno pulſit.Non multum poſtea temporis expulſi ſunt & hi à quibuſdam qui ex Numidiæ deſerto venerũt, ex progenie Sanariorũ quæ Luntuna dicebatur.

Ab hac tandem vaſtata atque prorſus euerſa eſt Temeſna,omnesq; trucidati, præterq̃ qui ex Luntunis reperti ſunt, quibus Duccala tradita eſt inhabitanda,eſtq; ab his ea ciuitas condita quod Maroccum vulgò dicitur. Euenit poſtea fortunæ mutatione,quòd quidam Elmadus ſummus apud illos cócionator, inito cum Hargijs conſortio (erãt illi ex Muſmudis oriundi)omnes Luntinos eiecit, ſibiq; id regni vſurpauit. Poſt huius mortem ſucceſſit in eius locũ quidam ex illius diſcipulis nomine Habdul Mumen à Banigueriaghel ex Sanagiorum origine. Remanſit regnum huic familiæ circa centum & viginti annis,fuitque illi tota ferè Africa ſubiecta: tandem regno priuata à Banimarinis in fugam redacta fuit,qui ex Zenetorum origine prognati, poſtea circa centum & ſeptuaginta annis rexiſſe dicuntur.

Geſſerunt Banimarini aſſiduum bellum cum Banizeano Teleuſini rege, qui ex Sanagiis & ex Magroa ſtirpe orti ſunt: belligerantur & cum Tuneti regibus, qui ex origine Hantata & ex Muſmudis venerunt. Videtis igitur quantũ quinque illis populis ſemper fuerit negocij atque laboris in his regionibus.

Certum eſt neque Gumeros neque Haoaros nihil iam ditionis poſſidere, quanuis antea (vt in eorum Chronicis legitur) aliquam habuerint dominij

minij portionem, idq; ante susceptã Mahometicam legem. Ex quibus iam certissimò colligitur, prędictos omnes populos in campis suas habuisse mansiones atque tentoria: fauebat autem quisque suæ parti, habebantque omnes ad hominis vitam labores inter se communes. Agrorum prȩfecti armenta curabant: qui ciuitates incolebant, aliquo opere manuali aut agriculturæ intenti erant. Diuisi sunt populi illi in sexcẽtas stirpes, vti in Afrorum genealogiis videre licet, cuius autor est quidã Ibnu Rachu, quẽ & sæpissimè me legisse memini. Habent multi historici regẽ Tombuti, regẽ Melli, & regẽ Agudessȩ, suam habere ex populo Zanaga, hoc est ex ijs qui desertum incolunt, originem.

¶ *Linguæ Africanæ conformitas atque diuersitas.*

QVinque illi populi, qui plusquam in centenas sunt progenies diuisi, quique innumeras habent habitationes, in vna omnes cõueniunt lingua, quæ ab illis Aquel Amarig, hoc est lingua nobilis nominatur: Arabes qui Africam incolunt eam Barbaram linguam vocant, estque hæc vera atq; genuina Afrorum lingua. à reliquis tamen prorsus aliena, quanquá multa habeat vocabula cum Arabibus communia, vnde aliqui colligere voluerunt, Africanos ex Sabeorum Arabiæ fœlicis populi, vt antea dictum est, origine processisse. Alii verò dicunt huiusmodi vocabula tum demum inuenta, cùm Arabes in Africam venerũt eamq; possidere cœperunt, verùm illi admodum rudes hebetioriq; fuerunt ingenio, adeò quòd nihil scripti reliquerũt, quod in hanc aut illam par-

tem adduci poſſit. Eſt & inter illos alia quædam non prolationis modò, verùm & ſignificatorum diuerſitas: vti illi qui Arabibus viciniores ſunt, quiq́ue cum illis plus habent commercii, illorum magis vtuntur idiomate. Quin & Gumeri ferè omnes & maxima Haoarorum pars, Arabicè loquuntur quanuis corruptè, id quod ex eo veniſſe puto, quòd longa admodum fuerit illis cum Arabibus conſuetudo.

Nigritæ diuerſa inter ſe habent idiomata, inter hæc quoddam Sungai ab illis dicitur, ſeruitq; multis regionibus, veluti Gualatæ, Tombuto, Gineæ, Mellidi & Gagonti. Eſt & alia lingua quæ Guber ab illis appellatur, hæc apud Guberos, Canontes, Cheſenas, Perzegregos & Gangrates in vſu eſt. Habet & regnum Borni ſuum loquendi modum, illi omnino ſimilem, qui apud Gaogam eſt. Seruatur & Nubæ regno ſermo quidam, qui cum Arabica lingua, cum Chaldaica & Ægyptia magnam habet affinitatem. Omnes autem Africæ ciuitates maritimæ, à mari mediterraneo ad Atlantem vſq; montem, Arabico vtuntur ſermone corrupto. Excepto tamen Marrocci regno, & Maroc co oppido quod Barbara admodũ vtitur lingua, etiam Numidæ mediterranei, hoc eſt ii qui Mauritaniæ & Cæſareæ viciniores ſunt. Quare qui Tuneti regno & Tripolitano confines ſunt, Arabicè loquuntur, ſed corruptiſſimè.

¶ *Arabes vrbem Africam incolentes.*

EX illo exercitu qui à Califa Otmeno tertio miſſus erat, anno hegiræ. 400. venerunt in Africam tam nobiles quàm alii, circa octuagin-

ginta millia, qui post multas sibi deuictas prouin cias, in Africam tandem appulerunt: remansitque ibi totius exercitus dux, qui Hucha Hibnu Nafich dicebatur. Hic iam magnam illam ciuitatem con diderat, quæ & apud nos Alcaira appellatur. Meuerat enim à Tuneti fluminis populis sibi insidias parari, verebaturq; ne accito ex Sicilia insula præsidio, bellum sibi ab illis moueretur. Quare cum omni quem sibi nactus fuerat thesauro, desertum terramq; solidam adiit, quæ à Carthagine circa centum & viginti miliaribus distat, illicque Alcairam tandem exstruxisse fertur. Illos autem qui illi adhuc supererãt milites, iussit loca tutiora atque defensioni aptiora seruare, & vbi nulla esset rupes, nullumq; munimentum, illic eos ædificare volebat. Quod vbi sic factum est, effecti Arabes Africæ incolæ, atq; inter Afros misceri cœperunt, qui quoniam iam aliquot annis sub Italis egerãt, illorum adhuc idioma seruauerant, hinc est quòd sic paulatim corrupta est genuina illa Arabum lin gua, quę cum Africana magnam admodum habet affinitatem: sicque duo illi populi in vnum tandem coaluisse dicuntur. Solent tamen Arabes vel cantionibus quotidianis suum semper referre genus, quod & nobis & Barbaris etiamnũ in vsu est. Nullus enim quanuis vel infimæ sit conditionis, qui non suo nomini adiungat suæ generis nomẽ; veluti Arabs aut Barbarus aut aliud simile.

¶ *Arabes qui tentoria incolunt.*

SEmper vetarunt Mahumetani Pontifices, ne Arabes cum exercitu & tentoriis Nilũ transmitterent. Sed anno Hegiræ. 400. id illis à quo-

quodam Califa ſciſmatico permiſſum legitur: eò quòd quidam ex illius magnatibus ſe illi oppoſuerat, atque iam Alcairam cum tota ferè Barbaria occupauerat. Poſt huius mortem remanſit ad aliquot annos ſuæ familiæ id regnum, atque, vt volunt Africanorum hiſtoriographi, in tantum illorum creuit ditio tempore Elcaini illius gentis & Califæ & Pontificis, quod cum maximo exercitu ad illos miſſus fuerit quidam Gehoar, quem Califa Elcainus ex ſeruo ſibi à cōſiliis fecerat. Hic ſuas copias occidentem verſus traducens, totam recuperauit Numidiam, Barbariam, perrexitq; ad regionem vſque Suſam, vbi cenſus ſibi atq; tributa largiſſima reddi iuſſit. Quibus omnibus abſolutis, ad ſuum Califam redit, atq; quicquid hoſtibus ademptū erat, id illi totum ſumma cum fide reddit. Califa vbi fœlices huius ſucceſſus vidit, iam de maioribus exequendis cogitare cœpit. Gehoar autem quemadmodum iam occidentale illud regnum domino recuperauerat, ita ſe mox armis totam orientalem plagam, hoc eſt Ægyptū, Soriam, & Arabiam recuperaturum firmiſſimè pollicetur, nihilque intentatum ſe relicturum promittit vel ſummo vitæ periculo, vt iniuriam illam vindicet quæ huius prædeceſſoribus à familia quæ Lhabus dicebatur, illata erat, vtque illum in ſuorum illuſtriſſimorum auorum, proauorum, atque progenitorum ſedem reſtituat. Califa vt huius animoſam pollicitationē intelligit, mox exercitu octuaginta millium collecto, ingentē illi auri vim, cum omnibus iis quę bello neceſſaria videbantur, tradi iubet. Sic tandem bello paratus ſtrennuus ille &

cor-

cordatus exercitus dux, ſuos per deſerta Ægypti & Barbariæ ducit, atque prius fugato Ægypti Viſcecaliſa (hic iam in Bagadedam ad Caliſam Eluir cõfugit) paucis diebus minimoq́; negocio omnes Ægypti & Soriæ regiones ſibi ſubegit. Non tamẽ potuit ſecuro prorſus eſſe animo, verebatur enim ne Califa à Bagadeda cũ Aſiatico exercitu ſibi negocium faceſſeret, néve quos ille ad Barbariam tuendam reliquerat, cogerétur iam deuictas prouincias relinquere. Quare munimen aliquod exſtruere decreuit, ad quod, ſi eo opus eſſet, ſe milites recipere, atq; hoſtium ſuſtinere impetus poſſent. Condidit igitur ciuitatem, muriſq; eam cingere iuſſit. Hic continuò vnũ ex ſuis, cui maximè fidebat, cum bona ſui exercitus parte reliquit: ciuitati autem nomen indidit Alchaira, quæ poſtea apud quoſdam Chair dicta eſt. Hæc adeò indies creuiſſe fertur, cùm ædificiis tum incolis, vt vel toto orbe nõ reperiatur quæ cũ hac ſit vllo modo conferenda. Cùm iam Gehoar videret Califam Bagadedæ nihil belli apparatus habere, mox ſuo domino reſcribit, omnes quas vicerat vrbes, ſibi debitos honores exhibere, omniaq́; in tuto eſſe atq; tranquilla: quare ſi videretur commodum, & ipſe Ægyptum inuiſeret, plus ſua præſentia effecturũ ad ea quę adhuc recuperanda reſtabant, quàm vel quouis expeditiſſimo exercitu: ſperabat eñ fore, vt cùm Califa Bagadedæ huius aduentus certior fieret, ipſe relicto & regno & pontificatu in fugã ageretur. Id vbi egregium lætumq́ue nuncium ad Califam Elcäinum peruenit, mox huius felicioris fortunæ euẽtu, multò q̃ antea ſuperbior redditus,

neque

neque prius quid mali inde euenire posset præcogitans, numerosum sibi exercitum collegit, totiusq; Barbariæ gubernatorē reliquit quendam ex ea stirpe quæ Sanhagia antea dicta est, hunc illi nō ex animo amicum postea intelliges. Mox vbi iam Califa Alchairam appulisset, honorificè admodum à suo Gehoar exceptus, cœpit magni aliquid animo voluere, atque maximo vndique collecto exercitu, Califam Bagadedæ ad arma vocare parat. Interea qui Barbariæ dux summus relictus erat, inito cum Califa Bagadedæ fœdere, se totamq; sibi commissam Barbariam huic in manum dedit. Califa autem alacriori illum excepit animo, atq; totius Africæ Regē constituit. Quod vbi Califæ qui Alchairæ agebat nunciatum est, incredibile dictu quàm tum id sibi tristiciæ attulerit, partim quòd se regno expulsum videret, partim etiam quòd omne aurū quod secum allatum erat, consumpserat; adeò vt quid tandem aggrederetur, prorsus inscius esset, sępissimeque illi mali quicquā ominabatur, cuius cōsilio regnum reliquerat. Erat illi à secretis vir quidā apprimè doctus, promptissimiq; ingenij, qui cùm herum adeò mœstum videret, volens repētino casui, qui iam mox imminere videbatur, aliqua cōsilij dexteritate occurrere, in hunc illum solatur modum: Scit tua celsitudo, Califa inuictissime, fortunæ varias esse mutationes, neq; ob iam pręteritos euentus, vllam virtutis tuorum diffidentiam esse habendam. Ego si fidum vnquam me tibi præstiti amicum, nunc quoq; bona fide consilium dabo, quo paucos intra dies omnia recuperes quæ tibi

perfidia adempta ſunt, quóque (mihi crede) ad optata facillimè venias. Id autem vel nullo poteris efficere ſatellitio, quin multam ab eo exercitu auri vim polliceor, quem ego mox tibi congeſſero, ſi modò quod dicam exequi velis. Califa his verbis aliquantulùm alacrior factus, rogat quónam id poſſit tandem fieri modo; ille verò ſic pergit: Certum eſt, mi domine, Arabes iam ita creuiſſe, illorumq; tantum eſſe numerum, vt Arabia illos omnes capere non facilè poſſit, vix redditus illorum armentis ſufficere poſſunt, maxima afficiuntur inedia, magna eſt illis non habitationis modò, verùm & annonæ caritas atq; penuria. Quamobrem ſi id illis abs te conceſſum fuiſſet, iam dudum Africam intraſſent. Quare ſi id illis nunc licitum fuerit, ingentem auri vim ab his te accepturum non eſt quod dubitem. Non potuit hoc conſilium Califæ animum vſq; adeò exhilarare: videbat enim fore, vt Arabes totam vaſtarent Africã, ſicq; nec ſibi id, nec hoſtibus profuturum ſciebat. Tamẽ quoniam omnino de ſuo regno actum eſſe videbatur, iudicauit præſtare ſe illos nũmos recipere, quos ille pollicebatur, ſicq; de hoſte ſupplicium ſumere, q̃ ſimul & regnum & aurum perdere. Quare ſingulis Arabibus, qui ducatum illi pendere volebant, permiſſum eſt, liberè Arabiam ingredi, ea tamen lege atque ſacramento, quòd perfido ſeſe Barbariæ Regi hoſtes præberent atrociſſimos. Quod vbi id illis permiſſum eſt, mox decem Arabum ſtirpes in Africam veniſſe dicuntur, quæ dimidia totius Arabiæ deſertæ pars fuit, his ſeſe adhuc quidam ad-

iun-

iungunt Arabiæ fœlicis incolæ, sicque inter hos reperti sunt circa quinquaginta millia, qui iam armis apti erant: mulierum, puerorum, & pecudum tanta fuit multitudo, vt penè horum numerus infinitus sit habitus: quorũ omnium meminit diligentissimus ille rerum Africanarum historiographus Ibnu Rachu, cuius & antea fecimus mentionem. Mox igitur vbi Arabes id desertum transissent, quod iam inter Ægyptum & Barbariam esse diximus, primò Tripolim Barbariæ oppidum obsidione cinxerunt, qua tandem deuicta, bona ciuium pars trucidata, reliqui fuga sibi salutẽ quæsierunt. Post hæc Cabino oppido arma paratur, quod ab iisdem captum atq; euersum est. Tandem & Elchairoë obsidetur, verùm quia illis optimè prouisum erat, octo mensibus hostium impetus sustinuisse dicũtur; quibus iam transactis, oppidum obsidentib. patère coactum est: hîc miseranda strages, crudelis vbique exspirantium vox, atq; horrenda vndique mortis imago. Hanc Arabes terram inter se diuiserũt, illicq; habitare cœperunt, magnos interim prouentus à sibi subditis oppidis atque prouinciis exigentes. Sic totius Africæ circuitum sibi seruarunt, donec successerit in Marocci regnum quidam Iosephus Ieffin filius, hic primus Marocci Rex fuit, atque omnibus viribus conatus est iam defuncti Africæ regis amicos ad regnum prouehere, nec prius quieuit, quàm Arabes Elchairoën deserere coegit. Arabes tamen loca viciniora occuparũt, atq; quòd potuerũt, se rapinę & furtis dediderũt: defuncti verò amici diuersis tantùm locis imperare

potuerunt. Succeſſit poſtea Marocci regno quidam Manſor, hic quartus fuit Rex & Pontifex eius ſectæ, quæ Muoachedim dicta eſt. Ille quem admodum aui atque proaui ſemper iam dicti defuncti amicis fauerant, illosq; priſtino ſtatui reddiderant, ſic huic prorſus in animo fuit ſe illis hoſtem præbere, ſibiq; illorum ditionem vſurpare. Falſò igitur cum illis pace ſancita, Arabes in hos mouiſſe, atque vel minimo negocio illum ſuperiorem euaſiſſe legitur. Manſor poſthæc maximam Arabum partem ſecum in Occidentale regnum adduxit, horum nobiliorib. Duccalam & Azgaram habitandam dedit, iis verò qui inferioris erant conditionis, Numidia donauit. Succeſſu autem temporis, qui Numidarũ ſerui erãt, libertati reddi iuſſit, ſic inuitis illis, eos in ea Numidiæ parte quam illis dederat, habitare voluit; hi verò indies ſuam magis atque magis locupletarunt ditionẽ. Qui verò Azgaræ & in aliis quibuſdam Mauritaniæ locis habitabant, ad vnum omnes in ſeruitutẽ redegit. Quia Arabes ſi extra deſerta habitent, non aliter ſeſe habent ac piſces ſine aqua: ſæpiſſimè iam deſerta adire tentauerant, ſed oberat illis mons Atlas, qui tum temporis à Barbaris tenebatur. Neque per planiciem patebat illis tranſitus, quia reliqua illorum pars, illic ſuas habebant colonias; quare poſita ſuperbia, ſe agriculturæ dederunt, neque quicq̃ præter caſas, tuguria, atque tentoria habebant. Accedit & horum miſeriæ, quòd inſuper & regi Mauritaniæ ſingulis quoque annis largiſſimos cenſus ſoluere cogantur. Qui Ducculam incolebãt, quia

mul

multitudine pollebant, se facilè ab omni tributo liberarunt. Bona Arabũ pars Tuneti remanserat, eo quòd Mansor hos secũ adducere recusauerat: hi mortuo Mansore Tunetum sibi occuparunt, remansitque illis id dominij, donec tandem quibusdam ex populo q Abu Haf dictus est, ea lege regnũ relegarunt, vt illi dimidium censuum atq; prouentuum totius regni ferrent: quod & in nostrum adhuc remansit æuum. Verùm quia Arabum tantus tamq; copiosus est numerus, vt annuus totius regni non illis sufficiat prouẽtus, Tuneti rex quibusdam ex his optimè debitum reddit, vt illi mercatoribus transitum tutum atque securum reddant, quod & præstant, non enim cuiquam nocent. Alij verò qui huiusmodi emolumentis priuantur, rapinæ, cædibus, furtis, & huiusmodi se nequissimis dedunt facinorib. Hi ferè semper in nemoribus latẽt, atq; vbi mercatorem aliquem sibi aduentare sciunt, continuò erumpunt, illumq; bonis omnib. exutum interficiunt: adeò vt iam mercatores illac ad Tuneti regnum transire non audeant, nisi adhibito conductitio aliquo satellitio. Sic tandem transitur, non sine maximo interim mercatorum incommodo. Coguntur enim iam dictis Arabibus, à Tuneti rege prouisis, ingentem pecuniæ vim exsoluere: tum illis periculum est, ne (quod sæpenumero fit) viribus superati, à prædonibus & bonis & vita spolientur.

¶ *Arabum qui Africam incolunt, quique Barbari appellantur, in plures partes diuisio.*

QVi Africam inhabitant Arabes,tribus distribuuntur populis. Horum enim quidam Cachini,alij Hilelli,reliqui verò Machili nuncupantur. Cachini in tres diuiduntur populos,Ethegos,Sumaitas,& Sahidos. Ethegi rursum tribus diuisi sunt partibus, Dellegis,Elmuntefigis & Subairis: occupantq; hi innumeras ferè regiones. Hilelli quatuor item sub se populos habent,Benihemiros, Riehos, Sufienos,& Chusainos.Benihemir partitur in Huroam,Hucben,Habrum, Mussimum. Rieh verò in Deuuadiam, Suaidiam, Asgegiā, Elcherithā,Enedriam, & Garfam,quæ quidē partes infinitas occupant ditiones.Machili tres sub se habent populos,Mastaros,Hutmenos,& Hassanos. Mastari partiri volunt in Ruchen & Selim,Hutmen in totidem Elhasin & Chinanam. Hassan autem diuidunt,Deuihessen,Deuimansor,& Deuihubaidulla. Deuihessem distinguunt in Dulein, Berbunum, Vodein,Racmen,& Hamram. Deuimansor in Hemrun,Menebben,Husein,& Abulhusein.Deuihubeidulla denique in Garagos, Hedegos, Telebos, & Geoanos. Quæ omnes innumeras possident regiones,quarum enumeratio non difficilis modò,verùm & impossibilis planè videtur.

¶ *Prædictorum Arabum mansiones & numerus.*

ARabum omnium nobilissimi fuerunt Ethegi,quibusque Almansor Duccalæ regionem atque Tedles solum inhabitandum dedit.Hi in nostrum vsque diem cùm à Lusitaniȩ Rege,tum à Rege Fessæ,miris vndiq; afficiuntur modis. Si quando belligerandum est,milites

lites habent armis aptos centum millia,horumq́; bonam partẽ equites. Sumaitæ Libyæ desertum occupant, respondentq́ue Tripolitano deserto. Sæpenumero ab his incursiones patitur Barbaria: nullus enim illis in ea locus datur,sed perpetuò vnà cum camelis deserta tenẽt loca. Horum numerus octoginta millia militiæ accómodi,pedites ferè omnes. Sahidi quoq; Libyæ desertum inhabitant,illisq́; maxima semper fuit cum Guargalæ Rege consuetudo.

Adeò huic genti copiosum pecus,vt ad omnes illius regionis ciuitates abundè inde carniũ deuehatur,idq́ue æstiuo pręcipuè tempore,hyeme enim nunquam deserta exeunt. Accreuit horum numerus ad millia plus minus centum & quinquaginta,atqui non admodum multos inter hos reperias equites. Dellegi diuersas habent mansiones,horum maximam partem Cæsaria habet. Nonnulli & fines Bugiæ regni occupant, qui & annuum stipendium ab eorum vicinis accipere dicũtur. minima verò pars Acdeseni campos incolunt, vnà cum Mauritaniæ fines ac montẽ Atlantem,hi Regi Fessæ subijciuntur. Elmuntefigi Asgari solum inhabitant,suntq́ue à neotericis El chaluth appellati. Enumerant & hi Regi Fessæ annuum quendam censum, pollentq́; equitibus apparatui bellico aptissimis ad numerum ferè octomillium. Sobairi propemodum regno Gezeir confines sunt,sub Rege Telensini stipendia merent, ac bonam Numidiæ partẽ occupare dicuntur. Equites habẽt rei militaris peritissimos numero plus minus trium milium. Maxima est

illis camelorũ copia, quare hyeme desertum habent. Reliqua horũ pars planiciem occupat quæ inter Salam ac Mecnesen sita est. Copiosum habent armentorũ numerum, agricultura sese exercent, coguntur que singulis quoque annis Regi Fessæ aliquid census exsoluere. Horum equites quos bello planè natos dicas, numerum reddunt quatuor millium.

¶ *Hilel populus, eorumque situs.*

HIlelli qui & Benihamiri appellantur, Regno Telensino & Oranico vicini habentur. Illi per Tegorarin desertum discurrunt, sub Telensini Rege stipendiantur, maximè & viribus & diuitiis pollent, & si in quenquam mouẽda sunt arma, mox illis sex millia equitum in promptu est. Hurua fines tantùm Mustuganim sibi occupant, Hi syluestres sunt, furtis atq; rapinis sese dedunt, nec admodum illis ad arma animus est. Nunquã à deserto discedunt, nullus enim illis locus, nullæ prorsus mansiones, nec stipendium vllum à Barbaris datur: equites habẽt plus minus duo millia. Hucbani Melianæ regioni confines sunt, hi nonnihil stipendij merent à Rege Tenetis, rudes sunt, agrestes, atque vt semel dicam, omnis humanitatis alienissimi: equites illis numero circiter mille & quingentos esse volunt. Habru eam regionẽ occupant quæ est inter Orania & Mustuganim, hi agriculturã exercent, Regi Telensini annuum censum exoluunt, vixq; centesimus illis eques reperiri potest.

Mussimi ea Massiliæ deserta incolunt, quæ ad Bugiæ regnum extenduntur. Sunt & hi furtis

tan-

tantùm & rapinis apti, tributa accipiunt tum à Muſlimis, tum etiam ab aliis ſibi regionibus vicinis. Riehi ea Libyæ deſerta inhabitāt quę Conſtantinis confinia ſunt, Ampliſſimam habent in Numidia ditionem, ſuntq; ſex iam in partes diuiſi. Gens ea & nobiliſſima & rei militari aptiſſima, ſtipendia meret ſub Tuneti Rege, equitum illis numerus quinque millium. Suaidi id deſertum habent quod ad Tenetis regnū extenditur. Latum admodum his patet imperium, à Telenſini Rege ſtipendia accipiunt, miraque illis cùm in bello tum in omni vitæ genere animi dexteritas. Aſgegi non vno loco habitant: horū enim pars quædam Garitum inhabitat, inter eum populum cui Hemram nomē eſt: reliqui verò, eam Duccalæ partem habent, quæ Azafi vicina eſt. El cheritæ id Helini ſolum habēt, quod in Saidimæ planicie ſitum eſt, ſibique Heha populum tributarium habent. Rude admodum atq; incultum hominum genus. Enedri in Heæ planicie ſedes occupant: perficit autem Hea numerū ferè quatuor millium equitū: atqui exigua illis in armis præſtantia. Garfæ diuerſas habent manſiones, nullus illis neq; Rex neq; Dux eſt. Cæteris populis & præſertim Mannebbæ & Hemram commiſcentur. Deuehunt illi è Segelmeſa dactylos ad regnum Feſſæ, indeq; rurſum ea conuehunt, quæ Segelmeſæ neceſſaria videntur.

¶ *Mahchil populus.*

RVche populus qui à Maſtaro originē duxiſſe creditur, id deſertū ſibi habet quod Dedeti atq; Farcalæ proximum adiacet.

Exi

Exiguas admodum habent ditiones, quare nec diuites habentur, ſunt tamē bellis gerendis aptiſſimi, curſuque velociſſimi, adeò vt turpiſſimum illis habeatur, ſi quis pedes à duobus equitibus ſuperetur. Neque inter hos vix quenquam reperias, qui non curſu quemlibet etiam equū quantumuis velocem anteuertat, ſit quanuis longum peragendum iter. Equites habent circiter quingentos, pedites verò militiæ aptiſſimos octo millia. Selimi ad Daræ fluuium ſibi manſiones delegerunt, diſcurrunt & hi per deſerta, multas habent diuitias, ſingulis quoque annis merces ad Tombuti regnum deuehunt, atq; illis Tombuti Rex maxime fauere creditur. Eſt his in Derha multum ſanè ditionis, copioſusque camelorum numerus: tum ſi quis belli tumultus exoriri videatur, mox illis tria millia equitū in promptu reperiuntur. Elhaſimi id Oceani littus incolūt, quod Meſſæ adiacet. Equites armatos numerant plus minus quingentos. gens eſt bello planè rudis atque ignara. Eorum pars quædam Aſgaram inhabitat: quos Meſſa habet, liberi habentur, ſed qui in Aſgar morantur, Regi Feſſæ ſubijciuntur. Chinanitæ inter eos moram trahunt, quos antea Elchalutas diximus, ſuntq; & hi Regi Feſſæ ſubditi. Bello plurimum valent, numerantque circa bis mille equitum. Deuiheſſemi in Duleimos, Burbunos, Vodeos, Deuimanſores, & Deuihubeidullas diuidūtur. Duleimi moras gerūt in Libyæ deſerto, cū populo illo Africano, cui Zanaga nomen eſt. Neque imperium, neq; ſtipendium vllum obtinent, quare nec diuitiis pollent, furtis ad-

admodũ valent, Daras frequenter inuiſunt,cum quibus armentis dactylorum commutationem ineunt.Omnis illis negligitur ornatus atque decor: eſtque horum numerus decies mille hominum, equites circiter quatuor millia, reliqui pedites. Burbuni populus eam Libyæ deſertæ plagam obtinet, quæ regioni Suſæ contigua eſt. Horum magnus admodum numerus, neq; vllas habent diuitias præter camelos. Illis ſubiecta eſt Teſſeta,quæ ſola non illis ſufficit equis alendis, etſi exiguo illis tamẽ ſint numero. Vodæi id deſertum habent quod inter Guadenum ac Gualatam ſitum eſt. Hi Guadenitis imperant, certumque cenſum annuum à Gualatæ Duce accipiunt,ac in infinitum ferè numerũ accreuerunt. Dicuntur enim producere ſexaginta ferè millia hominum bello peritiſſimorum,verùm illis magna eſt equorum inopia. Racmeni id deſertum tenent quod Hacchæ proximum adiicitur. Copioſas habent poſſeſſiones, ſolentq; Vernis quibuſque temporibus in Teſſetum proficiſci:nam eo tempore cum huius regionis incolis nõnihil illis negocij incedit. Milites armiſque adulti numerũ ferè duodecim millium perficiunt, at perpaucos proferũt equites. Hamrus populus,Taganoti deſerta inhabitant,à Taganoti incolis nõnihil tributi accipiũt,ac crebris indies per id deſerti incurſionibus Nuno populo moleſtias inferunt. Milites ſupputant ad numerũ ferè octo milium.

¶ *Deuimanſor.*

DEhemruni qui à Deuimanſore genus traxiſſe dicuntur,id deſertum occupant qđ

Se-

Segelmessæ opponitur,ac quotidie p̄ Libyæ deserta ad Igidam vsque discurrunt.Horum tributarij sunt Segelmesseni,Todgitæ,Tebelbetti,atq; Daræ: tanta illis dactylorũ copia,vt annuus prouentus vitæ necessitati facilè sufficeret, etsi nihil lucri accederet: hi apud reliquas nationes maximi sunt nominis, numerantque equites circiter tria millia.Habitāt & inter hos abiectiores quidam Arabes , equorũ tamen ac omnium generũ pecudum maxima illis copia est, qui eorum lingua Garfa Esgeh sunt appellati. Est & huius populi Hemrun pars quædam, quæ multum apud Numidas ditionis obtinet,vnde & vberrimus illis annuus prouentus reportatur: ab his frequẽs fit ad desertum vsque Fighig discursus. Æstiuo tempore per totam Garitæ prouinciam disperguntur,eamq; Mauritaniæ partem occupāt,quæ ad orientẽ Solem vergit.Nobiles sunt,viri probi, atque omnis humanitatis amantissimi, adeò vt reges Fessæ solent ferè oẽs ex his sibi vxores deligere, quare & maxima eos amicitia atq; consuetudo cõiungat oportet. Menebbe populus idem ferè desertũ inhabitant,duasq; sub se habent Numidiæ prouincias,Matgaram & Retebben. Sunt & hi validissimi,stipendia merent sub Segelmessenis, annumerantque equites duo ferè millia. Huseini qui & à Deuimansore ortum habere creduntur,Atlanti subiiciuntur.Spaciosam habent in montibus illis ditionem,multa passim castra, multas denique vrbes opulentissimas, quas sibi olim à Marini Viceregibus datas opinantur:quũ enim id regni primùm adepti fuissent, maximã illis

illis Huſeinitæ opem tulerunt. Eſt & horum regnum regibus Feſſæ atq; Segelmeſſæ ſubiectum, Ducem habent qui fere ſemper eam vrbem inhabitat, quam Garſeluinum vulgò appellitant. Per id deſerti ferè ſemper vagãtur, quod eorum lingua Eddara nuncupatur. Opulentiſſimi atque probiſſimi habentur, equitum adnumerant plus minus ſex millia, ſæpenumero inter hos & quoſdam Arabes reperias, verùm illos tantùm pro ſeruis habent. Abulhuſein populus, partim iam dictum Eddara deſertum incolunt, atqui minimũ illic ditionis poſſident: maxima verò horum pars ad tantam miſeriam redacta, vt nec victus illis in tentoriis ſylueſtribus ſuppetat. Verum quidem eſt eos in Libyæ deſerto quaſdam ſibi manſiones exſtruxiſſe, ſed tamen & fame & ſumma rerum omnium inopia premuntur: quin & (ne nõ ſint omni ex parte miſerrimi) affinibus & parẽtibus annuos exſoluere cenſus coguntur.

¶ *Deuihubaidulla.*

EST hui⁹ populi Deuihubaidulla pars quædam, quæ Gharragi nominatur: hi Benegomi atque Fighig deſerta occupant, latámque in Numidia poſſeſſionem obtinent. Stipendia merent ſub Telenſini rege, qui & ſedulò in hoc incumbit, vt eos in pacem vitæque tranquillitatem redigat: ſunt enim & latrociniis & furtis addictiſſimi. Æſtate ſolent ſe Telenſinum cõferre, vbi & per id tempus ſedes figere creduntur: equites illis quater milleſimũ complent numerum, quos omnes & Marte digniſſimos dicas. Hedegi quoddam deſertum Telenſini vicinũ habent

bent, quod illis Hangad nuncupatur. Nullum prorſus ſtipendium merent, nihil omnino ditionis poſſident, rapina tantùm illis atque præda cordi ſedet, his duntaxat & ſibi & familiæ prouidetur, numerantque equites ferè quingentos. Tehlebi Elgezairæ planiciem incolunt, fitque ab his frequens admodum per deſerta ad Tegdeatū diſcurſus. Illis Elgezair atq; Teddelles vrbes maximè inſignes ſubijciebantur: verùm noſtro hoc tempore à Barbaroſſa illis ademptæ ſunt, quod & eorū regem peſſimè habere facilè quis conijcere poterit. Quin & tum temporis eum deletū populum perhibēt qui apud illos Tehleb dictus erat: hos quidem neque virium neque rei militaris præſtantia cuiquam populo cedere dixiſſes, equites numerabant plus minus tria millia. Gehoanitæ non vno loco habitant, horū enim pars quædam vnà cum Guaragis, reliqua verò inter Hedegos reperias, ſuntque illis non aliter quàm ſeruorum vice, quod & animo tamen æquiſſimo tolerant perferuntque. Illud autem hoc loco notandum, priores illos duos populos, quos Schachinos atque Hilellos appellauimus, Arabes eſſe Arabiæ deſertæ, qui & originē ab Iſmaële Abrahami filio ſe traxiſſe opinantur. Quos autem nomine Machil antea notauimus, hos Arabiam fœlicem habere, ortumque ducere à Saba. Hos Mahumetici iis poſthabitos volunt, qui ab Iſmaële Iſmaelitæ ſunt appellati. Et quia maxima ſemper inter eos fuit diſceptatio, vtra pars nobilitatis primas partes obtineret, hinc factū eſt quòd vtrinq; multa fuerint conſcripta colloquia atq;

epi-

epigrammata, quibus quiſque ſuæ gentis encomia, mores atque ritus decantare ſolitus eſt. Veteres illi Arabes, qui ante Iſmaëlitas fuere, ab hiſtoriographis Africanis Arabi Araba, hoc eſt Arabes Arabici (vt ſic dicatur) vocitari ſolent. qui ab Iſmaële genus duxiſſe dicũtur, Arabi Muſtahraba, id eſt, Arabes (vt ita loquar) inarabati, vel Arabes per accidens nominantur, eò quòd non ſint Arabes natiui. Quæ ex eo tempore in Africam demigrarunt, eorum idiomate Arabi Muſtehgeme (quod latinè Arabes barbari ſonat) ſunt appellati, quòd extraneis ſeſe adiunxerunt, adeò vt non ſolum habeant ſermonem, verùm & mores corruptiſſimos, ſintq; moribus prorſus barbari. Hæc ſunt, amice lector, quæ potuit memoria de Africanorum atq; Arabum origine ac diuiſione, hoc toto decennio ſeruare, quo neque me legiſſe neq; vidiſſe vllam de ea gente hiſtoriam memini. Si quis plura videre velit, eum Hibnu conſulat oportet, quem antea nominauimus.

❡ *Africanorum qui Libyæ deſerta inhabitant mores atque ritus.*

Qvinque illi iam antea enumerati populi Zenagates, Guanſigates, Tergates, Leutatæ, & Bardeitæ, à Latinis Numidæ dicuntur, eſtq; omnibus vnus idemq; viuendi modus, abſque vllis legibus aut rationis vſu. Horũ veſtis panniculus eſt admodum anguſtus atque rudis, quo vix eorum pars dimidia tegi poteſt. Quorundam caput tela quædam nigra ad faſciæ modum reuoluta cingit, cuiuſmodi fermè Turcas vti videmus, Dulipanum Itali vocant. Qui ceu ma-

magnates inter cæteros dinoſci volunt, ſubuculã ex goſſipio cæruleo confectam, latis manicis circunferunt. Goſſipium autem illis à quibuſdam mercatoribus è Nigritarum ſolo aduehitur. Nullum habent equitationi aptum animal, præter camelum, cui natura inter eum gibbum quem in poſteriori dorſi parte gerit & collum, ephippium dedit. Res ſanè riſu digna ſi quis hos equitantes aſpiciat. Nonnunqua enim tibiam tibiæ innixam in ipſo cameli collo habent: interdum verò ſtapedis vice, reſtis eſt camelo ex humeris dependens, nulla ſtaffæ habita cognitione. Pro calcaribus, bacillo vnius cubiti longitudine vtuntur, qui cuſpide altero ferreum habet pugionem, quo humeros tantùm camelorum pungere ſolent. Qui equitatu parantur cameli, nares ferè omnes perforatas habent, annuluſque coreaceus illis aptatur, quo ceu freno quodam & domari & duci facilius poſſint, quemadmodú & apud Italos bubalos videre licet. Lecti vice, ſtibadiis ſeu ſtoreis ex iunco conſitis vtuntur. Tentoria ferè ex vndulato, aut ex aſpera quadam lana conficiuntur, quæ intra dactylorũ racemos reperiri ſolet. Quod ad victum attinet, non dictu facilè, q̃ ſit ea gens famis inediæq; patientiſſima. Neque pane veſcuntur, neque cibo aliquo vel quocunq; modo cocto, ſolo camelorum lacte contenti, nil præterea deliciarum ambiunt. Pro ientaculo ingentem lactis tepentis cyathum epotant, in cœnam nonnullæ carnes ſiccæ lacte ac butyro condiri ſolent, ex his ſuam quiſque portionem arripit, ac ſic è manu vorat. Et ne quid in ſtomacho

ſitus

ſitus contrahat cibus, id iuris quoque ſorbent, quod carnes antea condiderat: qua in re caua manu cochlearis vice vtuntur, tanquam naturæ inſtrumento ad id peragendum aptiſſimo. Exinde rurſum lactis patera exhauritur, eſtq; hic totius cœnæ colophon. Dum illis adhuc lactis aliqua datur copia, aquam prorſus negligunt, quod fere in Vere accidit, quo toto tempore quoſdam inter hos reperias, qui nec manus nec faciem ſemel abluerunt. Quod hac de cauſa euenire credibile eſt, nam vt antea diximus, dum illis lac durat, ea loca non adeunt, quibus aqua inueniri poſſet: adde, quod illorum camœli, dum herbis paſcuntur, aquam non bibunt. Omnis eorum vita venationibus ac rapinis tranſigitur, in hoc enim totis brachiis incumbunt, vt hoſtium camœlos abigant, nec vltra triduum eundem locũ occupant, nõ enim diutius poſſent paſcua eorum ſufficere camœlis. Et quanuis, vti iam dictum eſt, nullam habeant ciuilitatis rationem, nullumq́ue vitæ inſtitutum præſcriptum, illis tamen dux quidam ſiue princeps præſidet, cui ceu regi & obediunt & debitos honores tribuunt. Non literarũ modò ac diſciplinarũ rudiſſimi perhibentur, verùm etiam & virtutum apud illos ſummus eſt neglectus: adeò vt vnum vix in toto illo populo reperias, qui aut conſilio polleat aut iudicio. Quin & ſi quiſquam iniuria affectus velit aduerſarium in ius vocare, huic totos quinque aut ſex dies equitandum, priuſquã iudicis cuiuſquam tentorium pertingere queat. Tanta huic genti artium atque bonarum diſciplinarum deſpectus, vt ne deſerta

ſtudij ergò exire dignentur : neque ſi quis eruditus fuerit, eorum amare commercium poteſt, propter mores tum incultos, tum omnibus modis deteſtandos. At ſi quis tamẽ iudex reperiatur, qui illorum mores vtcunque ferens, cum illis manere velit, largiſſima huic in annum ſtipendia numerantur. Sunt enim qui mille ducatos annuè, ſunt qui plus, ſunt qui minus ſuo iudici exſoluant, idq́; pro eorũ iudicio atq; arbitrio. Qui nobiliores videri volunt, pannum, vt dixi, nigrum in capite gerunt, cuius pars quædam totam faciem oculis tantùm exceptis tegit, eſtq́; hic eorum habitus quotidianus. Quoties autem cibum in os ingerunt, pannum auferũt, ac mox ſingulis morſibus retegunt: huiusq́; talem afferunt rationem: Quemadmodum, inquiũt, indecorum eſt, ſi quis cibum euomat, aut ex ore in terram deijciat, ita nec honeſtum videri poterit, aperto ore cibum ſumere. Huius populi fœminæ craſſiores ſunt atque carnoſæ, cæterùm non vſqueadeo albæ. Maxima illis pinguedinis portio circa pectus ac mamillas, ſed ea parte quam cingulum premit, graciliores ſunt. Ciuilitatem ſummè colunt, cùm inter loquendum, tum & in porrigẽdis manibus: patiuntur & interdum ſe oſculo excipi, verùm ſi quis propius accedere conetur, vitę periculo ſeſe exponit. Eã nãq; ob cauſam multos ſe mutuò indies interficere videas, idq́; beluino prorſus more, nulla adhibita hac in re miſericordia. Videnturq́; hac in parte plus ſapere, quàm noſtratium plerique, cùm nec caprarũ mariti ſe effici vllo modo velint. Maius ſemper illis fuit liberalitatis ſtu-

dium,

dium,quàm quis facilè exprimere queat.Quãdo vtcunque licet per eius loci ſiccitatem aliam incedere viam, nemo eſt qui per eorum caſtra vel tentoria tranſitum ſibi quærat,neque illi etiam communem illam adire viam volunt. Et ſi qua populi frequentia illorum deſerta tranſire velit, tenentur huius populi principi quiddam perſoluere cenſus,nempe pro cuiuſlibet cameli ſarcina pannicellum, (vt vocãt) quod noſtra moneta ducato æquiualere dicitur.Memini me quodam die cum quibuſdam mercatorib. in eam planiciem deſcẽdiſſe,quæ Araoan illis nũcupari ſolet,nosq́; illic Zanagæ principẽ inueniſſe obuium, qui debitum ſibi tributũ exegit, pòſt,vniuerſam illam mercatorum multitudinem rogauit, vt ſua ſecũ adire caſtra velit, illicq́; conquieſcendi gratia in triduum aut quadriduum manere.At quia illius caſtra nimium erãt à via noſtra ſemota, fuiſſetq́; diutius nobis ac voluiſſemus errandum,conſultius ducentes rectam ſemper ſeruare ſemitam, gratias egimus illius humanitati maximas. Verùm ille cùm nec precibus finẽ imponeret,iuſſit camelos recta præcedere,mercatores autem ſecũ manere voluit,ac tandem in ſuo hoſpitio magnificè excepit. Quò vbi deuentum eſt,mox bonus ille vir multos iubet mactare omnium generum camelos ac ſtrutiones,quos in itinere illo venat⁹ fuerat. Nos verò,ne cameli mactarentur aſſiduè rogabamus,illud & præterea affirmantes,nos nõ præſentibus aliis huiuſmodi animantium carnibus veſci ſolitos. Hìc ille reſponſum dedit,nõ ciuiliter ſe facturum,ſi tam magnificis ac nunq̃

antea visis hospitib. parua tantùm animalia prę-
ponat. Quare nobis quæ in promptu erãt, eden-
da fuerunt. Maximam hîc vidisses carnium assa-
rum ac elixarum copiam: strutiones assi vasis vi-
mineis variis herbis multoq; conditi aromate ap
ponebãtur. Panis ex millio ac panico confectus,
subtilissimi ac gratissimi erat saporis; tandem &
dactylorum luxuriem, vasaq; lacte referta affere
bant. Quin & insignis ille princeps, quò nos sibi
gratissimos hospites re ipsa comprobaret, nostro
conuiuio, vnà cum omnibus suæ regiæ aulicis, in
teresse voluit: nos tamẽ separatim prandebamus.
Tum & religiosos quosdam doctissimosq; viros
nostro conuiuio accersi iussit, neque panem toto
eo tempore quò apud illum epulabamur illorum
quisquam tangebat, sed solis carnibus ac lacte ve-
scebantur. Quamobrẽ nobis plus satis attonitis,
humanioribus occurrit princeps ille verbis, seq;
omnes iis locis natos affirmat, vbi nulla frumẽti
species nasceretur: esse tamen semper magnã pe-
nes se frumentorum vim, vt esset quo exteri ex-
cipiantur. Proinde nos bono esse animo ac secu
ro hortatus est, se autem iis duntaxat vesciturũ
quæ id solum ferebat: illud insuper addens, die-
bus pascæ atque aliis quibusdam quibus sacrifi-
cabatur, panẽ apud illos in vsu remansisse. Hunc
in modum apud illum totũ biduum moras tra-
ximus, quo dictu incredibile quàm opulentis ac
miris nos exceperint modis. Tertio aũt die nobis
discedere volentibus, princeps ad eum vsque lo-
cum comitatur, vbi præcedentem illam turbam
consequuti sumus. Illud autem vel sanctissimè

affir

affirmare ausim,nos decies plus apud principem consumpsisse,quàm antea tributi exsolueramus. Illud hoc loco subnectere libuit, vt quàm sit ea gens humana atque liberalis,vtcunque docerem. Neque princeps ille nostrum,neque nos principis poteramus intelligere idioma, sed quicquid dicebatur aut respõdebatur,interprete id fiebat. Quod iam de vno hoc populo diximus,de reliquis quatuor intelligendum est, qui per cætera Numidiæ deserta dispergunt̃ur.

¶ *Arabum qui Africam incolunt mores atque ritus.*

QVemadmodũ Arabum variæ sunt mansiones atq; situs,sic & aliam habent atq; aliam viuendi normam. Qui inter Numidiam atq; Libyam habitant,vitam agunt miserrimam atq; calamitosam,multum'q; hac in re ab iis differunt Africanis, quos Libyam habere iamiam diximus. Sunt tamen illis longè animosiores:mercaturã camelorum apud Nigritas exercent,est'q; illis copiosus admodum equorũ grex, quos in Europa vulgò Barbaros appellitant. Illis venatio admodum placet, ceruos, onagros, struthiones,atq; id generis animalia insectantur. Neq; id interim omittendum,maiorem Arabum partem qui Numidiam inhabitant,maximã habere in describendis versibus lepôrem atque elegantiam,quibus suos quisque amores,venatus,prælia,resque præclarè gestas decantare solet, id'q; fit rithmis ad Italorum ferè morem compositis. Liberalitatis cùm sint amantissimi, nullum per facultates eius specimẽ ædere licet,quotidie enim

ſupra modum innumeris vexantur incōmodis. Hi omnino ad Numidarũ veſtiuntur vſum, niſi quòd eorum mulieres nonnihil à Numidiæ fœminis varient. Quæ iam illi habent deſerta, olim ab Africanis occupari ſunt ſolita: ſed cùm eorum exercitus eam Africę regionem inuaſit, Numidis bello pulſis, ſibi Arabes hi ea deſerta ſeruarunt quæ dactylorũ ſolo adiacet: Numidæ verò, tum id deſerti inhabitare cœperũt, quod Nigritarum regioni vicinum eſt. Qui intra Africæ fines inhabitant Arabes, inter Atlantem ac mare mediterraneum, iam antea nominatis ditiores atque copioſiores habētur, cùm veſtibus ſumptuoſioribus, tum & equorum pabulo, ac tentoriorum amplitudine atque magnificentia. Horum equi multò habitiores ſunt, at non vſq; adeò veloces, ac illi quos iam dictum deſertum alit. Agriculturam exercent, prouenitq́ue illis copioſus admodum grani cumulus. Pecorum atque armentorum innumerus illis ferè grex eſt, quare non vno loco habitare poſſunt, non enim omnibus paſcua ſufficerent. Aliquantulo barbariores ac viliores iis ſunt, qui in deſertis degunt, quanuis aliquam habeant liberalitatis portionem: eſtq́ue illorum quędam pars (nempe qui Feſſæ habitant) Feſſæ Regi ſubiecta. Qui in Marocco atq; Ducala morātur, longo temporis interuallo liberi fuerunt ab omni grauedine ac tributo: ſed cùm primùm Luſitanię Rex Azafitis atque Azemoribus imperare cœpit, inter eos ſubortæ lites bellaq́ue ciuilia. Quamobrem cùm à Feſſæ, tum à Luſitaniæ rege, maximaq; illius anni rerum omnium ino-

inopia ac caritate domiti, ad id miseriæ redacti sunt, vt etiam vltro se Lusitanis mancipia obtulerunt, & se cuilibet astrinxerunt, qui Saguntinā illorum famem sedare volebat: hoc pacto eorum vix quisquam in Ducala remansit. Porrò illi qui in desertis Telensino atque Tuneto confinibus morantur, omnes ferè nobiles atque magnates dici possent. Horum enim principes maximum quotannis à Rege prouentum recipiunt, quem postea inter suos quisque ciues distribuunt, ne quid discordiarū obrepat: hac arte omnis procul dissentio pellitur, seruaturque pax inter ciues integra. Mira illis venustas cùm in componendis tentoriis tum in equis educandis. Solent æstiuo quoque tempore Tuneti quędam loca viciniora inuisere, vt sibi quisq; abunde prouideat, hic panes, arma, ac quicquid vsui futurum arbitrantur, auferunt: atq; hoc modo deserta repetentes, tota illic latitant hyeme. Veris temporibus se venationi dedunt, nullaque reperiri potest fera, quæ non ab his insidietur. Aliâs me eorum tentoria inuisisse memini, nec id meo quidem incōmodo, vbi & maiorem panni, æris, ferri atq; aurichalci copiam inueni, quàm quis apud ditissimos quarundam vrbium ciues se inuenturū credat. Non tamen illis fidendum est, sunt enim vbi locus datur, fures admodum peritissimi: etsi nonnihil ciuilitatis præ se ferre videantur. Poësis summè ab his amplectitur, versus describūt elegantissimos, quum eorum lingua nunc sit castigatissima atq; ornatissima. Si quis alicuius momenti poëta inter eos reperiatur, hic ab illius regionis magna-

tibus ſummo excipitur honore atq; munificentia, nec quenq̃ facilè credere puto, quantus inſit illorum carminibus lepor atq; venuſtas. Horum mulieres ad illius loci modum ornatiſſimo vtuntur veſtitu, linea circunferunt induſia nigra manicis latiſſimis, inſuper & eiuſdē coloris, aut cæruleum aliquando geſtant linteamē, ſic vt argenteum quoddam ſpinter affabrè admodum confectum, linteaminis angulos in humeris connectat. Annulos ex auribus ſuſpenſos habent, qui ferè ex argento fabricātur: quin & digitos quoq; multis ſolent onerare annulis. ſolent itē & crura atq; calcanea faſciolis & annulis Afrorum more circundare. Facies illis panniculis quibuſdam cooperitur, qui ad oculi locum foramen habent quo ceu perſpicillo quodam vtuntur. Quòd ſi quiſquam illis occurrit obuiam, cōtinuò faciem abſcondunt, ac mutæ prætereunt, niſi forſan is ex cognatione ſit aut conſanguineus, nam inter hos habēt ſemper faciem apertam, nulluſq́; tunc eſt iam dicti panniculi vſus. Si quando eſt illis aliquò migrandum (quod ſæpenumero fit) fœminas camelis vimineis quibuſdam ſellis ad id apprimè compoſitis (ciſtulas eſſe dicas) imponunt, neq; latiores ſunt, quàm quæ ſoli fœminæ ſufficere poſſint. Quum ad bellum proficiſcuntur, ſuam quiſque vxorem comitem ducit, quæ maritū conſoletur atque timorem excutiat. Solent innuptæ omnes ferè puellæ, fuco quodam faciem, pectus, brachia, manus ac digitos depingere: quæ res apud illas honeſtiſſima videtur. Manauit autem id moris ab Arabibus illis quos Afri

canos

canos antea nominauimus, cùm primùm eam inhabitare regionem cœperunt: nunquam enim antea fuco vſæ fuerāt aut colore aliquo aſcititio. Quæ Barbariam incolunt mulieres, nullum habent fuci fictive coloris vſum, natiuo tantùm colore contentæ, nihil præterea aſciſcunt. Conficiunt tamen aliquando ex gallę fumo atq; croco quendā colorem quo dimidia illis genarū pars, orbiculari figura ad vnius aurei magnitudinem depingitur. Inter ſupercilia quendam triangulū deſcribunt, ſimiliter mento neſcio quid appingitur, quod oliuæ folium non diſſimile videtur. quædam etiam tota depingunt ſupercilia: eſtq; hic mos à poëtis Arabicis, atq; ab illius regionis nobilibus ſummo loco habitus. At non vltra biduum aut triduum ita ornatę incedunt: quandiu enim adhuc iam dicti videntur colores, nulli amicorum, præterquam filiis aut marito videri poſſunt, quòd ea res ad libidinē plus ſatis allicere videatur, dum hoc modo multò formoſiores atque elegantiores ſe effectas arbitrentur.

¶ *Arabum qui inter Barbariam & Ægyptum deſerta tenent, viuendi modus.*

HOrum vita miſeriis atque calamitatibus abundat: ſunt enim ea quæ inhabitant loca ſterilia atque aſpera. Eſt illis camelorum atque pecudum ſic ſatis copioſus numerus: verùm quoniam tanta eſt pabuli inopia, non admodum feliciter ſuccedere queunt. Neque ſi totam illam regionē peragraueris, vix vllum ſerendis frugibus aptum locum inuenias. Quòd ſi quæ reperiantur in eo deſerto tuguriola, aut qui agri-

agriculturam exercere conentur, id tam cum exiguo fit frugum fœnore, vt nihil ſupra, niſi quòd dactyli aliquantò illis vberius proueniant: Camelos ac reliquas pecudes frugibus atq; dactylis commutant: ſicq; miſeris illis agricolis vtcunque labores penſantur: ſed quid hoc famelicę illi multitudini ſatiſfacere poſſet? Eam ergo ob cauſam multos indies inuenias horum filios apud Siculos, qui pignore illic relinquuntur. Si quando enim nihil ad manus eſt, quòd frumento cōmutetur, filiis obſidibus de pecunia cauendum eſt. Tum ſi non ſtatim ad præſcriptum numeretur diem, pueros ſibi mancipiorum loco ſeruát. Quo die elapſo, ſi quis parens ſuum redimere filium velit, ter aut quater debitam ſummam exſoluat oportet: quò fit vt nulli reperiantur neque furtis neque rapinis intentiores. Si quiſquá extraneus in illorum manus incidat, rebus omnibus exutus mox ab his in Siciliam deuehitur, atque illic aut venditur aut frugibus commutatur. Neque putem ab hinc centum annis aliquam mercatorum ſocietatem ea maritima loca introgredi auſam, quibus iam dictorum deſertum cingitur. Quum forte ob mercaturam, aut aliud quiduis ſerij, eſt prætereundum, illorum regio ad quingenta aut eò plus miliaria deuitatur. Memini me quondam, quò tutior eſſet tranſitus, minuſque ab his periculi immineret, quibuſdam mercatorib. adiunctum fuiſſe, tribuſq; nauibus illos præternauigaſſe. Cumq; ab his videremur, mox ad littus accurrunt, ac indicio neſcio quo ſignificant ſe velle nobiſcum inire mercaturam, quam nobis

maxi

maximè profuturam pollicebantur. Sed quia nõ adeò fidem illis habebamus, nullus nauem exire audebat, quin prius quosdam nobis obsides tradidissent. Quod vbi præstitissent, ab his aliquot eunuchos bonamque butyri copiam emimus. Ac mox solutis anchoris inde fugã occepimus, metuentes ne à Siculis ac Rhodiensib. piratis obruti, non bonis modò, sed & libertate spoliaremur. Sunt ergo hi rudes admodum, squalidi, pannosi, macilenti, fame fracti, deos omnes perpetuò illis infensos dicas, à quibus tot quotidie plagis afficiuntur.

¶ *Soaua, hoc est, qui pecudum atque armentorum curam gerunt, quique cùm Africani sint, mores tamen Arabum imitantur.*

MVltos admodum inter Afros reperias, qui nihil aliud quàm pastores agunt, habitantque ad montis Atlantis initium, atque variè in illo monte disperguntur. Semper aut Regi illius regionis, aut Arabibus tributa exsoluere coguntur, iis tantummodo demptis, qui Temesnam incolunt, sunt enim liberi atque potentissimi. Idioma habent cum cæteris Africę populis commune, nisi quòd illi qui cum Vrbis (hæc ciuitas Tuneto vicina est) incolis versantur, Arabicè loquuntur. Est & quidam præterea populus, qui id solum occupat, quod regionem dactyliferam à Tuneto dirimit. Solent hi sæpenumero in regem mouere arma, vt annis his iam proximè elapsis videre licuit, quibus dicti regis filius cùm à Constantina ad hos proficisceretur, quò debitum sibi censum exigeret, infœliciter

citer admodum pugnauit. Mox enim vbi de regij filij aduentu certiores facti sunt, cum duobus equitum millibus obuiam eunt, ac tandem nihil tale cogitantem bello superant atque interficiunt, omnemque quam secum adduxerat supellectilem secum abducunt. Id autem accidit anno Hegiræ. 915. Ab eo tempore maximi fuerũt apud omnes nominis. Multi etiam qui sub Tuneti rege erant, à rege ad hos desciuerunt, adeò vt horum princeps tantus euasit, vt non habeat in tota Africa, qui cũ eo vllo conferri modo possit.

¶ *Priscorum Afrorum fides atque religio.*

FVerunt Africani illi antiqui idololatriæ dediti, quemadmodum & in hunc diem adhuc sunt Persæ, qui alij solem alij ignẽ ceu Deos colunt. Habuerunt iam dicti Africani magnifica atque amplissima templa, cùm in Solis, tum in ignis honorẽ exstructa. In his noctes atque dies accensus fouebatur ignis, accurateque cauebatur, ne quid extingueretur, vti & apud Vestales Romanas factitatum legimus: quæ omnia fusius atq; copiosius videre licebit apud Persarum ac Africanorum Chronographos. Qui Numidiam & qui Libyam incolebant Africani, planetam quendam quisque adorabat, cui & sacrificia atq; vota fiebant. Quidam ex illis quos antea Nigri vocabulo notauimus, Guighimo, hoc est Cœli Dominum venerabantur, fuitq; illis sanior hæc mens, non à propheta quodam aut doctore, sed quasi diuinitus introducta. Inde Iudaicam tandem sibi assumpserunt legem, in qua & multis annis stetisse dicuntur. Postea & Christia

næ

næ fidei aſſertores,in ea tempora Chriſtiani remanſerunt,quibus ſuborta Mahumetanorũ ſuperſtitio eſt, quod euenit anno Hegiræ.208. Eo tempore quidam ex Mahumetis diſcipulis apud hos tanta facundia,tantaque linguæ fallacia habuere conciones, vt infirmos adhuc animos in ſuam pertraxerunt ſententiam, adeò quòd omnia illa Nigritarum regna quæ Libyæ adiacent, Mahumetis ſibi fidem aſſumpſerint: vixque vlla illic reperiri poterit regio, quæ Chriſtianos in hunc vſq; diem habeat. Qui tum aut Iudæi,aut Chriſtiani,aut Afri inueniebantur,ſtatim interfecti ſunt atq; omnino deleti. Illi verò qui mari Oceano viciniores ſunt,idololatriæ cum primis incumbunt omnes.Maxima his fuit eſtque & in hunc vſq; diem cum Luſitanis conſuetudo.Barbariæ incolæ in permultis annis idolorum cultores remanſerunt,verùm annis ante natum Mahumetem plus minus ducentis & quinquaginta, fidem Chriſtianam aſſumpſiſſe dicuntur: id eam ob cauſſam factum putant,quòd ea pars quę Tunetum atq; Tripolitanum continet regnũ,olim duces habuit Apulienſes ac Siculos,Cæſariæ verò & Mauritaniæ tractus, Gothis paruiſſe creditur. Quo etiã tempore permulti Chriſtiani Gothorum furorem atque rabiem fugientes, dulcia liquerunt Italiæ arua,& ad ea loca tandem venerunt,quę Carthagini viciniora ſunt: vbi poſtquã aliquandiu ſedes fixiſſent,eius regionis dominiũ ſibi vſurpauere. Qui tamen Barbariam inhabitabant Chriſtiani, nihil Romanæ eccleſiæ ritus curantes,illorum viuendi formam atque religionem

nem ſequebantur, qui Arriani dicti erant: in horum numero fuit eximiæ ille pietatis atque eruditionis vir Diuus Auguſtinus. Cùm ergo Arabes ad ſibi ſubigendã Barbariam veniſſent, Chriſtianos iam adiacẽtis regionis principes effectos inuenerũt, quare & acriter vtrinque pugnatum, victoria tamen tandem penes Arabes remanſiſſe dicunt. Arriani ergo rebus omnibus atque dominio deſtituti, partim Italiam, partim Hiſpaniam adierunt. Poſt Mahumetem mortuum annis circiter ducentis, tota ferè Barbaria Mahumetis fidem atque normam aſſumpſit. Poſtea verò frequentioribus inter hos diſſidiis obortis, Mahumetis fide neglecta, omnes eius ſacerdotes atque regionis duces necauere. Quæ res mox vbi ad Põtifices deueniſſet, copioſo admodum exercitu in rebellãtes Barbaros, id eſt in eos qui à Bagadedæ Pontifice defecerãt, atrociter animaduerſum eſt. Ex eo tempore iactũ eſt Mahumeticæ legis perniciosiſſimum fundamentũ, remanſerunt tamen & in hunc vſque diem multæ inter eos hæreſes. De Mahumeticæ fidei aſſertoribus, deq́ue religionis inter Afros atque Aſiaticos diſcrimine, latius deo fauente alio volumine ſcribemus, hęc hoc loco annotaſſe lectori modò ſatiſfaciat.

¶ *Literæ atque Characteres Afrorum.*

QVI Arabum res geſtas atq; hiſtorias deſcribunt, in ea omnes ſtant ſententia, vt Africanos literis tantùm Latinis vſos fuiſſe credant. Id́que quoque firmiſſimè ſcribunt, Arabes cùm Africam, ac potiſſimum Barbariam (quę Africanorum ſedes erat) inuaderent, nullas ibi

ibi literas præter Latinas inueniſſe. Neq; negant Afros peculiarem quendam atque proprium ſermonem, ſed eaſdem prorſus habere literas, quas in Europa Tuſci, conſtanter affirmant. Nullam habent Arabes de rebus Africanis hiſtoriam, quæ non prius fuerit Latinè deſcripta. Autores habent antiquos quoſdam, qui partim Arrianorum temporibus ſcripſerunt, partim etiam qui ante ea tempora fuerunt, quorum omnium nomina memoriæ exciderunt. Illorum autē volumina permultos continere libros credibile eſt: cùm enim horum interpretes nobis quid perſuadere vellent, id ſeptuageſimo haberi libro ex illis me audiſſe memini. Neq; in vertendis iam dictis voluminibus, autoris ordinē per omnia ſunt ſecuti, ſed ſumpta cuiuſdā Principis hiſtoria, tempora illa cum Perſarum Regum aut Aſſiriorum, aut Chaldeorum, aut Iſraëlitarum temporibus connexa maluerunt. Eo autem tempore quo (vt iam dictum eſt) à Bagadeda Pontifice deficientes rerum in Africa potirentur, omnes Aforum libros igni committi iuſſerunt. Sic enim perſuaſum habebant, quandiu penes Africæ incolas eſſet aliqua naturalis ſcientiæ aut bonarum diſciplinarum cognitio, fore vt ſuperbia eos indies ad tumultū atq; ad Mahumeticæ legis contemptum magis ac magis prouocaret. Contrà, non deſunt apud nos hiſtoriographi, qui Africanos proprias habuiſſe literas dicāt, verùm ab eo tempore quo Itali primùm Barbariam inhabitare, quóque Chriſtiani ex Italia Gothorum fugientes impetum, has ſibi prouincias ſubigere

cœperũt,ſublatas eſſe atque deletas. Victos enim victorum ritum atque characteres aſſumere debere quis neget? Nõnne idem & Perſis dum adhuc Arabum ſtaret imperium accidiſſe legitur? Certiſſimũ conſtat hos quoque literas quas tum ſibi peculiares habuêre,amiſiſſe: omnesque illorum libros Pontificum,Mahumetanorum iuſſu igne conſumptos,ne quid rerum phiſicarum cognitio aut idolorum leges, Mahumeticæ detraherent dignitati.Idem & Barbaris eueniſſe antea indicauimus,cùm Romanos atque Gothos eam ſibi terram vſurpaſſe ſcripſimus: quod hoc loco lectori ſufficere videtur. Certiſſimum eſt atque compertum, omnes Barbariæ tam maritimas q̃ non maritimas ciuitates,Latinis tantùm vti characteribus,cùm aut epitaphia, aut aliud quippiã poſteritati committere volunt. Quæ omnia tam mihi perſuaſerunt argumenta,vt Africanos ſuas habuiſſe literarum notas proprias crediderim, quibus & ſuas deſcripſiſſe res geſtas non dubitauerim. Veriſimile enim eſt, Romanos cùm eam occupaſſent ꝓuinciam,omnes eorum literas (vt ſemper fieri ſolet) atque memoriam abſtuliſſe, ſuasque literas intuliſſe, vt ſola Romani populi illic ſtaret memoria atque dignitas: quod & conatos fuiſſe Gothos in Romana ædificia,item & Arabes in Perſarum monuméta,omnibus abundè notum eſt. Id quoq; à Turcis quotidie factitatum videmus, qui vbi Chriſtianis locum aliquem ademerunt,mox diuorum omnium imagines inde eiiciũt. Et vt hæc omnia omittamus, num obſecro noſtris hiſce temporibus Romæ

quo

quotidie accidere videmus, vt ædificia quãtumuis magnifica atque sumptuosa, ob prematuram mortem vnius Pontificis imperfecta, à succedente fonditus extirpari, atque propter nouitatem nescio quam destrui? num statim nouus ille Pontifex præcedentis deleri arma, & sua insculpi iubet? aut certè si minus arrogans videri velit, relictis prioris monumẽtis, sua multò sumptuosiora atque eminentiora erecta curat? Non igitur mirum, si Africanis longus ille rerum successus literas ademit. De .900. illis annis, quibus Afri Arabum vsi sunt literis, Ibnu Rachich Africanarũ rerum scriptor diligentissimus, suo Chronicorũ libro copiosissimè disserit, fuerit ne Afris peculiaris scribendi modus nec ne. Cõcludit aũt tandem partem affirmatiuã: nam si quis, inquit, id neget, & eos proprium habuisse idioma neget necesse est. Nam fieri nequit, vt aliquis populus habeat proprium loquẽdi modum, literis autem vtatur ab aliis mutuatis, atque à suo idiomate prorsus alienis.

¶ *Africæ situs.*

QVemadmodũ Africæ quatuor sunt partes, ita non vnus est eius situs. Ea pars quæ mare Mediterraneum spectat, hoc est, à stricto Zibeltar ad confinia vsque Ægypto loca, montibus occupata est. Ad Meridiem quibusdam locis ad centum circiter miliaria distenditur, quibusdam locis latior ac quibusdam strictior. Ab his montibus vsque ad Atlantem planiciem habent spaciosam, & quosdam item colliculos. Maxima est huic regioni fontium copia,

qui in vnum tandem confluentes, riuulos reddunt perſpicuos, viſuq́; amœniſſimos. Inter iam dictos montes & planiciem ſitus eſt mons Atlas, qui à mari Oceano ex Occidente oritur, extenditq́; ſeſe Orienté verſus ad confinia Ægypti loca. Ab Atlante ea videtur Numidiæ regio, quæ dactylos producit, omni ex parte propemodum arenoſa. Inter Numidiam & regionem Nigritarum, Libyæ deſertũ eſt arenoſum, quod & multos continet montes, verùm nõ illac mercatores iter faciunt, cùm facilius atque multò tutius per alias ꝓficiſci licet. A Libyæ deſerto initium habet Nigritarum regio, cuius omnia loca ſunt arenoſa, præter ea quæ flumini Nigro cõfinia ſunt, item & agri omnes qui fluuio aliquo aut flumine alluuntur.

¶ *Africæ loca fera atque niuoſa.*

OMnis Barbariæ tractus, atque qui in ea reperiuntur montes, frigiditatis maiorem habent portionem quàm caloris, vix enim vlla illis pertranſit aura, quæ non niuem ſecum adferat. His omnibus montibus fruges proueniunt atque fructus, at non frumenti vſq; magna copia. Horum incolæ maxima anni parte pane veſcũtur hordeaceo. Qui ex illis montibus ſcaturiunt fontes, natiui ſoli ſaporem præ ſe ferunt, turbidiores ſunt, iiſq́; præſertim locis, qui Mauritaniæ confines ſunt. Sunt & iam dicti montes nemoroſi atque excelſis admodum arboribus conſiti, omnium generum animalibus feraciſſimi. At colles atque planicies quæ inter iam dictos montes & Atlanta reperiuntur, multò præ

ſtan-

ſtantiores frugumq́ue vbertate fœliciores ſunt. Vndique fluuiis irrigantur ab Atlante manantibus,qui & tandem in mare Mediterraneũ prolabuntur. Rariora hîc reperiuntur nemora, eſtq́ue hæc multò fœcundior planicies, quàm ea quæ inter Atlantem & Oceanum inuenitur. vt ſunt regiones Marocci,Duccalæ,Tedles,Temeſnes,Aſgaræ,& id ſolum quod ad Zibeltaram vſque diſtenditur. Mons Atlas & frigidiſſimus eſt & ſterilis,minimam fert frugum portionem,omniq; ex parte nemoroſus,omnia ferè totius Africę flumina procreat. Fontes huius mõtis ſummo æſtu frigidiſſimi, adeò vt ſi quis manum aliquandiu huic aquæ immerſam teneret,nulli dubiũ quin eam prorſus perderet. Non tamen vbique æquè magna eſt frigiditas:quædã enim loca adeò temperata,vt commodiſſimè inhabitare liceat:quin & bona horum pars incolas habet, vti ſecunda huius libri parte copioſius dicetur. Quæ habitatoribus deſtituuntur loca,aut admodum frigida, vt ſunt ea quæ Mauritaniam ſpectãt: aut aſpera, qualia ſunt quæ Temeſnæ regioni ex aduerſo reſpondent. Æſtate quidem licet greges pecusq́ue cogere,cæterùm hyeme nullo modo. Mox enim ſimul cum niue tam incrudeſcit Boreas, vt omnes pecudes quæ in paſcuis inueniuntur,nec nõ & bonam hominum partem interficiat : quare temporibus illis quiſque ſibi aliquò proficiſcẽs, iter inter Mauritaniam atq; Numidiam deligit. Qui dactylos è Numidia ad alias nationes deuehunt mercatores, ſolent ſe circa finem menſis Octobris itineri committere,& tamen ſæpenu-

merò tam ſubita niue opprimuntur,vt vix eorũ quiſquam ex tempeſtatũ periculis aufugere poſſit. Quũ enim noctu ningere incipit,mox antè exortum diem non currus modò ac homines,verùm etiam & arbores niue adeò obrutæ,vt ne harum quidem vel vllum veſtigium videre licet. Mortuorum tum demum corpora inueniuntur, cùm Solis acceſſu nix eſt liquefacta. Ego quoque bis Dei Opt. Max. beneficio maximũ aufugi periculum niuoſum,idq́; quopacto euenerit,ſi non moleſtum eſt,paucis accipite. Quodam die iam dicto menſe cum magna mercatorum frequẽtia ad montem Atlantem veneramus,vbi circa Solis occaſum frigidiſſima quadam niuoſaq́; grandine ſalutabamur. Hic ego vndecim aut duodecim equitum copiam (Arabes putabam eſſe) inueni, qui currus deſerere atque ſecum ire hortati, bonum ſecurumq́ue hoſpitium polliciti ſunt. Ego ne inciuilis viderer, non audebam commodè recuſare,& tamen ab his metuebam mihi,ne quid mali inferrent. Quamobrẽ de relinquenda quadam aureorum ſumma,quæ tum penes me erat, cogitare cœpi. At quoniam iam omnes ad equitatum accincti nihil ocij condendi nummos ab his mihi dabatur, finxi me debere exonerare aluum. Inde me paululum ab illis ſubduco,ac ſub arbore quadam, quam ſedulò quodam noto indicio,pecunias inter ſaxa atq; arborem recondo. Poſtea in mediam vſque noctem taciti equitauimus. Tum horum vni ſatis diu expectatũ fortaſſe videbatur,id demum prodere incipit, quod in animo erat. Rogat num quid nummorum pe-

nes

nes me habeam. Hîc ego, me meas pecunias cuidam ex illis commisisse dico, qui currus comitabantur, nihilque prorsus ad manus esse. Id verò quoniam nõ satis illis persuaserat, vestes omnes exuere iubent, nulla interim habita frigoris ratione. Cùm nec tum quidem quicq̃ pecuniarum reperire potuerunt, ridendo atque iocando fingunt id eam ob caussam factum, vt viderẽt, num fortis essem, & num possem frigus atque tempestatum sæuitiam ferre. Deinde quantum potuimus in ea cùm obscurę noctis tum temporis iniuria atq; incommoditate viam equitando consequuti sumus, ac tandem multarum ouium balatu percepto, nos non procul ab hominum conuentu abesse intelleximus. Quare è vestigio illac nobis equitatio dirigebatur: equos cùm per densum nemus tum per altissimas rupes diducere maximo iterũ cum vitæ periculo cœpimus. Ac tandem post multos labores in quodã antro pastores inuenimus: qui postquam oues omnes nõ sine magno negocio introduxissent, luculentum sibi construxerãt focum, quem & assiduè ob frigus ambiebant. Qui vbi nos Arabes esse intellexissent, primo exterriti ac veriti ne quid sibi mali à nobis inferretur, postremo aurę sęuitia persuasi ac paulò securiores redditi, hospitalitatẽ produnt erga nos maximam. Panem, carnes atq; caseum nobis apponunt, quibus statim ac cœnam absoluissemus, quisque se ad ignem somno dedit. Ingens adhuc omnes frigus habebat, meque pręsertim, qui maximo cum tremore paulò antea vestibus omnibus fuerã exutus. Sic totum biduum

apud hos remansimus: nam non antea propter cōtinuas niues exitus patebat. Tertio autem die vbi iam niuem nō amplius cadere vident, summo labore eas quas pro antri ostio niues habebant, amouere occipiunt. Quo peracto, nos eò diducūt vbi equos nostros optimè de fœno prouisos reperimus, idq; in alio quodam erat antro. Postquam iam equis insedimus, pastores nobis ad aliquot passus comitantur, viam monstrant, qua non vsque adeò altam esse niuem sciebant, equorum tamen adhuc pectora contingebat. Eo die vsi sumus cœlo sereno, sol ferè totam præcedentis diei frigiditatem abstulit. Tandem quoddam rus ingressi quod Fessæ vicinum erat, intelleximus prætereuntes currus niuium ruina oppressos. Tum Arabes, cùm viderent nihil spei superesse, quæ actorum laborum pensationem aliquam polliceri videretur (currus enim à latronū atque prædonum insultu securos seruarant) Iudæum quendam, qui in nostro erat numero (hic magnam propter niues dactylorū copiam amiserat) captiuum in eorum tentoria abducunt, eo animo, vt tam diu detineretur, quoad pro omnibus satisfecisset. Mihi verò equum ademerunt, ac ventis atque fortunæ cōmendarunt. Inde mulo quodā vectus, tertio die Fessam appuli, quo iam triste nuncium allatum inueni de amissis inter niues mercibus atq; mercatoribus. Quin & me quoque cum cæteris oppressum opinati fuerāt, verùm aliter fati visum est benignitati. Nunc finita rerum mearū prolixa enumeratione, ad id redeamus vnde digressi sumus. Vltra Atlantem

repe-

reperiuntur quædam loca calida simul atq; arida, quę paucis admodum, iisdemq́ue ex Atlante manantibus fluuiis irrigantur, quorum nõnulli ad Libyæ deserta deriuantes, in arena dispergun-tur, quidam lacum tandem efficiunt. Neq; multos hîc reperias frugibus serendis aptos agros, & si dactylorum maximam habeant copiam. Inueniuntur & hîc aliæ quædam arbores fructiferæ, verùm adeò raræ, vt nihil ferè inde detrahere liceat. Habes & in iis Numidiæ locis quæ Libyæ confinia sunt, asperos quosdam arboribusq́; nudos montes, ad cuius radices spinosæ quædam atq; infrugiferæ proueniunt arbusculæ. Nullos inter hos montes riuos aut fontes inuenias, nullamq́ue prorsus aquam, nisi puteis quibusdam illius regionis incolis ferè incognitis. Habet & Numidia infinitam scorpionum atq; serpentũ copiam, quorũ morsibus venenosis multi quotannis interfecti inueniũtur. Est & Libya regio deserta planè, arida atque arenosa, quæ nec fontes, nec riuos, nec vllam habet aquã, præter eam quæ salsa vt plurimũ rarioribus quibusdam continetur puteis. Adde quòd sex interdum aut septem dierum itinere ne gutta quidem aquæ inueniatur, nisi à mercatorib. vtribus camelis impositis fuerit illis aduecta. quod iis præsertim locis euenit, quâ è regno Fessę Tombutum, item quâ à Telensino Agadim itur. Est & periculosa satis profectio, quæ à recentioribus per Libyæ deserta Fessa Chairam iter facientibus, nuper est inuenta, nisi quòd maximus illic reperiatur lacus, cuius accolæ sunt Sinitæ & Gorranitæ. Ea

autem via quæ è Fessa Tombutum ducit, quosdam habet puteos aut camelorum pellibus aut ossibus circunseptos. Neq; paruo mercatorum vitæ periculo illac æstate transitur: tum enim sæpissimè euenire aiunt, vt Austro incrudescente, putei omnes arena suffocentur. Mercatores verò cùm nec puteos ipsos, nec indicium aliquod puteorum reperire queant, extrema intereant siti oportet: horumq; corpora postea hic atque illic Sole ac æstu tosta offenduntur. Vnum hac in re idque inauditum prorsus illis remedium: cùm enim tam ingenti discruciantur siti, vnum è camelis mactãt, è cuius intestinis aquam premũt, hanc potant, hanc circunferunt, donec aut puteum quendam inueniunt, aut certè nimia siti animam exspirent. In eo deserto quod Azaoad illis nuncupatur, duo adhuc extant monuméta marmore nescio quo exstructa, estq; epitaphiũ marmori insculptũ, quod alterum ditissimum fuisse mercatorẽ, alterum verò mercium vectorẽ significat. Ditissimum autem ab alio aquæ ciathum decem millibus ducatorum emisse, nec tamen potuisse aquam neque huic, neque illi sufficere, quin vtrunque sitis ingens suffocauerit. Continet & iam dictum desertũ multa omnium generũ animalia, de quibus in quarta huius libri parte, vbi de Libya, deque Africæ animalibus copiosior fiet enumeratio, sumus dicturi. Plura scripturus eram de iis rebus quæ nobis obuenerunt, cùm per Libyæ deserta Gualatã nobis iter erat. Interdũ enim nobis impense sitientibus, ne gutta quidem aquę reperiri poterat, partim quoniam

dux

dux noster iam à recta aberrarat via, partim qa hostes puteorum aquæductus atq; venas obstruxerant. Adeò vt paululum illud quod inueneramus aquę, parcè admodũ seruandum fuit, quęq; vix ad quintũ sufficere potuisset diem, totis decem diebus sufficere necessum erat. Verùm si omnia scriptis persequi vellem, quę memoratu dignissima sunt, vix totus hic annus satis esse posset. Nigritarum regio calidissima est, habetque humiditatis quoq; aliquam portionem, idque propter Nigri fluuij continuam irrigationem. Omnes autẽ qui Nigro vicini sunt agri, fœlicissimi sunt, pecorum frugumq; feracissimi. Nullas hîc arbores pręterquã magnas quasdam vidi, quæ fructum castaneæ similem eundemq; nonnihil amarum producunt, Goron eorum lingua appellitãt. Prouenit & in hisce regionibus cocci, cucumeris, cœpæ, atq; id genus holerũ maxima copia. Nullos neque Niger, neque Libya montes continent: crebrę vbique paludes & lacus inueniuntur, qui ex Nigri inundationib. remansisse dicuntur. Neque desunt huius regionis nemoribus elephantes, atque id genus animalium, de quibus & suo dicetur loco.

¶ *Quos habeat Africæ aër motus naturales, quidq; inde producatur.*

PER totam ferè Barbariam medio Octobri transacto occipiunt imbres atq; frigus incrudescere. Decembri autem atq; Ianuario (quod vbique ferè accidit) frigus intentius aliquantulũ percipitur, verùm hoc manè duntaxat, idq; adeò remissè vt nemo ignem magnoperè curet.

ret. Februarius hyemi bonam frigoris partẽ adimit,ſed inconſtans adeò, vt quinquies interdum aut ſexies vno die incidat auræ mutatio. Martio menſe ſummo impetu flant Boreas atq; Zephiri, efficiuntq́; vt totæ arbores floribus veſtiantur. Aprilis omnibus propemodum fructib. dat formam,ita vt Maij initium ac Aprilis exitus matura ſolent dare ceraſa. Medio Maio ficus ex arbore colligunt: medioq́; Iunio vuas quibuſdam locis maturas inuenire licet. Pira quoque chryſomelæ atque pruna Iunio atque Iulio menſibus ad maturitatem pertingunt. Autumni ficus Auguſto maturi decerpuntur, nulla tamen maior ficuum atque malorum perſicorum copia,quàm in Septembri. Dimidio iam Auguſto peracto, vuas Sole deſiccari curant. Quòd ſi id in Septembri per cœli ſerenitatem perfici non poſſit,è relictis adhuc in palmite vuis, vinũ ſibi conficiunt atque muſtum,idq́ue præſertim in Rifa prouincia,vti & ſuo dicetur loco. Medio Octobris mel colligunt,item mala punica atque cotonea. Nouembri autem oliuas,non ſcalis,quemadmodum fit in Europa,ac manibus detrahũt,eò quòd tam excelſæ ſunt Mauritaniæ atq; Cæſariæ arbores, vt ad fructum ſcala quantumuis longa pertingere non poſſet. Quas autem Tuneti regnum oliuas cõtinet,eiuſdem cum Europæ oliuis dicas eſſe altitudinis. Cùm ergo oliuas maturitatẽ pertigiſſe vident, arbores ipſas aſcendunt, ac procerioribus quibuſdã perticis ramos pulſitant,q̃uis autem id maximo arborum incõmodo fieri ſciant. Eſt interdum Africæ ſatis copioſus oliuæ pro-

prouentus,interdum verò harum summa est penuria. Maiores hîc quædam oliuæ inueniuntur, quæ oleo cùm non adeò conducāt,maturæ illius regionis incolis eduntur. Nulla illis tanta anni intemperies,quin tres illos Veris menses semper temperatos habeant. Veris autem initium ad decimumquintum Februarij diem constituunt,finem verò decimo octauo Maij annumerāt: quo toto tempore aura illis ꝑpetuò gratissima. Quòd si à vigesimoquinto Aprilis vsque ad quintum Maij nulla illis obtingat pluuia, sinistri quippiā ominis exinde colligere volunt. Iam dicti verò temporis pluuialem aquam,aquam Naisan, hoc est,à Deo benedictam vocant. Plerique hanc vrceolis quibusdam inclusam,ceu rem sacram, religiosissimè seruant. Æstatem computant ad decimumsextum vsq; Augusti, quo tempore cœlo vtuntur calidissimo atque serenissimo. Nisi fortè Iulij atque Augusti temporibus pluuia incidat, quæ totum aërem velut infectum reddat, hinc statim pestilentissima illis febris oboritur, qua quisquis inficitur,ægrè aut nullo modo inde cōualescere datur. Autumnū à decimaseptima Augusti, vsque in decimumsextū Nouembris diem collocant: habentq; duobus illis mensibus, Augusto videlicet atque Septembri,æstum nō tam ingentem. Id tamen tempus quod inter decimū quintum Augusti ac decimumquintū Septembris includitur, ab antiquis totius anni furnum appellitari cōsueuit,eò quòd ficus,mala cotonea, atque id generis fructus ad maturitatem perducere solet. A decimoquinto Nouembris die prin-

ci-

cipium hyemis numerant,quam in decimũquartum Februarij diem protrahi volunt. Ad huius initium eam arare terram incipiunt,quæ in planicie eſt: in montibus verò,Octobri menſe agriculturá exercent. Certiſſimùm ſibi Africani perſuaſum habent,annum quadraginta dies habere calidiſſimos,quos à duodecimo Iunij initium ſumere volunt: contráq; totidem & frigidiſſimos, quos à duodecimo Decembris die inchoare dicunt. Æquinoctia ad decimumſextum Martij,ſimiliter & ad decimumſextum Septemb. Solſtitia verò ad decimumſextum Iunij atque ad decimumſextum Decembris diem conſtituunt.
Hanc regulam accuratiſſimè ſeruãt,cùm in agricultura atq; nauigatione, tum & in planetarum domos atq; ſitus inueſtigando: hæcq; atque ſimilia ad ipſam rem cõducentia,mox pueris ab ipſis æui rudimentis edocta curant atque inſtillata.
Multi ſunt Africani ruſtici,qui cùm nunquã ne literas quidem norũt,diſertiſſimè tamen de rebus Aſtrologicis diſputant,rationibusq; validiſſimis argumenta comprobant. Quicquid hac in re cognitionis habent,id ad illos è Latinis manauit fontibus: menſes quoq; ad eum, quo Latini, appellant modum. Extat & penes hos ingens quoddam in tres diuiſum partes volumen,Theſaurum agriculturæ vocant. Hic iis temporibus è Latino in eorum linguam verſus eſt,cùm Manſor apud Granatas rerum potiretur. In hoc theſauro omnia reperiuntur,quæ ad agrorum culturam pertinere videntur: veluti temporum varietas,ſerendi modus, multáq; id genus ſimilia,

quæ

quæ nec hodie Latinus ſermo, ex quo deſumpta ſunt hæc, continere puto. Quicquid vel Africani vel Mahumetani habent, quod ad illorum vel legem vel fidem pertinere videtur, id omnino ad Lunæ curſum computatur. Illis annus in trecentis & quinquaginta quatuor diuiditur dies: ſex enim menſes triginta, reliqui viginti tantùm & nouem dies continent: quos ſi in vnam collegeris ſummā, iam dictus inde excreſcet numerus: quare illorum annus à Latinorum vndecim differt diebus. Horum dies feſtus atque ieiunia diuerſis accidunt temporibus. Autumni finis, tota hyēs, bonaq́; Veris pars, impetuoſis plena ventis, quin & grādinib. fulgurib. fulminib.q́; horridis diſcruciantur: neq; deeſt multis Barbariæ locis nix copioſa. Qui ex Oriente aut ex Auſtro, aut ex Euroauſtro flant venti, Maio atq; Iunio menſibus maximè nocent: tum enim & ſegetes perdunt, & arborum fructus ad maturitatem peruenire non ſinunt. Maximè quoque infeſtantur ſegetes à niue, idq́; præſertim ſi nix interdiu cadere incipiat, cùm ſeges floribus ornatur. In Atlante diuidunt annum tantùm in duas partes: nā ab Octobri vſq; ad Aprilem continua illis hyems eſt: & ab Aprili rurſus in Octobrem, Æſtatem id tempus nominant: nullus verò datur dies, quo non montium ſummitates multa niue niteant. In Numidia velociſſimè fluūt anni partes. Maio enim menſe frumentum colligunt, Octobri dactylos: à medio autem Septembri frigus ingens in Ianuarium vſque durat. Quòd ſi September pluuiam ſecum adducat, actum eſt de maxima

dactylorum parte. Omnes Numidiæ agri irrigationem propter semina exigũt, at si Atlas nullas habuerit pluuias, & Numidię ferè fluuij aqua destituuntur, quò fit vt nec agri irrigentur. Octobri à pluuiis abstinente, omnis agricolę serendi spes adimitur: idẽ euenit, si Aprilis pluuialem secum nõ adferat aquam. Contrà verò dactyli siccitate gaudẽt, estq; multò potior apud Numidas dactylorum, q̃ frumenti collectio. Quanuis enim vberrimũ habeant frumẽti prouentũ, vix illis ad medium potest sufficere annũ. Atqui si fœlix fuerit dactylorũ redditus, fieri nõ potest quin habeant & satis copiosam frumẽti affluentiã, quæ illis ab Arabibus frumento cõmutatur. Si in Libyæ deserto incidat circa mediũ Octobris auræ immutatio, & si pluuia per totum Decembrẽ, Ianuariũ, ac aliquã Februarij partẽ duret, dictu incredibile quantam adferãt pascuis atq; lacti fœcunditatẽ: multi tum passim lacus, frequentesq; inuenias in Libya paludes, quare his temporib. per Nigritarum regionẽ mercatoribus Barbaris proficiscendum est. Hîc oĩa multò maturius proueniunt, si pluuia circa Iulij exitum inchoatur, at non vsq; adeò copiosa. Porrò ea est pluuiæ apud Nigritas natura, vt nec prosit quicquam, nec damnum adferat. Tanta à Nigro flumine fertilitas ad illorum agros (quibusdam tantũ montibus exceptis) reportatur, vt nihil illis fructuosius excogitari potest: nam quod Nilus Ægypto, id Niger est Nigritarum solo: crescit enim ad Nili instar à decimo quinto Iunij die p totos quadraginta dies, ac per totidem decrescit. Incrementũ aũt sumente Ni-

gro,cymbā per totam Nigritarum regionē dedu cere licet,cùm oīa inundatione Nigri ſint plena, quanq̃ id nō ſine maximo nauium fiat periculo, vt in quarta huius libri parte copioſius dicetur.

De huius populi vitæ breuitate atq; longitudine.

VNiuerſus ille de quo locuti ſumus Barbariæ populus ad annū.65.aut.70.pertingit, pauci verò hunc numerū excedunt.Niſi quod in illis montibus quoſdam vidi qui .100. attigerant annū,nonnullos etiam qui & eum ſe egreſſum di cebāt,illis ſenectus erat vegetatiſſ. atq; florentiſſima. Quin & quoſdā hîc inuenias octogenarios qui agris arandis,vineis amputandis,ac bellis gerendis validiſſimi ſunt,ita vt etiā ſępiſſimè iunio res illis dare palmā coguntur.In Numidia,hoc eſt in regione illa dactilifera,longiſſimę ſunt ætatis, ſed maturius illis dentes excidunt,ac mirū in mo dum oculorū acies rumpitur.Quod eam ob cauſ ſam euenire credibile eſt,quia aſſiduò dactylis ve ſcūtur, quorū dulcedo atq; vis natiua dentes ſen ſim euellit: tū quòd puluis atq; arena ſubſolano vento in aërem redacta, oculos intret,ac tandem viſum miſerè deprauet.Qui Libyam incolūt ali quantulò breuioris ſunt vitæ,robuſtiores tamen ac validiſſimi ad annum perueniunt.60.quanuis corpore ſint graciliores atq; macilētiores.Nigritę his omnib.breuiorē degunt vitā,at maximus illis ſemper vigor, maximaq; dentium omniū firmitas ad extremū vſq; vitæ diem;ſed nulla gens his ad luxuriam procliuior,quo vicio & Libyæ atq; Numidiæ incolæ maximè inficiuntur. Barbari verò his omnibus imbecilliores ſunt.

Mor-

¶ *Morborum, quibus afficiuntur Africani, genera.*

HVius regionis puelli, nonnunquã & prouectioris ætatis mulieres, alopecias patiuntur, qui morbus ægrè admodum ab his diuelli poteſt. Frequẽs illis dolor capitis, qui nullo etiam febris acceſſu eis accidere ſolet. Nõ paucos dentium quoque dolor offendit, quem inde contractum opinantur, quòd immediatè ſumpto iure calido, aquã bibant frigidam. Cruciantur & interdum maxima ſtomachi ægritudine, quam ob imperitiam, cordis dolorem vocant. Vexantur item indies totius corporis interno quodam cruciatu, idq; propter cõtinuum aquæ potum. Neque deſunt his frequentes articulares morbi atque podagræ, quæ ex eo naſci creduntur, quòd plus ęquo humi ſedeãt, quodq; nunquam pedibus calceos adiungant. Quidam magnates ſibi podagram ex nimio vino, cibisq; delicatioribus contraxerunt. Nonnulli ex oliuis, nucibus, & huiuſmodi cibis craſſioribus ac vilioribus ſcabiem ſibi cõciliauère. Qui natura ſunt ſanguinei, ex eo ſibi magnam tuſſim parãt, quòd Vernis temporib. plus ſatis humi ſedeãt. Nec me mediocriter oblectauit, quòd diebus Veneris non ſemel ab illis factitatum vidi. Hoc die concionis cauſa copioſus ſolet in eorũ templis confluere hominum numerus. Iam ſi cuiquam dum concio habetur incidat ſternutatio, id oẽs vno ore vnoq; impetu ſequũtur, fitq; tantus inter illos obſtrepitus, qui non niſi vnà cum concione finitur, vt vix quiſquam fructũ aliquem

ex

ex concione illa domum reportare possit. Si quis apud Barbaros eo morbo inficiatur, qui gallicus vulgò dici solet, raro aut nunquam pristinæ redditur sanitati, quin mors tandem inde consequatur. Solet autem hic morbus quodam dolore ac tumore primùm prorepere, ac tandem in vlcera verti. Paucis admodum toto Atlante, tota Numidia, totaq; Libya hoc notũ est contagium. Quòd si quisquã fuerit qui se eo infectum sentiat, mox in Numidiam aut in Nigritarum regionem proficiscitur, cuius tanta est aëris temperies, vt optimę sanitati restitutus inde in patriã redeat: quod quidem multis accidisse ipse meis vidi oculis, qui nullo adhibito neque pharmaco neque medico, præter saluberrimum iam dictum aërem, reualuerant. Huius mali ne nomen quidem ipsis Africanis antea ea tempora notum fuit, quàm Hispaniarum Rex Ferdinandus Iudæos omnes ex Hispania profligasset, qui vbi iam in patriam rediissent, cœperũt miseri quidam ac sceleratissimi Æthiopes cum illorum mulieribus habere commercium, ac sic tandem velut per manus pestis hæc per totam se sparsit regionem: ita vt vix sit familia, quæ ab hoc malo remansit libera. Id aũt sibi firmissimè atq; indubitatè persuaserunt, ex Hispania ad illos transmigrasse, quãobrem & illi morbo ab Hispania, malum Hispanicum (ne nomine destitueretur) indiderũt. Tuneti verò, quẽadmodum & per totã Italiam, morbus Gallicus dicitur. Idem nomen illi in Ægypto atque Syria asscribitur, vnde malè imprecantis prouerbium: Te morbus malè perdat Gallicus. Apud Barba-

ros rarum id malum eſt, quod Latinis Hernia appellatur, Ægyptiis verò aliquantò notius. Nonnullis interdum adeò turgent teſticuli, vt nõ facilè quis exprimere poſſit: morbum autẽ ex eo natum coniiciunt, quòd plus æquo gummi, ſalſoq; veſcantur caſeo. Morbus caducus pueris pleriſq; obtingit, verùm vbi paulò grandiuſculi euadunt, à morbo illo liberãtur. Hoc malum ad multas fœminas Barbaras atq; Nigritas deuenit, atqui vt paulò honeſtius illis ſonet, ſpiritoſæ dici malunt. Peſtis apud Barbaros, ad decimum, decimũ quintum, aut vigeſimumquintum ſemper recurrit annum, maximamq; hominũ turbam è medio tollit: ſiquidem nullum nouerunt huic addere remedium, niſi quòd forte glandem vnguento quodam ex Armeniaca terra confecto, vngãt. In Numidia peſtis vix anno percipi poteſt centeſimo. Nigritæ autem quid ſibi hic morbus velit prorſus ignorant: quandoquidem nunquam experti ſunt.

¶ *Africanorum encomia.*

QVI in Barbaria ac in maris Mediterranei tractu habitant Arabes, maximè trahuntur ad ſcientiæ ſtudium atque cupiditatem; habentque apud illos locum primum, eà quæ ad illorum fidem atque religionem ſpectant. Fuerunt olim & Mathematicarum diſciplinarum, Philoſophiæ, atq; Aſtrologiæ ſtudioſiſſimi: ſed ab hinc annis ferè quadringentis, ea ſtudia (vt iam dictum eſt) ab illorum principib. atque fidei profeſſoribus è medio fuerunt ſublata. Ciuitatum incolæ, ea quæ ad religionem ſpectant,

ctant, religiosissimè seruant atq; reuerētur: quin & doctores atque sacerdotes, vnde legis notitiam accipiunt, ceu semideos quosdam venerantur. Continuò templa adeunt, vt præscriptas quasdā illic absoluant precationes: miraq; superstitione sibi persuaserunt, non debere eo quo orant die, quædam corporis membra ablui, cùm aliâs & totum corpus lauent. De his, Deo fauente, secundo libro copiosius dicetur, vbi de Mahumetis fide atque lege incidet mentio. Sunt & hi qui Barbariæ ciuitates incolunt in Architectura atque inuentione mathematica mirè dexteri, quod facilè ex eorum structuris artificiosis colligere quis poterit. Probissimi sunt viri, nullus illis fucus: simplicitatem omnem atque veritatem non amplectentes modò, verùm & re ipsa comprobantes: quanquā longè aliter Latini quidam scriptores, qui de iis regionibus scripserunt, sentire videantur. Validissimi sunt atque robustissimi, & inter hos præcipuè illi, qui montes incolunt. Fidei omnis obseruantissimi, citiusq; illis vitā adimas, quàm non quicquid polliciti sint, præstent. Nulla gens magis vexatur zelotypia, adeò vt vel mori malint, quàm ex vxoris parte aliquā ferre contumeliam. Diuitiarum atque honoris adeò auidi, vt nullis quidem cedere sibi videantur. Per vniuersum ferè orbem mercatū proficiscuntur. Perpetuò enim videntur apud Ægyptios, Æthiopes, Arabes, Persas, Indos, atq; Turcas: quoquò autem sese conferant, summo honore excipiuntur: nemo enim inter illos est, qui non eam cui operam impendit artem, exactissimè sciat. Illis

ſemper ciuilitas omnis atque pudor maximè arriſerunt: idq́; inter eos religio eſt maxima, ſi quis in publicum ſcurrile quoddam proferat verbũ. Vbiq; illud in animo eſt, quod ſcripſit quidam: Maiori cede. Si quis filius corã patre, patruo, aut quodã conſanguineo de amorib. aut canat aut loquatur, id illis ſummo habetur ſupplicio dignũ. Quòd ſi fortè quis puer aut iuuenis eò incidat, vbi de amorib. fit mentio, mox ſe inde ſubducit, vbi qd dicatur intellexerit. Hæc ſunt quæ de Barbarorũ ciuilitate, humanitate, atq; morũ integritate relatu digniſſima arbitrati ſumus: nunc ad alia. Qui tentoria inhabitant Arabes, hoc eſt, qui pecorum curam gerunt, liberaliori ſunt ingenio præditi: pij, animoſi, patientiſſimi, comes, œconomi, vitæq́; integritatis amãtiſſimi, ſi quiquam alij. Fidei atq; promiſſi ſeruatores accuratiſſimi: ſuorum morũ ceu æmulos habent, quos in montibus illis degere antea indicauimus. Hos tamen cùm eruditione, tum virtutis atq; religionis ſtudio antecedere videntur Numidæ, quanq̃ phiſicę philoſophiæ nullam aut paruam habeant cognitionem. Rei militaris peritiſſimi, animoſi, atque humanitatis omnis ardentiſſimi perhibentur. Libyæ incolę Afri atq; Arabes liberalioris quoq; ſunt ingenij, ſynceri, non fucati, exteris fauentiſſimi, ſimplicitatis quoque amantiſſimi. Quos ſubnigros aut fuſcos antea nominauimus, fidem in amicitia quàm arctiſſimam ſeruant: externarum quoque nationũ æſtimatores candidiſſimi: in hoc totis incumbunt viribus, vt vitam quàm lætiſſimam atque hilariſſimam tranſigant. Bonarum

narum artiũ fautores, eruditiſſimos quoq; alunt viros, religioniq; addictiſſimos. Neque vllos habet vel tota Africa populos, qui feliciorem aut ſplendidiorem degant vitam.

¶ *Iam dictorum Afrorum vicia.*

NVlla vnquã gens tam virtutibus prædita fuit, quin ſua habuerit & cõtraria vicia, ſed videamus nũc, num horum vicia virtutibus ſint maiora nec ne. Quos iamiam Barbariæ ciuitatum incolas appellauimus, egeni ſunt, ſuperbia multa tumidi, iracundi vt nihil ſupra, adeò vt vel minimã iniuriam duriſſimo (vt aiũt) inſculpant marmore, ne aliquo temporis interuallo excidat. Tam illis ruſticitas omnis atque morum ruditas animo ſedet, vt vix exterus quiſpiam illorum ſibi conciliare amicitiam poteſt. Simplicioris ſunt ingenij, plus ſatis creduli, etiã ſi quis impoſſibilia apud illos referat. Phiſicæ philoſophiæ tam ſunt ignari, vt omnes naturæ actus atq; operationes pro diuinis habent. Nulla illis neq; vitæ neq; legis aliqua methodus ſeruatur. Cholerica bile plus ſatis infecti, nunquã niſi iracundè, ſtentoreaq; voce (quod aiunt) loquuntur. Neq; multas interdiu inuenias plateas, quibus non bini aut terni ſint qui ſe mutuis pugnis laceſſant. Natura viliores ſunt, neq; apud ſuos duces multò maiori in pręcio, q̃ ſi canes eſſent. neq; oratores habent neq; cauſidicos, quorũ aut conſilio, aut prudentia regantur. Nec minus mercaturæ ignari, neq; trapezitas habent, neque pecuniarum campſores: quamobrẽ mercator abſens nihil quicquam efficere poteſt, at cogitur quo-

cunq; ſequi,quò merces deuehuntur. Nihil excogitari poteſt auarius hoc populo: nec multos hic reperiri poſſe puto,qui aut ciuilitatis,aut humanitatis, aut etiã religionis ergò, exterũ quendam ignotum ſuo dignentur hoſpitio.Iniuriarũ memores,beneficiorũ autem planè immemores ſemper fuerunt. Animus illis perpetuò turbarũ atque diſſidiorum plenus,ſic vt nunquã aut raró admodum aures cuiquam benignas prębere velint,idque inde factum volunt,quòd impenſè lucro intenti viliſſimo,nunquam aut humanitatẽ, aut ciuilitatem aliquam diſcere potuerunt. Paſtores illius regionis, miſeram, laborioſam, calamitoſam atque inopem viuunt vitam,rudiores ſunt, furtis, perfidiæ atque brutis moribus planè natos dicas.Adoleſcentibus omnibus licet & amica & amore frui vario,donec ex omnibus vnam ſibi in matrimoniũ delegerint.Quin & pater filię procum benigniſſimè excipit, vt vix credam quenquam quanuis magnatem,ex his ſibi virginem in vxorem ducere: quanquã hanc viro coniunctam nemo præterea ambiat aut inuiſet, ſed nouos ſibi quiſq; aliunde parat amores.

Horum maxima pars neq; Mahumetani,neq; Iudæi ſunt,neq; Chriſtiani,vixq; in his vel fidei alicuius ſcintillulã quis inuenire poterit. Nulla habent templa, nullas omnino orationes,ſed ab omni planè pietate alieniſſimi, vitam agunt beluinam: & ſi cui fortaſſe melior mens afflauerit, cùm neq; legiſlatorem habeat, neq; ſynceriotis fidei inſtitutorem,aliorum vitam atq; mores ſequatur neceſſum eſt, Numidæ omnes rerum o-

inium cùm naturalium tum domesticarum ac politicarum imperitissimi, proditionibus, insidiis, cædibus, furtis atq; rapinis addictissimi. Ea gens cùm sit vilissima, nullũ apud Barbaros tam vile aut abiectum reperiri munus potest, quod non vel lubentissimè obire velit. Inter illos plerique latrinas euacuant, alij culinariã curant, alij stabularios agunt, alij id genus similia exercent. Qui Libyam incolunt, beluino etiã viuunt more, literarum bonarũmq; artium negligentissimi atque ignari, furtis se prorsus atque rapinis dedunt. Nulla illis religio, nullę leges, nulla deniq; vitæ regula, sed fuit ac erit semper vita illis miserrima atq; infœlicissima. Nulla tam horrenda excogitari proditio potest, quàm illi lucri caussa perpetrare nõ ausint. Totam vitam aut nequissimis negociis, aut venationib⁹, aut bellis transigunt, neque calceos gestant, neque vestes. Nigritarũ regionis incolę beluino etiam viuunt more, à rationis vsu, ab ingenij dexteritate atq; ab omni arte alienissimi, nihil omnino meliorem vitam ducunt, quàm si nunquã inter feras aliud quicquã pręter syluas vidissent. His numerosus satis meretricum grex est, vnde & quam vitam degant, facilè quis colligere poterit, nisi fortasse aliquantò se melius habeant, qui famosiores vrbes inhabitant: hos enim paulò propius ad humanitatem accedere, credibile videtur. Nec me latet quàm meipsum dehonestem, quum talia de Africa scribam, cui & vitæ initium & educationis meæ bonam partem debeo: verùm hac in re nullam omnino purgationem quæro, præter

vnum illud hiſtoriographi officium, ſeriam vbique in ſcribendo veritatem, quæ ſi cuiquam adulari videatur, in vicium vertitur. Ea me res omnes vti ſunt enarrare cogit, nullo prorſus fuco adhibito: quare hoc in loco lectorem rogatum velim, hunc noſtrum laborem ne lato quidem digito à vero diſcedentem, (quanuis nullus reperiatur ornatus verborum, nullaque artificij elegantia) ceu noua quædam benigno excipiat animo, ac quàm fuerit illis æquitatis ſtudium animusque prorſus infractus, ex iis facilè ediſcere poteris, quæ tribus verbis narraturus ſum. Ferunt noſtratem quendam iuuenem ſceleſtum ac moribus corruptiſſimũ propter quoddam facinus fuſtuario adiudicatum. Poſtridie verò, vbi ſe negocio parauit carnifex, cognouit nebulo ſe ante aliquot annos carnifici amicum fuiſſe atque familiarẽ: quæ res non mediocrem ſpem addidit, fore, vt aliquantò mitius ſecum ageretur, quàm cum aliis non notis. Sed egregiè ſua ſpe fruſtratus, nihilo melius à carnifice acceptus, quàm ſi nunquã nouiſſet. Quare initio miſer ille de carnifice conquerens, Au mi germane, exclamat, quæ te iam crudelis agit furia, vt non veterem agnoſcas ſodalitatem? Hîc carnifex multo quàm antea atrocius fuſtigans: Amice, inquit, ego ſemper officij memor, nullũ hac in re ſoleo miſericordiæ dare locum: ac ſic continuò fuſtigans, non prius ab officio quieuit, quàm iudicis ſententiæ ſatiſfactũ fuit. Magnum æquitatis argumentum, cùm in puniendo nullus omnino fuerit præcedentis amicitiæ
reſ-

respectus. Hæc ego eam ob caussam hoc loco inserere volui, ne illorum tantùm vitia describēs, his adulari videar, quibus cum nunc mihi negocium est, aut præstantiam Afrorum solummodo enumerans, illorúm in futurū mihi gratiam venari dicar, vnde iam meapte sponte desciui, vt aliquando tutior ad eos pateret recursus. Huius etiam argumenti & hanc quoq; accipite apologiam: Auicula elegantissima atque naturæ tam insigni dote prædita, vt tam in mari inter pisces, quàm in aëre inter aues degeret, ἀμφίβιον dicere potuisses, cùm quodam die apud auium regem in ius vocaretur, vt annuum solueret censum, mox de mutando elemento, deq; Rege illudendo cogitare cœpit, ac vnico volatu se ex aëris regione demittens, Oceano immersit. Quod vbi pisces miraculū animaduertunt, continuò gregatim omnes accurrunt, aduenam salutant, ac quid causę huc venerit, sedulò inquirunt. Mox auicula: An nō scitis, inquit, pisces boni, sic prorsum inuersum rerum ordinem, vt vix quis in aëris parte amplius degere securè possit? Noster si diis placet imperator iniquissimus, rabie nescio qua impulsus, membratim me lacerare iusserat, cùm tamen nullam vnquā habuerit sua aula auem, quæ adeò atq; ego regiis per omnia fauerit commoditatib. Quam postquam iniquissimam intellexi conspirationem, huc ad vos transmigraui. Quare vel angustus vspiam mihi hîc apud vos concedatur angulus, quò me plus fidei atque beneuolentiæ apud exteros, q̃ apud conciues inuenisse affirmare queam. Hac ora-

oratione piscibus persuasit, ac apud eos totum annum transegit, nemini vel obulum numerare coactus est. Quo peracto, Rex piscium sua quoque tributa exigere cœpit, ac tandem ad auiculam peruentum est. Auis porrò æquitatis eam esse regulam affirmat, vt vnicuique quod suum est reddatur, seque omnia facturam, quæ fidissimo conueniunt subdito. Hæc dum loquitur, expansis alis subitò se in altum tollit, atque ad superos redit. Sicque quotannis auicula vbi se regiis exactionibus grauatum iri videt, elementum mutat. Nihil ex hoc Apologo inferre nunc velim, quàm homines omnes eam maximè regionem appetere, quæ minimum adfert damni atque incommoditatis. Quòd si Afros apud quosdam malè audire sensero, ego me ex Granata ortum affirmabo: sin autē Granatenses aliquo vicio notatos percepero, Afrum me profitebor. In hoc autem aliquantò Africanis magis adblandiar, quòd illorum tantùm vicia magis nota atq; præcipua enumerabo, iis omnino neglectis quæ leuia videbuntur atque minutiora.

Ioannis Leonis Africani descriptionum Africæ rerumq́ʒ in ea memorabilium.

LIBER SECVNDVS.

Numeratis prima huius operis parte Africæ ciuitatibus, terminis, diuisionibus, iisq; maximè rebus quæ memoria dignæ videbãtur: secunda hac parte multò vberius, propius, copiosius atq; distinctius varias describemus prouincias, oppida, montes, situs, leges, ritus atque mores. Adeoq́; nihil non tactum relinquemus, quod ad huius instituti intelligẽtiam vtcunq; facere videbitur. Sumpto igitur ab occidentali parte exordio, enarrationem eo vsque extendemus, dum ad Ægypti terminos peruentum fuerit. Partiemur autem hunc nostrum laborem in septem libros, quibus diis fauentibus & octauum annectemus, qui flumina, animalium genera, arbores, plãtas, fructus, stirpes, aliaq́ue id genus lectu iucundissima complectetur.

¶ *Hea regio occidentalis.*

HEa Marocci regio ex Occidenti atq; Septentrione mari Oceano alluitur, ex meridie Atlante terminatur, atque ex oriente flumine quod illi Essiualo appellãt, clauditur. Nascitur autem is fluuius ex iam dicto monte, tandemq́ue delabitur in Tensistim fluuium, atque Heam à proximè sibi adiacente regione diuidit.

¶ *Heæ situs atque descriptio.*

EST hæc terra admodum aſpera,ſaxoſis mõtibus, vmbroſis nemoribus & riuulis vndique ſcaturientibus plena, inhabitatoribus tam copioſa atque opulenta,vt vix credere quis poſſet. Maximus illis caprarum atque aſinorum numerus,verùm non adeò magna ouiũ, boum aut equorum copia eſt. Ingens his eſt fructuum inopia, non quod ſolum ſit infrugiferũ, ſed hac in parte tam ſunt rudes atque ignari,vt perpauci illic reperiantur, qui arborum culturã nouerunt. Quod ex eo facile mihi perſuaſerim: memini enim me apud quoſdam rei hortẽſis peritiores ſatis bonam inueniſſe fructuũ copiam. Frumentum non tam illis copioſum eſt, quàm ſunt hordeum,millium,& panicũ. Magna apud hos mellis affluentia eſt,quo ceu vulgatiori cibo veſcuntur,& quoniam quid cera valeat prorſus ignorant,eam eiiciunt ac negligũt. Reperiuntur & hîc ſpinoſæ quædam arbores,quæ fructũ craſſiorem producũt,iis oliuis ſimilem,qui nobis ex Hiſpania afferuntur: hunc illi eorum idiomate Argan appellitãt. Oleum inde conficiunt quod grauioris eſt odoris,tamen eo cibos condire,lychnoq́ue penſili infundere ſolent.

¶ *Huius populi cibus atque victus.*

HI ferè ſemper pane veſcuntur hordeaceo non fermẽtato,quem libum dicas citius quàm panem: coquitur autem in huiuſmodi ſartagine teſtacea, qualis eſt apud Italos ea quæ placentas tegere ſolet:neq; adeò multos inuenias, qui pane veſcantur furnaceo. Reperitur & apud hos inſipidus quidam viliſq; cibus, qui

eorum

eorum idiomate Elhasid dici solet, atq; in hunc fere modum cóponitur: Farinam hordei in bullientem aquam iniiciunt, quam assiduò quodam bacillo circunuoluunt miscentq;, idq; tantisper dum iam abundè coctam vident. Deinde huic pulti mensæ appositæ oleum quod apud illos nascitur infundunt, omnes illius familiæ ipsum catinum circunstando, non cochlearibus sed manibus ac digitis exedunt. Veris autem atq; æstatis temporibus iam dictam farinam lacte commiscent, & olei vice, butyrum iniiciunt: sumiturq; apud illos hic cibus non nisi inter cœnandum. Nam ientaculo hyemali, panis ac mel satisfaciunt: æstiuo autem tempore lac atque butyrum pani addunt. Solent præterea & carne elixa vesci, cui quidam cœpe, quidam fabas, nonnulli etiam cõdimentum quoddam quod apud illos Cuscusu dicitur, addere solent. Nullus inter hos est mensarum aut mapparum vsus, sed mattam quandam rotundam humi sternunt, quæ & mensæ & mappæ vicem apud rudem hác gentem obtinere consueuit.

¶ Iam dictorum vestitus atq; ritus.

HOrum maxima pars panno vestitur, qui ex lana ad straguli modum confici solet, eorum idiomate Elchise nuncupatur, lodices esse dicas, quibus Itali lectos supersternere consueuerunt. His inquã pannis sese inuoluunt, deinde nõ medium, sed nates laneo quodam cingulo circundant. Est & apud hos pannicellum quoddam palmorum longitudine decem, latitudine verò duorum in vsu, quo solent caput ornare;

nare: hoc ferè ex iuglandium radicũ ſucco tingi tur, aptaturq́; capiti in hunc modum, vt ſuperior pars ſemper nuda remaneat. Pileum nemo geſtat niſi ſit ſenex aut vir doctus, ſi q̃ tamẽ reperiãtur docti: eſtq́; hic pileus duplicatus atq; rotundus, eius propemodũ figurę, qualis eſt quorundam in Italia Medicorũ. Raro admodum in his regionib. ſubuculas inuenias, quod eã ob rẽ facile euenire crediderim, quòd aut linũ nõ illis ꝓueniat, aut ſi prouenit, nõ eſt qui texendi telam artem calleat. Illorũ ſedilia nihil aliud q̃ ſtoreæ quædã pilis iun cisq́; intertextæ. Lecti vice culcitrã quandam ha bent piloſam, quarũ quædam decẽ vlnas longitu dine, quædam etiã plus, quędam minus occupãt, quin & quædam viginti vlnarum reperias, nunq̃ verò longiores: harum pars vna lectus eſt, reliqua verò linteaminis atq; ſtraguli loco vtũtur. Verno ſemper tempore parte quæ piloſa eſt corpus te- gunt, aliquantò enim plus caloris adfert: æſtate verò villoſa illa parte reiecta, atq; culcitra inuerſa, alterã malunt. Puluinaria ferè ex huiuſmodi tela vili atq; aſpera cõficiunt: qualis ea eſt quæ nobis ex Albania aut Turcia equis tegẽdis adferri ſolet. Illorũ mulieres vt plurimũ facie denudatã ince- dunt, hæ vaſculis ligneis tornatilib. vtũtur; catini verò cęteraq́; culinę vaſa, vt plurimũ fictilia ſunt. Hoc indicio facilè internoſcas quis vxorẽ duxe- xerit, & qui non: quòd qui nõ duxit, barbam ra- dere ſolet, quã poſt matrimonium initum pro- lixiorem gerunt. Habet hæc regio non multos ad modum equos, verùm eos adeò agiles, vt nõ felis his velocius mõtes illos tranſuolare poſſit. Nulli

illis

illis adhibentur calces, solentq; huius regiones coloni equis tantùm atq; asinis arare. Magnam hîc inuenias ceruorũ, capreolorum, atq; leporum copiam: at nulla illis venatio placet. quæ res, credo, facit, vt multo copiosiori numero reperiantur. Id autem omnino mirum videri potest, quòd quum multi hîc vbiq; reperiantur riuuli, rariori tamen numero sunt molæ: verũ id ex eo sequi credibile est, quod quælibet ferè domus suã habeat molam ligneam, quã eorum mulieres manibus agere consueuerũt. Hîc neq; artes neq; literæ locum aliquẽ habent: nisi fortè aliquot reperiantur qui aliquã sibi legis notitiam polliceantur, cùm preterea virtutis ne vmbra quidem inter hos reperiri posset. Nullus apud illos medicus, null⁹ omnino chirurgus alicuius eruditionis aut gratię. Quòd si quãdo aut morbus aliqs, aut aliqua vrget necessitas, mox illi hominib. perinde atq; Itali equis cauteria addunt. Chirurgi tamẽ aliquot apud illos inueniuntur, qui circuncidendorũ puerorum curã tantùm gerũt. Non cõficitur apud illos sapo, sad eius loco cineres vsui sunt lotricib. Perpetuũ apud illos est bellum, sed intestinũ, adeò vt nullos præterea populos bello lacessant. Quòd si cuiq; peregrè proficiscẽdum est, hic alterius partis vel scortũ, vel vxorem, vel religiosum aliquem suæ vię comitẽ assumere cogitur. Iustitię null⁹ planè inter eos cultus, idq; ꝑsertim ijs in mõtibus, qui principe ac duce omnino destituti sunt: quin & huius regionis nobiliores, q intra ciuitatis alicuius muros habitãt, vix populo aliquod ius, aut regulam aliquã præscribere audent, tãta est horum vbiq; insolentia.

Horum

Horum ciuitates exiguo ſunt numero, at multos habent pagos, vicos, atq; caſtra munitiſſima, de quibus poſtea ſuo loco copioſius atque vberius, Deo fauente, dicemus.

De Tedneſta Heæ ciuitate.

TEdneſtam ciuitatem antiquiſſimam condiderunt Africani in planicie amœniſſima atque ampliſſima, quam altiſſimo muro ex lateribus atque creta circundederunt. Eſt & riuulus qui ex vrbe defluens huius foſſæ aquam prebet. Aliquot hîc reperias mercatores, qui pannum venalem habent, ex quo huius incolæ veſtes ſibi conficere conſueuerunt. Venit & apud hos quoddam telæ genus, quod illuc ex Luſitania aduehitur: cæterū artifices nullos admittunt, præter ſutores, ſartores, fabros, atq; aurifices quoſdam Iudæos. Nullum habet hoc oppidum diuerſorium, nullumq́ue hypocauſtum, aut œnopolium: quòd ſi quis mercator huc appulerit, ad notum aliquem ſe cōferat neceſſe eſt: ſi verò huiuſmodi nō occurrat, ſortiuntur inter ſe nobiles, quiſnam ignotum hunc mercatorem hoſpitio excipiat: adeò vt nemini quamuis Barbaro hoſpitium deſit aut humanitas, quin & exteros ſplendidè atq; honorificè ſemper accipere ſolent. Qui autem hoſpitio exceptus fuit, in digreſſu ſuo hoſpiti munus aliquod in gratitudinis ſignum dare cōſueuit, quò gratior illi in poſterum pateat reditus. Si verò huiuſmodi aduena non fuerit mercator, huic fas eſt quam velit ipſe eligere magnatis domum, nulli aſtrictus dono aut hoſpitij penſitationi. Quod ſi denique

men-

mendicus aliquis illac transeat peregrinus, huic mox apparatur cœna in quodam Xenodochio, quod pauperibus tantùm exstructum, publico fouetur ære. Vrbis medio vetustum templum visitur sumptuosum & inusitatæ magnitudinis, iis temporibus erectum putant, quo Marocci Rex apud eos rerũ potitus est. Habet porrò templum medio sui loco ingenté quandam cisternam, multos præterea sacerdotes, atque id genus homines, qui eius curam habent, ac rebus necessariis prouident. Reperiuntur hîc passim & alia permulta templa, quę etsi angusta, nitidissima tamen sunt, atque optimè exculta. Iudæi in hac vrbe ædeis plus minus centenas possident, quæ nullum prorsus annuum exsoluunt tributum, nisi quòd nobilibus quibusdam, quos sibi quisq; maximè fauere intelligit, munusculum subinde mittit, quò amicitiam foueat, augeatq;: estq; maxima vrbis pars Iudæis referta. Horũ sunt monetariæ ædes, nummumq; cudunt argẽteum, cuius Asperi (sic enim illi vocant) centum ac septuaginta, vnciam vnam pendent, ei monetæ persimiles, quæ apud Hungaros in vsu est, nisi quòd hæc quadrata cuditur, Hungarorum autem non ita. Illorum incolæ ab omni tributo annuoq; censu liberi sunt; si quibus tamen in publicum aliquod ædificium aut alium quemuis sumptum pecuniis opus fuerit, mox conuocatur populus, ac quod cuiusque vires ferũt, id illis in promptu numerandum est. Ruinam passa hæc ciuitas anno Mahumetes. 918. Quo tempore illorum ciues oẽs ad montes confugêre, indeq; Maroccum se contulerunt. Huius

autem rei hanc rationem enumerant: Audierant incolæ vicinos Arabes cum Lusitaniæ Ducibus (qui tum temporis Azafam occuparant) fœdus iniisse, pollicitosq; se oppidum in Christianorũ ditionem tradituros, quæ res inhabitatores adeò deterruisse dicitur, vt illi protinus fuga salutem quæsierint. Memini quoque me hanc ciuitatem omnino euersam vidisse, muros solo æquatos, ædificia deserta, nihilque in iis præter cornicum aliarúmve auium nidos tum temporis videri potuit. Fuit hoc anno.920.

¶ *Teculetum Heæ oppidum.*

HAbet Tednesta vicinum sibi ex Oriente oppidum, quod octodecim ab ea miliarium spacio, ad cuiusdam montis radices situm est, Teculetũ illis appellari consueuit, domosque circa mille obtinet. Huic contiguus est quidam riuulus, qui ex vtraq; parte hortos amœnissimos, omnisq; generis arbores habet. Multi intra huius vrbis muros putei reperiuntur, è quibus aquam limpidissimam atq; dulcissimam hauriunt. Egregium hîc eminentissimũq; templum conspicitur: quatuor item pauperũ Xenodochia, atque vnum religiosorum monasterium. Incolæ multò ditiores habentur, q̃ qui Tednestam inhabitant: quod facile ex eo quis colligere poterit, nam portum celeberrimum habent ad mare Oceanum, mercatoribus Goz vulgò appellatum. Magna reperitur apud illos frugum atque leguminum copia, quæ ex fertilissimis illis circumiacentibusq; agris proueniunt. Solent & hi ceram mittere in Lusitaniã: magnaq; illis est in vestitu

&

& equorum apparatu cura. Quo tempore apud illos agebam, repperi nobilem quendam qui in eorum Conciliis primum obtinebat locũ: huius officium erat, cùm de tributo, quod singulis annis Arabibus exsoluebatur, tum etiam de pace inter Arabes atque suos ciues curare, si qua esset inter eos orta dissentio. Ingentes sibi hic collegerat diuitias, quas amicis parãdis potius q̃ scriniis augendis collocari maluit: in pauperes munificentissimus, in omnes suos ciues largissimus, atq; fautor cãdidissimus, adeò vt nõ immeritò illum omnes ceu patrem atque tutorem optimum venerarentur. Cuius etiam rei ipse ego periculum feci: qui non vulgariter, sed miris admodum ab illo exceptus modis, aliquandiu apud eum commoratus sum, variasq; in illius ædibus de Afrorũ rebus gestis historias legi. Cecidit vir ille probus vnà cum filio in quodam prælio, quod cum Lusitanis gessit: idq; anno secundum nostram com putationẽ. 923. Christi verò anno. 1514. Post hæc, ciuitatem euersam, populi partem in fugam redactam, partem captiuam, ac reliquã ab hostibus interfectam intelleximus, quæ omnia multò copiosius enumerauimus in eo libello, qui de Africanis rebus, nunc recenter excusus, in lucem editus est.

¶ *De Hadecchite Heæ oppido.*

HAdecchis ciuitas in planicie sita, octo miliaribus ad Meridiem à Teculetho distat: focos numerat septingẽtos: huius murus ex viuo lapide, ac ex eodẽ constructa totius vrbis templa atque domus. Vrbis medio amplissimus

eſt fluuius,qui vtrinque multas vites atque pergulas habet. Multos reperias artifices Iudæos. veſtitus illis ſic ſatis decorus: equi habiles: mercaturam vt plurimum exercent: nummum cudunt, ſuntq́ue apud illos ſingulis quoque annis nundinæ,ad quas vicinæ nationes conuenire ſolent. Magnam apud hos inuenias armentorum, lanæ,butyri,olei,ferri,& panni copiam:durantq; illis nundinæ dies quindecim. Mulieres forma præcellentes,candidæ,obeſulæ,venuſtæ,atq; imprimis elegãtes. At viri beluino prorſus ſunt animo, adeoq; zelotypia laborant,vt ſi quem cum vxore confabulantem reperiant, cõfeſtim interficiant. Nullus apud hos qui ius dicat,nullus eruditus qui inter ciues Magiſtratus pro dignitate diſtribuat: ſolus is ſuo arbitratu regit,qui diuitiis cæteros antecellit. In his quæ ad religionem pertinẽt, ſacerdotes habent adminiſtros. Neque tributum aliquod,neq; annuum exſoluunt cenſum,quemadmodum nec illi,de quibus iamiam diximus. Hîc à quodam ſacerdote,ingenio mirè liberali,hoſpitio exceptus ſum,qui & carminib. Arabicis admodum ſeſe oblectabat. Quãobrem ſplendidè ab eo exceptus, prælegi illi de eadem re opuſculum: quæ res fecit,vt non niſi ampliſſimis onuſtum munerib. à ſe diſcedere ſit paſſus. Maroccum hinc me contuli. Poſt hæc audiui & hoc oppidum ſimiliter à Luſitanis exciſum, omnesq́ue incolas ad proximos montes confugiſſe, Anno .922. hoc eſt,eodem quo patriam, viſendi ſtudio, reliqui, Anno qui erat à Chriſto nato. M. D. XIII.

¶ Ileu-

¶ Ileusugaghen Heæ oppidulum.

AB Hadecchite Meridiem versus octo distat miliaribus, in iugo excelsi cuiusdam montis situm: focos numerat circa quadringentos: infimũ collem alluit paruus amnis. Nusquam hortus reperitur, nulla omnino arbor à qua fructum aliquem expectent: cuius hęc, ni fallor, ratio est, quòd horum incolæ adeò sunt ignaui atque inertes, vt nihil præter hordeum & oleum curent. Omnibus anni temporib⁹ nudis incedunt pedibus, ditiores calceos ex camelino aut bubulo corio gestare solent. Continuũ cum vicinis bellum gerunt, idque tanta cum sanguinis effusione ac hominum strage, vt canes magis quàm homines appellãdos dicas. Nullum apud hos iudicium, nullus sacerdos, nullusq; legis peritus, qui aliquem vitæ modum, quíve rempub. inter eos cõstituat: quare nec iustitiæ nec probitatis vllus eis est cultus. Nihil omnino fructuum producunt montes illi: magnam habent mellis copiam, quo omnes incolæ vesci, finitimisq; nationibus diuendere solent. Et quia ceræ nullum nouerunt vsum, eam cum reliquis mellis excrementis eijciunt. Habet hoc oppidulum angustũ sacellum, centum vix hominũ capax, quo tamen ita infrequentes cõueniunt vt ampliore illic nõ sit opus, tantus est his religionis atque pietatis neglectus. Quocunq; foris se conferant, pugionem, quidam etiam hastam gestant: neque rarò audias apud illos ciuem aliquem interfectum. Nihil his excogitari potest sceleratius, nihil proditionis atque omnis nequitiæ amantius.

Memini me quondam cum Serifo iter illuc fecisse, qui & Heæ sibi vendicat imperium, idque quò dissidium inter eos componeremus: dictu enim incredibile, quàm acre illic cùm ob homicidas tum ob latrocinia atq; furta, bellum exortum erat. At quia Serifus nullos secum adduxerat Legisperitos, nullos item qui dissidia componerent iudices, voluit me pro virili id munus suscipere. Mox gregatim accurrunt oppiduli ciues: hic vicinum octo ex sua cognatione interfecisse docet, ille cõtrà ex suis decem necatos queritur, atque ob id factum aliquot pro veteri consuetudine aureos sibi numerari cupit. Hic sibi aureos exolui debere asseuerat, quòd decem sint ex sua familia interfecti, cùm ille ex alterius octo tantùm cæde affecerit. Ad quod, iure id factum respondetur, eò quòd fundum quendã patrium, sibiq; ex hæreditario iure debitum, vi atq; iniuria eripere studuerãt, verùm suos inuitis legibus & æquitate solùm vindictæ cupiditate obtruncatos. Eiusmodi nugis trãsigitur totus dies, neq; vllus dabatur interim dissidia finiendi modus. Circa medium noctis vidimus magnam in foro turbam concurrentẽ, tantaq; sanguinis effusione atq; strage dimicantẽ, vt neminem tam atrocem putem, qui non seriò exhorrescat. Quamobrem sibi metuens Serifus, ne quid proditionis aut cõspirationis lateret inter scelestissimos nebulones, mox satius illinc migrare existimans quàm huius actus finem exspectare, hinc Aghilinghighilum profecti sumus.

¶ *Teijeutum.*

Teij-

TEijeutum item oppidulũ in planicie ab Ileusugagheno Occidétem versus decem distat miliaribus: familias numerat plus minus trecentas. Murum habet ac domus lateritias: incolæ agrorum curam gerunt: solum hordeo fœcundissimum, vix aliud semen recipit. Hortos amœnos & spatiosos habent, vitibus, ficubus, & persicis cósitos: Capras innumeras possident. Multi hîc passim leones, à quibus non mediocri afficiuntur incommodo: sęuiunt enim indies cùm in capras, tum & in cæteras eius regionis pecudes. Nos cùm in hanc terram incidissemus, ob hospitij inopiam ad quandam domunculam diuertimus, quæ vetustate ruinã minabatur: equis de pabulo abũdè prospectis, fores lignis & spinis quàm fieri potuit curiosissimè, occlusimus: Quę dum à nobis geruntur, mensis erat Aprilis, quo tempore ingens illis est æstus. Quare nos in summũ domunculæ ascendimus locum, quò magis aëri inter dormiendum expositi essemus. Circa medium noctis, sensimus duos insignis magnitudinis leones, q huc equorum odore allecti, senticosum illud munimentũ ab ostio submouere conabantur. Equi verò terrore commoti, talem hinnitum atque strepitum edebant, vt omnino vereremur ne inualida casula corruente, nos leonibus ientaculo futuri essemus. Post hęc vbi iam auroram sensimus, mox equos sternimus, atque inde ad eum locum nos contulimus, vbi principem cum exercitu adesse sciebamus. Non longo post hæc tempore subsequutum est oppiduli excidium. Bona ciuium

pars occiſa, reliqui à Luſitanis capti, in Portugalliam abducti ſunt. Hæc autem Anno.920. geſta, à Chriſto nato .1513.

¶ *Teſegdeltum Heæ oppidum.*

TEſegdeltum ſic ſatis amplum familias habet plures octingentas, in ſummitate excelſi cuiuſdam mõtis ſitum, altiſſima rupe ceu natiuo muro cingitur: diſtat aũt à Teijeuto meridiem verſus, miliarib. duodecim, habetq; ſub ſe fluuium, cuius nomen memoriæ excidit. Horti apud illos amœniſſimi, omniſq́ue generis arboribus feraciſſimi, iuglandibus conſiti. Incolæ ditiſſimi, equorum magna illis affluentia, nullumq́; Arabibus tributum exoluere coguntur. Continuum his cum Arabibus bellum, nõ ſine maxima vtrinque ſanguinis effuſione atque hominum ſtrage. Solent viciniores pagi & vici eò quicquid grani habent deferre, ne ab hoſtibus quotidie incurſiones facientibus, ſpolientur. Ciues humanitatis atque ciuilitatis amantiſſimi, à nullis ſe neq; liberalitate, neq; erga exteros munificentia ſuperari ſinunt. Habet quælibet vrbis porta ſuos cuſtodes, qui ingredientes humaniſſimè excipiunt, atque num quem habent illic amicum aut notum ſciſcitantur. Quòd ſi nemo ſit, in egregiũ aliquod hoſpitium deducunt, atq; pro dignitate acceptũ dimittunt: quicquid ſumptus fuerit, non ex hoſpitis ſed ex publica penſatur pecunia. Laborant & hi quidem zelotypia, ſed fidei atque promiſſi obſeruantiſſimi. Eſt in ciuitatis medio templum elegantiſſimum & ornatiſſimum, quod ſuos habet ſacerdotes atque mi-

ministros. Et quò apud illos ius summa æquitate administretur, iudicem habent apprimè doctum, qui omnium totius Reipub. rerum (criminalibus tantúmodo exceptis) curam gerit. Campi in quos sementem iacere solent, per montem sunt dispositi. Ad hos quoque vna cum Serifo profectus sum Anno. 919. qui Christi fuit millesimus quingentesimus decimus.

Tagtessæ ciuitatis descriptio.

TAgtessa antiquissima ciuitas figura rotunda, in summitate montis sita: cuius cliuus flexuosos gradus habet, ipsi montis saxo incisos. Distat à Tesegdelto miliaribus plus minus quatuordecim. Ad huius montis radices præterfluit fluuius, ex quo Tagtessanæ fœminæ aquam hauriunt, neq; alium habent incolæ potum: tametsi à Tagtessa sex ferè miliarib. distat, tamen si quis è ciuitate prospiciat, sesquimiliare vix abesse videtur. Est porrò via angusta quæ ab vrbe gradibus rupi incisis ad eum ducit fluuium. Huius ciues direptionibus, furtis, rapinis, & perpetuo cũ vicinis bello gaudent. Nullus illis ager, nullum pecus, præterquam in hoc monte: aprorum maxima illis copia: equorũ verò tanta inopia, vt vix vnum in hac ciuitate quis reperire posset. Adeò difficile per eorum regionem patet iter, vt neminem transire sinant, nisi fide publica exhibita. Ego cùm apud eos agerem, magna regionem illam inuaserat locustarum copia, quas in tantum creuisse affirmare ausim, vt spicas, quæ tum temporis maturitatem attigerant, multis partibus excederent: adeò vt ipsa soli super-

perficies locustis planè tegeretur. Idque Anno .919. qui Christi fuit .1510.

¶ *Eitdeuetum.*

A Tagtessa Meridiem versus miliaribus circiter quindecim distat & aliud oppidū, Eitdeuetum vocant, loco eminentiori, in planicie tamē exstructum. Familias numerat plus minus septingentas: habetq; sui medio fontes limpidissimos atque frigidissimos. Cingitur oppidum rupibus vndiquaq;, & nemoribus vastissimis. Omnis generis artifices Iudæos hîc reperias: neque desunt qui primos huius incolas ex Dauide prognatos asserant: verùm vbi eam regionem Mahometes occupasset, etiam populi fidem iisdem temporibus immutatam dicunt. Multos hîc videre licet Iuris peritissimos, qui legum ac decretorum summam ad vnguem tenēt: memini enim me quendam apud illos prouectissimæ ætatis hominem vidisse, qui magnum eorum idiomate conscriptum volumen promptissimè recitabat, Elmudeuuana vocabant, hoc est, totius Iuris corpus. Diuiditur id volumen in tres tomos, in quibus quę difficiliores sunt quæstiones explicātur: tum etiam cuiusdam autoris (Melic appellant) in easdem consilia. Forū dicas iudiciale, in quo quicquid inter ciues atque vicinas ciuitates dissidij exoriri potest, continuò deciditur ac sedatur. Neq; solùm ea attingunt, quæ ad Remp. attinent, verùm etiam quæ ad religionem & fidem spectant: quanquam in criminalibus non admodum illis à populo fides habeatur, neque etiam hac in re magni fit eorum eruditio,

ditio. Cùm apud hos agerem, diuersabar apud quendam causidicum, virum eruditissimum, qui vt suum hospitem lautius exciperet, multos secum ad cœnam suæ farinæ doctores conuocari iusserat. A cœna verò, multæ (vt fit) in medium allatæ sunt quæstiones: ac inter cæteras rogatum est, Num vendere quis eum posset, qui à quoquam populi cōmodo nutritur. Erat inter eos senex quidam barba vultúque verendus, cui omnes multum tribuebāt honoris, hunc eorum lingua Hegazzare vocitabant. Quod nomen vbi iam ter quatérve audiuissem, ex cōuiuis illius nominis veram etymologiam mihi dari cupio. Illi Lanionem significare affirmant: nam, inquiunt, quemadmodum lanio singularum partium anatomiam probè nouit, sic senex ille nodos omnes difficilesq; Iuris quæstiones optimè soluit explicatq;. Horum vita miseriis atque calamitatibus obuoluta, cibus illis panis hordeaceus, oleum arganicũ & carnes caprinæ. Nullum nouerunt frumenti vsum: fœminas habēt forma pręcellentes, coloris non aspernandi: viri validi atq; robustiores, pectus fere omnes pilosum habent, insignis liberalitatis, at zelotypiæ morbo addictissimi.

¶ *Culeihat Elmuridin, quod Latinis rupem discipulorum sonat.*

EST arx in iugo excelsi cuiusdam montis exstructa, habetq; vtrinq; & alios eiusdem ferè altitudinis montes, qui rupibus ac vastissimis syluis cingũtur. Nullus ad arcem accessus, præter angustam quandam semitam ex altero montis latere. Ab altera parte rupes altera

verò

verò Tesegdelti promõtorium ad sesquimiliare vicinum habet,distatq; ab Eitdeueto miliaribus fermè octo & decẽ.Nostris temporib. à quodam Apostata (Homar Seijef vocabant) exstructa est: qui primùm populo à concionibus,nescio quid nouæ legis innumeris,quos in suam sentenciam traxerat,discipulis ꝓponere conatus est. Hic vbi se tantùm apud suos profecisse vidisset,vt ab his pro semideo propemodum haberetur,ex cõcionatore versus est in atrocissimum tyrannũ, stetitq; eius imperium annis duodecim. Hic qdem ruinę totius eius ꝓuinciæ causam dedit. Tandem ab vxore interfectus, quòd cum filia,quã ex alio marito susceperat,rem habere conuictus esset. Tum demum apud omnes illius detecta est peruersitas & nequitia:nullam enim nec legum,nec probitatis cognitionem habuisse perhibetur. Quare non multis ab huius obitu diebus,omnes regionis incolæ collecto vndique satellitio,cunctos ipsius discipulos,falsæq; fidei sectatores interfecerunt. Relictus tamen est Apostatæ nepos, qui postea in hac arce conspiratorũ vim totum annum pertulit atque repulsit, adeò vt illis ab incepto desistendum fuerit.Idem & in huncvsq; diem Heam & viciniores incolas perpetuo vexat bello,ex rapto furtoq; viuit,quare & aliquot secũ habet equites,qui viatores obseruẽt,& infestent, quiq; nunc armenta,nunc homines captiuos abducant. Nec illi sclopettarij desunt,qui viatores quamuis longinquos (distat enim ab eo loco via publica integro ferè miliari) non parum timoris incutiant. Verùm tam acri eum persequuntur

omnes odio, vt ne latum quidem pedem extra montem ſeminare aut dominari poſſit. Hic aui ſui corpus in eadem arce honorificè ſepeliri curauit, eumq; ceu Diuum quendam à ſuis adorari patitur. Parũ abfuit cùm quodam die illuc prę terirem, quin ſclopi ictu interfectus fuerim. Huius auunculi vitam, fidem, atque mores, ex quodam illius diſcipulo probę didici, ac in quodam de rebus Mahumeticis compendio copioſiſſimè depinxi.

¶ *Igilingigilum Heæ oppidum.*

EST præterea & oppidulum in mõte ante aliquot ſæcula ab Africanis exſtructũ, Igilingigil incolæ nominant : diſtat ab Eitdeueto Meridiem verſus circiter ſex miliaribus, familias habet ferè quadringentas. Multos hîc inuenias artifices, rebus tantùm neceſſariis vacantes, vt ſumptũ ſibi inde comparent. Horum ager hordeo fertiliſſimus, mellis atq; olei arganici magna apud hos copia. Anguſtiſſima ad hanc vrbẽ ducit via, idq; ex vna tantummodo mõtis parte. Eſt porrò adeò ardua atque difficilis, vt non niſi maximo labore illac aſcendere equi poſſint. Incolæ omnes validiſſimi, armiſq; exercitatiſſimi, perpetuum cum Arabibus bellum gerũt, verùm fauſtiſſimo vt plurimũ Marte, idque propter locum natura ſituque munitiſſimum. Hac gente liberaliores inueniri vix vlli poſſent. Vaſis fictilibus conficiendis pariter ſe omnes exercent, quæ nuſquam finitimis in locis formari exiſtimo.

¶ *Teſethne Heæ portus atque emporium nobiliſſimum.*

ADiacet mari Oceano vrbs,quæ & ſitu & opere munitiſſima eſt, Tefethne vulgò nominant: diſtat ab Igilingigilo miliaribus circiter quadraginta Occidentem verſus. Hanc à quibuſdam Africanis exſtructã volunt, atq; focos numerare ſex centos aut eò amplius. Hic naues mediocres ſatis tutas habẽt ſtationes, ſolent autem illuc Luſitani cõfluere mercatores, qui ceram pellesq́ue caprinas inde auehunt. Nihil illi agrorum præter quoſdam hordeo feraciſſimos montes obtinent. Habet hoc oppidum vicinum quendam riuulum, in quem ſe naues aduerſa tempeſtate tutò recipiunt. Huius murus ex candido elaboratoq́ue lapide & lateribus conſtructus eſt, annumeratur & apud hos annuus cenſus:verùm quicquid redditus eſt aut emolumenti, id in ſolidum ciuibus ex æquo diſtribuunt,nempe qui armis apti inueniuntur. Neque hîc ſacerdotes neq; iudices deſiderabis,atqui ad illos nihil de homicidiis aut huiuſmodi criminibus inquirere quicquam pertinet.Quòd ſi interfecti aut vulnere affecti affinis quiſpiam illi occurrat qui vel interfecit vel vulnus intulit, ilico ad talionis penam, nullis adhibitis iudicibus vocatur: quod ſi id nõ fiat,ab illorum conſortio per ſeptem continuos annos ſegregatur: quibus tranſactis, reus defuncti affinibus aureis exolutis,in gratiam recipitur & inter ciues annumeratur. Huius loci omnes incolæ candidiſſimi,amicitię atq; adeò humanitatis ſtudioſiſſimi,plus exteris quàm conciuibus fauent, Ampliſſimum atq; ditiſſimum habent xenodochium, tametſi

qui

qui isthic agunt, vt plurimum in ciuium ædibus diuersentur. Viximus & nos apud eam gentem cum Seripho principe tribus diebus, qui quidem totidem mihi annis constare visi sunt, cùm propter pulicum incredibilem multitudinem, tum propter vrinę atque caprorum stercoris fetorem nulli ferendum. Habet enim quilibet ferè ciuis copiosum caprarũ gregem, quas interdiu ad pascua adigunt, noctu aũt per totam domum, imò & ad cubiculi ostium ferunt.

Ideuacal populus qui Atlantis montis priorem occupat partem.

ENumeratis hactenus omnibus Heæ ciuitatibus quæ memoratu dignæ videbãtur, visum est & hoc loco montes omnes annectere, ne quid huic nostro labori deesse videatur, quod lectorem oblectare posset. Maxima igitur huius populi portio montes occupat, atque inter hos nonnulli Ideuacal (sic enim nominantur) eam Atlantis partem inhabitant, quę ab Oceano Orientem versus ad Igilingigilum vsque extenditur, hęc Heam à Susa dirimit. Huius mõtis latitudo trium dierũ itinere constat. Tefetnę enim, inde hic mons in Septentrione initium habet, tantum à Messa (quod oppidum montem in Meridie terminat) distat, quantum ego equitando tribus potui conficere diebus.

Qui regionem hanc æquè atque ego nouerit, mihi facilè testis erit, quàm nõ sit incolis destituta, & quàm multa passim reperiantur rura. vescuntur carnibus caprinis, hordeo atq; melle.

Ne-

Neq; ſubuculas gerunt,neq; alias veſtes ſutiles, eò quòd nemo inter eos ſit,qui aut acum,aut eius aliquē nouerit vſum: quicquid verò veſtium habent,id nodo quodam ex humeris dependet. Horum mulieres annulos argenteos auribus addunt,quædam tres,nonnullæ plures. Fibulas habent argenteas tantæ magnitudinis, vt vnciam vnam quęlibet pendeat,his veſtes in humeris cō iungunt,ne decidant. Geſtant & digitis atque tibiis annulos argenteos nobiles atque diuites, qui verò tenuioris ſunt fortunæ, ferreos duntaxat aut ex aurichalco cōfectos. Habet & hæc regio equos aliquot,eoſque tam puſillos tantęque velocitatis,vt nō immeritò quis eos miretur. Innumeros hîc reperias capreolos, lepores atq; ceruos,nec tamen illorum quiſquam eſt, qui venationi ſtudeat. Innumeri hîc fontes, innumeræ vbiq; arbores,ac inter eas iuglandes numero excedunt. Maxima illorū pars Arabum viuit more locumq; ſubinde mutant. Pugionibus vtuntur latis & incuruis: enſes vero craſſitudinis falcium, quibus fœnum demetimus. Si quando illis eſt belligerandum.3.aut.4.geſtant venabula. Nullus toto hoc monte,neq; iudex, neq; ſacerdos: nullumque templum reperitur. Eruditio tam illis incognita, vt neminē habeant qui eam colat aut amplectatur. Omnes nequiſſimi,ſceleratiſſimi, atque omnibus flagitiorū generibus deditiſſimi. Seripho me præſente nunciatū eſt, hanc montis plagam viginti millia armatorum, ſi quando res poſtulat, annumerare poſſe.

¶ *Mons Demenſera.*

EST & hic mons Atlantis pars quædam à prædicto monte exordium ſumens, diſtenditq; ſeſe ad orientem Solem per miliaria plus minus quinquaginta, ad montem vſq; Nifitam, in Maroccenorum regione. Diuidit autem bonam Heæ partem ab ea regione quam antea nomine Sus appellauimus. Non procul hinc ad Suſam itur. Incolis abundat, verùm barbaris, moribusque planè beluinis. Equorum magna hîc eſt copia: frequens gerunt cum vicinis cæterisq; Arabibus bellum, è quibus neminem intra ſui regni fines ingredi patiuntur. Nulla hîc neq; oppida, neq; arces: multos habent pagos & tuguria, quò ſe ditiores recipere ſolent. Nobilium magnus vbique numerus, quibus & reliqui optimè parent. Ager hordeo atq; milio fœcundiſſimus. Fontium magna hîc paſſim reperitur copia, qui per totā eam prouinciam ſparſi, in eum tandem fluuium prolabūtur, qui eorū lingua Siffaia nuncupatur. Veſtitus, ſic ſatis cultus: ferri item maxima copia, quod inde in cæteras exportatur nationes, eſtque gens ea ad rem plus ſatis attenta. Innumeri hîc reperiuntur Iudæi, qui ſub Principe aliquo ſtipendia merent, ſuntque continuò in armis: hi à cæteris Iudæis Africanis hæretici reputantur, dictiq; ſunt eorum lingua Carraum. Excelſas habent buxos atque lentiſcos, præterea & iuglandes proceras. Nuces argano (ſic fructum vocant) addere ſolent, atque ex hac commiſtione oleum plus ſatis amarum exprimunt, quod illi quibuſdam eduliis, lychnoque penſili infundere ſolent. Ex multis huius regionis magnatibus in-

tellexi, posse apud hos aptissimorũ militum reperiri ad vigintiquinque millia. Mihi è Susa redeunti, propter quasdam à Seripho principe traditas literas, maximos exhibuerũt honores: nec me (quò suum erga Seriphum animum declararent) nõ nisi amplissimis donis atq; muneribus dimiserunt. Id accidit Anno. 920. qui à Christo nato fuit M. D. XI.

¶ *Mons ferreus, qui & Gebelelhadih vulgò appellatur.*

NON est hic mons Atlantis pars dicendus, initiũ enim habet ex Septentrione ab Oceano: distendit sese Meridiem versus ad fluuium vsque Tensiftum: Heam autem à Duccala atq; Marocco diuidit. Incolæ Regraga dicuntur. Vasta hîc vbique solitudo, fontes limpidissimi, mellis atque olei arganici vbertas magna, frumenti leguminumq; penuria, nisi id sibi ex Duccala adferri curarent. Rari hîc diuites, sed omnes religionis obseruãtissimi, veræq; pietatis cultores studiosissimi. In huius montis iugo multos reperias heremitas, qui fructib. tantummodò quarundam arborum & aqua vescuntur. Est ea gens fidissima pacisq; amantissima. Si quis in furto, aut alio quouis maleficio deprehensus fuerit, per aliquot cõfestim annos in exilium mittitur. Mira inter eos simplicitas, adeò vt quicquid ab heremitis factitatũ viderint, ceu miraculũ quoddam admirentur. A vicinis Arabibus crebris infestantur incursionibus, quare gens pacis studiosissima, annuum numerare censum, q̃ bellum gerere mauult. In hos Fessæ Rex Mahumetes castra

mouit

mouit, adeò vt hi relicta patria ad montes fugere coacti ſint. Monticolæ verò, Mahumetis adiuti copiis, Arabes fuderunt, adeò vt interfectorũ tria millia & octuaginta equi ad Mahumetẽ deducti ſint. Monticolæ ex eo tempore propter bellum feliciter geſtum, ab omni tributo liberi remanſere. Hæc cùm ita gererentur, regi ſtipendium merebam. Id autem Anno .921. hoc eſt à Chriſto nato, M. D. XII. Solent vbi bellum aliquod ſuſcipiendum eſt, duodecim millium armatorum exercitum educere.

¶ *Suſa.*

NVnc ſe mihi regio Suſa offert Meridiem verſus, vltra Atlantẽ regni Heæ è diuerſo poſita, hoc eſt in extrema totius Africæ parte. Ex Occidente initium habet à mari Mediterraneo, in Meridie deſerto arenoſo clauditur, ex Septentrione Atlante atque extremo Heæ oppido terminatur. Occidens verò eam regionem magno illo fluuio, qui à regione nomen accepit, cõcludit atq; finit. Sumpto igitur ab Occidente exordio, eas omnes ciuitates, eaq; loca enumerabimus, quæ memoratu digna videbuntur.

¶ *Meſſa.*

TRia nõ procul à mari Oceano ab antiquis Africanis condita ſunt oppidula, ad mille paſſus ab inuicẽ diſtantia, eodem ipſo loco quo Atlas initium habet: his omnibus idem nomen Meſſa indiderũt, eſtq; illis ex lapide candido murus. Fluit inter eas latus quidam fluuius, quẽ Sus illorum lingua appellauêre: hic æſtate tam aquis deſtituitur, vt nullo periculo facilè quis eũ

pedes permeare liceat, Verno tempore non item. Habent tum quidem nauiculas quasdam, verùm non huic flumini aptas. Situs autem harum vrbium locus est palmis fœcundissimus, neq; alias ferè habent diuitias, quanquam dactyli illi non magni admodum sint valoris, non enim in annum vnum seruari possunt. Incolæ omnes agriculturam exercent, idq; mensibus præsertim Septembri atque Aprili: illis augetur fluuius. Maio verò mense sata maturitatem pertingunt. Quòd si duobus illis mensibus flumen solito more non excreuerit, actum est de satione illius anni. Pecudum his summa est penuria. Non procul à maris littore templum habent, cui religiosissimè fauét. Ex quo eum Prophetam venturum scribunt historiographi, de quo vaticinatus est magnus ille Mahumetes. Neque desunt qui Vatem illum Ionam à pisce in Messæ solum eiectum affirment, cùm ad Niniuitas p̃dicationis causa missus esset. Huius templi tigni ex balænarũ costis sunt: nec rarò illis vsu venit, vt mare balænas visendæ magnitudinis in littus mortuas eiiciat, quę propter molem atq; miram deformitatem, terrorem aspicientib. incutiant. Vulgus omnes balænas morti addictas putat, quæ illud templum præternatát, idq; propter arcanam quandam vim huic templo à Deo cœlitus infusam: quæ res mihi aliquo modo persuasisset, & tũ pręsertim, cùm quodam die illuc iter faciens, ipse maximam quandam in ripâ eiectam vidissem: nisi postea quidam mihi Iudęus non id mirum esse dixisset, cùm vtrinque magni ad duo miliaria reperiantur scopuli, ac cõ-
moto

moto mari ſolent ſe quoque balænæ cõmouere: quòd ſi illis fortè contingat, vt ſcopulo aliquo illidantur, facilè ex vulnere intereant, adeo vt in proximum littus eiiciantur. Hæc mihi ratio magis quàm vulgi opinio perſuaſit. Memini & me in his regionibus iis temporibus fuiſſe, quibus Seriphus rerum potitus eſt, atque à quodam nobili inuitatum, & in hortum deductum ſuburbanum : vbi balænæ coſtam quandam tam admirandæ magnitudinis oſtendit, vt in arcum reflexa, portam referebat, cuius ſummitatem neq; ille neq; ego camelis inſidentes vel capite contingere potuimus : hanc ille pluſquam centum annis eo loco poſitam fuiſſe affirmabat, eamq́ue ceu miraculum quoddam aſſeruari. Reperias in maris littore magnã electri copiam, quod inde à quibuſdam Luſitanis atq; Feſſæ mercatoribus auehi ſolet, idq́ue vel viliſſimo precio: vix enim illi aureum vnum pro electri ſelectiſſimi vncia exſoluunt . Nonnulli electrum è balænæ ſtercore, alij verò è ſpermate deriuari volunt, quod tandem à mari induratum in proximum proiicitur ſolum.

¶ *Teijeutum Suſæ antiquum oppidum.*

TEijeutum à priſcis, vt illi dicunt, Africanis amœniſſimo exſtructum loco, in tres partitur partes, quarum vnaquæque per integrum ferè miliare ab alia diſtat, redduntq; inter ſe figuram triangularẽ : familias numerant quatuor millia, neque procul à Suſa abſunt flumine. Solum frumẽto, hordeo, omnibuſq; leguminib. feraciſſimũ. Prouenit & apud hos ſaccarum ſatis

copiosè: verùm quoniam illud neque coquere, neque parare nouerunt, nō aliter quàm nigrum atq; insipidum habent: quare mercatoribus Fessæ, Marocci, & Nigritis diuendunt, quicquid sac cari illis superesse potest. Dactyloru item bona illis prouenit copia, neque aliqua illis in vsu est pecunia, prçterquā aurum suo natiuo solo euulsum. Mulieres vnius aurei panniculum in capite gerunt. Nihil illis est argenti præterquam quod fœminæ pro ornamento habent. Minima apud hos moneta ferrea est vnius ferè vnciæ. Nihil fructuum apud hos luxuriat, præter ficus, vuas, persica male, atque dactylos. Non oliuas hîc inuenias, neque oleum, nisi ex quibusdam Marocci montib. sit aduectum. Olei cantarus Susæ quindecim venit aureis: Cantarus autem centum & quinquaginta libris Italicis æquiualet. Horum aurei, quia nullam habēt monetam, eius semper sunt ponderis, vt septem cum parte tertia vnius aurei vnciam vnam pendant. Vncia illis eadem est, qualis est Italis: verùm libra octo & decem capit vncias, vocaturq; eorum lingua Rethl, centū verò Rethl Cantarum vnum efficiunt. In deuehendis huc atque illuc mercibus, illud ferè obseruāt, vt pro cameli sarcina, id est, pro. 700. libris Italicis, tres aureos adnumerēt, Verno præsertim tempore: nam Æstiuo nunc quinque, nunc sex aureos prò temporis exigentia persoluunt. Hîc egregium illud corium paratur, quod vulgò Maroccenum dicunt, horū duodecim sex coronatis diuenduntur, quū totidem coria, Fessæ octo vęneant coronatis. Ea parte qua Atlantem spectat,

multa

multa habet hæc regio rura, multos item vicos atq; pagos: sed ea quæ Meridié respicit, omnino est incolis nuda, vicinis enim Arabibus subiacet. Huius vrbis medio egregium est visendæq; amplitudinis templum, quod illi maximum summumq; appellant, ac per illius medium iamdicti fluminis partem aliquam deducunt. Incolæ horridi, intestinis perpetuò bellis vexati, vix vllum vnquã viderunt pacis diem. Habet quælibet vrbis pars suum ducem atque rectorem, qui simul totius Reipub. curam gerunt; sed nunquam nisi tribus imperant mensibus, quibus transactis, succedunt & alij tres. Vestitu eos ferè referunt qui Heam incolunt: nisi quòd quidã inter eos vestes, subuculam, omniaq; corporis ornamenta ex tela candida conficiunt. Huius regionis canna (quæ vlnas duas facit) panni vilioris sesquiaureo venditur, tela quæ vel ex Lusitania, vel è Germania inferiori illuc deuehitur, mediocris gracilitatis, si vlnas cótineat vigintiquatuor, quatuor ad minimum aureis vendi solet. Sunt & hîc iudices ac sacerdotes cóplures, sed religionis tantùm curam gerunt: in rebus ciuilibus, qui plures habet amicos, huic maximè semper fauent. Si quando contingat, vt quis ab alio quopiã interficiatur, mox interfecti cognati in eiusdem oẽs mortem conspirant, qui amicum interfecit. Quòd si id perficere nequeãt, reus toto septennio ciuitatis exul ꝓclamatur, nisi malit inuitis omnibus, semperq; ad arma paratus, remanere. Qui ab exilio redeunt ante tempus sibi præfixum, talis indicitur pœna, qualis pòst suo loco describetur. Post totum

septennium ab exilio rediens, ciuitatis magnates átq; proceres ad conuiuium vocat, ac sic pristinę restituitur libertati. Multi hic habitant Iudæi, insignesq́; artifices, qui neque censum annuum neque tributum aliquod exsoluere coguntur: nisi quòd vrbis primoribus vel vltro munusculum aliquod offerant.

¶ Tarodantum Susæ oppidum.

TArodantũ oppidum satis amplum ab antiquis Africanis cõditum, domorũ numerat circiter tria millia. Ab Atlante Meridiem versus distat miliarib. quatuor, à Teijeuto verò Orientem versus triginta quinque. Huic eadem est soli vbertas, ijdem prorsus mores, quales sunt qui Teijeutum incolunt, nisi quòd hæc aliquantò minor, moribusq́; vtcunq; ciuiliorib. prædita sit. Cùm enim Marinorũ familia Fessæ ageret, huius quoque pars quædam Susam inhabitabat, eratq́; Susa tum temporis illius sedes, qui Regis vicem gerebat. Visitur & in hũc vsq; diem rupes quædam humi prostrata, quæ à iam dicto Rege exstructa fuit. Deficiente verò ea familia, incolæ ad pristinum rediere statum. Horum vestes partim tela, partim panno conficiuntur, habentq́; omnis generis artifices quamplurimos. Omnium rerum potestas penes nobiles est, qui semper quaterni sex tantùm mensibus imperât. Pacis admodum amantissimi: nemini vnquam vicinorum nocuisse leguntur. Ab hoc oppido Atlantem versus multi sunt pagi, multaq́; vbiq; rura: ea aũt pars quæ Meridiem spectat, ager est Arabicus. Oppidani magnũ quotannis censum

enumerant, vt iter mercatoribus huc atque illuc proficiſcentib. tutum atq; ſecurũ ſemper ſeruetur. Hoc oppidum noſtris temporib. Arabibus bellum indixit: quod vt felicius illis gereretur, Seripho principi ſeſe dediderunt, Anno.920.hoc eſt Chriſti M. D. XI.

¶ *Guargueſſem.*

GArgueſſem arx eſt in ipſo Atlantis iugo loco munitiſſimo exſtructa, eamq́ue Oceani plagam reſpicit, quæ Suſæ flumini initium præbet: agrum habet feliciſſimum atq; vberrimum. Hunc Luſitani locum abhinc annis viginti occupauerunt, quæ res ilico Heæ atque Suſæ incolas ad arma vocauit, vt arcem vi captã, vi quoque reciperent. Innumero igitur exercitu tam exterorum q̃ incolarum collecto, ducem ſibi elegerunt Seriphum quendam, hominem ex Mahumetis familia oriundum: ac arcem obſidione circundederunt. Verùm res infauſto Marte tentata eſt, nam qui obſidium tenuerant, vbi viderẽt ſe nihil proficere, multa ſuorũ ſtrage, relicta arce in patriam redierunt. Niſi quòd nonnulli apud Seriphum remanſerunt, eo animo vt bellum in Chriſtianos ad extremum vſque vitæ diem continuarent. Qui Suſæ habitabant, cùm non eſſent vſqueadeo bellandi auidi, Seripho pecunias enumerarunt quibus quingentos aleret equites. Qui poſtquam innumeros ſibi nummis adiunxiſſet milites, omnibusq́ue illius regionis incolis innotuiſſet, ipſe ſibi id ditionis vſurpauit. Illud mihi certiſſimùm conſtat, Seriphum eo tempore quo me ab illius aula ſubduxi, equites habuiſſe plus

3000.

3000. Peditum verò atque pecuniarum tantam vim, vt non facilè quis enumerare queat.

Tedsi Susæ oppidum.

TEdsi magnum admodum eſt oppidum ab Africanis ante aliquot ſæcula loco amœniſſimo atque fertiliſſimo exſtructum, familias habet aliquantò plures q̃ quatuor millia: diſtat à Tarodanto Orientem verſus, miliaribus triginta, à mari Oceano ſexaginta, ab Atlãte verò viginti. Magna hîc prouenit frugum, ſaccari, atq; glaſti ſylueſtris copia. Multos in hac vrbe reperias mercatores, qui huc è Nigritarũ regione ad mercatum veniunt. Ciues omnes pacis atq; ciuilitatis omnis amãtiſſimi: egregia apud hos Reſp. totius ciuitatis moderatio ſemper penes ſex eſt, qui ad id muneris ſorte creantur: illorum autem regimen ſedecim tantùm eſt menſium. Suſa fluuius tribus hinc abeſt paſſuum millib. Multi hîc habitãt Iudęi aurifabri, fabri, & id genus artifices peritiſſimi. Templum habent egregium, ſacerdotes legisque doctores quamplurimos, qui publico aluntur ſtipẽdio. Singulis quibuſq; diebus Lunæ, ſolent huc ad mercatum innumeri confluere Arabes, ruſtici atq; monticolę. Anno. 920. ſe vltrò in Seriphi deditionem coniecerũt: eſtq; huc totius regionis collatũ publicum cõcilium.

Tagauoſtum.

NVllam habet Suſa vrbem quæ cum ea pugnare poſſit, quam Tagauoſtum vulgari nomine appellare ſolet: domos eñ numerat pluſquam octies mille: huius murus ex crudo lapide: ab Oceano miliaribus plus minus

ſexa-

ſexaginta, ab Atlante verò Meridiem verſus circiter quinquaginta diſtat: vrbis auté conditores Afros fuiſſe volunt. Hinc ad miliaria ferè decem illis eſt fluuius Suſa: ingens hîc artificum atque officinarum multitudo:populus in tres diuiſus eſt partes. Bellum illis perpetuò inteſtinum geritur,habetq́ue ſemper pars altera Arabes ſecum, qui pro ſtipendij præſtantia nunc huic nunc illi fauent parti. Magna hîc frugum pecudumq́; copia,magna item lanæ vilitas.Conficiuntur apud hos veſtium quædam genera, quæ poſtea Tombutum atq; Gualatá apud Nigritas deferri conſueuerunt, idq́; ſemel in anno.Mercatus illis bis qualibet celebratur ſeptimana : veſtitu vtuntur ſic ſatis culto atque honeſto : horum mulieres forma præcellentes : virorũ bona pars ſubfuſca, ex nigro nempe atq; candida prognata. Summa illic rerum poteſtas penes eos eſt,qui & ditiſſimi & potentiſſimi habentur. Nos quoque per tredecim apud hos cum Seriphi cancellario primario egimus dies, qui in hoc venerat, vt ſuo principi aliquot ſeruos emeret:id autem anno .919. hoc eſt,à nato Chriſto M. D. X.

¶ *Hanchiſa mons.*

SVmit hic mons ſuum ab Atlante ex Occidente initium, extenditq́ue ſeſe Orientem verſus ad miliaria ferè quadraginta. Ad huius radices, ſita eſt Meſſa cum reliqua totius Suſæ parte. Huius incolæ pedites valentiſſimi, adeò vt vnus nõ dubitet duobus ſeſe opponere equitibus. Nihil frumenti hîc neq; frugum naſcitur præter hordeum,mellis quoque maxima illis eſt

afflu-

affluentia. Nullum ferè datur tempus, quo non multa niue vexentur: verùm quàm ſint frigoris patientiſſimi, ex eo facilè quis colligere poterit, quòd quatuor anni temporibus vnicis tantùm veſtibus vti conſueuerunt. Hos ſæpè conatus eſt Seriphus princeps in ſuam redigere ditionē, ſed rem illi nondum feliciter ceſſiſſe intelleximus.

¶ *Mons Ilalemus.*

HAbet hic mõs ex Occidente ſuum à iam dicto monte exordium, ex Oriente Guzula regione terminatur, atq; ex Meridie ipſa Suſæ planicie clauditur. Incolæ validi atque nobiles, magnam habent equorum copiam. Perpetuum illi inter ſe propter quaſdã in hoc mõte fodinas, bellum gerunt: qui ſuperiores euadunt, argenti quantum poſſunt effodiunt, ac inter ſe diuidunt, donec ab aliis rurſum illis adimatur effodiendi poteſtas.

¶ *Marocci regionis ſitus atque habitus.*

HAbet hæc regio ſuum Occidentē verſus à monte Nifiſa principiũ, tendit in Orientem ad montem vſque Hadimeum, diducitur ad Septentrionem in eum vſque locum, vbi Tenſiftum & Aſifinual, notiſſimi fluuij coniunguntur, hoc eſt, vbi ad Orientale latus Hea inchoat. Figuræ propemodum triangularis hæc regio eſt, omnino amœniſſima, multiiugis armētorum, pecudum, atq; ferarum generibus abundans: vbiq; herbida, rerum omnium quæ ad victum conueniunt, quæ naribus adblandiuntur, quæ oculos paſcunt, feraciſſima. Perpetua penè planicies, Longobardię nõ admodum diſſimilis.

Mon-

Montes ſi quos habet, frigidiſſimi atque ſteriliſſimi ſunt, adeò vt nihil aliud quàm hordeum producant. Sumpto igitur à parte Occidentali initio, reliqua omnia, eo vt hactenus cœpimus ordine, periſtringemus.

¶ *Elgihumuha Marocci oppidum.*

EST in planicie ea quæ ab Atlante miliaribus fere ſeptem diſtat, nec procul á flumine Seſſeua oppidulum quoddam, Elgihumuha appellant incolæ, ab Africanis vt illi arbitrantur conſtructū. Poſtea in quorundam Arabum redactum ditionē eſt, iis ipſis temporib. quibus ea familia quæ Muachidin dicta eſt, à regno deficere cœpit. Nunc perexigua raraq; huius oppiduli tantùm veſtigia cernere licet. Qui nunc eo loco habitant Arabes, tantum duntaxat ſeminis terræ ingerūt, quantum vitæ neceſſitati ſatis eſſe putant, reliquum agrorum incultum atque ocioſum relinquentes. Eo autem tempore quo adhuc incolumis illorum ſtabat Reſpub. annuus inde prouentus aureorū centum milliū ad principem redibat: familias ſupputabant ſex millia, aut eo plus. Ego cum illac iter facerem, humaniſſime à quodam Arabe exceptus, huius populi liberalitatem maximè perſenſi: niſi quòd perfidos, proditoreſque ſceleſtiſſimos à quibuſdam eos eſſe intelleximus.

¶ *Imegiagen.*

IMegiagen propugnaculū eſt in vertice quodam Atlantis extructum, loci natura adeò munitum, vt nullum prorſus murum nec habeat, nec adeò indigere videatur. Diſſidet ab Elgihu-

gihumuha Meridiem verſus miliaribus ni fallor, viginti quinque. Imperium quondam penes illius regionis nobiles fuit, atq; poſtea à quodam Homar Eſſuef Apoſtata occupatū eſt, vti poſtea dicemus: hic maximam eo loco exercuit tyrannidem, ita vt neq; pueri, neq; mulieres quamuis grauidæ, huius effugere crudelitatem potuerint, quin aperto matris vtero, infantulos nondū natos (horribile dictu) interficere iuſſerit. id factū eſt anno .900. remanſitque locus ille habitatoribus vacuus. Anno .920. incœpit aliqua huius regionis pars nouos recipere incolas: ſed poteſt nunc montis tantummodo dorſum alterum excoli, planicies enim huic loco ſubiecta, tam non eſt tuta, vt nec illac quiſquam iter facere audeat, cùm propter Arabes tum propter Luſitanos eam regionem quotidianis incurſionib. diuexantes.

¶ *Teneſſa.*

EST & Atlantis mons quidam Ghedmina dictus, in hoc ſitum eſt ab antiquis (vt volunt) Africanis exſtructū oppidum, quod Teneſſa appellauére, fortiſſimum atq; munitiſſimum, à flumine Aſifinual Orientem verſus circiter octo diſſidet miliaribus. Huic ſubiacet egregia quædā planicies, quę niſi à perditiſſimis quibuſdam impediretur Arabibus, nullum haberet ſolum, quod cum hoc frugū vbertate certare poſſet. Et quoniam huius vrbis coloni inſigni hoc priuantur bono, eam duntaxat terram exercent, quæ in montis dorſo, quæq; inter ipſum flumen atq; ciuitatem eſt. Neq; id gratis illis conceſſum eſt, tertiam enim frugum portionem Arabibus

ve-

vectigalis loco quotannis pendunt.

Delgumuha noua.

MAximum munitissimumque in vertice excelsi cuiusdam montis exstructũ est nostro æuo propugnaculum, frequentibus vndiq; cinctum montibus, Delgumuham nouã incolę vocant: ad huius mõtis radices principium sumit Asifinual, quod Africè Rumoris fluuius interpretatur, quod nimirum per montem maximo strepitu perrumpens, gurgitẽ reddat profundissimum, illi persimilem, quem Romani infernum Tyburtinũ appellauere. Habet hic locus familias ferè mille. Aliquandiu sub quodam tyranno egit, qui ex familia Marocci Regis huc venerat. Numerosum hîc reperias equitatum atq; peditatum, colligunt singulis annis à confinib. Atlantis partibus vectigal ad minimum decem millium aureorũ. Arctissima illis cum Arabibus semper fuit familiaritas, mutuis illi inter se donis inuicem salutare ac resalutare consueuerunt: quo nomine etiam Marocci principes maximè sibi infensos non semel reddiderunt. Ciuilitatis apud hos summum semper fuit studium, vestitus nitidus atque decorus, nullus in tota vrbe est angulus, qui non frequentissima sit hominum turba oppletus: artificum hîc nullum genus desideres, cùm à Marocco quinquaginta tantùm miliaribus distet. Spaciosi in hoc monte reperiuntur horti, vnde & magna ad illos fructuum copia quotannis redire solet. Hordeum, linum, atq; cannabim cõferunt, estq; apud hos infinitus propemodum caprarum numerus.

Et ſacerdotes habent & iudices complures, cæterùm quòd ad ingeniũ attinet, rudes ſunt, agreſtes atque zelotypię addictiſſimi. In hac vrbe apud quendam mihi affinem per aliquot dies cõmoratus ſum, qui dum adhuc Feſſæ habitaret, immodico alchimiſticę ſtudio exhauſtus, coact⁹ fuit in hunc locum migrare, vbi ſucceſſu temporis loci primario â ſecretis factus eſt.

¶ *Imizmizi.*

EST & in quadam Atlantis parte ciuitas ſic ſatis ampla, quam Imizmizi dixere. Occidentẽ verſus à iamdicta miliarib. circiter quatuordecim diſtat: huius conditores feruntur Arabes fuiſſe. Huic ſubiacet via illa publica quæ in tranſuerſum Atlantis ad Guſulanorum regionem ducit, appellaturq́; vulgò Burris, hoc eſt via plumis ſtrata: eò quòd frequẽtes illic admodum cadãt niues, quas plumas quis potius quàm niuem iudicaret. Subiecta eſt & huic oppido egregia amplaq́; planicies, quæ per triginta continua miliaria ad Marocci vſque regnum extenditur. Solum feliciſſimum tam inſigne producit frumentum, vt non putem me vnquã tale vidiſſe. Niſi quòd Arabes & Marocci milites multis eos agros ſemper vexent incommodis, ita vt potior pars incolis nuda ſit, quin & quãplurimos ciues ciuitatem deſerere audiui: ſatius eſſe exiſtimantes migrare, quàm tot indies incommodis diuexari. Exigua his pecuniæ ſumma, verùm id maxima cùm agrorum tum frugum abundantia penſatur. Ego cùm ad hos veniſſem, ad quendam heremitam me cõtuli, quem illi Sidicanon appellabant:

labant,non facilè dixerim,quàm me vir ille illu-ſtris magniq; nominis,humane exceperit.

¶ *Tumeglaſtum.*

TRia ſunt in planicie oppidula hoc nomi-ne appellata,à Marocco triginta diſtantia miliaribus,ab Atlante verò Septentrioně verſus quatuordecim, palmis, vineis, omniſque generis fructiferis arboribus circuncincta. Campos habēt ſpacioſos atq; ſationi aptiſſimos, niſi multa Arabum indies vaſtarentur iniuria. Incolarum tanta hîc eſt paucitas,vt non putem vltra quindecim familias in iis reperiri poſſe,quæ omnes iam dicto heremitę affinitate cōiunctę ſunt: quæ res facit vt aliquam illius planiciei partem exercere detur, nullo interim numerato Arabibus tributo. Niſi quòd Arabes illac aliquò iter facientes,hoſpitio excipere tenentur. Caſulas illas humiles minimeque commodas, porcilia potius dicas,quàm hominum receptacula: hinc fit quòd pulicibus,cimicibus,aliiſque id genus inſectis perpetuò vexentur. Horū aqua mirè ſalſa. Nos hanc quoq; viſimus cum Sidi Iehie amico nō vulgari prouinciam,qui huc venerat,quò regis Portugalliæ nomine tributa illius regionis reciperet, hic totius tractus qui Azafi apud illos appellatur præfectus conſtitutus fuit.

¶ *Teſraſtum oppidulum.*

SItum eſt in ripa fluminis Aſifelmel. à Marocco Occidentē verſus quatuordecim diſtat miliaribus,ab Atlante verò circiter viginti.Multos paſſim habent hortos dactyliferos frugibuſque maximè commodos,maxima inco

larum pars ſtudio hortenſi ſibi victum parat. Id interim interdum illis euenit, vt flumen in eum excreſcat modum, quòd hortos omnes frugesq́; ſubmergat. Accedit & horum calamitati, quòd Arabes æſtiuis quibuſq; temporibus totam eam regionem occupent, omniaq́; vorent, quæ miſeri ſibi coloni maximo ſtudio atq; labore collegêre. Tantum ego temporis apud hos cõmoratus ſum, quantum equo ſumẽdi pabuli ſufficere poterat: parũ tamen abfuit quin ab Arabibus quibuſdam prędonib. & vita & bonis omnib. exutus fuerim.

¶ *Magnæ illius inſignisq; vrbis, quam Maroccum vocant, exactiſsima deſcriptio.*

INTER maximas totius mundi vrbes, ea adnumerari ſolet, quæ in Africa nõ obſcuro nomine Maroccum appellari conſueuit. In ſpacioſiſſimo eſt exſtructa campo, ab Atlante miliaribus circiter quatuordecim diſtat. Conditorem ferunt quendam Ioſephum, qui patrem habuit Teſfinum, populi Lontunenſis regẽ, iisq́; ipſis temporibus conditam, quibus ille ſuas in hanc regionem copias adduxit, ſedemq́; fixit nõ procul à via illa publica, quæ ab Agmeto vltra Atlantem ad ea deſerta ducit, quæ à iamdicto populo occupari conſueuerũt. Miram hîc reperias architecturam: tanta omnia arte ingeniiq́; dexteritate ſunt exſtructa, vt nõ facilè quis depingere poſſet. Ampliſſimum hoc atq; inauditæ magnitudinis oppidum, eo tempore quo adhuc principem habuit Hali Ioſephi regis filium, domos numerabat pluſquã centies mille. Portas in ambitu

bitu.24. habebat: murus maximæ craſſitudinis ex candido lapide atq; calce viua exſtructus eſt. Diſtat ab hac vrbe Tenſiftum flumen ſex ferè paſſuum millibus. Non hîc templorum, nó collegiorum, hypocauſtorum, neque hoſpitiorum copiam deſiderabis: omniáque ſecundum illius regionis normam atq; conſuetudinem. Quędam templa à Lontunorũ rege, quędam item ab huius ſucceſſore Elmuachidino exſtructa ſunt: ſed nullum artificioſius neque magnificentius, q̃ quod medio vrbis, ab Hali Ioſephi illius filio, primo Marocci rege, ædificatum eſt, vulgò templum Haliben Ioſephi nominant. In huius tamen locum ſucceſſit quidam Abdul Mumen, q vt prius illud nomen deleret, ſuumque apud poſteros notum redderet, maximũ hoc totius Marocci templum extinguere, atque aliquantò quàm antea magnificentius reformare curauit. verùm non oleum modò, ſed ſumptum omnem atq; operam perdidit: vulgus enim & in hunc vſque diem templum antiquo illo nomine appellant. Eſt & in hac ciuitate non procul à rupe templũ ab eodem exſtructum, qui ſecundus id ſibi regnum vi occupauit: ac poſt huius mortem illius nepos Manſor, templum hoc quinquaginta cubitorum amplitudine ex qualibet parte auctũ reliquit, multiſq; columnis, quas ex Hiſpania huc conuehere iuſſit, opulentius reddidit. Ciſternã ſub hoc templo eius magnitudinis confecit, cuius totum eſt templum: tectũ templo addidit plumbeum: ſingulis angulis canales dedit, qui pluuialem aquã in ciſternam ſubiectã mittant. Turris ex lapide

durissimo atque elaborato, quale Romanũ illud est Vespasiani amphiteatrum, vlnas in ambitu plus centum continet, altitudine turrim ipsam Bononiensem superat. Gradus quibus ad hanc turrim ascenditur, habẽt singuli nouem palmos latitudinis: exterius verò muri latus decem, turris autẽ crassitudo quinque. Septem habet hæc turris mansiones, ad quas gradibus viaq; satis lucida ascenditur: innumeræ enim ferè sunt fenestræ, quæ quò plus luminis adferant, interius latiores sunt quàm exterius. Huic turri superstructa est & alia turricula, quæ in acus modum assurgit, capitq; in ambitu. 25. vlnas, altitudine verò paulò plus q̃ duas hastas superans, tres alteram alterę superpositas habet mansiones, fitq; ab vna ad aliam lignea quadam scala ascensus. Habet & hæc turricula in summa parte ferrum quoddam luna ornatũ aurea, tres item sphæras aureas, quæ ferro sic sunt insertæ, vt maxima inferiorem, minima superiorem locũ occupet. Si quis à summo turris loco oculos in terram defigat, non potest quin multa laboret vertigine, adeò vt illi homines, quamuis procerioris staturæ, non aliter ac pueri appareant vnius tantùm anni. Hinc commodissimè Azafi promontoriũ, quod tamẽ inde centum & triginta distat miliarib. videri potest. Quòd si montes vel procul distantes propter magnitudinẽ facilè perspici posse dicas, iam & illud addam, quòd inde etiam ad quinquaginta miliaria in planicie facillimè sereno cœlo videãtur. Interior huius templi pars nõ vsqueadeo ornata est. Tectum habet summa elegantia laqueatum,

asse

asseribus affabrè admodum cópositis, ita vt pleraque Italiæ templa non elegantiora vidisse meminerim. Sed quãuis maius vix reperiatur templum, etiam si vniuersum orbem pererraueris, locus tamen ferè omnino desertus est, nunquam enim præterq̃ diebus Veneris huc populus confluere consueuit. Quin & bona vrbis pars habitationibus est destituta, idq́ue vel maximè circa iam dictum templum, adeò vt maximo labore illud adire liceat, propter ruinam multarum domorum accessum impedientem. Sub huius templi porticu centum ferè librorum officinas, totidemq́ue è regione quondam fuisse dicunt: verùm non puto vel vnum modò reperiri posse in tota hac vrbe bibliopolam. Vix tertia oppidi portio incolas habet. Hìc intra muros vineæ, palmi, horti spaciosi, agriq́ue frumentis fœcundissimi: nam extra muros terram exercere, frequens Arabum illos vetat incursio. Hoc vnum certissimum habetote, hác vrbem intempestiuè sibi senium cõtraxisse: vix enim quingenti & sex sunt anni, quòd illa primũ ædificari cœpit, quandoquidem temporibus Iosephi, qui Tessin filius fuit, anno. 424. Hegiræ, prima illius sunt iacta fundamenta. Verùm ego non aliam ob causam id euenisse existimo, quàm belli quotidie ingruentis iniuria, ac frequẽtes Magistratus atq; Reip. mutationes. Iosepho patri successit filius Hali, post quem illius filius princeps creatus, Reipub. præfuit. Huius tempore exorta est cuiusdam cõcionatoris Elmaheli, hominis in hoc monte & nati & educati, factio: hic multa vndiq; collecta

militum copia, bellum in ſuum principē Abrahamū mouit. Rex verò educto in hunc exercitu, infelici pugnauit Marte: interruptū illi fuit iter quo ad vrbem rediret, quare Orientem verſus cū aliquot militibus, qui à pugna adhuc ſupererāt, ad Atlantem vſq; confugiendum fuit. Elmaheli verò, cui ſuum principem regno expulſum nec dum ſufficere poterat, cuidam è ſuis (Abdul Mumen vocabant) cum ſui exercitus parte dimidia negotium iniungit, vt regem profugum quantū poſſet, inſequeretur: ac quod reliquum fuit militum Elmaheli remanſit, quo Maroccum obſidione cingeret. Rex verò cum iis qui illum comitabantur tandem Oraniam peruenit, ſperās fore vt ibi nouas ſibi reciperet copias. Sed ſubitò accedente Abdul Mumen cum ingenti exercitu, ciues regi denūciant, ſe nihil periculi illius cauſa ſubire velle. Quare miſer ille rex omnino ſibi deſperās, noctu equo inſedit, ſumpta ſecum quam habebat vxore, atque in equo ſibi à tergo locata, vrbem reliquit. Aſt vbi ſe ab hoſte notum animaduertit, mox ad rupem quandam, quæ Oceanum reſpiciebat, confugit: hîc equo eum in modum calcar addit, vt ſe cum coniuge chariſſima, cumq; equo pręcipitē dederit: ac paulò pòſt inter rupes atq; ſaxa interfectus, ab incolis vicinis repertus ſit. Abdul Mumen victoria exultans, Maroccum repetit, vbi iam dictus ille Elmaheli vitā finierat, in cuius locum rex electus eſt atq; pontifex quadraginta diſcipulorū, habuitq; decemuiros ſibi à ſecretis, quod nouum quiddam fuit in lege Mahumetis. Hic igitur poſtquam totum

annum id oppidum obſidione vexaſſet, ſuperauit tandem: ac Iſaaco qui Abrahami relictus erat filius vnicus, propria manu interfecto, oēs quoq; qui id loci ſeruarant milites, nec non & bonam ciuium partem interficere iuſſit. Regnauit huius poſteritas ab Anno quingenteſimo decimoſexto Hegiræ, vſque ad annum ſexcenteſimum ſexageſimum octauum, fuitq; tandem regno pulſus à quodam Marinorum rege. Nunc varias mihi hîc fortunæ vices atque mutationes quæſo animaduerte. Marini huic regno poſt huius mortē præfuerunt ad annum vſq; Hegiræ. 785. Tandem indies decreſcente magis ac magis Marocci imperio, reges habuit qui huc ex monte proximo venerant. Verùm nullos habuit Maroccum duces, à quibus tanta fuerit cōtumelia affectum, quàm à Marinorū familia. Hæc Feſſæ ſuam habuit curiam præcipuā, Marocci verò quendam qui imperatoris vicē ſuppleret: adeò vt Feſſa perpetuò totius Mauritaniæ atque totius Orientalis regni caput fuerit: vti copioſius à nobis, Deo fauente, eo cōpendio dicetur, quo Mahumeticas leges deſcribemus. Sed plus ſatis hactenus à nobis ceſſatū eſt, nunc ad id quod cœptum erat redeamus. Eſt in hac vrbe arx quædam munitiſſima, quæ ſi amplitudinem, ſi muros, ſi turres, ſi denique portas ex Tyburtino marmore exſtructas videris, oppidum iure cenſeas. Templum habet altiſſima turri ornatiſſimum, in cuius faſtigio luna, atque ſub hac tres inæqualis magnitudinis ſpheras aureas, quæ omnes. 130. mille aureos pendent. Non defuerunt reges huic ciuitati, qui precio auri al-

lecti, sphæras loco amouere conati sint: sed mirũ illis semper obtigit infortunium, quod conatum impediuit: adeò vt omen maxime sinistrũ vulgò opinentur, si quis eas manu cõtrectare studuerit. Quidam tali planetarũ influentia ibi positas affirmant, vt nullo artificio inde distrahi queant. Alij dæmonem quendam arte magica ad id coactum asserunt, vt contra omnes omnium impetus sphæras loco seruet. Nostro hoc æuo factum est, quòd Marocci princeps vulgi opinionem negligens, sphæras auferre voluit, quò se contra Lusitanorum vim, qui tum in illum arma parabãt, tutum redderet: verùm non id permiserũt ipsius aulæ purpurati, totius Marocci præcipua monumenta existimãtes. Memini me apud quendam historiographum legisse, Mansoris vxorem condito à marito templo, quo & suum nomẽ apud posteros notissimum redderet, sphæras illas ex mũdo muliebri, quem à marito sumptuosissimũ acceperat conflatas, dedisse. Habet & hæc arx nobilissimum quoddam collegium, cui triginta insunt aulæ. Huius medio visendæ amplitudinis quædam est, in qua publicè maximoq; apparatu prælegere solebant, dum adhuc apud illos literaria floreret Respub. Qui in hoc collegio recipiebantur, his victus dabatur atq; vestitus. Professorum alius centum, alius ducentos quotannis pro lectionis qualitate aureos accipiebat: neque quenquam prælectioni admittebant, qui nõ exactissimè calleret, quæ ad eam artem quam profitebatur, pertinere putabãt. Locus ornatissimus, parietes habet opere vermiculato elegantissimos,

eaq;

eaq; præſertim aula,in qua publicè ſemper prælegere ſolent. Omnes porticus, omnesque adeò conuexitates ex lapide depicto vitreoque compoſiti ſunt,apud illos Ezzulleia dici ſolet,cuiuſmodi adhuc apud Hiſpanos in vſu eſt. Huius ſtructuræ medio egregius limpidusq; admodum eſt fons,cuius murus ex marmore candido atq; elaborato,quamuis humilis,quales ferè ſunt qui in Africa inueniuntur. Audiui frequentem quondam hîc fuiſſe diſcipulorum numerum, verùm meo tempore non plures quinque inueni: prælectorem nunc habent ſtupidiſſimum,atque ab omni humanitate alieniſſimum.

Ego cùm Marocci agerē,magna mihi erat cum quodam Iudæo,homine ditiſſimo atq; hiſtoriographo peritiſſimo,licet iuriſperito frigidiſſimo, familiaritas atque notitia. Hic propter egregia quædam in ſuum principē collata officia, ſenſit in ſe quoque regis liberalitatem atq; munificentiam. Reliqui omnes, qui publico hic fungūtur munere,ingenio quantū conijcere poſſum,infeliciori ſunt atque obtuſo. Habet præterea & ea arx vndecim,ni fallor,aut duodecim atria,maxima induſtria ſummaq; artis acuitate à quodam Manſore ædificata. Primum quoſdam Chriſtianos baliſtarios,numero ferè quingētos habebat, qui ſemper Regem quocunq; iret præcedebant. Huic illud proximum eſt,in quo ſe totidem ſagittarij regij continere ſolent. Non procul hinc Cancellarij ædes ſunt, illorumque qui principi ſunt a ſecretis,quæ domus apud illos negociorū locus appellari conſueuit. Tertium victoriæ a-

trium

trium nuncupatur:in hoc totius vrbis arma atq; munimenta recondi ſolent. Quartum is occupabat,qui equorum omnium curam gerebat. huic contigua tria ſunt equorum ſtabula,quorum vnumquodque ducentis ſufficere poterat equis. Sunt & præterea equilia duo, quorum hoc mulos, illud verò regios duntaxat centum ad minimum caperet equos. Stabulis adiuncta erant horrea duo,duobus à ſe inuicem diſtinctis locis. in inferiori ſtramen,in ſuperiori hordeum reponebatur. Eſt præterea & alius recondendis frumẽtis locus ſpacioſiſſimus,adeò vt illorum quilibet modia trecenta capiat,aut eo plus. Huius tectum foramen habet,ad quod certis quibuſdã aſcenditur gradibus lapideis. Vbi iam iumenta frumentis onerata ad dictum peruenerunt foramen,dimenſum illud per id foramen inijciunt. Quòd ſi rurſum ab eo loco quid auferre velint, nihil aliud quàm inferiora quædam aperiunt foramina,per quæ quantum ſatis eſt frumenti,effluere ſinunt,idq; nullo prorſus negocio aut labore. Eſt præterea & alia quædã aula,in qua regis filio cæteriſque omnibus purpuratis prælegi ſolitũ eſt. Reperias deinde egregium quoddam cóclaue quadrangulare,quibuſdam circa ambulacris vitreis circunductũ feneſtris,in quibus variæ ſummo artificio ſunt hiſtoriæ depictæ:armaria hîc viſuntur multo auro micantia. Poſt hoc atrium eſt ſtipatorũ quorundam,deinde & illud in quo de regni negociis,deq; Reipub.ſtatu agebatur: cui adiunctum eſt & aliud, in quo legati conſilium conferebant cũ iis qui principi erant

à ſecretis. Habent & regis amîcæ, cæteræq́; principes fœminæ, ſuum quoque locum non aſpernandum: huic contiguæ ſunt & ædes, in quas regis filij ſeſe recipere ſolent. Ea auté arcis parte quæ campos reſpicit, non procul à muro, ſpacioſiſſimum reperias hortum, in quo vllum vix arboris genus deſiderare poſſes. Eſt præterea & porticus ſumptuoſa atque ſuperba, ex marmore pluſquam Tyburtino atque quadrato exſtructa: cuius medio columna eſt quæ leonem marmoreum ſummo artificio exſculptum habet, è cuius ore aqua fluit limpidiſſima, quam ipſa porticus quodam receptaculo excipit: habet & quilibet huius porticus angulus ex marmore candido cõfectum leopardum, maculis à natura diſtinctum rotundis: huius marmoris genus nuſquã præter in quodã Atlantis loco reperiri poteſt, qui à Marocco miliaribus circiter centũ & quinquaginta ſitus eſt. Non procul ab horto ſylua eſt, muris vndiquaque circunſepta: in hac nullum animalium aut ferarum genus deeſſe puto: hîc enim elephãtes, leones, ceruos, capreolos, atq; id genus alia reperias: leones autem interſtitio quodam à cæteris feris ſunt diſcreti, vocaturq́; is locus & in hunc vſq; diem, leonum manſiones. Quæ igitur Marocco relicta ſunt antiquitatis monumenta, etſi numero exigua ſint, fidé tamen facient, qualis ea Manſoris tempore ciuitas fuerit. Omnia hoc ſæculo vacua ſunt atria illa, iam antea à nobis depicta: niſi quòd fortaſſè principis muliones, quiq́; equorum curam gerunt, atrium illud occupent, quod iamiam baliſtarios atque ſagittarios

rios habuiſſe diximus: reliqua omnia auibus tan tummodo relicta ſunt. Hortus ille, quem antea paradiſum dixiſſes, nunc locus eſt in quo totius vrbis ſordes colliguntur. Vbi quondam copioſa illa fuit bibliotheca, nunc tantùm gallinæ, columbæ, cæteræque id genus aues habitant, ibiq; nidos conſtruunt. Certum eſt, illum de quo iam ſæpè locuti ſumus Manſorem, fuiſſe potentiſſimum principem: nam conſtat eum à Meſſa vſq; ad Tripolitanum Barbariæ regnũ imperaſſe, quę nobiliſſima & præſtantiſſima eſt totius Africæ regio, adeò lata atque ampla, vt quis huius longitudinem nonaginta vix diebus itinere conficere poſſit: latitudo autem itineris quindecim adminimum eſt dierum. Imperauit olim ille Manſor huic Hiſpaniæ regioni quæ Granata dicitur. itẽ habuit quæ à Tariffa ad Arragoniam extenduntur, cũ bona Caſtellæ atq; Portugalliæ portione. Neque ſolùm hic, ſed & ipſius auus Abdul Mumen, pater Ioſephus, hic Iacobus q Manſor fuit, tum & huius filius Mahumetes Enaſir, qui victus in ea regione quã Venalza appellant, milites amiſit tam equites quàm pedites ad ſexaginta millia hominum: ipſe tamen ſaluus euaſit, ac Maroccũ reuerſus eſt. Chriſtiani hac victoria ſuperbi, non prius à bello deſtiterunt, q̃ triginta annorum ſpacio hæc omnia oppida ſuis regnis adiecerint, Valentiã, Deniam, Alicantũ, Murciam, Carthagenã, Cordubã, Hiſpalim, Iaen, & Vbedã. Infauſtũ hoc illis geſtum bellum, mox ſubſecuta eſt Marocci regni ruina. Reliquit Mahumetes ab obitu decẽ iam prouectæ ætatis filios, inter quos variè de regni

im

imperio certatum. Hinc factum eſt, dum nihil inter fratres conuenire potuit,dumq́; illi ſe mutuis infeſtarent bellis, cœpit Marinorũ populus Feſſæ, cæterarumq́; regionum adiacentium ſibi id imperium vſurpare. Populus qui illis Habdul uad appellatur rerum Telenſinarum potitus eſt, Tuneti verò principe ab hoc populo expulſo, illi pro arbitrio alium inſtituerunt. Habes iam illorum exitum, qui Manſori relicti ſunt ſucceſſores. Deuolutum igitur eſt regnum ad quendam Iaco bum Habdulach filium, qui primus fuit Marinorum rex. Tandem autẽ inſigne illud oppidum ad ſummam deuenit calamitatem, perpetuis Ara bum iniuriis obnoxiũ: tanta eſt rerum omnium viciſſitudo. Quæ hic de Marocco ſcripſimus, par tim vidimus ipſi, partim cùm ex hiſtoria cuiuſdam Ibnu Abdul Malich, rerũ Maroccenarum hiſtoriographi accuratiſſimi, tum ex eo quod de rebus Mahumeticis compendio conſcripſimus, deſumpta ſunt.

¶ *Agmettum oppidum.*

Diſtat à Marocco Agmettum miliaribus plus minus vigintiquatuor, ante aliquot ſæcula ab Afris ædificatum oppidum in cuiuſdam montis dorſo, qui ab Atlante ferè prin cipium habet. Familias quondã plus ſexies mille numerabat, dum principẽ habuit Muachidinũ: populus erat ſic ſatis ciuilis, tantaq́; his erat omnium rerum affluentia atq; magnificẽtia, vt eam Marocco æqualem dicere quamplurimi non du bitauerint. Amœniſſimos vtrinque habuit hortos, nec nõ & vitium magnam copiam, quarum

nõ-

nōnullæ in ipſo monte,reliquæ in planicie erāt. Huic ſubterfluit flumen ſatis amplum,quod ex Atlante naſcēs,tandem in Tenſiſtum delabitur. Qui flumini adiacet ager,tantæ eſt fertilitatis vt ſatorum quinquagecuplum quotánis proferre dicatur. huius aqua perpetuò alba,quanquam ſi quis flumē aſpiciat,Narniæ ſolum,aut etiam Nigrum Vmbriæ fluuium colore non malè referre videatur. Nec deſunt qui id flumen Maroccum vſque fluere affirment,idq́; ſubterraneis quibuſdam ductibus,vt nuſquā ſeſe prodat niſi in loco quodam Marocco proximo,vbi tandē erumpere dicitur.Complures olim principes fuere,qui abſcōditi fluminis viam cognoſcere ſtudētes,quoſdam per eos ductus intromiſere, qui vt facilius viam reperirent, faces atque lucernas circunferebant. Hi vbi aliquātò proceſſiſſent,ventorum tantam ſenſere procellam, quæ lumen extinxit, quæq́ue illos non ſine maximo vitę periculo repulſit, vt nunquam ſe tale quid ſenſiſſe affirmarent. Tum & hoc addunt,quòd flumen crebris ſcopulis interruptum, quos aqua nunc hac nūc illac pulſat,item quòd & ſcrobes atque gurgites non infrequentes tranſitū impediant. Remanſit igitur in hunc vſq; diem res illa incognita, neq; iam quiſquam reperiri poteſt, qui tantum diſcrimen amplius aggredi audeat. Illud me apud quoſdam hiſtoriographos legiſſe memini, quòd is qui Maroccum condidit,cuiuſdam Aſtrologi vaticinio edoctus,fore vt ea regio perpetuo vexaretur bello, arte magica effeciſſe, vt id flumen omnibus ſemper remaneret incognitum: ne ſi

quis

quis in posterum hostis lædere vellet, non posset huius cursum adimere ciuitati. Huic flumini vicina est via illa publica, quæ vltra Atlantē ad Guzulam Marocci regionem ducit. Verùm hæc ciuitas cuius iam descriptionem habuistis, nullos omnino præter lupos, vulpes, ceruos, & id genus animãtia, incolas habet. Nisi quòd cùm illac fortè iter facerem, heremitam quendam inueni, qui centum secum ducebat suæ vitæ sectatores: hi omnes equos habebant maximè habiles, studebantq; imperiũ exercere, verùm non illis suppetebat facultas. Apud hũc decem, ni fallor, diebus cõmoratus sum, inueniq; inter huius discipulos quendam, quo cum ab ipsa adolescẽtia maxima fuerat familiaritas: nos enim aliquot annos Fessę vnà studueramus, & cùm eiusdem ferè essemus eruditionis, eum Theologiæ librum audiuimus, qui Epistola Nensefi illis nuncupari solet.

¶ *Hannimea oppidum.*

EST in eo Atlantis dorso quod planiciem respicit, oppidulum quoddam, quod Hannimea illis appellatur, à Marocco circiter quadraginta distat passuum millib⁹ Orientē versus: hac ex ea Atlantis parte Fessam proficiscentibus iter patet. Hoc oppidum Agmet fluuius ad miliaria ferè quindecim præterfluit: ager autem inter eum fluuium & ipsum oppidulum feracissimus, quemadmodum & ille quem Agmeto adiacere modò scripsimus. Ea regio quæ inter Maroccũ & fluuium hunc continetur, Marocci principi paret: à fluuio autem ad Hannimeam, sub ditione Hannimeorũ est. Habuit hoc oppidum egre-

egregium quendam Ducem ætate iuuenili, qui continuum gerebat cum Marocci principe, interdum etiam & cum Arabibus bellum. Amplissimam habuit & in Atlante ditionem, ingenium illi liberale atque strennuum: vix decimum sextum egressus annú, auunculum interfecit, sibiq; illius imperium vsurpauit. Mox vbi id Arabes resciuerunt, numeroso suo exercitui trecentos equites Christianos, qui è Lusitania venerāt, adiungunt: ac ex improuiso ad portam vsque ciuitatis exercitum educunt. Princeps verò cum suo exercitu, cui vix centum intererant equites, pedites perpauci, hostib. occurrit, ac eo animo pugnauit, vt Arabum bonam partem interfecerit: Christianos item in hunc modum fudit, vt nō putem ex iis quenquā in Portugalliam rediisse, quod eam ob causam illis euenisse volunt, quòd Christiani neque regionem, neque illorum bellandi nouerant modum. hæc gesta sunt Anno 920. Christi verò. 1511. Posthæc & à Fessæ rege bello fatigatus (hic sibi ab Hannimeis tributum exsolui volebat) bombardæ ictu cecidit: quare & oppidulum regi Fessæ tributarium remansit. Quin & defuncti principis vxor regi aliquot nobiles captiuos in manum dedit. Rex verò postq̄ ducem quēdam instituisset, qui suas vices apud Hannimeos gereret, vrbem reliquit Anno. 921. à Christo autem nato M. D. XII.

¶ *Mons Nisifa.*

ENumeratis hactenus omnibus Marocci ciuitatibus, superest nunc, vt & montium summo quod fieri poterit compendio, sitū atq;

atq; naturam explicemus. Exordium igitur sumemus à monte Nifisa, vnde ex Occidente principium sumit Maroccorum regio, quiq; Maroccum ab Hea diuidit. Incolarum hîc maxima est copia: huius mõtis iugum etsi perpetuas habeat niues, hordei tamen maximã producit quotannis affluentiam. Agrestissimum hoc hominum genus tam ab omni humanitate atque morum ciuilitate est alienum, vt non exteros modò, verùm & exterorum vestitum maximè mirentur. Ego biduo tantùm apud hos mansi, quo omnes totius oppidi ciues ad me confluxere, neque poterant satis vestem mirari, quæ candida erat, vti solent ferè nostrates incedere, qui literas profitentur, eam quisq; manibus contrectare gestiebat, adeò vt quę antea cãdida erat, intra biduum atra sit facta atq; sordidissima. Hic ciuem quendam inueni, qui rei nouitate allectus, non prius à rogãdo quieuit, quàm illi ensem meum, quem Fessæ sesquiaureo emeram, illius equo commutassem, quem plusquã decem emptum affirmabat. Id ex eo facile euenire existimarim, quòd nunquam neque Fessam, neque alias adeant ciuitates. Neque si maximè velint, non auderent tamen se publicæ cõmittere viæ, propter prędonũ atq; latronum frequentes impetus. Maxima illis mellis, caprarum, atq; olei arganici copia est: nam ab hac regione illud oleum in vsu esse incipit.

¶ Semede mons.

A Nifisæ terminis initium habet & alius quidam mõs, qui illis Semede appellari solet: hos duos diuidit fluuius Sessaua:

extendit sese Semede ad orientem Solem per viginti fere miliaria. huius incolæ vilioris sunt cõditonis,ingenijque hebetissimi. Magna hîc fontium vbiq; copia est,perpetua nix,nulla lex,nullusq; prorsus ciuilitatis aut probitatis cultus,nisi fortasse aduenæ cuiusdam sequantur consilium, si viderint aliquam præseferre modestiam. Hîc ego à quodam illius gentis religioso (is plurimi inter suos habebatur) exceptus,iisdem cibis vescendum fuit,quibus solent illi,hoc est,hordei farina calida commixta aqua,tum & additæ erant caprinæ carnes,quæ duricie ipsa magnam præseferebant ætatem. A cœna,nullus omnino datus est lectus,præter nudam terrã. Postridie vbi iam equitationi summo mane me paraueram, me isthinc discedere volenti circuncingunt plusquã quinquaginta incolæ; horum mox quilibet suas causas enumerare cœpit,non aliter ac solent corã iudice nostrates. Quibus ego me illius regionis mores nunq̃ neq; sciuisse neq; audiuisse,respõdi. Mox se nobilis quidam magnique nominis vir obtulit,qui apud eos id esse moris affirmauit,vt nullum à se exterum discedere patiantur, quin prius omnes incolarũ lites & audierit & optimè diffinierit. vix ille hęc dixerat,cùm mihi equum ademptũ vidi: quare per nouem dies totidemq; noctes,illius regionis penuriam, ne dicam miseriam, mihi ferendum fuit. Accessit hoc & meæ molestiæ,quòd in tanta tamq; varia negociorum turba, nullus fuit qui vel verbum scribere,aut adnotare nouerat: quare mihi & iudicis & scribę fuit obeundum munus. Vbi iam octauus dies nobis

nobis fuit transactus, egregium oẽs imposterum munus polliciti sunt. Ea nox totus visus est mihi annus: sperabam me postridie ingentem aureorũ summam à montanis recepturum. Postquã iam dies sequẽs illucescere cœpisset, sub quadam templi porticu me cõstituunt: hîc finita quadam de more oratiuncula, quilibet suum munus summa cum reuerentia attulit. Hic gallum dono adferebat, ille nuces aut cœpas, nonnulli & allij manipulum offerebant. Qui nobiliores videri cupiebant, hircum adducebant: atqui cùm nullas habeat hic mons pecunias, nemo fuit qui pro muneribus vel obulum numerare posset: quare hæc omnia meo hospiti pro egregio reliqui hospitio. Hæc insignis illa fuit tantorum laborum remuneratio: quibus omnibus peractis, quinquaginta mihi inde proficiscenti adiungunt milites, qui viam alioqui periculosam, securam reddiderunt, atque à latronum insidiis tutam.

¶ *Mons Seusaua.*

SVmit hic mons à Semede initium, producitq; de se riuulum, qui à monte ceu à progenitore sibi nomen accepisse creditur. Nunquam huic niues deesse quisquam vidit. Incolæ beluino prorsus viuũt more: perpetuum illis cum vicinis geritur bellum: qua in re neque gladiis, neque hastis, neque aliis omnino instrumentis, præterquam funda vtuntur, qua lapides mirum in modum emittere solent. Horũ victus hordeum & mel, quibus insuper carnes addunt caprinas. Innumeri in hoc monte reperiuntur Iudæi, qui artem exercent fabrilem, conficiunt

& hi ſapam,falces,& calces equinos. Multi item hîc inueniuntur cementarij. Non ex alia materia,quàm ex crudo lapide atque creta muri apud hos conſtrui ſolent, quibus tandem culmen ex palea addi conſueuit: neque aliud habent calcis aut laterum genus. Ex huiuſmodi materia ædificatæ ſunt domus omnes, quas iam dicti mõtes habent. Magna hîc doctiſſimorum & legiſperitorum copia, quorum ſemper vtuntur conſilio. Inter hos nonnullos repperi, qui mihi in ſtudiis literáriis Féſſę commílitones aliquando fuerant: quíque propter veterem illam inter nos amicitiam, magnificè me exceperunt: & quò tutior eſſem à latronum iniuria, bonam itineris partem comitati ſunt.

¶ *Secſiua mons.*

NIhil fere in hoc monte altiſſimo atque frigidiſſimo, præter ſyluas niuésq; perpetuas reperiri poteſt. Incolæ pileos candidos geſtare ſolent: eſtq; maxima illis fontium copia. Ab hoc ſcaturiginē habet fluuius ille, qui Afifinual à nobis antea dictus eſt. Altiſſima hîc paſſim inueniuntur antra, quibus illi per totos tres mēſes, Nouembrē, Decembrē, & Ianuariū pecus introcludere ſolent, pabulumq; quantum ſufficere putant, fœnum, ac frondes quarundam arborum apponūt. Victus illis ex proximis aduehitur montibus, cùm nihil frugum id ſolum gignat: niſi fortè Veris & Æſtatis temporibus, lactis, caſei recentis, & butyri bonam habeant affluentiam. Senectus illis in annū nonageſimū, aut etiam centeſimum, nonnunquā vegetiſſima

atque

atque robustissima agitur. Pecus ad extremum vsque vitæ diem cogunt, neq; vnquam aut rarò exteros vident. Nullos omnino calceos, præter soleas quasdam, quò pedis planta tueatur, gerũt: tum & cruribus pannum quendam seu fasciam crurulem addunt, vt à niuis iniuria aliquantò sint tutiores.

¶ *Temnella.*

ALtissimus simul & frigidissimus hic mõs, incolas vndique permultos habet: huius vertex oppidum habet, quod à monte nomen accepit. ciuium item maxima hîc copia: egregium quoque atque amplissimũ templum visitur. Riuulum habent amœnissimum atque limpidissimũ. Est illud oppidum Elmahdi concionatoris quondam disertissimi, nec non & huius discipuli Abdul Mumen monumẽtis nobile, Incolæ etsi ab omnib. pro hæreticis habeantur, nulla tamen eruditio, quam sibi nõ arrogare audeant: idque eò fortasse, quòd Elmahdi scripta (qui tamẽ & hæreticorum dux fuit) ad vnguem teneant: adeò vt si quem ad se exterum venisse sciant, mox hunc ad literarium certamen prouocent. Pannosi admodum incedunt, idq; eam ob causam, quòd nullos apud se habeant vestiarios. Respublica beluino illis regitur modo, quanquã sacerdotem habent, qui hanc restituere suo consilio maximè studet. Horum victus panis hordeaceus & oleum oliuarũ: magna item illis nucũ atque pinorum copia est.

¶ *Mons Gedmeua.*

GEdmeua à monte Semmeda ad Occidentale latus principium habet, ꝓtrahiturq;

Orientẽ versus per miliaria ferè viginti & quinque, adeò vt regioni Mizmizi contiguus sit. Incolæ omnes rustici, miseri, inedia vexati, Arabib. subditi, eò quòd iis campis vicini sint, q ex Meridie mõti Tenmellæ opponitur. In huius dorso innumeræ proueniunt oliuæ, ager hordeo fertilissimus, spaciosa in montis iugo nemora, fontes item producunt quamplurimos.

¶ *Hanteta mons.*

NVsquam me, quòd sciam, excelsiorẽ vidisse puto montẽ, quàm eum qui Hanteta illis appellari consueuit. Ex Occidente principium sumit à Gedmeua, extenditq; sese Orientẽ versus per quadraginta quinq; ferè miliaria, ad eum vsq; montem, quem Adimmei antea diximus. Huius accolæ validi, ditissimi, & equorum numero copiosissimi. Est & hic arx quædam munitissima, quæ à quodam nunc nobili possidetur, quem Marocci principi affinitate iunctum volunt: perpetuum tamen inter hos geritur bellum, idq; propter quosdam agros inter horum ditiones sitos. Multi hîc Iudæi habitant, quorum quilibet suam exercet artem. numerantq; huius montis principi ingentem quotannis auri vim. Quod ad fidem attinet, eorum potissimum sententiam sequuntur, qui Carrain sunt nuncupati. Perpetua in huius summitate nix est. ego cùm primũ hunc montem vidi, nubes propter incredibilem altitudinem arbitratus sum. huius costæ herbis atque arboribus planè destitutę, loca habet complurima vnde marmor ęgregie candidum effodere possent, nisi illorum

cùm

cùm ignauia, tum & poliendi ac effodiendi inſcitia in cauſa eſſet. Innumeræ hic columnæ atque epiſtylia, quæ ſummo artificio confecta curauerunt præpotentes illi principes, quorum anteà non vno loco nomina ſcripſimus: decreuerāt autem iis in conſtruendis fontibus vti, ni belli iniuria inſtitutum interrupiſſet. Vidi & apud hos rerum memorabilium maximam copiam, quorum nulla hoc loco fiet repetitio, partim quòd memoria exciderint, partim etiam quòd ab huiuſmodi minutulis ad ſeriora progredi ſtatuerimus, ne quid lectori ſimus plus ſatis moleſti.

¶ *Adimmei mons*.

AB Hanteta ex Occidente initium habet & alius quidam mirandæ magnitudinis atq; altitudinis mons, quē illi Adimmei vocitare ſolent, porrigitq́; ſeſe Orientem verſus ad fluuium vſq; Teſeutum. In hoc ſita eſt ea ciuitas, cuius principem in prælio cum Feſſę Rege inito, cecidiſſe diximus. Maximus huic monti incolarum numerus, ſyluæ frequentiſſimæ, quæ iuglandes, oliuas atq; mala cotonea producunt. hîc homines inhabitant validiſſimi, animalia omnium generum poſſident, eſt enim mira illius aëris temperies, maximaq́; agri fœcunditas. Innumeri ferè fontes, item & duo flumina ex hoc monte ſcaturiunt, quorū copioſior fiet ſuo loco deſcriptio. Enumeratis igitur omnib. Marocci ciuitatibus ac montibus, hoc eſt iis locis quę Atlanti ex Meridie adiacent, nunc montem traijciamus, eamq́ue regionem deſcribamus oportet, quæ vltra Atlanta Marocco è regione ſita eſt,

Guzzulam vulgò dicunt.

¶ *Guzzula Regio.*

EST regiò hæc incolis ditissima, ex Occidente Ildæ Susæ monti confinis: ex Septentrione Atlanti contigua, ad orientem verò Solem Heæ vicina est regioni. Incolæ feri, pecuniarū egentissimi, pecudum verò atq; hordei copiosissimi. Maxima hic effoditur æris atq; ferri copia, conficiunturq; apud illos ænea vasa, quæ ad alias solent deuehi nationes: hæc panno, telæ, equis aliisq; id genus mercimoniis illorum regioni necessariis, cōmutant. Nullum hîc neq; oppidum, neq; castrum inuenitur, quod aliquo sit muro cinctum: pagos habent latissimos atq; ditissimos, quorū multi familias plus mille enumerant. Nullus illis rex est neque dux, qui leges præscribat: sibi hic quisque dux est atque imperator, hinc fit quòd perpetuum inter illos sit bellum, neque vnquam diutius illis sunt induciæ, quàm tribus qualibet septimana diebus, quibus liberè ac tutò illis licet vel cum hoste mercaturā exercere, atque quocunq; velint locorum proficisci. Verùm his transactis, ingentē quotidie stragem inter scelestissimos huius regionis nebulones reperias. Inducias illis quidam heremita instituit, quem illi ceu numen quoddam venerabantur. hunc ego monoculum vidi, fidum tamē, syncerum, humanum, atq; modis omnibus liberalem. Vestitus illis subucula est ex lana confecta, strictissima & sine manicis. Pugiones circunferunt incuruos, latos atq; ancipites: gladij verò iis persimiles, quales illi qui in Hea inueniuntur.

Se-

Semel in anno apud hos ſunt nūdinæ,q̄ duobus durant menſibus: hoc tempore omnib⁹ victum gratis præbent,qui apud illos aut merces attulerunt, aut illuc merces euehendi cauſa venerunt, quantumuis etiam magnum habeant mercatorum numerum educandum. Vbi illis nundinarū appetit tempus, mox inducias ineunt,ac ſubito quælibet pars ſuum creat ducem,qui cum centū peditibus nundinarū fidem ab omni nebulonū incurſione atq; iniuria ſanctam tueatur. Si quid peccatur,mox in reum à ducibus animaduertitur:quòd ſi quiſquam fuerit furto deprehenſus, ille continuò non aliter ac ſi brutum eſſet interficitur:interfecti verò furis cadauer canibus ac feris dilaniandum relinquunt. Celebrantur nundinæ in quadam planicie,quæ inter montes ſita eſt: merces omnes intra tentoria continentur,& in tuguriolis ex frondibus cōpoſitis, ſic vt quodlibet mercaturæ genus ſuum habeat ab aliis ſecretum locum.qui armenta habent venalia,procul à tentoriis ſunt ſemoti. Habet & quodlibet tentorium ſuum ex frondibus compoſitum tuguriolum,in quo ſe magnates atque nobiles recipere ſolent. Hic exteris mercatoribus menſa ſternitur, victus vt iam diximus gratis miniſtratur. Sunt & quidam inter eos,qui eduliorum curam gerunt,quiq; aduenis optimè de cibis prouidere ſolent. Et quāuis ingens hac in cauſa inſumatur pecunia,id tamen multo cum fœnore ad illos redit:illuc enim omnes illius regionis mercatores ad mercatū confluere ſolent, tum & è Nigritarū regione huc proficiſcuntur nō pauci,qui copioſiſ-

ſiſſimos ſecum adferunt omnium mercium cumulos. Et quanuis craſſiſſimũ illis ſit ingenium, mira tamen in conſeruandis nundinis induſtria eſt: quarũ initium eſt, eodem ipſo die quo natus fuit magnus ille Mahumetes, hoc eſt. 12. die menſis Rabih, qui tertius eſt anni Haraba, vt illi numerãt. Interfuimus & nos vna cum Seripho his nundinis p. 15. dies anno. 920. hoc eſt Chriſti. 1511.

¶ *Duccalæ regionis ſuccincta deſcriptio.*

SVmit hæc regio ſuum ex Occidente à Tenſifto principium, terminatur ad Septentrionem mari Oceano, ex Meridie flumine Habid clauditur, atq; ad Occidentem ſolem fluuio Hammirabih finitur. Huius longitudo iter eſt trium dierum, latitudo verò plus minus duorũ. Incolis hæc eſt frequentiſſima: populum habet admodum rudem, ciuilitatis atque humanitatis plus ſatis ignarum. Paucas habet ciuitates muris cinctas, de quibus omnibus ſuo dicetur loco, neque quicquam quod memoria dignum videbitur, diis fauentibus, omittemus.

¶ *Azafi oppidum.*

IN eodem Oceani littore ab Afris exſtructum, familias numerat quater mille: incolarũ maxima frequentia: ciuilitatis autem atque humanitatis mira illis raritas eſt. Quamplurimos olim habuit Iudæos, qui & varias exercebant artes. Ager illis ſupra modum fertilis, ſed tanta eſt ingenij ruditas atque ignauia, vt neque colendi, neque ſerendi, neque vites plantandi artem calleant: niſi forſan qui ingenioſiores videri volunt, hortulis neſcio quid olerum inſerant. Poſtquam

Ma-

Marocci reges huius reliquerũt imperium, cœpit ea ciuitas à quibusdam occupari, qui ex Farchon originem traxisse dicebantur. Nostris aũt tempo ribus hæc imperio cuiusdam principis paruit, qui Hebdurrahmã dictus fuit. Hic regnandi auiditate adactus, auũculum interfecerat: post cuius mortem aliquot annis oppido imperauit. Filiam habuit forma præcellentẽ, quæ amore cuiusdam aulici capta (Hali vocabãt, eratq; cuiusdam Gnesimeni filius) opera matris ac ancillæ sæpenumerò cum amatore rem habuit. Pater vbi rem resciuit, vxorem obiurgauit, ac mortem ni filiæ mores corrigeret, minatus est: postea verò furorem dissimulauit. At quoniam mater probè mariti animum nouerat, filiæ amatori nunciauit, q̃ non esset regi fidendum, proinde sibi cauendum esse. Hali verò metuens ne quid sibi mali inferri posset, ipse de interficiendo rege cogitare cœpit, ac suæ coniurationis sibi socium adiungit, quem à pueris & fidum & maximè familiarẽ habuerat, eratq; & ille quorundam peditum dux. Vbi iam vtriq; idem esset erga suum regem animus, nihil illi aliud quàm suæ conspirationis locum atque opportunitatem exspectabant. Rex contrà, sui instituti quantum poterat ansam quærens, Hali quodam festo die renunciari iussit, se finita concione cum eo deambulare velle: ac locum indicat in quo collecto satellitio eum interficere statuerat: posthæc templum adiit. Hali porrò non nihil mali suspicans, consodali indicat iam tempus adesse, quo, quicquid illis in animo erat, peragendum esset. Id mox & aliis decem familiarib.

exponunt,quod animo conceperant:ac vt res omnino secura atque rata euaderet, ingenté mox colligunt peditum copiam,quam postridie se in Asamurum missuros fingebant,vt si fugiendum esset, mox haberent in promptu,vnde auxilium peterent. Postquam iam quisq; probè armis instructus esset,ea ipsa hora templum adeunt,qua rex vix intrauerat cum suis,ac se concionatori q̃ proximè iunxerat. Templum auditoribus plenum,rex circũ se suam habebat custodiam, quæ quoniam sciebant hos iuuenes principi admodum notos atque familiares, noluerũt accessum illis impedire, nihil enim mali suspicabantur. Iuuenum igitur alter quasi salutaturus regem,à fronte sese obtulit: Hali verò, à tergo se ingerit, ac pugione transfodit: alter eodem mométo gladio quoque regem transfixit,adeò miser ille animam cum multo sanguine exspirauit. Regij milites coniuratos apprehendere conati sunt,sed ab aliis viribus superati,tum etiam eam esse populi coniurationem suspicati,fuga salutem sibi quæsierunt. Id quoque & alij omnes sequuti, ita vt soli remanserunt,qui huius coniurationis fuerãt autores. Hi etiam mox in publicum prodierũt, ac populo multis verbis persuaserunt, eam ob causam regem interfectum, quòd & sibi,& vniuerso populo exitium fuerat machinatus. Ciues plus satis creduli,hos duos in regnu admiserunt: verùm non diu inter illos de regni imperio conuenire potuit,quin mox variè huc atq; illuc,nũc ab hoc,nunc ab illo coacta fuit illorum Respub. Quare mercatores Lusitani,quorũ maxima semper

per in ea ciuitate erat còpia, ſuo regi reſcripſerũt, vt exercitum mox ad eam vrbem mitteret: nam illi fore ſperabant, vt facillimè minimoq́; negocio eam in ſuam redigeret deditionem. Rex verò nihil hoc nuncio commotus, nullas omnino colligere copias voluit, quàm prius à mercatoribus audiuiſſet, interfecto ciuitatis rege, multa eſſe inter coniuratos diſſidia. Tum etiam quòd huiuſmodi pactum cum quodam alterius partis duce inierant, vt nihil ferè in deuincendo oppido laboris inſumendum eſſet. Illis enim arx quædam munitiſſima in ipſo maris littore erat extructa, qua in tuto illorum ſeruarentur mercimonia. Perſuaſerant nanq; Luſitani, quòd dum magnus ille tumultus propter regẽ interfectum irrepſerat inter ciues, non procul abfuerat, quin & vita & bonis omnibus deſtituerentur. In hanc arcem bombardas, ac oĩum generum bellica inſtrumẽta intra olei vaſa atq; mercibus obuoluta deuehi curauerunt: ciues autem rerum ignari, nihil præter debitum pro mercibus tributum exegerunt. Poſtquam iam abundè ſibi de machinis bellicis atque armis prouiſum viderunt Luſitani, omnibus modis anſam cum ciuibus pugnãdi quærere cœperunt. Tandem eò res rediit, Seruus quidam Luſitanus cùm carnes emeret, lanionem ad tantam concitauit iram, vt poſt multas lites, Luſitanus pugno læſus, lanionẽ gladio tranſfoderit, eumq́; humo ſtrauit, ac mox arcem petiit quam mercatores occupare ſciebat. Mox populus ad arma confugit: arcem eo omnes animo adeunt, vt hanc euertant, omneſque quotquot erant iugulent,

gulent. At quæ tum erāt paratæ bombardæ atq; balistæ, in ciues mirum in modum sæuire cœpe runt: quę res multum terroris attulisse, nemo est qui dubitet. Ceciderūt primo hoc instanti plusquam centum & quinquaginta ciues, nō tamen propterea à bello destiterūt reliqui, quin arcem crebris indies oppugnationibus vexarent. Tandem à Portugalliæ rege auxiliares missæ sunt copiæ, bombardarū magna copia, peditum. 5000. equitum verò. 200. Quos vbi aduentare ciues viderunt, mox se in pedes coniecerunt, ac ad montem Benimegher confugerunt: neque illorum quisquam manere ausus fuit, præterquam qui exstruendæ arcis autor fuerat. Ita factum est, vt Lusitanorū exercitus minimo negocio eam sibi vrbē occupauerit. Posthæc totius exercitus dux arcis conditorem ad se accersi iussit, illumq; ad Portugalliæ Regē misit. Rex verò hunc cum aliquo satellitum numero Azafin remisit, atque totius circumiacentis regionis gubernatorem instituit. Lusitanus enim non illorum ritum nouerat, neq; quopacto administranda esset illorū Resp. didicerat. Subitò subsecuta est non ciuitatis modò, verum & totius regionis miseranda ruina. Nos aliquantò prolixiores hac in re ac ęquum fuit, vt quid posset mulier, quidque mali secū adferrent dissidia, doceremus. Ego cùm hæc agerentur, annū agebam, ni fallor, decimū: anno verò ætatis decimoquarto iam dicto duci me loquutum fuisse memini. Hic cùm exercitu quingentorum equitum Lusitanorum, Arabum verò equitum plus. 12000. Marocci Regem aggressus,

Portugallię Regi totam eam recuperauit prouinciam anno .920. vti in noſtro compendio fuſius atque copioſius dicetur.

¶ Conta Duccalæ oppidulum.

AB Azafi miliaribus plus minus viginti ſitum eſt, à Gotthis iis temporibus, quib⁹ eam regionem occupabant, exſtructum volunt: nunc autem deletum eſt prorſus: huius tamen ager imperio quorundam Arabum paret, qui Duccalam inhabitant.

¶ Tit eiuſdem regionis ciuitas.

ANtiquiſſima hęc ciuitas ab Azemuro miliaribus ferè viginti quatuor ſita eſt, ab Afris quondam in ripa Oceani condita. Spacioſos habet agros, qui frugum fertilitate nõ immeritò laudari debẽt. Huius incolæ craſſiori ſunt ingenio atque infelici, neq; hortorum, neq; ciuilitatis vlla illis cura eſt. Veſtitus aliquo modo ferendus: ſolent enim illi maximum ſemper habere cum Luſitanis cõmercium. Eo tempore quo ſubactum fuit Azemurum, hæc quoque ciuitas ſe in deditionẽ Regij ducis coniecit, exſoluitq́; Regi per aliquot annos tributum. Noſtro tempore conatus eſt Feſſæ Rex regioni Duccalę ſubuenire, verùm ea re non fœliciter illi cedente, Chriſtianum quendam, qui regi fuerat à theſauris, cum Iudæo ſuſpendi iuſſit. Quos ſecum habebat ſocios, Feſſam adduxit, illiſque regiunculam quandam inhabitandam dedit, quæ incolis nuda erat, hæc à Feſſa .12. diſtabat miliaribus.

¶ Elmedina Duccalæ vrbs celeberrima.

El-

ELmedina ꝓpemodū illius regionis caput, viliorib. quibuſdam ad regionis modum cincta muris. Incolæ quemadmodum ingenio,ita & veſtitu planè ſunt inculto: pannum gerunt qui apud illos confici conſueuit. Horum mulieres argentea habent ornamenta: viri validiſſimi, equorum magnam habent affluentiam. Hi à Feſſæ rege regno pulſi ſunt, eò quòd nonnullam hic de Luſitanis opinionem animo conceperat. Audierat enim quendam illius regionis ducem ſuis ſubditis conſilium dediſſe, vt Portugalliæ regi tributa exſoluerent. Hunc ego miſerum nudis pedibus captiuum abducere vidi: neque potui ſanè lachrimas tenere,cùm coactus non perfidia hæc fecerat. Duxerat enim vir bonus,multò ſatius eſſe Luſitano nonnihil cenſus exſoluere,quàm ſimul cum omnibus facultatib. vitam amittere. Huius liberandi cauſa permulti proceres ſummā adhibuerunt diligentiam: tandem ingenti nummorum ſumma adnumerata, in priſtinam rediit libertatem. Pòſt verò remanſit ea vrbs habitatoribus orba,idq; Anno.921.

¶ *Centum putei Duccalæ oppidum.*

EST in colle quodam qui ex Tyburtino eſt marmore oppidulum conditum,quod in ſuburbano multa habet antra, in quibus ſuum recondere frumentum ſolent: quod illic adeò integrum atque ſanum ſeruabatur, vt vel centum annis perdurare poſſet,nullo prorſus cōtracto fœtore aut corruptione. A multitudine aūt antrorum,puteorum formam referentium,is locus Centum putei appellari cœpit. Illius incolæ

nul

nullius aut exigui admodum sunt nominis, nullos præter Iudæos quosdā habent artifices. Cùm Fessæ Rex Elmadinę inhabitatores in suam coëgisset regionem, conatus est & hos quoque illuc ducere: verùm illi loci mutationem recusantes, maluerunt ad Azafi ditionem confugere, quàm patriam deserere exoptatissimam. Id vbi ad Regem peruenit, mox id oppidulum depopulari iussit, in quo nihil præter frumentum, mel, & res quasdam minimi potuit inuenire momenti.

¶ *Subeita eiusdem regionis oppidum.*

SVbeita angustum est oppidulum in ripa fluminis Ommirabih exstructum à Meridie. Distat ab Elmadina miliaribus plus minus quadraginta, atq; imperio Arabum quorundam qui in Duccala habitant, parere dicunt. Frugum atq; mellis maxima illis est affluentia: sed ea est illorū cùm ignorantia tum ignauia, vt neq; hortum, neq; vineam vllam hîc quis reperire possit. Eo tempore quo deuicta fuit Bulahuan, Rex Fessæ hos omnes in suam coegit prouinciam, illisq; plagam quandā antea nunquam habitatā dedit, quæ Fessæ cōfinis erat: Subeita verò, deserta atq; incolis vacua in hunc vsq; diem remansit.

¶ *Temeracostum.*

HAbet & Duccala angustissimū quoddam oppidulum ad flumen ferè Ommirabih, ab eodem exstructum qui Maroccū condiderat, vnde & nomen sibi vsurpasse creditur. Incolis ditissimum familias numerat plusquam quadringentas. Illud quondā sub Azemuris fuit, sed deleto à Lusitanis Azemuro, periit & hoc oppidu-

pidulum,populus verò se Elmadinam contulit.

¶ *Terga*.

SItum est & ad ripam fluminis Ommirabih oppidulum, quod Terga illis appellari solet,ab Azemuro miliarib.plus minus triginta distat: maxima hîc populi confluentia, focos numerat circiter trecentos. Hæc quondam Duccalæ incolis paruit, sed exciso Azafite, Hali qui in Lusitanos exercitum duxerat,per aliquot dies hoc oppidulum cum suo exercitu tenuit.Postea verò à Fessæ rege eiectus est, remansitque oppidulum desertum : adeò vt nihil ab eo tempore præter noctuas,ac huiusmodi auiculas in ea reperire potuisses.

¶ *Bulachuan*.

EST & hoc oppidulum in ripa fluminis Ommirabih extructum, familias supputat circiter quingentas : habuit olim incolas nobiles atq; præclaros, & præsertim eo vico qui flumini adiacet,quiq; ad Marocci regnum ducit. In hac vrbe egregium condiderunt hospitium, quod & multas habuit mãsiones : hîc quotquot illac prætereunt peregrini,magnificè excipi solent,atque cómuni totius oppidi sumptu asymboli dimitti. Ditissimi hîc sunt incolæ, frugum atque pecudum opulentissimi. Nullus ferè ciuis, qui non centum possideat boum iuga : horum præterea sunt qui duo milia,sunt & qui tria milia frugum mensurarũ quotannis colligãt: indéq; Arabes tantum frumenti euehunt, quantum totius anni necessitatib.satis esse putant. Anno.919. misit Fessæ rex fratrem,qui Duccalæ regioné &

re-

regeret & tueretur, qui cùm ad hoc oppidũ peruenisset, à quibusdam illi nunciatum est, principem Azemuri cum exercitu copioso eo animo huc aduentare, vt vrbe excisa, ciues omnes captiuos abduceret. Quare mox duos ad id oppidulũ duces cum .2000. equitibus, ac .800. sagittariis misit. Eadem autem hora qua hi ad vrbem venerunt, Lusitanos quoque milites cum .2000. Arabibus illuc appulisse senserunt: à quibus, eò quòd militum numero essent multò inferiores, miserè fuerunt trucidati, adeò vt sagittariorũ qui à Fessa venerant vix duodecim ad montes proximos cũ equitibus confugere potuerint. Postea tamen Arabes ad prælium redierunt, ac interfectis ex Lusitanis plusquam centum & quinquaginta equitibus, hostes in fugam redegerunt. Deinde regis frater Duccalam peruenit, ac tributa sibi à populo exsolui iussit, pollicitus se ad extremum vitæ diem hostes repulsurum. Posthæc viribus superatus, coactus fuit Fessam redire ad fratrem. Populus verò vbi vidit regis fratrem tributa recepisse, neq; quicquam ipsius aduentum illis profuisse, mox oppido relicto ad Tedletis promontorium confugerunt: timebant enim, ne si Lusitani quoque cum exercitu aduentarent, multò maiorem exigerent argenti summam, quam qui non ilico exsoluerent, captiui abducerentur. His omnibus ipse interfui, atque vidi stragem illam quam dixi sagittariorũ: ab his nanq; ad integrũ ferè miliare aberam, eratq; mihi equus velocissimus. Tum temporis mihi Maroccum iter erat, missus à Fessæ principe, vt Marocci regi atq; Se-

ripho indicarem,iam Duccalam mox venturum regis fratrem: proinde illi milites pararent, quò facilius Lusitanorum resisterent exercitui.

¶ *Azaamurum.*

AZaamurũ Duccalæ oppidum Afris conditoribus ad Oceani littus eo ipso loco, quo flumen Ommirabih initium habet, exstructum: ab Elmadina miliaribus ex Meridie plus minus triginta distat. Spatiosum est atque amplissimum, habitatorib. copiosissimum, familias numerat circiter quinquies mille. Hanc perpetuò Lusitani mercatores inhabitant. Incolas habet ciuiles, habituque admodum ornatos. Populus in duas diuisus est partes, & tamen perpetua illis pax est. Frugum atque leguminum maxima illis prouenit copia, etsi nihil quicq̃ horti præter ficus producant. Piscium his tanta est affluentia, vt inde singulis annis aureorũ aliquãdo sexies mille, nonnunquam & septies mille prouentus redeat. Piscandi autem tempus ab Octobri mense, ad finem vsq; Aprilis est. Solent pisces in sartagine cũ aliqua olei portione frigere, atq; inde tantum pinguedinis colligunt, vt nõ facilè quis credere possit: hanc lychno pensili infundunt, nõ enim aliud habent huic rei aptũ oleum. Huc semel in anno cõfluunt Lusitani, ac tantam piscium copiam inde auehunt, vt illi iam dictam enumerent aureorum summã. Hinc factum est, quòd Portugalliæ Rex, spe prædæ allectus, non semel ad eos classes miserit exstructissimas: quarum prior, propter ducis imperitiam, in ipso gurgite disiecta, ac ꝑpemodum omni ex parte submersa

mersa fuit. Posthæc rex ducentarum nauium classem expeditiss. misit, qua conspecta tantum intulit ciuibus terrorem, vt omnes in fugam sint redacti, tanta cum portas ingrediētium strepitu atque turba, vt in ea ciuium plusquā octuaginta fuerint interfecti. Venerat his in auxilium princeps quidam, qui, vt suæ saluti consuleret, se ex alia vrbis parte fune demisit. Mox variè huc atque illuc dispersi sunt incolæ: hic nudis pedibus, ille eques fugit. Nec potuisses, scio, à lachrymis continere, si fœminas, si senes atque pueros capillis passis, nudisque pedibus fugere vidisses. At priusquā Christiani cum Iudæis aliquod sint prælium auspicati, qui relicti erant à fuga ciues, eo pacto sunt in gratiam recepti, vt Lusitanus nullis inuitis portisq; vndique patentib. illarum rerū potiretur, quæ ciuitatis erant: proinde nulla præterea inferretur ciuibus iniuria. Hunc in modum cœperūt Lusitani eam incolere regionem. Iudæi verò partim Salæ & partim Fessæ adierūt regnū. Nec puto aliam ob causam id illis à Deo Opt. Max. fuisse illatum, quàm propter horrendum illud Sodomitarū crimen, cui ciuium pars maxima tam fuit addicta, vt iuuenem vix non corruptum à se dimitterent.

¶ *Meramerís.*

Oppidum est à Gothis in ipsa planicie exstructū, ab Azafi miliaribus ferè quatuordecim distat, focos habet circiter quadringētos: ager olei atq; frumenti mire ferax est. Paruit olim imperio Azafitis principis, verùm postea à Lusitanis occupatū, incolis omni-

bus in fugam redactis, remanſit per integrũ fere annum habitatorib. vacuum. Sed inito tandem cum Luſitanis fœdere,ad ſolitum quiſque rediit locum . Nunc de montibus quoque nonnulla annumerare lubet , que memoria non indigna videbuntur.

¶ *Mons Benimegher.*

BEnimegher mons eſt ab Azafite circiter.12. diſtans miliaribus,multos habet omnis generis artifices,quorum quilibet ſuas quoq; habet Azafiti ædes. Loci tanta eſt fertilitas, idq; olei præcipuè atque frumenti,vt non facile quis ſibi perſuadere poſſit. Paruit hic mons aliquandiu imperio principis Azafitis,verùm incolæ in fugam redacti, nullum habuerunt alium quo ſe reciperent locum,quàm ad montẽ Benimegher. Poſtmodũ per aliquot annos Luſitanis tributa exſoluit, ſed cùm illuc Feſſæ Rex cum ſuo exercitu appuliſſet,quoſdam ſecum Feſſam códuxit, reliqui Azafitem redierunt: quaſuis enim iniurias perferre parati erant, quàm ſub Chriſtianorum degere imperio.

¶ *Mons Viridis.*

VIſendæ altitudinis hic mons eſt,initium habet ex Oriente ad flumẽ Ommirabih, extendit ſeſe Occidentem verſus ad colles vſque Haſara illorum lingua dictos,ſeparatq; Duccalam ab aliqua Tedeletis parte. Eſt autem hic mons nemoroſus atque aſper,magnam producit glandium & pinuum copiam, nec non & eius fructus quem Itali vulgò Africanum appellitant. Innumeri in hoc monte heremitæ, non

ali

aliis vescuntur cibis, præterquam quos illis suppeditat locus syluestris: absunt enim ab omni hominum cõmercio plusquam.25.miliarib. Maximus hic fontium, maximus item ararum numerus, quæ omnes ad Mahumetanorum exstructæ sunt modum: reperias & passim multa ædificia ab Afris exstructa antiquissima. Ad huius montis basim insignis visitur lacus, illi persimilis, qui à Romanis lacus Volsiniensis appellari cõsueuit. Infiniti in hoc reperiuntur pisces, anguillæ, lupi pisces, atq; id genus alij, quos nunquam in Italia vidisse memini: sed nemo est qui in hoc lacu piscib. insidietur, quare nõ mirum, si tantus sit illorum numerus. Cùm quodam diè Mahumetes Fesiæ Rex illac ad Marocci regnũ iter faceret, ad hunc lacum per totos octo dies suum exercitũ sistere voluit. Hic quibusdam piscandi fecit copiã, inter quos nonnullos vidi, qui subucularum manicas atq; collaria farciebant, ac circulis quibusdam distendebãt, vt quoniam nihil aliud in promptu erat, retis loco illis esset, & tamen hoc modo multas captabant piscium myriades: illos taceo, qui retia habebãt, quos multo plures cepisse, nemo est qui dubitet. Atqui pisces vti mox dicemus, planè perturbati ad retia quasi coacti fuerunt. Nam Mahumetes.14000.equitum ex Arabia habebat, qui & multo maiori numero camelos secum adduxerãt: erant & equites huius fratris numero plusquam.5000.cum infinito propemodum peditũ exercitu: hos omnes lacum introire iussit, adeò vt vix tantum aquæ superesset, quantum camelorum siti satis esse po

tuit: quare non vsqueadeo mirum videbitur, si tanta intra casses reperta est piscium multitudo. In huius lacus ora multæ reperiuntur arbores, quæ folia habent pinus foliis nō admodum dissimilia, intra quorum ramos infiniti sunt turturum nidi, sic vt mira hîc sit huiusmodi auiū vilitas. Postquam ad hūc lacum iam per octiduum latitasset Mahumetes, voluit montem visere, quē viridem iamiam diximus: nos cum maxima doctorum atque aulicorum copia illum sequuti sumus. Quotiescunque aram aliquam videret, exercitum illic paululum manere iussit, ac positis genibus supplex his orabat verbis: Tu scis Domine Deus meus, me non aliam ob causam huc venisse, quàm vt Duccalæ populū à tyrannide Arabum atque ab immanis. Christianis liberarem: quòd si institutum non rectum esse cognoueris, in me solum cadat peccati vindicta quæso: nihil enim mali qui me sequuntur meruerūt. Eo modo per totum illic remansimus diem: appetente verò nocte ad tentoria reuersi sumus. Postridie Rex venationem parari iussit, mox canes atque falcones (erat horum magna semper penes Mahumetē copia) in promptu erant, ea venatio non aliud quàm anseres anatesq; syluestres, turtures atq; alias id genus aues dedit. Sequenti verò die alia instructa est regis iussu venatio, cui canes venaticos, falcones atq; aquilas interesse voluit: prędа fuerunt lepores, cerui, hystrices, capreoli, lupi, coturnices atq; ariones: adeò non fuit infelix ea venatio, cùm centum vix ante id tempus annis quisquam venatus fuerat. Postquam autem per ali-

aliquot dies hic cõmorati ſumus, Rex cum exercitu Elmadinam Duccalæ oppidum profectus eſt, doctores omnes atq; ſacerdotes quos ſecum adduxerat, Feſſam redire voluit. Me autem legatum cum aliquo militum numero, Maroccum miſit: id anno euenit.921. Hegiræ, qui Chriſti fuit.1512.

Haſcoræ regionis dilucida delineatio.

REgio hæc ab iis collibus ex Septentrione originem habet; qui Duccalæ regioni confines ſunt, ad Occidentem ſolem eo flumine terminatur, quod ad Hadimmei montis radices preterfluit, Tenſiftum antea appellauimus. In Occidéte finitur flumine Quadehabid in Serui regione, quod flumẽ interſtitium ponit inter Haſcoram & Tedeletem. Duccalæ autem colles, Haſcoram à mari Oceano diuidunt. Huius incolæ illis multis partib⁹ ciuiliores ſunt, qui in Duccala habitant. Magna hic olei eſt affluentia, nuſquam maior Maroccenorũ copia, caprarum item greges complures, è quarum pilis pannum conficiunt atq; ephippia. Huc omnes vicinæ regiones caprinas cõferunt pelles, è quibus iam dictũ conficitur corium. Plurimum his eſt cum Luſitanis commercij, telam enim huiuſmodi coriis atq; ephippiis commutant. Moneta illis eadem eſt quæ Duccalæ. ſolent ex hac regione Arabes oleum, aliaq; illorũ victui neceſſaria conuehere. Nunc ciuitates omnes ſuo ordine enumeremus.

Elmadina Haſcoræ oppidum.

EST Haſcoræ oppidum quoddã quod Elmadina ab incolis vocari ſolet in Atlantis

dor

dorſo fabricata, focos habet aliquātò plures 2000. diſtat à Marocco Orientē verſus nonaginta ferè paſſuum milibus, à Duccala verò circiter ſexaginta. Hîc multos reperias coriarios, aliosq; omnis generis artifices, mercatores Iudæos innumeros. cingitur id oppidum ſylua, oliuis atq; iuglandibus altiſſimis conſita. Incolæ perpetuò ferè bello inteſtino vexantur, nec non & cum quodam oppidulo, quod quatuor hinc diſſidet miliarib. continuas alunt inimicitias. Neque quiſquam planiciē inter duas has vrbes intrare audet (mancipiis tantum & fœminis demptis) niſi egregio ſatellitio ſecurus: quare ſibi quiſque ſagittarium habet, cui ſingulis menſib9 decem aut duodecim exſoluere aureos tenetur, qui apud Italos ſedecim æquiualent aureis. Reperiuntur & inter ciues doctiſſimi quidam inſignisq; eruditionis viri, ex quibus iudices creantur atq; notarij. Quicquid exteri cenſus exſoluunt, id quibuſdā ad id deſtinatis quæſtoribus ærariis enumerant, qui & eandem poſtea pecuniam in communē vertunt vtilitatem. Arabibus pro iis poſſeſſionibus quas in ea planicie habent, nonnihil tributi exſoluere coguntur, verùm ea pecunia illis ab Arabibus ad decuplum aut eò plus redit. Ego cùm Marocco redirem, hac iter facere libuit, vbi à quodam Granatenſi meo conciue homine ditiſſimo ſplendidiſſimè exceptus fui, hic per octodecim annos ſagittarium in his egerat regionib. Et quanuis haberet ea ciuitas inſigne quoddam hoſpitium, in quo mercatores omnes illac iter facientes ęre alebantur publico, hic tamē nunquam id permiſit,

quin

quin me cum nouē aulicis, præter seruos omnes quos nobiscum adduxeramus, humanissimè per totos tres dies exceperit, quibus alij ciues nunc vitulos, nunc agnos, nonnunquā & gallinas offerebāt. Ego verò cùm quodam die innumeras in ea ciuitate vidissem capellas, rogaui ex meo conciue, quare non nobis capellam aliquam apponi iussisset: hic ille, id omnium abiectissimum atq; vilissimum animal apud eos esse, respondit. Horum mulieres formosæ atque candidæ, adeò exteros non fastidiunt adolescentes, vt si quando id secreto fieri datur, horum concubitum non inuito animo admittant.

¶ *Alemdinum.*

IAm dicto oppido vicinum est illud quod Alemdìn vulgò appellant, distat hinc Occidentem versus miliaribus quatuor, in valle, ac inter quatuor altissimos est exstructum montes, quare & loci mira est frigiditas. Incolas habet mercatores, artifices, atque nobiles, familias numerat plus minus. 1000. Perpetuum huic cum iam ante dicto oppido bellum gerebatur, verùm nostro tempore redactæ sunt duæ illæ ciuitates in Regis Fessæ deditionem, idque cuiusdam mercatoris opera, vti mox dicemus. Mercator quidā Fessanus in hac ciuitate amicam habuit, quam propediem sibi in vxorē ducere decreuerat, verùm vbi iam nuptiarum venisset dies, repperit amicam sibi à quodam vrbis rectore præreptam, quę res mirū in modum huius excruciauit animum, etsi quantùm poterat ęgritudinem celaret. Vbi iam ille ad Fessæ regē redisset, rara quædam

dam atque pretiosissima illi obtulit munera, rogans vt sibi centum exhiberet sagittarios, trecentos equites ac pedites quadringentos: hos omnes se propriis stipendiis aliturum, nec non & iam dictum oppidum regis nomine occupaturum, è cuius prouentibus septies mille aureos singulis annis missurum pollicitus est. Hæc Regi conditio placuit, & ne illiberalis videretur, noluit cōmittere, vt mercator cuiquam pręterquam sagittariis stipendium numeraret. Mox Tedletis pręfecto mandauit, vt mercatori equites atque pedites suppeditaret, tum vt adderentur & duo exercitus duces. Sic tandem Alemdinū ventum est, quam sex diebus obsidione cinxit. quibus transactis ciues pręfecto indicarunt, nolle se Fessæ regem sibi hostem, nedum quicquā sua causa mali ferre. Quare ille mendici habitu fugam tentare cœpit, sed agnitus ad mercatorem ductus, ab eodem in carcere asseruatus fuit. Mox ciuitatis portæ apertę, mercatorem cum exercitu intromiserunt, ac se illi regique Fessæ dediderunt. Puellæ parentes apud mercatorem præfecti vim in causa fuisse affirmauerūt, quò minus ille optata potitus erat amica. Illa verò ex præfecto relicta erat grauida, sed postquam hanc enixam intellexisset mercator, rursus ad illam animum adiecit, ac tandem in vxorem duxit. Captiuus autem præfectus fornicationis reus à iudicib. pronunciatur, ac eodem ipso die lapidibus obruitur. Remansit autem mercator duarum ciuitatum dux atque dominus, pacem inter eas firmissimam stabiliuit, Regiq; Fessæ bona cum fide promissam quo-

tan

tannis numerauit pecuniam. Ego postea & oppidum illud ingressus, mercatorē principem probè noui. Eo ipso anno Fessa relicta itineri me cōmisi, vt Constantinopolim venirem.

Tagodastum Hascoræ oppidum.

EXstructum est id oppidum in vertice excelsi cuiusdam montis, habetq; circum se & quatuor alios montes eximiæ altitudinis: inter hos & iam dictū oppidum multi sunt horti spaciosissimi atque amœnissimi, in quibus nullum desiderare fructum posses: hic mala aurea ita luxuriant, vt non facilè horum magnitudinem quis credere posset. Vineæ omnes in arborum ramos reiectæ, pergulas efficiunt elegantissimas; horum vuæ subrubræ, apud illos à magnitudine, ni fallor, oua gallinacea vocantur. Olei atque mellis optimi maxima apud hos est copia: mel autē quoddam candidum, quoddam flauum reperitur. Habet hoc oppidum multos fontes, qui in fluuium tandem conuersi, quibusdam molis vrbi vicinis aquam præbent. Innumeri hîc reperiuntur artifices, qui rebus tantùm necessariis sumptum exercent suum. Incolæ sic satis ciuiles, fœminæ formosissimæ, multoq; argento ornatissimæ. Oleum ad vicinas vrbes conferunt, quæ infra Atlantē sunt Meridiem versus: corium verò Fessam atque Mecnasam mittunt. Illorū planicies patet in longū sex ferè passuum millibus; ager frugibus ferendis fœcundissimus, cogitur Arabibus nōnihil quotannis census numerare. Habet id oppidum & suos iudices atque sacerdotes, necnon & nobilium copiosam multitu

titudinẽ. Ego,cùm hac quodam die fortaſſe iter eſſet,illius loci rectorẽ quendam inueni extremę ſenectutis,qui iam ſenio viſu captus erat. Hic vt à quibuſdam intellexi,fortiſſimus atque validiſſimus in adoleſcẽtia vir fuerat,atque poſt multa alia præclarè ab eo geſta facinora, propria manu quatuor duces interfecerat ipſi populo infeſtiſſimos. Deinde tantum ſua induſtria effecit, vt qui antea perpetuò inter ſe bellum geſſerãt,amicitia reddiderit coniunctiſſimos. Nihil hîc quicquam ab vrbis rectoribus fit,quod ad Rempub. attinet,niſi huius id fiat conſilio atq; autoritate. Apud hunc ſenem cum octuaginta equitib. diuerti, atque magnificè ab eo exceptus, quotidie è recenti venatione,recentes nobis apponi cibos iuſſit. Familiariſſimè nobis omnes ſuos labores expoſuit,quos in pace ſarcienda ſumpſerat: neq; puto rem illi tam arcanam fuiſſe,quam nobis vir bonus ceu germanis,nõ explicauerit. In digreſſu ſymbolum pro me ac ſociis numerare volui: verùm homo ille liberalis id nullo modo permiſit, quin ſe regi Feſſæ addictiſſimum pronunciauit, non tamen illius cauſa hos ſumptus feciſſe affirmauit: verùm quicquid bonorũ habebat,id ſibi à parentib. ea lege legatum,vt in amicos omnes, notos,atque exteros illac iter facientes,munificũ ſeſe præberet atque liberalem: tum etſi non ea lex aſtringeret, tamẽ ſuum erga Deum amorem, ſibíque à Deo inſitam liberalitatẽ id exigere dicebat.Quin & Dei Opt.Max.beneficio omnia optimè prouidentis,hoc ipſo anno ſeptem milia frumenti atq; hordei modia collegiſſe ſe affirmabat: adeò

adeò vt plus ſatis & ſibi & omnib.incolis prouentuum eſſet.Tum & numerum tam ouium q̃ caprarum centum millia excedere dicebat, vnde ſibi lanā tantùm reſeruari iubebat, caſeum enim & lac paſtoribus relinquebat,niſi fortaſſe ſibi aliqua inde butyri afferretur portio. Nemo hîc eſt qui caſeum, butyrum, lac,aut huiuſmodi quicq̃ habeat vęnale,cùm omnes maximū habeant pecudum gregem. Coria verò,oleum, atque lanam ab ea ciuitate in circumiacentes deuehūt nationes. Præterea & hoc addidit, ſi fortè,inquit,contingat Feſſæ regem Duccalā redeuntem noſtram ingredi regionem,non permittam quin mox illi obuius eam,ac me totum illi ceu principi obſeruantiſſimo dedam.Eo tandem modo ab hoc ſene dimiſſus, nó potui ſatis ignoti erga ignotum laudare humanitatem atque beneficentiam.

¶ *Elgiumuha.*

IAmdicto oppido vicina eſt Elgiumuha, quod quinque circiter paſſuū millibus ab eo diſtat. Noſtro æuo in iugo excelſi montis exſtructa, familias numerat plus minus quingentas, totidemq́; domos pagi habēt,qui in eo monte inueniuntur. Innumeri hîc fontes:horti vbiq; amœniſſimi, omniſq́ue generis fructibus feraciſſimi. Iuglandes hîc maximæ atq; altitudinis non vulgaris.Colles qui montē cingunt,campos habent hordeo vberrimos,neque hîc oliuarum deſiderabis copiam. Innumeri in hac vrbe inueniuntur artifices, fabri, coriarij, & id genus alij. Et quoniam maxima apud hos ferri eſt fodina, calces conficiunt equinos. Quicquid autem ex eorum

pro-

prouenit labore,id ad externas deuehunt nationes, in quibus ea desiderari putant: vnde mancipia,glastum syluestre,& quorundam animalium corium sibi conferunt, ex quo scuta construunt durissima belloq; validissima: hæc tandē Fessam ad mercatum deferūt,quorum vice tela,pannus, aliaq; illorum vsui necessaria,mutuò succedunt. Est illud oppidum publicę vię adeò propinquū, vt pueri quotidie prætereuntes illac mercatores summè admirentur,idque præsertim,si inusitato incedant vestitu. Omnes huius montis incolæ illius oppidi imperio atque consilio reguntur. Huius conditores eos fuisse volunt, quos Tagodastum inhabitare antea diximus: idque hunc in modum id factum narrant: Cùm enim inter Tagodastenses nobiles orta esset dissensio, populus neque huic neque illi fauere parti cupiens, Elgiumulia condiderunt, ac nobilibus Tagodastum reliquerunt inhabitandum: quò fit vt in nostra vsque tempora hîc tantùm ignobiles, illic verò solùm nobiles inueniantur.

¶ *Bzo Hascoræ oppidum.*

BZO oppidum antiquissimum in monte altissimo exstructum, à iam dicto Occidentem versus viginti distat miliarib. hoc ad tria ferè passuum millia præterfluit fluuius, quem Serui nuncupauimus.Ciues habet probos mercaturam exercentes, atque circa vestitum satis curiosos: ad eos qui deserta incolunt,pannū, oleum,atque corium transmittunt. Horū montes,oliuis,frugibus,atq; omnis generis fructib.luxuriant: solentq; quotannis vuas desiccare, quæ

colo-

colorem habent atque ſaporem non vulgarem. Ficus hîc vbique copioſa: iuglandes verò tantæ altitudinis reperiuntur, vt in illarum ſummitate Miluus ſibi ſecurè nidum conſtruat: nemo enim eſt, qui eovſque aſcenſu pertingere queat. Habet ea via, quæ ab hac vrbe ad Serui fluuium ducit, hortos vtrinq; elegãtiſſimos atq; amœniſſimos. In hac regione me fuiſſe memini, eo ipſo tempore quo chryſomela, ficus, atque alij huiuſmodi fructus maturi legebantur: vbi ab illius vrbis ſacerdote exceptus fui: hic non procul à templo quodam magnifico habitabat, quod fluuiolus ille prę terfluit, qui per forũ quoq; ſuum habet curſum.

❡ *Mons Tenueues.*

SItus eſt hic mons è regione Haſcoræ, ea Atlantis facie, quæ Meridiem reſpicit: incolas habet permultos, validiſſimos, armis gerendis tam equites quàm pedites aptiſſimos: ingens illic equorum exiguæ magnitudinis numerus. Plurimum in hoc monte glaſti ſylueſtris atque hordei prouenit: ſed frumenti ne ſpica quidem, adeò vt non niſi hordeaceo veſcantur pane. Nullum datur anni tempus, quo non niues hîc reperias copioſas. Magnus item hîc nobilium atque magnatum numerus, qui imperio cuiuſdam parent principis. Huic ſatis largum numerant quotannis tributum, quo ille ſuos alat milites: continuum enim illi geritur bellum cũ montis Tenſitæ inhabitatorib. Princeps mille fermè equites bello aptiſſimos habet, ac totidem ſemper huius montis nobiles propriis alunt ſtipendiis. Sunt præterea & principi centum, partim ſagittarij,

partim ſclopettarij, qui regem quouis euntẽ comitantur. Ego cùm hunc montem inuiſi, principem offendi, qui ſupra modum laudari ab omnibus geſtiebat: cæterùm, quod ad liberalitatem, humanitatem, atque ciuilitatem ſpectabat, non puto facilè reperiri poſſe, qui cum hoc ſit vllo modo conferendus. Linguam Arabicam etſi nõ intelligebat, tamen amabat vnicè: plurimumq́; inde voluptatis capiebat, ſi quis ſententiam illi explicabat, quæ in illius laudem compoſita eſſet. Eo ipſo tempore, quo meus auunculus à Feſſæ rege ad Tombuti regem legatus miſſus erat, in cuius ſodalitio ego quoque eram, cùm Daram regionem ingreſſi eſſemus (diſtat ea regio ab hoc principe centum ferè paſſuum milib.) protinus ille auunculi nomine audito, qui inſignis erat orator atque poëta elegantiſſimus, Daræ principi literas miſit, quibus orauit, vt ille auunculo perſuaderet, illumq́; vt per Tenueuẽ montem Tombutum proficiſceretur, oraret: cupiebat enim hominem videre & alloqui. Auunculus autem id non decere affirmauit, vt qui à Rege legatus aliquò miſſus erat, principes longè à via diſtantes inuiſeret, ac ſic ſui principis ſeriora negocia in longum differret. Verùm ne videretur omnino non morigerus huius principis animo, ſe nepotẽ illuc miſſurum pollicitus eſt, qui hominẽ ſalutet, ac ſuo nomine debitos exhibeat honores. Poſt hæc inſignia quædam dedit ad principem deferenda munera: ſtapedes inauratas artificioſiſſimè fabricatas, vigintiquinq;, ni fallor, aureis emptas: calcaria duo elegantiſſima quindecim aureorum.

Duos

Duos præterea funiculos holofericos, miro artificio filis aureis intertextos, quorum alter punicei erat coloris,alter cerulei . Infuper & librum elegantiſſimum,qui illuſtrium atq; eximiæ ſanctimoniæ Africanorum vitam enarrabat, cum quibuſdam carminibus in laudem huius principis compoſitis. His tandem rebus onuſtus, ego me itineri cómiſi: ſumpſiq; mecum duos equites,qui me ad hunc montem proficiſcentem comitarentur:atq; inter equitandum carmē quoddam in eiuſdem encomium compoſui. Vbi iam eò peruentum eſſet, princeps regiam egreſſus venationi ſeſe parauerat cum ſummo nobilium apparatu. Qui poſtq̄ me aduenisse intellexit, ad ſe accerſiri iuſſit,ac poſt ſalutationē exhibitam,rogauit,quî ſe auunculus haberet: ego illum perbellè valere,ac principi ad omnia addictiſſimum reſpondi. Poſtea hoſpitium egregium parare, ac tantiſper ab itineris moleſtia cóquieſcere iubet, donec à venatione redeat. Vbi verò multa iam nocte à venatu rediiſſet, continuò nos in regiam vocari iuſſit: vbi poſtquam hominem honorificè quoad potui ſalutaſſem,munera ab auunculo miſſa obtuli: quæ,quantum coniicere potui,acceptiſſima fuerunt. Tandem & carmen ab auunculo cópoſitum dedi: quod mox à quodam ſibi legi iuſſit, quem à ſecretis habebat. Interea verò dum ille principi ſingulas explicaret voces atq; ſententias,dictu mirum quantum ipſa facie alacritatis atque gaudij præſeferebat. Abſoluto carmine continuò menſæ accumbit,ac me ſibi non modò conuiuam,verùm & proximū eſſe voluit.

Discumbentib. appositi sunt castores, ac tandem carnes vitulinæ assæ, atque elixæ, sed pane in placentæ fere modum fartæ. Allati sunt præterea & alij permulti cibi, quorum non fuit facilè meminisse. Exacta autem cœna, cœpi principem his tandem alloqui verbis: Habes modò, mi domine, ea munuscula, quæ auunculus tibi ad omnia paratissimus per me misit, quò animi erga te promptitudinis fidem faceret, vtque in tua memoria vel aliquis illi relinqueretur locus: ego verò, idem & sororis filius & discipulus, nihil habeo præter verba, quod tibi ceu principi obseruantissimo offeram: accipe igitur & à me quod nostrũ in itinere potuit parere ingenium. His dictis cœpi illi & meum recitare carmen: hîc princeps summa animi alacritate me (qui iam annos ferè sedecim natus eram) legentem auscultauit, ac quicquid non probè intellexerat, id sibi per interpretẽ exponi iussit. Posthæc à venatu fatigatus, cùm iam multam esse noctem intellexisset, nos oẽs somno operam dare voluit. Postridie summo mane ad ientaculũ vocari iussit, quo lautissimo traducto, centum aureos numerari curauit, quos auũculo deferendos dedit, insuper & tria addidit mancipia, quę auunculum in itinere comitarẽtur. Mihi verò, quinquaginta aureos & equum egregium dari iussit: vtriq; illorum qui mecum venerant, decem aureos dono dedit: auunculo autem renunciare iussit, illud quicquid erat exigui muneris, propter elegãs in illius laudem compositũ carmen exhibitũ fuisse, non propter insignia illa quæ acceperat donaria: nam horum gratiæ relationem

tionem,in reditum à Tombuto differre se affirmauit,quò sui in illũ animi significationem aliquam daret. Deinde per quendam qui illi à secretis erat, nobis viam commonstrari iussit: atq; humanissimè salutatos,valere iussit: se eodẽ die in hostes incursionem facturum affirmans. Ab eo itaq; digressus,ad auunculum sum profectus. Hæc ea de causa hoc loco subnectere libuit, quò & Africam etiam homines liberales & humanos habere doceremus.

¶ *Mons Tensita.*

TEnsita Atlantis pars est, initium habens ex Occidente à iam dicto monte,vergitq; Orientem versus ad montem vsq; Dedes, ad latus verò meridionale eo deserto clauditur, quod apud illos Dara appellari consueuit. Est autem hic mons multitudine hominum abundans,habetq; castella plus minus quinquaginta, & creta crudis lapidibus exstructis muris circun septa: & quia ad Meridiem vergit, ferè semper imbrium expers. Omnia autẽ ea castella ad Daran fluuium exstructa, hæc per tria,illa verò per quatuor miliaria ab inuicem distant. Potentissimus huius regionis princeps equites numerat ferè mille & quingentos,pedites autem numero haud multò minori,quàm princeps ille, de quo modò sumus loquuti. Et cùm inter hos maxima sit consanguinitas, nunquam tamen non potest alter quin in alterũ bellum moueat atrocissimum. Incredibile dictu,quàm sit ille mons dactylis felix,incolæ partim agriculturam,partim mercaturã exercent. Hordeum illis summa pro-

uenit affluentia, verùm frumenti atque carnium tanta apud hos penuria eſt, vt nuſquam ferè ma ior: non enim pecudes neque armenta ea alit regio. Ex hoc monte annuus prouentus viginti millium aureorum ad principem redire ferunt: ſed illorum aureus duas tantùm tertias Italici æquiualet aurei. Maxima ſemper inceſſit inter hunc principem & Feſſę regem familiaritas atq; conſuetudo, adeò vt frequentiſſimè alter alteri inſignia miſſitet donaria. Memini me cum primis inſigne ab hoc principe ad regē miſſum vidiſſe munus, quinquaginta nempe mācipia maſcula & totidem fœminea ex Nigritarū regione collecta, decem eunuchos, duodecim camelos, vnum camelopardalum, ſtrutiones decē, ſedecim feles ex iis quæ excrementum odoriferum emittunt, tum & eius excrementi libram vnam, electri libram vnam, ac ferè ſexcenta coria animalis cuiuſdam quod apud illos Elamt appellatur, ex quibus clipeos ſibi conficere ſolent, valetque quodlibet corium Feſſæ aureis octo. Mancipiorum maſculorū ſingula viginti aureis erant empta, fœminæ verò quindecim. Eunuchus aureos quadraginta æquiualebat, camelus quinquaginta, felis ducētos: muſci iam dicti excrementi atq; electri libra vna, ſexaginta apud hos emitur aureis. Mittebantur vnà cum his quæ iam enumerauimus & alia permulta, quæ breuitatis cauſſa conſultò hic omiſimus. Ego, cùm hæc ad regem deferrentur donaria, vnà præſens aderam: orator natione Nigrita fuit, corpore humili atq; obeſo, cæterùm idiomate atq; moribus pluſquam ſatis

barbaris: hic Regi literas obtulit ineptiss. atque imperitissimè depictas, sed multò rudior atque ineptior ea fuit oratio, quã pro suo principe coram rege pronunciauit, adeò vt rex ipse cum omnibus qui tum aderãt, vix risum temperare valerent, quin cogebantur omnes os aut veste aut manu tegere, ne plus satis viderentur inciuiles. Finita tamen oratione, Rex oratorẽ splendidissimè excipi iussit apud summi templi sacerdotem, apud quem per aliquot dies cum quatuordecim sociis, quos secum adduxerat, commoratus, tandẽ regis liberalitate asymbolus ad suum principem reuersus est.

¶ *Mons Gogidema.*

EST prædicto monti & alius quidam confinis, quem Gogidema nominant. hic ad Septentrionalem tantùm faciem incolas habet: ea verò pars quæ Meridiem respicit, habitatoribus omnino vacua est: cuius rei hãc rationem esse affirmãt, quòd cùm Marocci Rex Abrahamus ab Elmadi discipulo prostratus regnoq; pulsus esset, ad hunc montem cõfugerit. Incolæ Regis excidio commoti, omnibus modis (sinistro tamen Marte) illi auxilio venire studuerũt: Quod vbi resciuit Elmadi discipulus, in hos maximo exercitu, maximaq; animi furia cõmotus, omnes illorum mansiones atq; pagos incendio deleuit, habitatores partim in fugam egit, partim interfecit. Ea verò facie quæ incolas habet, vilissimos tantùm, pannosos atque abiectissimos homines reperias: hi olei atque hordei exercent mercaturam: neque hîc aliud præter hor-

deum prætérque oliuas prouenit. Satis magna apud hos caprarũ & mularum copia eſt, verùm mulæ & equi exiguæ admodum ſunt magnitudinis. Huius montis cùm ſitus tũ qualitas prohibet, quò minus habitatores libertatẽ obtineant.

Teſeuon.

TEſeuon duo ſunt montes contigui, habentq; à ſupradicto ex Occidente initiũ, finem verò in monte Tagodaſto. Incolæ paupertate ſumma premuntur: nihil enim illorum agris præter hordeum & millium prouenit. Ex hoc monte ſcaturit flumen quoddam, quod inde per campos fluit amœniſſimos. Sed quia hi montani nunquam in campos illos deſcendunt, hinc fit, quòd illud flumen ab Arabibus tantummodo occupetur. De his hoc loco ſatis dictũ eſt, nunc ad Tedletis deſcriptionem veniamus.

Tedletis Regionis deſcriptio.

TEdles regio non vſqueadeo ampla, principium habet à flumine Serui, idque ex Occidente, finitur autem ad fluuium Ommirabih, hoc eſt ad caput iam dicti fluuij: ex Meridie Atlante terminatur, ex Septentrione autem eo loco finẽ habet, vbi Serui in fluuium Ommirabih prolabitur. Eſt ferè hæc regio figura triangulari: naſcuntur enim duo hæc flumina ex Atlante, fluuntque Septentrionem verſus, paulatim ſeſe aſtringentia, donec in vnum confluant.

Tefza Tedletis oppidum.

TEfza totius Tedletis celeberrimum oppidum, ab Africanis in Atlantis coſta conditum, ab ipſa planicie quingẽtis circa paſ-

ſuum milibus ſitum eſt. Huius murus ex Tybur tino marmore extructus, qui illorum idiomate Tefza appellari ſolet, hinc & oppidum ſibi nomen ſumpſiſſe aſſerunt. Hanc ditiſſimorum om nis generis mercatorũ turba maxima inhabitat: ducentæ ferè hic reperiuntur Iudæorum, mercaturam variáque vitæ munera exercentium fami liæ. neque hic deſiderabis exterorum copioſam affluentiam, qui inde chlamydes cum cucullis auferunt inconſutas & nigras, Ilbernus vulgò no minant: harum non tam in Italia, quàm in Hiſpania copioſus eſt numerus. Nulla ferè Feſſæ mercatura eſt, quæ nõ in hoc oppido reperiatur: quòd ſi quis mercator velit ſuas merces in alias cõmutare, facilius extrudit: indigenis enim mul tæ ſunt merces, veluti mancipia, equi, glaſtum, tergora, atq; id genus mercimonia: quæ quidem ſi non niſi prõpta pecunia diſtrahere velint, tum verò æquum valorem non adipiſcuntur. Nummum habent tantùm aureum, neque imagine, neque vlla inſcriptione inſignitum: veſtitus ſatis cultus atq; ornatus: mulieres forma moribusq; præcellentes. Multa hoc in oppido reperiuntur templa, multi ſacerdotes atque iudices, fuitque optima ſemper inter illos Reſp. ſed in peius ſem per degenerantib. rebus, varia poſtmodum ſub-orta diſſidia atq; bella, adeò quòd quidam hinc expulſi ad Feſſæ regem venerunt, ſupplicesq; rogauerunt vt illos alicuius ſatellitij auxilio in pa triam reſtitueret, ea lege vt illi feliciter pacatis omnibus, regi id oppidum in manus traderent. Conditio placuit, Rex mille equites expeditiſſi-

mos

mos mox ad hanc rem peragendam in promptu habuit,his insuper & quingentos sagittarios atq; ducentos sclopetarios equites addidit. Præterea quibusdã Arabibus (Zuair vulgò dictis, hi equitum quatuor ferè milia sub se habent) rescripsit, vt si fortasse eorum auxilio opus esset, mox illi cũ suis copiis suppetias ferrent. Huic exercitui rex quendam ducem præfecit strennuissimum, quẽ Ezzeranghi dicebant. ille mox vbi iam sua tentoria oppido vicina fixisset,cœpit oppugnationem cum oppidanis conferre. Verùm vbi res summis viribus attentata esset, ciuium animi armis belloq; paratissimi exterorum conatum facilè reddiderunt irritum. huic quoque accessit, quòd vicini Arabes Benigebir appellati,oppido cum.5000.equitum exercitu subsidio veniebãt. Quod vbi Fessæ dux animaduertisset, continuò obsidione soluta in aduentantes subitò irruit Arabes:quibus post triduum fusis,ille tutò se rursus ad obsidionẽ recepit. ciues vbi omnem sibi ab Arabibus spem ademptam viderent, legatis cum hoste pacem attentare seriò cœperunt, quã vt facilius impetrarent, oẽs se sumptus restituturos,quos Rex in hanc expeditionẽ insumpserat,deinde & singulis annis plusquã decies mille aureos missuros polliciti sunt, ea tamen lege, vt illi in quorum gratiam Rex milites miserat, oppidum ingressi, ab omni Reip. regimine secluderentur. Illi verò,postquam cõditiones intellexerunt,ducem his verbis sunt aggressi: Si tuo præsidio contingat nos in pristinam redire dignitatẽ atque statum, aureos numerabimus plusquam

100000. neque est quòd quisquam iniuriam sibi aut vim vllam illatam iri formidet, neminem enim ne minimum quidem detrimenti à nobis passurum certissimùm pollicemur: quin ab aduersariis tantum redditus bonorum nostrorum exigemus, quæ per tres annos continuos inuitis legibus sibi vsurpauerunt. excrescet autem pecunia ad summam vsq;.30000. aureorum, quos tibi in solidum pro omnibus nostro nomine insumptis laboribus, vel lubētissimè persoluemus. dehinc & redditus huius regionis ad te quoque redibunt, qui aureos circiter. 20000. producunt. præterea corradentur tibi ex Iudeorum tributo aureorum decem millia. His itaque præfatis, totius exercitus dux ciuibus renunciari iubet, Fessæ regem his qui secum venerant sanctissimè promisisse, se illis nunquam defecturū, donec ad optata peruenerint: quare illos regere malebat, quàm qui iam adhuc oppidum illud occupabant, idq; multas ob caussas: quocirca, inquit, si in Regis deditionem vos concedere statuistis, nihil quicquam mali vobis euenturū habetote: sinautem ad extremum lubet vestra isthac persistere pertinacia, extremum à vobis teruncium exacturum regem certissimùm scitote. Hæc vbi populus intellexisset, subitò in varias scindi cœpit partes: erant enim qui Regi per omnia fauebāt, alij perpetuum gerere bellum, quàm regem admittere malebant: adeo vt iurgiis, rixis, atque dissidiis tota vrbs mirum in modum adimpleretur. quod tandē per exploratores ad obsidionis ducem peruentū est, qui mox dimidium sui ex-

ercitus

ercitus ad arma vocari iussit: ac illorum opera trium horarum spatio vrbe potitus est, idque vel absque minima suorum strage. nam qui ex oppidanis regi fauebant, intus portas suis munimentis nudabant, idem agebant foris & illi, qui obsidionem iam per aliquot dies tenuerãt, neq; quisquam illorum resistebat conatui, idque fortasse propter intestina illa quæ iam diximus bella. Tandem Fessani exercitus dux, vrbem ingressus, regis signa in foro atque in mœnibus attollere iussit, equites totam circumagere vrbem voluit, ne quis ciuium hinc aufugere posset: deinde militibus per preconem nunciari præcepit, vt si quis vel minimã ciuibus inferret iniuriam, continuò capite plecteretur. Mox omnes alterius factionis duces ad se captiuos adduci imperauit, quibus tantisper carceres minatus est, donec Regi abundè, quicquid in illo exercitu consumptũ erat, satisfactũ esset: summa autem ad duodecim aureorũ millia accreuerat, quam ilico captiuorũ vxores atq; cognati annumerauerunt. Necdum tamen illis libertas est concessa: nam illi in quorum gratiam Rex milites miserat, omnia sibi restituta volebant, quæ per aliquot annos sibi inuitis legibus adempta affirmabant. Asseruati igitur captiui in proximũ diem, quo summo mane vtrinq; producti sunt oratores atque causidici, qui coram iudice atque duce dissidia finirent. Verùm post prolixam admodum inter eos disceptationem, nihil omnino cõuenire potuit, quin dux tædio affectus se ad cœnam cõtulit. Posthęc captiuos sibi adduci iubet, ac debitum vt exsol-

uant

uant argentum hortatur,ni malint ad Fessæ regem deduci,qui duplum (inquit ille)aut eò plus sibi exacturus est. His itaq; verbis attoniti,vxoribus rescribunt,vt alicunde eas corradere pecunias velint,alioqui de se actũ esse. Octo posthæc diebus,mulieres cum aliquot aureis annulis, armillas,aliaq; id genus ornamenta attulerũt, quæ 28000. aureis æquiualebant: hæc enim dare pro maritorum liberatione,quàm quib.pollerent diuitiis ostentare,malebant: quasi exhaustis pecuniis coactæ fuissent,mundum adferre muliebrẽ. Vbi igitur & Regi & aliis ciuibus abundè satisfactum esset,adeò vt nihil obesse videbatur quò minus illi liberarentur captiui,illos in huncDux alloquutus est modum: Ego, Domini mei, Regi omnia significaui,quæ hîc acta sunt,quod tamẽ me malè habet: nam ego vos nullo modo dimittere auderem,ni prius id mihi regiis fuerit concessum literis. Atqui vos bono esse animo velim, quia quandoquidem cuiq; quod suum erat,bona fide reddidistis,nemini dubium,quin vos propediem in pristinã restituat libertatem.Hac eadem nocte dux quendam ad se vocauit,cuius sæpenumero consilio feliciter vsus fuerat, ac quopacto plures pecunias ex iisdem extorquere posset,rogat: adeò vt culpa tamen atq; perfidia carere videretur. Ad quod ille: Finge te à Rege literis ad hoc coactum,vt illos ad vnũ omnes capite trunces: verùm misericordia commotum, non posse tantum facinus perpetrare in innoxios: ceterùm te illos Fessam missurũ,quò Rex pro arbitrio aut puniat aut cõdonet. Fictæ igitur sunt tanquam

à

à Rege missæ literæ, quas dux postridie quadraginta duobus illis (tot enim erant captiui) flebili voce ostendit. Sinistrum de vobis nuncium (inquit) ad Regem peruenit, amici mei, vos nescio quid conspirationis in aĩo habuisse: quapropter his literis q̃ arctissimè iniungit, vt vobis omnib. ense caput auferam: id autẽ etsi animo maximè inuito, tamen principi mos gerendus est mihi, nisi meipsum quoq; perditũ iri malim. Quibus intellectis cœperũt miseri multis lachrymis ducis implorare misericordiam. Ille etiam lachrymas simulans: Quandoquidem, inquit, nihil iam melius occurrit, quod eligamus, ego vos cum aliquo equitum numero ad Regem mittam, cuius fortassis aliquo modo iram mitigare poteritis. Hîc captiui illi multò q̃ antea tristiores effecti, se dijs atque ducis benignitati cõmendare, multoq; cum luctu illius implorare clementiam cœperunt. Continuò interuenit alius quidam, qui vt aliquam inter se auri summam inuenirẽt, hortatus est, quæ fortè Regis animum flecteret: ducemq; captiuorũ nomine orare videbatur, vt & ille apud Regem literis quantum posset efficere vellet. Idem omnes vna voce captiui agebant, ad Regem se bonam auri vim missuros, nec non & ducẽ amplissimis donis salutaturos pollicebantur. Hîc ille, quasi conditio non vsqueadeò placuisset, tandem quantum auri ad Regem mittere statuissent, rogat: hic aureos .1000. ille .500. alius verò .800. numeraturũ promittit. At quasi hoc parum fuisset, finxit dux nolle se Regi tantillum renũciare: sed præstabit, inquit, vos ipsos

Re-

Regem adire, futurum forsitan vt melius quàm speratis cum illo agatis. Illi autem metuentes ne si Regem adirent, malè secum ageretur, multò q̃ antea feruentius instare atq; rogare, vt ipse quantum posset, illorum cósuleret saluti. Quare dux tandem tanquam precibus victus, in hunc illos alloquitur modum : Vos hîc quadraginta duo nobiles atque ditissimi, si mihi singuli duo aureorum millia pollicemini, vestro omnium nomine id Regi indicabo, speroq́ue me hoc pacto persuasurum: quòd si ea conditio non arriserit, ego vos ilico in Regis aulam relegabo. Conditionem omnes accipiunt, ea tamē lege, vt quisq; pro facultatum ratione numeraret, atque vt numerādi tempus in quindecim ꝓduceretur dies. Duodecimo die, finxit à Rege missas literas, quibus significabatur, regem ducis gratia erga captiuos mitiorem redditum. Decimoquinto die numerata sunt duci octuaginta quatuor aureorum millia: neq; potuit ille satis mirari tantam auri vim in tam angusto oppidulo, inter .42. tam subitò reperiri potuisse. Pòst suo Regi quid actum esset rescripsit, atque quid de auro agendum sit rogauit. Rex statim cum duobus qui ei erant à secretis, centum equites misit, qui aurum adferant. Qui libertati erāt restituti, duci equos, mancipia, muscum, aliaq́; id genus munera miserunt aureis plusquam .2000. empta: gratiasq́; egerūt pro recuperata salute maximas: illud rogātes, vt quicquid erat muneris, æqui boniq; consuleret: nam nisi exhaustæ omnino pecuniæ fuissent, multò sumptuosiora se daturos affirmauerunt.

Pa

Paruit igitur ab eo tempore ea regio Fessæ Regi, nec non & imperio iamdicti ducis (Ezzeranghi vocabant) donec à quibusdam Arabibus proditoribus interfectus est. Recipit & in hunc vsque diem Rex ab ea ciuitate aureorũ. 20000. singulis annis prouentũ. In hac narratione aliquantulò q̃ par erat ꝓlixior fui, id eò fortasse, quòd his ego omnibꝰ interfuerim, bonâq; nauauerim operã vt ciues liberarentur: neq; me vnquã memini maiorem vidisse auri cumulũ, q̃ qui his astutia ademptus fuit. Imò ne ipse Rex quidem vnquam tantũ vno tempore auri penes se habuit: quãuis enim quotannis. 30000. aureos recipiat, nunquã tamen tantũ potuit vno momento colligere cumulum: id quod & de huius patre affirmant nõ pauci. Gesta sunt hæc Anno. 915. Christi verò M. D. VI. Nunc mihi hoc loco perpende, quid humana possit in extorquẽdis pecuniis efficere industria. Miratus est Rex hanc auri summã, sed multò magis postea cuiusdã Iudæi miratus opes, qui solus plus exoluit, q̃ omnes antea enumerati ciues. fuitque huius opulentia in causa, vt Rex à Iudæis collationem. 50000. aureorum exegerit, eò quòd eius hostibus nonnihil fauisse dicebantur. Ego ipse illum sum comitatus, qui Regis nomine aureos à Iudæis recepit.

¶ *Efza Tedletis oppidum.*

ATefza duobus passuum millibus sitũ est, familias habet ferè sexcentas in colliculo ad Atlantis radices sito, constructũ. Multos hic Mauros atq; Iudęos reperias, qui bernussi conficiunt. Incolæ aut alicui artificio, aut agricul-

culturæ ſunt addicti, parentq; Tefzanitarum imperio. Horum fœminæ lanificio ſunt præcellentes, adeò vt eas plus lucrari dicāt, quàm eiuſdem oppidi viros. Inter id oppidum & Tefzam præterfluit fluuiolus quidam, Derne incolæ vocant, naſcitur autem ex Atlante, ac per illius regionis campos fluens, tandē in Ommirabih delabitur. Habes ex vtraque fluuij parte hortos amœniſſimos atq; ſpacioſiſſimos, in quibus nihil fructuū deſiderare poteris. Ciues habet liberaliſſimos atque humaniſſimos, mercatorib. illac iter facientibus libere hortos ingredi, atque inde quantum velint fructuum ſibi decerpere licet. Nulla gens in perſoluendo debito tardior: nam etſi mercatores præſentes annumerant pecunias, ea lege vt ab oppidanis barnuſſum intra trimeſtre recipiāt, in integrū tamen interdum illis eſt exſpectandū annum. Ego in hoc fui oppido eo tempore quo Regis exercitus Tedletem occupabat, atq; tum ſe Regis dediderunt imperio. Regij exercitus duci, cùm ad hos ſecundò iam veniſſet quindecim equos totidemq; mancipia dono dederunt. Deinde &.15.vaccas obtulerūt, quo ſuæ erga Regem fidei atque animi fidem facerent.

¶ *Cithiteba.*

AB Africanis in monte excelſo exſtructa, à prædicto oppido Occidentē verſus decem ferè diſtat paſſuum milibus. Incolis ditiſſimis atq; nobilibus ditiſſima: & quoniam apud hos quoque barnuſſum confici ſolet, hinc fit quòd magnā ſemper hic reperias mercatorū multitudinem. Perpetuæ hic niues in montis

M iugo,

iugo: qui ciuitati circumiacent campi, vineis ac hortis ſpacioſis ſunt amœniſſimi, prouenitque illis tanta fructuum copia, vt in foro nullos omnino fructus reperias. Horũ mulieres albiſſimæ, & quia pinguiores acceptiſſimæ, multoq; argẽto ornatæ incedunt: oculi atque capilli ſubnigri. Incolæ moroſi plus ſatis, nunquã regis (qui Tedletis ſibi deuicerat reliquas ciuitates) imperio parere voluerunt: quin duce quodam mille equites collegêre, q̃bus ita regio ſeſe oppoſuerunt exercitui, vt non ſemel illi periculum fuerit, ne non quod partum erat, rurſus amitteret. Poſthæc Rex vnà cum fratre auxiliares ſuo Duci copias miſit, verùm ille quoq; infauſto pugnauit Marte. Tandẽ vbi bellum in totum triennium protraxiſſent, huius ciuitatis dux à quodam Iudæo regis iuſſu veneno necatus eſt: ſic tandem hanc ſibi quoq; Rex prouinciam nactus eſt, anno Hegiræ. 921.

¶ *Eithiad.*

OPpidulum hoc in quodam Atlantis colliculo ab Africanis exſtructum, familias numerat plus minus trecentas. Ex montis tantùm parte muros habet, nam ea facies quę planiciem reſpicit, tam eſt rupibus munita, vt muro nequaquam egere videatur. A Cithiteba miliaribus circiter. 12. diſtat. Templum hic anguſtum tamẽ ornatiſſimum eſt, quod circum ſe riuulum habet ad fluminis ferè modum. Incolæ ditiſſimi atque nobiles, frequentiſſima illis mercatorum tam incolarum quàm exterorum ſemper eſt copia. Qui hic habitant Iudæi, partim artem,

tem,partim mercaturã exercent. Innumeri hic fontes,qui per montis rupes erumpentes in fluuiolum oppido ſuppoſitum delabuntur. Ex vtraq; fluuij parte horti reperiuntur vuis,ficubus atque iuglandibus fœliciſſimi. Coſtę item huius colliculi oliuis ſunt feraciſſimæ. Mulieres nõ minorem habent formę quàm ciuilitatis portionẽ, multo ornatæ ſunt argento,annulos tum digitis tum brachiis addunt elegantiſſimos. Campus illis omnis generis frugibus,collis autem hordeo atq; capellis aptiſſimus eſt. Noſtro æuo ſibi Raoman Benguihazzan id oppidulum vſurpauit, ac ad extremum vſque vitæ diem eo potitus eſt. Ego quoq; ab huius regionis ſacerdote hoſpitio exceptus fui, anno. 921.

¶ *Seggeme Tedletis mons.*

ETſi Meridiem reſpicit hic mons, tamen inter Tedletis mõtes adnumerari volunt. Initium habet ex Occidente à monte Teſauonio, extenditur autem Orientem verſus ad montem Magranum, vnde & Ommirabih fluuius notiſſimus ſuum habere exordium dicitur. Meridies illum Dedete monte terminat. Huius accolas à Zanagatibus genus traxiſſe volunt: habiles ſunt,alacres,animoſi,belloq́ue valentiſſimi. Illorum arma ſunt iacula,gladij incurui atq; pugiones. Mira illis quoque in mittendis ſaxis dexteritas atq; vis eſt. Continuum illis cum Tedletis incolis bellum geritur,adeò vt mercatorib⁹ illac tranſire non liceat,niſi fide publica interpoſita, maximoq́ue pecuniarum diſpendio. Adeò non voluptariæ illorũ ſunt manſiones, vt ternæ

interdum aut quaternæ in vnam sint constrictę domus. Caprarum hic maxima est copia, nec nõ & mulorum asini staturam vix excedentium, hi pabulum sibi iis in nemoribus quærunt, fitque sæpenumero vt à leonib⁹ dilanientur. Nulli vnquam voluerunt parere principi, adeò enim scabrosus atque difficilis mons est, vt inexpugnabilis ferè videatur. Nostro tempore conatus est dux ille qui Tedletis sibi oppida deuicerat, & in hos quoq; mouere arma. Quod vbi montani animaduertũt, collecto copiosissimo exercitu, se in quodam montis loco condunt, quà mox transituros hostes sciebant. Postquam verò vidissent equos omnes montem ascendisse, subitò ex insidiis irrumpentes se in hostes conijciunt. Bellum nõ admodum prolixum fuit, verùm plusquam satis cruentum: ducis nanque exercitus montanorum vim ferre nõ potuit, neq; ascendere, neq; descendere dabatur: quare cum hoste cominus ad extremum vitæ spiritum dimicandum erat. Multi vnà cum equis à rupibus disiecti, animam cadendo exspirauerunt: reliqui aut capti, aut interfecti sunt, adeò vt quenquã vix saluum inde aufugisse crediderim. Captiui autem omnium miserrimi fuerunt: nam cùm viri captiuos interficere nollent, eos vxoribus dilaniandos dederũt, quæ miseros non aliter ac si beluæ fuissent, crudelissimo affecerũt mortis supplicio. Ab eo tempore nullum omnino habuerunt cum Tedletanis commercium, neq; etiam illorum opera magnoperè egere videntur: magnã enim habet ille locus hordei, pecudũ, atq; fontium copiam: nisi

quod

quod fortasse ab omni mercatura excludantur.

Magranus mons.

ALiquantò vltra iamdictum montem situs est Magran⁹, qui ex Meridie Farclam regionem deserto confinem respicit: ex Occidente initium ferè sumit à Seggeme, in Oriente verò ad radices Dedetis finem habet. Perpetuis cooperitur niuibus, incolæ pecudib. atq; armentis opulentissimi, adeò vt non vno possint manere loco. Domos sibi ex quarundam arborũ cortice construunt, quibus tectum ex perticis gracilioribus compositum addunt: trabes huiusmodi sunt circuli, è quibus cistarum coopercu-lum, quam secum mulieres Italæ in muli dorso gerunt, cum aliquò proficiscuntur. Integra illis hunc in modum domus quibusdá circunfertur mulis, donec locum aptum inuenerint: quẽ vbi nacti sunt, in eo domos figunt, ac cum tota familia tantum temporis remanent, quantũ gramen illis sufficere potest. Vernis tamen temporibus fixas sibi seruant mansiones, stabula componũt admodum humilia, quibus tectum ex frondibus consertum addunt, atq; in iis armenta noctu seruantur: & ne frigus illis impense noceat, ignem stabulo propinquum construunt maximum: fit autẽ sæpenumero, vt ignis ventis agitatus stabulum inuadat, adeò vt nisi pecus fuga saluti consuleret, in maximo esset vitæ periculo: quemadmodũ igitur nullos habent domus parietes, sic neque stabula. Maximo indies à leonibus atque lupis afficiuntur incõmodo. Vestitus atq; ritus illis omnino iidem sunt cum iis, quos

prædictum montē occupare antea diximus,nisi quòd hi domos ligneas,illi verò lapideas sibi habeant. Fuimus & nos in hac regione anno.917. cum Dara Fessam rediremus.

Dedetis montis descriptio.

EXcelsus atque frigidissimus hic mons fontes habet quāplurimos, totus nemorosus. à Magrano initium sumit ex Occidente, finiturq; non procul à monte Adesano: in Meridie Todgæ campis confinis est. patet autē in longum octuaginta ferè passuum millibus.In huius montis summitate antiquissima fuit fabricata ciuitas, cuius propter ruinam rara tantùm hodie visuntur monumenta: muri nempè ex candidis lapidibus, in quibus quasdam inscriptiones videre licet, quas nec incolæ intelligere possunt. Permulti adhuc in ea perstant sentētia,vt illam à Romanis conditā arbitrentur: verùm ego nullum vnq̄ rerum Africanarum historiographum inueni,qui illud affirmet, aut qui de ea ciuitate scribat. Nisi quòd Serif Essacalli in quodam suarum historiarum libro Tedsi mentionem faciat, quam Segelmessæ atq; Daretæ confinem scribit: sed non indicat,sit ne in Dedete monte fabricata nec ne. Nos tamen eandem esse iudicamus:nam in ea regione non alia quàm hæc reperiri ciuitas potest. Incolæ,vt verum fatear,vilissimi sunt: horum pars maxima antra inhabitant: illorū cibus hordeum est atque Elhasid, hoc est hordei farina aqua cum sale elixa, vti antea diximus,cùm Heæ regiones describeremus: nam nihil hîc omnino præter hordeum reperiri potest. Maxima illis capra-

caprarũ atq; asinorũ copia: antra aũt in quibus pecudes seruare solent, nitro mirum in modum sunt referta: adeò vt nó dubitem si hic mons Italiæ vicinus esset, quin singulis annis inde plus q̃ 25000. aureorum prouentus colligeretur. Verùm tanta est illorum cùm ignauia tum inscitia, vt ad quid nitrum conducat prorsus ignorent. Tantam illi in vestibus præseferũt ignauiam, vt plusquá dimidia corporis pars nuda remaneat. Mansiones habẽt admodum deformes, multoq; caprarũ numero fœtidas. Toto hoc monte neq; castellum, neque oppidum inuenias muris cinctum: si quando domunculam exstruere velint, lapides tantum lapidibus sine aliqua calce super imponunt, tectum autem ex rudere conficiunt, quod & in quibusdam locis Sisæ atque Fabriani videre licet: reliqui vt iam diximus, antra inhabitant, neque vnquam me maiorem vidisse pulicum copiam memini, quàm apud hos. Sunt prætera & proditores, furtis, rapinis nec nó & rixis addictissimi, ita vt vel minimo cómoti verbulo, non rixentur modò, verùm & se mutuo interficiant. Neque Iudicem, neque sacerdotem, neque alicuius probitatis rectorem habent. Nullus hic mercator reperiri potest: nam cùm incolæ perpetuum agant ocium, nec operæ quicquã inter illos sit, nihil mercatoribus est negotij. Quòd si quis merces per illorum regionem deuehere studuerit, nisi ab illorum duce fide publica sit munitus, ei periculum est, ne bonis omnibus spolietur. Si verò merces illorum non videantur conuenire necessitatib. harum partem quartam pro

tributo sibi exigunt. Horum mulieres sordidissimæ, multoq́ue quàm viri pannosiores. Illarum conditionem asinorum posthabendam dixeris, adeò perpetuis sunt laboribus impeditæ: atque vt semel dicam, nullus fuit in tota Africa locus qui magis me tædio affecit: tamẽ illac mihi iter necessariò fuit, dum cuiusdam iussu Marocco Segelmessam proficiscerer, anno 918.

Ioannis Leonis Africani descriptionum Africæ rerumq́; in ea memorabilium

LIBER TERTIVS.

¶ *Fessæ exactissima delineatio.*

ESSÆ regnum in Occidente à flumine Ommirabih initium ducit, finitur autem in Oriente Miluio flumine: Septẽtrio Fessam partim mari Oceano, partim Mediterraneo claudit. Diuiditur autem Fessa in septem regiones: Temesnen, Fessæ tractum, Asgaram, Elhabetum, Errifam, Garetum, & Elchausum: habuitq́; quondam harum quælibet suum ducem: neq; semper Fessa regiam habuit sedem, sed à quodam Apostata exstructum, remansit ibi huius posteritas annis ferè centum & quinquaginta. Huic successit Marinorum familia, quæ omnium prima Fessæ regni dedit nomen, suasq́; hîc fixit sedes, idq́; rationib. quibusdam, quas in eo libello, quẽ de rebus Mahumetanis scripsimus, copiosius enarrabimus. nũc singulas partes suo ordine, summo

mo quoad fieri poterit cópendio, perſtringamus.

¶ Temeſna Feſſæ regio.

IN Occidente initium habet à flumine Ommirabih, finiturq́ue Orientem verſus Buragrago fluuio: Meridies hanc regionẽ Atlante, Septentrio autẽ mari Oceano claudit. Perpetua eſt planicies, patetq́ue in longum ex Occidente Orientẽ verſus octuaginta ferè paſſuum millib. ab Atlante autem ad Oceanum vſque ſexaginta circiter numerantur miliaria. Fuit ferè ſemper hæc regio totius Africæ caput: habuit namq; oppida plus minus quadraginta, caſtella verò trecéta, quę incolas omnis generis Barbaros habuit. Anno Hegiræ trecenteſimo vigeſimo tertio, à tributo liberata fuit à quodam concionatore hæretico, Chemim Mennal filium vocabant. Hic populo Feſſano nullum principi neq; tributũ neq; honorẽ exhibendum perſuaſit, quòd homo eſſet plus ſatis iniquus: tum etiam ſe prophetam ꝓfeſſus eſt: quare mox nó religionis modò, verùm etiam & totius Reipub. negotia ſibi vſurpauit. Tandem bello cótra Feſſæ regem moto (hic cum Zenetis bellum gerebat) eò res rediit, vt pacis leges hæ fuerint inter illos ſancitæ, quòd hic Temeſnam, ille verò Feſſæ ſibi ditionem ſeruaret, neque poſt hæc alter alteri quicquam noceret. Tenuit hic imperiũ annis circiter trigintaquinque: poſt hunc verò eius ſucceſſores annis ferè centum regno potiti ſunt. Aſt vbi Ioſephus Maroccum condidiſſet, conatus eſt & hunc in ſuam redigere ditionem. miſit ergo doctores atq; concionatores quamplurimos, qui hominem ab hæreſi

resi auocarent: atque, si modò fieri posset, sine armis illius se dederet imperio. quod vbi incolæ animaduertunt, vnà cum prædicti concionatoris cognato in quadam vrbe (Ansa vocabant) consilium inierunt, vt legatos Marocci regis interficerēt: quod tandem fecerunt. post hæc exercitu quinquaginta millium collecto, Maroccum eo animo suas traduxere copias, vt Luntinos cũ principe regno expellerēt. Hoc vbi nuncium ad Iosephum allatum esset, dictu mirum, quantum inde conceperit animi mœrorem. Expeditissimo igitur atque numerosissimo exercitu non hostium expectauit aduentum: quin agmen ex insperato Temesnam tertio duxit die, atque iam Ommirabih cũ suis transmiserat, cùm Temesnitę huius perterriti copiis, Buragragum fluuium transmiserant, Fessamq; omnes confugiebãt. Rex autem adeò totam depopulatus est Temesnam, vt ne puellis qdem pepercerit, quin omnes gladio subiicere iusserit. Remansit huius exercitus per octo menses in ea regione, atque ciuitates omnes sic deleuit, vt exigua tantùm hodie illarum videre licet monuméta. Fessæ verò rex vbi Temesnitas iam aduentare intellexisset, induciis cùm Zenetis pactis, se cum ingenti exercitu in horum copias conuertit. Hos tandem ad Buragragũ multa iam fame atque inedia fractos repperit, illisq; vlterius progregiendi omnem facultatem ademit, quare præruptos montes atq; syluas adire coacti sunt. Postremò regiis copiis circumacti, nonnulli fluminis aquis submersi, alij ab excelsis rupibus præcipitati, reliqui ab hostibus miserè trucidati

sunt

ſunt. Decem igitur menſium interuallo, adeò omnes Temeſnitæ deleti ſunt, vt perpaucæ admodum relictę ſint ab eo bello eius populi reliquiæ. Luntunorum porrò Rex Ioſephus poſthæc Maroccum rediit ſuas copias reparaturus, quò Feſſę Regem bello peteret. Temeſnam autem habitatoribus vacuam, feris tantùm inhabitandam reliquit. neque prius nouos ea regio ſibi incolas recepit, quàm centum & quinquaginta pòſt annis Manſor à Tuneto rediens quoſdam ſecum Arabes adduxit, quibus Temeſnam inhabitandam reliquit. Hi tantiſper ſibi id regni occupauere, donec quinquaginta ab eo tempore annis Manſor regno pulſus eſt: atque tum demum à Luntunis eiecti, ac in extremam calamitatem redacti ſunt. Quibus tranſactis Marinorum Rex Zenetis atque Haoaritis eam regionem dono dedit. Hinc factum eſt quòd Zeneti atque Haoaritæ Luntunis vt plurimũ ſemper fauiſſe, ac à Marocci principis impetu ſecuros reddidiſſe creduntur. Ab eo ergo tempore Temeſnam tranquillè occuparunt, ac in tantum nunc creuiſſe dicuntur (centũ annis ni fallor illorum vix ſtetit imperium) vt regẽ Feſſæ nihil formident. equites enim .60000. aut eò plus numerant, caſtra verò ducenta. Ego maximam cum illis habui conſuetudinem atq; notitiam, quare & ſingula quæ hîc memoratu digna reperiuntur, enumerabo.

Anfa Temeſnes oppidum.

AMpliſſimũ hoc oppidum à Romanis in Oceani littore exſtructũ, ab Atlante Septentrionem verſus ſexaginta, ab Azemuro

muro Orientẽ verſus totidem, à Rabato autem Occidentẽ verſus, quadraginta diſtabat paſſuum milib. Ciues habuit humaniſſimos atque opulentiſſimos: ager illis omnibus frugum generib9 fœcundiſſimus: neq; eſt vlla in tota Africa ciuitas, quę cum hac ſitu locíque amœnitate certare queat. Planicies illi (præterquã in Septentrione, nam ea parte mare reſpicit) patet in longum octuaginta ferè paſſuum milib. Templa quondam habuit magnificè exſtructa, officinas complures, palatia inſignia: cuius rei facilè fidẽ facient, quæ in hunc vſq; diem relicta ſunt monumenta. Spacioſi illis fuere horti, è quib9 & hodie magna fructuum copia decerpitur, melonum præſertim ac citrioli: quæ omnia maturitatẽ medio Aprili attingũt. quare incolæ ſuos fructus Feſſam deferre ſolent, quòd multò citius matura colligantur, q̃ Feſſæ. Veſtitus illis cultus eſt atq; ornatus, fuitq; ſumma eis ſemper cum Luſitanis ac cum Anglis conſuetudo. Eruditorum hîc copioſus numerus eſt. Verùm duas ob cauſas huius loci ruinam euenisse volunt, primò quòd ſupra modum libertatem ambiebant, ſecundò quòd myoparones in portu habebãt, quibus Gades atq; Luſitanos miris indies vexabant incõmodis. Quare tandem Portugalliæ Rex claſſem expeditiſſimam quinquaginta nauium ad eos miſit, quæ incolis tantum terroris intulit, vt illi arreptis ſecũ quæ poterant bonis, Rabatum nonnulli, alij Selam confugiſſe dicantur, hoſtibus eam vrbem depopulandam relinquentes. Qui autem à Rege totius claſſis dux miſſus erat, fugę omnino ignarus, ſuas

co-

copias accuratè inſtruit. Poſtea verò quæ geſta erant à quibuſdã intellectis, milites in vrbem introduxit, quam vnius diei ſpacio ſic vaſtarunt, domos incendio deleuerunt, atq; muros multis locis ſolo æquarunt, vt in hunc vſq; diem habitatoribus vacua remanſerit. Ego cùm huc venisſem, vix lachrymas tenere potui, vbi quorũdam ædificiorum atque templorum (quorum adhuc quædam exſtabant monumenta) miſerandam ruinam feriò contemplatus fuiſſem. Horti etſi nonnihil adhuc fructuũ producant, ſyluas tamẽ dicas magis quàm hortos. Nunc autem Feſſanorum iniuria ad tantam redacta eſt ea vrbs calamitatem, vt nulla prorſus ſpes ſit, nouos in poſterum colonos recipiendi.

¶ *Manſora.*

A Manſore Marocci rege ac pontifice in amœniſſimo campo exſtructum eſt oppidulum, ab Oceano duobus, à Rabato quinque & viginti, ab Anfa verò totidem diſtat miliaribus: familias olim numerauit fermè quadringentas. Hoc oppidum alluit fluuius quidam quem Guir incolę appellant, feliciſſimos habuit vtrinque hortos, verùm nunc nihil hic omnino fructuum reperire licet. Excifa enim Anfa, huius incolæ relicto oppido Rabatum confugerũt, metuentes ne à Luſitanis ſimili vexarentur incommodo. Huius tamen murus vbiq; integer remanſit, niſi quibuſdam in locis Temeſnitę ſolo æquarunt. Hoc ego etiam oppidum non ſine maximo animi mœrore inuiſere potui: facillimè reſtaurari, nouiſque incolis reparari poſſet,

ſi

ſi quis domos aliquot à ruina reuocet: ſed tanta Temeſnitarum nequitia eſt, vt neminem hic ſibi ædeis exſtruere paterentur.

¶ *Nuchaila.*

MEdio ferè Temeſnæ exſtructū fuit oppidulum quoddam non vſqueadeo amplum, Nuchaila incolæ vocauere. Inhabitatores olim habuit quamplurimos, fueruntq; illis iis temporibus quibus hęretici id imperium tenuerūt, nundinæ annuæ, ad quas omnes totius Temeſnæ ſolent accurrere mercatores. Ciues habuit ditiſſimos, planicies enim illis omni ex latere quadraginta ferè in longū patebat paſſuum milib. Ego me apud quendam hiſtoriographum legiſſe memini, tantam illis fuiſſe frugum vbertatem, vt quantum camelus frumenti ferre poterat, pro calceorum pari commutauerint. Cùm autem Ioſephus Temeſnæ Rex eam regionē vaſtaret, deletum eſt & hoc oppidulum cum omnibus cæteris, quæ tum ea regio capiebat ciuitatibus: hodie tamen aliquot huius monumenta videre licet, partes nempe quaſdam muri, item turrim quandam templi eminentiſſimā. videas & hic hortos quoſdā ſpacioſiſſimos, vitibus atq; arboribus cōſitos, quæ propter ætatē nihil quicquam fructuum producunt. Vbi agricolæ illius regionis penſum diei abſoluerunt, raſtros, aliaq; id genus ruſtica inſtrumēta in hanc turrim reponunt: arbitrantur namq; eximiæ ſanctitatis virum hic ſepultum, cuius vi effectum credunt, vt nemo huius terrore aliena loco amouere inſtrumenta audeat. Sępiſſimè hoc ego oppidulū vidi,

cum

eum mihi Rabato Maroccum iter eſſet.

¶ Adendunum.

INfra quoſdam colliculos exſtructũ fuit hoc oppidulum, ab Atlante quindecim ferè miliaribus, à prædicto autem oppido viginti & quinque ſitum erat. Ager illis frugibus ſerendis feliciſſimus. Nõ procul ab huius muris naſcitur inſignis quidam riuus. Innumeras hîc reperias palmas, verùm humiles admodum atque infrugiferas. Riuus per valles atque rupes prẹterfluit, vbi ferrifodinas olim fuiſſe affirmãt, quòd partim ex terra ferri colorem referente, partim ex aqua guſtu ferrum arguente, facilè deprehendi poteſt. Nihil hic præter perexigua quædam viſuntur monumenta, domorum ruinas, columnasq́ue humi proſtratas: deletum enim id oppidulum fuit eo tempore quo totam eam regionẽ vaſtatam antea docuimus.

¶ Tegegetum.

AB Africanis in littore Ommirabih exſtructum eſt, ea via, quæ à Tedlete Feſſam ducit. Incolas aliquando habuit ciuiles atq; ditiſſimos, non enim procul diſtat à quadam via publica, quæ ab Atlante ad deſertum tendit: huc omnes vicini confluere, atque frumentum inde auehere ſolent. Exciſum etiam fuit & hoc oppidulum eo tempore quo aliæ oẽs ciuitates, quanq̃ longo pòſt tempore nouos receperit incolas. Huc omnes Temeſnitæ frumentum cõuehunt, quod à ciuibus ſeruatur. nullam hîc omnino officinã, nullumq́; adeò artificem, prẹter quoſdam fabros ferrarios reperias, qui agricolarum inſtrumenta, ſo-

ſoleasq́; ferreas cudant. Ciuibus autem ab Arabibus, quorum imperio parent, ſeriò iniunctum eſt, vt exteros omnes illac iter faciẽtes, honorificè excipiant. Mercatores pro panni aut telæ ſarcina Regalis vnius portorium exſoluunt: ab equis aũt ac camelis nihil ſibi tributi exigunt. Mihi ſæpiſſimè illac iter facienti oppidum non admodum placuit, etſi illorum ager frugibus atque armentis ſit feliciſſimus.

¶ *Haim Elchallu.*

EXiguum admodum oppidulum eſt, non procul à Manſora conditum in quadam planicie. Hîc frequentiſſimæ corni, aliæq́; arbores reperiuntur ſpinoſæ, fructum ferunt rotundum, ceraſis non admodum diſſimilem, niſi quòd crocei ſint coloris: magnitudine oliuas excedunt, eſtq́; exterior pars ſaporis nõ adeò grati. Frequẽs hîc palus maximam habet teſtudinum atque rubetarum copiam: rubetas autem non venenatas ab illius loci incolis intelleximus. Nemo inter hiſtoricos Afros eſt, qui huius aliquam dederit deſcriptionem, propterea fortaſſè, quòd vix oppidi nomine dignã putauerunt, vel quòd olim euerſum fuerit atque deſtructum. Neque ab Africanis, quantum videre licuit, conditum eſt: verùm à Romanis, aut ab alia quauis gente nõ nota exſtructum exiſtimarim.

¶ *Rabati deſcriptio dilucida.*

MAximum hoc atque ampliſſimum oppidum, non multis abhinc annis à Manſore Marocci rege atque pontifice conſtructum in Oceani littore. Hoc ex Oriente alluit

flu

fluuius, quem Buragragū antea nominauimus, vbi & se in Oceanum fundit. In Buragragi gurgite rupes est, quæ ab vna parte fluuium, ab alia verò mare habet Oceanum. Quod ad structuram pertinet, aut ædificia, Marocco non dissimilem dixeris, cùm Mansor id sedulò imitari iusserit: nisi quòd multis partib. angustius sit Marocco. Quòd autem eo loco conditum fuerit, hanc illi adferunt rationem, quòd Mansor Granatense regnum & bonam Hispaniæ partem occupans, vidit Maroccum adeò longè hinc abesse, vt si quod bellum ingrueret, non posset aduersus Christianos auxiliares copias mittere: quare oppidum in maris littore condere statuit, vbi tota æstate cum suo exercitu remaneret. Suaserant nōnulli vt in Setta (quę ciuitas ad fretum Calpes sita est) cum suis remaneret: verùm Mansor cùm ea ciuitate propter soli penuriam non posset regios milites tribus vel quatuor mensibus alere, breui admodum temporis spacio hoc sibi construxit oppidum, quod mirū in modum templis, collegiis, palatiis, officinis, hypocaustis, xenodochiis, aliisque id genus structuris ornandum curauit. Tum extra vrbis mœnia ea parte quæ Meridiem respicit, turrim quandam Maroccenæ turri persimilem composuit, sed ampliori multò cochlea, adeò vt terni equi turrim ascendere commodè possent: à summitate autem turris naues in mari quamlongissimé dissidentes videri possunt. Eius sanè meo iudicio altitudinis est, vt nō facilè ædificium reperiri posse putem, quod hanc altitudine superet. Atque quò maior huc vndiq; con-

flueret artificum atque mercatorum copia, ſtatuit vt cuilibet pro officij aut exercitij ratione annua etiam prçterea numeraretur pecunia,quò factum eſt,vt intra paucos menſes ea ciuitas omnis generis artificib. atque mercatorib. refertiſſima ferè totius Africæ euaſerit, eò quòd duplum ciuibus contingebat lucrum. Hîc Manſor cum ſuis ab Aprilis initio in menſem vſque Septembrem remanebat. Et quoniam ei loco non erat aqua potui accõmoda (mare enim ad milia ria fere decem in fluuiũ irrumpit,putei item ſal ſam tantùm habent aquã) Manſor per quoſdam aquęductus à quodam fonte miliarib.duodecim inde diſtãte aquam huc deriuari curauit. Aquæductus autem per arcus compoſuit, quales permulti reperiuntur in Italia,& Romæ potiſſimũ. Vbi in ipſum oppidum protractus eſſet aquæductus , illic in plures partes diſtribui voluit, quarum quædam aquam in templa, aliæ in collegia, aliæ in Principis aulam, cæteræ autem ad fontes cõmunes per omnes ciuitatis vicos mitterent.Poſt mortem verò Manſoris,id oppidum ita collapſum eſt,vt decima vix hodie pars videri queat.Egregius ille aquæductus eo bello deletus eſt,quod Marini cum Manſoris ſucceſſorib. geſſerunt, decreſcitq; indies magis ac magis nobilis illius vrbis imperium: adeò vt quadringẽtas vix hodie domos in tota vrbe reperias quæ habitatores habeant, reliquæ in campos atque vineta mutatæ ſunt. Circa rupem duæ adhuc ſunt aut tres plateæ in quibus officinas aliquot reperias, neque tamen periculo carent, nam quotidie à

Lu-

Lusitanorum exercitu sibi excidium inferri timent: cùm Portugalliæ Rex nõ semel in animo habuerit hos armis adoriri, sperãs fore vt ea vrbe sibi deuicta, facilè ad reliqua Fessæ regna pertingeret. Summis tamen viribus hanc semper Fessæ rex seruauit, atque quantumq; potuit in aduentantes hostes munitam reddidit. Ego huius præteritam felicitatẽ cum præsenti rerum omnium mutatione conferens, non possum sanè quin lachrimis miserandam illorum vicem prosequar.

¶ *Sella.*

OPpidulum hoc nõ procul à flumine Buragrago à Romanis exstructum, ab Oceano duobus miliaribus, à Rabato aũt vno tantùm miliari sitũ est: per quod si quis Oceanum adire velit, iter sit peragẽdum. Iisdem quoque temporib. deletum est, quibus vt antè diximus, hęretici inferiores euasere. Postea verò Mansor nouis illud cingi mœnibus curauit, ac in eo xenodochium egregium cum palatio magnifico exstruxit, in quo se eius milites vbi videretur recipere possent. Amplissimũ item hìc templum locauit, in quo aulam opere vermiculato fenestrisq; vndiq; elegantissimis superbam construi voluit, atque vbi se morti proximum vidit, suis iniunxit vt corpus in ea aula sepelirent. Quod vbi sic factum esset, marmoream tabulam illi ad caput, vnam item ad pedes posuerũt, in quibus varia sunt descripta epitaphia. Hoc sequuti omnes eiusdem familiæ magnates, in eadem aula sepulturam sibi delegerunt. Idem à Marinis factitatum legimus, cùm illorum adhuc floreret

Respub. Ego eandem aulam aliquando ingressus, triginta ibi procerum sepulchra numeraui, omniaque sedulò epitaphia excerpsi: id autem Anno euenit Hegiræ .DCCCC.XV.

¶ *Mader Auuan.*

NOstris temporibus à quodam conditum est pontificis Habdulmumē thesaurario, in ripa fluuij Buragragi. Neq; desunt qui propter quasdam ferrifodinas tantùm exstructum affirment. Ab Athlante decem distat passuum milibus, reperiunturq; inter Athlantem & hoc oppidum nemora vmbrosa ingentibus leonibus atque leopardis plena. Tantisper dum penes conditoris posteros huius dominium remansit, fuit incolis, edificiis, templis, hospitiis, atque xenodochiis refertissimum: verùm quotidie magis ac magis ingruente Marinorum impetu, tandem ab illis deletum est. Incolæ partim trucidati, partim capti, & partim in fugā redacti Sellam confugerunt. Missæ erant à Marocci rege auxiliares copiæ, at ciues viribus victi, oppidum deseruerant, atque in deditionem Marinorū con iecerāt. Verùm aduentante à Marocco dux quidam cum exercitu numerosissimo, Marinum ducem oppido pellit, atq; ipse sibi eius imperium assumit. Tandem verò ipse Marinorum rex cum suis copiis, cùm fortasse Maroccum peteret, hac sibi iter instituit: qua re perterritus qui prædictum tenebat oppidum, antequam Rex adesset fuga salutem sibi quæsierat. Rex verò ciuibus omnibus interfectis, oppidum adeò destructum reliquit, vt ab eo tempore nullos habuisse incolas

las dicant. Visuntur & in hunc vsq; diem huius muri atque templorum quorundam turres. Ego hanc eo tempore visi, quo Fessæ Rex pacem cum suo cognato composuit, cumq; Thagiam proficisceretur, quò sepulchrum eximiæ sanctitatis viri inuiseret (Seudi Buhasa vocabant) id Anno euenit. DCCCC.XX. qui Christi fuit. M.D.XI.

¶ *Thagia Temesnæ ciuitas.*

ANgustum admodum est oppidum ante aliquot sęcula ab Africanis inter quosdã Atlantis montes exstructũ. Cœlo vtitur frigidissimo, agrum habet plus satis aridum ac sterilẽ. Vastissimas habet syluas leonibus aliisq; feris refertas. Exigua hic frumenti prouenit copia, sed id abundè mellis atque caprarũ pensatur affluentia. Nullam apud hos reperias ciuilitatẽ, domos habent rudi admodum modo fabricatas, nullum enim habẽt calcis vsum. Visitur hic egregium quoddã summę sanctitatis viri sepulchrũ, qui tẽpore Habdulmumen pontificis multa edidisse cõtra leonum sæuitiam miracula creditur, quare ceu vates summus à multis est habitus. Memini me huius miraculorum enumerationẽ, apud quendam illius gentis scriptorem legisse, quem Etdedle vulgò nominabant: verùm ea ne arte magica, an miro aliquo naturæ secreto effecerit, incertũ est. Huius interim fama, summaq; reuerẽtia in causa est, quòd id oppidum incolas habeat frequentissimos. Fessani quotannis mox transacto paschatis festo, huc sepulchri visendi caussa confluere solent, idq; tanta cum hominũ caterua, vt exercitum iure censeas, quisque enim

ſuum tentorium, & quæ vitæ neceſſitati conuenire videntur ſecum deuehi curat, ſic gregatim centena tentoria aut numero interdũ plura incedunt. Totis quindecim diebus in eo ſunt itinere, diſtat enim id oppidũ à Feſſa C. XX. ferè paſſuum milia. Ego aliquoties cum patre illuc puer profectus ſum, & in virili ætate me propter crebra vota in leonum periculis nuncupata, ſæpiſſimè admodum recurrendum fuit.

¶ *Zarfa.*

IN ſpacioſa atq; amœna Temeſnes planicie conditum fuit ab Africanis hoc oppidum, fluuiolos atq; fontes habet limpidiſſimos. Circum antiqua vrbis veſtigia, frutices permultos, ficus, cornos atque ceraſos inuenias, quæ huiuſmodi ceraſa producũt, qualia Romani vltramarina appellare conſueuerunt. Spinoſæ præterea hic arbores ſunt, cuius fructum Arabes Rabich nominant. Aliquanto minor eſt ceraſo, ſapore autem Zizipho non adeò eſt diſſimilis. Reperias & hic paſſim palmas quaſdam ſylueſtres, Vnde fructum quendam oliuæ hiſpanicæ non multò diſſimilem decerpunt, niſi quòd nucleus maior, ſaporis verò non tam grati ſit: ſorbi propemodũ ſaporem habere dixeris, anteq̃ ad maturitaté peruenerint. Oppidũ vnà cum hęreticis deletũ fuit, nunc illorum poſſeſſiones Temeſnitarũ ſementẽ ſuſcipiunt, idq; ſummo fit cum frugũ fœnore.

¶ *Feſſæ tractus.*

EX Occidente à Buragrago flumine initiũ habet, diſtenditq; ſe Orientem verſus ad fluuium vſq;, quem Inauem vulgò dicũt:

di-

diſtant autem ab inuicem hi fluuij centum ferè miliaribus. In Septentrione fluuio Suba, in Meridie verò Atlantis radicibus finitur. Ager illis tam frugibus, fructibus atq; armentis abundans, vt nulli planè cedere videatur. Pagos hic vbique maximos reperias, quos oppida non immerito appellaueris. Planicies præteritorum bellorum iniuria adeò vaſtata, vt paucos admodũ iam habeat incolas, niſi quòd miſeros hic quoſdam inuenias Arabes, quorum nonnulli proprium habent agrum, nõnulli cum Feſſanis, alij cum Rege aut cum quodam aulico cõmunem poſſident. Porrò Salæ atq; Mecnaſæ ager à quibuſdam Arabibus nobilioribus colitur, ſubijciturq; vt plurimum Regi Feſſæ. Nũc quæ hic memoriæ digna reperiuntur, ſuo quoq; loco enumerare decreuimus.

¶ *Sela.*

VRbs antiquiſſima à Romanis cõdita, poſt à Gothis vi occupata. Deinde cum Mahumetanorum exercitus eam regionem ingreſſus fuiſſet, Gothi eam Mahumetico duci Tarico in manum dederunt. Verùm ab eo tempore quo exſtructa fuit Feſſa, cœpit hęc vrbs Feſſanis parère ducibus. Sita autem eſt in littore Oceani loco amœniſſimo à Rabato ſeſquimiliari vix diſtante, ſic vt Buragragus fluuius duas has vrbes ab inuicem dirimat. Hic ædificia antiquitatem præ ſe ferunt, domus opere vermiculato marmoreiſq; columnis admodũ ſuperbæ. Templa ornatiſſima, officinæ ſub porticib. latiſſimis compoſitæ. Poſt verò multas officinas arcus eſt qui (vt illi volunt) artem ab arte diuidit. ac (vt

vno dicam verbo) omnia hic reperias, quæ ad vrbem ornatissimam atq; Reip. statum elegantissimum pertinere videntur. Adde quòd vnus hic Fessæ portus frequētissimos omnis generis mercatores tam Christianos q̃ alios recipit. Huc Genuenses, Veneti, Angli, atq; inferioris Germaniæ populi se recipiebant. Anno Hegiræ . DCLXX. à Castellano quodam duce occupata fuit, incolis fugatis, Christiani sibi vrbē reseruarunt. At pòst quàm eam per decem tantùm dies occupassent, à quodam Iacob primo Marinorum rege adorti, (idque ex improuiso: non enim putabant illum ab eo instituto posse desistere quod iam in Telensinos cœperat) oppidani inferiores remanserūt. Maxima horum pars interfecta, reliqui fuga salutem sibi quæsierunt . Ab eo tempore Rex ille ceu princeps omnib. exoptatissimus illarum rerum potitus, atq; post hunc regno successerunt qui ex eadem stirpe ortū ducebant. Et quamuis intra paucissimos dies hæc vrbs hostibus fuerit rursum adempta, non tamen facilè quis credat, quāta interea inciderit cùm domorū tum Reip. stat⁹ immutatio. Vbiq; hic inuenire licet domos vacuas, idq; circa mœnia potissimū: quæ quāuis multo opere vermiculato marmoreq; elegantissimo sint ornatissimæ, nemo tamē est, qui eas inhabitare velit. Quę ciuitati circumiacēt loca, arenosa sunt: quorū permulta frumēto non admodū sunt apta, sed hortos habent atq; campos lino xilino feracissimos. Incolæ vt plurimū gossipiū texunt subtilissimū. Conficiuntur itē & hic pectines elegantissimi, qui per totum Fessæ regnū di-

diſtrahũtur, habet enim ea regio buxi alteriuſq; ligni ad id peragendũ aptiſſimi bonam copiam. Compoſita admodum eſt in hunc vſq; diem illorum Reſp. doctiſſimi hic iudices, rectores atq; legis adminiſtratores ſunt. Innumeri illic Genuenſes, mercatores ditiſſimi à rege in ſummo ſemper habiti ſunt precio : nam ex illorũ induſtria haud paruũ quotannis ſibi colligit emolumentum. Mercatores partim hîc, partim Feſſæ ſuas habent menſas: atq; quod ad mercaturę tractum attinet, mutuam illi inter ſe operã prębent. Hos ego in negotiis atq; mercaturis peragendis inſigniter liberales intellexi: nihil non attentare audent, quò aulicis grati euadant, neq; id lucri gratia, ſed vt apud exteros etiam candidi vocari meritò poſſent. Meo tempore in Regis aula quendã vidi Genuenſem, quem Thomam Marinum vocabant, hominem ſanè doctum atq; ſapientem, hic à Rege ſummo profectò honore ſemper excipiebatur. Poſtquam iam triginta ferè annis in regis aula vixiſſet, vita defunctus à rege Genuã, vti morti proximus petierat, cadauer mitti iuſſum eſt. Reliquit mercator ab obitu multos in Regis aula filios, qui & ditiſſimi, & Regi per omnia amantiſſimi perhibentur.

¶ *Fanzara*.

OPpidum eſt nõ admodum amplum, ſed in amœniſſimo quodam campo à Rege Machidin conſtructũ, à Sela decem ferè paſſuum milia diſtat. Eſtq; illis ager frumento cæteriſque frugibus mire abundans. Extra vrbis mœnia nõ procul à muro frequentes admodũ lim-

limpidosque inuenias fontes, quos hoc loco ab Abulchefeno Fessæ Rege exstructos ferunt. Tem poribus Abusahidi qui vltimus Marinorum rex fuit, eius cognatus (Sahid vocabant) à Granáten sium Rege Habdilla captus fuit, qui suum cogna tum Fessæ Regi per literas orauit, vt summam quandam argenti, à Granatensiũ Rege exactam mitteret. Quod vbi Rex facere denegasset, mox Habdilla suum captiuũ libertati restituit, ac cum maximo exercitu Fessam misit, quò oppidum ipsumq; regem perderet. Sahid posthæc montanorum quorundam Arabum auxiliis adiutus septem annis Fessam obsidione cinxit, quo tempore deleta sunt omnia oppida vicina, oẽs pagi atq; vici ferè totius Regni. Postea autem pestis inter milites suborta, ipsum ducem cum bona sui exercitus parte abstulit: Anno Hegiræ. 918. Deleta verò illa oppida nunquam nouos ab eo tempore incolas receperunt, præcipuè Fanzara quæ principibus quibusdã Arabibus, qui Sahid in auxilium venerant, inhabitanda tradita est.

¶ *Mahmora.*

MAhmora angustiss. oppidulum à quodã Muachidinorũ rege eo loco conditũ vbi Subo fluuius in mare labitur, distat tamen à mari ferè sesquimiliare, à Sela autẽ miliaribus plus minus duodecim. Quæ circumiacẽt loca, omnia sunt arenosa. In hoc porrò exstructũ fuisse ferũt, vt hostes à fluminis ingressu arceret. Haud procul ab oppido sylua est arboribus excelsis referta, quarum glandes magni atque oblongi, prunis Damascenis non admodum dissi-

miles

miles, gustu verò atque suauitate castaneas vincunt. Vicini bonam horum partem Fessam con uehunt, maximamq́; inde pecuniæ vim colligũt, nisi quòd maximu semper illis instet à leonib. periculum, qui quum sint totius Africę maximi, necnon & hominibus atque pecudibus infestissimi, solent non rarò in eos sæuire qui hunc fructum colligunt, nisi sibi hoĩes prouidere sciant. Ab hinc Annis centum & viginti id oppidum eo bello deletum est, quod Sahid cum Fessæ rege gessisse diximus, neq; inde quicquam remansit, præter exigua quædam raraq́; admodum vestigia, quæ angustissimum fuisse oppidulum decla rant maximè. Anno Hegiræ . D C C C C. XXI. Portugalliæ Rex numerosum huc misit exercitum, vt propugnaculum in amnis ostiis exstrue rent, id mox vbi eò appulissent cœptũ est. Iam iacta erant fundamẽta, iam muros in altum extollere cœperãt, cùm à Fessæ regis fratre illis institutum est interruptum: quin vna nocte tria ferè Lusitanorũ milia à Fessanis sunt interfecta, idq́; in hunc euenit modum: Lusitani quadam nocte ante Solis exortum trium milium exercitu collecto, eo animo Fessanos inuisere statue runt, vt bombardas omnes secum in nouam arcem abducerent. id autem incogitanter ab illis factum est, cùm numero tantùm .3000. essent, Fessani autẽ peditum. 50000. equitũ verò. 4000. numerabãt. Verùm Lusitani milites tam astutè se suum negocium peracturos sperabãt, vt prius quàm Fessani ad arma prosilirẽt, illi bombardas in arcem, quæ inde duobus distabat miliaribus,

aduehérent. Qui bombardas obseruabant milites, numero ferè.7000. cùm Lusitani in eorum castra venissent, somno oēs sese dederant, fuitq; res tam fausto Marte attentata, vt ad integrum fermè miliare bombardas auexerint, priusquam id hostes animaduertissent. Verùm rumore tandem nescio quo oborto, mox se Fessani ad arma parauerunt, summóque impetu Lusitanos sunt insequuti, qui mox agmine in vnum cōtracto, prælio omnes se cōposuerunt. Et quamuis vndique se hostibus inclusos viderent, tam non timuerunt, vt etiam summo impetu se in hostes coniecerunt, tantóque animo pugnauerunt, vt facilè salui ad suos rediissent, nisi scelestissimi quidam nebulones Fessani Lusitanorum linguâ clamitassent: Ponite arma socij, iam pax est cum Regis fratre sancita. Quod postquam Lusitani fecissent, Mauri, vt sunt admodum inhumani, hos omnes interfecerūt, tribus tantùm aut quatuor demptis, qui ducis miseratione salui euaserunt. Hac strage fractus Lusitanorū dux (in eo namq; prælio omnes amiserat, quorum virib. maximè fisus fuerat) auxilium ab alio quodam petiit, qui cum classe exstructissima, cumq; nobilium magna multitudine huc venerat. Atqui ille à Fessanis impeditus (hi illū quotidie maximis vexabant incommodis, adeò vt multæ essent naues submersæ) non potuit quod in animo erat perficere. Interea rumor de Hispaniarū regis morte inter Lusitanos sparsus est, ita vt permultæ naues adornarentur, quæ in Hispaniam innumeros propemodum Lusitanos veherēt. Ille etiam

qui

qui relictus erat nouæ arcis dux, vbi se ab omni auxilio destitutũ vidit, relicta arce naues intrare voluit, quæ tum in ipso flumine erant. Verùm facto in recessu totius ferè classis naufragio, sclopettariorum impetum euitare studentes, arenæ sese infigebant, cùm non adeò altum eo loco flumen esset, atque à Mauris miserè interficiebãtur. Quamplurimæ hîc naues igne consumptę sunt, machinæ autem bellicæ in mare sunt dilapsæ. Adeò magna fuit illa Christianorũ strages (decem milium scribunt nonnulli) vt totis tribus diebus maris vndæ eo loco multo fuerint sanguine tinctæ. Posthæc Fessanus in fundo maris quadringenta repperit tormenta ænea. Duabus igitur ex causis maxima hæc Lusitanis obuenit calamitas: primò quòd temerè vel minimo militum numero Fessanos aggredi sint ausi, quos tamẽ adeò potentes sciebant. Deinde quòd cùm Lusitanus propriis sumptibus ad hanc expeditionem classes mittere potuerat, nõ consultò videbatur suas cum Castellanis coniunxisse. Quandoquidem cùm propter militum, tum propter consiliorum diuersitatem, nihil perniciosius, q̃ si quis duos simul populos in eandem gentẽ ducat: quin Fessani mox futurã victoriam ex eo sperãt, quãdo exercitum ex duobus populis collectum vident. Nos singula huius regionis loca perlustrauimus, cùm hinc Constantinopolim proficiscEremur.

¶ *Tefelfeltum.*

IN campo arenoso conditũ hoc oppidulum à Mahmora, Orientem versus quindecim, ab Oceano autem duodecim ferè distat milia-

ribus,

ribus. Non procul hinc riuulus præterfluit, qui vtrinq; nemora habet multò immaniorib. leonibus referta, quàm antea scrîpsimus, maximoq; illos afficiunt incommodo, qui in his regionibus pernoctare coguntur. In eo suburbano qua Fessam proficisci solitum est, domunculā inuenias desertam, quæ conclaue concameratū habet: huc se muliones atq; mercium vectores noctu recipere dicūtur, ostium verò ramis atq; spinis muniunt quantum possunt. Neq; desunt qui hanc domunculam (dum adhuc id oppidum incolas habebat) egregium fuisse diuersorium affirmēt. Deletum autem est eo bello Sahidico, cuius iam antè descriptionem dedimus.

¶ *Mecnasæ descriptio.*

A Conditoribus Mecnasitis nomē accepit hoc oppidum, à Fessa triginta sex, à Sela plus minus quinquaginta, ab Atlante verò quindecim ferè distat miliaribus. Familias habet sexies mille, incolis ditissima. Quibus temporibus hi in campis degebāt, tranquillam inter se gerebant vitam: verùm dissidio inter eos oborto, qui inferiores remansere, cum pecore illis adempto, nihil amplius in campis esset quod agerent, consortio inter illos inito, hanc sibi ciuitatē exstruxerunt in planicie amœnissima. Huic vicinus est angustus quidam fluuius: horti qui hinc tribus circiter absunt miliaribus, omnium generū arboribus sunt felicissimi. Mala hic cotonea insignis sanè magnitudinis atq; odoris colligere licet: mala itē punica hic reperias, quæ maxima atq; esui gratissima cū sint, nullos omnino

ha-

habent nucleos, tamen vili admodum emuntur. Magna hic etiam eſt prunorum damaſcenorum, candidorum atq; ziziphorum copia, quæ vernis quibuſq; temporib. ſole exſicca edunt, bonamq; partem Feſſam deuehunt. Reperias & apud hos bonam ficuum ac vuarum affluentiam, ſed quæ non niſi recentes edi poſſunt: nam ſi ficus deſiccare conentur, non ſecus ac farina in puluerẽ reducuntur, neq; vuæ ſi exſiccatæ ſint, palato gratę eſſe poſſunt. Tanta eſt illis malorum perſicorum atq; chryſomelorum abundantia, vt ea planè negligant: ſed perſica mala aquoſa, immatura palato minime ſunt grata. Oliuarũ apud illos cantarus (qui centum libras Italicas continet) ſeſquiaureo emi ſolet. Eſt quoq; ea regio lini ditiſſima, quod Feſſam ac Selam ad mercatum deferre ſolent. Templa hic ornatiſſima ſtructurę mirificæ viſuntur: tria item collegia ac decem Thermæ ampliſſimæ. Singulis Lunæ diebus forum hic frequentiſſimũ extra vrbis mœnia reperias, ad quod Arabes vicini confluere ſolent. Hîc boues, caſtores, aliaq; id genus animalia emuntur: neque butiri, neque lanæ, hic deſiderabis affluentiam, quæ omnia paruo admodum emuntur. Noſtro hoc æuo Rex id oppidum principi cuidam dono dedit, vnde tantum quotannis fructuum colligitur, quantum è tertia totius Feſſæ regni parte. Multa quondam paſſa eſt ea ciuitas bellorum incommoda, adeò vt huius redditus nunc triginta, nunc quadraginta, nonnunquam & plurium etiam aureorum milibus ſint diminuti: totis enim ſex aut ſeptem annis obſidione
cin

cinctam legimus. Nostro tempore huius princeps, qui Regi Fessæ germanus erat, populi fauore fretus, cœpit bellum aduersus suum principẽ atque germanum gerere. Quare Fessanus cum numeroso exercitu hanc vrbem duorum mensium obsidione vexauit, quæ cùm ei parêre nullo modo vellet, vicina circum loca vastauit atq; destruxit: adeò vt eo bello redditui annuo viginti & quinque aureorum milia adempta fuerunt. Quid de obsidione censendum, quæ ciues sex aut septem annis continuis fatigasse legitur? Tandem qui Fessano fauebant ciues, portam quandam aperuerunt, atq; fortissimè aduersariorum sustinentes impetum, Regem cum suis intromiserunt. Sic illorum ope vrbe potitus est Rex: perduellis autem Fessam captiuus ductus, post aliquot dies effugit. Munitissima igitur atque amœnissima hæc ciuitas vicos habet admodum latos, aqua his limpidissima ex quodam aquæductu, qui per tria ferè extenditur miliaria, profluit, atque variè se huc atque illuc inter ciues diffundit. Molæ ab vrbe duobus fermè absunt miliarib. Incolæ validissimi armisq; exercitatissimi, nullis liberalitate neq; ciuilitate cesserint, ingenio tamen sunt aliquantò hebetiori atq; rudiusculo præditi: illorum quidam mercaturam exercent, alij artificium aliquod, reliqui pro nobilibus habẽtur. Dedecori habetur si quis iumentũ frumento onustum ad agricolam mittat. Perpetuas ferè semper alunt cũ Fessanis inimicitias, verùm vnde id natum sit, vix sciri potest. Nobilium fœminæ nunquam nisi noctu domum

domum exeunt, nec tum non nisi coopertæ, vt à nemine videantur, tanta hîc viros vexat zelotypia. Vernis temporibus adeò lutosa hæc vrbs est, vt mihi sæpissimè non minus molesta quàm tædiosa fuerit.

¶ *Gemiha Elchmen.*

ANtiquum hoc oppidum in planicie non procul à Thermis quibusdam conditum, à Mecnasa Meridiem versus quindecim, à Fessa Occidentem versus triginta, ab Athlante verò decem circiter distat passuum milibus. Hàc Fessa Tedletem proficiscentibus iter patet. Illorum ager ab Arabibus occupatus, oppidum autem bello Sahidico deletum fuit. Quibusdam tamen in locis mœnia adhuc integra, turres autem atque templa tectis nudata videre licet.

¶ *Cannis Metgara.*

OPpidulum hoc ab Afris in Zuagę campo exstructum, à Fessa Occidentem versus quindecim fermè distat miliaribus: ager illis fertiliss. hortos habuit ad duo miliaria fructibus felicissimos: verùm iniuria belli Sahidici vastatum. remansit ea regio centum & viginti annis habitatoribus orba. Postquã autem Granatensium pars quædam Mauritaniam traiecit, cœpit hæc regio nouos recipere colonos. Et quoniam Granatę vtplurimum serico sese exercent, factum est quod innumeras huc aduehi arbores curauerint, quæ mora ferebant candida. Sacchari præterea cannas quamplurimas huc attulerunt, è quibus non tantum collegerunt, quantum solent in Bætica. Habuit hic locus aliquando in-

colas admodum ciuiles, ſed id noſtris temporib. videre non contigit, quandoquidem iam omnes agriculturam exercent.

¶ Banibaſilum.

OPpidulum hoc ab Africanis in ripa cuiuſdam riuuli eo loco exſtructum eſt, qui Mecnaſen à Feſſa æquis inter ſe ſpaciis dirimit. A Feſſa Occidentem verſus circa decem & octo diſtat paſſuum milibus. Planiciem habet in qua riuuli permulti ſuam deſumūt ſcaturiginem, quæq; omnino ab Arabibus hordeo atque lino exculta eſt: neq; hîc aliud quicquam ſeri commodè poteſt, cùm propter ſterilitatem, tum propter perpetuam fere aquarum inundationem. Quicquid hîc vtilitatis colligitur, id in vniuerſum ad Feſſæ ſummi templi Sacerdotes redit, colligūt autem ſingulis fere annis. XX. M. aureorum. Fuerunt & olim hîc ſpacioſi atq; fructibus fœcundiſſimi horti, quod ex monumētis quis facilè videre poterit, ſed vnà cum cæteris ciuitatibus exciſi ſunt tempore Sahidici belli. Vrbs circiter C. X. annis incolis nuda remanſit, ſed redeunte à Duccala Feſſæ Rege, aliquam ſui populi partem hunc locum inhabitare iuſſit, quamuis id populus agreſtiſſimus inuito animo perficiat.

¶ Feſſa, totius Mauritaniæ Metropolis, eiusque conditores.

FESSA temporibus Aronis Anno Hegiræ CLXXXV. hoc eſt à Christo nato. 786. ab hæretico quodam condita eſt. Cur autem ſic dicta ſit, nonnulli ex eo eſſe opinantur, quòd

quòd quum prima eius iacerentur fundamenta, eo loco inuentus fuerit auri cumulus, quod Arabibus Fez appellatur. Quæ quidem ratio non mihi finiſtrè quadrare videtur, quanquam nonnulli à flumine ſic dicto nominatam putent. Quoquo autem modo ſe res habeat, aliis diſcutiendum relinquimus, illud certiſſimum habetur, conditorem habuiſſe Idridem, qui pontifici maxima conſanguinitate coniunctus fuit. Huic eò magis pontificia dignitas debebatur, quòd Hali Mahumetis germani nepos fuerit, qui ſibi Falernam Mahumetis filiam in vxoré duxerat, adeò vt ex vtroque parente cognationem duceret: Aron verò ex altera tantùm parte, nepos videlicet cuiuſdam Habbus, qui Mahumetis auunculus fuit. Vterque tamen à Pontificatu eas ob cauſas quæ in Chronicis reperiuntur, excluſus fuit, quamuis Aron fraude ſibi pontificatũ vſurpauerit. Nam huius auunculus cùm eſſet homo callidiſſimus, fingens ſe Hali familiæ maximè fauere, maximeq; optare vt hæc pontificatũ adipiſceretur, ſuos legatos in vniuerſum ferè orbem miſit. Hic in cauſa fuit, vt ea dignitas ab Vmeuo ad Habdullam Seffec primum pontificem tranſlata fuerit. Quod vbi Vmeuus animaduertiſſet, Hali familiæ mox bellum indixit, tantumq; armis effecit, vt nonnullos in Aſiam, reliquos verò in Indiam confugere coëgerit. Remanſit tamen ex ea familia religioſus quidam in Elmadina, qui quum grandæuus admodum eſſet, dignitatẽ illam non curauit. Relicti tamen ſunt huic duo filij, qui vbi confirmatã ætatem attigiſſent, cœ-

pere Elmadinorum familiæ mirum in modum fauere, adeò vt ab hostibus in fugã redacti, vnus in fuga captus, ac postea suspensus fuerit: alter, cui nomen Idris, in Mauritaniam aufugerit. Hic cùm in monte Zaron, qui à Fessa triginta distat miliaribus, habitaret, non Reip. tantùm, verùm & religionis quoque curam suscepit: atque huic annuum censum numerauit totius Mauritaniæ tractus. Tandem sine prole legitima mortuus Idris, ancillam reliquit grauidam, quæ ex Gothis in illorum fidem illecta erat. Filium patris nomine Idridem appellauerunt. Hunc sibi incolæ Principem cùm delegissent, curiosissimè educandum curarunt: pòst verò armis edoctum voluerunt, illíque strennuum quendam atque rei militaris peritissimum ducem (Rasid vocabant) adiunxerunt, qui puerum instrueret. Vix puer decimumquintum excesserat annum, cùm præclaris facinoribus atque stratagematis omnibus innotescere, mirisq; modis regnum amplificare cœpisset. Quare crescente indies exercitu atque familia, de exstruendo oppido, deq; habitatione mutanda cogitari cœptum est. Quamobrem innumeros ex omni natione architectos accersiri iussit: qui omnibus regionis locis sedulò perlustratis, eum tandem locum delegerunt, vbi iam Fessa est sita. Hic enim reperti sunt frequẽtissimi fontes, item & amplum quoddam flumen, quod ex planicie quadam nõ procul hinc nascens, placide admodum inter colliculos per octo fere miliaria fluit in planiciem. Ex Meridie verò nemus inuenerunt, quòd maximè ad oppidi cõmodum

fore

fore prouiderunt. Hîc igitur oppidulum in fluminis ripa ad Orientale latus condiderũt, quod ter mille familiarum capax erat: neq; quicquam quod ad egregiam Remp. pertinere videbatur, omissum est. Defuncto Idride, huius filius alterum è regione ab altera fluminis parte oppidum construxit. Successu verò temporis in tantum vtrumq; creuit oppidum, vt minima tantùm inter ea esset distantia: nam qui in hoc vel illo imperium habebãt, in hoc quisque summis viribus incumbebat, vt suam amplificaret ditionem. Posthæc verò circiter centum & octuaginta annis, maxima inter has ciuitates sunt orta dissidia atque bella, quæ totos centum annos durasse leguntur. Tandem Luntunorum Rex Iosephus, exercitu maximo in hos principes educto, captiuos in suam patriam adduxit, atque crudelissimo mortis supplicio affecit. Incolas verò sic fudit, vt interfectorum triginta millia sint enumerata. Deinde statuit Iosephus, duo illa oppida in summam rerum omnium concordiam reducere: quare longo in trãsuersum fluuij ponte exstructo, muroq; vtriusque ea parte soli æquato, in vnum tandem redegit, quod postea in duodecim diuisit regiones. Nunc singula quæ hîc hodie memoratu digna visuntur, suo quoque loco enumerabimus.

¶ *Exactißima Fessæ descriptio.*

DIctu incredibile, quàm ampla, quàm frequens, quamq́ue muris egregie cincta sit hæc ciuitas. Maximã eius partem montes atq; colles occupant, sic vt vrbis tantum me-

dio planicies reperiatur. Duabus viis fluuius op pidum intrat,in duas namq; est diuisus partes, quarũ altera Fessam nouam alluit hoc est latus meridionale,altera autem eo loco ingreditur,qui Occidentem respicit. Moxque vrbem collapsus in infinitas ferè,per quosdam aquæductus sese spargit, ac per singulas ferè domos, per templa, per collegia,per hospitia,& Xenodochia sese diffundit.Templis vicinæ sunt quædam foricæ ad quadratæ domus figuram ædificatæ,quibus circum adiunctæ sunt cellulæ quædam cum suis porticibus: horum singulæ fontem habent, qui per parietem perrumpẽs,in quodam marmoreo recipitur vasculo. Deinde per foricas percurrẽs, totius ciuitatis sordes secum trahit atq; foras in fluuiũ educit. Huius domus medio fons est admodum humilis,cuius profunditas trium est cu bitorũ,latitudo quatuor, longitudo autem duodecim, aqua porrò per quosdam canales in iam dictas foricas mittitur,quæ numero ferè centum sunt & quinquaginta. Maxima domorum pars lateribus depictoque lapide sunt elegantissimæ. Aperta item loca atq; porticus ex latere versicolori extructa sunt,qualia sunt vasa illa cretacea quæ Itali maiorica appellant. Domorum laquearia multo auro aliisq; coloribus elegantissimis depingũt,quæ quidem lignea & plana fabricantur, quò æstiuo tempore pannus superinsterni commodè possit,nam hic propter æstum noctu quiescere solent. Habet autem quælibet domus duas,nonnullæ verò tres contignationes:deinde elegantissima his addunt deambulacra, quibus
ex

ex vno in aliud transeunt sub eodem tecto cubiculum, nam mediū semper domus tecto caret, cubicula autē quædam ab hac, alia ab illa parte sunt ædificata. Ostia cubiculorum insignis sunt altitudinis atque latitudinis: qui ditiores sunt, ea ex quodam ligno elegantissimo atque artificiosè inciso conficiunt. Cubile quodlibet armarum ornatissimè depictum habet eius latitudinis qualis est cubiculum, quidam illud altum, quidam sex tantùm palmorum altitudinis volunt, vt suprà lectum locari possit. Omnia cubiculorum deambulacra columnis lateritiis maiorica obductis, quædam etiā marmoreis innituntur. Columnas autē in superiori loco arcu quodam connectunt, quē multo museaco exornant. Quæ tabulatū sustinent trabes, summo artificio incisæ sunt atq; depictæ. Reperias & apud quasdam domos cisternas figura propemodum quadratas, quarum latitudo sex, aliquando septem, longitudo verò nonnullis decem, nonnullis autem duodecim est cubitorum, altitudo quorundam sex, quorundam septem est palmorum, omnes autem apertæ lateribus & maiorica obducta variè pictæ. In longitudine cisternæ fonticulos elegantissimos construunt, qui aquam in vasa quædam marmorea diffundunt, vti in Europa multis in locis videre licet. Vbi fontes aqua peræquantur, quod superest in cisternas coopertis quibusdam aquæductibus effluit: quodq; cisternis supereffluit, id rursus aliis meatibus in latrinas fertur, ac sic tandem in fluuium dilabitur. Cisternæ porrò mundæ atq; nitidæ semper ser-

uantur, neq; eas vnquam prærterquã æſtate cooperiunt, quo tempore in iis ſe viri, mulieres atq; pueri abluere ſolent. Turrim inſuper ædibus fabricare ſolent multis ornatã cubiculis, ad quam ſeſe mulieres, vbi laboris ſunt pertæſæ, recipere animumq́; remittere ſolent, à qua ad omnia fere vrbis loca proſpectus patet. Templa atq; oratoria hîc ſeptingenteſimum fere complent numerum, Reperias inter hæc quinquaginta magnifica atque ſumptuoſiſſime exſtructa templa ſuis inſtructa fonticulis, inſigniter marmore atq; lapide Italis ignoto compoſitis, columnæ in ſummitate opere muſeaco, tabuliſq́; mirum in modum inciſis ſunt elegantiſſimæ. Culmen perinde atque in Europa ex aſſeribus compoſitum eſt: area verò ſtoreis ad inuicem conſutis tam artificioſè tegitur, vt ne latum quidem digitum nudatum videre liceat. Parietes quoque intus ad hominis altitudinem ſtoreis veſtiuntur elegantiſſimis. Turrim item quodlibet habet templum, è qua nõnulli qui huic negocio creantur, horas orationum indicare ſolent Vnicum habet quodque templum ſacerdotem, cui orandi committitur ratio: hic etiam omnes qui ad tempũ pertinent redditus, pro neceſſitate diſpergit: ex iis namq; fouentur lampades nocturnæ, ianitores, & qui noctu horas orationi ſtatutas clamando indicant: nam qui interdiu à turri vociferantur, nihil inde lucri habent, quàm quòd ab omni tributo atq; exactione liberantur. Summum in hoc oppido templũ, Carrauuen appellatur, eſtq; tãtæ magnitudinis, vt in circuitu ſexquimiliare

ſere contineat. triginta & vnam habet viſendæ magnitudinis atque altitudinis portas. Tectum in longitudine centũ & quinquaginta capit cubita Hetruſca, in latitudine verò plus minus octuaginta. Huius turris, vnde pluſquã ſtentorea voce ad concionẽ vocatur populus, altiſſima eſt. in latitudine viginti, in longitud. verò triginta innititur columnis. Ex Oriente, Meridie atq; Occidente deambulacra habet, quorum longitudo quadraginta, latitudo autẽ triginta capit cubita. His ſubiecta eſt cella quædã, in qua oleum, lychni penſiles, ſtoreæ, aliaq; id genus templo neceſſaria recondere ſolent. In hoc templo ſingulis noctibus. DCCCC. accenduntur lucernæ, habet enim quilibet arcus ſuam lampada, atq; ij præſertim, qui per medium chori extenduntur. Reperias & quoſdam arcus, qui ſinguli centum & quinquaginta habent lucernas: item luminaria quædam maxima ex ære conflata, quæ mille & quingentas capiunt lucernas, quæ ex campanis confecta ferunt Chriſtianis olim à Feſſano rege ademptis. Suggeſtus in hoc templo iuxta murũ reperias frequẽtes, vnde doctiſſimi quidam viri populo ea prælegere ſolent, quæ ad fidem atque religionem pertinere videntur. Lectionem ſtatim poſt auroram auſpicãtur, atque in primam diei horã producunt. Æſtiua verò lectio tantùm à vigeſima quarta hora, in noctis ſeſquihorã durata. Neque hic minorem habent moralis philoſophiæ, quàm earum rerum rationẽ, quæ ad Mahumeticam fidem conducunt. Lectio æſtiua à priuatis quibuſdam hominib. prælegi ſolet, hyeme

me autem ij tantùm prælectioni admittuntur, qui legis ſummam habere notitiam creduntur. numeratur autem profeſſorib. ampliſſimum in annum ſtipendium. Huius templi ſacerdos orationũ tantùm curam gerit, & quicquid in pauperum vſum offertur, ſumma fide adminiſtrare cogitur. Singulis quoque feſtis ab eo omnibus pauperibus pro cuiuſq; egeſtate erogatur, quicquid pecuniarũ aut grani allatum eſt. Quæſtori verò reddituum ſingulis diebus aureum vnum pendunt. Hic octo ſub ſe notarios habet, quorũ quilibet ſingulis menſibus ſex aureos lucratur: item & alios ſex, qui locationes domorum, officinarum, atque aliarum rerum recipiunt, quæ ad templum pertinent, hi pro mercede vigeſimã ſumunt omnium prouentuum portionem. habet præterea & viginti procuratores, qui extra vrbis mœnia ad operarios, ad agricolas ad vinitores atq; hortulanos eant, atq; de omnibus prouideant: horum lucrum eſt ſingulis menſib. tres aurei. Diſtant ab vrbe fornaces plus minus viginti, qui calcem, totidemque qui lateres conficiunt, quæ ad templi aut ad aliquam templi domum neceſſaria ſunt. templum autem ſingulis diebus ducentorum aureorum prouentum recipit, quorum pluſquam dimidia pars in res prædictas expenditur. Tum ſi quę ſunt templa, quę nihil omnino prouentus habent, ab hoc omnia foueantur neceſſum eſt, ſi quid omnib. ſumptibus ſupereſt, id in communem erogatur vtilitatem: populus enim nullum planè prouentũ recipit. Rex noſtro tempore ab huius templi ſacer

cerdote maximas ſibi pecunias mutuo dari iuſſit, quas nunquam poſtea reddidit. Sunt in hac vrbe duo celeberrima collegia, multis ædificiis multoq́ue opere muſeaco elegantiſſima, horum omnes trabes inciſæ, parietes tũ marmorei, tum cretacei. Sunt quæ centũ habent muſeolos, ſunt quæ plures, ſunt quæ pauciores, omnia autẽ diuerſis regibus, qui ex Marinis oriundi erant, condita ſunt. Atque horum quoddam eſt amplitudine & elegantia admirandum viſuq́ue digniſſimum, quodq́ue à quodam Rege conditum eſt, quem illi Habu Henon vocabant. Hîc egregium quendam fontem reperias marmoreũ, cuius vas duas cupas continet. præterfluit quoque in hoc collegio riuulus intra canalem nitidum atq; elegantiſſimum, cuius margines marmore & maiorica ſunt elegantiſſimè cõſtructæ. Tria item hic viſuntur deambulacra tecta, miro artificio atque labore ornatiſſima, quæ columnis quibuſdã innituntur octogonalibus variis coloribus diſtinctis. Ab vna autẽ columna ad aliam arcus videas labore muſeaco auro atq; ceruleo colore conſpicuos, tectum autẽ ligneum eſt miro artificio inciſum. Porticus cancellis elegantiſſimis ſunt ſecreti, adeò vt qui foris ſunt illos videre nequeant qui intus deambulant. Murus vndiq; quantum manu contingere licet, opere cretaceo, quod maiorica vocant, depictus eſt. Reperias multis in locis carmina quædã quæ annum indicant, quo exſtructum fuit collegium, item & permulta in conditoris laudem conſcripta epigrãmata. Sunt & characteres magni admodũ nigro colore obduct

ductæ quæ à longè optimè legantur. Portæ collegij istius æreæ multo artificio ornatissimæ, cubiculorum verò ianuæ ligneæ miro item artificio incisæ. Aula quæ orationibus est dicata, suggestum habet, ad quem nouem gradib. ebore & hebeno constructis ascenditur. Absoluto collegio dicunt nonnulli, Regem quantum pecuniarum in eo exstruendo consumpsisset scire voluisse, moxq; folio vno aut altero perlustrato, quadraginta milium aureorum summã repperisse; quare omnino lacerũ librum in eum fluuiolum coniecit, hoc addens ex cuiusdam Arabis scriptis dictum: Quicquid charum quamuis carũ, si pulchrum, carum non est: neq; nimio constitisse dicendum, quod animo arridet. Fuit tamen Regi quidam à thesauris qui sumptum accuratissime annotauit, atque in egregium hoc opus quadringenta & octuaginta aureorũ milia insumpta collegit. Reliqua Fessæ collegia cum hoc aliquã habent similitudinem, habetq; quodlibet suos professores, quorum quidã ante meridiem, alij horis pomeridianis prælegunt. his autẽ optime à conditoribus prouisum est. Olim qui hic literis incumbebant, toto septennio vestitus atque victus dabatur, at nunc illis nihil præter cubiculum obtingit gratis. Bellum enim Sahidicũ multas deleuit possessiones, quarũ emolumentis alebantur studia: nunc autẽ ducenti huic collegio, illi verò centum vix aurei in annum redeunt, qui professorib. enumerantur. Hæc fortassè inter alias permultas vna ratio est, cur tam minutum sit non Fessanum imperium modò, verùm & totius A-

fricæ

fricæ ciuitatum. Iam nullos habent hæc collegia præter exteros quosdã scholasticos, qui ciuium victitant eleemosynis: & si quis e ciuibus inhabitet, numerum duorum vel trium nõ transcendunt. Professore lectioni parato, ex auditoribus quisquam textum prælegit, cui postea prælector commentum addit atque locorum obscuriorum interpretationem aliquam. solent & interdum præsente prælectore discipuli inter se de lectionibus certare.

¶ *Xenodochiorum atque balneorum, quæ in hac vrbe reperiuntur, descriptio.*

MVlta Fessæ reperias xenodochia, prædictis collegiis neque structura, neque elegantia inferiora. Solebãt in iis quotquot adueniebant exteri per triduum communi sumptu excipi. Sunt & in suburbano quædam, quę non minori sunt neque amplitudine neque artis præcellentia exstructa. Nihil his olim opulentius excogitari potuisset, verùm eo tempore quo Sahidicũ adhuc gerebatur bellum, cùm ingenti pecuniarum summa egeret Rex, non defuerunt, qui vt xenodochiorum diuenderet bona, hortati sunt. Quod vbi populus permittere nollet, orator regius ea omnia bona ab huius regis auis atq; proauis data populo persuasit, proinde multò præstantius esse, his periclitanti regi occurrere, qui bello finito omnia breui recuperare posset, quàm omnes regis fortùnas in discrimen adducere. Venditis igitur omnibus, Rex prius immatura morte interiit, quàm quod erat in animo absoluere potuerit: quare bonis omni

bus

bus destituta remanserunt xenodochia. Recipiuntur quidem & hodie huius ciuitatis paupe res, verùm nullo modo exteri, nisi doctores sint aut nobiles. Est hîc & aliud quoddam, quod exteros recipit morbo correptos, his solus datur victus, nullus autem illis adhibetur Medicus, aut medicamentum: sed sunt quæ ægrotos curant, donec aut pristinæ sunt restituti sanitati, aut animam expirauerint. Habét in hoc xenodochio & fanatici suum locum, qui strictissimè catenati seruantur: huius autem loci pars quæ deambulacrum respicit, ligneis atque ferreis trabibus est munitissima. qui illorum curam habet, quoties cibum illis adfert, bacillo ad id composito mordentes atq; percutientes cohibet. Euenit etiam interdum, vt illac prætereuntes fanatici ad se accersant, ac quàm iniquè hîc detineantur, quantaque indies contumelia à ministris afficiantur exponnnt, cùm tamen ad mentem se redisse affirment. Quod cùm ita esse persuaserunt, tandem aliquātò propius accedentes veste vna manu attrahunt, atque altera vestem atque faciem multo stercore defedant. Et licet omnes habeant suas latrinas, nisi à seruis locus aqua subinde purgaretur, suo stercore perirent: adeò vt ingens perpetuusq; fœtor in causa sit, quò minimè à ciuibus inuisentur. Habet & hoc xenodochium mul tas mansiones, quæ à Procuratoribus, Notariis, coquis, aliisq; ægrotorum ministris occupantur, numeraturq; singulis in annum mediocre stipen dium. Ego cùm adhuc iuuenis essem, duobus an nis hîc notarium egi, quod officium qui exercét, sin-

ſingulis menſibus tres aureos lucreantur.

Reperias præterea in hac vrbe plusq̃ centum balnea, multo artificio atque ſtructura elegantiſſima: & quãuis inæqualis ſint magnitudinis, omnia tamẽ ad eundem modum ſunt fabricata. Habet quodlibet balneum quatuor aulas: foris verò ſunt quædam ambulacra loco eminentiori fabricata, ad quæ quinque aut ſex aſcenditur gradibus: hîc ſe homines exuunt, nudíque inde ad balneum eunt. In medio aquã ceu in ciſterna quadam conſeruant. Primò igitur balneum intrare volentes, aulam quandam tranſeunt frigidam, in qua frigida ſeruatur aqua, qua calidam commiſcere ſolent, deinde ad alium locum aliquantò calidiorem itur, vbi à ſeruis mundantur atque abluuntur: poſtea ad tertium vaporarium, vbi quantùm lubet ſudatur, in hoc aqua calefit, quæ ligneis quibuſdam vaſis adfertur, ac in caldarium effunditur. Cuiq; homini eiusaquę duo dantur vaſa, qui plura, aut qui largius lauari volunt, miniſtro ad minimum liardum exſoluunt, vaporarij autem domino duo tantùm teruncij numerantur. Ignis quo aqua calefit non niſi ſtercore quorundã animalium deſiccato exſtruitur: quamobrem permulti ad hoc aluntur pueri, qui huc atque illuc per ſtabula diſcurrentes, ſtercus omne extra oppidum in cumulum congerũt, quo per duos aut tres menſes ſole indurato, ignem exſtruere ſolent. Habent & fœminæ ſuum vaporarium à viris ſecretum. Quædam tamẽ & viris ſimul & mulieribus ſeruiunt, diuerſis tamen temporibus, viris nempe à tertia

vsq; in decimamquartam diei horam, reliquum temporis mulieribus patent. Interea dum se fœminę abluunt, funem in primum ingressum extendunt, qui viros tum temporis nõ vlterius introeundum esse indicat. Neq; viris hic cum vxoribus vel colloquiũ miscere non datur, tanta illis est honestatis ratio. Solent hic tam viri quàm fœminæ genio admodum indulgere post lotionem atq; cantiunculis vocalissimis animi lætitiã indicare. Iuuenes nudi sine aliquo pudore balneũ intrant, viri autem pudenda linteolo tegunt. Qui ditiores haberi volunt, non commune, sed ornatum atq; nitidum ingrediuntur, quod magnatibus semper seruatur. Quando aliquem abluere volunt, hũc humi sternunt: postea nũc vnguento quodam illinunt, nunc instrumentis sordes oẽs auferunt. Ditioribus pannum feretrum substernere solent, caput verò in ligneum puluinar panno feretro tectũ reclinare iubẽt. Reperias quoq; hic tonsores atque chirurgos compiures, qui & hic officium exercent suum. Maxima balneorũ pars ad templa atque collegia pertinent, illisque maximam quotannis pecuniæ vim exsoluunt, nonnullæ enim centum, aliæ centũ & quinquaginta enumerant aureos. Neque hoc loco tacendum, quod balnearum seruuli singulis annis festum habent diem, idque hunc in modum. Conuocatis amicis tubis atq; tibiis vrbem egrediuntur, atque ibi cæpam agrestem colligiunt, quam linteo lixiuio madido in æneo quodam vase tegunt: posthæc multo tubarum atque tibiarum sonitu cæpam, ad vaporarij vsq; ostium afferunt vbi

vbi cæpam caniſtello incluſam ſuſpendunt, dicentes hanc fore vaporarij omen feliciſſimum. Mihi tamen magis huiuſmodi ſacrificium videtur, quale ſolebant olim Africani peragere, cùm nullam adhuc haberẽt legem, remanſitq; is mos illis in hodiernum vſque diem. Quod & inter Chriſtianos videre licet, qui cùm feſta habeant permulta, multorum tamen rationem ignorant. Habuit præterea & quodlibet oppidum ſuum feſtum, quæ nunc à Chriſtianis, cùm illi rerum Africanarum potirentur, aboleta ſunt, atque obliuioni tradita.

¶ *Hoſpitia.*

IN hoc oppido ducenta ferè ſunt hoſpitia, atq; inter hæc maxima, quæ in eminentiori vrbis parte ſummo templo ſunt viciniora. Horum quodlibet triplicem habet contignationem: cubicula autẽ centum & viginti, aut etiam plura. Eſt & cuique ſuus fons cum receſſu & aquæductibus elegantiſſimis, qui ſordes omnes efferunt. Neque vnquam maiora me ædificia vidiſſe memini, niſi fortaſſe Hiſpanorũ collegium quod Bononiæ eſt, aut palatium Cardinalis Sancti Georgij quod Romæ viſitur, cum his ſit aliquo modo conferendum: omnes autem cubiculorum ianuæ, deambulacro ex aduerſo ſunt poſitæ. Et quamuis magna admodum atq; ampla ſint huic vrbi diuerſoria, ſordidiſſimè tamẽ hoſpites excipiunt: nullus enim hîc neque lectus neque lectica reperiri poteſt: hoſpes ſaltem lodicem quandam cũ ſtorea exhibet. Quòd ſi cœnam tibi parari velis, neceſſum eſt vt macellum

ipse adeas,atq; tuo hospiti coquendum des quod inde tibi contuleris. Fouentur & in his hospitiis viduæ Fessanæ, quæ neque bona habent,neque affines à quibus alantur: harum singulis aut interdum binis cubiculum assignatur, proq; egregio hoc hospitio mulieres lectorum & coquinæ curam gerunt. Pandochei hic omnes ex quadam stirpe originem habent, quæ Elcheua dicta est, fœmineo autem more incedunt vestiti, barbam radunt, atque adeò fœminas imitantur, vt non sermone tantùm eas referant,verùm & nent interdum. Habet suam quisque meretricem, cum qua consuetudinē seruat perinde ac si vxor esset, cùm illæ tamen non vultu solùm,verùm & moribus atque totius corporis habitu sint infames. Vinum adeò liberè vendunt ac reuendunt,vt nemo sit qui molestiam aliquam inferat. Nulli hic prçterquam nebulones,ganeones,alijq; id genus homines scelestissimi versantur, idq; vt liberius atque impunius peccare possint. Habent pandochei inter se consulem,tributumque vrbis rectori enumerant. Quòd si vsu veniat vt Rex exercitum aliquem conscribat,mox illi largum militibus commeatum mittere cogūtur, vtpote ad hoc muneris aptissimi. Nisi me historica lex eò coēgisset, vt rem ita prorsus vt se habet enarrarem, maluissem sanè hæc silentio prætermissa, quibus Fessa miserè dehonestatur, quibusque è medio sublatis, nullam haberet tota Africa regionem,quæ cum hac ciuium probitate esset vllo modo conferenda. A pandocheorum igitur commercio adeò viri probi, literati, atque mercatores

catores abhorrent, vt ne colloquiũ quidem cum his miſcere velint. Eſt præterea illis ſeduló iniun ctum, ne quis aut templũ, aut mercatorũ cœtũ, aut balneum intret. Nec his quoq; permittitur, vt in illa diuerſoria commigrent, quæ ſummo templo ſunt vicina, quibusque mercatores excipi ſolent. Nemo eſt qui non nequiſſimis his nebulonibus malè precetur: at quoniam regius exercitus his opus habet, vt iam diximus, eam ob cauſam inuitis etiam ciuibus admittuntur.

¶ *Molæ.*

QVadringentis circiter locis hîc molas reperias. habet autem quilibet locus molas quinque aut ſex, adeò vt molarum aliquot milia hîc inuenias. quælibet verò mola in ampliſſima quadam aula columnæ eſt ſuperimpoſita, ſolentq; multi ruſtici ciuitatis adire molas. Sunt & hic mercatores quidam, qui quum molas atque officinas habent conductitias, frumentum emunt, ac molitum ciuibus vendunt, vnde etiam maximum emolumentum colligũt: nam potiſſima ciuium pars, cùm per facultatum tenuitatem frumentũ penes ſe cumulare nequeat, farinam ab his emunt. ſed qui aliquãtò ditiores ſunt, frumentum ipſi emunt, ac ad quaſdam molas publicas delatũ curant, vbi pro qualibet menſura ſolidum exſoluunt. Pertinent autem molæ omnes aut ad templa, aut ad collegia: nam ciuẽ ditiſſimũ eſſe oportet, qui molam ſibi propriam habet, quælibet enim duorum aureorum ad minimum redditum domino perſoluit.

¶ *Artificum, officinarum, atque fori deſcriptio.*

HAbent hic quęlibet artes locum peculiarem, quarum nobiliores summo templo sunt proximæ: nam notariorũ officinas hic circiter octuaginta reperias, quarum quædã templo sunt contiguæ, reliquę ex opposito sunt positæ: habet auté quæuis officina duos semper notarios. Inde Occidentem versus bibliopolas inuenias plus minus triginta. Calcearij mercatores Meridionalem occupant plagam, hi à sutoribus calceos & cothurnos cumulatim emunt, atque inter ciues distribuunt. Deinde qui puerorum tantùm calceos suunt, quorum officinæ sunt plus minus quinquaginta. In Oriẽtali templi latere locum habent qui ænea vasa aliaq; permulta ex ære confecta venalia habent. Ex opposito portæ maioris prædicti templi forũ est fructuariũ, in quo nullum fructus genus desiderare possis, officinis constans quinquaginta. Horum ordinem sequuntur cerearij mercatores artificio adeo ingeniosi, vt non immeritò quis eos admiretur. Institores deinde reperias, sed numero admodum paucos. Forum hinc se offert olitorium, in quo mala citrea varijque generis frutices perpetua fronde virẽtes vernum tempus representant, quorum sunt viginti circiter tabernę: nam qui vino vti solent, inter arborum ramos recumbunt. His confines sunt & ij lactarij institores, penes quos maxima semper est vasorum cretaceorum, quæ Itali maiorica vocant, copia: lac autem à quibusdam afferri curant ligneis quibusdam vasis, ferreis constrictis circulis, quæ angustum os, fundum aliquanto latiorem habent. ab

his

his solent nonnulli singulis diebus magnã emere lactis copiam, atque inde butyrum conficere: reliquum lactis aut congelatum, aut acre interdum ciuibus diuendunt, adeò vt vix diem præterire crediderim, quo amplius q̃ vigintiquinque venduntur lactis dolia. Hos sequuntur, qui gossipium vendunt, horum autem triginta sunt officinæ: mox eos reperias qui cannabum, funes, capistra, aliaq; id genus ex cannabe confecta venalia habẽt. Deinde qui coreacea cingula, crepidas, capistra coriacea multo serico intertexta conficere solent: mox illorũ sequuntur officinæ, qui vaginas gladiorum & equorum pectoralia consuunt. horum vicini sunt qui sal vendunt atque gipsum. Post hos circiter centum officinæ sunt figulorum, qui omnium generum vasa variis distincta coloribus fingunt. Dehinc qui ephippia, baltea, habenas, aliaque huiusmodi conficere solent. Deinde locus est baiulorum, quos numerũ trecentesimum excedere puto: habent hi inter se consulem, aut potius, præfectum, qui singulis sesseptimanis quantum perficiendum sit inter operas distribuit. Quod porrò inde lucrũ venit quadam seruatur in arca, quod inter eos diuidũt, qui ea septimana operati sunt. Dici nõ potest quãto amore quantaque beneuolentia se mutuo prosequantur, adeò vt si quenquam illorum è vita migrare contingat, viduam & proles communibus alant sumptibus, donec aut moriatur & ipsa, aut nouum sibi delegat maritũ. pueros verò summa cum diligentia educandos curant, donec alicui arti adoleuerint. Quod si quenquam contingat

vxorem ducere,prolemq́; ex ea suscipere,omnes ferè socios inuitare:vocati aũt ad festum,sponso aut patri munuscula singuli offerunt. Nemo ad illorum admittitur consortium,nisi prius præcipuos illius artis ad cœnã vocauerit duces : alioqui dimidiam saltem lucri portionem ferre potest. Ab omnibus liberi sunt tributis & exactionibus: quin & gratis illorũ pinsitur panis.Quòd si quisquam in flagitio aliquo depræhensus fuerit, is priuato tantum,non publico afficitur supplicio. Omnes dum operantur,vestib.vnius coloris breuiusculis vtuntur:ociosi autem,pro arbitrio vestiuntur:honestissimi aũt sunt omnisq́ue probitatis cultores curiosissimi. Horum ordiné sequitur is locus, quem obsoniorum atque eduliorum præfecti occupant.Hic quoq; ædificium quoddam est arundine cõtextum atq; quadratũ, in quo ciceres atq; napi vendi solent, quæ tanto apud illos in precio habentur,vt à rusticis emere tantum liceat iis, qui ad id muneris sunt creati, qui quidẽ telonariis quoddam exsoluere tributũ tenentur:neque vllus vix est dies,quo non plusquàm quingentas cicerum atque naporum sarcinas inuenies.Et quanuis maximo (vt iam diximus) habeantur in precio,vilissimo tamen constant:triginta enim aut viginti ad minimum libræ liardo emuntur. fabæ recentes suo quoque tempore paruò admodum constant. Nõ procul hinc officinas reperias, in quibus pilæ quædam carnis pistillo contusæ oleoq; frixæ & multo aromate conditæ venduntur, quarũ quælibet vnius ferè ficus magnitudinem æquat,neq; alio carnis ge-

genere quàm bubula aridiſſima confici ſolent. Deinde ſeptentrionem verſus locus eſt, ad quem omnium generum olera adferuntur, quæ cum carnibus condiri conſueuerunt: huic autem rei quadraginta officinæ ſunt deſtinatæ. Poſthæc locus eſt, quem illi à fumo, fumoſum appellitant: hic panem oleo frictū reperies illi per ſimilem, qui apud Romanos melleus dici ſolet. huius maxima quotidie venditur copia: ſingulis enim diebus ientaculi vice ſumūt, præſertim feſtiuis. cui obſonij loco carnes aſſas addunt aut mel: interdum iure quodam macerāt ſordido ex carnibus contuſis cōpoſito, quas ſemel elixas rurſum contundunt, atque inde ius conficiunt, quod poſtea terra quadá rubra tingunt. Carnes non hîc veru ſed furno aſſantur. ſolent enim duos furnos componere, ſic vt vnus alteri ſuperponatur: in inferiori ignem exſtruunt, atque in ſuperiorem vbi calor ſufficere videtur, carnes inijciunt. Neq; facile credas quàm eleganter hic aſſentur. nō enim illis fumus neq; calor ſuperfluus nocere poteſt, tota eñ nocte lento igne coquuntur, ac ſummo mane expromptæ publicè venduntur. Singulis autem diebus carnes illæ & panis (de quo ántea diximus) tam copioſè inter ciues diuenditur, vt ducentorū aureorum ſummam in ſingulos dies excedat: horū enim quindecim reperiuntur officinæ, quæ aliud nihil venale habent. Venduntur & hic piſces quidam frixi, & carnes, præterea & panis ſapidiſſimus quē laganum fere dicas. Hūc autem cum butyro piſtum, nō niſi cum butyro aut melle obſonij vice addito vorant. Reperias

& hic quorundam animalium pedes elixos, quibus rustici matutina hora in ipsis popinis ientaculum sumunt. deinde rursum se ad laborem recipiunt. Hos insequuntur, qui oleum, butyrum salsum, mel, caseum, oliuas, mala citrea & capparos vendunt: horum officinæ vasis testaceis elegantioribus refertæ sunt, quæ multo preciosiora q̃ quæ in iis continentur. Butyrum & mel per præcones diuẽdi solet, qui certi sunt baiuli huic officio destinati. Neq; quéuis ad vasa implenda admittunt, id enim officij baiulis tantùm quibusdã reseruatur, qui ad hoc muneris lecti sunt, quíque & olei mensuras implent, quoties illud mercatores emerunt. Vas apud illos centum & quinquaginta libras capit, tantum enim butyri singulis vasis iniicere solent rustici. Sequitur macellum constans officinis circiter quadraginta, in quibus carnes incidunt statera'que distrahunt. Nulla in macello animalia mactant, est em̃ huic rei locus quidam non procul à flumine dicatus, vbi postquam carnes adornarunt, per quosdam seruos huic tantùm negocio destinatos in macellum mittunt. Verùm priusquam inter populum quis suas carnes vendere audeat, eas macelli præfecto deferendas curat, qui simulatq; carnes vidit, chartula quadam earum preciũ inscribit, quam populo vnà cum carnibus ostendunt, nec licet precium illud excedere. Sequitur forum in quo panni viliores vendũtur. horum centum ad minimũ reperiuntur officinæ : pannos quibusdam pręconib. tradunt (horum plus minus sexaginta reperias) qui per singulas officinas pannũ

baiulantes,precium cuiq; indicant:quòd si vendere contingat, pro singulis aureis liardos duos recipiunt. durat aũt illud exercitium à meridie ad finem vsque diei, nec sanè sine maximo mercatorum commodo. Reperias deinde qui arma, gladios,hastas,aliáque id genus instrumenta expoliunt ac vendunt. Postea piscatorũ statio est, qui minimò optimos maximosque vendunt pisces,cùm in huius vrbis flumine,tum & alibi captos, libram enim duobus tantùm hic emas terunciis. Maxima illius hic est piscis copia,qui apud Romanos Laccia appellari consueuit,idque præcipuè à principio Octobris ad mensem vsq; Aprilem, vti postea fusius dicemus,vbi de fluminibus mentio inciderit. Hos sequuntur qui caueas gallinaceas conficiunt,idq; ex arundine duriori:horũ quadraginta sunt officinæ.solet enim quisq; ciuium bonam alere gallinarum copiam. & ne domum habeant multo gallinaceo stercore immundam,illas sic perpetuò caueis inclusas seruant.Posthæc illorum est locus,qui saponem liquidum venalem habent,verùm non multę admodum illorum sunt officinæ,quin & plures in aliis reperias vrbis locis. Neque etiam Fessæ,verùm in montibus vrbi proximis sapo confici solet, vnde per quosdam muliones eum sibi aduectum curant. Deinde aliquot reperias officinas eorum qui farinam vendunt, quanquam & illi quoque variè per vrbem huc atque illuc disperguntur: horum ordinem sequuntur,qui fruges atq; legumina sationi quidem magis quàm esui accommoda,venalia habent;neq; hæc ab aliquo

ciue

siue emere poteris, quandoquidem quisq; suos sibi fruges seruare mauult: reperias & eodem loco multos, qui mulis aut equis fruges aut legumina quocunq; velis deuehunt. solet autem mulus tres ferre in dorso leguminū mensuras (quas muliones emetiri debent) idque tribus altero alteri superimpositis saccis. Postea sunt qui stramen vendunt, quorum decem reperiuntur officinæ. Deinde forum vbi filum ac linum vænit, tum & vbi linum pectitur: quod quidē adinstar magnarum ædium exstructum in circuitu quatuor habet ambulacra: primum occupāt qui telam vendunt, filumq; ponderant: in aliis duobus innumeræ sedent mulieres, quæ magna copia filum venale habent, quod quidem isthic per præcones venditur, qui à meridie in vesperam vsque circunferūt. In huius loci medio frequentes reperiuntur mori, qui mercatoribus vmbram præbent: tanta verò huc confluere solet mulierum multitudo, vt non facilè sit se ex hoc mercatu subducere: suboriturq; non rarò tanta inter fœminas rixa, vt risum illas audiendo vix tenere possis: quin & pugnis se mutuo afficientes sæpissimè videas. Nunc ad eam partē tandem descendamus, quæ occidentem solem respicit, hoc est, à templo ad eam vsque portam quà Mecnasen itur. Post eum locum, quem antea fumosum appellauimus, via recta suas habent mansiones, qui situlas coriaceas conficiunt, quibus vtuntur aqua è puteis haurienda: huius artis quatuordecim sunt officinæ. Deinde illorum locus est, qui viminea aut alia quæuis vasa frumento ac farinę

repo-

reponendæ apta conficiunt, hi triginta occupāt officinas. Inde ſutorum locus eſt, qui plus quàm centum & quinquaginta officinas implēt. Pòſt illorũ ordo eſt qui clypeos conficiunt coriaceos, quales ſæpenumero in Europa aduectos videmus. Deinde viginti ferè officinas lotores quidā occupant, vilioris conditionis homines, ad quos ciues qui domi ancillam non habent, ſubuculas, linteamina aliaq́; id genus ſordida deferre ſolent, atque ab iiſdem poſt aliquot dies adeò nitida & candida recipiunt, vt incredibile ferè narratu videatur. hi contiguas in hoc loco habent officinas: reperias tamen per totam vrbem hinc inde diſperſos plus quàm ducentos eius generis homines. Deinde ſequuntur qui lignea ephippia corio tegenda conficiunt, horũ maximus in eo loco reperitur numerus, quà Orientem verſus ad regis Abuhinan collegiũ itur. Hos ſequuntur qui ſtapedes, calcaria, frena, aliaque huiuſmodi adeò artificioſè ornant, vt non facilè tales in Europa reperiri poſſe arbitrer, horũ plus minus quadraginta ſunt officinæ. Tandem illorum vicus eſt, qui rudi modò ſtapedes, frena, atque calcaria fabricant. hinc in plateam deſcenditur eorum qui ephippia de quibus iam locuti ſumus triplici corio, eoque ſelectiſſimo, veſtiunt: quod optimum eſt, ſupremum locum habet, vilius infimum, quę miro artificio perficiunt, vt videre eſt in pleriſq; locis Italiæ. horum centum aut eò plus refertæ ſunt officinæ. Deinde longas admodum habent officinas, qui haſtas lanceasq́; cōficiunt. Ab hoc loco rupem inuenias, quæ deambulacra duo ha-

bet,

bet, quorum alterum ad Occidentalem portam, alterum ad regium quoddam palatium ducit, in quo ſe Regis ſoror, aut alius quiſpiam ex regis affinibus continere ſolent. hoc autem notandũ, quòd forum iſtud à ſummo templo initium ca pit: ego verò ne ordinem inuerterẽ, ea tantum deſcripſi fora, quæ circumcirca ſunt, vltimò de mercatorum ſtatione dicturus.

¶ *Mercatorum ſtatio.*

VRbem non immeritò eum appellabis locum, qui mercatorib. dicatus eſt, vndiq; muris cinctus, duodecim habet in ambitu portas, quarũ quælibet ferrea catena in tranſuerſum ducta, equis & vehiculis tranſitũ adimit. Locus in quindecim diuiſus eſt partes, duas ſutores occupant, qui nobiliũ tantum calceos conſuunt: duas item ſericarij mercatores, quorum alij, funiculos atq; id genus ornamenta venalia habent, ſuntq; horũ officinę circiter quinquaginta: alij ſericum tantum ornandis ſubbuculis, puluinaribus, & huiuſmodi rebus ex tela cõfectis aptũ venale habẽt, quorum totidem ferè reperiuntur officinæ. Deinde proſtant qui muliebria cingula ex lana rudiori componunt, quæ nonnulli ex ſerico quoq; cõficiunt, verùm non admodum elegantiora, illorum enim craſſitudinẽ duos digitos excedere putem, quibus vel nauem contra ventorum iniuriam retinere poſſent. Hos inſequuntur qui pannum ac telam vendunt, quæ ex Europa huc mitti ſolet: apud quos & pannum ex ſerico confectum, pileos, aliaque huiuſmodi venalia reperire poteris. Vbi hos præterieris, nonnul-

nul-

nullos reperies qui ſtoreas, ſtibadia, puluinaria, aliáque permulta ex corio compoſita vendunt. Dein illorum locus eſt qui vectigal recipiunt, ſolent enim panni per quoſdam præcones vendi, quos priuſquam in forum adferantur, neceſſe eſt vt ab illis ſignentur, quos iam vectigal recipere diximus. Præcones plus minus ſexaginta hic inuenies, qui pro ſingulis pannis liardum recipiũt. Poſtmodum ſartorum quoque locum inuenias, qui tres ſibi vicos occupant. Mox in forum deſcendis, in quo telæ mercatores ſunt, qui & muliebres ſubuculas venales habent: habentur autem hi pro ditiſſimis totius Feſſæ mercatorib. nulla enim eſt mercatura, quę maius adferat emolumentum. Vltra hunc locum veſtes quaſdam venales reperias, eo panno confectas, qui ex Europa iſthuc deferri ſolet. Singulis horis pomeridianis pannum per præcones in hoc loco venditur, idq́; cui libet licitum eſt, quoties neceſſitas aut alius quicunque caſus cogit. Poſtremus omnium is locus eſt, in quo ſubuculæ, mappulæ, aliáque permulta interpolata vendi ſolent: nec procul hinc tapetes, lectiq́; ſtragulæ venduntur.

¶ *Quare hæc vrbis pars Cæſarea ſit appellata.*

LOcus iſte muro circonſeptus Cæſarea antiquo nomine à Monarcha illo Iulio Cæſare deducto, appellatur: cuius hanc ſcriptores adferunt rationem: quòd omnes Mauritaniæ ciuitates iis temporibus, primò Romanorum, deinde Gothorum paruerunt imperio. habebatq́; quælibet ſemper ciuitas, aut Romanos, aut Gothos, qui tributa reciperent ac ſeruarent.

Ve-

Verùm quoniam frequenter in hos populus intestina mouerat bella atque direptiones, visum est vt in qualibet ciuitate locus aliquis muris vndique muniretur, vbi vnà cum tributo merces & preciosiora ciuium bona in tuto essent: sperantes hoc modo forè, vt ciues æquè anxiè principis ac sua seruarent bona. Quod consilium si imitati fuissent Itali, non tam crebras passi fuissent direptiones. Sæpenumero enim contingit vt intestino bello commoto, milites vbi hostium bona sibi non sufficere vident, mox quoque ad amicorum bona recurrant.

¶ *Aromatarij atque Pharmacopolæ.*

HVic loco vicini sunt Aromatarij, idq́; ea parte quæ Septentrionem respicit, horum centũ & quinquaginta in via quadam recta sunt officinæ, quæ vtrinque munitissimis occluduntur portis. noctu vigiles quidam conductitij atq; armati vnà cum lucernis & canibus excubias agunt. Hi nec syrupos, nec vnguenta, nec electuaria conficere norunt: nam à Medicis domi perficiuntur, à quibus & petenda sunt. Maxima officinarum pars aromatariis contigua est, quanquam maxima populi pars neque Medicum norit, neque medicamentorum vsum. Adeò ornatæ summoq; artificio fabricatæ sunt hic officinæ, vt nõ crediderim posse vspiam tales reperiri. Memini me in Tauris Persiæ ciuitate egregias aliquot officinas vidisse, sub quibusdam deambulacris elegãtissimè exstructas, verùm obscuras, adeò vt multis partibus eas Fessæ officinis postpositas existimarim. Vbi has officinas

præ-

præterieris,aliquot inuenies qui pectines ex buxo,aut alio quouis ligno parant. Orientem versus non procul à Pharmacopolis, sunt qui acus conficiunt, horum circiter quinquaginta sunt officinæ. Deinde illorum locus est, qui torno ebur aliaque huiusmodi polire solent, quorum cùm inter cæteras artes misceantur, non vsque adeò magnus est numerus. Tandem aliquot reperias, qui farinam,saponem, atque scopas vendunt: qui cùm foro vbi filum vendi antea diximus,sint proximi,vix numerum vigesimum impleant: reliqui enim alibi reperiuntur,vti postea dicemus. Inter illos qui gossypium vendunt,reperias & nonnullos qui lectorum atque tentoriorum ornamenta venalia habent. Horum ordinem aucupes sequuntur, apud quos, etsi numero perpauci sint, reperias tamen omnium generum tam esui quàm oblectationi aptas aues: vnde & aucupum locus appellari consueuit.
Postea illorum sunt officinæ qui funes cannabinos venales habent.Mox sequuntur qui suberes siue magnatum crepidas conficiunt, quibus per lutosas plateas iter facturi nobiles vti solent,verùm sumptuosè admodum,multo serico conoq; excellentissimo parantur:quæ vilissimæ sunt,aureo ad minimum constant,nonnullæ decem, reperiuntur & quæ vigintiquinque emuntur aureis. conficiuntur autem ex moro alba & nigra, iuglande atro & zyzipho, quæ pro elegantiorib. atque sumptuosiorib. habentur,tametsi priores aliquantò fortiores sint,diutiusq; quamuis ferãt iniuriam.Deinde decem officinas Mauri aliquot

Hiſpani occupant, qui baliſtas conficiunt: tum qui ſcopas ex palma quadam ſylueſtri componunt, quales Romæ è Sicilia aduectas indies videmus. Scopas autẽ magna quadam ſporta per vrbis plateas ferunt, easq́ue aut vendunt, aut fur fure, cineribus, detritísue calceis commutare ſolent: furfurem paſtoribus, cineres filorum dealbatoribus, detritos autem calceos ſutoribus quibuſdam reuendunt. Aliquãtò vlterius fabri ſunt, qui clauos fabrifaciunt: tandem vietores reperias, qui vaſa quædam prægrandia in ſitulæ modum componunt: apud hos & frumenti quoq; menſuras reperire licet. Quas vbi huius rei quidam præfectus examinarit, pro qualibet teruncium ſuo iure accipit. Mox lanæ ſequuntur venditores, qui poſtquam lanam à lanionibus emerunt, per quoſdam huic rei conductos purgandam atque abluendam curant. Corium ijdem adornare ſolent, ſed non niſi ouillum: bubulum enim, quoniam alia prorſus arte paratur, alium etiam habet locum. Deinde quoſdam reperias qui ſportas certosq́; funiculos parant, quos Africani equorum pedibus addere ſolent. Quos ſubſequuntur ænei opifices: hos, qui non procul ab his pondera & menſuras: tum qui inſtrumenta parant, quibus linum atque lana carminari ſolent. Tandem in longum quendam deſcenditur vicum, vbi promiſcuè multarum artium reperias artifices, quorum nonnulli ſtapedes, calcaria, aliaq́ue huiuſmodi (quæ fabri rudia & impolita reddunt) limare ſolent. Poſtea fabros quoſdam lignarios habes, qui temonibus, aratris, molarum

rotis

rotis,aliisque huiusmodi conficiendis sese exercent. Tinctoribus sua est in fluuij ripa mansio, quarum quælibet fontem habet limpidissimũ, in quo quicquid ex serico confectũ est,abluunt. Ex opposito latum admodum & spaciosum habent locum vallorum fabricatores, qui cùm sit vmbriferis moris consitus,æstiuo tempore amœnitate sui valde recreat. Sequitur fabrorũ ordo, qui mulas & equos calceant: tum & qui balistis arcus ex chalybe accommodant. Vlterius qui equorũ calceos cudunt: hos, qui telam dealbant: vbi & vrbis pars quę ad Occidentẽ vergit,finitur: quæ olim ciuitas per se fuit (vt antea diximus) ac post alterã ædificata,quæ Orientem respicit.

¶ *Alterius Fessæ partis descriptio.*

ALia quoque vrbis pars ad Orientem sita, pulcherrimis palatiis,templis,ædibus,& collegiis abundat: quanquã hîc non tam copiosæ neq; frequentes sint diuersæ artes, atq; in ea quã modò descripsimus. Hîc enim nec sunt mercatores,nec sartores,nec calcearij, præterquã ex panno grossiori. Aromatariorum est forum exiguum,triginta officinarum capax. Ad mœnia vrbis agunt laterarij & figuli: paulò inferius forum est amplum, in quo vasa candida figulina, catini,scutellæ,patinæ venundantur. Vlterius ad forum itur granarium,in quo cellæ sunt frumentariæ. E regione summi templi forum est lateribus stratum, in quo diuersæ exercentur artes atque opificia. Sunt & aliæ artes mechanicæ,variè per totam vrbem dispersæ:mercatores autem pannarij vnà cum aromatariis,loca sibi destinata

occupant. Numerantur in hac vrbe quingentæ & viginti textorum ædes, pluribus contignationibus aulisq; spaciosis magnificè admodum constructæ: in quarum singulis multæ sunt textrinæ, quæ locatoribus magno sunt emolumento: huius opificij asserunt in vrbe esse ad viginti milia, quemadmodum in molendinorũ exercitio. Sunt quoq; in hac vrbe centum officinæ filo candidando exstructæ, quarum potiores ad fluminis ripam sitæ, caldariis, & vasis muratis sunt instructissimæ: & in alios vrbis vsus sunt ingentia ædificia, in quibus varij generis ligna serrantur, quod quidem officium à Christianis mancipiis exercetur, & quicquid inde lucri consequuntur, ad illos redit à quibus aluntur. His nulla omnino quies datur, præterquã diebus Veneris à meridie in vesperam: & octo diebus diuersis temporibus per annum dispersis, in quibus Maurorum celebrantur festa. Habent & meretrices suum locum, quæ fautores habent maximos, interdum potentissimosq; vrbis rectores. Reperias quoque nonnullos œnopolas, quibus vel impune meretrices alere, & cuilibet tradere licet. Sunt & hîc amplius quàm sexcenti fontes limpidissimi muris cincti, curiosissimeque seruati, quorum quilibet subterraneis quibusdam ductibus, variè se huc atque illuc per domos, templa, collegia, & hospitia diffundit: estque illis hæc aqua multò charior: nam quæ è flumine peti solet, frequenter æstiuis temporibus desideratur: huc accedit, quòd quoties aquæductus sunt purgandi, flumen extra vrbem ducatur necessum est. Solet igi-

igitur quælibet familia ex fontibus sibi petere aquam: & quanquam nobiles tempore æstiuo fluuiali vtantur, iubent nihilominus & fontanã adferri, quòd frigidior sit, gustúq; gratior. Vere autem contrarium accidit. Fontium porrò maxima pars ex Occidente & Meridie fluit: nã quę Septentrionem respicit, mõtibus, marmoribusq; Tiburtinis est referta, vbi antra quædam reperias, in quibns frumentum ad multos annos seruari solet: quædã verò adeò ampla vt plus quàm ducenta capiant frumenti modia. Qui in ea vicinia habitant ciues, quiq; antra ea possident, satis inde pro vitæ necessitate colligunt, centesimam namque singulis annis frumenti mensuram pro locatione referunt. Pars quæ ad Meridiem est, dimidia fermè incolis est vacua, hortos habet fructiferos, in quibus nullum fructuum florumq́ue genus desiderari potest. Cuilibet horto suæ sunt ædes, fonsq́ue limpidissimus, rosis, aliisq; herbis cinctus odoriferis, adeò vt si quis Verno tempore hanc inuisat vrbis partem, habet vnde & animum & oculos pascat: quare paradisum nõ immeritò dixeris, cùm in iis nobiles ab Aprili ad Septembris vsque finem se continere soleant.

Ab Occidente, hoc est ea parte quæ regiæ vicina est, arx visitur, quæ à Rege Luntunæ exstructa, magnitudine oppido æquatur: in qua Fessæ principes priusquam hic regiam statuissent, se continere solebant. Verùm postquam noua Fessa à Marinorum regibus ædificari cœpit, arx tantùm vrbis præfecto relicta est. Visitur in ea egregium sanè templum, iis temporibus ædificatum, qui-

bus,vt diximus,à principib. & magnatib. occupabatur, postea multa loca diruta,atq; in hortos conuersa sunt:præfectò quædam tantùm relicta sunt ædificia,partim habitationi,partim litibus definiendis apta; est & hic cócameratus quidam locus, in quo captiui detineri solent, adeò spatiosus multisque columnis superinstructus, vt trium millium hominum capacem multi affirmare velint. neque in hoc carcere locus aliquis segregatus reperitur, quandoquidem Fessæ omnibus vnus idemque carcer assignatur. Præterfluit hanc arcem riuulus quidam præfecti negociis accommodus.

¶ *Magistratus, Iura administrandi, atque vestiendi apud Fessanos modus.*

HAbet Fessa particulares quosdam magistratus atque iudices: est præfectus qui causas ciuiles definit, & in malos animaduertit. habet & ius canonicum suum quoq; iudicem, ad quem omnia quæ in lege Mahumetana continentur,pertinent. est præterea iudex quidam qui Matrimonia atque repudia curat, quiq; testes omnes & audire,& audita probè diiudicare consueuit. Deinde causarum patronus, ad quem ab iudicum sententia prouocant, cùm vel falluntur,vel authoritati inferioris notæ doctoris innixi sententiam ferunt. Præfectus magnam vim nummorum sibi corradit ex condemnationibus,quæ diuersis temporibus fiunt. Hoc autem ferè modò reus peragitur: postquam centum aut ducétis coram præfecto plagis affectus est,carnifex catenam collo inijcit,atq; hoc pacto nu-

nudum (pudendis tantùm exceptis) per omnes ciuitatis partes deducit, carnificé comitatur quidam satelles, quodq́ue perpetratum est à reo facinus omnibus nunciatur, donec miserum suis vestibus indutum, in carcerem reducant. Fit etiam sæpenumero, vt multi simul concatenati per vrbem ducantur: præfectus pro quolibet reo supplicio affecto aureum vnum cum quarta habet, nec non & à quolibet iam primùm carcerem ingresso nonnihil sibi tributi dari iubet, quod per quosdam mercatores aliosq́ue artifices ei rei destinatos particulatim numerari solet. atq; inter cętera emolumenta, ex quodam monte annuum prouentum septem milium aureorum colligit: idem quando res exigit, Fessę Regi trecentos alit equites, stipendiumq́ue persoluit. Qui ius canonicũ dicunt, nullum nec salarium, nec pręmium inde percipiunt: vetitum enim est lege Mahumetica, ne iudici quicquam persoluatur, sed victum sibi parent vel ex pręlectionibus, vel sacerdotiis: habet & hæc facultas suos causidicos idiotas literarum prorsus ignaros. Est in hac vrbe locus, in quem iudices ꝓpter debitum aliquod, aut leue quoddam crimen ciues conijcere solent. Reperias in tota hac vrbe quatuor tantùm satellites, qui noctu ab hora vigesimaquarta in secundam vsque omnes ciuitatis partes circumeunt, neque aliud salarium quàm certũ censum, quem ab iis quos in vincula deducunt, pro delicti magnitudine exigunt, illisq́ue liberè permissum est, vt & vinum publicè vendant, & scorta domi alant. Nullos habet præfectus neque scribas, neque no-

 tarios

tarios, ſed ſententiam quam lubet ore profert. Vnus tantùm eſt in tota vrbe qui cenſus ac vectigalia recipit,numeratq; ſingulis diebus in Regis vſum triginta aureos : ſubſtituit nonnullos qui ſingulas vrbis portas obſeruent,neq; vlla res eſt,quamuis exigui precij,quæ non aliquid cenſus exſoluere cogatur. Solent & interdũ in campos vſq; extra vrbem mulionibus obuiam procurrere,ne qua fortaſſe mercatura celetur,aut tecta in vrbem deuèhatur. quòd ſi fraudem cõperiant, duplex exigunt vectigal. Is autem hac in re ſeruari ordo conſueuit, vt duos aureos in ſingulis centum vectigalis loco pendant: pro onychinis gemmis quorum magna huc affertur copia,quarta perſoluitur:ligna,frumentum,boues, gallinæ,nihil cenſus enumerant. neq; ad ingreſſum vrbis arietes tributum exſoluere coguntur, ſed in macello duos liardos : & eius præfecto vnum penſitãt.Qui autem macelli præfectus eſt, duodecim ſemper ſecum ſatellites habet,ac totã frequenter adequitat vrbem,panem vrbiſq; pondera examinaturus.Quòd ſi panem infra iuſtum pondus diſtrahãt, piſtorem publicè fuſtigare ac eo modo per vrbem deducere iubet. Solet iſtud officij inſignis tantum probitatis dari viris:nũc autẽ cuiuis,quantumuis ignaro aut ſceleſto conceditur. Huius vrbis ciues ciuili vtuntur habitu, vernis temporibus veſtes gerunt extero panno confectas: ſagum ſubuculæ addunt dimidiis tantùm ſtrictiſq; manicis,cui veſtem quãdã latam atq; ante pectus occluſam ſuperinduunt. Pileos habẽt ſimplices,quales apud noſtrates noctu geſtari

ſtari videmus,verùm qui aures illis non contegant: pileum faſcia quędam tegit, quá binis glomerationibus capiti & circum barbam obductis nodo hærere faciunt. Caligas nec fœmoralia gerunt,verno tempore equitaturi ocreas ſumunt, at qui tenuioris ſunt fortunæ,ſagum tantùm habent & barnuſſum quem vocant,& viliſſimum pileum. Doctores atque nobiles grandæui veſte quadam latis manicis incedunt quemadmodum nobiles Veneti. Plebei veſtes ferè ex pãno groſſiori atque albo conficere ſolent. Mulieres ſic ſatis ornatæ incedunt,æſtiuo tamen tẽpore ſolam ſubuculam geſtant.Hyeme palla veſtiuntur latis manicis ante pectus occluſa,qualis ea eſt,quam viros geſtare modò diximus. ſi quando in publicum prodire volunt,fœmoralia cruribus addũt, quibus totæ tibiæ cooperiuntur,præterea pannus illis ex capite pendet, qui ad Syriæ formam totum corpus velat. facies quoque tela quadam in eum velatur modum, vt oculis tantùm feneſtellas quaſdam relinquant. Aures anulis aureis gemmisq; ornant precioſiſſimis: qui infimioris ſunt conditionis ,argenteos tantùm anulos auribus addunt, neque alias inaures habent. Brachiis armillas adiungunt aureas quę nobiliores ſunt,reliquæ argenteas, nec non & tibias circulis aureis argenteisue ornare ſolent,idque pro facultatum ratione.

¶ *Cibum capiendi modus.*

NVnc quoq; de victus ratione nonnihil dicendum eſt. vulgus bis qualibet ſeptimana carnes recentes coquere ſolet,

nobiles verò & ditiores, quotidie & quoties lubet. Ter in die sumũt cibum: ientaculum ex fru ctib⁹ quibusdã & pane, vel liquido pultis genere farina frumentóve constat: hyeme far liquidum carnibus sallis conditum sorbent. In prandio carnibus, acetariis, caseo, atq; oliuis vescuntur: æstate autem aliquanto lautius prandent. Cœna con coctu facillima, pane, melonibus, vuis, aut lactariis paratur: at hyeme carnes elixas comedunt, quam Cuscusu appellant, quæ ex farina in massam redacta conficitur, & in vasis quibusdã perforatis primò igni admouetur, deinde butyro subacta iure quodam conspergitur. Est & quibusdam carnium assarum satis frequens vsus.
Habes hic tam nobilium q̃ plebeiorum viuendi formam: quanquam magnates nonnihil lautius cœnent: verùm si nobilium victum qui in Europa sunt, respicias, miseros atq; sordidos Africæ nobiles dixeris, non ab ciborum raritatem, sed quòd nulla prorsus inter hos mundiciei seruetur regula. mensa nanque illis humilis, nuda, atque sordida apparatur: nullas præter terram sedes habent, nulla omnino præter digitos vnguesq; instrumenta. Cuscusu omnibus vna tantùm testa apponitur, ex qua tam nobiles quàm alij manibus nõ cochlearibus exhauriunt. Ius simul cum carnibus eadem quoque lance apponitur, vnde sibi quisq; quam vult partem digitis aduncis excerpere solet: nullos prorsus in mensa cultros vi deas, quin canino more carnes lacerant, atque summa cum festinatione vorant. neque potum sibi quis expetit, nisi prius cibis expleto stoma-
cho,

cho, tum demum quisq; ingentem epotat aquæ cyathum. Doctores quidem aliquantò melius habent: sed vt verum fatear, vix tam miserum habet Italia nobilem, qui non victu, deliciis atque apparatus magnificentia vel summos quosque superet Africæ magnates.

¶ *Qui in matrimoniis consecrandis seruantur ritus.*

CIrca matrimonium hæc ferè seruatur regula. Vbi pater filiam cuidam despondit proco, mox in templum itur, sponsum ac sponsam comitantur parentes & consanguinei, duo item accersuntur notarij, qui præsentibus omnibus pacta dotemq; conscribunt. Qui mediocris sunt fortunę, filiæ triginta aureos in dotem enumerāt, cui ancillam quindecim ad minimum aureis emptam adiungunt: præterea & telam versicolorem serico intertextam, cum aliis quibusdam panniculis ex serico confectis, quos in capite pepuli loco gestare solent. deinde & par calceorum artificiose atque eleganter consutorum: duo item soccorū paria elegantissima: multas quoque clenodias argenteas, aut ex alia quauis materia fabrefactas, vt sunt pectines, suffimenta, ventilabra, aliaque istiusmodi, quæ mulieres maximo habent in precio. Quibus ita peractis, quotquot vtrinq; interfuerunt, ad cœnam vocantur, quæ vt sit suis deliciis optimè referta, panis adfertur frixus, quem antea melle temperatum diximus: huic carnes adduntur assæ, idq; primò sponsi sumptib.: postea & sponsæ pater suum apparare iubet cōuiuiū. Quòd si filiæ præter

ter iamdictam dotem aliquas dederit vestes, hoc illi pro liberalitate quadam asscribunt. Quanquã pater dotem triginta tantùm aureorum pollicitus sit, solet tamen interdum ducentos, nonnunquã etiam & trecentos insuper in vestibus conficiendis, necnon & aliis quibusdam ad mundum muliebrem pertinẽtib. consumere aureos. rarò autem pro dote domum, vineam, aut agrum aliquem donant. Sponsæ tres conficiunt pallas, easdemq; ex pãno sumptuosissimo: tres item ex serico vndulato, aut alio quouis panno precioso. Subuculas item artificiosissimè elaboratas, necnon & pepla elegantissima, & linteamina artificiosis emblematis vndiquaque exornata. ceruicalia item & puluinaria elegantissima. Solent quoque octo anaclinteria sponsæ dari, quorum quatuor ornatus tantùm gratia armaria contegunt: duobus lana viliori refertis lecti vice vtuntur: ac duobus coriaceis cubiculi stratum sternunt. Dantur insuper tapetes quidam villosi, circiter vlnarum viginti: tria item stragula, altera parte panno ac tela suffulta, altera verò tomẽto referta, quibus noctu sic vtuntur. Parte quadam lectum sternunt, aliam reflexam corpori subiiciunt: quod illis perfacilè est, cùm vtrinque decem circiter vlnas in longitudinem pateat. His totidem serica multo artificio à superiori parte exornata addunt, quæ ab inferiori parte tela & gossypio duplicata sunt. Dant & candida stragula, æstiuo tantùm tempori accommoda: tum & sindonem laneam in plures partes diuisam, atq; elegãter elaboratam, cum certis quibusdam ceu

pin-

pinnulis coriaceis deauratis, quibus assuunt floc cos sericos versicolores, & singulo flocco sphærulam sericam, qua sindon ornatus gratia parieti affigi posset. Habes hic summatim quid doti addi soleat, qua quidem in re nonnulli ita cæteros excellere student, vt sæpenumero nobiles quosdam ad paupertatem redigi contingat. Sunt ex Italis qui putent viros dotem præbere mulierib. verùm ij harũ rerum omnino sunt ignari. Sponsus suam ducturus domum sponsam, primò tabernaculum ligneum octogonale serico tectum intrare iubet, in quo à baiulis defertur comitantibus parentibus & affinibus, multo cum tubarum ac tibiarum sonitu, tympanorumque strepitu, necnon maximo facium numero: præcedunt sponsi affines cum facibus, sponsæ verò sequuntur: sic maximum itur ad forum, temploq; præterito, sponsus socerum & reliquos omnes salutat, domumque quantum potest properat, atque in cubiculo sponsæ aduentum præstolatur. Pater, frater, & patruus, sponsam ad cubiculi ingressum deducunt, pariterq; omnes matri sponsi tradunt: quamprimum verò sponsa cubiculum ingreditur, maritus pede suo vxoris pedem tangit, statimq; ambo recluduntur. Interim apparatur conuiuium, & fœmina quædam pro foribus expectat, donec deuirginata sponsa hic linteolum sanguine tinctum illi porrigat, quod manu gestans hospitibus ostendit, alta voce clamãs virginem hactenus incorruptã fuisse. Hanc cum aliis quibusdam fœminis, primò sponsi, deinde sponsæ quoque parentes, excipiunt splendidè.

Quod

Quòd si fortassè non virginem fuisse reperiatur, mox maximo omnium dedecore, nuptiisq; infectis, ad parentes relegatur. Tria ferè parari solent cóuiuia: primum eodem celebratur die quo marito coniuncta est puella, secundum postridie mulieribus tantùm paratur, tertium septimo à celebratis nuptiis die, huic omnes sponsæ amici atque parentes intersunt, quo etiam die sponsæ pater pro facultatum ratione magnifica ad generum deferri curat edulia: at quamprimum maritus domum egreditur (quod septimo ferè fit die) bonam emit piscium copiam, quos aut per matrem aut aliam quamlibet mulierē super pedes vxoris proiicere iubet, id enim ex antiqua consuetudine pro bono habent auspicio. Solent & alia insuper duo in soceri ædibus apparari cóuiuia, alterum pridie quàm elocetur filia: hîc totam noctem saltando atque iocando transigunt. Postridie mulieres ad sponsam exornandam veniunt, capillos comunt, genas minio tingunt: manus verò ac pedes nigros reddunt, sed mox ea perit tinctura & elegantia, alterū eodem die exhibetur conuiuium. Sponsam autem loco quodam eminentiori statuunt, vt ab omnibus facilè videatur, tum quæ sponsam adornarūt, lautè excipiuntur. Vbi ad viri domum deducta, solent mariti parentes grandia quædam vasa pane oleo frixo mulsoq; referta ad sponsam mittere, cum aliis quibusdam eduliis, quorum enumrationē breuitatis gratia hoc loco omisimus, quæ omnia inter amiculos per sponsum vocatos consumuntur. Ea nocte quam saltando transigi diximus, nup-

nuptiis interesse solent tibicines & succentores, qui alternatim nunc tibijs, nunc voce satis elegantẽ edunt harmoniam; semper soli tripudiare consueuerunt, & finita cantiuncula, stipem aliquam cantoribus adiiciunt. Quòd si quisquã salgatorem honore afficere velit, iubet eundem genu flexum ante se sistere, illíque totam faciem pecuniis tegit, quas tibicines mox excipiunt. Fœminæ solæ seorsim à viris ad propriorum tybicinum concentũ saltare solent. Hæc (vti diximus) ita geruntur cùm sponsa virgo est. Viduarũ nuptias minori cũ reputatione peragũt. Coquunt bubulam, arietinam, gallinas elixas, quibus varia interponunt edulia. Conuiuis apponũt vice quadræ magnas duodecim scutellas ligneas, rotũdas, adhibitis in conuiuium saltem decem aut duodecim. estq; hic inter nobiles & mercatores mos receptus. Qui tenuioris sunt fortunæ, offulas quasdam ex pane lagani persimili vorant, quem carnium iure madidum digitis tantùm non coclearibus ex maiusculo vase liguriunt, quorum singulis non plures quàm duodecim circunstare solent. Consueuerũt & solenne parare conuiuium, cùm circumciditur mascula proles, quod septimo fit natiuitatis die, huic incisor vnà cum affinibus & consanguineis interesse solet: quo transacto, quisque pro facultatum ratione incisorem munusculis salutat, idq; ferè in hunc modum. Suas quisque pecunias in facie cuiusdam pueri affigit, quem circũcisor huc adduxit. puer pronunciato cuiusque nomine gratias agit: deinde puero cirduncisо, diem non minori lætitia trans-

transigunt, quàm nuptias. Verùm si filia nascatur, minus alacritatis demonstrant.

Ritus diebus festiuis obseruati, & quo modo mortuos lugeant.

REmanserunt & apud Fessanos certa vestigia festiuitatum à Christianis olim institutarum, ceremoniis vtentes, quas nec ipsimet intelligunt. Pridie natiuitatis dominicæ ferculo quodam vescuntur, ex variis herbis composito: coquuntur & apud hos omnia fere leguminum genera, quibus eadem nocte ceu delitiis vescuntur. Primo anni die pueri nobilium & mercatorũ domos laruata facie adeunt, & cantiunculis quibusdam fructus venari solent. Cùm apud Christianos Baptistæ natalitia celebrantur, maximos vbique videas ignes multo stramine compositos. Vbi puero dentes aduentare vident, conuiuium à parentib. paratur, itidem pueris, quod Latino vocabulo Dentillare vocãt. Habent & alias cõsuetudines & modos auguria sumẽdi, quales Romæ atque in aliis Italię ciuitatib. obseruari vidi. Quod ad festa attinet, quę in lege Mahumetica præcipiũtur, ea fusius in eo libello descripta reperies, quem de lege Mahumetica conscripsimus. Mulieres si quãdo aut marito, aut patre, aut alio quouis orbantur amico, mox fit numerosus mulierum cõcursus, vestibus depositis, saccis induuntur vilissimis, faciem multo cõspurcant luto: deinde quosdam ad se accersunt, qui muliebribus induti vestibus, quadrata secum adferũt tympana, ad quorum strepitum cantiunculam de more funebrem canunt, idque quantum possunt

ſunt in defuncti laudem : ad cuiuſque carminis finem, mulieres mœſtiſſime vocem extolluntʼ,capillos euellunt,multiſque cum lachrimis pectus ac genas ita percutiũt, vt ſanguine faciem cooperiant, durantque huiuſmodi ſuperſtitiones per ſeptẽ continuos dies. Deinde quadraginta interpoſitis diebus, luctũ eundem (verùm per triduum duntaxat) repetunt,eſtque hic inter plebeios tantũ modus obſeruatus,nobiles aliquanto modeſtius ſe gerunt : omnes quotquot ſunt amici accedunt, mœſtam ſolantur viduam, variosque eò mittunt cibos; non enim in domo funebri culinam curare, niſi poſt euectum cadauer licet. Mulieres nunquam funus comitantur,tam etſi maritus, aut pater, vel frater, in ſepulchrum deferantur. Quibus autem modis cadauer abluant ſepeliantq;, quibus in ſepeliendo ſuperſtitionibus vti conſueuerunt,eodem libello ſcripta reperies quem ſupra nominauimus.

¶ *Columbaria.*

MVlti reperiuntur in hac vrbe qui columbis alendis maximam ſumunt voluptatem,quarum hic omnium colorum maxima reperitur copia. Eas in domuum ſummitate caueis quibuſdam incluſas habent,quas bis in ſingulos dies aperiũt,mane & circa veſperam, magnam ex volatu oblectationẽ capientes,nam quæ volando alias ſuperant,pro optimis habentur. Euenit non rarò, vt columbæ vicinorum inter ſe miſceantur,quam ob cauſam qui eas alunt ſe mutuis pugnis afficere videas. Habent & nonnulli reticulum quoddam ſummitati cannarum ob-

oblongarũ affixum, quo in domus tecto latitantes, præternolantes vicini columbas captare solent. Inter carbonarios ſeptem aut octo tantum officinas inuenias, quæ columbas venales habẽt.

¶ *Ludendi apud Feſſanos modus.*

INter ciues Feſſanos latrunculorum ludus eſt vſitatiſſimus, & antiquiſſimus. Reperiuntur & alia quædam ludorũ genera, verùm rudia vulgóque tantummodo nota. Quibuſdam anni temporibus pueri vnius vici in alterius regionis pueros fuſtibus agere ſolent, idq; interdum tanto cum animi feruore, vt ad arma recurrentes etiam aduerſarios interficiant, idque diebus præſertim feſtiuis, quib⁹ mutuo extra vrbis mœnia ſe prouocare conſueuerunt. Poſtquã totum ferè diem acriter pugnando tranſegerunt, circa veſperum ſaxis volatilib. res agitur: tandem accedentibus vrbis ſatellitibus, nonnulli captiui adducuntur, ac publicè per totam vrbem fuſtigantur. Accidit interdum vt iuuenes armis inſtructi noctu ciuitatẽ exeant, ac per agros & hortos diſcurrant: quòd ſi alterius factionis iuuenes obuios reperiant, dici non poteſt quàm cruentum inter ſe ineant prælium: etſi ſæpenumero atrociter in illos animaduertatur.

¶ *Poëtæ Afri.*

NOn deſunt Feſſæ poëtę famoſiſſimi, qui lingua vulgari diuerſa pangunt carmina. Horũ nonnulli amores ſuos erga amicã, nonnulli erga puellos, omni pudore poſtpoſito carmine exponunt. Singulis annis quædam ſolent condere in Mahumetes laudẽ carmina, prę-

cipuè autem ipſo Mahumetis natali: tum enim ſummo mane in eum confluunt locum vbi con ſulum præfectus ſuam habet manſionem, cuius ſedile conſcendunt, atque inde ſigillatim ſuam quiſque magna vulgi frequentia recitat cantionem: quam qui elegantius & accommodatius dictauerit, eo anno poëtarum princeps acclamatur. Verùm quo tempore incolumis adhuc Marinorum regum erat familia, qui tum regno potiebatur, in regiam ſuam vocabat quotquot in vrbe erãt, doctos & literatos: quos magnificè excipiens iubebat vt ſe pręſente è loco eminẽtiori ſuum quiſq; ordine in Mahumetis laudem recitaret carmen: qui verò omnium ſuffragiis optimè dixerat, à rege equo pręſtantiſſimo, ſerua, centum aureis, necnon veſtes, qua tum Rex indutus erat, donabatur: cæteris omnibus quinquaginta enumerabantur aurei, adeò vt nullus niſi regis expertus munificentiam inde diſcederet. verùm centum & triginta elapſi ſunt anni, ex quò hæc omnia paulatim decreſcente Feſſanorum imperio, in diſſuetudinem abiere.

¶ *Ludorum literariorum deſcriptio.*

PVerorum apud Feſſanos literas addiſcere volentium, ducentæ ferè munerantur ſcholæ, quarum quælibet formam aulæ habet ampliſſimæ. Circumcirca viſuntur certi gradus, quib⁹ pueri ceu ſedilibus vtũtur. Ludi magiſter legere ac ſcribere docet non ex libro verùm è tabula quadam maxima. Quotidie ſententia vna aut altera Alcorani exponitur: quo abſoluto, rurſum ab initio auſpicantur, idq; toties reiteratur,

donec memorię tenacissimè insculptum hęreat, quod ad plurimum fit septennio. Deinde gymnasiarcha pueris orthographiæ partem aliquam prælegit, verùm ea sicut & reliquæ grammaticæ partes, multò exactius in collegiis, quàm in huiusmodi scholis triuialibus tractantur. Exiguum admodum pręceptorib. numeratur stipendium, verùm quando pueri Alcorani partem aliquam attigerunt, solent ludi magistro munuscula aliquot pro facultatum ratione adferre. postquam vero puerorum quisquam integrum ad vnguem habet Alcoranū, pater condiscipulos omnes magnificio excipit apparatu: in quo filius splēdidè vestitus pulcherrimo vehitur equo, quē vnà cum vestibus ciuitatis regię Præfectus mutuò darę tenetur. Reliqui scholastici eum comitantur pariter equites adusq; hospitium quod ingrediuntur, varias cantilenas in Dei laudē ac Machumetis canentes. Deinde conuiuium pueris paratur splendidissimū, cui quotquot sunt patri affines, interesse solent: tum quisq; ludi magistrum aliquo munusculo salutat, pater verò nouis illum vestibus ornat. Solent & pueri celebrare festum ipso natali Machumetis, quo parētes mittere in scholam facem tenentur: deferunt singuli pueri singulas faces, quarum nonnullæ triginta libras pendent. Sunt aūt faces elegantissime confectæ, variisq́ue circumcirca cereis exornatę fructibus, ipsoq́; diluculo incensę ad solis exortum ardent, interea succentores aliquot Mahumetes referūt laudes, moxq́; exorto sole finitur illius diei festiuitas: soletq́ue hic dies maximam ludimagistris

ad-

adferre vtilitatem, vendũt enim quod reliquum illis relinquitur ceræ centum aut eò plus interdum aureis. Pro ſcholæ locatione, nemo quicquam exoluit: nam ante aliquot luſtra in ſtudioſorum gratiam exſtructos intelleximus ludos literarios. Quicquid cereis ornatus gratia additur, ludimagiſter inter pueros & ſuccentores diſtribuit. Tam in publicis quàm triuialibus ſcholis duobus qualibet ſeptimana diebus feriatur, quibus nec docent, nec ſtudent.

¶ *Fatiloquorum qui in hac vrbe reperiuntur enumeratio.*

NIhil adhuc de coriariis diximus, qui permultas habent in ripa fluminis manſiones, & pro quolibet corio vnius aſſis vectigal enumerãt, vnde ſingulis annis ducenti ferè colliguntur aurei. Reperias hic chirurgos atque tonſores aliquot, quorum quoniam exiguus eſt numerus, vix hoc loco annectere potui. Venio ad fatidicos & diuinatores, quorũ ingens eſt numerus, triaq; genera: horum enim nonnulli geomanticis vti ſolent figuris. Alij aquam catino vitreo infuſam olei guttula admixta, lucidam & tranſparentem reddunt, in qua tanquam in ſpeculo dæmones confertim ſe videre affirmãt, qui exercitum numeroſum repræſentant, quorum nonnulli in itinere ſunt, alij riuum tranſmittũt, alij terreſtre prælium gerũt, quos vbi quietos videt, de rebus quas ſcire cupit interrogat: dæmones porrò nutibus reſpõdent, vel aliquo manuũ vel oculorum indicio: adeò temeraria atq; damnanda horum eſt hac in re credulitas. Vitreum il-

illud vas pueris interdum vix octauum egressis annum in manum dant, à quibus num hunc vel illum dæmonem viderint interrogant. Permulti in hac ciuitate reperiuntur eò dementię redacti vt maximas profundant in his nugis pecunias. Tertium genus diuinatorum constat mulieribus veneficis, quæ cum dæmonibus familiaritatem habere affirmāt: dæmones autem aut rubros, aut albos, aut nigros appellitant: atque vbi alicuius fatum eloqui volunt, certis odoribus semetipsas suffiunt, eum quem accerserunt dæmonem se tum recipere affirmantes: deinde mutata voce dæmonem in ipsis loqui fingunt: tum qui rei, alicuius perdiscendæ gratia venerunt, quicquid volunt ex veneficis illis scelestissimisque mulieribus sciscitantur, idque maximo cum tremore ac reuerentia, deinde numerato dæmoni precio discedunt. Verùm qui sanioris sunt iudicij, mulieres has Sahacat, quod Latinis fricatrices sonat, appellant, quòd illis damnanda sit consuetudo, venerem inter seipsas exercere, quod honestiori vocabulo exprimere nó possum. Si quando contingat vt formosæ quædam mulieres illas adeāt, veneficæ harum amore non secus atq; adolescentes puellarū accenduntur, & in dæmonis specie rogant, vt concubitum pro mercede patiantur: hoc modo sæpenumero fit, vt dum se dęmoniorum dictis paruisse putāt, rem cum veneficis habuerunt. Neque desunt quæ eius rei voluptate allectæ, veneficarū consortium ambiant, & morbum fingentes vnā earum ad se vocent, vel miserum eò mittant maritum: quæ vbi rem intel-
lexe-

lexerint, mulierem à dæmone quodam vexatam affirmant, eamque ob causam nullo modo liberari posse, nisi se illarum adiunxerit numero. His verbis miser ille tandem victus, non id permittit modò, quin & sumptuosum veneficarum ordini parat conuiuium: quo absoluto ad strepitum tympanorum mirum in modum saltare solent: deinde vxorem charissimam diis ventisque committit. Reperiuntur tamē nonnulli qui vel minimo negotio fustibus vxores pulsando dæmonem eijciunt: alij dæmonium se habere fingentes, non alio modo veneficas illas decipiunt, atque illorum deceptæ sunt vxores.

¶ *Præstigiatores.*

REperitur & Fessæ præstigiatorum genus quoddam, Muhazzimin vocant: hi omnium promptissimè dæmonia eiicere dicuntur. & quia illorum vaticinio nonnunquam succedat effectus, dici nō potest quantum ea res existimationem augeat: quòd si eiicere non possint, aëreum esse spiritum asserūt. Modus autem adiurandi dæmones hic ferè est: primò characteres circulosq; nonnullos in foculo, aut alio quouis loco depingūt, deinde signa quædam in dæmoniaci manibus aut fronte describunt, illumq; miris modis fumigant. Postea carmē conficiunt: ex dæmone sciscitātur quà & quomodo huc intrauerit, quis sit, quodq; illi sit nomen ediscunt, tandem inde exire præcipiunt. Sunt & alterius generis, qui regulà quadam Caballistica (Zairagia appellant) operantur: hæc autem multis continetur scriptis, naturalis siquidem scientia pu-

tatur. neq; alios Fessæ reperias, qui maiori cum fide magisq; indubitanter ad interrogata respondeant, verùm hæc ars difficillima est: qui enim huic operam dare studet, non minorem Astrologiæ, quàm Cabalisticæ cognitionẽ habeat, necesse est. Memini me aliquando huius artis peritum in vnius figuræ discriptionem integrum consumpsisse diem: figuræ autem in hunc ferè describuntur modum. Primò circulos multos in maiori circulo ducunt: in primo crucem formãt, in cuius extremitatibus quatuor mundi plagas appingunt, Orientem, Occidentem. &c. in centro vbi lineæ concurrunt, vtrunque notant polum: extra primum circulum quatuor depingũt elementa: deinde circulum in quatuor secãt partes, & sequentem circulum in totidem: posthæc quamlibet partem in alias septem secant, quarũ quælibet characteribus maiusculis Arabicis insigniunt, adeò vt quodlibet elementum vigintiocto habeat characteres. In sequenti circulo septem planetas notant, in alio duodecim Zodiaci signa, in sequenti duodecim mensium Latina nomina, in alio vigintiocto Lunæ domicilia, in alio trecentos sexagintaquinque anni dies depingũt, extra hunc verò quatuor ventos cardinales adnotant. Deinde vnam tantùm rei propositæ literã sumunt, atque per omnia antè enumerata multiplicant, productumque characteris numerum quodam modo diuidunt, atque pro characteris ratione loco aliquo colloquant, vtq; elementum illud exigere videtur in quo reperitur character sine figura. his omnibus ita peractis, figuram a-

ni-

nimaduertunt, quæ cum numero iam producto conuenire videtur, cum quo eodem modo procedunt, veluti cum priore fit progreſſio, donec vigintiocto characteres habeant, ex quibus vnã dictionem colligũt, ex dictione verò oratio conflatur, quæ ad rem ipſam in queſtionẽ vocatam reſpondet: ea porrò oratio ſemper in carmẽ primæ ſpeciei cadit, quod Arabes Ethauil appellant, componiturque ex octo ſtipitibus & chordis duodecim, iuxta Arabicæ linguæ metricam, de qua tractauimus in vltima parte grammaticę noſtræ Arabicæ. Carmen igitur ex iis characteribus compoſitum, verum atq; indubitatum rei propoſitæ præbet reſponſum, primò quid quæratur, deinde rei interrogatæ ſententia. Hi verò nunquam errant, quod Cabaliſticam ſummè admirandam reddit: & quanquã naturalis habeatur, nunquam tamen quicquam vidi, quod cum ſcientia ſupernaturali atque diuina maiorem habeat affinitatem. Memini me quondam in loco aperto collegij Regis Abulunan (quod Feſſæ viſitur) in area leuigato marmore ſtrata inſignem vidiſſe figuræ deſcriptionem. areæ quodlibet latus quinquaginta erat vlnarum, huius duæ tertiæ iis occupabantur quæ ad figurã pertinebant: tres verò deſcriptionem faciebant, quorum quilibet ſuum tantùm curabat locum, durauitq; ea deſcriptio per integrum diem. Huiuſmodi quoque aliam Tuneti à quodam eius artis peritiſſimo deſcriptam vidi, cuius pater duo volumina commentationum in eius artis canones conſcripſerat, quos qui exactè ſciunt, ſummo habẽtur

ab omnibus precio. Ego solùm tres, Tuneti vnũ, Fessæ verò duos videre potui: duas quoq; in eius artis regulas explicationes, & commentarium Margiani cuiusdam, eius parentis quem Tuneti olim vidi, & aliud ab Ibnu Caldim Historiographo conscriptum. Quòd si quisquam desiderio teneretur eius artis regulas cum suis commentariis videndi, posset quinquaginta aureorũ dispendio hoc perficere: nam Tunetum adnauigando Italiæ vicinum oppidum, prædicta opera inueniret. Mihi oblata est occasio tam temporis q̃ præceptoris, qui me gratis se docturũ receperat: sed mihi nó placuit, eò quòd lege Machumetica vetita, haberetur velut hæretica. Huius enim scriptura omne diuinationum genus vanum esse asserit, Deumq́ue solum arcana & futura nosse: quare & à Machumetanorum inquisitorib. non nunquam in vincula coniiciuntur, neq; cessant persequi eius disciplinæ sequaces.

¶ *Regulæ quædam & superstitiones in lege Mahumetica obseruatæ.*

REperias & hic doctos quosdam, qui se sapientes philosophosq́; morales appellari volunt. Regulas nonnullas obseruant, quarum nec ipse vnquam meminit Mahumetes. Hi à nonnullis catholici, ab aliis hæretici habentur, maxima tamen vulgi pars illos ceu diuos venerantur, tametsi multa illicita velint, quæ lege Machumetica sunt interdicta, cuiusmodi est illud: Machumetica lege vetitum, ne quis amores suos cantiunculis Musicis exprimat, quod illi tamen fieri posse affirmant. Innumeræ in hac lege repe-

reperiuntur regulæ, quarum quælibet suos habet fautores atq; protectores doctissimos. Secta hæc incœpit pullulascere Anno post Mahumetem octuagesimo,& qui primus eam introduxit Elhesenibnu Abilhaſen nominabatur,Basra oppido oriundus,hic discipulos quos in suam sententiam illexerat, regulas aliquot edocuit, cæterum nihil omnino scriptum reliquit. Post hunc circiter annis centum fuit alius quidam insignis à Bagadedo (Elharit Ibnu Esed appellabant)qui egregium discipulis suis scriptũ reliquit. Postea quotquot illius reperti sunt fautores,à pontificibus & legisperitis damnati sunt.Octuagesimo deinde anno cœpit eadem hæresis repullulascere sub insigni quodam viro, qui permultos ad se pertraxit,quibus publicè doctrinam suam prælegebat. Tandem cum omnibus suis à pontifice ac Iurisperitis morti damnatus est. quod vbi hæresiarcha intellexit,subitò literis ad Pontificem datis,petiit vt cum Legisperitis de sua doctrina liceret disputare, à quibus si vinceretur, æquissimo animo se mortẽ subire velle,sin minus,non decere vt pro iniusta calumnia tam multi perirẽt innocui.Pontifex iustam arbitratus petitionem, quicquid scriptum erat approbauit.Vbi ergo ad concertationem ventum fuit,iurisperitos omnes facillimè deuicit.Quod vbi pontifex animaduertisset, sententiam ceu iniquè latam reuocauit,& collegia & monasteria permulta in eius asseclarũ vsum exstrui iussit. Remansit post hunc ea hæresis annis circiter centum, donec Imperator Malicsacho,stirpis & originis Turcicæ,ex Asia maiore

iore huc veniens, omnes eius sectæ assertores deleuisset. Horum nonnulli ad Chairum, reliqui in Arabiam confugerunt, per viginti annos huc atque illuc dispersi, donec regnante Caselo nepote Malisachi, Nidamus Elmulus eius consiliarius, vir magni ingenij, sectæ huic addictus, eam restituit, erexit, atque ita confirmauit, vt opera doctissimi cuiusdam Ebgazzuli, qui de ea re insigne opus in septem diuisum partes cōscripsit, Legisperitos cum huius dogmatis assertoribus reconciliauerit, ea tamen conditione, vt Iurisconsulti prophetæ Legis conseruatores, hi verò eius doctrinæ reformatores appellarētur. Remansit hęc inter eos cōcordia, donec Bagaded à Tartaris excisa fuit, quod anno Hegiræ sexcentesimo quinquagesimosexto accidit: quo tempore adeò illorum creuerat numerus, vt totam ferè Asiam atq; Africam occuparent. Neq; quenquam in eorum admittebant ordinem, nisi literatissimus atque in omni disciplinarum genere exercitatissimus esset, quò & suam legem defendere, & aduersariorum opiniones refellere posset: nunc autem quātumuis rudem ac literarum ignarum admittunt, affirmantes nulla hic opus esse eruditione; nam spiritus sanctus (inquiunt) illis qui mundo sunt corde, veritatis aperit cognitionem, multasque in hanc sententiam rationes adducunt, quamuis non admodum validas. Spretis igitur patrum ritibus, legisque obseruationibus, nihil aliud quàm delicias voluptatesq; ambiunt, crebro conuiuantur, lasciuas proferunt cantiones. Interdum vestes pro versuum quos cantillant

ratiō

ratione, aut pro ingenij corruptiſſimi deprauatione dilacerant,ſe tum amore diuino correptos mentientes: ego verò ciborum affluentia & crapula correptos potius dixerim. ſinguli enim tantum cibariorũ abliguriunt, quantũ tribus facilè ſufficere poſſe dicas. aut, quod veriſimilius apparet,hos clamores planctib. comitatos extollunt, quòd imberbium iuuenum amore correpti ſint. Nonnunquam enim contingit,vt ad nobilis cuiuſdã viri nuptias accerſatur vnus ex præcipuis cum vniuerſo diſcipulorũ cœtu,qui conuiuium auſpicaturi, orationes & cantiones diuinas recitant: abſoluta verò cœna,qui maiores natu ſunt veſtes ſaltaturi dilacerant: quòd ſi inter choreas quenquam propter copioſiorẽ potationem cadere contingat,mox ab vno diſcipulorum erigitur,atque laſciuius plus ſatis deoſculatur. Vnde prouerbium apud Feſſanos ortum: Heremitarũ cõuiuium. quo tunc vti ſolent,cùm diſcipulum aliquem ſui domini ſponſum eſſe intelliguut.

¶ *Diuerſæ regulæ ac ſectæ, & ſuperſtitioſa multorum credulitas.*

INter has ſectas reperias nonnullos,qui diuerſam nõ legem modò, verùm & fidem quoq; habent,quare à nonnullis hęretici habentur. Sunt & nonnulli qui hominem per bona opera, per ieiunia, & abſtinentiam,angelicam naturam adipiſci opinantur,quæ ita mentem expiare & ab omni crimine liberare volunt,vt peccare tametſi vellet,nullo modo poſſet: Verùm hanc fœlicitatẽ attingere non poſſe credunt,niſi prius per quinquaginta diſciplinarum gradus aſcenderint: &

& licet in peccatum inciderint,priusquam quinquagesimũ attingant gradum,id sibi à Deo peccatum non imputari dicunt. Hi principiò quidem strictissimam agunt vitam,ieiunio mirum in modum sese macerant: deinde omni deliciarũ ac voluptatum generi vacant. Habent quoque arctissimam,viuendi normam à doctissimo quodam Essehrauardo, à Sehrauard Corasaniæ ciuitate oriundo quatuor libris descriptam. Fuit & alius autor,dictus Ibnul Farid,hic omnem illorũ fidem festiuis versibus descripsit, qui allegoriis referti nihil quàm amores tractare videntur:quã ob rem Elfarganus quidam,opus commentario explicauit,atque ex versibus sectæ canones perstrinxit, & gradus per quos transeundum est,ostendit. Carminum porrò tanta est venustas & elegantia,vt huius dogmatis assertores nulla alia suis in conuiuiis cantillent ac recitent: nam annis abhinc trecentis, nemo præter hunc eam linguam magis excoluit. Hi firmamentum, elementa,planetas ac stellas vnum esse Deum arbitrantur,nullamq; nec legem, nec fidem erroneã: cuique enim (inquiunt) adorare licet,quod suo animo maximè adorandum occurrit. Credunt omnem Dei scientiam in vnum hominẽ transfusam,quẽ eorum lingua Elcoth appellant,hunc à Deo electum, Deoque in scientiæ portione æqualem esse dicunt. Reperias inter eos quadraginta homines,qui vno omnes nomine Elauted nuncupantur, quod nobis idem quod truncus significat: ex his mortuo Elcotha, alius rursum creatur,idque suffragio septuaginta, penes quos hu-

huius eligendi poteſtas eſt. Sunt & alij quidam numero ſeptingenti ſexagintaquinque, quorum nomen memoriæ excidit, ex his deficiente vno ex ſeptuaginta Elcothę electoribus, alius eligi ſolet. Hi regula quadam aſtricti coguntur ſemper incogniti incedere, ſolentque totum ferè tranſcurrere mundũ viliſſimo quodam habitu, amentes dicas atque ab omni ſenſu atque humanitate alienos, atq; ſub huiuſmodi vmbra ſceleſtiſſimi homines nudi atq; effrenati totam reperiuntur Africam diſcurrentes, quibus adeò exigua vel honeſtatis vel pudoris ratio eſt, vt fœminas interdũ publice beluino more ineant, vulgus tamen illos ceu eximiæ ſanctimoniæ homines veneratur. Horum maximam reperias Tuneti copiam, ac multò plures in Ægypto, & Alcairo præcipuè: vbi in foro quod Bain Elcaſrain vocant, quendã illorum pulcherrimam mulierem quæ balneum egrediebatur in oĩum conſpectu deflorare meis oculis vidi: quod vbi peregiſſet, mox omnes accurrebant, veſteſque mulieris ceu rem maximè ſacram manibus contingebant. Adulterum verò ſanctimoniæ ſummę virum affirmabant, eumq; peccatũ finxiſſe ſaltem, nullo autem modo perpetraſſe: quod vbi ſtupratæ maritus intellexiſſet, Deum benedicens, ſolenni conuiuio & eleemoſynarum largitioribus tam ſingulare beneficium proſequebatur. Voluerunt vrbis iudices in ſceleſtum animaduertere, verùm periculum fuit, ne à populo interficerentur, qui hos vt antea diximus, ceu diuos ſummæque ſanctimoniæ viros colit. Vidi & alia quędam ſceleratius perpetrata, quorum

rum vel meminiſſe pudet.

Cabaliſtici.

Est & aliud hominum genus, quos Cabaliſticos nominare poſſumus. Hi arctiſſimè ieiunant, neque vllius animalis carnibus veſcuntur, verùm certos habent cibos & veſtes, cuilibet horæ diei ordinatos ac deputatos, & noctu certas preces pro ratione dierũ ac menſium recitant, & tabellas quadratas characteribus depictas certisq́ue numeris inciſas circumferre ſolent. Angelos quotidie collocutores ſe habere fingunt, à quibus omnium rerum notitiam edocentur. horum inſignis quidã fuit doctor, quem El Boni appellarũt, qui illorum regulam, orationes, & quadratas tabellas compoſuit. Quod quidem opus cum vidiſſem, iudicaui eam artem plus affinitatis habere cum Magica, q̃ Cabala. Eius octo præcipuè erant partes, quarũ prima Ellumha Enoramita, hoc eſt luminis demõſtratio: quæ orationes ac ieiunia cõplectebatur. Secunda, quam Semſul Meharif, hoc eſt ſcientiarũ ſolem appellant tabellas continebat, quas antea illos circunferre diximus, nec non & earum vtilitatem. Tertiam partem Sirru Laſmei Elchuſne vocant, hęc virtutes enumerabat quas nonagintanouem Dei nominibus ineſſe dicunt, quam Romæ penes Venetum quendam Hebræum vidiſſe memini. Eſt & alia quędam inter eos regula, quę Suuach, hoc eſt heremitarũ vocatur, cuius ſectatores nemora ſolitariosq́ue locos inhabitant, nec aliis vnquam veſcũtur cibis, quàm quos locus ille agreſtis ſuppeditare ſolet. Horum vitam exactè deſcribere

ne-

nemo poteſt, quòd omnem fugiant humanam conſuetudinem. Verùm ſi ſigillatim deſcribendæ mihi eſſent variæ Machumetanorum ſectæ, longe à propoſito digrederer: tamen qui ampliora deſiderat, opus conſulat Elacrani, qui fuſius tractat de diuerſis ſectis ex Machumetana religione manantibus, quarũ potiores ſunt ſeptuaginta duæ, quarum quilibet ſuam tuetur tanquã bonam & veram, in qua homo ſaluari poſſit. Hodie duas tantùm præcipuas inuenies, quarum altera Leſchari per totam Africam, Ægyptum, Syriam, Arabiam, atque Turciam extenditur: altera Imamia, totam occupat Perſarum regionẽ, necnon & Coraſani quædam oppida, quam & Sophi Perſarum Rex tuetur: propter hanc ſectã tota ferè Aſia deleta eſt. nam cùm antea Leshari dogma haberent, Rex vi atque armis ſuum introducere voluit; tamen vna duntaxat ſecta vniuerſum cõplectitur Mahumetanorũ dominium.

¶ *Theſaurorum inueſtigatores.*

REperias & Feſſæ nonnullos quos Elcaneſin appellant, qui theſauros in ædificiorũ antiquorum fundamentis reconditos putant, & perpetuò quærunt. Solent ſtupidi illi homines extra vrbis mœnia ſpecus & antra quædã intrare, certiſſimò ſibi perſuadentes quòd adempta Romanis Africa, dum ad Hiſpaniæ Bæticam cõfugerẽt, theſauros multos in terræ viſcera, quos conferre non potuerant, abdidiſſe, & magica arte ita excantaſſe, vt non niſi iiſdem quoque artibus euelli poſſint, quare & incantatores quærunt qui effodiendi theſauros artem doceant. Nec deſunt, qui

qui in certa cauerna aurum vidisse asserunt: alij verò argentum, verùm nō potuisse euellere, quod fumigationibus & incantationib. accómodis destituti essent, & vana hac opinione seducti terræ penetralia fodientes, ædificiorum & sepulchrorū fundamēta destruunt, & nonnunquā ad iter dierum decem aut duodecim à Fessa producūt: eoq; væsaniæ redacti sunt, vt libros qui effodiendi auri rationem pollicentur, ceu oracula Sibyllinaq; tenent folia. Priusquā Fessa discederem, suæ insaniæ creauerant consulem, & facta à locorum possessoribus fodiendi facultate, vbi quod satis erat fodissent, iacturam omnem illis resarciebant.

¶ *Alchymistæ.*

EST quoque magna in hac vrbe Alchymistarum frequentia, qui vanissimę huic arti insignem nauant operam: sunt verò stupidissimi homines, quiq; sulfure & aliis fœtidis odoribus sese contaminant. Serotina hora vsitato more solent in summum templum conuenire, vbi falsas suas opiniones disputant. Habent autē eius artis multa opuscula à doctis viris conscripta, inter quos potiorē locum habet Geber, qui centum annis post Mahumetem vixit, quem natione Græcū aiunt fidem abiurasse. Huius opus, vniuersæq; præceptiones allegoriis refertæ sunt. Habent & alium quendam autorem qui de hac arte ingens edidit volumen, inscriptū Attogrehi: hic Bagadedæ principi à secretis fuit, de quo in vitis philosophorū Arabum scripsimus. Scripsit quoque eius artis cantica seu articulos Mugaribus quidam Granatensis, quem commentatus

est

est Mammaluccus doctissimus patria Damascenus, sic tamen vt multò facilius textum quàm commentaria intelligas. Alchimistarum autem duo hic sunt genera, quorum alij Elissir, hoc est, materiam quærunt quę æs & metallũ tingit, alij metallorum quantitatum multiplicationẽ, quò ea cõmodè misceant. Scopus tamen ferè esse solet, adulterinam cudere monetam: quare horum maximã partem Fessæ manu truncatã reperias.

Adiuratores & anguium incantatores.

MAgna deniq; in hac vrbe est vilissimorum hominum copia, quos Itali adiuratores vocant: Hi per omnes vrbis vicos ineptas cantiones & rhytmos cantitant, tympano, lyra, cythara, aliisque instrumentis meras edentes ineptias, amuleta vel antidota, vt vocant, indoctę plebi diuendunt. His accedit & aliud vilissimum hominum genus eiusdem omnino familiæ, qui vicatim simias saltantes deducunt, & collum brachiaque crebris anguibus circumdata habẽt. Profitentur & hi geomanticam, sortemq; se mulierib. prædicere persuadent. Solent quoq; admissarios quosdam equos ducere, quos fœtus gratia certo precio equabus adiungunt. Possem alia enumerare hominũ genera, verùm hoc loco monuisse sufficiat maximam illorum partem vilissimæ esse conditionis, quique exteris parum faueant, quanquam exiguus in hac vrbe sit peregrinorum numerus, quòd à mari distet centum aut amplius miliaribus, ac via quę ad mare ducit aspera & incommoda. Nobiles multa superbia tumidi, exiguam admodum aut nullam cum ci-

uibus habent consuetudinem, quemadmodum neque doctores, neque iudices, qui vt maiori sint in precio, paucorum admittũt colloquium; oppidum tamen est pulcherrimũ, & commodo loco ædificatum, in quo quum hyemali tempore lutosæ admodum sint plateæ, adeò vt non nisi peronibus quibusdam per eas incedere possint, per aquæductus tantam aquarũ vim effundunt, vt facilè omnes abluantur sordes. Vbi aquæductus desunt, vehiculis omne lutum in proximũ deferunt fluuium.

Suburbiorum extra hanc vrbem descriptio.

EXtra huius oppidi mœnia Occidentẽ versus suburbanum est, quod quingẽtas ferè numerat familias, domus abiectæ incolas habent vilissimos, camelorum actores, aquæ baiulos, lignorumq; præparatores, quę in regia consumi solent. Crebras tamen officinas, omnisque generis artifices inuenias. Hic omnes adiuratores nulliusque precij tibicines habitant; de quibus iamiam locuti sumus: meretricum adhęc ingens numerus tametsi sordidissimæ atq; abiectissimę sint. In suburbij huius pręcipuo vico antra quędam artificiosissime in marmore Triburtino excisa reperies, in quibus magnates recondere solebant frumentũ; verùm postquam bellorum iniuria sępissimè auferretur, in Fessam nouam suum quisque frumentum aduectum ibidemque seruatum curauit; Tiburtina autẽ antra ab eo tempore deserta remanserunt. Dictum incredibile quàm sint hæ speluncæ latæ atq; spatiosæ, nam quę harũ est minima, plus quàm mille frumenti

men

mensuras capit, antra autem centesimũ & quinquagesimum superāt numerum, quæ modò deserta & aperta remanent, adeò vt nónullos ex improuiso in ea cadere contingat, quamobrem fauces muris sunt circumcinctæ. Cuilibet hic œnopolam & lenonem agere licet, quare non immeritò hoc suburbium Fessæ sentinam dixeris. Ab hora vigesima, neminẽ in omnibus his tabernis reperias: tum enim quisq; choreis, iocis, luxui & ebrietati vacat. Est & aliud eiusdem oppidi suburbium leprosis dicatum, quorum familiæ sunt circiter ducētæ: Habent præfectum qui annuos redditus à nobilibus legatos colligit, quique tam exactam eorum curam gerit, vt nulla re egeant. Ex officio tenetur vrbem à contagiosis hominibus liberam tueri, & quos intellexerit eo morbo infectos, protinus in hoc suburbium se recipere cogat. Si quem leprosorum ex hac vita migrare contingat, nulla prole nullóne hærede relicto, huius bonorum pars altera in communẽ omnium cedit vtilitatẽ, altera accuratoris est: quòd si proles superfit, bona prolibus cedunt. In horum numerum rediguntur & illi qui candidis labeculis aut alio quouis morbo incurabili laborant. Vlterius est aliud suburbium, quod muliones tantùm, cementarij, & lignatores inhabitant: quod licet angustum, familias tamẽ circiter centum & quinquaginta numerat. Ea quoque via quæ in Occidentem vergit, maximum est suburbium, domorum amplius quadringentarũ capax: sunt autem domus humiles & vilissimæ, incolæ pauperrimi, qui inter alios habitare nec possunt, nec

volunt. Ab hoc suburbio planicies quædam est lata, quæ ad fluuium duobus miliaribus distantē ducit, extenditq́; sese Occidentem versus ad tria ferè miliaria. In hac planicie singulis hebdomadibus frequentissimus fit mercatus, conuenit ingens hominum multitudo cum armentis & pecudibus. Institores merces suas sub tentoriis vænum exponunt. Consuetudo inualuit, vt exigua nobilium turma pariter coëant, qui arietem mactatum inter seipsos partiuntur, lanioni caput pro mercede relinquentes, pedes verò atque vellus lanariis vendunt mercatoribus. Pro iis autem quæ hic venduntur mercibus, tam exiguū principi exsoluunt tributum, vt eius declaratio hoc loco superuacua videatur. Hoc porrò silentio nō est prætereundum, me nec in Asia, nec in Africa, neque etiam in Italia frequentiorem vidisse mercatum, neque mercium maiorem copiam. Non procul à Fessa rupes visuntur altissimæ, quę fossa quadam cinguntur, cuius longitudo duorum est miliarium, ex rupibus saxa exciduntur, vnde calx conficitur. Ad Fossæ ripam multi sunt clibani, quorū nonnulli tantæ sunt magnitudinis, vt calcis amplius quàm sex mille mensuras expleant, calcem verò ditissimi Fessæ ciues conficere iubent. Ea parte quæ in Occidentem ducit extra Fessę mœnia in fluminis ripa circa centum inueniuntur tuguriola, quæ tantùm ab iis occupantur, qui telis albicandis operam insumunt. Huc verno æstiuoq́ue tempore telam ciues adferre solent, quam in pratis explicatam quoties à sole desiccari vidēt, situlis quibusdam coriaceis

ad id paratis aquam aut ex flumine aut ex canali hauriunt, qua telam aspergunt: vesperi autem quisque sibi creditam telam in dicta retrahit tuguriola. Prata autem quæ eò seruantur, nunquã reperias herbis nudata. Non facilè credas quanta sit oculorum oblectatio, si quis procul albicantes in viridi prato telas, & fluminis aquam limpidissimã aspiciat, quæ coloris glauci esse videtur, quarum rerum amœnitatem poëtæ suis celebrauerunt carminibus.

Communis extra ciuitatem sepulturæ descriptio.

MVltos vbique non procul ab vrbe campos reperias, qui in publicam defunctorum sepulturam à nobilib. quibusdam sunt relicti. Sepulchro ferè oblongum atque figura triangulari saxũ superimponunt. Siquando nobilis, aut alicuius nominis ciuis moritur, huic saxum vnum ad caput, vnum item ad pedes ponunt, quibus epitaphium insculpi cõsueuit, vnà cum die & anno quo ex hac vita migrauit. Ego multum insumpsi laboris colligendis epitaphiis quæ cùm Fessæ tum in aliis Barbariæ locis vidi, quę omnia in libellum collecta Regis fratri dedi: varia autem est apud illos epitaphiorũ materia, alia enim consolationis, alia plena sunt tristitiæ.

¶ *Sepulturæ Regiæ.*

EXtra vrbem in colle quodam altissimo Septentrionem versus palacium visitur, in quo monumẽta quorundam Regum Marinorum reperias, multo artificio epitaphiisq; in marmore excisis ornatissima, quorum elegantiam non facilè literis exprimere queam.

Hortorum descriptio.

SEptentrionem, Orientem, atque Meridiem versus, frequentissimos inuenias hortos omnis generis fructibus arboribusq; altissimis refertissimos. Per hortorũ medium fluminis aliquam ducunt venulam, estque nonnullis tantus arborum numerus, vt nemora citius quàm hortos appelles. Nullo modo hortos excolunt, nisi quod Maio mense assiduè irrigant, quare & magna illis prouenit fructuum copia. Fructus autem, malis tantùm Persicis demptis, optimi sunt saporis, quorum postquam maturitatem attigerunt, plusquam quingenta quotidie plaustra in forum adferuntur, vuis exceptis quas hoc loco non annumero. Fructus autem in quendam Fessæ vehuntur locum, in quo persoluto censu, per præcones præsentibus fructuariis venduntur. In eodem loco numerato quoque tributo mancipia fusci coloris venduntur. Deinde Occidentem versus planicies est, quæ in latum quindecim, in longũ verò triginta patet passuũ milibus: hæc fontibus atque riuulis abundantissima est, atque in vsum summi seruatur templi. Hanc elocant hortulanis, qui magnam lini, melonum, naporum, raphanorum, aliarumq; id genus herbarum atq; olerum ferunt copiam, adeò vt singula æstate plusquã quindecim totidemq; hyeme plaustrorum millia colligi dicantur. Aër tamen illis non admodum serenus est, nam qui eam partem incolunt crebris laborant febribus, suntq; coloris rufi aut lutei.

Fessa ciuitas noua.

Fessa

FEssa noua duplici muro altissimo atq; fortissimo cincta est, in planicie amœnissima nō procul à flumine sita est, à veteri vnius ferè miliarij spacio distat, idque ad Occidentale atque propemodū Meridionale latus. Inter duos vrbis muros ea parte quæ Septentrionē respicit intrat pars quædā fluminis, vbi molas esse anteà diximus, reliqua fluminis pars in duas rursum secatur partes, quarum hæc inter Fessam nouam atque antiquam non procul à ripa fluit, illa verò per quosdam valles & hortos delabitur, tandemq; sese in regionē Meridionalem effundit. Reliqua fluminis pars per rupem, ac tandem per collegiū Regis Abutiman defluit. Huius ciuitatis cōditor fuit Iacobus Abdultach filius, primus ex stirpe Marinorum Rex, qui exactis Maroccenorum regibus eornm regna sibi vsurpauit: cui contra Maroccenos bellum gerenti impedimento erat Rex Telemsinorum, vt Maroccenos sibi deuinciret, & lætiorē Marinorum fortunā subuerteret: finito autem Marocceno bello, Iacobo in animū venit vt iniuriā sibi à Thelemsinis illatam summis vlcisceretur viribus. Propugnacula illius regni à Telemsino longè abesse animaduertit, quare multò tutius esse statuit, nouam hanc sibi exstruere vrbem, in quam regia totius Marocci transferretur: quam ædificatam, Albam vrbem appellauit, postea verò ab incolis Fessa noua est nuncupata. Hanc cōditor Iacobus in tres diuisit partes, quarum prima regiam habebat, variasque nobilium mansiones, statuitque vt harum quælibet amœnissimum haberet hortum. Non procul à Regia

templum ædificauit elegantissimum, summoq; artificio sumptuosissimum. In altera vrbis parte præsepe amplissimum construxit, in quo Regij equi seruarentur. Deinde & palatia quamplurima suæ aulæ nobilibus exstrui iussit. A porta verò Occidentali vsque ad Orientalem ciuitatis forũ esse voluit, cuius tractus & longitudo mille propemodum & quinquaginta passus explet, artificum & mercatorum officinis interius dispositis. Ad portam Occidentalem custodibus amplissimam porticum ædificauit, in qua se perpetuò ciuitatis contineret custodia. Non procul hinc duo constituit equilia, quæ trecentos facilè capere possent equites, quos in regiæ suæ protectionem alebat. In tertia vrbis parte se regij satellites atque stipatores continebant, qui ex Orientali plaga ferè omnes venerant, neq; præter arcus alia habebant militaria instrumenta, nam tum temporis nullus erat in ea regione balistarum vsus, quibus à Rege satis amplum enumerabatur stipendium: modò autem hic locus templis & hypocaustis elegantissimis, magnoq; sumptu exstructis refertus est. Iuxta Palatium Regium sunt Monetariorũ ædes, quæ interius habent aream quadrangularẽ, fabricatis vndiquaq; porticulis, in quibus degunt monetæ signatores. Est & alia porticus in medio areæ, in qua sedet monetariorum præfectus, cui perpetuò adsunt Scribæ & Notarij. Hic enim quemadmodum & aliis multis in locis, quicquid emolumenti colligitur, in vniuersum ad Regem redit. Huic loco confines sunt Aurifabrorũ officinæ, quorũ Con-

ful sigillum & typos monetarũ conseruat. Fessæ nec annulus, nec aliud quidpiam ex auro vel argento fabricari potest, nisi metallo prius sigillato: grauissimè enim in præuaricatores animaduertunt. Verùm sigillato metallo, quicquid inde cóficitur, ac si moneta esset, expenditur. Maxima autem Aurifabrorũ pars qui Fessam nouam inhabitant, Iudæis constat, vasáq; aurea & argentea ad Fessam antiquam loco quodam nó procul ab aromatariis sito deferũt ac vendũt. In Fessa nanq; antiqua, nec aurum, nec argentum cuditur, nec Mahumetanis eam exercere artem licet, quòd fœneratores habeant, qui opus aliquod argenteum vel aurum carius reuendunt, quàm pro ratione ponderis, quanquam id Iudæis ab vrbis rectoribus conceditur. Reperias hîc quoque nonnullos qui ciuium tantùm vasa conficiunt, quibus tantùm pro laboris ratione merces numeratur. Eam vrbis partem quam Regij olim Stipatores inhabitabant, hodie Iudæi occupant: hisce enim temporibus Reges eo satellitio non vtuntur. Iudæi deniq; prius Fessam veterem incolebant, verùm post Regis alicuius fatum, à Mauris expilabãtur: quare Abusabid Rex illos in nouam Fessam migrare iussit, illisq; tributum annuum duplicauit. Hi igitur in præsentem vsque diem in hac ciuitate longum admodum occupant vicum, in quo suas habent officinas & synagogas, accreuitq; in infinitũ illorum numerus ab eo potissimũ tempore, quo ab Hispaniis eiecti sunt. Hi ab omnib. summo habentur contemptui, neque cuiquam calceis vti licet, sed soccos sibi iuncis marinis con fici-

ficiunt. In capite dulipanum gestant nigrum, si quis pileum gerere velit, huic panniculum quendam rubeum annectat oportet. Enumerant Fessæ Regi aureos quadringentos in singulos menses. Tandem spacio annorũ centum & quadraginta fuit hæc ciuitas mœnibus cincta munitissimis, exornata templis, collegiis, palatiis, aliisque id genus ad ornãdam vrbem accõmodis, adeo vt plus in expolienda vrbe q̃ in mœnibus cingenda consumptũ esse crediderim. Extra vrbis mœnia exstructæ sunt rotæ aliquot admirandæ magnitudinis, quæ aquã è flumine supra mœnia ciuitatis in quosdam canales mittunt, vnde per certos canaliculos in templa, hortos, palatia, aqua effunditur. Rotæ autem nostro æuo, hoc est annis abhinc ferè centũ exstructæ sunt, anteà enim aqua per quendam canalem, qui suam habebat à fonte decem inde miliarib. distanti scaturiginẽ, in vrbẽ fluebat. Huius aquæ ductus artificiosissimi autorem fuisse dicunt quendã Genuensem, Regi per id tempus maximè familiarem: rotarũ verò inuentorem dicunt Hispanum: estque in rotis illis tantum artificij, vt incredibile ferè videatur: nam in tanto aquarum impetu quater tantùm & vigesies die ac nocte quęlibet voluitur rota. Superest dicendũ, paucos hic esse nobiles exceptis aliquot aulicis, reliqui enim sunt ignobiles & mechanici: nam qui probitatis & bonitatis existimationem sustinent, adeò aulicos ac Regis nobiles spernunt, vt illis filias despondere nullo modo dignentur.

Qui mores atque ritus in Regis seruentur curia.

In-

INter Africæ totius principes nullus legitur populi suffragiis ad regnum vel principatũ accitus, neque aliunde vocatus. In lege quoq; Machumetana, nullus dominium seculare quod legitimum dici queat, exceptis Pontificibus obtinet: verùm decrescentibus indies viribus Pontificiis populorũ duces deserta incolentium, habitata loca bello petere cœperunt, & vi bellica diuersos principes contra legem Machumetanam, inuitis Pontificib. constituere. Velut in Oriente accidit, vbi Turcæ, Cordi, Tartari, alijque populi Orientales, dominium in eos vsurpauerunt qui viribus illis impares fuere. Sic in Occidente regnarunt Zeneti, sic Lontuni, & Concionatores, deinde Marinorum quoq; familia. Lontunos tamen dicunt Occidentalib. regionibus auxilium tulisse, vt miseros ab hæreticorum assererent iniuria, qua in re se amicos, non hostes declarauerunt: postea exorta est tyrannis. Habes igitur rationem, quare non hæreditario iure, neque populi aut maiorum electione, nunc assumunt imperium. Solet autem princeps, vbi se morti addictum videt, ad se omnes magnates & nobiles conuocare, atque iuramento astringere, vt vel filium, vel fratrem, aut alium quemuis cui magis fauet, in regnũ succedere sinant. Verùm illi post principis mortem nihil iusiurandum curantes, alium quemuis pro arbitrio eligunt. Est hęc ferè Fessæ Regis electio, qui simulatque Rex est proclamatus, mox ex maioribus suis quendam sibi consiliarium primarium eligit, atque huic tertiam totius regni prouentuũ partem legat. De-

inde

inde & alium aſſumit, qui ſimul Regi ſit à ſecretis, à theſauris, atq; ab œconomia. Poſtea quoq; magiſter equitum creatur, qui in principis cuſtodiam ſunt admiſſi, hi ferè ſemper cum equis in campis degunt. Poſtremo cuilibet ciuitati nouum creat rectorem, ad quem eiuſdem loci prouentus omnes redeunt, ea tamen lege, vt quoties bellũ aliquod ingruere videtur, ſuo Regi aliquot præſtet equites. tandem & illis quoq; qui montes inhabitant ſuos cóſtituit duces, quemadmodum & Arabibus ſuo imperio ſubiectis. Variè vbique pro loci conſuetudine iuſtitiam adminiſtrant rectores vrbium. Reperias & nonnullos qui à Rege ad id muneris creati ſunt, vt omnes totius regionis prouentus recipiant, ſummáque cum fide adhibitis calculis, ad Regem perferant. Eliguntur & quidam quos illi cuſtodes appellant, atq; horum cuilibet caſtellum aliquod aut pagum legat, vnde tantum ſibi prouentuum colligat, vt & ſe alat, & regem, vbi opus eſt, in caſtris comitetur. Alit & Feſſæ Rex armaturæ leuioris equites, quibus tantiſper dum regem in exercitu comitantur victus ex aula ádportatur: pacis autem tempore, frumentum, butyrum, carnesq́ue ſalſas pro anno integro adminiſtrat, raró autem pecunias à Rege percipiunt. Semel in anno veſtiuntur, neque equorum domi aut foris curam habent, Rex enim quicquid opus habent perſoluit. Qui equos curant Chriſtiani ſunt, omnes ex captiuis mancipia facti, qui cathenis groſſisq́ue compedibus vincti incedunt. Quòd ſi cum exercitu aliquò proficiſcendũ ſit, camelis vehuntur.

Eſt & alius qui camelorum tantùm curam gerit, hic paſtoribus paſcua adſignat, campoſque inter illos diuidit, & quantum camelorum Regi ſatis eſſe nouit, prouidet. Sunt autem cuique camelario duo cameli, quos ſarcinis Regiis deferendis iuxta præfecti inſtitutum onerant. Habet quoque Rex Oeconomum, qui ex officio annonam tum Regi, tum caſtris ſuppeditat, conſeruat, & diſtribuit. Huic ſunt decem aut duodecim tentoria, in quibus annonam reponit, & camelos mutans aſſiduè recentem conuehi iubet, ne exercitui alimonia vnquam deſit: huic ſubſunt miniſtri culinarij. Eſt præterea ſtabulorum præfectus, qui equorum, mulorum, & camelorũ regis curã habet, cui de rebus neceſſariis ab Oeconomo prouidetur. Eſt & alius qui fruméto præficitur, cuius partes ſunt, ordeum, & beſtiarum pabulum curare; hic ſuos ſcribas atque notarios habet, qui expenſum ſedulò notant, de omnibus enim ad ſummum Oeconomum ratio deferenda eſt. Habet inſuper & ducem quendam, cui quinquaginta parent equites, quos omnes veredarios dixeris, qui nomine Regis negotia illis à Secretario cõmiſſa exequuntur. Habet & alium quendam magni nominis ducem, tanquã regiæ cuſtodiæ præfectum, qui Regis nomine iuſtitiæ adminiſtros vrgere poteſt vt ius dicant, ſententiaſque latas exequantur. Huius tanta eſt autoritas, vt vel maximi nominis nobiles interdum in carcerem coniicere, ac ſeuerius animaduertere in eos ex Regis præcepto liceat. Eſt & Regi fidiſſimus Cancellarius, penes quem regium eſt ſigil-

gillum, hic regias literas & ſcribit & ſigillo munit. Innumeros habet à pedibus, quorum præfectus pro arbitrio quos lubet acceptat vel dimittit, ſalariumque inter ſuos pro cuiuſuis dexteritate diſtribuit. Quòd ſi Regem tribunali intereſſe contingat, hic perpetuò Regi adeſt, ac ſupremi cubicularij officium ferè exequitur. Eſt & alius qui ſarcinis & impedimentis præeſt, quiq; tentoria huc atque illuc deferenda curat, in quibus armaturæ leuioris regij equites hoſpitantur, quorum tentoria mulis deferũtur, militum verò camelis. Eſt quoq; ſigniferorum turma, qui iter faciendo ſigna militaria complicata geſtant: verùm qui exercitum præcedit, vexillum fert explicatum maximæq; altitudinis. Signiferi porrò quotquot ſunt, exactiſſimè vias omnes, fluuiorum vada, ac ſyluarum tranſitus norunt, quare & exercitum ferè ducunt. Tympaniſtæ, quorum magna in regiis caſtris viſitur frequentia, tympana ænea ad magnitudinẽ ingentis cacabi compoſita pulſant, quorum pars inferior ſtricta, ſuperior lata pelleque cooperta eſt. Hi porrò equo inſident, habentque ex altero equi latere ſemper aliquod perpendiculum eius ferè cum tympano grauiſſimo ponderis. Illis velociſſimi parantur equi, quòd maximo habeant dedecore, tympanum aliquod amittere. Fit autem tantus tamq; horribilis tympanorum ſtrepitus, vt nõ à longè audiantur tantùm, verùm & hominib. & equis maximum incutiant terrorem, quæ nõ niſi taurino membro pulſare ſolent. Tibicines regiis nõ aluntur ſtipendiis, quòd ciuitates propriis im-

pen-

pensis certum numerũ ad prælium mittere cogantur; qui quemadmodum se in prælio gesserunt, ita & in mensa à Rege excipiuntur. Habet & Rex quendam ceremoniarũ præfectũ, qui Regi ad pedes in Senatu assidet, omnesq; pro dignitatis ratione & sedere & sigillatim loqui iubet. Quę in Regis familiam admittuntur ancillæ, oẽs sunt fusci coloris, queadmodum & pedissequæ, quanq̃ vxorem semper colore candidam habeat. Reperias & in huius aula captiuas Christianas quæ vel Hispanæ, vel Lusitanæ sunt, omnesque per quosdam accuratissimè obseruantur eunuchos, qui & ipsi mancipia sunt. Habet sane Fessę Rex latam admodum ditionẽ, cæterum exiguus prouentus vix trecentorum milium aureorum summam attingit, quorum ne quinta quidem pars Regi cedit: nam reliquũ in varias secari partes antea diximus. His adde quòd redditũum maxima pars, frumento, pecudibus, oleo, atque butyro persoluitur, atque hoc minus pecuniarum adfert. Quibusdam locis pro iugero quolibet aureum cum quarta parte numerant, alibi tantundem quælibet persoluit familia. Aliæ quoq; reperiuntur regiones, in quibus qui annum decimumquintum excesserit, tantum quoq; auri adferre cogitur. Neque alia in re grauatur populus in maximo hoc oppido, quàm in censu persoluendo. Illud quoque hoc loco notandum, quòd Mahumetanis (sacerdotibus exceptis) non licet maiores habere prouentus, quam quos illis Mahumetem cõcessisse legitur, hoc est, vt qui centũ aureos præsenti possidet pecunia, duorum cum

dimidio censum annuum persoluat. Qui ex agro decem frumenti mensuras colligit, decimam adferre pro tributo tenetur. Statuit autem hæc tributa ad Pontificem deferri, qui quod Principi abundare nouit, in publicam confert vtilitatem: ex eo nanque egeni, ægroti, viduæque fouentur, bellaque aduersus hostes sustinentur: verùm ex quo Pontifices defecere, principes (vt ante diximus) tyrannidem exercuerunt. non enim illis abunde fuit hos prouentus omnino vsurpasse, ac pro eorum libidine expendisse, verùm maiora etiam à populo exegerunt tributa, adeò vt omnes ferè Africæ coloni tam sint exactionibus quotidianis grauati, vt vix illis supersit, quo vestes aliaque vitæ necessaria sibi comparent: cuius rei causa nullus fere est inter doctos ac probos homines, qui cũ aulicis aliquam quęrat cõsuetudinẽ, nec eadẽ mensa dignetur, neq; munera quantumuis pretiosa ab illis recipere velit: quicquid illis diuitiarum est, ex furto atque rapinis collectum æstimãtes. Fessanus Rex perpetuò sex alit equitũ millia, quingentos balistarios, totidemq; sclopetarios bello semper paratos atque instructos, quos pacis tempore à se per integrũ miliare semotos habet, idque quando Rex vsquam proficiscitur: nam si Fessæ sit, nõ admodum custodia eget. Siquando bellum cum hostibus Arabibus gerendum sit, quoniam illi prædictum non sufficit satellitium, ex Arabibus sibi subditis auxiliares petit copias, qui propriis stipendiis numerosum præstant exercitum, ad arma multò exercitatiorẽ, quàm quos regem modò diximus alere

mi-

milites. Pompæ ac cerimoniæ huius Regis sunt satis exiguę, nec libenter ab illo celebratę, verùm diebus festiuis, vel necessitate requirente his fere vti solet. Sicubi equitandum sit, magister cerimoniarum id cursoribus denunciat, deinde illi ijdem regis parentibus, magnatibus, purpuratis, ducibus, custodibus, equitibusque indicat, qui mox ante regiā confluunt. Egrediente palatium Rege cursores singulis ordinem ac locum equitaturæ designant. Primò incedunt signiferi, deinde tympanistæ, tum stabulariorum præfectus cum suis ministris & familia, hos sequitur totius regni pensionarius, custodia, cerimoniarum præfectus, secretarij, thesaurarius, postremo omnium iudex vnà cum totius exercitus duce, tandē Rex quem aut consiliarius primarius, aut alius quispiam Princeps comitatur. Regem nonnulli præcedunt qui diuersas habent functiones, quorum hic regium ensem, ille scutum, ille verò balistam portat. vtrinque stipatores incedunt, quorum alius stapedes, alius regis iaculum, alius ephippij stragulum, alius equi fert capistrum. vbi Regem ex equo descēdisse vident, mox ephippium stragulo contegunt, & capistrū quo teneatur equus supra habenas ponunt. Est & alius stipator, qui soccos regios artificiosissimè compositos defert. Regem sequitur stipatorū præfectus, deinde eunuchi, tum Regis familia, postea equites leuioris armaturæ, tandē balistarij & sclopetarij. Vestitu vtitur Rex tum temporis honesto ac mediocri: quē qui non agnosceret, adesse non existimaret: stipatores enim multo sumptuosius incedunt.

Nullus autem Rex aut princeps Mahumetanus coronam, Diadema, neque aliud ſimile in capite gerit, id enim lege vetitum eſt. Vbi Rex cum ſuis copiis in campis degit, primò maximum illius figitur tentorium, quadrangulari forma ad caſtri ſimilitudinem compoſitum, quadraturæ autem quodlibet latus quinquaginta vlnarum eſt longitudinis. Habet angulus quilibet turriculã pinnatam ex tela compoſitam, cum elegante ſphærula in ſummitate cuiuſque turriculę, quam auream eſſe opineris. Habet regium hoc auguſtale quatuor portas, quarum quælibet ab eunuchis ſeruatur. In imis vero partibus alia inſuper ſunt fixa tentoria, inter quæ Regis eſt cubiculum ita compoſitum vt facilè poſſit loco amoueri. Huic proxima ſunt magnatum atque nobilium tentoria, qui apud Regem maximè ſunt familiares: deinde & cuſtodiarum tabernacula caprinis ferè pellibus Arabico more compoſita: in medio Regis eſt culina & pœnarium. Non procul hinc equites leuioris armaturæ ſuas habent ſtationes, qui omnes in pœnario regio cibum capiunt, ſed habitu ſordidiſſimo. Non longe hinc abſunt æquilia, in quibus optimo ordine ſeruantur equi. Extra hunc circum tabernaculorũ degunt muliones, qui Regis ſuppellectilem huc atque illuc deuehunt: reperias & hic laniones, tabernarios, aliosq́ue id genus cauponas. Qui huc confluere ſolent mercatores aut artifices, ad mulionum locum ſeſe adiungunt, ſic vt Regis caſtra velut ad inſtar ciuitatis munitiſſimę ſint poſita, nam cuſtodiæ tabernaculis aliisq; contiguis ita cingun-

tur,

tur,vt certis tantùm locis ad Regẽ pateat aditus. Circa Augustale tota vigilatur nocte, verùm qui huic officio destinati sunt, vilissimi sunt homines atque inermes. Eodem modo & circa equilia aguntur excubiæ, verùm tanta interdum negligentia, vt furto non solum abducti sint equi, verumetiam cõiuratores in Regis tentorio reperti. Rex maximam anni partem in campis transigit, cùm propter regni custodiam, tum vt subditos sibi Arabes in officio contineat, soletq; nunc venationibus, nunc scacorum ludo sese exercere. Nõ me latet quàm fuerim in huius vrbis descriptione prolixus, verùm quoniam totius Barbariæ, totiusque Africæ caput est, libuit partes omnes accuratissimè depingere.

Macarmeda oppidum.

DIstat à Fessa Orientẽ versus viginti ferè passuum milibus, à Senetis ad cuiusdam fluminis ripam loco amœnissimo exstructa. Hęc quondam latissimam habuit ditionem, nec non & ciuium maximam affluentiam. In huius fluminis ripa, multos vtrinq; reperias hortos crebris vineis consitos. Fessę reges hoc oppidum camelorũ præfectis assignare solebant, verùm Sahidico bello sic destructũ fuit ac deletum, vt hodie mœnium vix supersint reliquiæ, Ager verò nobilium quorundam est Fessanorum & rusticorum.

Hubbed castrum.

IN montis cuiusdã dorso, qui à Fessa sex miliaribus distat exstructum est, ex quo Fessana ciuitas omnesque circumiacentes agri, facile conspici possint. Conditorem habuit quen-

dam eremitam Feſſanum, inſignis ſanctimoniæ virum. Non latum admodũ illi circumiacet territorium, eò quòd domibus ruina collapſis, incolis vacuum, mœnibus ſaltem ac fano relictis permanſerit. Quod ſupereſt agrorum, ſummo Feſſanorum templo ceſſit. In hoc caſtro æſtates quatuor peregi, quòd ei loco ab hominum ſtrepitu ſemoto ac ſtudiis accommodo aër ſit ſaluberrimus: præterquam quòd pater hunc agrum plurimis annis à Templi cuſtode conduxerit.

¶ *Zauia.*

ZAuia exiguum oppidum, à Ioſepho ſecundo Marinorũ rege exſtructum, à Feſſa plus minus quatuordecim diſtat miliaribus. In hoc Ioſephus inſigne condidit Xenodochium, ſtatuitq; vt in hoc oppido ſepeliretur. verũ non permittente fortuna, in obſidione Thelenſina interfectus eſt. Zauia ab hoc tẽpore collapſa & habitatoribus nuda remanſit, in qua hodie tantùm videtur Xenodochium. Huius loci redditus maximo apud Feſſanos templo donati ſunt, ager autem à quibuſdã Arabibus Feſſæ regionem incolentibus excultus eſt.

¶ *Chaulanum caſtrum.*

CHaulan antiquum caſtrum, octo miliarium diſtantia à Feſſa Meridiem verſus, in ripa fluminis Sebu exſtructum eſt. Non procul ab hoc ſcaturiginẽ aquę calidiſſimę reperias, cui Abulheſen quartus Marinorum rex egregium addidit ędificium. Ad hoc balneum ſe Feſſæ nobiles ſemel in Anno Aprili ferè menſe conferre ſolent, perq; dies quatuor aut quinque ma-

manere. Nullam in hoc castro reperias ciuilitatem: incolæ vilissimę sunt conditionis, mirumq; in modum auari.

Mons Zelag.

SVmit hic mons ex Oriente initium à flumine Sebu, extenditur Occidentem versus ad quatuordecim ferè passuū milia, eiusq; summitas, quæ Septentrioné respicit, à Fessa septem abest miliaribus. Omnis ea facies quæ Meridiem respicit, incolis est nuda: verùm ea pars quæ Septentrioni exposita est, feracissima, infinitis propemodum pagis atque castris exornata. Ager ferè omnis vitibus excultus est, quarū vuis suauiores me gustasse non memini, quod & de oliuis, reliquisque fructibus dici potest qui hic proueniunt. Huius incolę cùm sint ditissimi, ferè omnes in ciuitate Fessana aliquam possident domum. Fessani verò nobiles maiori ex parte vites isthic possident. Ad huius radices quà in Septentrionum itur, agros reperias omnibus frugū generibus atque fructibus feracissimos. Irrigatur enim omnis ea planicies Meridiem versus flumine Sebu: tum & hortorum cultores rotis versatilibus summo artificio fabricatis, aquam è flumine exhauriunt qua hortos irrigāt. Numerantur aūt in hac planiciæ ducenta ferè iugera, quorum redditus illi concessi sunt, qui Fessę Regi est à ceremoniis, verùm non vltra quingentos inde colligit aureos, quorum decimæ ad Regem spectant, quæ circiter tria milia frumenti modiorum producunt.

Zaronius mons.

HAbet hic mõs à planicie Esais quæ à Fessa decem distat miliarib. initium, extenditur Occidentem versus ad triginta, patetq́ue in latum ad decem ferè passuũ milia. Perpetua in hoc monte sylua, vastissimumq; desertum, oliuis alioqui feracissimũ. Quinquaginta in hoc monte cùm mapalia tum castra reperias, incolæ ditissimi, est enim medius inter duas vrbes opulentissimas, nam ex Oriente Fessam, ex Occidente verò Mecnasem habet. Huius loci fœminę telam ad regionis modum texunt, multis se ornant annulis, armillisq; argẽteis. Viri validissimi perpetuò leonibus insidiantur, quorum & bonã ad Fessæ Regem copiã mittunt. Rex verò venationem hunc in modum instruit: In campo spaciosissimo capsulæ quædam sunt exstructæ tantæ altitudinis, vt in eis erecto corpore quis stare possit: harũ quælibet ostiolo clauditur, interius verò armatus homo leonẽ in areã emissum apertis foribus prestolatur, tum leo quà patêre videt fores, magno impetu currit, quibus identidẽ reclusis concitatur: taurum deinde adducunt contra leonem dimicaturum, ineunt pugnam cruentem, in qua si taurus leonem occiderit, transacta est eius diei celebritas, sin autẽ leo superior euaserit, mox egrediuntur armati omnes, qui numero ferè sunt duodecim, leonẽ oppugnaturi. Habet autem quilibet venabulum cuspidis sesquicubitalis. Quòd si armati leonem superaturi videntur, Rex numerum diminui iubet: sin cõtrà armatos inferiores vident, protinus Rex cũ suis è loco quodam eminentiori, vnde venationẽ con-

spi-

ſpiciunt,baliſtis leonem interficiunt. Fit autem ſæpenumero vt priuſquam leo interficiatur,illorum quiſquam pereat, reliquis vulneribus affectis. Dimicantium aduerſus leonẽ præmium eſt, vt ſingulis dentur aurei decẽ vnà cum veſte noua: neq; ad pugnam hanc admittuntur vlli, niſi viribus ſint præſtantiſſimi,atque ex monte Zalag oriundi: qui verò leonibus inſidiatur,ex Zaronio monte originem ducunt.

Gualilis oppidum.

A Romanis in ſummitate prædicti montis iis temporibus exſtructũ eſt, quibus illi Granatam Bæticæ regebant. Vndiq; muris ex lapide elaborato,maximæq; craſſitudinis cinctum eſt. Portas habet amplas admodum & altas, agriq; exculti in circuitu ferè ſex miliaria,olim tamen ab Africanis deletum fuit. Poſtea verò cùm Idris Schiſmaticus hanc ingreſſus fuit regionem,cœpit deſtructum hoc oppidum renouare,nouisque incolis ſic reparare,vt breui temporis ſpacio ciuibus fuerit refertiſſimum,verùm poſt illius mortem à filio Feſſæ fabricationi (vt diximus) intento,neglectum eſt. Idris tamen in hoc oppido ſepultus, viſiturque eius ſepulcrum maxima cum veneratione à totius ferè Mauritaniæ populis, non enim multo minori in precio apud omnes habitus eſt, quàm ſi Pontifex fuiſſet,quod ex Machumetis ſtirpe ortum traxiſſet. Hodie duæ tantùm aut tres in hoc oppido repe riuntur domus,quæ in ſepulcri curam ac venera tionem exſtructæ ſunt. Qui porrò circumiacent agri, optimè exculti ſunt: hortos verò amœniſ-

ſimos reddunt duæ fontium ſcaturigines, quæ variè per colliculos ac valles diſcurrendo totum hunc agrum irrigant & præterfluunt.

¶ *Pharaonis palacium.*

Exigua ciuitas à Romanis in ſummitate cuiuſdam montis exſtructa, à Gualidi circiter octo diſtat miliaribus. Huius montis populus vnà cum aliquot ſcriptoribus firmiſſime ſibi perſuaſum habent, hanc ciuitatem à Pharaone Ægyptiorum Rege, temporibus Moſes ædificatam fuiſſe, atque à conditore nomẽ traxiſſe, quod tamen mihi non admodum ſit veriſimile: nuſquam enim legitur Pharaonẽ aut Ægyptiorum quenquam has regiones incoluiſſe. Verùm ex libro quem de verbis Machumetis Elcalbas quidam edidit, hanc deſumptam ridiculam opinionem facile crediderim. Habet enim hoc volumen ex Mahumetis autoritate, quatuor duntaxat fuiſſe Reges, qui vniuerſam hanc Mundi machinam gubernauerunt, quorum duos fideles, duos item ethnicos fuiſſe perhibet: fideles vocat Alexandrum Magnum & Salomonem Dauidis filium: ethnicos, Nembrotum & Pharaonem. Mihi potius perſuaſum eſt ex Latinis literis ciuitatis muris inſculptis, conditores habuiſſe Romanos. In huius circuitu duo præterfluunt vtrinq; fluuioli. Vicini colles & valles oliuis ſunt feraciſſimi. Non procul hinc vaſtiſſima reperiuntur deſerta, leonibus ac leopardis refertiſſima.

¶ *Petra rubra.*

Petra rubra ciuitas anguſta eſt, in dorſo prædicti montis à Romanis ædificata, ſyluæque

uæque adeò vicina, vt quotidie leones ciuitatem ingreſſi, oſſa vicatim colligant, tam cicurati ac domeſtici, vt horũ aſpectum nec fœminæ nec pueri abhorreant. Muri altiſſimi ex vaſtiſſimo lapide conſtructi, plurimis in locis ſolo æquati ſunt: ciuitas verò in vicum redacta eſt. Ager oliuis omniſque generis legumine feraciſſimus eſt, quòd Aſgaræ planiciei coniunctus ſit.

¶ *Magilla.*

MAgilla oppidulum eſt paruum ac vetuſtum in iugo prædicti montis à Romanis poſitum ea parte quæ Feſſam reſpicit. Egregios habet in eo monte agros oliuis fœliciſſimos: eſt & planicies quædam, fontium amœnitate, canabi item ac lini copia fertiliſſima.

¶ *Verecundiæ caſtrum.*

ANtiquiſſimũ hoc caſtrum ad huius montis radices ea via exſtructum eſt quæ à Feſſa Mecnaſen ducit: habuitq; nomen ex eo quòd incolę auariſſimi fuerunt, quales ferè omnes illi ſunt populi. Hàc olim quendam præteriiſſe regem dicunt, quem incolæ ad prandium inuitarunt, rogantes vt inuidioſam loci appellationem immutaret: quod vbi conceſſiſſet, iuſſerunt aliquot arietes mactare, ac pro loci conſuetudine multos vtres vaſaque lacte implere, quò poſtridie Rex ientaculum ſumeret. Verùm quoniam vaſa plusſatis capacia videbantur, inito inter ſe conſilio, tantundem aquæ lacti commiſcuere, ſperantes à Rege nequaquam animaduerſum iri. Poſtridie Rex etſi non admodum ambiret ientaculum, vrgentib. tamen miniſtris ſen

fit aquam lacte commixtam, ac ridens, Amici, quod natura, inquit, dedit, nemo auferre potest. hoc dicto profectus est. Nunc castrum illud solo æquatum atque omnino deletum est, cuius agri per miserrimos quosdam coluntur Arabes.

¶ *Beni Guariten tractus.*

BEni Guariten tractus distat Orientem versus à Fessa circiter decem & octo miliarib. Perpetuus collis est optimè excult⁹ omni leguminum genere, pascuis ac pratis amœnissimus, ducentos ferè continet pagos. Vilissima vbique domorum est structura, incolæ quoq; vilissimi, neque vites, neque hortos colunt, quare nec arborem fructiferam hic reperias. Hanc regionem Fessæ Rex solet inter suos fratres distribuere atque inter sorores, si quos natu minimos habet. Magna incolis frugum atque lanæ copia: & quanquam ditissimi, tamen vilissimo vtuntur habitu: asinis tantùm pro equis vtũtur, adeò vt etiam vicinis maximè ludibrio sint.

¶ *Aseis regio.*

DIstat & à Fessa Occidentẽ versus viginti ferè miliaribus regio, quam Asein incolę vocant, perpetua constat planicie, vnde coiiciunt multos olim hic fuisse pagos & castella, quorum ne vestigium quidem, nec signum alicuius ædificij videri potest, tantùm locorum nomina penes illos remanserunt. Extendit sese hic tractus Occidentem versus per decem & octo, ad Meridiem autem viginti ferè passuum milia. Ager fertilissimus grana producit nigra & exigua. Rari hic putei aut fontes reperiuntur. Paruit sem

per

per certis quibusdam Arabibus rusticis,nunc verò à Rege Fessæ vrbis præfecto assignatus est.

Togata mons.

DIstat à Fessa Occidentem versus septem ferè passuum milibus, qui quidem valde excelsus,latitudinis verò exiguæ: Orientem versus ad Bunafram vsque fluuiolum quinque circiter miliaribus distantem, protenditur. Omnis ea facies quę Fessam respicit,huius quoque summitas & pars quæ Essichæ exposita est, vitibus ditissimæ sunt, omnisq; generis frugum copia abundantissimæ.In huius montis iugo antra reperias, multasque specus subterraneas, in quibus thesaurorũ inuestigatores Romanos suas abscondisse diuitias arbitrãtur, quemadmodum & alio dictum est loco.Solent peracta vindemia curiosi ac miseri homines maximos in excauando saxo perferre labores, & quamuis nihil reperiant,non tamẽ à labore desistere volunt.Omnes huius montis fructus oculis atque palato ingratissimi, maturitate reliquos illarũ regionum fructus anteuertunt,tametsi ingrati sint saporis,& visui officiant.

Guraigura mons.

GVraigura Athlanti vicinus à Fessa quadraginta ferè distat miliaribus. Ab hoc flumen quoddam producitur,quod Occidentem versus fluendo in Bath fluuium delabitur.Est hic mons medius inter duas spatiosissimas planicies,quarum altera Fessam respiciens Esais,vt antè diximus, appellatur: altera in Meridie posita Adecsen est nuncupata. Est autem

hæc

hæc frugibus pratisque fœlicissima. possidentur autem à quibusdam Arabibus Zuhair appellatis Fessæ Regis clientibus: verùm Rex hanc ditionẽ aut fratri, aut aliis quibusdam affinibus vt plurimum assignat, ex qua decem millia aureorum in singulos annos colligũt. Maximis indies dicti Arabes afficiuntur incommodis, ab Elhusainis itidem Arabibus qui deserta incolunt: nam æstiuo tempore in planiciem incursiones faciunt: quamobrem Fessę rex in huius regionis tutelam nonnullos equites ac balistarios alit. Hanc planiciem irrigant amœnissimi fontes, amnesque limpidissimi: frequentes adiacent saltus, in quibus degũt leones mites ac domestici, quos vnusquisque bacillo abigere potest, neque aliud incommodum præstant. Nunc ad Azgaræ regionis descriptionem properemus.

¶ *Azgaræ Fessæ regionis descriptio.*

HAbet hęc regio à Septentrione Oceanum, finitur ab Oriente Buragrago flumine: ab Oriente mõtib. partim Gumare, partim Zaronij, radicibusq; mõtis Zalagæ terminatur, Meridiem versus flumine Bunazaro clauditur. Perpetua hic est planicies, ager fertilissimus, numerosa olim plebe referta, oppidis arcibusq; q̃ plurimis exculta, quæ bellorũ iniuria adeò collapsa sunt, vt exigua duntaxat, habitatoribusq; vacua relicta sint oppidula. Patet in longum hæc Regio circiter octuaginta, in latum verò sexaginta ferè passuũ milia. Huius medium præterfluit fluuius Subu, incolæ Arabes Elculuth appellati, atq; ex Muntafu stirpe orti, Fessæ Regis imperio parent, ma-

ximosq; exsoluunt census: verùm sunt diuites, & circa vestitú curiosi, & bello adeò viribus præstant, vt ex his tantùm exercitú conscribat Fessæ Rex, siquando magni momenti bellum illi auspicandum sit. Hæc Regio cõmeatu, equis, pecore, non Fessam modò, verùm etiam omnes Gumarę mõtes abunde prouidet, in qua Rex Fessanus totam transigere hyemem, vernumq; tempus, propter aëris temperiem consueuit. Magna hîc est capreolorum atque leporum copia, & si rara reperiantur nemora.

¶ *Giuma Azgaræ oppidulum.*

NOstro tempore ab Africanis ad fluuiolũ in ea planicie conditum est, quà à Fessa Haraidin proficiscitur, distat à Fessa triginta plus minus miliaribus. Incolis olim frequentissimũ fuit, verùm eum in modũ Sahidico bello deletũ est, vt hodie antra tantùm reperiantur, in quibus Arabes suum recondunt frumentum, cui asseruando aliquot erigunt tentoria.

¶ *Harais oppidum.*

MAritimum hoc Oceani oppidum ab antiquis Africanis ad Lucci fluminis ostiũ exstructũ, altero latere prędicto flumine altero verò Oceano alluitur. Quibus temporib. Algeria ac Tingis à Mauris incolebãtur, fuit hoc incolis quoq; copiosissimũ: verũ duobus illis oppidis à Christianis occupatis, remansit & Larais habitatoribus per viginti fermè annos vacuum, post quos Fessę Regis filius optimè munitũ pręsidio ac munitione perpetua maximè sibi à Lusitanis metuens firmauit. Est huic oppido diffi-

cilli-

cillimus in fluminis ostio ingressus. Castrũ quoque Regis filius exstruere iussit, in quo præsidiũ ducentorum balistariorum, centum sclopetariorum, ac trecentorum equitum leuiorum alere solet. Circum oppidũ frequentia sunt prata, frequentesque paludes, è quibus ciues bonam colligunt anguillarum, anatumque copiam. Ad fluminis ripam habet opaca nemora, leonibus alijsque id genus feris maximè horrenda. Solent huius Regionis incolæ carbones Algeriam ac Tingim mittere, vnde Mauritanis vulgatum prouerbiũ, Nauis Haraidis, quo vti solent, vbi quis post magnificam pollicitationẽ vilissimum quiddam minimique pretij adfert, eò quòd naues hæ carbonariç velis ex gossypio confectis magnũ quiddã polliceri videntur: est autem huic Regioni maxima grossypij affluentia.

Casar Elcabir, hoc est, Regium palatium.

SPatiosissimum hoc oppidum Mansoris Marocci Regis atque Pontificis temporib. conditũ fuit, de quo memorabilis fertur historia, quòd inter venandum ingenti pluuiarum & ventorum impetu adactus, à suis aberrans ad locum quendam incognitum peruenerit, in quo cùm sub dio sibi pernoctandum esset, metuẽs ne inter paludes extingueretur, huc atq; illuc respiciens, lumen vidit, & piscatorem conspiciens qui inter paludes anguillis insidiabatur: Posses ne (inquit) me in Regiam deducere? Respõdit piscator decẽ miliaria istinc distare Regiam. Instante verò Regi vt eò deduceretur, Etsi, inquit piscator, Rex ipse Mansor adesset, modò tamen eum non dedu

ceré,

gerē, vererer enim ne inter paludes ſuffocaretur. Quid tibi, inquit Manſor, cum Regis vita aut incolumitate? Quòd regem, ait piſcator, velut meipſum diligere tenear. Tum Rex, Igitur ſingulare quoddam beneficium ab eo cõſecutus es. Quod maius beneficium, reſpondit piſcator, à Rege expectari poteſt, iuſtitia, amore ac beneuolentia, quā populo ſuo adminiſtrat, cuius fauore ac prudentia miſerrimus ego piſcator cum vxore ac liberis tranquilliſſimam dego vitam, adeò vt vel media nocte meum liceat egredi tugurium, ac pro arbitrio reuerti, neque inter has valles & inhoſpita teſqua quenquam reperio, qui mihi noceat. Tu verò generoſe domine, ſi lubet, gratiſſimus mihi hodie eris hoſpes, cras vero ſummo mane quocunque velis te comitabor. Tum Rex in caſulam piſcatoris ſe recepit, vbi poſtquam equo prouiſum eſſet, nouo hoſpiti anguillas aſſari iuſſit, Regiq; apponi, qui interim, vt potuit, madidas ad focum veſtes deſiccauerat: verùm hoc cibo nõ recreatus, petiit num quid carnium haberet: cui ruſticus ſe capellam ſaltem ac hœdum habere dixit, atque hanc ſuarum opum ſummam eſſe affirmauit: verùm quoniam ex vultu nobilem eſſe colligebat, mox hœdum mactauit atque vxori aſſandum dedit. Apud hunc igitur hoſpitio Rex exceptus fuit: poſtridie ad Solis exortum cũ hoſpite liberali vix tugurium egreſſus, nobilium ac venatorũ turbam magnis clamoribus Regem inter paludes quærentem inuenit, quo viſo oẽs exhilarati ſunt. Tum Manſor ad piſcatorem conuerſus, ſeipſum illi prodidit,

ac non inanem illius fore liberalitatẽ affirmauit. Erant autem circumiacentibus in locis insignes aliquot arces & palatia, quę isthinc discedens gratitudinis ergò piscatori dono dedit, à quo rogatus vt in ampliorẽ beneuolentiæ suę demonstrationẽ hæc ædificia mœnib. cingerentur, impetrauit. Remansit itaq; piscator nouę huius ciuitatis dominus ac Princeps, quæ temporis successu sic accreuit, vt intra paucos annos quadringentas numerauerit familias. Quòd ager fœcundissimus esset, Rex Mansor ęstiuis quibusque temporibus circumiacentia exstruere cœpit loca, quod huic ciuitati non parum adtulit vtilitatis. Huius muros præterfluit Luccus fluuius, interdum ita excrescẽs vt ipsas ciuitatis portas irriget. Variæ per eam exercẽtur mechanicæ artes & mercimonia, templis abundat, vnum habet studiosorum collegium, xenodochiumq́ue sumptuosissimum.
Nulli fontes, nec putei, sed eorum loco cisternis vtuntur. Incolæ sunt liberales ac probi, simpliciori tamen ingenio. Vestitus mediocris, ex tela gossypina crebrò per corpus fasciis obuoluta.
Frequẽtes in suburbano reperias hortos, omnis generis fructibus consitos. Vuæ ingrati sunt saporis, fortassis ob solum pascuis magis accommodum. Singulis Lunæ diebus mercaturam in proximo campo exercent, quò cõcurrere solent vicini Arabes. Maio mense aucupaturi ciuitatem egredi solent, magnamq́; capiunt turturum copiam. Ager vt est fertilissimus, trigecuplò semen iniectum multiplicat: verùm excoli non potest ad sex ferè miliaria, quòd à Lusitanis Arzillæ in præ-

præsidio constitutis, maximis afficiantur incommodis, quòd isthinc saltē octodecim distet passuum milibus: quos vicissim huius ciuitatis præfectus cum trecentis equitibus perpetuò diuexat, atque interdum ad Arzillæ portas incursiones in eos facit.

¶ Habat Regio.

HAbet hęc Regio à Suarga flumine ex Meridie initium, Septentrione Oceano terminatur, Occidente Algarę paludibus, Oriente verò montib. Herculeo freto vicinis finitur. Patet in latum octuaginta, in longum verò, centum ferè passuum milia. Huius fœcunditatem frugumque omnium affluentiam non facile describere possem: perpetua ferè planicies multis fluminibus irrigata: quondá tamen multò nobilior ac celebrior, propter antiquissimas ciuitates, partim à Romanis, partim à Gothis ędificatas: hanc ipsam regionem esse puto quam Ptolemęus Mauritaniá appellauit, verùm ab eo tempore quo primùm Fessa ædificari cœpit, mirum in modum declinata est. Accessit quoq; ad illius incommodum, quòd Idris Fessę conditor, decem à suo obitu filios reliquerit superstites, cuius primogenito hæc Regio cessit: deinde subsecuta est multorum hæreticorum ac principum rebellio, quorum nónulli dum principem Granatensem in Bœtica, nonnulli Carruani dominos in auxilium vocant, à quodam Carruani Pontifice summo hęretico cæsi & fugati sunt: qui occupata regione, relictoq; in ea præsidio ad suos rediit. Postea summus Cordubæ cancellarius, ingenti ex-

ercitu collecto, breui totum hũc tractum ad terminos vſq; Zabæ regionis occupauit. Hanc deinde poſt annos plus minus quinquaginta Ioſephus primus Lontunorum Rex, Granatenſibus fugatis vi obtinuit: poſtremò ad Regis Feſſæ imperium peruenit.

¶ Ezagemum Habatis oppidum.

EZagemum oppidum à priſcis Africanis in montis dorſo à Guarga flumine circiter decem paſſuum milibus diſtante, exſtructum eſt: qua loci intercapedine perpetua planicies campis & hortis locum præbet: horum tamen fœcunditatem exculti colles multis partibus ſuperant. Diſtat hoc oppidum à Feſſa ſeptuaginta ferè miliaribus, numeratq; familias plus minus quingẽtas, ex cuius rure circiter decem millium aureorum vectigal colligitur, quibus oppidi præfectus Feſſæ Regi quadringentos tenetur alere equites, qui Regionem ab hoſtium iniuria tutam ſeruent. frequentioribus enim Luſitanorum incurſionibus quotidie afficiuntur, qui ad quadrageſimum vel interdum quinquageſimũ miliare prędaturi diſcurrunt. Exigua huic loco ciuilitas, veſtitus ad ruſticitatem compoſitus, quamuis diuitiis maximè polleant. Priuilegium cuique à priſcis Feſſæ Regibus vinum bibendi conceſſum eſt, vini vſu Machumetica lege alioqui interdicto, tametſi nullus ſit qui eo abſtineat.

¶ Bani Teude.

ANtiquiſſima eſt ciuitas, ab Afris in ſpatioſiſſima planicie ad Guargã fluuium, quadrageſimoquinto à Feſſa miliario cõdita.

Nu-

Numerauit aliquando familiarum plus minus octo milia,postea verò Carruanensium Pontificum bellis sic deleta est,vt nūc ciuitatis tantùm murus reperiatur. Ego cùm in ea essem,frequentia vidi nobilium sepulchra,fontes quoque nonnullos muris ex viuo lapide miro artificio circumcinctos. Ab hac vrbe mōs Gumera quatuor decim ferè distat miliaribus,ager frugibus ferendis aptissimus,idemq́ue fœcundissimus est.

¶ *Mergo oppidum.*

MErgo in iugo montis exstructum à Bani Teude decem circiter abest miliaribus. Conditores nonnulli Romanos fuisse arbitrātur,quòd in vetustis ruderibus Latinas reperiant literas. Est autem incolis nunc prorsus vacuum, verùm in eiusdem montis dorso aliud oppidulum visitur, à textoribus vt plurimum telę grossioris habitatū, ex quo prospectus est in flumina Subu ad Meridiem & Guargæ ad Septentrionem,à quibus distat quinque passuum milibus.Incolæ nobiles vocari gaudent,tametsi auari sint,ignari,ab omniq́; probitate alienissimi.

¶ *Tausor.*

TAusor ciuitas in colliculo sita,decem ferè distat à Mergone passuum milibus,in qua trecentæ numerātur familiæ,artifices verò paucissimi. Incolæ rudes & agrestes,nec vites, nec hortos habent,sed agriculturam tantum exercent, suntq́ue pecoris ditissimi. Ciuitas porrò in medio itineris sita est, quà Fessa ad Gumeræ montes itur,qua ratione auarissimos & rusticissimos æstimo.

¶ *Agla.*

ANtiquissimum hoc oppidum ab Africanis in Guargæ fluminis ripa positū est. Ager fœlicissimus, ab Arabibus colitur: oppidum autem bellorum iniuria sic deletū est, vt nunc quibusdam tantùm locis, mœnium, ædificiorum reliquias, puteosque saltem reperire liceat. In suburbano qualibet septimana mercatus est frequentissimus, cui Arabes vicini interesse solent: ad quem nonnulli quoq; Fessani mercatores commeant, bubula coria, lanam, & ceram auehūt, hisce enim cumprimis rebus abundant. Innumeri ferè hic sunt leones, verū natura adeò timidi, vt ad puerorum clamorem in fugam redigātur: inde apud Fessanos natum prouerbium est: Aglæ leones. quod in eum quadrare volunt, qui verbis magnā quidem præ se fert audaciam, ingenio verò timidulo præditus est.

¶ *Narangia.*

NArangia castellum, ab Africanis in colliculo non prucol à Lucco flumine constructum, ab Ezageno decem ferè distat miliaribus. Agrum habet fœlicissimum, sed nullas planicies: in fluminis ripa vastæ sunt solitudines, fructibus agrestibus, præcipuè cerasis marinis refertissimæ. Fuit hoc castrum à Lusitanis excisum ac depredatum anno Hegiræ. 895. qui Christi fuit millesimus quadringētesimus octuagesimus sextus.

¶ *Gesira.*

GEsira Insula nó procul à Lucci fluminis ostio sita, distat à mari miliaribus plus minus decem, à Fessa circiter centum.

Fuit

Fuit quondam in hac Insula oppidulum antiquum Lusitanici belli initio desertũ. Circa prædictum flumen multæ sunt solitudines: agri qui excolantur, paucissimi. Anno Hegiræ octingentesimo nonagesimoquarto, Lusitaniæ Rex numerosissimũ huc misit exercitum, quo in Insulam perlato, exercitus Imperator munitissimum exstruxit propugnaculum, quò se & ab hostium incursionibus conseruaturum, & circumiacentes campos occupaturum sperabat. At Fessanus Rex, eius pater qui modò inter viuos agit, iacturam præuidens, quæ illi inferri posset, si propugnaculi ædificitationem permitteret, ingentem conscripsit exercitum, quò Lusitanis fabricationem impediret. Verùm tantus fuit impetus bombardarum, vt Fessanis ad duo passuum milia Lusitanorum castra accedere non licuerit. Quamobrem Regi ad vltimam ferè desperationem redacto persuasum est, vt palis solo infixis medium fluminis duobus ab Insula passuum milibus oppleret: qua munitione Fessanis tectis, & proximo nemore exciso, conspexere Lusitani fluminis accessum exiguo temporis interuallo maximis arboribus occupatum, ac discedendi facultatem omnino ademptã. Tum Rex se facilè Lusitanos victurum sperás, de oppugnanda arce cogitans, cùm sine militis sui strage eam consequi non posset, cum Lusitani exercitus duce pepinon posset, cum Lusitani exercitus duce pepigit, vt præter ingens tributum illi præstitum, apud Regem Lusitaniæ efficeret, vt filias aliquot Fessæ Regis præfecti (quas in vinculis habebat) restitueret, atq; tum exercitum illæsum dimit-

teret: quo facto, classis in Lusitaniam rediit.

¶ *Basra.*

BAsra ciuitas mediocris familiarũ duo ferè numerat milia, à Mahumete Idridis filio Fessæ conditore, in quadam planicie inter duos montes exstructa. distat à Fessa plusminus octuaginta, à Casare verò Meridiem versus viginti ferè passuum milibus. Basra autem in Arabiæ felicis oppidi memoriam appellata est, vbi Hali quartus post Mahumetẽ Pontifex, qui Idridis proauus fuit, interfectus est. Muris aliquando altissimis atque munitissimis cincta: quàm diu rectores habuit ex stirpe Idridis, fuit vrbanitatis plena, vtpote in qua Idridis successores perpetuas transigerent æstates, propter loci amœnitatem, cuius tam colles quàm planicies celeberrimis olim hortis exculti, ferendis frugibus valde sunt accommodi: cùm propter oppiduli vicinitatem, tum Lucci fluminis irrigationem. Olim bene habitata templisq; exculta fuit, summa vrbanitate præditis incolis: verùm rarescente Idridis familia, ab hostibus excisa est. Hodie visuntur saltem mœnium vestigia, incultiq; aliquot horti, syluestres fructus, quòd eorum agri nõ excolantur, producentes.

¶ *Homar.*

HOmar ciuitas à quodam Hali prædicti Machumetis discipulo exstructa in colliculo ad ripam fluminis à Casare circiter quatuordecim passuum milibus Septentrionem versus distantis sita, ab Arzilla autem ad Meridiem sedecim, tametsi exigua fuerit, munita

ta-

tamen & pulchra extitit, & fertilissimis agris, hortis ac vitibus omni fructuum varietate referentis, exornata. Incolæ lini plurimum colligentes textrinam exercebát, verùm Arzilla à Lusitanis occupata, hæc quoque deserta remansit.

¶ *Arzillæ descriptio.*

ARzilla seu Africanis Azella, spaciosa ciuitas ad Oceani littus à Romanis ædificata, à freto Herculeo distat septuaginta plus minus passuum milibus, à Fessa verò circiter centum & quadraginta. Paruit quondá Septæ Principi Romanis tributario, à Gothis occupata, qui & hunc in principatu confirmarunt, à Mahumetanis verò anno Hegiræ nonagesimo quarto capta fuit, qui per ducentos viginti annos vrbem seruarunt, donec Angli ingenti exercitu Gothorum persuasu obsidione ciuitaté cinxerunt, Gothi autem cum Anglis inimicitias alebant, quòd Gothi Christiani, Angli verò idolorum cultores essent, verùm hoc illis à Gothis persuasum fuit, Mahumetanos Europa excessuros sperantibus. Anglus fœlici Marte pugnauit, captá vrbem ferro & igne ita deleuit, vt vnus vix saluus effugerit, ac triginta ferè annis incolis vacua remanserit. Postea verò temporibus Pontificis Cordouæ (qui Mauritaniæ imperabat) rursum reparari, modisq; omnibus augeri, ditari, ac munitior reddi cœpit. Incolæ fuerút locupletes, docti, armisq; exercitatissimi. Ager & frugib. ferendis & omnis generis leguminibus producendis est percómodus sed quum à montibus decem ferè distet miliaribus, magná ferunt lignorú penuriam, verùm

carbonibus Haraide (vt diximus) aduectis, vtuntur. Anno Hegiræ octingentesimo octuagesimo secundo, eximprouiso à Lusitanis & oppugnata & capta est, incolis omnibus in Lusitaniá abductis, inter quos & Mahumetes fuit hodiernus Fessanorum Rex, qui tum septem annorũ puer vnà cum sororcula eiusdem ætatis pariter captus exstitit. Huius enim pater cùm ab eo per hæc tempora defecisset Habat prouincia, Arzillæ habitabat, quũ Seriphus trucidato Habdulaco vltimo Marinorũ stirpis Rege, ex ciue Fessano in Regnũ populi fauore euectus est. Deinde Saic Abra regnandi cupiditate allectus, tentauit Fessam occupare, séque Regem creare: verùm Seriphus suasu cuiusdam sui cósiliarij qui Saic cognatione pertingebat, magno suo vituperio eum in fugá adegit. Porrò cùm Seriphus consiliarium hunc Temesnam misisset, quò eius Prouinciæ populum de rebus nouis cogitantem pacificaret, reuersus Saic, octo milium Arabum exercitu Fessá noua integro anno obsessa, ciuiũ proditione facilè potitus est, ac Seriphum cum vniuersa familia ad Regnum Tunetense profugere coëgit. Quo tempore itaque Saic Fessam obsidebat, Rex Lusitaniæ classe, vt diximus, in Africam missa, Arzillam occupauit, Rexque modernus cum sororcula in Lusitaniam captiuus abductus est, vbi septé continuos transegit annos, intra quos exactissimè Lusitanum idioma didicit. Tandem ingenti numerata pecunia, pater filium è Lusitania reuocauit, qui ad Regnum ascitus, propter consuetudinem quam cum Lusitanis contraxerat, Rex Ma

hu-

humetes Lusitanus appellatus fuit. Sæpenumero postmodum vindictam de Lusitanis sumere, necnon Arzillam sibi ademptam recuperare conatus est. Primò ciuitatem eximprouiso cum omnibus copiis adortus bonam muri partem solo æquauit, eamque ingressus, Mauros omnes in seruitutem redactos liberauit. Christiani se in arcem receperunt, Regi post biduum deditionem polliciti. Interim superueniente Petro Nauarro cum expedita classe multarũ nauium, perpetua bombardarum eiaculatione, Regem non solùm ciuitaté dimittere, verùm cum toto exercitu abscedere coëgerunt: post hæc ita per Lusitanos omnibus locis communita fuit, vt prædictus Rex eam recuperare tentans, sinistro semper pugnauerit Marte. Cùm in hac obsidióne apud Regem stipendium mererem, è nostris vltra quingentos interfectos numeraui. Durauit autem id bellum ab Hegirę anno noningentesimo decimoquarto, in annum nongentesimũ vigesimum primum.

¶ *Tingis ciuitas.*

TIngis quę Lusitanis Tangiara, ampla & antiqua ciuitas, ridicula quorundam Historicorum opinione conditoré habuit Sedded Had filium, qui vt aiunt totius mundi imperium gerebat. Huic in mentem venisse dicunt, vt vrbem exstrueret quæ pulchritudine cum Paradiso terrestri certare posset. Muris igitur æneis vrbem cinxit, domibus tecta addidit aurea & argentea, in quorum structuram maxima à totius orbis ciuitatibus tributa exegit. Classici verò Historiographi à Romanis in Oceani littore iis tem

po-

poribus conditam affirmant, quibus & Granatę Regio subacta fuit. Distat à freto Herculeo triginta ferè miliaribus, à Fessa autem centum & quinquaginta. Ab eo autem tempore quo Gothi Granatensibus imperabant, cœpit hæc ciuitas Septę parere dominio, donec in Machumetanorum potestatem cum Arzilla peruenit. Vrbana semper, nobilis, beneque exculta fuit, structurisque sumptuosissimis varij generis admiranda. Ager non admodum fœlix, nec frugibus serendis valde accommodus: cæterum valles habet proximas, quę fontibus assiduis irrigatæ omnium generum fructibus fœcundissimam reddunt. Reperias quoq; extra vrbem vites aliquot, verùm in solo arenoso. Incolis frequentissima permansit ad ea vsque tempora, quibus à Lusitanis expugnata fuit Arzilla: tum enim ciues rumore bellico perterriti, collectis rebus omnibus, Fessam profugerunt.
Tum Lusitaniæ Regis præfectus, quendã ex ducibus suis eò misit, q tantisper in fide Regis eam cõtinuit, donec Rex Fessanus consanguineo huc misso, maximi momenti Regionem montibus Gumerę Christianis infestis vicinam seruauerit. Verùm annis viginti quinq; priusquã ciuitas in potestatem Lusitanorum veniret, Rex eò classem miserat, sperãs forè, vt auxilio destituta dum Fessanus contra Mecnasios rebellantes præliaretur, facilè deditionem faceret. Ast præter opinionem pactis cum Mecnase induciis, Rex consiliarium instructo exercitu huc misit, qui Lusitanos adortus maxima strage affecit, eorumque ducem interfectum, Fessam nouam in capsa deferri, atque

loco eminentiori ſtatui, quò omnibus conſpicuus eſſet,iuſſit. Poſt hæc Luſitanus nouas collegit copias,quibus ex improuiſo tempore nocturno vrbem aggreſſus,omnibus fere intertectis victus & in fugam compulſus eſt. Verùm quod Luſitanus duobus illis exercitibus efficere non potuit,tandem vel minimis copiis, paruaque ſuorum ſtrage,vti ſupra diximus, peregit. Noſtris temporibus Feſſæ Rex Machumetes nullam non tentauit aleam,quo hanc recuperaret, verùm nō admodum fœliciter illi ſucceſſiſſe intelleximus, tanta ſemper fuit Luſitanorū in armis præſtantia.Hæc omnia acta ſunt Hegiræ anno nongenteſimo decimo ſeptimo,a Chriſto autem milleſimo quingenteſimo octauo.

¶ *Caſar Ezzaghir,hoc eſt,palatium minus.*

EXigua hæc ciuitas à Manſore Marocci Rege ac Pontifice in Oceani littore exſtructa fuit,diſtat à Tingi circa duodecim,à Septa verò decem & octo paſſuum milibus. A Manſore porrò conditam ferunt,quòd cùm ſingulis annis in Granatēſem prouinciam traijciendum eſſet, difficilis per aſperos Septæ montes eſſet cū exercitu tranſitus, priuſquam ad mare deſcenderet. Sita eſt antem loco aperto & amœno,cui Granatenſis regni ora ex aduerſo reſpondet. Populis olim refertiſſima, textrinam & mercaturā exercuit, reliqui ferè omnes nautæ ſunt,qui merces Barbaricas in Europā deuehere ſolent. Hanc Portugalliæ Rex inſperata oppugnatiōe occupauit. Feſſanus autē modis omnibus eam recipere conatus eſt, verùm infauſto ſemper Marte. Incide-

runt

runt hęc in Hegirę annum octingentesimũ sexagesimum tertium, Christi autem.1464.

¶ Septa maxima ciuitas.

SEpta, quæ Latinis ciuitas, Lusitanis autem Seupta appellata, secundum classicos authores à Romanis in faucibus freti Herculei ædificata, olim totius Mauritanię metropolis fuit, quare Romani eam nobilitarũt, fuitq́; in ea summa vrbanitas & ciuium frequẽtia. Deinde à Gothis occupata, principem in ea constituerunt, remansitq́; apud eos principatus, donec Mahumetani Mauritaniæ fines ingressi, hanc quoq; vsurpauerunt. Cui rei occasionem præbens Iulianus Septæ comes, iniuria a Roderico Gothorum & Hispaniæ Rege affectus, cum infidelibus conuenit, eosq́ue in Granatam introduxit, atque vt Rodericus & vita & regno spoliaretur effecit. Mahumetani igitur occupatam Septam Pontifici cuidam suo Elgùalid Habdulmalic filio, qui tũ temporis Damascum incolebat reseruauerunt, anno nonagesimo secundo Hegiræ. Ciuitas ab eo tempore in proximos vsque annos, mirè cum incolis tum omnis generis nobilitate accreuit, adeò vt Mauritaniæ totius pulcherrima, meliusq́; exculta euaserit. Frequentia habuit templa & studiosorum collegia, ciues literatissimos, & qui æneis operibus singulari artificio fabricatis cæteros excellerent, cuiusmodi sunt candelabra, pelues, calamaria, aliaq́ue id genus ex ære confecta, quæ perinde elegantia habebant, ac si argentea vel aurea fuissent. Habent Itali & in huiusmodi rebus conficiendis non parum gratię, verùm nihil

hil omnino si hęc respicias. Extra ciuitatis mœnia amplissima sunt rura, eo præsertim loco, qui vitium frequentia consitus, vinetum dicitur: verùm ager sterilis & asper est, quare magna semper illis frugum caritas. Extra & intra ciuitatem patet amœnus in Granatę oram ad fretum Herculeum prospectus, atque hinc dinoscuntur animalia, quòd eius interualli latitudo duodecim saltem sit miliarium. Verũ calamitosa ciuitas paucis abhinc annis, ab Habdulmumene Rege ac Põtifice multis incommodis affecta est: quam consecutus, fere ad internicionem redegit, nobilesq; perpetuo multauit exilio. Nec multò pòst à Rege Granatense meliora sustinuit, qui ciuitate occupata pręter memoratam cladem nobiliores & potentiores ciues Granatam migrare iussit; deinde anno D.CCC.XVIII. Hegiræ a Lusitana classe capta, quotquot inerant ciues aufugerunt. Abu Sahid per ea tempora Fessanorum Rex, nullius precij homo, hanc recuperare neglexit: verùm allato inter saltationes & conuiuia nuntio, vetuit ob eum rumorẽ diei celebritatem interrumpi: quare permisit Deus, vt nocte quadam cum sex filiis a Secretario cui multum fidebat, interficeretur, quòd se illius vxori commiscere voluisset. Hæc inciderunt in Annum. 824. Hegiræ. Fessano imperio per octennium Rege destituto, successit trucidati Regis ex matre Christiana filius, qui eadẽ nocte qua Rex confossus fuit, Tunetum profugerat: hunc Abdulacum vltimũ Marinæ familiæ Regem appellarunt, qui, vt superius dixi, a populo pariter occisus est.

Tet-

¶ *Tetteguis ciuitas.*

EXigua hæc ciuitas a priſcis Africanis decẽ & octo paſſuum milibus a freto Herculeo ſexque ab Oceano condita, a Muchumetanis quo tempore Septam Gothis ſuſtulerunt, occupata eſt. Ferunt Gothos eius ciuitatis dominium in principem mulierẽ altero oculo carentem tranſtuliſſe, quæ ſingulis hebdomadis vectigal receptura huc veniens, ciuitatem incolæ vernaculo idiomate Teteguin, hoc eſt oculum, vocitarunt. Exinde a Luſitanis bello fatigata & expugnata, ciuibus aufugientibus, annis plus minus nonaginta quinque inculta remanſit: poſt quos a Granatenſe quodam præfecto, qui Granata a Ferdinando Catholico Hiſpaniæ Rege recepta, Feſſam cum exacto Rege peruenerat, reſtaurari, rurſusque habitari cœpta eſt. Virum hunc militia clarum, & virtute bellica in Granatenſi bello inſignem, Luſitani Almandalum appellabant. Hic ciuitatis huius dominium conſecutus, facultatem reædificandi obtinuit, nouisq; cinxit mœnibus, munitiſſimaque arce exſtructa, altiſſima foſſa communiuit. Perpetuum deinde cum Luſitanis bellum gerẽs, Septam, Caſaram, & Tingin grauiſſimis damnis afficiebat: nam trecentis Granatenſib. lectiſſimis equitibus, creberrimas in Chriſtianos incurſiones faciens, quos captiuare potuit, continuis laboribus in propugnaculorum ſuorum munitione macerabat. Quondam hac iter faciens tria vidi captiuorum Chriſtianorom millia, qui laneo ſacco veſtiti, noctem in foſſis ſubterraneis concatenati peragebant.

Fuit

Fuit hic princeps ingenio erga exteros cumprimis liberali, paucisque abhinc annis altero oculo pugionis ictu, altero senectute priuatus, obiit. Ciuitatem nepoti, fortissimo homini tuendam post mortem reliquit.

Habati montes.

INter Habati montes octo sunt cæteris celebriores, qui a Gumeræ populis habitati, eandem ferè vitæ consuetudinem referunt: omnes siquidem Machumetanũ dogma tuentur, tametsi vinum contra eius præceptionẽ bibant. Corporis habitu sunt elegantes, laborũ & ærumnarum patientissimi, verùm armis ferendis incommodi. Fessano Regi parent, a quo supra modum tributo grauantur, adeò vt præter nonnullos (veluti suo loco dicemus) paucissimi mediocriter vestiri possint.

Rahona mons.

VIcinus hic mons Esageno patet in longitudinem triginta passuum milib. in latitudinem duodecim. Abundat oleo, melle ac vitib. Incolæ potissimum saponi conficiendo ceræq; expurgandæ vacant. Vini tam atri quàm albi maximam copiam referunt. Pendunt Fessano Regi tria aureorum milia, quibus Esageno præfecto assignatis, quadringenti in vsum Regis aluntur equites.

Beni Fensecare mons.

SVperiori contiguus, circiter vigintiquinq; passum millibus in longitudinem, octo in latitudinem patet. Supradicto monte cultior, multos habet coriarios, ac telæ grossioris texto-

xtores, plurimum item ceræ prouentum. Singulis ſabbati diebus celebrem habent mercatum, ad quē omnis generis negotiatores, & mercimonia tanta frequentia conueniunt, vt & Genuenſes ceræ & boum tergoribus cóparandis eò quoque conueniant, quæ in Luſitaniam & Italiam curant aſportanda. Colligitur ex hoc monte ſex millium aureorũ cenſus, quorum tria milia Eſageno præfecto, reliqua Fiſco Regio cedunt.

¶ *Beni Haros mons.*

CAſare vicinus in Septentrionē octo millium paſſibus, in Occidentem viginti extenditur. Latitudo ſex paſſuum milibus conſtat. A nobilibus olim habitatus populo refertus extitit: verùm iis tyrannidem exercentibus, Arzillaque à Luſitanis occupata, à plebe deſertus eſt. In montis faſtigio nōnulla hodie ſunt rura: reliquum incultũ eſt. Quo tempore ſecundam fortunam expertus eſt, Caſare præfecto terna aureorũ millia in ſingulos annos numerabat.

¶ *Chebib.*

REperias in hoc monte ſex aut ſeptem arces, vrbana ac honeſta gente habitatas: nam Tingi à Luſitanis occupata, ciues eò ſe receperunt, quòd viginti quinque ſaltem paſſuum milibus à Tingi diſſitus eſſet. Incolæ frequentibus Luſitanorũ excurſionibus moleſtantur: montis verò cenſus à Tingitana clade dimidia parte imminuti, deterius indies habent, quod præſidium triginta paſſuum milibus ab eo collocatum, opportune ſuccurrere non queat, quoties Luſitani omnia vaſtantes ac deprędantes, in

eum

eum excursiones faciunt.

¶ *Beni Cheßen.*

VIsendæ altitudinis mons est, hostibusque accessu difficillimus: nam prȩter loci munitissimi naturam, incolas habet validissimos. Hi cùm ægre admodum principum mores ferre possent, armis tandem illorum expugnata est superbia, quique antea magnates erant, ad abiectissimam nunc redacti sunt cōditionem. Adolescēs quidam apud hos ex nobilissima stirpe ortus, cùm rusticorū sæuitiam ferre non posset, ad Regem Granatæ militatum abiit, apud quem stipendium aliquandiu inter Christianos meruit: tandem rei bellicæ exercitatissimus ad patrios rediit mōtes, vbi equitum certo sibi collecto numero, eam regionem à Lusitanorum incursionibus tutam seruauit: quod vbi Fessæ Rex animaduertisset, huic quinquaginta balistarios addidit, quorum auxilio modis omnibus securi essent omnes vicini montes. Verùm postquam iuuenis ille Regis sibi vsurpare tributum cœpisset quod ex eo mōte legebatur, Rex indignatus, maximum in hunc mouit exercitum. sed mox ad pœnitentiam adductum iuuenem, Rex Seusanonis ac totius illius regionis constituit principem. Huic quidam successit qui ex Mahumetis atque Idridis Fessæ conditoris progenie erat oriundus. hic apud Lusitanos notissimus, atque propter generis nobilitatem (fuit enim ex ea familia quæ Helibenres dicebatur) maximi semper fuit nominis.

¶ *Mons Angera.*

DIstat à Casare minori Meridiem versus octo fere passuum milia, patetq; in longum decem, in latum vero tria miliaria. ager illi fœcundissimus, arboribus quondam copiosissimus, quas incolæ in nauium structuram demessas Casarem miserunt: erat enim tum temporis Casari nauale celeberrimum. Deinde etiam & lino fœcundissimus fuit, habitatores partim textores, partim nautæ fuerunt. Verùm eodem tempore quo à Lusitanis occupatum fuit oppidum Casar, hi quoque montem deseruerunt: hodie tamen domos omnes atque ædificia integra reperias, perinde ac si suos adhuc haberet incolas.

¶ *Mons Quadnis.*

EXcelsissimus hic mons medius inter Septã & Tetteguin, habitatores habet validissimos armisque exercitatissimos, quod sanè abundè videre licuit in eo prælio, quod Granatę gesserunt cõtra Hispanos: vbi huius montis milites soli plus effecerunt, q̃ reliqua omnis Granatorum armatura. Ex hoc monte originem traxit quidam, quem illi Hellul vocauerunt: hic aduersus Hispanos præclara edidit stratagemata, cuius rei historia partim prosa partim carmine descripta, tam apud Afros quàm Granatas seruatur. Hic tandem bello Hispanico (quo victus fuit Iosephus Enesir Marocci Rex atque Pontifex) in quodã castello Cataloniæ interfectus fuit, quod Mauri Aquilæ castellum vocant. Eodem prælio Maurorum interfecta sunt sexaginta millia, neq; quisquam ab ea pugna superfuit, præter Regem cum aliquot nobilib. Hæc autem anno Hegiræ sex-

sexcentesimonono acta fuit, à Christo autē nato millesimo centesimo sexagesimo. Ab eo tempore Hispani fœlici semper pugnauerunt Marte, ita vt omnes ciuitates à Mauris antea sibi ademptas recuperauerunt. Ab eo verò tempore in eum vsque annum, quo Rex Ferdinandus Granatā occupauit, interiecti sunt anni ducenti octuaginta quinque secundum Arabum calculandi rationē.

¶ *Beni Guedarfeth mons.*

NOn procul à Tetteguin situs est, incolarū numero ditissimus, quanquam non vsq; adeò sit latus. armis omnes sese exercēt, apud Tetteguin principē stipendia merent, hunc maximè obseruant, atque quocunque velit prædatū inter Christianos comitantur: hinc fit quòd nullum Fessę Regi enumerent tributū, nisi fortè pro agris, vel minimum soluant censum. Plurimum sibi sumunt ex illis montibus vtilitatis, prouenit enim illic maxima buxi copia, vnde Fessani pectines conficere solent.

¶ *Errifæ Fessæ Regionis descriptio.*

HAbet hæc Regio in Occidente initium non procul à freto Herculeo, extenditur Orientem versus ad flumen vsq; Nocor, qui tractus circiter centū & quadraginta est miliariorum. Ad Septentrionē prima sui parte terminatur Mediterraneo mari, vergitq; Meridiem versus per quadraginta miliaria, ad eos vsq; monteis, qui flumen Guargam, hoc est, Fessæ territorium, respiciunt. Hæc Regio prorsus est aspera, frigidissimis montibus plena, in quibus vastissimas reperies solitudines, arboribusq; elegantissimis

ſimis atq; rectiſſimis refertiſſimas: nihil hîc frumenti prouenit, quanquã ſic ſatis copioſam habeant vinearum, ficuum, oliuarum, atq; amigdalorum copiam. incolas habet hæc Regio validiſſimos, verùm potationib. plus ſatis deditos, adeò vt tantùm vix ſibi ſeruent, vnde veſtes emant. Rara hîc arméta, bona autem caprarum, aſinorũ atque ſimiarum multitudo in iis montibus reperitur: oppida rariſſima: caſtra atque pagi cum plura, domos exſtruunt viliſſimas abſque vllo tabulato, equilibus Europæ non adeò diſſimiles, quibus tectum ſtramineum ſuperadditur, aut ex arborum corticibus confectum. Omnes huius regionis Incolæ nodum Gurgulionis eminentiſſimum habent, moribus autem inculti ſunt atque rudiſſimi.

¶ *Terga.*

EXiguum hoc oppidulũ à Gothis (vt nonnulli volunt) in littore Mediterranei exſtructũ diſtat à freto Herculeo miliaribus plus minus octuaginta: familias numerat circa quingentas. qui vrbem cingit murus nullius ferè momenti eſt. Incolæ propemodum omnes piſcatores ſunt, incredibilem piſcantur piſcium copiam, ſalſoſq; per centum ferè miliaria euehunt Meridiem verſus. Frequentiſſimũ olim fuit oppidum, ſed ab eo tempore quo Luſitani regionẽ illam ingreſſi ſunt, cœpit mirum in modum decreſcere. non procul ab hoc oppido rigida atque frigidiſſima reperiuntur nemora. Habitatores etſi valentiſſimi, agreſtiſſimi tamen ſunt, rudiſſimi atq; ab omni humanitate alieniſſimi.

Be-

Bedis.

ANtiquiſſimum eſt oppidum in littore maris Mediterranei exſtructum,ab Hiſpanis Velles de Gumera appellatũ fuit, familias numerat plus minus ſexcentas. Nõ deſunt Hiſtoriographi qui ab Africanis, alij à Gothis ædificatum fuiſſe ſcribant, quomodocunq; ſe res habeat,adhuc incertum eſt. Inter duos viſendæ altitudinis montes ſitum eſt : non procul vallis eſt ampliſſima,in qua aqua pluuialis amnẽ format. Eſt autem huius oppidi medio forum quoddam,in quo frequentiſſimæ ſunt officinæ. viſitur & hic templum auguſtum:magna hic eſt aquæ potabilis caritas, omnibus enim ad vnum eundemq́ue puteum confugiendum eſt, qui in ſuburbio iuxta ſepulcrũ cuiuſdam eſt,qui quondam apud illos maximi fuit nominis.verùm nõ vſqueadeo tutum eſt noctu illinc aquam petere: eſt enim in ea magna ſanguiſugarum copia. Ciues in duas diuiſi ſunt partes: horum enim nonnulli piſcatores, alij piratæ ſunt, qui Chriſtianis non paruam quotidie adferunt moleſtiam : maxima reperitur in montib.illis arborũ abundantia,quę nauibus atq; triremib.fabricandis aptiſſimæ ſunt : & qui montes incolunt,nihil aliud ferè operis exercent, quàm quòd ligna huc atq; illuc conuehunt:minimum apud illos frumenti prouenit,quare panem ferè hordeaceum conficiunt: veſcuntur autem obſonij loco piſciculis quibuſdam (ſardelli itali vocant) aliiſq́ue id generis piſcibus: eſt enim tanta illis piſcium copia, vt vnus retia extrahendo nõ ſufficiat, quare qui

piſcatores ea in re iuuare volunt, pro officio piſcatoribus exhibito bonam piſcium copiam recipiunt, quin & obuiis quoq; multum piſcium dono dare ſolent. piſces autem ſalſos ad vicinas mittere ſolent regiones. Eſt longa in hoc oppido Iudæis platea, in qua & œnopolas nonnullos reperies: vinum auté ceu nectar quoddam bibunt. Solent & veſperi vinum in ſcaphas ſecum conferre, atque ſic bibendo atque cantando per flumen ſpatiari. Eſt in hoc oppido elegantiſſimum quoddam caſtrum, verùm non admodum munitum, in quo ſe oppidi præfectus continere ſolet: non procul hinc palacium eſt regium, cui adiunctus eſt hortus amœniſſimus: ad maris ripá nauale quoddam eſt, vbi triremes aliæque naues præfecti ſumptibus fabricátur, quibus illi Chriſtianos maximis ſolent afficere incómodis: propterea quòd Hiſpaniarum Rex Ferdinandus inſulam quandam armis ſibi occupauit, quæ huic ciuitati ad vnum miliare ex oppoſito ſita eſt, in qua propugnaculú quoddam in ſcopulo exſtructum bombardis atq; militibus muniuit, ita vt nec templa iam dicti oppidi tuta erant, nec etiá homines, qui per plateas incedebant, quin maxima illorum pars quotidie bombardarum ictib⁹ interficeretur: hinc factum eſt quòd vrbis præfectus auxilium à Rege Feſſę petiuit, qui ingentem contra Chriſtianos miſit exercitum, verùm Feſſani infœlici omine dimicauerunt, partim enim capti, partim interfecti ſunt: perpauci qui fuga ſuę conſuluerant ſaluti, ſaucij Feſſam redierunt. Seruarunt igitur Chriſtiani hanc inſulam

duos

duos ferè annos: deinde cuiusdam Hispani perfidia, qui insulæ præfectum propter sibi ademptam vxorem interfecerat, in Maurorũ redacta fuit deditionem, Christiani omnes trucidati: illorum nemo à cede exceptus, prȩter proditorem Hispanũ, qui propter egregium hoc facinus magna accepit à Bedis præfecto atque à Rege Fessȩ præmia. Huius rei historiã cum Neapoli essem, fortè à quodam audiui, qui his omnibus interfuerat, dicebatque hȩc acta fuisse anno à Christo nato millesimo quingentesimo vigesimo. Nunc autem insula hæc accuratissime à militibus Fessanis seruatur: nullum enim propinquiorẽ portum in Mediterraneo Fessa habet, quanquã centum & viginti distet miliaria. Solent Venetorũ triremes hãc insulam quotannis aut alternis annis inuisere, atq; cum illius loci incolis mercium permutationem facere, aut interdum quoq; præsenti vendere pecunia: deinde merces ex hac insula collectas Tunetũ, Venetias, ad Alexandriam aut etiam ad Barutum deuehunt.

¶ *Ielles.*

ANgustum est oppidũ in littore Mediteraanei exstructũ, distat à Bede sex ferè passuũ millia: portus est frequentissimus, in quo naues se recipere atq; à maris sȩuitia tutas seruare solent: nó procul ab hoc oppido frequentes sunt montes, vastæque solitudines pinis copiosissimæ: nostro hoc sæculo remansit incolis vacuum, idque propter piratas quosdam Hispanos, nisi fortassè aliquot adhuc reperiantur piscatorum casulæ, qui perpetuò sibi ab Hispanorum

latrociniis timẽtes ſedulo ſemper obſeruãt,num naues aliquas aduentare videant,quibus conſpectis,mox ad vicinos montes confugientes, magnam inde armatorum ſecum adducũt copiam, qui aduentanti Hiſpanorum aut Luſitanorum claſſi facilè reſiſtere poſſint.

¶ *Tegaſſa.*

FRequentiſſimum hoc quamuis anguſtum oppidulum,in ripa fluminis cuiuſdam extructum,diſtat à mari Mediterraneo duo ferè paſſuum milia.Familias numerat propemodum quingentas,ædificia hîc rudiſſimo modo fabricata:incolę omnes aut piſcatores ſunt aut nautæ,qui inde victum in alias transferũt ciuitates. cùm enim hîc perpetui ſint montes atque nemora,nihil omnino frugum prouenire poteſt.Reperias tamen aliquot vineas atque arbores maximè fructiferas, alioqui omnibus modis miſera cenſetur hæc Regio.Incolæ pani hordeaceo nihil habẽt quod addant,præter piſciculos atq; cæpe. Ego huius Regionis fetorẽ ex piſcium multitudine contractũ,per vnũ diem tolerare vix potui, qui fetor miſere totã eam infectat prouinciam.

¶ *Gebha.*

GEbha oppidulum muris vndiq; cinctum minutiſſimis,ab Africanis ad littus maris Mediterranei exſtructum eſt. Diſtat à Bede miliaribus plus viginti & quatuor.Nunc incolas habet nunc verò non, idq; pro illius Regionis ratione: omnis qui huic vicinus eſt ager, rudis eſt,fontibus atque nemoribus plenus. Reperias & hîc aliquot vineas, alioſq; fructus, vix

au-

autem ædificium quod alicuius ſit momenti.

Meſemme.

MEſemme ſpatioſum oppidum Maritimum, in mōte qui Saretæ Regioni confinis eſt exſtructum, ſub hoc oppido latiſſima eſt planicies, cuius longitudo Meridiem verſus viginti octo, latitudo autē decem ferè eſt miliariorum, per cuius medium præterfluit flumen Noccore, qui Errifam Regionem à Gareta dirimit. Hanc terrā incolunt quidam Arabes, qui agricultura ſeſe exercent, ſatis bonam inde colligentes frugum copiam, quare Bedis Principi circiter quinque millia frumenti menſuras ſoluere coguntur. Habuit olim hæc ciuitas incolas quamplurimos, fuitque illius Regionis ſedes Regia, frequentiſſimis tamen ſemper vexata incōmodis. Primò enim omnino propemodum deleta à pontifice Cairaoan: qui quoniam ſolitum cenſum recuſauerant, incendio hanc prorſus deleuit, loci præfectus capite truncatus eſt: caput autem Cairaoan haſtę ſuperimpoſitum delātum eſt. Hæc acta ſunt Hegiræ anno trecenteſimo decimo octauo. Ab eo tempore per totos quindecim annos remanſit incolis nuda: deinde ſub eodem Pontifice à quibuſdam magnatibus rurſus inhabitari cœpit. Poſtremò autem cœpit etiam & à Cordouæ principe oppugnari. Hic cùm vidiſſet hanc ciuitatē ſuo regno adiacere in octuageſimo miliario (tanta eſt enim maris latitudo inter Malagam & iam dictam regionem) cœpit primùm tributum ſibi inde exigere: quod vbi recuſaſſent, vel minimo militū numero occupauit:

non

non enim potuit pontifex tam breui auxiliares mittere copias: distat enim Cairaoan à iam dicto oppido miliaribus plus minus bis mille atque trecentis. Recepta igitur atque omnino deleta, qui præfectus fuerat ad Cordouam captiuus missus est, vbi reliquum vitæ in cathenis transegit. Nunc autem tantùm muri huius ciuitatis videri possunt: hæc autem acta sunt Hegiræ anno octicentesimo nonagesimo secundo.

¶ *Benigarir mons.*

NVnc & de montib. Errifæ nonnihil dicamus. primo loco offert se mihi mons Benigarir, cuius incolæ ex stirpe Gumerorum orti sunt. Est autem hic mons Tergæ vicinus, patetque in longum decem, in latum verò quatuor fere passuum millibus. Frequentia in hoc monte sunt nemora, frequentes vineæ atque oliuæ. Incolæ omnes miserrimi atq; pauperrimi. Mira illis pecudum caritas est: & quia vini sic satis bonam habent copiam, vinum coctum conficere solent: prouenit in hac regione nó magna admodum hordei copia.

¶ *Benimansor mons.*

HVius montis longitudo circiter quindecim, latitu. autem quinq; est miliariorũ. Innumera hic fermè nemora, atque fontes sunt: incolæ omnes validissimi, quanquam miserrimi, cùm toto eo monte nihil præter vinum proueniat: est quidem illis nonnihil caprarum. Est quoque singulis septimanis mercatus, ad quem nihil aliud præter allia, cæpe, vuas passas, pisciculos salsos, nonnihil quoque frumenti

atque panici venale adfertur, vnde panem ſibi pinſere ſolent. Paret autem hæc regio imperio principis Bedis.

¶ *Bucchuia mons.*

PAtet hic mons in longum quatuordecim, in latum verò octo ferè miliaria: huius habitatores aliquãtò ditiores ſunt, quàm qui reliquos occupant montes: aliquãtò melius veſtiuntur: equorum quoque bonam habent copiam. Eſt enim is mons frugibus feraciſſimus: neque adeò magnum hi exſoluunt tributum, idq́ue propter virum quendam inſignis ſanctimoniæ apud Beden ſepultum, qui in hoc monte natus erat.

¶ *Benichelit mons.*

HAc iter eſt Bede Feſſam proficiſcentibus: eſt autẽ mons frigidiſſimus, cui frequentiſſimæ ſunt ſyluæ, fontesq́; innumeri. In hoc nihil omnino frugum prouenit, nec aliud quicquam præter vinum. Hi Bedis quoque principis imperio parent, atque propter crebras exactiones ad ſummam inopiam redacti, latrociniis ſe atque furtis dedunt.

¶ *Benimanſor.*

EXtendit ſeſe hic mons ad mare per octo ferè miliaria, vti & illi montes de quibus iam dictum eſt. Incolæ validiſſimi ſunt atque corporis viribus præſtantiſſimi, cæterùm ebrietatib. plus ſatis addicti. Satis quidem vini, frugum verò paruam colligunt copiam. Illorum fœminæ capras cogunt, ac interea colum circunferentes, nendo tempus terunt: harum maxima

pars vel cuiuslibet interdum viri admittunt concubitum.

¶ Beni Iosephus.

HVius montis latitudo duodecim est miliariorum, latitudo autem circiter octo. Huius incolæ pauperes sunt, vilissimis vtuntur vestibus: nihil omnino apud illos præterquam paululum panici prouenit, vnde sibi panem atrũ pinsunt, atque insipidissimum. Vescũtur & cæpis atq; alliis: fontes in hoc monte turbidiores sunt: magna illis est caprarum copia, quarum lac ceu rem pretiosissimam sibi seruant.

¶ Beni Zaruel.

FRequentes reperiuntur in hoc monte vineæ, satis copiosa quoq; apud illos est oliuarum atq; aliorum fructuum affluentia. Incolæ miseri sunt, Seusæ principis imperio parent, qui maximos ab illis census exigere solet, adeò vt miseris vix sufficere potest quicquid illis mons ille gignere potest. Singulis septimanis mercatum habent, in quo nihil aliud quàm ficus Sole exsiccati, vuæ passæ, atque oleum inueniuntur. Solent hircos atq; capras mactare, quorum carnes adeò sunt insipidæ, vt non nisi sartagine frixæ edi possint.

¶ Beni *Rasin mons.*

ESt hic mons mari Mediterraneo non procul à Terga confinis: huius accolæ securã agunt vitam, est enim mons omnino inexpugnabilis, omnibusque frugum generibus feracissimus, neque vllum exsoluere coguntur tributum: prouenit apud hos satis bona obliuarũ

atq;

atq; vini abundantia:non facilè dixerim,quantũ montis costa rerum omnium sit fœlicissima: illorũ mulieres aut capras agunt,aut agros colunt.

¶ Seusaon mons.

NVllum habet vel tota Africa montẽ,qui cum hoc loci amœnitate sit vllo modo conferendus: in hoc oppidulum est omnis generis artificum atque mercatorũ frequentissimum. hic se multorum montium princeps (Sidiheli Berrased appellabant) suam solet habere regiam, hic aliquam in eo monte ciuilitatẽ introducere cœpit,à Rege Fessę desciuerat atque perpetuum gerebat cum Lusitanis bellum. Huius atq; omnium dictorum montium pagorum incolæ ab omni censu atque tributo liberi sunt, semper enim suum ducem tam pedites quàm equites sequuntur: exigua hic prouenit frugum copia,cæterùm plurimũ lini: vastæ in hoc monte sunt solitudines,fontes penè innumeri: accolæ omnes vestitum habent sic satis ad decorem compositum.

¶ Beni Gebara.

MAximè arduus hic mons est visendęque altitudinis,è cuius radicibus fluuioli aliquot scaturiunt. Magna hic est vinearum atque ficuum copia: nihil frumenti tamen in eo prouenit: inhabitatores vilissimo vtuntur vestitu. maxima illis est caprarum copia,tum & bones hic reperias adeò paruos, vt semestres vix esse iudices. Est illis singulis septimanis mercatus, verùm huiusmodi vt vix vllæ hic videantur merces: huc solent confluere aliquot Fessæ mercato-

catores,tũ & muliones,qui fructus ex hoc monte Feſſam conuehunt: olim paruit imperio cuiuſdam principis, qui Regi Feſſæ cognatione cõiunctus erat: colligebatur autem ex hoc monte duorum fere millium aureorum redditus annuus.

¶ *Beni Ierſo.*

HAbuit hic mons infinitos olim incolas. egregium in hoc exſtructum fuit collegium, in quo quæ ad legem pertinebant publice prælegebantur,quam ob cauſam accolæ omnes a tributis atq; exactionibus liberi erant: poſtea tyrannis quidam Feſſæ Regis copiis adiutus, montem ſibi tributarium reddidit, fugatis primo incolis, deinde etiam collegium deleuit, in quo reperti ſunt volumina plus quàm quatuor millibus aureorum æquiualentia, viros erũ ditiſſimos maximique nominis gladio ſubiecit: Hæc autem acta ſunt Hegiræ anno noningenteſimo octauodecimo,hoc eſt poſt natum Chriſtũ milleſimo quingenteſimonono.

¶ *Tezarin mons.*

IAm dicto monti vicinus eſt & hic qui Tezarin ab incolis appellatur: frequentiſſimi hîc fontes,ſolitudines atque vineæ: in huius ſummitate multa viſuntur ædificia antiquiſſima,à Romanis,quantũ ego conijcere potui, exſtructa; hic in ſubterraneis foſſis, vt antea diximus,Romanorũ theſauros adhuc quotidie quęrunt: incolæ omnes ignorantiſſimi ſunt,atq; crebris exactionibus miſerrimi.

¶ *Beni Buſeibet.*

Fri-

FRigidiſſimus hic mons eſt, quare nihil omnino frugum producit, neque etiam pecus alere poteſt, cùm propter ingentẽ frigiditatem, tum quoq; propter nimiam illius loci ſterilitatem: huic accedit quòd illarum arborum folia eius ſunt naturæ vt capras alere non poſſint. prouenit hîc maxima nucũ copia, adeo vt Feſſam vicinasq; ciuitates abundè de his prouideant: vuæ omnes nigræ hîc proueniunt, quibus cibus quidam (Cibibbo vocant) ab illis confici ſolet: vinum coctum quoq; conficiunt, maximamq; vini copiam quotannis colligunt. Laneis quibuſdam veſtiuntur penulis, lodices dicas quales Italis in vſu ſunt: habent autẽ huiuſmodi penulæ capucia, quibus caput tegunt, adeo vt vix homines eſſe intelligas: penulæ autem candidis nigrisq; maculis ſunt verſicolores. hyeme mercatores qui nuces atque vuas paſſas ex hoc monte Feſſam deferunt, vix cibũ ſibi reperiunt, neq; enim frumentum illis eſt neq; carnes, cœpis tantùm veſcuntur atq; piſculis quibuſdam ſalſis, quæ tamen maximo apud illos habentur precio: veſcuntur quoque vino cocto atque fabis illorum more paratis, eſtque hic cibus in eo monte delicatiſſimus: vinum aũt coctum multo cum pane vorant.

¶ *Beni Gualid mons.*

ALtiſſimus eſt maximeque arduus, accolæ omnes ditiſſimi, vuas enim colligunt nigras, quibus Cibibbum coquunt. Prouenit illis amygdalorum, ficuum, atque oliuarum maxima abundantia. Præterea nullum Re-

gi

gi Fessæ tributum persoluunt, nisi quòd quælibet familia quartam vnius aurei partem enumerat, quò liceat liberè ad Fessæ mercatum adcedere. Quòd si quisquam Fessanus aliquo illos afficiat incommodo, hunc illi aut eius consanguineum cùm primùm in eo monte nacti sunt, detinent, nec prius Fessam redire sinunt, quàm probè de iniuria satisfactum est. Huius montis populi sic satis eleganti vtuntur vestitu, estq́ue illis ea libertas concessa, vt quotquot Fessiani exulant, hic liberè remanere liceat, quin & exulibus quoque tantisper dum apud illos commorantur, victum præbent gratis. Quòd si hic mõs Fessæ regis pareret imperio, nemini dubiũ quin sex millium aureorum numerarent singulis annis prouentũ: numerat enim plus quàm sexcentas easdemq́ue ditissimas familias.

¶ *Merniza mons.*

EST hic mons iam dicto ferè cõtiguus, eiusdem omnino generis sunt incolæ, eadem his est nobilitas, libertas, atque diuitiarum præstantia. Huius mulieres vel propter minimã à maritis illatam iniuriam, cõtinuò relictis liberis atq; marito inde ad alium migrant montem, nouumq́; pro arbitrio sibi quærunt amatorem. Quam ob causam perpetuum inter illos bellum geritur: neq; prius pax inter eos esse potest, nisi qui postremò sibi vxorem seruat, priori marito omnes restituat pecunias, quas in primis nuptiis celebrandis impendit: huius rei iudices habent, qui miseros mirum in modum facultatibus omnibus propemodum exsorbent.

Ha-

¶ *Hagustun mons.*

ALtissimus atq; idem frigidissimus mons est, frequentissimi hîc fontes, maximaq; vinearum copia, è quibus vuas nigras decerpunt, magna quoque hic ficuum, mellis, malorum cotoneorum est abundantia: mala autem cotonea maximè odorifera atque elegantissima in ea tantùm planicie proueniunt, quæ monti subiecta est: sunt & hi oleo optimo ditissimi, incolæ ab omni tributo sunt liberi, tamen illorum nemo est, qui non in animi gratissimi signum Regi Fessæ amplissima mislitet munera: hinc fit quod securè atq; liberè illis liceat inter Fessanos negociari, à quibus magnam emunt frumenti, lanæ atque telæ copiam. Ornatissimo vtuntur vestitu, iiq; præsertim qui in nobiliori huius montis parte habitant, hi enim omnes ferè aut mercaturã, aut artem aliquam exercent: bona quoq; illorum pars nobiles sunt.

¶ *Beni Iedir mons.*

MAximus hic mons est atque incolarum numero ditissimus, hic nihil tamẽ prçter vuas ꝓuenit, vnde sibi Cibibbo conficere solent atq; vinum. Accolæ olim ab omni tributo liberi fuerunt, sed tandẽ propter crebras indies illorum prædationes, atque in exteras nationes iniurias, Bedis princeps Fessanis militibus adiutus, hos omnes subegit, libertatemq; ademit: numerantur in hoc mõte circiter quinquaginta rura, tamen vix quadringentorum aureorum annumerant censum annuum.

¶ *Lucanus mons.*

MIrandæ altitudinis maxime'que arduus hic mons est, incolæ ditissimi, magna illis enim vuarum passarum, ficuum, amygdalorum, olei, malorum cotoneorum atque citreorum prouenit affluentia: & quoniam triginta quinque tantùm miliaribus à Fessa distant, omnes eorum fructus eò deuehunt: sunt ferè omnes nobiles, incredibili superbia tumidi, adeò vt nullum vnquam cuiquam persoluere tributũ voluerunt: sciunt enim illorũ montem propter loci munitissimi naturam nõ facilè à quoquam expugnari posse: hic quoq; Fessani exules liberi sunt, splendide'q; omnes, adulteris tantùm demptis, excipiuntur: nam cùm huius mõtis accolæ maxime Zelotypia laborent, adulteros omnino admittere nolunt. Multa his à Fessæ rege conceduntur, propter amplas, quas ex eo monte colligit, vtilitates.

¶ *Beni Guazeual.*

EST hic mons triginta ferè longitudine miliarium, latitudine verò circa quindecim: diuiditur autem in tres partes, inter hunc atque duos iam dictos montes nonnulli præterfluunt riuuli. Accolæ omnes strenuissimi atque ad arma exercitatissimi, sed vltra modum à Fessę duce exactionibus granati, qui singulis annis ab hoc monte decem & octo milium aureorum sibi tributum postulat: mons quidem vuis, oliuis, ficubus atque lino fœcundissimus est, vnde & bonam sibi colligunt pecuniarum copiam, verùm quicquid illis colligitur, id in vniuersum ad Fessanum redit ducem, ille continuò suos habet in

hoc mõte receptores, qui miseros miserrimè exsorbere solent: infiniti propemodũ in hoc monte sunt pagi atque vici, quorum nonnulli centũ, nonnulli ducentas aut plures etiam numerẽt familias: militum bello exercitatissimorũ circiter vigintiquinque numerant millia: perpetuum illis geritur cum vicinis bellum. Fessę autem Rex propter vtrinque interfectos, ingentem sibi numerari iubet pecuniæ summam, adeò vt non parum vtilitatis ex eorum dissidiis capiat. Est in hoc mõte oppidulum sic satis frequens, in quo nullum vix artificium desiderare posses, huius ager vineis, malis cotoneis atque citreis fœlicissimus est, quæ omnia apud Fessanos diuendũtur: magna quoq; hîc est telæ textorum copia, multi hic iudices atque causidici. Est & illis mercatus sic satis frequens, ad quem cõfluere solent vicinorũ montium accolæ. Visitur in summitate huius montis ceu antrum quoddam, quod perpetuos eiaculatur ignes. Permulti rei miraculo huc allecti, ligna iniecere, quę mox igni consumpta fuerunt: neque vnquam huiusmodi tam mirabile quicquam in rerum natura vidi, adeò vt pleriq; etiam inferorum hiatum esse opinentur.

¶ *Beni Gueriagel mons.*

IAm dicto monti vicinus est, incolæ tamen duorum illorum mõtium perpetuas inter se alunt inimicitias. Est ad huius radices spatiosissima quædam planicies, quæ ad Fessæ vsq; territorium extenditur, per eam præterfluit flumen, quod Guarga incolæ vocant. Colligitur ex hoc monte maxima olei, frumenti, atq; lini co-

pia, vnde fit vt innumeri hic reperiantur telæ textores. Maxima ferè eorum pars quæ hic colliguntur ad Regem redit, adeò vt qui alioqui omnium ditissimi forét, miserrimi omnium ferè sunt, idque ob aulicorum crebras molestias. Ingenium illis liberale atque strenuum: militum numerant duodecim fere millia, pagos autẽ plus minus sexaginta.

Beni Achmet mons.

PAtet in longum octo & decem, in latum verò septem passuum milia. Arduus admodum est, vastę in eo solitudines, magna apud illos prouenit vuarum, oliuarum, atque ficuum copia: ager verò frumento non vsq; adeò fœlix est. Incolæ omnes crebris exactionibus à Rege Fessæ indies vexantur. Ad huius radices innumeri reperiuntur fontes atq; fluuioli, quorum aqua turbida, palato minus grata, vtpote quæ propter arenæ naturam calcis gustum referat. Permulti hic reperiuntur, qui gurgulionis nodum eminentiorem habent, quod & de aliis quibusdam antea dictum est. Omnes vinum bibũt non dilutum, quod sufferuefactum illis durare dicitur in annum decimumquintum, non quòd omne vinum illis feruefiat, seruant enim & crudum, conficiuntq; maximã quotannis vini cocti quantitatẽ, quàm vasis fundo strictiorib. ore verò latiorib. seruare solent. Est illis singulis septimanis frequentiss. mercatus, in quo vinũ, oleum, atque vuas passas venalia reperies. Sunt & hi miserrimi, summaq; paupertate infœlicissimi, quod facilè ex eorum vestitu colligere licet. Perpetuæ

atq;

atq; antiquissimæ inter hos aluntur inimicitiæ, quare & frequentissimè ad arma vocantur.

¶ *Beni Ieginefen mons.*

IAm dicto monti confinis est, extenditurque in longum ad decem ferè passuum milia. Inter hunc atque iam dictum montem riuulus quidam præterfluit. Accolæ omnes ebrietatibus plus satis dediti sunt, adeò vt vinum ceu nectar quoddam habeant. Nihil hic omnino fructuum, sed incredibilis vini prouenit copia. Capras alunt aliquot, quæ perpetuò in nemoribus illis degũt, nec aliam prẹter caprinam carnem aut hircinam habent. Fuit mihi magna cum huius montis incolis cõsuetudo, erat enim patri meo in hoc monte nõnihil ditionis: sed ægrè admodum aut redditus aut pecunias inde recipiebat: non enim dictu facilè, quàm sint illi homines in soluendo debito difficiles.

¶ *Beni Mesgalda mons.*

EST hic mons iam dicto nec non & Guargæ flumini confinis. Magna in eo conficitur saponis liquidi quantitas, durum enim cõficere nesciunt. Ad huius radices spatiosissima est planicies, quæ ab Arabibus occupatur, quare & assiduum inter illos bellum geri satis verisimile est. Maximam illi Fessę Regi enumerant quotannis pecuniæ summam, nec facilè dixerim quàm miserè nouis indies exactionibus vexentur. Innumeri in hoc monte sunt legis doctores, atque literarum studiosi: à quibus & maximo quotidie afficiuntur incommodo. Hi vinum quidem bibunt, populo autẽ interdictum esse persuadere

conantur, quanquam illis parum admodum à nonnullis habetur fidei. Ab huius montis incolis non magnum admodum exigitur tributum, idque eò fortaſſe quòd legis doctores aliosq; inſignis eruditionis viros alunt.

Beni Guamut mons.

EST hic mons Feſſæ territorio ita confinis, vt ab eo ſolo flumine ſit diſtinctus. Incolæ omnes ſaponem conficiunt, vnde ſibi Feſſæ Rex ſex milium aureorũ colligit prouentum annuũ. Numerat autem mõs ille rura plus minus vigintiquinque: omnes mõtis coſtæ frugibus, armentis, atque pecudibus ſunt feliciſſimæ, niſi quòd magna illis locis ſit aquæ caritas. Incolæ omnes ditiſſimi, magnam omnis generis mercium copiam Feſſam conuehunt, idque non niſi maximo omniũ lucro. Nihil in hoc monte prouenit, quod non ad hominum vſum maximè cõducat. Diſtat autem à Feſſa decem ferè miliaria.

Gareti Feſsæ regionis deſcriptio.

ENumeratis omnibus cùm ciuitatibus tum montibus Errifitis Regionis, ſequitur nunc vt & de Gareto (hoc eſt de Feſſæ parte ſexta) nõnihil dicamus. Habet igitur hæc regio ſuum à Melulo flumine initium ex Occidente, in Oriente verò flumine Muluia terminatur, ad Meridiem montibus quibuſdam clauditur, qui à deſerto Numidiæ vicino nõ admodum procul diſtant: in Septentrionem verò extenditur vſq; ad mare Mediterraneum. Eius latitudo ad mare à flumine Nocor ad Muluiam vſq; extenditur: in Meridie verò fluuio Melulo, in Occidente montibus

tibus Chaus terminatur. Huius regionis longitudo quinquaginta, latitudo verò quadraginta est miliariorum. Ager illis fragosus, incultus, atque aridus. Numidiæ deserto non admodum natura dissimilis. Maxima fere sui parte incolis est nuda, ab eo præsertim tempore quo Hispani duas huius regionis ciuitates præcipuas sibi occupauerunt, vti & suo dicetur loco.

Melela Gareti oppidum.

SPaciosissimum hoc atque antiquissimũ oppidum, ab Afris in sinu quodam maris Mediterranei conditum, familiarum numerat duo ferè milia. Fuit olim incolarũ multitudine copiosissimum, vtpote totius regionis caput. Multum sanè illi fuit ditionis, maximamq; colligebant ferri atque mellis copiam, vnde & nomen loco inditum scribunt, Melela enim eorum idiomate perinde atque nobis mel sonat. In huius portu bonam piscabantur muricum multitudinem. Paruit olim hoc oppidum Gothorum imperio: verùm postea in Mahumetanorum rediit deditionẽ. Gothi inde fugati Granatam confugerunt, quæ ciuitas inde centum fere miliaribus, hoc est quãta est maris interpositi latitudo, sita est. Nostris verò temporibus Hispaniarum Rex ingentẽ huc misit exercitum: verùm priusquam Hispani huc appulerunt, ciuitatis incolæ auxilia à Fessano Rege petierãt, qui quoniam per id tempus contra Temesnitas bellum gerebat, exiguum admodum mittere licuit exercitum. Quod vbi Melelitæ animaduertissent, timentes ne tantillus exercitus Hispanorum vim ferre nõ

possent, assumptis secum quisq; quantum potuit supellectilis, ad montes Buthoiæ confugerunt. Fessanorum autem militum dux, cùm vt nimis timidulos ciues iniuria afficeret, tum etiam ne quid Hispanis integri relinqueretur, domos oés, templa, ædificia, incendio deleuit. Id factum est Hegiræ anno octingẽtesimo nonagesimo sexto: hoc est, à Christo nato millesimo quadringentesimo octuagesimo septimo. Quam ciuitaté vbi Hispani sic excisam inuenerunt, nõ deseruerunt tamẽ, quin primò arce quadam munitissima in ea exstructa, tandem etiam paulatim ciuitatis murum atque mœnia reparauerunt, & in hunc vsque diem sibi seruauerunt.

¶ *Chasasa oppidum.*

CHasasa à iam dicto oppido circiter viginti distat passuum millia: egregium fuit oppidum munitissimis muris cinctum, portum habet celeberrimũ, in quo frequentissimæ quotannis videbantur venetorũ naues. Plurimum huic populo cum Fessanis semper fuit commercii, nec sine magno vtriusq; gentis commodo: tandem Fessano Rege bello maximè occupato, Ferdinandus Hispaniarum Rex maximis vndiq; collectis copiis instructissima classe huc venit, oppidumq́; vel minimo negotio sibi occupauit, incolę enim de Hispanorum aduentu certiores redditi, fuga sibi salutem quæsierant.

¶ *Tezzota oppidum.*

DIstat à Chasasa quindecim ferè passuum millibus in mõte quodam altissimo atq; tophaceo exstructum, ad quod angusta

qua-

quadam via aſcenditur: nullam habent aquam, præterquã eam quæ è ciſterna quadam hauriri ſolet: huius conditores Benimarinos fuiſſe affirmant, priuſquam regnum aliquod poſſiderẽt, in hoc oppido ſua frumenta reliquáque omnia bona ſeruabant. Tum temporis ſecura erant omnia eius regionis deſerta, nondum enim Garetũ incolas receperat: poſtquam verò Benimarini regnare cœperũt, totam hanc regionem vnà cum Gareto oppido vicinis reliquerunt, ipſi verò ad prouincias aliquantò nobiliores ſe contulerunt. Interea autem Ioſephus Iacobi Marinorum Regis filius, ratione neſcio qua adductus, Tezzotam funditus propemodum deleuit: at poſtq̃ Chriſtiani Chaſaſan occupauerunt, vir quidam nobilis natione Granata, qui in aula Feſſani Regis diu vixerat, is à principe impetrauit, vt Tezzotam à ruina reuocaret. Huius igitur reparati oppidi nunc incolæ ſunt Mauri, perpetuũ gerunt cum Chriſtianis bellum, qui Chaſaſan inhabitant.

¶ *Meggeum oppidum.*

MEggeum oppidulum quoddam in vertice altiſſimi cuiuſdam montis exſtructum, diſtat à Tezzota Occidentem verſus decem, à mari Mediterraneo Meridiem verſus ſex ferè paſſuum milia: cõditores habuit Afros, incolæ omnes animo ſunt nobili atque liberali. Sub hoc monte ager quidam eſt frugibus feraciſſimus. E montibus circumiacentibus magna effoditur ferri copia: huius oppidi imperiũ cuidam cõceſſum eſt, qui ex Regia ſtirpe, hoc eſt Muachidin, originem traxit, verùm patrem habuit

buit nō vſqueadeo diuitem, qui cùm ipſe textor eſſet, filum etiam eandem artem edocuit: poſtea animoſus iuuenis poſtquā ſuorum auorum genus atque nobilitatem intellexiſſet, relicta tela Bedin ad Regem militatum profectus eſt, vbi aliquādiu eques ſtipendia meruit: ſed quoniā inſignis erat fidicen, Rex ob muſicæ peritiam illum vnice adamauit. Poſt hæc cùm Tezzotæ princeps ab hoc Rege cōtra Chriſtianos auxilium rogaſſet, nobilis ille iuuenis cum trecentis equis eò miſſus eſt, & quemadmodum antea multis in locis, ita & nunc ſtrenuiſſimū ſeſe præbuit ducem, nondum tamē illius animoſitas principem mouit, cui ſolummodò propter muſices peritiā gratus eſſe potuit: quare tandē indignatus ad quoſdam quos adhuc habebat amicos nobiles Garetum ſe cōtulit, qui adiunctis huic quinquaginta equitibus, in Meggei arcis tutelam miſerunt: poſtea ab omnibus illorū montium incolis ſic fuit adamatus, vt illum quiſque pro facultatum portione iuuerit. Tandem Bedis princeps collecto trecentorum equitum atque mille peditum exercitu, conatus eſt iuuenem expellere, qui mox exiguo illo quem ſecum habebat exercitu, ita dimicauit, vt hoſtes in fugā vertit, ac ſic paulatim crebris tandem victoriis huius nomen omnibus innotuit, vt Feſſæ Rex ſatis opimum illi adiunxerit prouentum, quem antea Bedis rectoribus dederat, vt hoſtem Hiſpanū ſumm's viribus ab ea regione pellerent, atq; ab hoc principe Mauri primùm bellandi didicerunt peritium: nunc annuum prouentum Feſſæ Rex duplicauit, adeò vt

du-

ducentos nunc alat equites,qui armorum præstantia plus valent, quam vicinorum militum duo millia.

¶ Echebdeuon mons.

EXtenditur à Chaſaſa Orientem verſus ad flumen vſq; Muluiam,deinde à mari Mediterraneo ad Meridiem in deſertum vſq; Gareti vergit. Incolas habuit ditiſſimos,atq; validiſſimos : eſt autem mons melle,hordeo atque omnis generis pecudib. copioſiſſimus, frequentia hic prata atq; amœniſſima, verùm ab eo tempore quo Caſaſa àb Hiſpanis fuit occupata,cùm hi propter militum inopiam,ſe hoſtium impetum ferre non poſſe viderent, relicto monte atq; propriis domibus incendio deletis, ad vicinos ſe montes contulerunt.

¶ Benizaid mons.

HIC mons extenditur Occidentem verſus ad loca vſque Nocor flumini vicina, idque per vigintiquatuor miliaria,accolas habet ditiſſimos,validiſſimos,atque animo liberaliſſimos, ſic vt omnes hàc iter facientes lautiſſime excipiant atq; immunes dimittant: magna illis colligitur ferri ac hordei copia,lætiſſima in hoc monte paſcua,ingentem quoq; hic reperias pecudum atq; armentorū numerum,quamplurimæ ferri fodinæ in ea planicie ſunt, neque illis nonquā deeſt aqua:nihil cenſus perſoluunt. illorum autem domus qui ferrum effodiunt,nō procul à ferri fodinis ſitæ ſunt: ferrum mercatores globulis Feſſam venale deferunt, quando in virgas reducendi neque vſum habent, neque artem:

tem:deinde & vomeres,ligones,aliáque id genus rusticorum instrumenta conficiunt, neq; chalybis quicquam ex eo ferro haberi potest.

¶ Azgangan mons.

TErminatur hic mõs in Meridie cum Chasasa,incolis ditissimis atque valentissimis copiosus est:nam præterquam quod magna hic rerum omniũ prouenit affluentia, illud quoque habet, quòd Gareti desertum ad huius radices sit situm,cuius incolæ cum huius mõtis populo magnam habent consuetudinẽ: remansit tamen & hic mons incolis vacuus , ab eodem tempore quo capta fuit Chasasá.

¶ Beni Teusin mons.

IN Meridie iam dicto monti coniunctus est atque extenditur in longum à Gareti deserto ad flumen vsq; Nocor per decem ferè miliaria,ex altera parte lætissimas atque amœnissimas habet planicies, incolæ omnes liberi, nihil omnino tributi exsoluunt,idq; eò fortasse quòd Tezzotan, Meggeum,atque Bedin militum multitudine longè antecellant . Huic accedit quòd Meggei principẽ armis aliquando ita iuuisse creduntur,vt illorũ ope id regnum sibi sit adeptus: magna his cum Fessanis semper est amicitia, idq; propter antiquissimã illam consuetudinem,quę inter eos fuit, priusquam Fessani aliquod sibi regnum habebant . Postea Fessæ quidam causidicus habitauit,qui ex hoc monte natus erat,ille sic pristinã illam amicitiam Regi ob oculos posuit, vt libertatem suis conterraneis acquisierit: fuit tandem & maxima illis cum Marinis amicitia,

tia, idq; eò fortasse quòd mater Abusahidi illius gentis Regis tertij ex hoc monte patre nobilissimo fuerat orta.

¶ Guardan mons.

EST hic mós iam dicto in Septentrione contiguus, patet in longum ad mare vsq; Mediterraneum duodecim, in latum verò vsque ad flumẽ Nicor octo ferè miliaria. Huius accolæ validi sunt, atque ditissimi. Diebus sabbati frequentiss. illis est mercatus ad ripam cuiusdam fluuioli: huc concurrere solet maxima Garetæ montis incolarum pars, necnon & Fessæ mercatores quamplurimi, qui ferrum hic atque frena oleo commutant, magna enim in illis montibus prouenit oliuarum copia. Nihil aut parum admodum vini habent, quanquam Arifitæ monti vicini sunt, in quo sese vino plus satis ingurgitare solent. Per aliquod tempus tributarij fuerunt sub Bedis principe, postea verò opera cuiusdam doctissimi viri atque concionatoris id eis à Fessæ Rege cõcessum fuit, vt tributum tantùm pro suo quisque arbitrio exsoluerent. Ita factum est, vt missa singulis annis ad Regem aliqua pecuniarum summa, deinde & equis atque mancipiis aliquot, nihil præterea ab illis exigatur.

¶ Postrema Gareti deserti pars.

GAretum in tres diuiditur partes, quarum prima ciuitates, secunda iam dictos montes, (huius incolæ vulgò Bottoia appellantur) tertia deserta cõplectitur, quæ in Septentrione à mari Mediterraneo initium habent, atq; sese Meridiem versus ad id vsque desertũ extendunt

dunt quod illi Chaus appellitant: in Occidente cum iam dictis montib. terminătur, in Oriente verò clauduntur flumine Muluia. Harum longitudo sexaginta est miliariorum, latitudo verò triginta. Asperi sunt atque aridi, adeò vt hic nihil ferè aquæ præterquam in flumine Muluia reperias. Multa in hoc deserto reperiuntur animaliũ genera, qualia id etiam desertum Lybiæ gignit, quod Numidiæ adiacet. Æstatis temporib. multi Arabes in Muluiæ fluminis ripa sese continere solent, præterea etiam & populus quidam ferocissimus, Batalisa vocăt, qui equorum, pecudum, atq; camelorum numero ditissimi sunt, hi perpetuum cum Arabibus vicinis gerunt bellum.

¶ *Chaus, hoc est, septimæ Feßæ regionis descriptio.*

DIcitur hæc regio continere tertiam Fessæ partem, extenditur enim à flumine Zha in Oriente atque Occidentem versus flumine Guruigara clauditur: sic vt longitudo sit centum & nonaginta, latitudo verò centum & septuaginta miliarium: omnis enim ea Athlantis pars quæ Mauritaniam respicit, huius regionis latitudinem præbet: complectitur & bonam planiciei atq; montium partem, qui Lybiæ confines sunt. Eodem tempore quo Habdulach primus Marinorum princeps Mauritaniæ atque reliquarum regionum illarum sibi imperium vsurparet, cœpit illius genus hanc regionem inhabitare. Quatuor ab obitu filios reliquit, quorum primus Abubder, secundus Abuiechia, tertius Abusaid, quartus verò Iacobus fuit appellatus: hic

po-

poſtea propter deuictum Muachidin Marocco-rum Regem, atq; propter expugnatum à ſe Maroccum, in Regem electus fuit: reliqui tres prę-matura morte perierunt: priuſquã Iacobus Maroccum expugnaſſet, horum ſingulis pater regionem quandam legauerat. Reliquæ tres partes in alias ſeptem diuiſæ fuerunt, hoc eſt in quatuor Marinorum ſtirpes atq; duos populos, qui cum hac progenie maximã contraxerant amicitiam: adeo vt hæc regio pro tribus regionibus ſit habita. Qui regnum hoc poſſiderent, numero decem fuere, regiones tantùm ſeptem. Huius parti tionis autor fuit Abdulach, qui Chaus regionem talem ab obitu reliquit, qualem mox ſuo deſcribemus ordine.

¶ *Teurertum oppidum.*

ANtiquiſſimum hoc oppidum ab Afris in monte non procul à flumine Zha exſtru ctum fuit. Ager illis etſi non latè admodum ſe extendat, fœcundiſſimus eſt, adiacet deſerto cuidam arido atq; fragoſo. In Septentrione terminatur Gareto deſerto, in Meridie deſerto Adduhra confinis eſt: ad Orientem habet Anghad, hoc eſt, deſertum quoddam quod in finibus regni Telenſini eſt: in Occidente autem deſerto Tafrata clauditur, quod & oppido Tezzæ adiacet. Frequentiſſima atque opulentiſſima olim fuit ciuitas, familias numerauit circiter tria milia: inſignia hic viſuntur palacia, templa, aliaq; id genus ædificia. Huius murus ex lapide tiburtino eſt. Ab eo tempore quo Marinorum genus Occidentale regnum occupauit, hæc ciuitas mul

torum

torum bellorum cauſam dedit: Marini enim ſub Feſſano Rege eſſe ſitam volebant, Telenſini verò Rex ſibi id imperium aſſcribere conabatur.

¶ *Haddagia oppidum.*

HAddagia oppidulum ab Afris ad inſulæ modum extructum, cingitur enim flumine Mululo, quod in Muluiá non procul ab hoc oppido delatur: oppidum olim fuit frequentiſſimum atq; opulentiſſimum: verùm Arabibus Occidentale regnũ poſſidentibus, cœpit paulatim minui: eſt enim deſerto Dahra cõfine, quod nequiſſimis quibuſdam Arabibus refertum eſt. Eodem tempore quo Teurertum exciſum fuit, hoc quoque oppidum omnino deletum eſt, neq; aliud quicquam præterquã muros reliquerunt, qui & in hunc vſq; viſuntur diem.

¶ *Garſis caſtrum.*

IN ſcopulo quodam ad flumen Muluiam exſtructum fuit, diſtat à Teurerto quindecim miliaria: in hoc tanquam in loco munitiſſimo, Beni Marini ſua fruměta ſeruare ſolebant, eo tempore quo deſerta inhabitabant. Poſtea ab Abuhenan quinto Marinorum Rege occupatum fuit: non admodum multum habet agrorum in locis vicinis: hortum vuarum, malorum perſicorum atq; ficuum copia amœniſſimum habẽt, qui quoniam opaciſſimis vndiq; nemoribus cinctus eſt, paradiſus videtur ad alia illa loca collatus. huius incolæ rudiori ingenio atq; ab omni ciuilitate alieniſſimi, neq; aliud quicquã quàm frumentum ſeruant, quod his ab Arabibus creditum eſt: ſi quis caſtrum à longè aſpiciat, tugurium

rium magis quàm castrũ esse putet: murus enim vndiq; præruptus, magnam indicat antiquitatẽ, tectum aũt atris quibusdam lapidib. stratum est.

¶ *Dubdu.*

DVbdu oppidum antiquum ab Afris in monte quodam altissimo, lociq; natura munitissimo exstructum est, hoc Senetorũ quędam inhabitat familia. Ab huius mõtis vertice frequentes defluunt fontes, atq; tandem per oppidum delabuntur. Ab hoc oppido distat planicies supposita quinq; ferè miliaria, cùm tamen sesquimiliare vix cuiquam abesse videatur, adeò prolixius est iter varie in girum sese voluẽs. Quicquid habet ditionis hoc oppidum, in huius montis vertice situm est, subiecta enim planicies fragosa est atque inculta: nisi quòd in vtraq; ripa fluuioli huic oppido suppositi hortulos nõnullos reperias: nec tantum in hoc monte frumenti prouenit, vt satis ciuium necessitati esse posset, nisi maxima frumenti copia illis à Tezza conueheretur: tantùm enim in hoc exstructum fuit à Marinis, vt præsidium esset, idq; eo tempore quo illis Occidentale regnum ademptum fuit. Postea hunc locũ inhabitare cœpit familia quędam, quę Beni Guertaggen appellata est, hæc & in hũc vsque diem id regni sibi seruauit. Cùm autem Marini à Fessæ regno exclusi fuerunt, Arabes vicini huius oppidi imperium sibi occupare studuerũt: verùm auxilio cuiusdam Muse Ibnu Chamu, qui ex eadem erat familia, sic contra hostes dimicatum est, vt induciæ inter illos sint pactæ: Muse Ibnu huius oppidi sibi imperium seruauit, post

cuius mortem filius Acmed patri successit, atque patrium animum per omnia referens, tranquillè imperium ad mortem vsque administrauit. Post hunc successit quidam Mahumetes, homo armis atque rei militaris peritia omnibus sanè laudatissimus. Hic antea multas sibi ciuitates, multaq; castra ad radices Athlantis sibi deuicerat, quæ in Meridie Numidiæ confines erat. Postquam verò huius oppidi sibi imperium adeptus esset, non dictu facilè quantis locupletarit ædificiis atque structuris: illorum Rempub. mirum in modum reformauit: liberalissime exteros omnes illac iter facientes excipiebat, adeò vt eius nomen multis populis innotuerit. Hic vt Tezza Fessano Regi adimeretur consilium dedit, multaque bona ad hanc rem peragendam obtulit: atque vt facilius omnia peragerentur, decreuerat ipse Tezzæ mercatum adire habitu simpliciori, atque sic tandem oppidi ducem aggredi: sperabat enim fore, vt maxima ciuium pars, quos sibi fautores sciebat, conatum facile iuuarent. Verùm res tandem detecta ad Fessæ Regem peruenit (Saich nominabant, hic primus ex familia Quattas fuit, atque pater eius qui nunc Regẽ agit) qui mox ingenti collecto exercitu, eo animo huc venit vt Dubdũ funditus euerteret: atque vbi iam ad montis radices venisset, illic aciem instruxit. Montis accolæ qui sex milium exercitum collegerant, callidè se in rupibus condunt, bonam Fessanorum partem præterire sinunt, idque difficillimis atq; strictissimis quibusdam viis, vnde non facilè effugituros sciunt, atque sic tandem eximprouiso

eium-

erumpunt,viarũ difficultate fatigatos aggrediun tur,& quoniã arduus atq; ſtrictus erat callis,non potuit Rex diutius illorum ferre impetum,atq; dum hoſti cedere conãtur,plus q̃ mille Feſſani ſe præcipites dederunt,animamq; miſerè cadendo exſpirarũt.In eo prælio cæſa ſunt tria Feſſanorũ millia:nec tamen potuit Rex tanto infortunio à bello auocari,quin ſtatim reparato.CCCCC.baliſtariorum atq;.CCC.ſclopetariorum exercitu, ſtatuit rurſum ipſam vrbem ſummis viribus op pugnare. Verùm cùm iam Mahumetes ſe amplius Regi reſiſtere non poſſe videret, decreuit ipſe Regem adire,atq; ita pace ſi fieri poſſet com poſita, patriam ab hoſtibus liberare. Quare adſumpto legati habitu, literas propria manu ſcriptas ad Regem pertulit. qui poſtq̃ has perlegiſſet,interrogauit legatum quidnam ſibi de Dubdu principe videretur? Mahumetes reſpõdit inſanire prorſus,qui regi Feſſæ reſiſtere conaretur. Cui Rex,ſi iam hominem deuiciſſem (ſpero autem deuictutũ propediem) membratim,inquit, illum lacerandum darem. Ad quod tum Mahumetes, Quid ſi ille ſupplex huc veniret, inquit, atque peccatum agnoſceret, án ne tum demum illum Rex in gratiam admitteret? Reſpõdit Rex: Per hoc tibi caput iuro,quòd ſi eo vt iam dixiſti modo peccatum agnoſcere velit, non ſolùm in gratiam accipiam,verùm & filiis illius filias meas deſpondebo: dotem præterea maximam adiungam,viriſque principibus digniſſimam. Verùm ſi is inſanire cœpit,vti tu dicis, certiſſimum habeo illum ſupplicem non venturum. Cui Mahu

metes, Facilè, inquit, veniret, si modò hoc quod iam dixit Rex præsentib. suæ aulæ magnatibus certissimum fore affirmet. Tum Rex, Satis id iam, inquit, affirmatum puto, quod presentibus his quatuor iuramento astrictum fuit, habes hic secretarium meum primarium, exercitus ducem summum, meum item socerum, maximum denique Iudicem atque sacerdotem Fessæ; quatuor horũ testimonium tibi hac in re modo sufficiat, Mox Mahumetes ad Regis pedes procidens: Eccum, inquit, hominem, qui supplicè peccatum agnoscens, Regis implorat benignitatem atque clemẽtiam. Tum Rex illum humo sustulit, osculo excepit, amicisq; verbis allocutus est. Deinde vtramque filiam accersi iussit, quas Mahumetis filiis in vxores dedit: quibus omnibus transactis Fessanus exercitũ ab eo monte amouit, Fessamq; victor rediit. Hæc autem Hegiræ anno noningentesimo quarto: à Christo nato millesimo quadringentesimo nonagesimo quinto acta sunt. Ego anno Hegiræ noningentesimo vicesimo primo hanc vrbem inuisi, vbi humanissimè à dicto Mahumete, propter literas quasdam commendatitias, quas à Fessæ Rege atque eius fratre afferebam, exceptus sui. neque desinebat ille rogare quidnam, & quomodo omnia apud Fessæ Regem gerebantur.

Teza ciuitas.

TEza ciuitas maxima, nobilis atque opulentissima est, ab Africanis in quinto ab Atlante miliario exstructa, distat à Fessa quinquaginta, ab Oceano triginta, à mediterra-

neo autẽ tantùm ſeptem miliaria, ea via qua Ga reto Chaſaſan iturnum: erat autem familiarum plus minus quinq; milia, domos habet ſtructura non admodum elegantes, niſi quòd fortaſſe nobilium palacia, collegia, atq; templa, aliquantulò ſint ornatiora: defluit ab Atlante riuulus quidã, qui per huius ciuitatis ſummum templum decurrit: fit autem interdum vt à vicinis propter certum inter eos diſſidium flumen huic ciuitati adimatur, atq; aliò ducatur, ita vt ciuibus maximum inferant incommodum: tum enim neque ędificare poſſunt, nec aquam habent potabilem, niſi turbidam è quibuſdam ciſternis ſibi petant: quę res ſępenumerò facit, vt pacem cùm vicinis inire cogantur. Hæc autem ciuitas cùm opulentia, tum & ciuium frequẽtia tertium in tota hac regione ſibi occupat locũ: templum habet, quod Feſſanũ templum magnitudine ſuperat: tria hic reperies collegia, hypocauſta frequẽtiſſima, hoſpicia ferè innumera. Habẽt hic artes ſuum quæque locum, non aliter atque quod antea de Feſſà diximus: incolæ animoſi atque ingenio liberali, qua in re Feſſanos etiam ſuperant: magnam hîc literatorum atque doctiſſimorum virorum reperiàs copiam, diuitiis affluunt: ager enim illis feliciſſimus eſt atque fœcundiſſimus. Extra huius vrbis mœnia campos reperies ſpatioſiſſimos, fluuiolos cumplures, quibus horti omnis generis fructibus copioſiſſimi irrigantur: inuenias & hic vinearum maximã copiam, hæ vuas palato gratiſſimas producũt, vnde & Iudæi (horum quingentæ numerantur familiæ) optimum ſibi vinũ

 con

conficiunt, adeò vt nuſquam generoſius in tota Africa vix reperiri poſſit. Eſt & in hoc oppido inſigne quoddam caſtrũ,in quo ſe totius oppidi princeps cõtinere ſolet.Huius oppidi imperium Rex Feſſæ ſecundo ſuo filio legauerat,cũ meritò Regia ipſa hic eſſe deberet,idq́ue propter aërem tam ęſtate quàm hyeme ſaluberrimũ: hic ſe Marini nobiles per totam æſtatem cõtinere ſolent, idq́ue cùm propter loci ſalubritatem,tum vt regiones illas ab Arabibus tutas ſeruarent qui deſerta inhabitabant: hi Tęſam quotannis accedebant,atque omnia quæ victui illorum neceſſaria erãt,inde auehebant: dactilos Segelmeſſenos frumentis commutabant: plurimum pecuniarum huius ciuitatis ciues ab Arabibus pro frumentis recipiebant, quare hic ditiſſimi fermè oẽs ſunt, neque aliud ciues incommodum habent, quàm quòd hyeme plateæ plus ſatis ſint lutoſæ. Fuit mihi in hac ciuitate cum ſene quodam notitia, quem vulgus non aliter atque diuum quendam venerabãtur: hic ditiſſimus erat,fructuum,agrorum,aliarumq́ue rerum quas à populo receperat maximã habebat affluentiam. Feſſani huius viſendi ſtudio per quinquaginta miliaria (tantum enim hinc Feſſa diſtat) confluere ſolebant. Ego quoq; de ſene nunq̃ viſo neſcio quid opinionis animo conceperam: poſtq̃ autem vidiſſem,nullã omnino præ ceteris excellentiam in illo reperire potui,niſi quòd portentis quibuſdã indoctã plebem mirè illudebat. Latè igitur huius oppidi patet imperiũ, montes cumplures ſe habet, quemadmodum & iamiam ſuo dicetur loco.

Mat-

Matgara mons.

INsignis altitudinis hic mons accessuq; difficillimus, cùm ꝓpter vastas solitudines tum calles strictissimos, distat à Teza quinq; ferè miliaria: in huius summitate ager est fœcundissimus limpidissimis fontib. irriguus: accolæ nullis exactionibus grauantur, colligunt quotannis satis copiosam frugum, lini, atque olei copiam: pecudibus atque capris præsertim abundant: nihil omnino principes curant. Cùm quodam die Fessæ Regem prælio vicissent, captiuum quendã ex ducibus Fessanis ad montis summitatem duxerunt, vbi infinitis suppliciis vel Rege etiam aspiciente miserũ miserrimè extinxerunt: quam obrem huic populo perpetuum fuit ab eo tempore cum Fessanis dissidium: septem ferè numerant militum millia, reperiunturq; in eo monte circiter quinquaginta vici atque pagi.

Gauara mons.

EST hic mons eiusdem ferè cum iam dicto arduitatis, distat à Fessa Occidentem versus quindecim ferè miliaria: huius tam costæ quàm summitatis ager hordeo atque lino fœcundissimus est: extenditur hic mons ab Oriente Occidentẽ versus in longum octo, in latum verò circiter quinque miliaria: frequentes hic inueniuntur solitudines, simiis atq; leopardis refertissimæ: maxima accolarum pars telam texunt, ingenium illis liberale, agros huic mõti subiectos excolere non possunt, propter perpetuas quas gerunt cum Fessano Rege inimicitias, cui neque censum annuum, neq; tributum ali-

quod persoluere volunt, idque fortasse propter loci munitissimi, rebusque omnibus ad victum pertinentibus copiosissimi naturam: non enim etsi per integrum decennium obsideretur, vllo tamen modo expugnari posse videtur, nec his vnquam aqua deesse poterit, cùm duæ in illo monte sint aquæ scaturigines maximæ, quæ in suppositam planiciem delapsæ, duorum fluuiorum initia præbent.

¶ *Megesa mons.*

EST & hic mons accessu quoque non adeò facilis, fragosus est frequentissimis nemoribus refertus, nascitur in eo frumenti minima, olei autem copia maxima: accolæ textores ferè omnes (prouenit enim apud illos lini sic satis bona copia) tam equites quàm pedites bello plurimum valent: facies his omnibus candida, idque fortasse propter montis frigiditatem. hi quoque nullum enumerant tributum. hîc etiam Fésſę atque Tezę exules in tuto sunt, & cùm illi maximam habeant hortorum atque vinearum copiam, abstemij tamen sunt: militem numerant septies millesimum: pagi numero ferè sunt quadraginta.

¶ *Mons Baron.*

DIstat à Teza Septentrionem versus in decimoquinto miliario: accolę ditissimi, potentissimi, maximoq; equorum numero copiosissimi. nullum cuiquam tributum persoluunt. maxima in hoc monte prouenit frumēti, fructuum atq; vuarum affluentia, non tamen vinum conficiunt. Horum mulieres candidæ atq;

pinguiores, multo sese argento exornant: in hoc monte exules quoque recipiuntur, verùm si quis alicuius vxorem cõtrectare velit, de eo maximũ sumũt supplicium, nihil enim est quod illi tam ægrè atque hoc ferant.

¶ *Beni Guertenage mons.*

ALtissimus maximeque arduus hic mons est, cùm propter rupes præfractas, tum propter vastissimas in eo solitudines, distat à Teza circiter triginta passuum milia: magna in hoc fruméti, lini, oliuarum, citreorum malorumque cotoneorum odoriferorum prouenit copia: maximo pecudum atq; armentorum numero ditissimus hic mons est, nisi quod equorũ ac boum mira illis raritas: incolæ strenuissimi atque liberalissimi, vestitu ornatissimo ciues etiã opulentissimos vincunt: pagi atque viri in hoc monte numero ferè trigintaquinque, armatorũ verò numerant tria ferè millia.

¶ *Mons Gueblen.*

ALtissimus hic mons, frigidissimus atque spatiosissimus, continet in longum plus minus sexaginta, in latum verò, circiter quindecim miliaria. In Oriente monte Dubdu confinis est, in Occidente verò monti Beni Iasga iungitur, distatque à Teza Meridiem versus quinquaginta ferè passuum milia: nullũ dari potest anni tempus quo non multa niue huius summitas tegatur: incolas olim habuit validissimos atq; ditiss. qui liberã admodum viuebant vitam: postea verò cùm tyrãnidem exercere cœpissent, reliquorum omnium montium accolæ maximis

col-

collectis copiis montem inuaserunt, omnibusq; quotquot erant interfectis, omnes pagos atque vicos hunc in modum incendio deleuerunt, vt in hunc vsque diem incolis prorsus vacuus remanserit: nisi quòd nonnulli, qui parentum sæuitiæ atq; tyrannidis impatientissimi cum omnibus bonis in supremum mõtis iugũ sese receperant, vbi sanctè atque piè viuebant, his quidem parcitum est, remansitque illorum posteritas in hunc vsque diem in eo monte: illi omnes literati vitæque integritate sunt præditi, hinc fit quòd plurimi semper à Rege Fessæ habeantur: meo tempore hic senex quidam doctissimus maximique apud omnes nominis fuit, cuius consilio Rex ipse in pace cum aliquo populo ineunda, aut re alioqui seria peragenda vti solet: in hunc, inquam, ceu in semideum quempiam, omnem fidem collocabat: quare senex ille à reliquis omnibus aulicis summo odio est habitus.

¶ *Beni Ieſſeten.*

PAret hic mons imperio principis Dubdu, accolas habet vilissimos atque circa vestitum sordidissimos. domus omnes ex iunceis marinis sunt compositæ, calceis quoque iunceis vtuntur, qui per hanc regionem peregrinantur, ex quo facilè huius populi miserrimam vitam quis colligere poterit. Nihil in hoc monte prẹter panicum prouenit, vnde illi panem aliaq; edulia conficiunt: ad huius tamen radices nonnullos reperies hortos, vuis, dactilis, malisq; persicis fertilissimos. Mala autẽ persica in quatuor partes secta nucleoque reiecto, sole desiccare, atq;

in totum annum seruare solent, hoc illi pro summis delitiis habent. Sunt in hoc monte frequentes ferrifodinę: ferrum autē ad calcis equini modum cudunt, quod & illis interdum pro pecunia habetur, cuius maxima in hoc monte est penuria, nisi fortè fabri ferrarii sua arte sibi aliquā colligant pecuniæ summā: nam præter calces equinos, pugiones etiam obtusis cuspidibus conficiunt. Horum mulieres ferreos annulos in digitis atque auribus ornatus gratia gestare solent, vestibusque multo sordidioribus quàm viri vtuntur: perpetuò cùm propter lignorum collectionem, tum quòd capras agūt, in nemoribus latent. Nemo hic qui ciuilitatem aliquam aut literarum habeat cognitionem, quin Beluino more viuentes, nullum iudicium, nullamque habent humanitatem.

¶ *Selelgus.*

NEmorosus admodum hic mons frequentissimis pinis refertus est, fontesque in eo innumeri ferè reperiuntur. Domus nō lapidibus, sed iuncis marinis construuntur, adeò vt vel minimo negotio loco amoueri possint, nec id quidem inconsultè, nam vernis quibusq; temporibus relicto monte in planiciem subiectam migrare solent, vnde statim post exitum mensis Maij ab Arabibus, qui deserta inhabitant, expelluntur: illi enim propter pecudum atq; caprarū maximam copiam deserta relinquentes, fontes, locaq; humidiora quærunt: hyeme autem, quoniam cameli frigoris sunt impatientissimi, ad sylnas tanquam ad loca calidiora redeūt. Innumeri

in

in hoc monte ſunt leones, leopardi, atque ſimiæ. Erumpit ex hoc mõte aqua quædam tanta cum violentia, vt ſaxum centum librarum aquæ impetu in littus eiectum ipſe viderim: hic principium ſumit Subu, qui maximus eſt totius Mauritaniæ fluuius.

¶ *Mons Beni Iaſga.*

HVius montis accolæ ditiſſimi atque ciuilitatis amantiſſimi ſunt, iam dicto mõti ſic adiacent, vt eo tantùm de quo iam locuti ſumus fluuio ſeiungantur ab inuicem: atq; quò facilius ab vno monte ad alium tranſeant, mirũ quendam exſtruxerũt medium inter duos montes pontem. idq́ue ea ferè induſtria: Ad vtrunque latus infixi ſunt pali, in quorum ſummitate quibuſdam rotulis iniectus eſt funis, ex hoc pendet ingens quædam ſporta, quæ decem hominum capax eſſe poſſet, idq; ea arte, vt quoties in oppoſitũ migrare montem volunt, ſportam conſcendunt, atq; attracto fune ex quo dependet ſporta, facillimè rotularum auxilio per aërem trans fluuium illum vehũtur, verùm iſtud interdum non fit ſine maximo vitæ diſcrimine, idq́ue præſertim ſi aut ſporta, aut funis aliqua in parte ſint attrita: adde quòd maximũ interdum ea loci diſtantia adferat hominibus terrorem. Copioſiſſimus his eſt armentorũ numerus, rara enim in hoc mõte nemora. Lana abundant ſubtiliſſima, ex qua illorum mulieres pannũ texunt quem ſericum eſſe putes, hic apud Feſſanos maximo eſt in precio. Eſt & huic mõti magna quoque olei copia. Regi Feſſæ imperio parẽt, annuus

au-

autem prouentus qui ex hoc monte ad octo ferè aureorum millia colligitur, antiquæ Fessæ præfecto numeratur.

¶ *Azganus mons.*

EX Oriente Selelgo, ex Occidente verò mõti Sofroi confinis est: in Meredie montib, ad flumen Maluiam sitis, in Septentrione autem Fessæ territorio adiacet, patet in longum quadraginta, in latum circiter quindecim miliaria. Visende est altitudinis, tantæque frigiditatis, vt ea tantùm facie sit habitabilis, quæ Fesiam respicit, In hac maxima est oliuarum aliorumque fructuum copia: frequentissimi ex hoc monte fontes in subiectam defluunt planiciem, vbi agros reperias hordeo, lino, atque canabe feracissimos. Nostro æuo infinitæ propemodum mori in his campis sunt insitæ, vnde sibi mora cãdida decerpunt, his vermiculos alunt qui fericũ conficiunt. Hyeme solent tuguriola quædam vilissima inhabitare. Aqua illis intolerabilis est frigiditatis: nouimus nos quendam qui quoniã huius aquæ ciathum vnum exhauserat, per integrum trimestre incredibili laborauerat intestinorum cruciatu.

¶ *Sofroi oppidum.*

SOfroi oppidulum ad Athlantis radices distat à Fessa Meridiem versus plus minus quindecim miliaria, ea ferè via qua ad Numidiam proficiscitur, ab Afris inter duos fluuios exstructum, qui vtrinq; vuis atque omnis generis fructib. sunt copiosissimi: oppidum verò ad quintum vsq; miliare oliuis cinctũ, ager illis lino tan-

tantùm, canabe, atque hordeo accommodus est. Incolæ ditissimi, etsi vestitu vtantur viliori, multoque oleo maculato, quòd eam fortassis ob causam illis euenit, quia oleum Fessam venale conferunt. Nihil in hoc oppido egregij visitur, præterquam templum quoddam, per cuius medium flumen præterfluit latissimum, & ad cuius fores fons aquæ est limpidissimæ. Maxima autem huius oppidi pars cuiusdam huius Regis fratris negligentia periit, atque ruina plurimis in locis est deleta.

¶ *Mesdaga.*

OPpidulum hoc ad radices Atlantis à iam dicto distat Occidentem versus plus minus octo passuum milia, elegantissimo cinctum est muro, domos habet structura non admodum elegantes, singulis tamen suus fons est limpidissimus. Incolæ fere omnes figulinam exercent, quòd optimi generis creta porcelanis vasis accommoda abundent; ex qua ingentem testaceorum vasorum copiam conficiunt, Fessamque vendenda mittant: nam inde in duodecimo tantùm Meridiem versus absunt miliario. Ager hordeo, lino, atque canabe fœcundissimus est; maximam quottannis colligunt ficuum atque aliorum fructuum abundantiam. In huius quemadmodum & in prædicti oppidi nemoribus vicinis, maximam reperies leonum copiam, non tamen vsqueadeo nocent, namque vel bacillo aliquo facillime à quouis etiam timido abigi possunt.

¶ *Beni-Bachlul.*

ANgustum hoc quoq; est oppidulum, ea Atlantis facie quæ Fessam respicit, exstructum: à Fessa circiter duodecim distat miliaria, nõ procul ab hoc via est, quę in Numidiam ducit. Per huius medium à monte vicino permulti defluunt riuuli, neque situ à iam dicto oppido magnopere differt, nisi quòd ad Meridionale latus nihil pręter nemora habet, è quibus incolæ ligna sibi colligunt, atque Fessam venalia deuehunt. Perpetuis vexantur aulicorum aliorumque exactionibus, neq; vllum fere inter hos reperiri potest ciuilitatis vestigium.

¶ *Hain Lisuan.*

AB Afris in planicie quadam montibus circumcincta exstructum oppidum, ea via, qua Sofroi ad Numidiam proficiscitur: nomen à fonte idoli sortitum est, quod hanc ob causam factum esse arbitrâtur. Eo tempore quo Afri adhuc idololatrię dediti essent, templum habebát huic oppido vicinum, ad quod certis quibusdam anni temporibus maxima vtriusque sexus homines sub noctẽ confluere consueuerunt: hic sacrificiis absolutis atque luminibus omnibus extinctis, ea quisq; fœmina potiebatur, quæ primo contactu sese offerebat. Mulieribus autẽ quæ huic ludo interfuerant, per integrũ annum alicuius viri contactus interdicebatur: qui verò inde procreabâtur pueri, ceu sacræ rei addicti ab huius templi sacerdote alebantur. In eo templo fons erat, qui & in hunc vsque visitur diem: cæterum nec templum, nec ciuitatis vllum iam reperies monumentũ, vtpote à Mahumetanis deleta

leta omnia. Fons aũt primò lacũ efficit, ac postea frequẽtissimis sese riuulis in planiciem effundit.

¶ *Machdia.*

HOc oppidum in planicie medium inter Athlantem, syluas, atque flumina situm est, distat à iam dicto miliarib. plus minus decem. Conditorem habuit quendam apud gentem eam concionatorem, qui in hoc monte natus erat: eo tempore exstrui cœpit, quo Zeneti Fessanum regerent imperium. Postquam verò Luntunensium Rex Iosephus ad id regni successisset, hoc oppidum destructum est, atq; sic prorsus deletum, vt elegantissimum templum cum aliqua tantùm muri parte remansit, incolæ autem Regi Fessano tributarij sunt effecti, idque anno Hegiræ .519.

¶ *Sachbel Marga, hoc est, viri validissimi planicies.*

PAtet hæc planicies in longum quadraginta, in latum autem triginta ferè miliaria: huic confines sunt montes quidam, qui cum Athlante contigui sunt: in his vastissimæ sunt solitudines, arborib. altissimis refertissimæ. Frequentissima hic atq; cateruatim reperies posita tuguriola, quæ à carbonariis ferè occupãtur: incredibilis enim ex his montibus Fessam deuehitur carbonum copia. Qui hic reperiuntur leones, adeò miseros incommodant carbonarios, vt & deuorent interdum. Elegantissimæ atq; crassissimæ hinc Fessam conuehuntur trabes. Planicies tota inculta est atque arida, ita vt vix quicquam boni in ea prouenire queat.

¶ Az-

¶ *Azgari Camaren.*

EST & hæc quoque planicies nemorosis vndique montib. cincta, pratum ferè esse dicas, propter perpetuas in hoc loco herbas amœnissimas: quare huc per totam æstatem pecus agere, intraque sepes altissimas atque munitissimas à leonum impetu secura seruare solent.

¶ *Centiputeus mons.*

IN hoc incredibilis altitudinis monte antiquissima reperiuntur ædificia, quibus etiam vicinus est puteus tantæ profunditatis, vt fundum nullo modo videri possit. In hunc extremæ demētiæ homines quidam funibus se intromitti iubent, atq; manibus lucernam quandam aut falcem circumferunt: infernè in multas stationes atque ceu solaria distinctum affirmant, atque postremò spaciosissimum quẽdam reperiri locum scalpellis cauatum, vndique ceu muris cinctum, in quibus quatuor veluti ostia sunt, quæ ad alia loca aliquantò angustiora ducunt, in his aquæ viuæ puteos esse dicunt. Fit quoque interdum, vt nonnulli hic vitam miserè finiant: nam si fortè subitò ventorum impetu lucernas extingui contingat, nullo modo egressum, vbi funis dependet, inuenire possunt, adeò vt multa fame interire illos oporteat. A quodam nobili Fessano mihi relatum est, fuisse quosdam numero decem, qui huius putei miracula visendi cupiditate allecti, negocioque parati, tres primùm ingressi sunt, qui vbi iam ad quatuor illa peruenissent ostia, duo simul hanc, tertius verò solus illam sibi delegit viam. Postquam verò sic

in varias partes diuisi, ad quartam ferè miliaris partem processissent, innumeri propemodum vespertiliones circum lucernas duorum volitare cœperunt, adeò vt altera volatu extincta sit: vbi tandem ad puteos viuos peruenissent, aliquot ibi hominum ossa albicantia inuenerunt, item & quinq; aut sex lucernas, quarum nonnullæ recentes, aliæ multa ætate corruptæ erát: sed postquam nihil in iis puteis præterquam aquam reperissent, mox eadem qua venerant via reuersi sunt: vixq́ue iam medium absoluerant itineris, cùm subitò ventorum impetu altera quoque lucerna fuit extincta. Postea variè huc atque illuc quærendo, atque frequentissimis in tenebris illis per rupes lapsibus fatigati, nihil tandem spei reliquum esse inuenerunt: quare desperatis rebus multis cũ lachrimis se diis cõmiserunt, ac nunq̃ eò redituros vouerunt, si semel euadere hoc periculum contingeret. Illi verò qui ante antri ingressum harum rerum ignari sociorum reditum exspectabant, postquã plus satis morari vident, mox & illi se fune intromittunt, atque accensis lucernis socios multo cum clamore quærere cœperunt, atque tandem mœstissimos inuenerunt: tertium autem qui simili modo per loca illa obscura errabat, reperire non potuerunt, quare relicto eo rursum antrum egressi sunt. Qui porrò relictus fuerat, postquã diu exitum quæsiuisset, tandem audiuit veluti latratum quorundam caniculorum, ad quorum latratum postquã viam parasset, mox quatuor incognita recensq́ue nata (vt videbatur) inuenit animalia, his tandem subsecuta

ſecuta eſt mater, quæ lupæ non vſqueadeo erat diſſimilis, niſi quòd lupam magnitudine ſuperabat: quare mirum in modum timere cœpit, verùm nihil erat periculi, animal enim parãtem fugere acceſſit, atque caudæ motu adblanditum eſt. Sic tandem poſtquã multum temporis quæſiuiſſet, ad exitum tandem lætus peruenit, periculumq́ue effugit. Poſtremò namque nonnihil ſe luminis adeptum affirmabat, vt ſolent hi qui diu in tenebris verſati ſunt. Tandem verò hoc antrum multa aqua ad ſummum vſque repletum eſt.

¶ *Coruorum mons, qui & Cunaigel Gherben appellatur.*

EST hic mons iam dicto ferè contiguus, frequẽtiſſimæ in hoc ſyluę, leones innumeri. Nullam hic ciuitatem, nullamq́ue prorſus habitationem reperies, idq́; fortaſſe propter nimiam eius loci frigiditatem. Ab hoc monte riuulus quidam defluit: rupes mirandæ eſt altitudinis, in qua infinita eſt cornicum atque coruorum copia, vnde & nomen loco inditum putãt. Interdum cruentiſſimus Boreas tantam affert niuium copiam, vt è Numidia Feſſam proficiſcentes miſere extinguat, vti & primo iam dictum eſt libro. Æſtiuis quibuſque temporibus Arabes vicini, qui Beni Eſſen appellantur, ad hunc montem propter aquam frigidiſſimã vmbrámque gratiſſimam confluere ſolent, tametſi magnam leonum atque leopardorum copiam ineſſe ſciant.

¶ *Tezergha oppidum.*

TEzergha oppidum anguſtiſſimum inſtar propugnaculi ab Afris in ripa fluuioli cuiuſdam exſtructum, qui ad iamdicti montis radices præterfluit; vliſſima hic eſt cũ incolarum tum ædificiorum conditio, ab omni namq; humanitate atque ciuilitate alieniſſimi ſunt. Qui inter montes vicinos continetur ager, non adeò magnam producit hordei atque malorum perſicorum copiam: Omnes quorundam Arabum, quos Deuil Chuſein appellant, imperio parent.

¶ *Vmen Giunaibe.*

ANtiquum fuit oppidum, ab Arabib. nunc deletum, à iam dicto in duodecimo ferè diſtabat miliario, ea Athlantis facie quæ Meridiem reſpicit. Crebris quorundam Arabum incurſionibus adeò periculoſum eſt, vt vix illac quiſquam iter facere audeat. Eſt huic oppido vicina quædam via, quam non niſi ſaltando prætèrire licet, niſi quis febribus ſe correptum velit; cuius rei periculum ſe feciſſe permultos affirmantes audiui.

¶ *Beni Meraſen mons.*

INſignis altitudinis atq; frigiditatis hic mons, incolas habet equorum atque aſinorum multitudine ditiſſimos: neque frequentiſſimi hic deſunt muli, qui abſq; freno atq; ephippiis merces huc atque illuc deuehere ſolent. Domus illis non lapideis, ſed iunceis conſtructæ ſunt muris, Ditiſſimi omnes ferè accolę, nullum Feſſano per ſoluunt tributum, idq; fortaſſè propter montem natura munitiſſimum.

¶ Mesettaza mons.

EXtenditur hic mons ab Oriente Occidentem versus triginta ferè in longum milia-ria, in latum autẽ duodecim. In Occidente Edecseni planiciei confinis est, quæ & Temesnę adiacet. iam dicto monti incolarum qualitate, equorum atque mulorum copia persimilis est. Reperies Fessæ doctissimorum hominum maximam copiam, qui ex hoc monte originem traxerunt: nihil tributi annumerãt, nisi fortè Regi munuscula pro arbitrio missitent.

¶ Ziz montes.

A Quodam flumine qui ex iisdem defluit nomẽ accepisse creditur, in Oriente Mesettaza terminatur, in Occidente Tediæ atque Dedis montibus confines sunt, in Meridie Numidiæ partẽ illam respiciunt quæ Segelmessa appellatur, Septentrio autem Edecsen atque Guregræ planicie hos montes claudit, patent in longum centum ferè, in latum verò circiter quadraginta passuum milia: numero autem quindecim sunt, frigidissimi maximeque ardui, vnde & frequentissimi defluũt riuuli: incolas habẽt quos Sanagas vocant, homines cuiusuis auræ sæuitiæ, atque frigiditatis patientissimos: tunicã tantùm vnam quatuor anni temporib. gestant, huic quędam chlamis superinduitur: tibia atq; pedes panniculis ceu fasciis inuoluunt, nullo anni tempore caput tegunt. Maxima reperitur in hoc monte pecudum, mulorum atque asinorum cõpia, rariores verò solitudines. Nihil hoc populo scelestius, aut ad furta atque direptiones magis natũ

reperiri poteſt. Perpetuas alunt cum Arabib. inimicitias, quos miris quotidie afficiunt incómodis, atque vt magis ad furorem excitent, camelos interdum his ademptos ex montis alicuius vertice præcipitant. Eſt in hoc monte res quædam ferè incredibilis, ſerpentes enim adeò hominib. non nocent, vt prandendi tempore nó aliter atq; feles aut caniculi micas è menſa cadentes colligant, neq; aliquam cuiquam inferunt iniuriam niſi ab eodem prius laceſſiti. Domorũ muri cretacei, culmen verò atque tectum ſtramineum habent. Eſt & aliud horum montium incolarũ genus, qui pecudum atque armentorũ numero aliquanto ſunt ditiores, quique tuguriola ex iuncis ferè compoſita incolunt. Hi Segelmeſſan lanam atq; butyrum venalia adferunt, idque iis tantùm temporibus, quibus Arabes deſerta incolunt, fit enim ſæpenumero, vt ab his adorti bonis omnibus ſpolientur. Maxima huic populo in bello eſt præſtantia, ad extremũ enim pugnare ſpiritum, quàm ab hoſtibus ſe capi malunt: iacula ferè terna aut quaterna conferũt, quibus ſeſe ab hoſtiũ impetu optimè defendere nouerũt. Pedites ſemper præliantur, neque vnquam niſi maximo equitum numero ſuperari poſſunt, ſolent quoque & enſes atque pugiones circumferre. Noſtris temporibus fidem publicam à vicinis Arabibus, atque illi viciſſim ab his petere cœperunt, quæ res fecit vt aliquantò tutiores vtrinque eſſent mercatores. Fidem publicam etiam mercatores grandi emunt pecunia, qui alioqui nó adeò tuti proficiſcerentur.

Car-

¶ *Garsaluin oppidum.*

ANtiquissimum hoc oppidum ad radices cuiusdam dictorum montium ab Arabibus exstructum est, nó procul à flumine Ziz. Muris munitissimis atq; elegantissimis cinctum est, qui conditorem habuerunt quendam Marinorũ Regem. Ornatissima ciuitas est si quis muros atque mœnia respiciat, verùm ciuitatem ingressus vilissimas domos maximèq; deformes, incolarum autem miram raritaté inuenias, idq; Arabum quorundam iniuria, qui à Marinorum familia cùm desciuissent, hoc oppidum occupauerunt, atque ciues summis affecerunt iniuriis. Ager illis fragosus atque incultus, Septentrioni expositus. Ad fluminis ripam frequentes reperies molas atque hortos vuarum, malorúmque persicorum affluentia ditissimos, quę omnia sole exsiccare atque per integrum annum seruare solent. Mira illis est pecudum inopia, quare & miserrimam agunt vitam, à Zenetis ad propugnaculi formam exstructũ fuit, eo tantum animo, vt in Numidiam proficiscentibus securum preberet iter, posteà à Luntunis & occupata & funditus propemodum euersa est. Est & hîc magna istiusmodi serpentum copia, quales in iam dictis montibus esse modo diximus.

Ioannis Leonis Africani descriptionum Africæ rerumq; in ea memorabilium

LIBER QVARTVS.

Telensini regni exactissima descriptio.

Abet hoc regnum suum in Occidente à fluminibus Za atque Muluia initium, in Oriēte flumine Maiori, in Meridie Numidiæ deserto, in Septentrione autem mari Mediterraneo clauditur. Hæc regio Cæsaria à Latinis fuit appellata, atque ab iisdem occupata: postea verò expulsis Romanis, rediit Cæsaria ad pristinos duces, hoc est, ad quendam Beni Habdul Guadi, qui ex stirpe Magratta originem traxerat. Remansit huius successoribus per trecentos annos, hoc est, ad ea vsque tempora, dum potentissimus quidam Ghamsarē Zeiieni filius illarum rerum potiretur. Huius posteri antiquo tandem nomine immutato, Beni Zeiieni, hoc est, Zeiieni nepotes, sunt appellati: fuit penes hos illius regni imperium trecentis & octuaginta ferè annis. Tandem à Fessæ Regibus qui ex Marinis originē duxerant, varia pertulerunt incommoda, adeò vt decem illi Reges qui Zeiieno successerant, infœlici semper Marte pugnauerint, nunc hoc interfecto, nūc illo captiuo, tertio regno expulso, atq; ad proximos montes fugato. Neque defuit his à Tuneti Regibus maxima semper molestia: remansit tamē penes hanc familiam Telensini impe-

pe-

perium, atq; tandem per centum ferè & viginti annos nullum omnino contra quenquam bellum gessit, nisi quòd à quodam Abu Feris Tuneti Rege, atque ab eius filio Hutmeno per aliquot annos Tuneto tributarium sit factum, idq; ad obitum vsque Hutmeni. Patet hoc regnum ex Oriente Occidentem versus in longum trecentis & octuaginta miliaribus, in latum autem à Meridie in Septentrionem, hoc est, à mari Mediterraneo ad deserta vsque Numidiæ non amplius vigintiquinque: quæ res facit vt frequentissimis Arabum, qui Numidię deserta incolunt, vexentur incommodis. Conati sunt semper Telensini Reges maximis indies muneribus atque tributis cum Numidis amicitias alere, sed nunquam potuerunt insatiabilem illorum cupiditatem explere. Raro admodum securè per hanc regionẽ peregrinari licet: maxima tamen hic est mercatorum frequentia, idque eò fortassè quòd Numidiæ vicina est, tum etiam quòd hàc ad Nigritarum regionem proficiscentibus iter patet. Duos nobilissimos eosdemque frequentissimos habet portus, alterum Horami, alterum Marsæ Elcabiri, ad quos maxima solet confluere Genuensium atque Venetorum copia. Verùm postea vterque portus à Serenissimo Rege Ferdinando occupatus fuit, idque totius huius regionis maximo incommodo: quare qui tum erat Rex (Abuchemmu appellabant) regno expulsus, atque à suis in fugam versus est: deinde in regnũ restitutus Abuzeiienus, qui per aliquot annos à Rege Abuchemmu proprio nepote in vinculis ser

natus fuerat: verùm hic minimum temporis potitus est regno. tandem enim à Barbarossa misere interfectus fuit, qui sibi armis belli Telensini imperium vsurpauit. Quod vbi animaduertisset Abuchemmu, qui à proprio populo fuerat eiectus, à Carolo Quinto Imperatore auxiliares copias petere cœpit, quibus sese in regnum restitutum iri sperabat. Quod vbi impetrasset, maximo collecto exercitu bellum Barbarossæ intulit, quo tandem expulso, rursus regnum sibi occupauit, atque de iis maximũ sumpsit supplicium qui antea in eius exilium conspirauerat. Deinde militib. Hispanis stipendia numerauit, belli duces maximis oneratos muneribus dimisit, atque Imperatori Carolo satis amplũ quotannis quoad vixit misit tributum. Post huius mortem successit eius frater Habdulla, qui fœdus antea inter fratrem atque Imperatorẽ pactum paruifaciens, Solimanni Turcarum Regis auxilio fretus, nihil ab eo tempore Carolo tributi numerare voluit: seruauitq; sibi in hunc vsque diem Habdulla Telensini imperium. Huius regionis pars maxima inculta est, arida, atque aspera, eaque præsertim parte quæ Meridiem respicit. Maritimi autem agri aliquantulò fertiliores atque fœcundiores sunt. Qui oppido Telensino circumiacet tractus, nemorosus est, nisi quòd in ea parte quæ ad Occidentem mare respicit, montibus est refertissimus. Tenez quoque atque Alger regiones, montes habent omnium rerum affluentia fœcundissimos. Raræ in hac parte vrbes, raraq; castella, fœlicissima tamen atque maximè frugifera,

vti & ſuo poſtea dicetur loco.

Angadi deſertum.

IN huius regni initio ad Occidētale latus deſertum reperitur aſperum, incultum, atque aridum, in quo neque aqua neque arbor vlla inueniri poteſt: extenditur in longū octuaginta, in latum verò quinquaginta ferè paſſuum milia. Maxima hic eſt capreolorum, ceruorum, atque ſtrutionum copia. Periculoſiſſimum per id deſerti mercatoribus Feſſa Telenſinum proficiſcentibus iter patet, idq́ue propter Arabes quoſdam, qui latrociniis tantùm ſibi victum quærūt, idq; præſertim hyeme, cùm milites qui deſertum à nebulonū ſeruare ſolent iniuriis, in Numidiam ſeſe recipere cōſueuerunt. Innumeri in hoc monte paſtores ſunt, verùm infinitis quotidie vexantur leonum incōmodis, qui non in greges modò, verùm & in homines interdum ſæuire ſolent.

Temzegzetum caſtellum.

EO loco ſitum eſt hoc Caſtellum, vbi dictū deſertū Telenſini territorio coniungitur, ab Afris in ſcopulo quodam exſtructum, munitiſſimum quondam fuit, nec non & Feſſanorum frequentiſſimis ſemper iniuriis expoſitum: eſt enim in via illa publica ſitum quæ Feſſam ducit. In vicinis campis flumen quoddam reperitur, quod Teſure illorum lingua appellatur. Qui huic Caſtello circumiacent agri omnib. rebus victui neceſſariis, quantum huius incolis ſufficere poteſt, fœcundiſſimi ſunt. Paruit olim Telenſinorum imperio, quo tempore ciuitatem dixiſſes, nunc autem ad Arabes deuolutum, nihil aliud

aliud ferè quàm stabulum esse iudices: nihil hîc aliud q̃ frumenta reseruant, ab incolis propter Arabum iniurias planè destitutũ nunc inuenias.

¶ *Izli castrum.*

IZli castrum antiquissimum ab Afris in planicie quadam exstructum, quæ cum dicto confinis est deserto, huic nonnihil agrorum adiacet qui hordeo tantùm atque panico accommodi sunt. Habuit olim incolarũ satis magnam frequentiam, murisque cinctum fuit elegantissimis: postea verò belli iniuria solo æquati fuerũt, incolæ expulsi. Deinde post aliquot annos à quibusdam religiosis viris rursum inhabitari cœpit, qui apud Telensini Reges, Arabesque omnes maximo in honore habentur. Hi illac prætereuntes liberalissimè atque magnificè per totum triduũ excipiunt, ac asymbolos dimittũt. Huius omnes domus humiles sunt viliores, muris cretaceis tectum additur stramineum. Huic vicinus est quidam fluuius, vnde quicquid habent agrorũ optimè irrigatur, idque insigni fit naturæ prouidentia: nam tantus huic Regioni est æstus, tantaque siccitas, vt nisi agri assiduò irrigarentur, nihil omnino hîc frugum prouenire posset.

¶ *Guagida oppidum.*

ANtiquissimum hoc oppidum ab Afris in planicie spaciosissima exstructum, à mari Mediterraneo Meridiẽ versus quadraginta, à Telensino autem totidem ferè distat miliaria, in Occidente atque Meridie Angadi deserto clauditur, agros habet fœcundissimos, hortos cùm amœnissimos, tum ficubus & vuis copio-

pio-

piosissimos. Per huius vrbium medium, flumen quoddam præterfluit, vnde sibi potui, cibisque coquendis aptissimã exhauriunt aquam. Muros reliquaque omnia ædificia sumptuosissima, miro artificio superba fuerunt: incolas habuit olim ditissimos, humanissimos atque rei bellicæ exercitatissimos, postea verò eius belli iniuria quod à Fessano cõtra Telensini Regem gestum est, deleto hoc oppido, incolæ omnes fugerunt: finito tamen bello, noui incolæ noua sibi ædificia exstruere, atque rursum inhabitare cœperunt: non potuit tamen ad pristinum reduci statum, neq; iam plures quàm mille & quingentas domos habet. Ciues nunc miserrimi, qui Regi Telensini simul & Angadi Arabibus tributa exsoluere coguntur, vestitu vtuntur vilissimo: maxima penes hos magnorum asinorum atque mulorum copia est, vnde & satis bonam sibi colligunt pecuniæ copiam. Vetustissimo loquuntur Arabum more, neque lingua illis est corrupta, qualis vicinis omnibus illis est regionibus.

¶ *Ned Roma.*

ANtiquissimum hoc oppidum à Romanis iis temporibus quibus illi adhuc Africanis imperabant, in spatiosissimo campo exstructum fuit, distat à monte duobus ferè miliarib., à mari autem Mediterraneo circiter duodecim, estque huic vicinum quoddam flumen non admodum latum. Scriptum reliquerunt illius temporis Historiographi, ad vnũ eundemq; quo Roma ædificata fuit modum, vnde & nomen deductum arbitrantur. Ned enim apud Arabes

bes idem prorſus atque ſimilis nobis ſignificat: viſitur in hunc diem huius oppidi murus: antiquiora autem alia omnia Romanorum ædificia deleta ſunt,adeò vt rara illorum nunc reperiantur veſtigia. Nonnullis in locis reparari nouiſq; ædificiis reformari cœpit,verùm ſtructura multo inferiora atque antea fuerunt.Huius ager frugum vbertate fœliciſſimus eſt: frequētiſſimi hîc ſunt horti,huiuſmodi arborib. refertiſſimi,quæ ſiliquas producunt,quo illi tam in hoc oppido, quàm in ſuburbio veſci ſolent.Mel item habent quo illi cibis condiendis vti ſolent. Eſt hîc ſic ſatis bona ciuium,atque textorum præſertim multitudo, conficiturq; apud illos maxima goſſypij copia,ab omni tributo liberi ſunt.Principes atque Reipub. adminiſtratores tantùm pro arbitrio ab his creantur: & vt liberius cum Telenſenis negociari poſſint, munuſcula interdum ad Regem miſſitare ſolent.

¶ *Tebecritum oppidum.*

EXiguum hoc oppidum ab Afris in quodam ſcopulo ad mare Mediterraneum exſtructum eſt, diſtat à iam dicto duodecim ferè paſſuum milia. Vicini omnes montes altiſſimi atq; inculti ſunt,incolis tamen frequentiſſimi. Innumeri in hoc oppido inueniuntur telæ textores: ſiliquarum atque mellis maxima illis regionibus eſt affluentia. Perpetuò Chriſtianorum metuentes impetum,diligentiſſimè ſingulis noctibus agunt vigilias:non enim tanta illis ſuppetit facultas,vt milites aduerſus inſtantes hoſtes alere poſſint. Agri illis non minus ſteriles ſunt,quàm inculti,

culti, atque fragosi: vel minimum duntaxat hic hordei atque panici prouenit. Ciues omnes vilissimo vtuntur vestitu, suntque ab omni prorsus ciuilitate alienissimi.

¶ *Hunain.*

OPpidulum hoc ab Afris conditum structuræ elegantia, morumque integritate meritò ab omnibus laudandum, portum habet turriculis vtrinque munitissimum: huius murus quoq; altissimus est atq; elegantissimus, eaque præsertim parte, quæ mari alluitur. Huc Veneti maximam quotannis solent conuehere mercium copium, atque cum Telensinis huius oppidi incolis negociari, distat autem hinc Telensinum in decimoquarto tantùm miliario. Ab eo tempore quo Oran ciuitas à Christianis fuit occupata, non amplius ausi sunt Oran proficisci timentes nequid sibi mali ab Hispanis, qui Oran occupauerant, inferri posset: quare ad hunc portum tunc primùm Veneti venire cœperunt. Ciues quondam nobiles atque humanissimi fuerunt, gossypij atque telæ textores propemodum omnes Elegantissima hic est domorũ structura, quarum quælibet suum habet fontem: innumeras hic reperies vineas, in pergulas elegantissimè reflexas. Pauimentum illis variis est distinctum coloribus: tabulata autem atque connexitates multo museaco sunt ornatissima. At postquã hi de Orani excidio certiores facti sunt, relicta vrbe aliò se contulerunt, Hunain habitatoribus vacuum reliquentes: nisi quòd fortassè Rex Telensini certum hîc alat peditum numerũ, qui mer-

catorum

catorum naues aduenientes obseruent. Ager illis fructibus, cerasis, malis persicis, ficubus, atq; oliuis fœcundissimus est: illi tamen vel minimum inde sibi colligunt prouentum. Ego cùm istàc præterirem, non potui quin summã deplorarem calamitatem, ad quam huius oppidi ciues redacti erant: eodem tempore huc nauis quædam Veneta adpulerat, quæ tantum prouentum secum aduexerat, quantum ad quinquennium huic regioni satis erat: vnde sibi Telensini Rex quindecim milium aureorũ tributum numerari iussit.

¶ *Haresgol.*

HAresgol maximum atque antiquissimũ in scopulo quodam mari Mediterraneo vndiq; cinctum fuit, præterquam in Meridie, vbi via erat quæ in oppidum ducebat. A Telensino Septentrionem versus in .xiiij. situm fuit miliario. Ciuium frequentia nobilissimum. Huic imperauit quidam Idris, eiusdem auunculus qui Fessam condidit: atque huius posteri id sibi imperium seruarunt in annum vsque centesimum vigesimũ. Venit tandem Rex quidam atque Pontifex Caitaon, qui oppidum hoc funditus deleuit, remansitq; postea incolis vacuum per centum ferè & viginti annos: deinde à quibusdam Granatis iterum incoli cœpit, qui cum Mansore huc venerant: ille oppidum aliquantulum reparauit, vt semper esset quò se milites tutò recipere possent. Post huius atque eius filij mortem, rursum omnes expulsi sunt à Zanagiis atq; Magraoë populis, fuitq; hæc altera illius oppidi ruina, Hegiræ quadringentesimo decimo.

¶ *Maximæ opulentißimæque Telensini vrbis descriptio.*

AMplissima hæc atque Regia ciuitas, non certò constat quosnam habuerit conditores: certissimũ quidem est minimam ab exordio, verùm incrementis iisdem temporibus maximè auctam, quibus Haresgol deletum fuit. tum enim regnante familia quadam quæ Abdulguad dicebatur, eum in modum accreuit, vt sub Rege Abu Tessino familiarũ numerauerit sedecim milia. Egregia tum temporis fuit Respublica, variis tamẽ indies à Iosepho Fessano Rege incõmodis agitata, à quo per septem continuos annos ingenti exercitu fuit obsessa. hic postquã arcem quandam ad Orientale latus sibi construxisset, obsessi ad tantam calamitatẽ sunt redacti, vt annonæ caritatem diutius ferre non possent: quare vno omnes impetu ad Regem venerunt, atq; vt miseris ciuibus fame periclitantibus succurrere vellet, vno oẽs ore rogauerunt. Ille mox quænam essent eius cœnæ deliciæ indicauit, carnesque equinas hordeo coctas protulit. tum demum cognouerunt, quàm nihilo melius Rex haberet, quàm priuatorum miserrimus. Post hæc concione cõuocata Rex apud populum persuadere conatus est, multò honestius esse in armis mori pro patria, quàm calamitosam illam degere vitam. Regis verba omniũ animos sic ad prælium committendum excitauit, vt die sequenti hostem aggredi, atque ad extremum vsque summis viribus pugnare constituerũt. verùm multo fœlicior illis contigit fortuna atque sperauerãt,

eadem enim nocte Iosephus à quodam ex suis interfectus est: quod vbi nuncium ad ciues peruenisset, alacriori animo omnes vrbé egressi, vel minimo negotio confusam multitudinem interfecerunt, atque post insperatam victoriam tantum sibi prouentuum ex hostium castris collegerunt, vt abundè omnibus esset, quo diutinam illam quam passi fuerant famem, explerent. Postea verò circiter quadraginta annis quartus Fessæ Rex Abulhesen, qui ex Marinis originem traxerat, in secundo miliario Occidenté versus oppidum construxit Telensino vicinum. Deinde Telensinum obsidione triginta mensium cinxit: crudelissimæ indies oppugnationes fiebant, atq; singulis noctihus nouum semper exstructū erat propugnaculum, adeò vt tandem Fessani Telensino proximi minimo negotio vrbem sunt ingressi, qua deuicta, Rex Fessam captiuus abducitur, vbi à Fessæ Rege capite trūcatus, cadauer inter vrbis sordes eiectum est: Habes hic secūdum Telensini excidium. Post deletam omnem Marinorum familiam, Telensinum multis in locis reparari, nouisque incolis reformari cœpit, adeò vt familiarum numerus ad duodecim milia accreuerit. Hic singulis artibus suus est designatus locus, quod & antea de Fessa diximus, nisi quòd Fessę multo sumptuosiora sint ędificia. Frequentia hic templa atque elegantissima, quibus & sui sunt sacerdotes atq; concionatores. quinq; item collegia opere museaco sumptuosissima, quorū nonnulla à Telensini, alia Fessæ Rege fuerunt cōdita: neque hic balnea, neque hypocausta deside-

rabis

rabis amplissima, quamuis non ea sit illis aquæ copia, qualis Fessanis est: innumera ferè hospitia ad Atrorũ morem exstructa: inter hæc duo sunt, ad quæ Genuenses atque Veneti mercatores cõmeare solent. Iudæi hic latissimã quandam maximamq́ue vrbis partem occupant, hi omnes ditissimi quondam fuerunt: dulipanum in capite gerunt, vt à reliquis ciuibus dinoscerẽtur: verùm Hegirę anno noningẽtesimo trigesimotertio tantum incõmodi à Rege Abuhabdulla passi sunt, vt mendicos ferè omnes effecerit: innumeri hîc fontes, qui omnes scaturiginem non procul ab vrbis mœnia habent, adeò vt facillimè ab hostibus adimi possent aquæductus. Huius murus altissimus est atque munitissimus, quinque in ambitu sunt portę spatiosissimę, quarum quælibet suam habet custodiam, suosq́ue census Regij receptores. In Meridie palatium reperies Regium altissimis cinctum muris, quod in se alia quoq; permulta complectitur palacia, quibus nec fontes nec sui desunt hortuli amœnissimi: duabus ad hoc palatium portis aditus patet, quarum altera in planiciem, altera in ciuitatem educit, habetq́ue hæc custodiam satis numerosam. habet Telensini territorium elegantissima sanè rura, in quibus se ciues per æstatẽ continere solent: nam præterquam quòd omnia hic prata rideant, fontes limpidissimi, omnium fructuum affluentia oculos hunc in modum pascunt, vt nunquam in vita quicquã amœnius me vidisse meminerim: ficus sole exsicari atque in hyemem asseruari solent: nõ hîc amigdala, mala persica, melones neq;

citriolos desiderabis. In tertio ab hac vrbe miliario Orientem versus frequentissimæ sunt molæ ad Sefsifum flumen sitæ, reperies & alias nõ tam procul ab vrbe in monte Elcalha positas. Huius oppidi partem Meridionalé occupant Iudęi, Causidici atq; Notarij: est & hic magna literatorum frequentia, nec non & variarum disciplinarum professores, qui à quinque antea nominatis collegiis aluntur. Ciues in quatuor sunt diuisi partes, horum enim alij artifices, alij mercatores, alij literati atq; doctores, reliqui omnes milites sunt. Mercatores æquissimi, fidissimi, liberalissimi, atque Reip. vtilitatis fautores candidissimi: mercaturam ferè semper cum Nigritis exercent. Artifices securam, tranquillam, atque suauem viuunt vitam. Qui sub Rege stipendia merent, corpore omnes atq; viribus præstantissimi, satis largum recipiunt stipendium, horum namque cuilibet singulis mensibus tres enumerantur aurei illius regionis, qui tribus aureis Italicis cum vnius aurei dimidio æquiualent. Studentes omnes priusquam ad doctoris gradum peruenerint, miserrimè quidem viuunt, at postquam gradum eum attigerũt, aut prælectores, aut notarij, aut deniq; sacerdotes efficiuntur. Huius vrbis tam ciues q̃ mercatores, adeò circa vestitum sunt curiosi, vt Fessanos etiam interdum superẽt. Artificum vestes breuiusculæ sunt, rarò dulipanum in capite gerunt, solo pileo non incuruo contenti: calcei ad medium cruris pertingũt. Omnium pessimè vestiuntur milites, indusium enim latissimis manicis gestant, cui linteamen latissimum ex gossy

pio confectum ſuperaddunt, hoc ſe tam æſtatis quàm hyemis temporibus inuoluunt: niſi quòd hyeme pellicea habeant induſia, quibus caputiū quoddam inijciunt, quale apud Italos his in vſu eſt qui aliquò peregrinantur, hoc illis à pluuia atque niue caput tegitur. qui literis incumbunt, vario quiſque vtitur veſtitu, idq́; cùm pro facultatum, tum quoq; natiui ſoli ratione: doctores, iudices atq; ſacerdotes aliquãtò ſuperbius veſtiuntur atque ſplendidius.

Qui apud Telenſini Regem ritus ſeruentur.

NOn dictu facilè quàm ſe magnificè Telenſini Rex gerat, à nemine namq; conſpicitur, neminem ad colloquium admittit, pręter ſummos ſuę aulę principes, à quibus poſtea omnia ſuo ordine peraguntur: varia ſunt hic officia atque dignitates, eſt enim primarius quidam qui Regis vicem ſupplet, is reliqua omnia officia pro ſuo quiſq; honore diſtribuit: exercitum inſtruit, atq; contra hoſtes interdum copias educit. Deinde eſt & quidam qui Regi primarius eſt à ſecretis, hic omnia ſcribit atque annotat quę ad Regem pertinẽt. Eſt & alius quidam Regi à theſauris, huius officium eſt tributa atq; cenſus recipere. Habet præterea Rex ſuum penſionarium, qui omnia Rege imperante elargitur. Eſt & cuſtodiæ præfectus, hic quoties nobiles ad Regem intromittũtur, cuſtodiam ad palacij portas admouere ſolet. Reperias deinde & alia quædã officia viliora, hic enim ſtabulis præficitur, ille ſtapedes atque ephippia curat: eſt deniq; quidam qui Regi eſt à cubiculis, iiſq; tãtum-

modo horis,quibus ad Regẽ admittuntur aulici. Aliis enim temporibus Regis vxores,Christiani quidam,deinde & Eunuchi suum præstant officium. Regem splendidissimè vestitum superbè adornatus vehit equus.Inter equitandum rariores adhiberi solent ceremoniæ,neq; adeò numerosa illum comitatur pompa, vix enim millesimum numerabis equitem,nisi belli fortassè tempore,quo vndique Arabes aliæ'que nationes confluunt. Quoties Rex ipse copias educit,non vsq; exigua illum sequitur tentoriorum supellex,neque tum Regem ab alio quouis duce vestitu dinoscas:& quamuis innumeram ferè habet custodiam,non tamen facilè credas quàm sit pecuniarum parcissimus. Aureos cudit auro aliquanto viliori, quales sunt ij qui apud Italos Bislacchi appellantur, maiores tamen sunt, sic vt illorum quilibet Italicum aureum cum quarta vnius aurei parte pendeat. Argenteam quoque atque æneam cudit monetam. Huius territorium incolis nõ admodum est copiosum, verùm quoniam illac ex Europa in Æthiopiam proficiscentibus iter patet, maximum sibi colligit Telensini Rex ex mercibus prętereuntibus emolumenti:id'que ab eo præsertim tempore, quo Oran à Christianis fuit occupata. Huius Regis tempore Telensinum factum est tributarium,quæ ciuitas antea semper fuerat libera : quo factum est vt ad vltimum vsq; vitæ diem à suis subditis summo fuerit odio habitus. Postea huius filius qui patri successerat, census quoque atque tributa exigere conabatur:quare à populo Regno expulsus,ad impera-

pera-

peratorem Carolum supplex venit, cuius opera, vt antea dictum est, in regnum est restitutus. Eo tempore quo Oran Telensini Regis imperio parebat, numerabat ea regio annuorũ prouentuum tria interdum, nonnunquam etiam & quatuor millia aureorum, quorum maxima pars in regni custodiam atque milites Arabes impendebatur. Ego per aliquot mẽses in huius Regis aula agẽs, maximam expertus sum eius liberalitatẽ. Multa fateor prætermissa in huius Regiæ descriptione, verùm quoniã maxima in parte cum iis conueniunt quæ antea de Fessa diximus, ne quid lectori plus satis nauseæ essemus, data opera neglexímus.

¶ *Hubbed oppidum.*

HVbbed oppidulum ad castri modum exstructũ, à Telensino Meridiem versus in sesquimiliario positum. Satis copiosa est hic incolarum frequẽtia, ciues ferè omnes panni tinctores. Insignis sanctimoniæ quidam apud illos sepultus, quem quasi diuum quendam venerantur, ascenditurq; ad huius monumentũ quibusdam gradibus, Sidi Bu Median appellabant. Egregium in hoc oppido collegium, nec non & peregrinantib. opulentissimum xenodochium, hæc à quodam Fessano qui ex Marinis originem duxerat, exstructa sunt, vti in marmore quodam insculptum reperies.

¶ *Defesra.*

EST hoc oppidulum in planicie quadam in decimo quinto à Telensino positũ miliario. Maxima hic est fabrorum frequentia,

tia, idq; fortaſſè propter quandam ferrifodinam: ager illis frumento feraciſſimus: omnes ferè fabrilem exercent arté, ab omni prorſus ciuilitate atque humanitate alieniſſimi.

¶ *Teſſela.*

ANtiquiſſimum hoc fuit oppidum ab Africanis in quadam planicie conditũ, quę viginti ferè miliariorum erat longitudine. tanta hic peruenit fruměti præſtantiſſimi copia, vt vniuerſo ferè Telenſini Regno ſatis ſit: incolæ omnes tentoria inhabitãt, omnia enim huius vrbis ædificia deſtructa ſunt, nomẽ tamen loco remanſit. Numerauerũt & hi aliquando Regi Telenſini maximum quotannis tributum.

¶ *Beni Raſid Regio.*

EXtendit ſeſe hæc Regio Orientem verſus in longum quinquaginta, in latum verò vigintiquinq; fere paſſuum milia: ea parte qua Meridiem reſpicit, planicies eſt, altera verò Septẽtrioni expoſita, montibus maximè fructiferis eſt plena: incolæ in duas diuiſi ſunt partes, horum enim nonnulli in montibus illis domos habẽt ſic ſatis ornatas: hi agricultura, aliiſq; ad victum pertinentibus negotiis ſeſe exercent. Alij aliquantò nobiliores in campis tantùm tentoria habent, illi pecus cogunt, camelos aliaque armenta alunt. Variis indies vexantur incõmodis, Telenſini Regi cenſum numerant annuum. Reperias in montibus illis aliquot pagos, atque inter hos duo ſunt præcipui, quorum alter Chalhat Haoara eſt appellatus, in montis cuiuſdam coſta ad arcis modum fabricatus, mercatorum

atque

atque artificum domos circiter quadraginta numerat: alter verò Elmo Hascar nuncupatur, in hoc se continere solet, qui in his regionibus Regis vicem supplet: in hoc diebus Iouis mercatus est frequentissimus, vbi armentorum, frugum, vuarum passarum, ficuum, atque mellis maxima emitur copia: reperias quoq; & pannarios mercatores, aliosq; cumplures quorum enumeratio nõ minus tædiosa quàm prolixa esset. Ego apud hos aliquoties versatus, meo incommodo intellexi quàm sint furtis mirè dexteri: colligit Telensini Rex ex hac prouincia vigintiquinq; millium aureorum annuum prouentum, totidemq; milites exercitatissimos numerant.

¶ *Batha oppidum.*

BAtha maximum, opulentissimum, atque Afrorum multitudine copiosissimum, nostris temporibus in amœnissima atque latissima planicie exstructum oppidum, vbi maxima frumenti prouenit copia. Telensino Regi vigintiquinque millium aureorũ tributum persoluit. Verùm postea eo bello deletũ fuit, quod inter Regem atque eiusdem aliquot affines gestum est. Hi Fessani Regis auxilio potentissimi, quamplurima sibi occupauerant Telensini oppida: quicquid verò se armis belli seruare non posse videbant, incendio prorsus deleuerũt, adeò vt huius oppidi perexigua nunc reperire licet monumenta. Non procul hinc angustissimus præterfluit fluuiolus, qui vtrinque hortos habet agrosq; omnis generis frugibus fœcundissimos. Planicies item ad ea vsque tempora incolis fuit de-

destituta, donec quidam Eremita cum suis huc appulit, quem illi tanquam insignis sanctimoniæ virum colebant: hic intra paucos dies adeò boum, equorum, atque pecudum numero ditatus est, vt neminem ferè habuerit in hac regione secundum. Nullum neque hic neque huius subditi tributum persoluunt, cùm tamen (vti ex illius discipulis intellexi) singulis annis octo millia colligat frumenti modia, equos hunc habere quingentos dicunt, pecudum decē millia, boum duo millia: & singulis annis ex diuersis orbis regionibus afferuntur illi quatuor aut quinque aureorum millia: adeò per vniuersam Africam atq; Asiam huius innotuit sanctimonia. Discipulos habet circiter quingētos, quos propriis alere sumptibus solet: his nihil aliud iniungitur q̃ vt singulis diebus certas legant Deorum inuocationes: quò fit vt permulti vndique affluant, qui inter huius discipulos numerari cupiunt, à quo tandem quibusdam ceremoniis edocti domum redeunt. Tentoria habet plus minus centum, quorum alia peregrinantibus, alia pastoribus, reliqua eius familiæ sunt fabricata. Habet vir sanctissimus quatuor vxores, mācipia autem quàm plurima, quæ vestibus vtuntur sumptuosissimis. Habent & filij suas quoque vxores atq; familias: ita vt tam Eremitæ quàm eius filiorum familia numerum quingentesimum excreuerit. Ab omnibus Arabibus, atque ab ipso adeò Telensini Rege summè veneratur. Ego tandem quid viri esset scire conatus sum: per tres dies ab eo exceptus vnà cùm eo in secretioribus ædibus cœnatus

tus sum, vbi inter alia libros quosdam cōmonstrauit, qui Magicam artem atque Alcumisticam docebant: ac omnibus modis persuadere studebat, Magiam veram atque indubitatam esse disciplinam, adeò vt Magus mihi visus est, quanquā ea nunquam vsum fuisse intellexi, neque quicquam curauisse, quàm Dei quibusdam nominibus inuocationes.

¶ *Orania.*

MAximum hoc atque frequentissimum oppidum familias plus minus sex millia numerat. Ante aliquot sæcula ab Afris ad mare Mediterraneum exstructum, à Telensino centum & quadraginta distat miliaria. Insignem hic videas ædificiorum, templorum, collegiorum, xenodochiorum, balneorum, atque hospitiorum structuram: muris vndique altissimis atque munitissimis cingitur, ab vna parte planiciem, ab altera verò montes habet altissimos. Maxima ciuium pars telam texebant, reliqui ferè annuis prouentibus viuebant. Non magna hic proueniebat frugum copia, adeò vt nullo præterquam hordeaceo vescebantur pane: incolæ omnes humanissimi atque exteris omnibus amicissimi. Fuit hoc oppidum Cataloniæ atque Genuæ mercatorum frequentia copiosissimum: in eo vicus quidam fuit qui in hunc vsque diem Genuensium appellatur. Perpetuum gerebant cum Telensini Rege bellum, neque alium vnquam Principem admittere voluerunt, præterquam quendam qui tributum Regium à populo exigeret. Populus verò quendam è Consuli-

ſulibus virum primarium elegerant,penes quem totius vrbis erat adminiſtratio. Mercatores propriis ſumptibus milites alebant, qui crebris incurſionibus Cataloniam, Geuiſam, Maioricam, atque Minoricam maximè vexabant,adeò vt Oranita Chriſtianorum mancipiorum propemodum erat plena. Poſtea Hiſpaniarum Rex Ferdinandus ingenti claſſe Oraniam aggreſſus de liberandis Chriſtianis agere cœpit: ſed infelici planè pugnauit Marte. Verùm poſt aliquot deinde menſes Vaſconum atque Cardinalis Hiſpaniæ copiis adiutus, Oraniam occupauit. Mauri enim milites maximo impetu erumpentes in Chriſtianorum exercitum, ciuitatem militibus planè nudam reliquerant,quod vbi Hiſpani animaduertiſſent,ex alia ſtatim parte vrbem oppugnare cœperunt: quam (quoniam nemo præter fœminas reſiſtebat) minimo negotio occupauerunt. Mox vbi Mauri Chriſtianorum ſigna militaria in mœnibus ſita viderunt, continuò ad vrbem redeunt: atque ſic maxima vtrinque cæde hūc in modum occiſi ſunt, vt paucissimi ex hoc prælio effugere potuerunt. Hunc in modum recepta fuit Orania Hegiræ anno noningenteſimo decimoſexto, qui Chriſti fuit M. D. VII.

¶ *Merſalcabir.*

Merſalcabir oppidulum noſtris temporibus à Telenſini Rege ad mare Mediterraneum conditum, ab Orania minimo diſtat miliariorum interuallo. Merſalcabir autem idem illis atque nobis latiſſimus portus ſonat: non enim puto talem portum reperiri

poſſe

posse, qualis hic est: innumeras enim naues atq; triremes ab omni ventorum iniuria tutissimas seruare potest. Huc frequentissimæ Venetorum naues se recipere solent, vbi tempestatem aliquã imminere videbant: atque merces omnes per alias quasdam naues Oraniam deuehi curabant. Ab Hispanis eodem modo quo Orania tandem fuit occupata.

¶ *Mezzagran.*

EST & hoc quoque oppidulum ab Afris ad mare Mediterraneum exstructum, eo propemodum loco quo Selef fluuius in mare delabitur. Incolis satis est copiosa, atque Arabum frequentissimis iniuriis exposita. Huius Præfectus exiguum habet in eo oppido ditionis, in suburbio verò multò minus.

¶ *Mustuganim.*

MVstuganin ab Afris ad mare Mediterraneum exstructa, distat in altera fluminis parte à iam dicto oppido Orientem versus tribus ferè miliaribus. Olim incolis fuit frequentiss. at postea paulatim decrescente Telensinorum imperio, innumeris Arabum iniuriis vexata fuit, ita vt hodie tertiam vix eius partem integram reperias. Familias numerat circiter mille & quingentas: templum habet ornatissimum, miroque artificio sumptuosissimum. Frequentissima hic est telæ textorum turba: domus elegantissimæ, quibus nec sui desunt fontes limpidissimi. Per huius vrbis medium fluuius quidam præterfluit, ad cuius vtrunq; latus molæ sunt frequentissimæ. Non procul ab oppido elegan

gantiſſimi reperiuntur horti, verùm inculti atq; infrugiferi. Ager illis fœcundiſſimus. Portum item habent, ad quem ex Europa quamplurimi ſolent confluere mercatores, quanquam nõ multum ſit quod negocientur, propter maximam huius oppidi pecuniæ inopiam.

¶ *Breſch.*

ANtiquum hoc oppidum à Romanis ad mare Mediterraneum fuit extructum, diſtat à dicto oppido longo admodum miliariorum interuallo: incolis atque adeò telæ textoribus refertiſſimum: crucem quandam nigram in maxillam depingere ſolẽt, alteram item in vtriuſque manus palma, eſtq; hic mos ab his omnibus obſeruatus qui in montibus Algeri, atque Bugiæ habitant, atque ex eo remanſiſſe creditur, quòd cùm Gothi has regiones occuparẽt, quotquot Chriſti fidem aſſumere voluerunt, ab omni tributo liberos fuiſſe hiſtoriographi affirmant. Verùm quoniam quoties tributum exigebatur, nullus erat qui non ſe Chriſtianũ eſſe profitebatur, vt à tributo liberaretur: quare tum decretum eſt, vt Chriſtiani his crucibus ab aliis dinoſcerentur. Tandem expulſis Gothis, omnes ad Mahumeticam redierunt fidem, remanſit tamen depingendi cruces conſuetudo, cuius rei vix illi nouerunt rationem. Solent & Mauritaniæ inferioris fortunæ homines huiuſmodi depictam crucem in facie gerere, qualem nonnullos in Europa habere videmus. Eſt hoc oppidum ficubus opulentiſſimum, ager maxima lini atque hordei copia fœcundiſſimus. Maximam illi cum vicinis

na-

nationibus alunt consuetudinem, quorum consilio per centum continuos annos ab omni tributo liberi remanserunt: verùm postquam Barbarossa id sibi imperium vsurpauit, maximis ab eo affecti sunt incommodis. Multi ficus atque linum ad transmarinas ciuitates Algiram, Tunetum, atque Bugiam deuehunt, vnde satis bonam sibi colligunt pecuniarum copiam: reperias & hodie hîc aliquot Romanorum ædificiorum monumenta.

¶ *Sersel oppidum.*

MAximum atque amplissimum est oppidum à Romanis ad mare Mediterraneū ædificatum: postea à Gothis, tandem verò à Mahumetanis occupatum. Huius murus altissimus, munitissimus, atq; miro artificio insignis continet in circuitu miliaria plus minus octo. In ea parte quæ Mediterraneum respicit, amplissimum atque altissimum à Romanis conditum visitur templū, cuius pars interior marmorea est. Egregium olim in scopulo quodam ad mare Mediterraneum exstructum fuit munimentum: Ager illis fœcundissimus est, & quanquam crebris Gothorum iniuriis vexatum fuit, Mahumetani tamen bonam sibi vrbis partē occupauerunt, idque per quingentos ferè annos. Post Telensinorū deinde bellum annis ferè trecentis incolis vacua remansit. Tandem Granata à Christianis occupata, permulti Granatæ huc confugerunt, qui ædificia atq; bonam castri partem reparauerunt: postea naues quoq; exstruere cœperunt, quibus suas merces in alienas deueherent

herent regiones: adeò paulatim accreuerunt, vt nunc mille & ducentas numerent familias. Barbaroſſæ imperio iamdudum paruerunt, cui trecentorum tantummodo aureorũ quotannis tributum perſoluunt.

¶ *Meliana.*

MEliana vrbs ampliſſima atque antiqua, conditores habuit Romanos, nunc vulgò Magnana corrupto vocabulo appellant. In ſummitate cuiuſdam montis exſtructa, diſtat à Mediterraneo mari in quadrageſimo ferè miliario. Frequentiſſimi in eo mõte ſunt fontes atque ſyluæ iuglandibus refertiſſimæ: Muris antiquiſſimis atq; altiſſimis cincta eſt. Ab altera parte rupes habet munitiſſimas, altera verò eodẽ ferè modo ex monte dependet quo Narnia, quę vrbs Romæ vicina eſt: domos habet elegantiſſimas, quarum quælibet ſuum habet fontem. Incolæ ferè omnes textores ſunt: nonnullos itẽ hic reperias qui elegantiſſima vaſa conficiunt tornatilia. permulti quoque agriculturam exercent. remanſerunt autem per multos annos ab omni tributo atque exactione liberi, donec tandem à Barbaroſſa tributarij ſunt effecti.

¶ *Tenez oppidum.*

ANtiquiſſimum hoc oppidum ab Afris in coſta cuiuſdam montis non procul à Mari Mediterraneo exſtructum, elegantiſſimis eſt cinctum muris, incolarum numero frequentiſſimũ. Mira huic genti eſt ruſticitas: perpetuo Regis Telenſinorum imperio paruit. Tandem Mahumetes eius auus qui nũc Regem agit,

tres

tres ab obitu filios reliquit, quorũ natu maximus Abnabdilla, secũdus Abuzeuen, tertius verò Iahia fuit appellatus. Abnabdilla patri successit, quem fratres quorundam ciuium auxiliis adiuti interficere conati sunt. Postea autem re intellecta Abuzeuen captiuus in cathenis aliquandiu asseruatus fuit. Postremò Rege Abuchemmen regno à populo expulso, Abuzeuen nõ pristinæ modò libertati restitutus, verùm & in Regem electus est, regnoque tantisper potitus est, donec à Barbarossa (vt antea dictum est) interfectus est. Iahia ad Fessæ Regem fugit, atque tandem à Tenez populo Rex proclamatus, regnauit per aliquot annos. Qui ab huius obitu fuit relictus filiolus, à Barbarossa quoque vexari cœpit, atque ad Carolum Hispaniarum Regem fugit. Verùm cùm iam plus satis morarentur promissa à Carolo auxilia, cumq; Tenez Princeps diutius abesset, inter omnes sparsus est rumor, eum vnà cum fratre Christianam fidem suscepisse: quare Tenez regnum mox ad Barbarossæ fratrem est deuolutũ. Ager quidem satis est fœcundus, verùm aliarum rerum hic maxima est penuria.

¶ *Mazuna oppidum.*

NOnnulli à Romanis conditum volunt, distat à mari Mediterraneo miliaribus ferè quadraginta. Agros habet fœlicissimos, muros munitissimos, domos autem vilissimas, structuraq; maximè deformes. Templum vtcunque elegans: fuit namque quondam id oppidum modis omnibus ornatissimum, sed crebris cùm Telensinorum tum aliorum incursio-

nibus diminutū: cùm tandem Arabum pareret imperio, ad vltimum peruenit excidium: ſic vt hodie rariores hic inuenias inhabitatores, oésq; aut telæ textores, aut agricolæ, Arabum frequentiſſimis moleſtiis miſerrimi. Ager illis omnibus frugum generibus feraciſſimus. In huius oppidi vicinis locis quamplurima inueniuntur Romanorum ædificia, pagi, atque oppidula, quod ex characterum in marmoribus depictorum delineatione facilè deprehendere licet. Horum nomina nuſquam apud Hiſtoriographos aut Chronographos reperiuntur.

¶ *Geſeir, hoc eſt, Algira.*

GEfeir Afris idem atque nobis Inſula ſonat; inde deſumptum nomen putant, quòd Inſulis Maioricæ, Minoricæ, atque Geuiſæ adiaceat: hanc vrbem nos Algiram vocamus: conditores habuit Afros, qui ex familia Meſgana originem traxerant, quare & apud antiquos Meſgana fuit appellata. Spatioſiſſima eſt ciuitas, numeratq; familiarum quatuor ferè millia: muris elegantiſſimis atque munitiſſimis cincta. Ædificia hic viſuntur artificioſa atq; ſumptuoſiſſima. Habet quælibet ars ſuum ad hoc deſignatum locum. Hoſpitiorum, balneorum, atque templorum mira hic eſt elegantia, atque inter cætera templum viſitur ornatiſſimum atq; ampliſſimum in maris littore poſitum. Habet autem ea parte qua mare reſpicit, amœniſſimum deambulacrum, eius ciuitatis muro ſuperinſtructum, qui maris fluctibus alluitur. Innumeri in ſuburbio reperiuntur horti, omnibus fructuum

gene

generibus amœnissimi. In parte Orientali præterfluit flumen quoddam, quod molas frequentissimas agit: ex hoc etiam aquam potationi atq; rei culinariæ aptissimam exhauriunt. Elegantissimas habet planicies, quarũ præcipuam Metegia vocant, patet in longum quadragintaquinque, in latum verò triginta fere miliaria, estque hæc omnis generis frugibus feracissima. Per multos annos Telensinorum imperio paruit: verùm quum iam Bugiæ suum quoque Regem esse intellexerunt, quoniam huic viciniores erant, in huius deditionem sese coniecerunt. Videbant enim Telensini Regem non posse magnopere ab hostium iniuria seruare, Bugiæ autem Regem maximas posse inferre molestias, quare censum annuum huic vel vltrò obtulerunt, remanserunt tamen ab omni ferè exactione liberi. Post aliquot deinde annos huius vrbis incolæ, compositis sibi triremib. piratas agentes, cœperunt iam dictas Insulas mirũ in modum infestare. Quare Rex Ferdinandus ingentem classem adornauit, qua se facilè hanc vrbem occupaturum putauit. In scopulo quodam altissimo huic oppido ex aduerso posito arcem quandam munitissimam construxit, neq; longius ab vrbe distabat quàm vt bombardarum ictu eò facilè pertingi posset, etsi nulla tamen in parte ciuitatis muris nocere possent. quare statim legati in Hispaiam missi sunt, qui decem annorum indutias peterent, ea lege vt singulis annis certum numerarent tributum, quod eis à Ferdinando concessum fuit. Remanserunt igitur per aliquot menses à belli

ſæuitia ſecuri: tandem verò Barbaroſſa ad Bugiæ obſidionem properans, poſteaquam arcem quandam ab Hiſpanis ædificatam occupaſſet, mox etiam de altera recuperãda cogitauit, ſperans fore vt hac deuicta minimo negotio totius Bugiæ regnum occuparet. Verùm non omnia ei ceſſerũt ex animi ſentẽtia; quos enim ſecum adduxerat milites, maxima pars agrorum erant cultores. Hi ſimulatque ſerendi tempus inſtare viderunt, nullis etiam exhibitis libellis principem deſeruerunt, atque ad agriculturam redierunt. Idem etiam Turcorum permulti fecerunt, adeò vt Barbaroſſa re infecta obſidionem ſoluere coactus ſit. Priuſquam tamen inde diſcedere voluit, propria manu duodecim myoparones incendit, qui in flumine à Bugia in tercio tantùm aberãt miliari. Deinde cum quadraginta in caſtrum Gegel ſe recepit, quod à Bugia ſexaginta ferè diſtabat miliaria, vbi per aliquot remanſit dies. Interea Rege Ferdinando vita defuncto, Algiræ incolæ ſe à tributo liberarunt: viderunt enim Barbaroſſam bello plurimum valere, atq; Chriſtianis hoſtem infeſtiſſimũ eſſe; hunc igitur accerſitum, totius exercitus ducem conſtituerunt: qui mox arcem oppugnare cœpit, ſed parum aut nihil profecit. Poſt hæc Barbaroſſa vrbis præfectum in quodam hypocauſto clam interfecit. Hic Arabibus imperabat, qui in Mettegiæ planiciebus habitabant, Selim Etteumi appellabant, ex ſtirpe Tehaliba originem traxerat, atque eodem tempore Argirę præfectus creatus, cùm Bugia ab Hiſpanis occuparetur: atq; iam per multos annos regnauerat,

cùm

cùm à Barbaroſſa interficeretur. Deinde Barbaroſſa huius ciuitatis ſibi imperium vſurpauit, monetam cudit, fuitq; hoc primum Barbaroſſæ regnandi principium. Iam dictis omnib. rebus ipſe tum temporis adfui, quo mihi Feſſa Tunetum iter erat, atque apud quendam hoſpitio exceptus, qui Legatus ab Algiræ populo ad Hiſpanias miſſus fuerat, vnde tria millia librorum Arabica lingua deſcriptorum contulerat. Deinde Bugiam profectus ſum, vbi Barbaroſſam alteram illam arcem obſidentem reperi: poſtea Conſtatinam veni, atque inde Tunetum. Interea Barbaroſſam Telenſini interfectum audiui, ac eius fratrem, qui Cairadin dictus eſt, in Argiri regnum ſucceſſiſſe. Tum quoque Imperatorem Carolum duas miſiſſe claſſes ad Argiram expugnãdam intelleximus, primam in Argiræ planicie periiſſe, alteram poſtquam per tres dies continuos oppidum oppugnaſſet, partim interfectam, partim à Barbaroſſa in deditioné redactam, adeò vt pauci admodum in Hiſpaniam redierint. Hæc Hegiræ noningenteſimo vigeſimo ſecundo, hoc eſt à Chriſto nato milleſimo quingenteſimo decimo tertio Anno acta ſunt.

¶ *Tegdemt oppidum.*

ANtiquiſſimum hoc oppidum à Romanis, vt nonnulli volunt, conditum: Tegdemt autem Arabibus idem atque nobis antiquum ſignificat. Huius murus, quãtum ex fundamétis colligere licuit, in circuitu decem erat miliariorum. Reperiuntur inſuper & duo inſignis altitudinis templa, deleta tamen, atque

maxima ex parte solo æquata, eo tempore quo à Mahumetanis occupabatur, opulentissimum fuit, literatorum atque poetarum numero frequentissimũ. Huic oppido præfuisse legitur eius Idridis patruus, qui Fessam condiderat, remansitq; imperium huius posteritati in centesimum ferè & quinquagesimum annum. Postea eo bello deletum fuit, quod inter Cairaoan Pontifices gestum est, Hegiræ Anno trecentesimo sexagesimoquinto: nunc tantùm huius oppidi vestigia aliquot videre licet.

¶ *Medna oppidum.*

NOn procul à Numidiæ terminis exstructum, distat à mari Mediterraneo miliaria fere centum & octuaginta: in planicie quadam amœnissima maximeq; frugifera posita est, fluminibus hortisq; spatiosissimis cingitur. Incolas habet ditissimos, qui inter Numidas vt plurimum negociantur: tam circa vestitũ quàm circa rem familiarem sunt curiosi. Maximis indies Arabum incursionibus vexantur, & quoniam à Telensino per ducenta ferè miliaria absunt, hinc fit quòd nihil præsidij à Rege habere possint. Huic oppido præfuerunt quidam Tenez principes, deinde Barbarossa, atq; tandem eius frater. Nusquam tam magnificè atque hic exceptus fui: gens enim literarum cognitione rudissima, quoties doctum aliquem virum nacti sunt, maximo illum excipiunt honore, atque ab eodem lites omnes definitas volunt. Ego duobus illis mensib. quibus apud hos egi, plusquam ducentos lucratus sum aureos, adeoq; arrisit loci

amœ-

amœnitas, vt nisi aliò vocatus fuissem, decreueram apud illos reliquum vitæ transigere.

¶ *Temendfust.*

HOc quoq; oppidum à Romanis ad mare Mediterraneum exstructum est, distat ab Algira duodecim ferè passuum milia. Satis frequens hic est portus, in quo Geseir naues in tuto sunt, his enim vix alius est portus. Hoc oppidum tandem à Gothis deletum, estque maxima Geseiri muri pars iisdem lapidibus exstructa, qui huius oppidi muro detracti fuerant.

¶ *Teddeles oppidum.*

AB Afris ad mare Mediterraneum conditum, à Geseiro in trigesimo distat miliari, muris antiquissimis atque munitissimis cinctum est: bona ciuium pars panni tinctores sunt, idque propter fluuiorum atque fontium frequentiam, qui per huius medium præterfluunt. Ingenium illis liberalè, cythara ferè omnes atque testudine canere nouerunt. Ager illis feracissimus, frugibusq; felicissimus est. Vestitus ornatissimus: piscandi ferè cupiditate tenentur omnes, piscium autem tantam captant copiam, vt quibuslibet ferè impartiantur, quò fit vt nullum in hoc oppido sit forũ piscarium.

¶ *Montium qui in hac regione reperiuntur enumeratio.*

¶ *Beni Iesneten Telensini mons.*

DIstat à Telensino Occidentẽ versus quinquaginta ferè passuum milia, ex altera parte deserto Gareti adiacet, altera verò Angadi deserto iungitur. Extenditur in longum

vigintiquinque,in latum autem quindecim ferè miliaria, altiſſimus eſt,arduus,aſcenſuq; difficillimus. Frequentiſſima in eo reperias nemora,in quibus maxima prouenit ſiliquarum copia,quibus huius montis accolæ tanquam cibo vulgatiori veſci ſolent: mira enim his eſt hordei inopia. frequentiſſima hic reperiuntur mapalia. In ſummitate arx quædam eſt munitiſſima, quam totius montis principes inhabitant, inter quos crebra mouentur diſſidia,nemo enim eſt qui nõ ſibi ſoli totius montis imperium ambiat. Cum his nonnihil mihi fuit conſuetudinis, quos in Feſſæ Regis aula noueram, quare & magnificè ab illis exceptus fui: reperiuntur milites in hoc monte ad numerum ferè decem millium.

¶ *Matgara mons.*

ADmirandæ altitudinis atque frigiditatis mons eſt, accolarum multitudine copioſiſſimus,diſtat à Ned Roma ſex ferè paſſuum millia. Accolæ validi, ſed non admodum opulenti: nihil enim in hoc monte præter hordeum prouenit, atque ſiliquarum maximam copiam: idem his cũ Ned Roma eſt idioma,adeoq; illi inter ſe ſunt amici, vt mutuo auxilio Telenſini Regi ſeſe opponere audeant.

¶ *Gnalhaſa mons.*

ALtiſſimus hic mons oppido Hunain vicinus eſt. Incolis ingenium eſt ferociſſimum,ruſticum,atq; ab omni humanitate alieniſſimũ: perpetuò cum Hunain populo belligerantur, adeò vt ſæpenumero nõ multum abfuerit, quin oppidum prorſus deleuerint.

Pro-

Prouenit in eo mõte ſiliquarum maxima copia, frugum autem mira illis caritas eſt.

¶ *Agbal mons.*

QVi hunc montẽ incolunt, viliſſimæ ſunt conditionis, Oranitarũ imperio parent: agricultur[ã] exercent, ligna Oraniam venalia deuehunt. Iis temporib. quibus adhuc Mauri Oranię imperarunt, aliquantò tolerabilior horum fuit conditio: poſtquam verò Orania à Chriſtianis fuit occupata, huius montis accolæ ad ſummam rerum inopiam ſunt redacti.

¶ *Beni Gnerened.*

A Telenſino tribus diſtat miliaribus, incolis, omniumgenerum fructibus, ficubus præſertim atq; ceraſis eſt copioſiſſimus. Incolæ aut carbonarij ſunt, aut ligna colligunt, nonnulli etiam agricultura ſe exercẽt: & quantum ex Regis Telenſini Secretario primario intelligere potui, colligitur in eo mõte ſingulis annis duodecim millium aureorum prouentus.

¶ *Mons Magraua.*

EXtendit ſe ad mare Mediterraneũ in longum quadraginta ferè paſſuum millibus, vicinus Muſtuganim oppido, cuius ante deſcriptionẽ dedimus. Incolas habet nobiles atq; in bello exercitatiſſimos, ager feraciſſimus, ingenio aũt ſunt liberali ac humaniſſimo præditi.

¶ *Beni Abuſaid.*

NOn multum diſtat à Tenez, incolarum multitudine frequentiſſimus, vitam degunt propemodum beluinam, ſunt tamen viri in armis præſtantiſſimi. Maxima illis

eſt mellis, hordei, atque caprarum affluentia. Ceram & coria Tenez conferũt, ac ibi Europæ mercatoribus vendunt. Quandiu Regis Telenſini affines huic monti imperauerũt, tributum numerauerunt aliquot aureorum millium.

¶ *Guanſeris.*

VIſendæ altitudinis hic mons accolas habet nobiliſſimos, hi Feſſę Regis adiuti copiis bellum aliquando cum Telenſini Rege geſſerunt, quod pluſquam ſexaginta durauit annis. Agrum habent feraciſſimum, fontium autem copiam maximam. Militum numerant viginti ferè millia, quorũ duo millia & quingenti equites ſunt. Horum auxilio Iahia Tenez regnũ eſt adeptus: deficiente verò Tenez imperio, hi rapinis atq; prædationibus ſe exercuerunt.

¶ *Geſeiri montes.*

AD Orientem atque Occidentem ſolem in Geſeiri locis vicinioribus frequentiſſimi ſunt mõtes, maxima accolarum multitudine copioſiſſimi. Ab omni tributo atq; exactione liberi, ditiſſimi, & bello præ cæteris præſtantiſſimi. Ager illis frugibus ſerendis feliciſſimus, pecudum atq; armentorum copia opulentiſſimi. Sæpenumero inter ſe belligerantur acriter, adeò vt nõ admodum tutum fuerit illac iter facere, niſi Religioſum quendam virum comitem habueris. Eſt & illis mercatus ſatis frequens, verùm nihil hic præter pecudes, frumentum, aut lanam inuenies, niſi fortè aliquis ex vicinis ciuitatibus aliud quippiam mercium aduexerit.

Ioannis Leonis Africani descriptionum Africæ rerumq; in ea memorabilium,

LIBER QVINTVS.

¶ Bugie & Tuneti regnorum descriptio.

VM antea Barbariæ regnũ in suas partes diuiderem, decreuerã de Bugia tanquam de regno quodam per se scribere: deinde animaduerti paucis tantum ab hinc annis regnum fuisse. paruit namq; Bugia Tuneti Regi, etsi per aliquot annos à Telensino fuerit occupata, tandem tamen à Tuneti Rege recepta fuit, qui filio suo huius oppidi imperium in manũ dedit, idq; cùm pro Bugiæ tranquillitate seruanda, tum vt dissidium nullum post mortem inter filios exoriri posset. Reliquit autem ab obitu tres filios, quorum maximus natu Habdulhaziz est appellatus, huic, vt iam diximus, Bugiæ regnum legauit: secundo Hutmeno Tuneti imperiũ reliquit, tertium autẽ, cui nomen erat Hammare, Dactyliferæ regioni præfecit, hic statim bellum fratri Hutmeno mouere cœpit, à quo tandem in oppido Assacos captus ac vtroque oculo orbus Tunetum ductus fuit, vbi cæcus per multos annos vixit, Hutmenus verò Tuneti regnum per quadraginta administrauit annos. Bugiæ princeps fratri per omnia fuit obsequentissimus, quare per multos annos tranquilissimè imperiũ gessit, donec tandem à Rege Ferdinando cuiusdam Petri Nauariensis opera regno priuaretur.

Bu-

¶ *Bugiæ amplißimæ ciuitatis descriptio.*

BVgio ciuitas antiquissima à Romanis, vt nonnulli volunt, in costa excelsissimi cuiusdam montis ad mare Mediterraneum ædificata. Muris altissimis atque structuræ antiquitate elegantissimis cingitur. Ea pars quæ nunc incolas habet, familiarũ numerat plusquã octo millia: quòd si omni ex parte ædificiis esset plena, plusquam vigintiquatuor millium domorum foret capax, est enim incredibilis ferè longitudinis. Mira hic ædificiorum, templorum, & collegiorum structura. Innumeri artium professores, quorum nonnulli ea quæ ad legem pertinent docent, alij disciplinas profitentur naturales. Non hic desunt monasteria ad illorum ritum composita, non hospitia neque xenodochia sumptuosissima: forum quoque latissimum hic visitur atque elegantissimum: plateæ autem ferè aut descendunt, aut ascendunt, quæ res non paruam negotiatoribus adfert molestiam. In parte ea quæ montem respicit, arx quædam munitissima, muris multoq; museaco sumptuosissima. Tam insignes in gypso atq; lignis sunt scripturæ summa elegantia summáque arte depictę, vt multò pluris quàm ipsius muri structura constiterunt. Ciues habet ditissimos, qui Hispaniæ fines crebris indies molestiis vexare solent, idq; triremibus ad hoc instructissimis, quæ res oppidum ad excidium traxit. Eò namq; missus fuit Petrus Nauariensis cum quatuordecim tantùm nauium classe. Ciues adeò delitiis dediti atque belli rumore exterriti, vt qui nunquã in quen-

quam

quam bellum mouerant: mox vbi de Petri aduentu certiores sunt facti, Rex continuo se cum omnibus ciuibus in fugam coniecit, vrbemque rebus omnibus atque diuitiis refertissimam Hispanis spoliandam reliquit, adeò vt vel minimo negotio capta fuerit, idq; anno Hegirę noningentesimo decimoseptimo, hoc est, post natum Christum, millesimo quingētesimo octauo. Mox Nauariensis expilata vrbe, arcem quandam in maris littore munitissimam exstruxit, alteram item quæ neglecta in eum vsque tempus remanserat, reparauit, structura atq; militum numero munitissimam reddidit. Deinde post sex annos Barbarossa cupiens ciuitatem Christianis adimere, collecto mille tantùm hominum satellitio, antiquam arcem expugnauit, fauerant enim Barbarossæ omnes vicinorum mōtium incolæ. Quam vbi præsidio munitam effecisset, de altera quoque recipienda cogitare cœpit: sed prima oppugnatione è nobilibus, quos secum adduxerat, centum amisit: ex iis autem qui in subsidium venerant, quadringentos. quare Barbarossa inde fugatus, nunquam ab eo tempore huc redire voluit.

¶ *Gegel castrum.*

GEgel antiquissimum est castrum in altissima rupe, ad mare Mediterraneum ab Afris conditum, à Bugia distat miliaribus plus minus sexaginta. Familias numerat ferè quingentas: ædificia hic sunt vilissima. Incolæ liberali ingenio atque fidissimo sunt præditi, agriculturam ferè omnes exercent: ager illis rigidus,

dus, hordeo tantùm, lino, atque canabe accommodus. Magna hic ficuum atque nucum copia, quas Tunetum cymbis quibuſdam deuehere ſolent. Remanſerunt inuitis Bugiæ atque Tuneti Regibus ab omni tributo ſemper liberi: nullo enim modo nullâve obſidione ab hoſtibus occupari poteſt mons ille loci natura munitiſſimus. Tandem tamen in Barbaroſſæ deditionem ſe vltrò coniecerunt, qui nullum prorſus ab eis tributum exigit præter fructuum atque frugum quarundam decimas.

¶ *Meſila oppidum.*

A Romanis non procul à Numidiæ deſerto cõditum, diſtat à Bugia in centeſimo ferè miliario: muros habet ſtructura elegantiſſimos, domos autem viliſſimas. Incolæ aut artifices aut agrorum cultores, viliſſimo vtuntur veſtitu: crebris Arabum exactionibus Regisque Bugiæ quotidianis iniuriis miſerrimi. Ego cùm hâc quodam die iter facerem, non tantum pabuli reperire potui, quantum duodecim equis ſatis erat.

¶ *Stefa.*

ROmanos hæc quoq; ædificatores habuit, diſtat à Bugia Meridiem verſus ſexaginta paſſuum milia, in planicie quadam amœniſſima eſt ſita, muris elegantiſſimis atque munitiſſimis cincta. Incolarum numero olim fuit copioſiſſima: ſed ab eo tempore, quo à Mahumetanis fuit occupata, deinde etiam Arabum nequitia mirum in modum decreuit, qui bonam muri partem ſolo æquarunt, adeò vt in magno

illo antiquæ ciuitatis circuitu centum tantummodo relictæ sunt domus.

Necaus oppidum.

IN loco Numidiæ confini à Romanis ædificatum, distat à mari Mediterraneo centum, à dicto verò oppido octuaginta ferè miliaribus: muro fortissimo atque antiquissimo cingitur. Flumine quodam alluitur, quod vtrinque iuglandes ac ficus producit, qui totius regni Tuneti præstantissimi habentur, solentq; Constantinam venales deuehi, quæ ciuitas in centesimo & octuagesimo inde distat miliario. Ager illis frugibus feracissimus. Inhabitatores ditissimi, liberales, ac circa vestitum satis curiosi. Communibus sumptibus xenodochium quoddam exteris illàc iter facientib. fouetur. Est & hic collegium in quo literas addiscere volentibus victus datur atque amictus, Neque templum deest elegantissimum, optimeq; de omnibus rebus prouisum. Illorum fœminę candidæ, nigro capillo, cute delicatissima, frequẽtissimè enim balnea accedunt. Domus ferè omnes vnicam habent contignationem, elegantes tamen sunt, habet enim quælibet suum hortum rosis damascenis, myrtis, camomillo, aliisque omnis generis floribus, necnon & fontium irrigatione amœnissimũ. Hic pergulæ reperiuntur elegantissimæ, quæ æstiuis temporibus vmbram præbent gratissimam: & vt semel dicam, tam hic omnia rident, oculos pascũt, miraque amœnitate alliciunt, vt ægrè aliquis inde diuelli possit.

Chollo oppidum.

Chollo

CHollo oppidum amplissimum ad mare Mediterraneum, & ad radices altissimi cuiusdam montis à Romanis exstructũ, nullis omnino cingitur muris, fuerunt namque à Gothis solo æquati: deinde postquam Mahumetani recepissent in deditionem, nihilo meliorem muri munitionem reddiderũt. Egregia tamen hic est Resp. incolarum maxima frequentia, hi liberali omnes sunt ingenio, atque humanissimi. Maximè semper cum Genuensibus negociantur, colliguntq; maximam ceræ atque coriorum copiam. Ager illis in monte feracissimus est: adeoque Tuneti atque Constantinæ principibus resistunt, vt in hunc vsque diem ab omni tributo liberi remanserunt. A Constantinẽtium iniuria facillimè liberantur, cùm propter arduos montes interiectos, tum propter maximum itineris interuallum: distat enim à Constãtina centum & viginti ferè miliaria. Neque vlla ciuitas est in vniuerso Tuneti Regno, quæ cum hac omnium rerum opulentia, lociq; munitissimi natura vllo modo sit conferènda.

¶ *Sucaicada.*

ANtiquissima hæc ciuitas ad mare Mediterraneum à Romanis exstructa, distat à Constantina trigintaquinque ferè passuum millia, à Gothis vastata fuit atq; propemodum deleta: verùm propter portum frequentissimum, & Genuensib. mercatoribus notissimum, Constantinæ princeps ædificia quædam amplissima Genuensibus in his regionibus negociantib. exstruxit, in quibus se suaq; bona recipiant: deinde

in monte viciniori arcem quandam munitissimā ædificauit, vt mercatorib. ab omni hostium impetu securus pateret accessus. Inter portum & Constantinam interiecta est via quædam nigris lapidibus strata, quales nonnullæ in Italia reperiuntur, quæ Romanæ appellantur, vnde certissimum colligi potest, Sucaicadam à Romanis fuisse conditam.

¶ *Constantinæ descriptio.*

HVius vrbis cōditores fuisse Romanos, nemo negare poterit, qui muros munitissimos, altissimos, antiquissimos, nigris atq; elaboratissimis lapidib. compositos animaduerterit. In monte quodam altissimo ea facie posita est, quæ Meridiem respicit. Rupibus altissimis cingitur: huic fluuius Sufegmare subterfluit, qui & rupibus etiam clauditur, adeò vt fluuius profundissimus, vnà cum rupibus vtrinque positis, Constantinæ ceu fossam quandam præbent. Ad Septētrionale latus murum habet crassissimum. Suntque duæ tantùm viæ arctissimæ, quæ in vrbem ducunt: quarum hæc ex Oriente, illa verò ex Occidente patet. Portas quoque habet maximas, amplissimas, atque elegantes. Familiarum hic plus quàm octo millia numerantur. Ædificia passim sumptuosissima videre licet: qualę summum est templum, duo collegia, tria aut quatuor monasteria, aliaque id genus cumplura. Hic quodlibet exercitium suum habet locum ab aliis secretū: incolæ honestatis amantissimi, armisq; belli exercitatissimi. Mercatorum quoque maxima hic est affluentia, quorum alij pannum

atque lanamvenalia habent, alij oleum atque sericum ad Numidas mittunt, telam aliaq; quamplurima dactilis & mancipiis cómutant. Neque vlla est in tota Barbaria regio, vbi tam paruo dactili emũtur. Solet Tuneti Rex Constantinæ imperium filiorum natu maximo dare: at qui nunc Regem Tuneti agit, primogenito Constantinam in manum dederat: qui cùm bellum contra Arabes mouere cœpisset, primo prælio periit. Deinde regnum ad secundum filium est deuolutum, qui propter nimiam vitæ intemperiem præmatura morte periit. Huic successit tertius atque minimus natu, iste propter nimiam insolentiam atq; impudentiam ab omnibus summo odio est habitus, adeò vt nonnulli Regem interficere decreuerant: quod postquã pater intellexit, filium per aliquot annos captiuum Tuneti seruauit. Post hæc & alio cuidam, qui à fide Christiana ad Mahumeticam legem desciuerat, Constantinæ imperium tradidit: huic enim non aliter ac proprio fratri fidebat, cuius etiam fidei sæpissimè periculum fecerat: hic per aliquot annos Rempub. summa cum tranquillitate administrauit. Est in hac vrbe in Septétrione arx quædam munitissima, eodem ferè tempore ædificata, quo ciuitas ipsa exstructa fuit: hæc multò quàm antea inexpugnabilior est facta, per quendam Elcaid Nabil, qui tum Regis vicé gerebat: maximè autem semper ea arx ciuitatem vicinosque omnes Arabes coarctauit, quorum ducem potentissimũ captiuum seruabat, neque prius dimisit quàm treis filios obsides reliquisset. Tandem verò eò

su

ſuperbiæ peruenit,vt monetam propriam cuderit, maximo interim Regis ac Principis contemptu, quem crebris tamen donis atque muneribꝰ ſibi conciliare ſtudebat. Poſtquam igitur regni ſucceſſus à primo principio maximè differre viderunt, qui antea amauerant, ſummoq; honore habuerant,cótinuò animum omnem exuerunt, atque principem deſeruerunt. Et cùm in Numidia ciuitatem quandam obſideret,quā Peſcaram appellabant,ſenſit à nónullis ſibi inſidias parari: quare mox Conſtantinam redire cùm vellet,reperit occluſas portas:vnde ſtatim ad Tuneti Regem profectus, ab eodem in vinculis aſſeruatus fuit, neq; prius in priſtinam reſtitutus eſt libertatem, quàm centum millium aureorum ſummam Regi numeraſſet. Poſtea Regiis adiutus copiis in regnum fuit reſtitutus: deinde cùm in vrbis quoſdam primarios ſæuire cœpiſſet,rurſus ciues ad arma vocauit, qui mox arcem eam ad quā confugerat obſidione cinxerūt, quæ res tantam principi adtulit mœſtitiam,vt intra paucos dies animi dolore interierit. Populus autem vbi in gratiam cum Rege rediiſſet, nullum ab eo tempore extraneum principem recipere voluerunt: quare iterum Tuneti Rex filios ſuos miſit, quēadmodum antea dictum eſt. Ager illis eſt frugibus omnibus feraciſſimus. Habet fluuius qui in ea planicie præterfluit hortos vtrinque feraciſſimos, ſi rectè colerentur. Extra hanc ciuitatem egregia viſuntur ædificia,atq; antiquiſſima. Diſtat ab vrbe in ſeſquimiliario arcus quidam triumphalis,quales Romæ nónullos videre licet:

vulgus arcem fuiſſe putat,in qua infiniti ſe continebant dæmones, vnde à Mahumetanis eiectos dicunt, cùm illi Conſtantinam inhabitarent.
Ad flumé quibuſdam gradibus deſcenditur rupi inciſis: in ipſo autem flumine domus quædam eſt rupi quoque ſic inciſa, vt tectum,columnæ, & muri vnà tantùm efficiant partem, hic Conſtantinæ mulieres panniculos abluere ſolent.
Eſt quoq; huic oppido vicinũ quoddam balneũ aquæ calidæ, quæ inter rupes fluendo diffunditur:hic maxima eſt teſtudinum copia,quas eius ciuitatis mulieres dæmones dicunt: & quoties contingit aliquem corripi febre,aut alio quouis morbo, illud mox à teſtudinibus profectum putant. Huic autem rei huiuſmodi repertũ eſt remedium : Gallinam quandam albam mactant, & adhuc plumis veſtitam in lance quadam reponunt,quam cereis circumcinctam ardentibus ad fontem deferunt:qua re à nonnullis animaduerſa, mox ad fontem taciti ſequuntur, ac gallinas inde in ſuam culinam conferunt. Diſtat aliquantò longius ab vrbe, Orientem verſus, fons quidam aquæ frigidiſſimæ, cui ædificium marmoreum vicinum eſt, figuris quibuſdam hieroglificis inſignitum, quales Romæ aliisque permultis Europæ locis vidi . Illi verò putant aliquando ludum fuiſſe literarium,cuius quoniam tam profeſſores quàm diſcipuli vitioſiſſimi erãt, in marmor mutatos dicunt. Incolæ bis in anno maximã in Numidiam ſolent mittere mercium copiam: & quoniam iter à latronibus Arabibus nõ admodum ſecurum ſciunt, Turcas quoſdam
ſclo

sclopetarios grandi pecunia côductos secum ducunt. Constantinæ autem mercatores Tunetum proficiscentes nullum omnino tributum persoluunt, nisi quòd fortasse ad Constâtinæ egressum pro centum aureorum mercatura, duorum aureorum cum vnius aurei dimidio tributum persoluant.

¶ Mela oppidum.

A Romanis in duodecimo à Constantina miliario exstructû, munitissimisq; muris cinctum, familiarum numerauit tria ferè millia: rara autem hodie hic sunt ædificia, idque propter belli iniuriam. Est hic artificum sic satis copiosus numerus: horum maxima pars pannum texunt, vnde lodices conficiuntur. Est hic in foro fons quidam limpidissimus, Ciues validissimi, verùm rudiori ingenio præditi. Maxima hic est non fructuum modò, vnde deductum nomen putant, verùm & carnium frugumque copia. Ad hanc ciuitatem Constantinæ princeps iudicē quendam singulis annis mittere solet, qui apud hos lites definiat, vrbisq; redditus annuos recipiat: fitq; sæpenumero vt huiusmodi iudex à populo interficiatur.

¶ Bona oppidum antiquißimum.

A Mari Mediterraneo in centesimo ferè & vigesimo miliario à Romanis fuit conditum, Hypponem antiqui vocauerunt, vbi Diuus ille Augustinus Episcopum egit. Paruit primò Gothorū imperio, deinde à quodam Hutmeno tertio post Mahumetē Pontifice occupatum atq; incendio deletum fuit. Post mul-

tos deinde annos nouam quandam vrbem in secundo ab hac miliario iisdem ferè lapidibus exstruxerunt, qui Bonæ ciuitati detracti fuerant: noua autem Beld Elhuneb, hoc est, Ziziphorum ciuitas est appellata, propter magnã eius fructus copiam: hunc autem fructum Sole exsiccatum, in hyemem seruant. Trecentesima ferè numeratur familia, domus omnes atq; alia ædificia vilissima sunt, nisi quòd ad mare templum quoddam elegantissimum visitur. Incolæ omnes ingenio sunt liberali, horum nonnulli mercaturam, alij artem aliquam exercẽt. Bona apud hos telæ conficitur copia, quæ apud Numidas vtplurimũ deferri solet. Huius oppidi ciues interfectis aliquando rectoribus, ausi sunt & Tuneti Regem minitari: atque ipsam vrbem proculdubio Christianis tradidissent, nisi à Tuneti Rege optimè cautum fuisset. Inuenias in hac ciuitate scelestissimos quosdam homines, qui cùm vestitu vtantur abiectissimo, ab huius ciuitatis incolis summo habentur in honore. Nulli hic fontes: nulla aqua illis est præterquam pluuialis, quam illi cisternis quibusdam asseruare solent. Ad Orientale latus arx quædam est munitissima à Tuneti Rege ædificata, hic se vrbis præfectus à Rege cõstitutus continere solet. Huic oppido spatiosissima quædam est planicies, cuius longitudo quadraginta, latitudo autem vigintiquinque continet miliaria: hæc frugibus ferendis est fœlicissima, ab Arabibus quibusdam colitur, quos Merdez appellant: maxima his est armentorum atq; pecudum affluentia, pecuniæ verò summa penuria

nuria

nuria: hi bonā butyri copiam Bonam quotidie deferunt. Solent in hanc ciuitatem quotannis Tunetani, Gerbenses, atq; Genuenses confluere, maximamq; frugum atq; butyri copiam emere. Singulis diebus Veneris extra vrbem nō procul à muris mercatum habent, qui in vesperam vsq; frequentissimus est. Non procul hinc locus quidam est in mari, in quo est maxima corallij copia: & quoniam illud expiscandi artem non nouerunt, Tuneti Rex Genuensib. quibusdam mercatoribus eius rei copiam fecit: qui quum propter pyratarū crebras iniurias nihil efficere possent, rursum à Rege impetrarunt vt arcem in vicino loco exstruerēt: verùm huius vrbis incolæ id nullo modo permittere voluerunt, affirmātes tali astutia oppidū aliquādo à Genuensib. fuisse occupatum, ac postea à Tuneti Rege recuperatū.

¶ *Tefas.*

TEfas oppidum ab Afris in costa cuiusdam montis cōditum, distat à Bona Meridiem versus centum ferè & quinquaginta miliaria. Incolis olim fuit frequentissimum, ædificiorum structura ornatissimū, verum postea ab Arabibus deletum. Tandem nouis receptis incolis, remansit per aliquot menses à bello securū deinde rursum ab Arabibus fuit destructum. Postremò omnium (quoniam fruméti erat copiosissimum) à quibusdam Afris, qui Haoaroa dicti sunt, receptum fuit, idq; auxilio cuiusdam principis eius fratris qui Constantinę principem Euasiri Tuneti Regis filium interfecerat: nunc autem à Tuneti Rege funditus destructū est quid-

quid in oppido integri remanſerat.

¶ *Tebeſſa ciuitas.*

MAxima hæc atque munitiſſima ciuitas à Romanis in Numidię loco cõfini exſtructa, diſtat à mari Mediterraneo meridiem verſus ducenta ferè miliaria, huius murus altiſſimus atque huiuſmodi fere lapidibus conſtructus, quales in Coliſeo Romano videre licet: neque vſpiam in tota Africa aut Europa tales vidiſſe muros memini. Domus tamen, reliquaque ædificia viliſſima ſunt: latiſſimus per huius ciuitatis partem præterfluit fluuius: reperiuntur in foro aliisq; cumpluribus in locis columnę quædam marmoreæ, quibus epigrammata atque ſententiæ quædam Latinis ſunt characterib. inſculptæ: ſunt & aliæ quædam marmoreæ columnæ quadratæ tecto quodam coopertæ. Huius planicies etſi aridiuſcula, frugibus tamen eſt copioſiſſima. Eſt in loco quodam in quinto ab hinc miliario ſito, tanta iuglandiũ copia, vt ſyluam denſiſſimam eſſe dicas. Eſt huic oppido mons quidam vicinus, antris profundiſſimis refertus, in quibus gigantes aliquãdo inhabitaſſe putantur: verùm multis argumentis conuincitur à Romanis iis temporib. inciſa fuiſſe, cùm illi vrbem ædificarẽt: deſumpta enim ſaxa ex iiſdem rupibus, vnde compoſiti ſunt muri, quis non certiſſimũ videret? Incolæ auaritiæ, inhumanitati, moribusque agreſtibus ſunt addictiſſimi, perpetuum gerunt cum Tuneti Rege, nec non & cum vrbis rectoribus bellum: quare cùm quodam die Rex illac in Numidiam iter faceret, legatos in vrbem

misit, vt quis esset ciuium erga principē animus sciscitarentur: his responsum est, Viuant huius ciuitatis muri. quare Rex indignatus, mox expugnata vrbe capite nonnullos truncauit, adeoq́ue multis affecit incōmodis, vt ab eo tempore incolis nuda remanserit: hæc autē anno Hegiræ acta sunt noningentesimo decimoquinto, hoc est, à Christo nato millesimo quingentesimo sexto.

¶ *Vrbs.*

LOci nomē satis indicat à Romanis exstructum fuisse oppidū, in amœnissima totius Africæ planiciæ positum, quæ assidua fontium irrigatione tam est frugibus omnibus copiosissima, vt inde satis frumenti Tunetū (quod centum & nonaginta Meridiem versus distat miliaribus) atque ad alias circumiacentes regiones deuehatur. Reperias in eo oppido infinita propemodum monumenta Romanorū, vt sunt statuæ marmoreæ, Latinis literis sententiæ muris vbique insculptæ: muri summa elegantia summoq́ue artificio sumptuosissimi. Fuit autem Aforum auxilio à Gothis occupatum, cùm in eo adhuc esset quicqd Romani sumptuosissimi aut diuitiarum in Africa habebant. Post hæc per aliquot annos incultum remāsit, deinde nouos recepit incolas, sic tamē vt pagus potius quàm oppidum haberi posset. Huic vicinus quidam præterfluit fluuius, cuius aqua limpidissima molas aliquot agit, sumitq́ue suum ferè initium à colliculo quodam in dimidio miliari ab vrbe posito. Incolæ omnes aut telam texunt, aut agros colunt, maximisq; indies à Tuneti Rege afficiuntur

tur incommodis. Verùm ſi tam illi quàm mihi nota eſſet huius regionis ſumma fertilitas, loci amœnitas, aërisque ſalubritas, non dubito quin ſtatim relicto Tuneto ad hanc migraret regionem. Optimè Arabes illam nouerunt, qui maximam quotannis frumenti copiam hinc in ſua conuehunt deſerta.

¶ *Beggia.*

BEggia oppidum in monte quodam à Romanis conditum diſtat à mari Mediterraneo viginti ferè paſſuum milibus, à Tuneto autem Occidentem verſus plus minus octuaginta, ea via quæ Conſtantina Tunetum ducit. Verùm quandoquidem vox ea non ſit Arabica, ſatis veriſimile eſt primum nomen variis ab eo tempore mutationibus corruptum fuiſſe. Seruauit in hunc vſq; diem primos muros, oppidum munitiſſimum, atque de omnibus optimè prouiſum. Frequentiſſima hic eſt textorum atque agricolarũ turba, ager illis ampliſſimus omnisq; generis frugibus adeò fecundus, vt non illius regiones coloni ſufficere poſſent, niſi vicinos Arabes ad id operis ſibi adiungerent comites: remanet tamen ſatis ampla agrorum pars inculta: ita vt plurimum quotannis frumenti Tunetũ mittant: maximis indies Regis Tuneti vexantur exactionibus, quę res facit vt paulatim indies illorum reſpub. minuatur.

¶ *Haim Samit.*

FVit hoc oppidum noſtro æuo à Tuneti Rege conditum: diſtat à Beggia triginta ferè miliaria: eam autem ob cauſam exſtru-

ſtructum fuiſſe dicunt,ne quod adhuc agrorum incultum remanſerat,vacuum foret. Deinde ab Arabibus,iubente interim Tuneti Rege,deletum fuit: nunc tantum turris aliáque quædam repe-riuntur ædificia, quorũ nonnulla tectum adhuc habent,reliqua verò non.

¶ *Caſba.*

A Romanis in ampliſſima quadam planicie,quæ in circuitu duodecim continet miliaria, exſtructa fuit, diſtat à Tuneto in vigeſimoquarto miliario.Murus illi adhuc eſt munitiſſimus, cæterum oppidum ab Arabibus deletum,ager vbiq; incultus negligitur,idq; Tuneti Regis atq; illius regionis incolarũ incuria.

¶ *Choros caſtellum.*

AB Afris non multis ab hinc annis ad flumen Magridan conditum, à Tuneto octo ferè diſtat miliaria : agris feraciſſimis eſt cinctũ. Eſtque huic ſylua quędam vicina oliuis refertiſſima:tandem ab Arabibus quibuſdam deſtructũ fuit,qui Beni Heli appellati ſunt: hi perpetuum cum Tuneti Rege gerunt bellum,neque aliunde ſibi victum q̃ furtis atq; direptionib.quærunt.

¶ *Biſerta.*

BIſerta ciuitas antiquiſſima ad mare Mediterraneum in trigeſimo quinto à Tuneto ſita miliario,conditores habuit Afros,exiguæ eſt magnitudinis : incolæ miſerrimi ſunt. Eſt huic quidã fluuiolus vicinus, qui principio arctiſſimus deinde paulatim fluendo mirum in modum augetur.Vtrinque magna habitat piſcatorum atq; agricolarum frequentia.In Occiden-

tali

tali autem fluminis parte ſpatioſiſſima quædam planicies, Mater vocant, frugibus ſerendis feraciſſima, verùm Tuneti Regis atque Arabum moleſtiis plus ſatis vexata. Maxima in hoc flumine capitur piſcium copia: poſt menſem Octobrem genus quoddam piſcis capitur quod apud Afros Giarapha appellatur, eundē piſcem eſſe crediderim, qui Romanis Laccia appellatur: tum.n. pluuialis aquæ acceſſiōe, huius fluminis aqua dulcis efficitur, qualem maximè huiuſmodi piſces amare dicūt. Altiſſ. eſt flumē, capiunturq; in eo piſces ad finē vſq; menſis Maij: ſed ab eo tempore piſces minuuntur multoq; aridiores efficiuntur, quēadmodū qui in flumine Feſſæ vicino inueniuntur.

¶ *Cartago oppidum maximum.*

NOtiſſimū hoc atque antiquiſſimū oppidum à quodam populo exſtructum fuit, qui ex Syria huc venerant. Alij verò à Regina quadam conditum malunt. Ibnu Rachich hiſtoriographus à quodam populo exſtructum putat, qui Barca huc venerat, ab Ægypti Rege regno expulſus: Quare nihil eſt in præſentia quod de huius conditorib. affirmem: nam præterquam quòd variè Afri atq; Hiſtoriographi inter ſe diſſentiunt, nemo eſt illorum qui inde aliquid ſcriptū reliquerit, niſi poſt Romani imperij decrementum: quo tempore quotquot Romanorum in Africa reperti ſunt, à Gothis regno fuerunt eiecti. Poſtremò autem Tripoli Barbariæ atq; Capis à Mahumetanis occupatis, duarum illarum vrbium incolæ Cartaginem venerunt, quò ſe nobiles Romanorum atque Gotho-

rum

rum receperant, qui Mahumetanis resistere conati sunt: verùm post multa prælia, Romani Bonam profecti, Gothi verò Cartaginem Mahumetanis spoliandam atque delendam reliquerunt; quæ postea per aliquot annos inculta remansit; donec Pôtifex quidam Elmahdi nouas colonias introduxisset: vigesima tamen vix sui parte habitatores habuit. Visuntur in hunc diem aliquot tantùm muri reliquiæ idque vsque ad quandam cisternam latissimam atq; altissimam. remansit quoq; quidam aquæductus, qui aquam è monte quodam triginta inde distante miliaribus in vrbem ducebat, illi propemodũ aquæductui similis qui & nunc Romæ visitur. Reperies quoque non procul à Cartagine antiquissima quædã ædificia, quorum descriptio memorię prorsus excidit. Habet autem Cartago tam in Occidente q̃ Meridie hortos omni fructuum genere copiosissimos, adeò vt inde ad Tuneti Regnum satis fructuum reportetur. Quæ huic loco vicina est planicies feracissima est, verùm non admodum spatiosa. Habet enim in Septentrione montẽ, mare, atque iam dictum flumen: in Oriente atque Meridie Bensart planiciei adiungitur, nunc autem ciuitas ad extremum miseriarum atq; calamitatum est redacta; viginti tantũ aut vigintiquinq; in ea reperiuntur mercatorum officinæ, domus autem vilissimæ numerum vix attingunt quingentesimum. Nostris temporibus ornatissimum hic fuit exstructum templum, necnon & collegium amplissimum, quanquam nemo adhuc est qui in eo literis det operã. Ciues omnes etsi mi-

ſerrimi ſint, multa tamen ſuperbia inflantur. Videnturque magnam præ ſe ferre religionem. Horum maxima pars aut hortos aut agros colit, verum Regiis exactionibus miſerrimè quotidie vexantur.

Maximæ Tuneti ciuitatis exactißima deſcriptio.

TVnetum ab Arabibus Tunus appellatur, quanquã illi corruptum eſſe vocabulum putent, eò quòd nihil ea vox apud illos ſignificet: apud antiquos Tharſis eſt appellata, qualis ea quæ in Aſia eſt. Principiò anguſtiſſimum fuit oppidulum ab Afris ad lacum quendam exſtructum, quod à mari Mediterraneo circiter duodecim diſtabat miliaria. Deleta verò Cartagine, cœpit Tunetum cùm ędificiis tum & incolis mirum in modum augeri. Nam qui tum temporis Cartaginem incolebant, nullo modo illic remanere voluerũt, timebant enim ne quid auxilij ex Europa mitteretur: quare Tunetum profecti ſunt, quã vrbem ædificiis maximè tum locupletarunt. Venit poſtea quidam Hucba Vtmenus Pontifex quartus, hic perſuaſit nullum exercitum debere in maritimis ciuitatibus morari, quare aliam quandam ciuitatem ædificauit, Cairaoan appellauerunt, diſtabat autem à mari Mediterraneo triginta, à Tuneto centũ ferè miliaria: huc ſe exercitus relicto Tuneto contulit, atque eius loco alius quidam populus Tunetum eſt introductus. Poſt hæc annis circiter centum & quinquaginta Cairaoan oppidum ab Arabibus occupatũ fuit, huius princeps inde expulſus

Bugię regno imperauit: Tuneti autẽ affines quosdam habuit, penes quos totius ciuitatis erat imperium. Decem deinde annis Bugia à Iosepho Tessini filio occupata fuit, qui postquam huius principis humanitatem intellexit, regno illum expellere noluit: sed quandiu penes suos posteros imperium remaneret, Bugiæ regnũ ab omni iniuria liberum esse voluit. Deinde postquã Abdul Mumen Marocci Rex Mahdiam Christianis ademisset, Tuneto iter faciens id sibi imperium vsurpauit. Tranquillissimè igitur Tunetum Marocci Regis imperio paruit, tantisper dum penes Abdul, eius filium Iosephum, ac deinceps eorum successores Iacobum & Mansorem stetit imperium. Post mortẽ verò Mansoris eius filius Mahumetes Emasir cõtra Hispaniæ Regem bellum mouere cœpit, vnde superatus Maroccum fugit, vixitq; deinde non multis annis. Fratri mortuo successit Iosephus, qui à quibusdam Regis Telensini militibus interfectus fuit. Statim post Mahumetis excidium, Arabes Tuneti territorium rursus inhabitare, vrbemque crebris obsidionibus vexare cœperunt: quare Tuneti princeps Marocci Regi per Legatos nunciauit, nisi statim auxiliares mitteret copias, ipse Tunetum Arabibus relinquere cogeretur: quare Rex ducẽ quendam (Habduluaidi nominabãt, è Sicilia natum) cum viginti nauium classe Tunetum misit, quam iam ab Arabibus occupatã inuenit: verùm tanta huic fuit eloquentia, vt omnia suo consilio in pristinum statum restituerit, atque prouẽtus annuos receperit. Patri sucessit Abu Zacharias, qui patrẽ

eru

eruditione ingenijque dexteritate ſuperauit. Arcem quandam in Tuneti partem Occidentalem loco eminentiori condidit, quam maximis ædificiis temploq; ſumptuoſiſſimo ornauit. Deinde ad Tripolitanum Regnum profectus atque per regiones Meridiones rediens, annuos omnes illarum regionum prouẽtus ſibi recepit: adeò vt ab obitu maximam reliquerit pecuniarũ copiam. Huic ſucceſſit filius, qui cùm multa eſſet ſuperbia tumidus, Marocci regi parêre noluit, eò quòd iam id regnum decreſcere cœperat: tum quoque ſibi Marinorũ genus, regnum Feſſæ, Beni Zeyeni Telenſini atque Granatę occupauerant. Deinde variis inter regiones illas ortis diſſidiis, Tuneti imperium maximè augeri cœpit. Rex cum exercitu Telenſinum profectus, tributum ſibi numerari voluit. Quare Marinorũ Rex, qui per id tempus Maroccum obſidione vexabat, Tuneti Regis amicitiam per legatos petiuit, quam & impetrauit, ampliſſimis interim miſſis munerib. Rediit igitur Rex Tunetum victor, vbi maximo cum triumpho exceptus totius Africę Regem appellauerunt, quandoquidem nõ erat eo tempore in tota Africa princeps qui cum eo erat conferendus. Regiam igitur inſtituere cœpit, duces, conſules, aliasq; omnes dignitates elegit, quæ ad Regiam pertinere videbãtur: iiſdemq; prorſus vſus eſt ritibus, quæ in Marocci Regis aula obſeruari conſueuerant. Ab hoc igitur principe ad noſtra vſque tempora adeò Tuneti accreuit Reſpub. vt totius Africæ opulentiſſima ſit appellata. Huius filius quum poſt obitum patris ad Regnum perueniſ-

uenisset, amplissimis ædificiis suburbium locu-
pletauit. Vicum quendam ad portã Beb Suuaica
ædificauit, qui trecẽtas ferè numerabat familias:
Alterũ ad portam Beb el Manera exstruxit, qui
plus minus mille familiarũ fuit capax. Frequen
tissima in vtroq; est artificum multitudo, in po-
steriori omnes Tuneti Christiani habitant, qui
in Regis custodiam electi sunt: adiunctus est ab
eo tempore & tectius quidam vicus ad Mariti-
mam portam Beb el Bahar dictam, quę à sinu in
dimidio tantum abest miliario. Huc se Genuen-
ses, Veneti, reliquique oẽs mercatores Christiani
cõferunt, habentque sua extra Maurorum tu-
multum hospitia secretiora: est autem hic vicus
tantę amplitudinis, vt tam Christianorũ quàm
Maurorum familias trecentas numeret, domus
autem humiles sunt atq; aliquantulum arctio-
res. Huius ciuitatis domus, cum iis quæ in sub-
urbiis sunt additæ, numerũ attingunt decies ferè
millesimum. Ornatissimum hoc oppidum atq;
incolis frequentissimum, singulis habet artibus
suum assignatũ locum. Infinitus propemodum
hic est telæ textorum numerus, tela autem sub-
tilissima per totã Africam distrahitur, maximoq;
venditur. Est huius oppidi fœminis mirus qui-
dam nendi modus: eminentiori enim quodam
loco sedentes, aut in superiori domus parte, fu-
sum aut per fenestrã, aut per foramen quoddam
tabulati, in subiectam demittunt contignationẽ,
adeò vt fusi pondus filum maximè æquale atq;
politum reddat. Habent autem telæ mercatores
complures hic officinas, atque pro ditissimis to-

tius Tuneti habentur ciuibus: non hic aromatariorum, non ſartorum, omniumq́ue deniq; exercitiorum maximã deſiderabis copiam: innumeri hic laniones in macello frequentiſſimo, qui ouillas carnes vtplurimum venales habent, idq́ue Veris atque æſtatis præſertim tempore: reperitur & hic omnis generis infinitus propemodum artificum numerus, quorum enumeratio non tam prolixa quàm tædioſa eſſet. Ingenium omnibus eſt liberale: veſtitus mercatoribus, ſacerdotibus ac doctoribus, ſatis eſt decorus. Dulipanum in capite gerũt, quod prolixo admodum linteo tegitur: dulipanum quoq; aulici omnes atque milites gerunt, verùm non eodem modo linteo tectum. Diuitum non admodum copioſus eſt numerus, idq́; fortaſſe propter frumenti omniumq́; adeo frugum ſummam caritatem: non enim illis licet agrum vel minimo interuallo ab vrbe ſitum colere, propter crebras Arabum incurſiones. Frumentum illis ex aliis aduehitur regionibus atq; ciuitatibus, quales ſunt Vrbs, Beggia, & Bona. Huius oppidi ciues nonnulli agros in ſuburbio muris cinctos habent, vbi nonnihil hordei atque frumenti ſerunt, ſolum tamen adeò eſt aridum, vt frequentiſſima egeat irrigatione: quare & ſingulis ſuus eſt puteus, vnde aquam rota quadam, quam mulus aut camelus agit exhauriunt, atque ductibus quibuſdam ad id paratis totam irrigãt agri ſuperficiẽ: nunc mihi quęſo ſupputa, quantum frumenti ex tantillo campo muris incluſo ſummoq́; artificio irrigato colligi poſſit: panem pinſunt optimũ, furfure tamen ſeruato vnà cum

fru

fruměto, maſſam piſtillis quibuſdam pinſitant, quibus in contundendo lino Ægyptij vti ſolent. Mercatores & reliqui ferè ciues pulte quadam vilisſima ex hordei farina in maſſam propemodū reducta veſcuntur, huic aut oleum, aut malorum citreorum ius infundunt, pultem vulgò Beſis appellitant. Eſt hic locus quidam, vbi nihil aliud quàm hordeum huic pulti paratum venale reperias: veſcuntur & alio quodam non admodum honeſtiori cibo: farinę maſſam aqua optimè coctam alio quodam vaſe piſtillo quodam agunt atq; oleo aut carnium iure madidam vorant potius quàm edunt: cibum hunc Beſin vocant: veſcuntur quidem ditiores cibis aliquantulo delicatioribus. Nulla illis eſt mola (niſi fortaſſe ad riuum quendam non procul ab vrbe ſitū) quæ non aut mulo, aut aſino agatur: nullus hic fons, nullum flumé, nullúsue putens eſt: aquā omnes pluuialem è ciſternis quibuſdā petunt, niſi quòd in ſuburbio putens eſt, vnde aquā ſalſam exhauriunt, atq; baiulis quibuſdam in vrbem venalem conuehunt, ſalubriorem enim potuiq; commodioré putant quàm pluuialem. Eſt quidem puteus qui aliquantulo tolerabiliorē præbet aquā, verùm ea principi eiuſque aulicis ſeruatur. Eſt in hoc oppido ampliſſimū quoddam templum, ſacerdotum numero atque annuis prouentibus opulentiſſimum. Reperiuntur & alia vbiq; templa, ſed quæ non adeò amplam habent prouentuum copiam: non hic collegia deſunt, neq; ad illorum ritum extructa monaſteria, quę omnia communi ciuium fouentur eleemoſyna. Repe-

riuntur in hac vrbe nonnulli, quos insanire planè dixeris, hi lapides semper circumferũt, nudis pedibus apertóque capite incedunt, atque à populo ceu eximię sanctitatis viri venerantur. Adde quod Tuneti Rex cuidam ex his monasteriũ exstruxit, eíque cum omnibus affinibus amplissimam legauit prouentuũ copiam, Sidi el Dahi vocabant. Domus omnes sic satis ornatæ, lapidibus elegantissimis multóque museaco elegantissimæ. Miro quodam artificio gypsum incidunt, coloribusque elegantissimis depingunt: est enim hic lignorum maxima inopia, in quibus egregij quiddam insculpi posset. Cubiculorum solum lapidibus quibusdam pellucidis atque elegantissimis sternitur: suntq; omnes ferè domus vnius dumtaxat contignationis: his autem singulis ferè duæ sunt portæ, quarum prior plateam respicit, posterior in culmam reliquamq; domus partem ducit. Solent autem atrium inter vtramque portam elegantissimum exornare, vbi cum amicis confabulari possint. Balnea hic multò commodiora quàm Fessę reperias, quanquã non tam ampla atq; sumptuosa. In suburbiis frequentissimi atque amœnissimi sunt horti, qui fructum, etsi non magna copia, præstantissimum tamen producunt; satis bona hic malorum citreorum, rosarum, omnisque generis florum prouenit copia, eo pręsertim loco qui Bardo illis appellatur, vbi regium visitur palacium hortis vndique amœnissimis cinctum. Habet quoq; hæc ciuitas ab omni parte in quarto aut quinto miliario cãpos oliuis copiosissimos, vnde tantum olei con-

ficiunt, vt nõ ciuitati solùm satis sit, verùm & ad Ægyptum quoque bonam inde mittant quantitatem: ligna autem ex oliuis decisa igni committere solent, indeq; carbones conficere: neq; puto vspiam maiorem esse lignorum inopiam. Non-nullarum fœminarum inopia frequentissimè in causa est quò minus integram seruent castitatẽ: ornatè quidem vestiuntur, domumq́ue egressę ad Fessanarũ morem faciem tegunt: pannus enim latus frontem tegit, cui & alter quidam subiungitur, quem Setfari appellant: caput autem tam multis obuoluunt panniculis, vt ea parte gigantem referant. Omnẽ ferè substantiam omnemq; adeò curam perfumis atque huiusmodi deliciis insumũt. Est apud hos cibus quidam sumptuosissimus, qui illis vulgo Lhasis vocatur, cuius qui vnciam vnam sumpserit, perinde atque si ebrius esset ridere, iocari atque ineptire incipit: maximeq́ue ad libidinem prouocatur.

¶ *De Tuneti Regis aula, deq; variis in ea ritibus atque ceremoniis.*

TVneti Regi hęreditario iure regnum adepto, nobiles omnes, doctores, sacerdotes, atque iudices iuramento se astringunt. Patri mortuo statim in regnum succedit filius: mox qui summam habet inter aulicos dignitatem (Munafid dicunt, eò quòd Regis vicem suppleat) se continuò nouo Regi offert, omniumq; earum rerum rationem exhibet, quæ ab eo dum adhuc pater viueret, gesta sunt: deinde iubente Rege nobiles pro sua quisque autoritate dignitates atq; officia à Munafid accipiunt. Est & alius qui-

quidam, quem Meſnare vocant, hoc eſt, militum præfectus primarius: ille militum numerum augendi, diminuendi, ſtipendia numerandi, exercitum mouendi, atq; quocunque velit ducendi poteſtatem habet. Caſtellanus tertiam habet dignitatem, hic cum ſuis militibus tantùm caſtri Regiſq́ue cuſtodiæ curam gerit: hic quoq; in captiuos animaduertere ſolet qui in caſtrum adducti ſunt, non aliter ac ſi Rex ipſe eſſet. Quartũ locum obtinet vrbis præfectus, huius eſt Remp. adminiſtrare, atque in malos animaduertere. Quintum ordinẽ occupat qui Regi eſt à ſecretis, huic ſcribendi atque reſpondendi Regis nomine poteſtas data eſt: huic etiã literas omnes, iis tantùm exceptis qui ad Caſtellanum atq; vrbis præfectum miſſæ ſunt, aperire & legere licet. Sextus in ordine eſt, qui auditorio Regio præficitur: hic muros tapetis ornare, omnib⁹q; ſuum aſſignare locum ſolet, per Legatum quendam Senatũ conuocat, eſtq; illi maxima cum Rege familiaritas, quo cum quoties lubitum eſt confabulari licet. Septimus in honore eſt, qui Regi eſt à theſauris: hic redditus omnes, tributa, annuoſq; cenſus recipit, atq; Munafido, Regis tamen ſubſcriptione, enumerat. Octauus earum mercium tributum recipit quæ terreſtri itinere huc aduehuntur, nec non & exterorum mercatorũ tributum, qui pro centum aureis, duos cum vnius dimidio perſoluere coguntur: huic aliquot ſunt exploratores, qui quoties aliquem mercatorẽ aduenîſſe ſciunt, continuò ad herum adducunt, quo abſente captiuum tantiſper detinent, donec præſente præ-

fecto

fecto omnium illorum tributum numerauerit quæ secũ adduxit, ac sic tandem multis astrictus iuramentis dimittitur. Nonus autẽ earum tantùm mercium tributa recipit, quæ per mare huc aduehuntur, continetq; se in domo quadam ad maris sinum exstructa. Decimum locum habet Architriclinus, qui panes, carnes, aliaq; suppeditare solet, quæ ad victum necessaria sunt, fœminas omnes regiasq; vxores, necnon & eunuchos vestit, atq; mancipia ex Nigritarũ solo aduecta, quæ Regi ministrãt. Hic quoque Regis filiorum eorumq; nutricum curam gerit, officia quoque inter Christianorum mancipia disponit. Habes hic pręcipua huius Regiæ officia, reliqua quoniã lectorem tædio afficerent, consultò omisimus. Habet Tuneti Rex mille & quingentos milites expeditissimos, quorum pars maxima à Christi lege desciuerunt: his satis amplum numeratur stipendium. habent autem & suum ducem, qui numerum eum augendi ac diminuendi potestatem habet. Sunt & alij numero centum & quinquaginta milites Mauri, penes hos castra mouẽdi atque remouendi potestas est. Habet præterea & balistarios aliquot, qui quocunque equitantem Regem semper comitantur: Regi tamẽ omnium proxima illorum Christianorũ est custodia, quos in suburbio habitare antea diximus. Regem custodia quædam peditum præcedit, hi oẽs Turcæ balistarij atq; ferentarij. Regem immediatè præcedunt præcursores, vulgò à pedibus appellati: præfectus à latere altero equo insidet qui Regis iaculum, ab altero verò qui eiusdem fert scutũ,

 à ter-

à tergo ſequitur qui Regiam vehit baliſtam. Sunt & alij quidam qui Regem comitantur, quorum enumeratioņẽ ne prolixi eſſemus, hoc loco annectere non libuit. Habes hic ritus præcipuos priſcorum Tuneti Regum, maximè ab iis differentes, quibus vtitur qui nũc Regem agit. Multa hoc loco occurrunt, quæ de huius Regis viciis recenſere poſſem, à quo ampliſſima me recepiſſe beneficia fateor, verùm id huius iam non eſt inſtituti: hoc ſaltim affirmare poſſim, eum in exigendis à ſubditis maximis pecuniis, mirum eſſe artificem. Ipſe verò inter mulieres, cantores, hiſtriones, aliasq; id genus delicias, nũc in palacio, nunc in hortis ſeſe continet. Quoties autẽ Muſicum aliquem ad ſe accerſi iubet, is non niſi obductis oculis ad falconum morem introducitur. Tuneti aureum vigintiquatuor carata, vt vocant monetarij, continet, hoc eſt, aureum vnum Europæ cũ vnius aurei parte tertia: cudit & argenteam quandam monetam figura quadratã, quæ ſex caratis pendet, huius .xxx. aut .xxxij. aureo æquiualent, Naſari appellant: Itali Tuneti aureum Doble vocant. Hęc autem de Tuneti Rege, de eiusq; ritibus annotaſſe ſufficiat.

¶ *Neapolis.*

ANtiquiſſimũ oppidulum à Romanis ad mare Mediterraneum exſtructum, diſtat Orientẽ verſus à Tuneto in duodecimo ferè miliario, in quo Mauri quidam Nabel appellati inhabitant. Incolis quondam fuit copioſiſſ. nunc autem ruſtici quidam inhabitant, qui agrũ lino tantùm accommodum colunt.

¶ *Cam*

¶ *Cammer.*

EIusdem ferè antiquitatis oppidum Cartagini vicinum, à Tuneto autem in octauo miliario positum Septentrionem versus. Incolarum numero frequẽtissimum est, olitores sunt omnes, qui olera fructusq; Tunetum venalia conferũt. Hic maxima saccareorum calamorũ prouenit copia, quæ & Tunetum deuehi solet: verùm quandoquidem saccarum exstrahendi artem non nouerunt, in secundis tantùm mensis succum sugendo eliciunt.

¶ *Marsa.*

ANtiquissimum quoque est oppidulum ad mare Mediterraneum eodem loco positum, vbi Cartaginensium portus fuit, per aliquot annos desertum remansit, nunc autem quibusdam piscatoribus agrorumq; cultoribus tantùm incolitur: solent hic telam quoque candicare. Reperias non procul hinc castra aliquot, in quibus se Tuneti Rex æstate continere solet.

¶ *Ariana.*

ARiana oppidulum vetustum à Gothis in octauo ferè miliario à Tuneto Septentrionem versus conditum. Hortis amœnissimis maximeq; fructiferis cingitur, murum habet munitissimum, agricolarũ maximam frequentiam. Reperiuntut præterea & alia quædam non procul à Cartagine oppidula, quorum nonnulla incolas habent, reliqua habitatoribus sunt destituta, nomina prorsus memoriæ exciderunt.

¶ *Hammamet.*

Ham

HAmmamet oppidum ante paucos annos à Mahumetanis exſtructum, muris cingitur munitiſſimis, diſtat à Tuneto quinquaginta ferè paſſuũ milibus. Huius incolæ miſerrimi, crebriſq; exactionib. infeliciſſimi, piſcatores ferè omnes aut carbonatij.

¶ *Eraclia.*

OPpidulum vetuſtiſſimũ à Romanis in monte quodam exſtructum, ab Arabibus poſtea deletum fuit.

¶ *Suſa oppidum.*

MAximum quoque atq; vetuſtiſſimum eſt oppidum, à Romanis ad mare Mediterraneum conditũ, à Tuneto in centeſimo ferè diſtat miliario. Campos habet oliuis atque ficubus copioſiſſimos: ager illis hordeo eſt fœcundiſſimus, ſi modò coli poſſet, verùm Arabum frequẽtes incurſiones in cauſa ſunt quò minus exerceantur. Incolæ liberaliſſimi, humaniſſimi, atq; erga exteros fautores candidiſſimi, maxima illorum pars nauigio ad regiones Orientales atque Turciam proficiſcuntur: nonnulli etiam oppida Siciliæ atque Italiæ viciniora inuiſunt. Reliqua ciuium pars aut telæ ſunt textores, aut armentarij, aut torno vaſa cõficiunt lignea, quibus totam Tuneti implent regionem. Cùm ſibi Mahumetani eam deuiciſſent prouinciã, in hac ciuitate ſe continebat, qui Regis vicem gerebat, cuius & in hunc vſque diem viſitur palacium. Elegantiſſimum oppidum munitiſſimis muris cinctum in planicie quadam amœniſſima ſitum eſt. Incolas olim habuit infinitos, ædificiorum ele-

elegantia celeberrimũ, quorum hodie nonnulla cũ templo quodam amplissimo visuntur. Nunc autem vix inhabitatores vllos habet: quinque tantùm aut sex in eo sunt officinæ, idq; propter frequẽtissimas Regis exactiones. Ego in hoc oppido propter temporis sæuitiam quatriduum latitare coactus sum.

¶ *Monaster.*

MOnaster antiqua ciuitas à Romanis ad Mediterraneum exstructa, distat à Susa duodecim ferè passuum milia: fortissimis atque elegantissimis est cincta muris, domos habet elegantissimas, incolas verò miserrimos ac mendiciss. calceos gerunt iuncis marinis compositos: bona illorũ pars telæ textores, aut piscatores: pane vescuntur hordeaceo, alioq; quodam oleo cocto, quẽ Bezzin aliàs appellauimus, quo etiam pane vicinæ omnes vescuntur ciuitates: nihil enim hic aliud quàm hordeum prouenit. Huius ager chrisomelis, ficubus, pyris, malis aureis, atque oliuis est copiosiss. nisi quòd crebris infestetur hostium incursionibus.

¶ *Tobulla.*

TObulla oppidum à Romanis ad mare Mediterraneum cõditum, distat à Monaster Orientem versus circiter duodecim miliaribus: per aliquot annos incolis copiosissimũ & ficubus ditissimum remansit: postea verò Arabum iniuria effectum, vt rariores hic reperiantur domus, in quibus religiosi quidam viri inhabitant: hi amplissimum quoddam illac iter facientibus fouent xenodochium, Arabes quoque hu-

humaniſſimè excipiunt.

¶ *El Mahdia oppidum.*

NOſtris ferè temporibus à Mahdi primo Cairaoan pontifice conditum, ad mare Mediterraneum exſtructum, muris, turribus atque portis munitiſſimis ornatum, portum habet frequentiſſimum. Mahdi cùm primum hanc ingreſſus fuiſſet regionem, incognito habitu ſe à Mahumete originem duxiſſe finxit, quare adeo populi ſibi conciliauit beneuolentiã, vt illorum auxilio Cairaoan princeps effectus, el Mahdi Califa fuit appellatus: poſtea cùm Occidentem verſus per quadraginta miliaria Numidiam ingreſſus eſſet, vt debita ſibi reciperet tributa, à Segelmeſſe principe captus, atque in carcere aſſeruatus fuit: mox tamẽ Segelmeſſenus miſericordia ductus in priſtinam illum reſtituit libertatem, atque mox ab eodem interfectus fuit. Deinde cùm in populum tyrannidẽ exercere cœpiſſet, atq; nonnullos ſe cõiuratores habere intellexiſſet, hoc oppidum conſtruere cœpit, ad quod quoties opus eſſet, tutò ſe recipere poſſet. Tandẽ quidam Beiezid cõcionator, quem aſininũ equitẽ appellabant, eò quòd aſino perpetuò inſidens quadraginta milium exercitum ſecum ducebat, Cairaoan venit: Mahdi verò ad nouum à ſe conditum oppidũ fugit, vbi triginta nauium claſſe quę à principe Cordouę Mahumetano miſſę fuerunt, ita contra hoſtes dimicauit, vt Beiezid atq; eius filius in eo prælio ſint interfecti: poſt hæc Cairaoan rediens cum ciuibus pacẽ fecit, remanſitque imperium penes huius ſucceſſores in an-

nos

nos permultos. Ab hinc verò annis centū & triginta à Christianis receptū fuit oppidum, deinde rursum à quodam Marocci pontifice Abdul Mumeno recuperatum fuit, nunc autem Tuneti Regis imperio paret, à quo grauissimis indies vexatur exactionibus. Incolæ ad regiones transmarinas negociantur: maximas alunt cum Arabibus inimicitias, adeo vt vix agrū illis exercere liceat: non multis ab hinc annis Petrus Nauariensis nouem tantùm nauium classe oppidum aggredi conatus est, verùm ingenti suorum iactura re infecta redire coactus fuit, idq; anno à Christo nato millesimo quingentesimo decimonono.

¶ *Affacus ciuitas.*

AB Afris ad mare Mediterraneum iis temporibus exstructa fuit, quibus cum Romanis gerebāt bellum. Muris altissimis atque munitissimis cingitur, incolis olim fuit ditissima, nunc autem trecentas tantùm aut quadringentas numerat familias, officinas numero perpaucas: tam Arabum quàm Tuneti Regis vexatur molestiis: omnes hic aut textores, nautæ, aut piscatores sunt. Maxima hic eorum piscium colligitur copia, qui Spares illis appellari consueuit, quæ vox neq; Arabibus neq; Barbaris, multo minus latinis quicq̄ sonat. Vescuntur & hi pane hordeaceo atq; Besin: vestitus his est vilissimus, nōnulli apud Ægyptios ac Turcas negociantur.

Cairaoan olim oppidum amplißimum.

CAiraoan siue alio nomine Caroen nobilissimum oppidum conditorem habuit Hucba, qui vniuersi exercitus dux ex A-

rabia

rabia deserta ab Hutmeno Pontifice tertio missus fuerat: à Mediterraneo mari.xxxvi. à Tuneto verò centum ferè abest miliaribus, neque aliam ob causam conditum fuisse dicunt, quàm vt in eo exercitus cũ omni præda Barbaris atq; Numidis adempta, securè se continere possent. Muris illud cinxit munitissimis, elegãtissimũq; in eo cõstruxit templum artificiosissimis columnis sumptuosissimũ. Hic post mortem Hutmeni Muchauiæ princeps est constitutus, rexitq; imperium ad tempora vsque Qualidi Califæ, Habdulmalic filij, qui tum Damascum inhabitabat: hic ducem quendã (Muse Noair vocabant) cum exercitu ingenti Cairaoan misit: qui postquam per aliquot dies cum exercitu nõ procul à Cairaoan consedisset, Occidentem versus pergendo multas cepit atque depopulatus est ciuitates, donec tandem ad Oceani littora peruenisset, ac postea Cairaoan redit. Deinde ducem quendã cum aliquot militibus in Mauritaniam misit, vbi & multas sibi quoque deuicit regiones atque ciuitates. Huius inuidia motus Muse tantisper exspectare iussit, donec ipse quoq; adueniret. Taric igitur nõ longè ab Andologia consedit, quò intra quatuor mẽses maximo exercitu Muse peruenit. deinde vterq; exèrcitus transmisso mari Granatã venit, atq; terrestri itinere ad Gothos ꝑfecti sunt. His se Theodoricus Gothorum princeps opposuit, atque cõmisso prælio miserè superatus fuit: deinde duo illi Duces fœlici rerũ omniũ euentu elati, in Castiliam vsque venerunt, Toletum occupauerunt, vbi inter cæteras opes, infinitas inue-

uenerunt Diuorum reliquias,atque inter eas eadem reperta est mensa, ad quam Christus cum Apostolis charissimis accubuit, hæc purissimo erat auro cooperta atque infinitis propemodum gemmis ornatissima,hanc Muse cum omni ferè Hispaniæ opibus secum reportauit.Interea autē literis Pontificis Qualid reuocatus,in Ægyptum nauigauit: atque postquam in Alexandriam venisset, per Hescian Pontificis fratrē ei rênunciatum est,Pontificem grauissimo laborare morbo: proinde non statim Damascum veniret,periculum enim erat, ne mortuo Pontifice sumptuosissima illa præda facilè huc atque illuc disperge retur.Hæc omnia Muse paruifaciens,Damascum venit,omniáq; à se recuperata Pontifici obtulit, qui quinto post mortuus est die. Deinde postquàm frater fratri in Pontificatum successisset, Muse dignitate adempta in eius locum quidam Iesul constitutus fuit,cuius filius,frater atq; succeßiuè omnes eius cognati oppidum rexerunt. Tandem ea familia expulsa fuit, eique successit Elagleb,hic non vt Pontifex oppido præfuit: ab eo enim tempore Pontifices Mahumetani relicto Damasco Bagadedam migrarūt,vti & quodā Chronicorum scriptum reperies libro. Huic vita defuncto successit filius, remansitque ei familiæ Regnum annis centū & septuaginta,donec tandem à quodā Mahdi Califa Regno fuit destituta. Eo igitur tempore quo Elagleb Regno potitus est, Cairaoan tā incolis quàm ædificiis aucta est, adeò vt vicinum quoddam conditum fuerit oppidum,cui Recheda nomen impositum est: hic se

ſe princeps cum nobilibus continere conſueuit. Huius tempore deuicta fuit Sicilia, Elagleb enim Ducem quendã Halcama eò miſit, qui in ea Inſula oppidulum quoddam ceu munimentũ condidit, atq; ſuo nomine Halcama appellauit, quod nomen in hunc vſq; diem apud Siculos remanſit. Deinde nouum hoc oppidum à quibuſdam obſidione cinctum eſt, qui Siculis in auxilium venerant. Poſt hæc miſſus etiam cõtra eos Aſed, atque ita reparatis Afrorum copiis, quod reliquũ fuit Siciliæ occupauerunt, cœpitque hoc modo miris modis Cairaoanorũ augeri imperium. Eſt autẽ Cairaoan in planicie quadam arenoſa atq; deſerta exſtructum oppidum, in qua neq; arbor vlla, neque vllum prouenit frugum genus. Frumentum illuc à Suſa, à Monaſter, atque etiam à Magdia deportatur, quæ omnes ciuitates circiter in quadrageſimo diſtant miliario. Abeſt ab hoc oppido mons quidam Gueſlet, in quo nõnulla adhuc viſuntur Romanorum ædificia: eſt autem mons ille fontibus atq; ſiliquis frequentiſſimus, fontes autẽ inde ad Cairaoan defluunt, vbi nulla alioquin eſſet aqua, niſi quę ciſternis quibuſdam ſeruatur. Extra huius vrbis mœnia pluuialis aqua in ciſternis ſolùm ante initium menſis Iunij reperiri poteſt. Æſtiuo tempore Arabes ad campos huic oppido vicinos confluere ſolent, qui maximam ſecum frumẽti atque aquæ caritatem adferunt, dactilorum autem & carnium ingentem copiam, idq; è Numidia, quæ regio centum ferè & ſeptuaginta iſthinc diſtat miliaria. Hic per aliquot annos maximè floruit Iuris prudẽtia, adeò

vt hic totius Africę celeberrimi fuerint Legũ professores. Deletum tandem nouos recepit incolas, sed nunquam potuit ad pristinum redire statũ. Nunc nihil hic præter coriarios quosdam reperias, qui coria ad Numidiæ ciuitates mittũt, atq; Europeis pannis commutant. Tuneti Regis maximis indies molestiis affecti, ad summam nunc inopiam sunt redacti.

¶ *Capes ciuitas.*

CApes amplissima ciuitas à Romanis ad mare Mediterraneum cõdita, altissimis, vetustissimisque muris, necnon & arce quadam est munitissima. Huic fluuius quidam aquæ calidæ atq; salsæ præterfluit. Crebris semper Arabum iniuriis adeò fuit vexata, vt incolæ relicta vrbe in campos quosdam se contulerunt, in quibus maxima prouenit dactilorum copia, qui arte quadam per totum seruantur annum. Effoditur & hic fructus quidam fabæ magnitudinis, qui sapore amigdalum refert: hunc per vniuersum Tuneti regnum notissimum Arabes Habhasis appellant. Incolæ nigri sunt, piscatores, atque agrorum cultores.

¶ *El Hamma oppidum.*

VEtustissimum hoc oppidum à Romanis conditum, distat à Capes quindecim ferè miliaria, muris elegantissimis atque munitissimis cingitur: reperias & hodie in marmoribus quibusdam insculpta quædam antiquitatis monumenta. Huius oppidi plateæ atq; ædificia sunt vilissima: incolæ miseri, furtisq; addictissimi. Ager illis aridus atque incultus: nihil

hic præter dactilos ſapore minimè gratos reperire poteris. In ſeſquimiliario Meridiem verſus ab hoc oppido originem habet fluuius quidam aquæ calidiſſimæ, qui per ciuitatis medium præterfluit, idque per ductus quoſdam ſiue canales latiſſimos, eiusque profunditatis, vt ingreſſis ad vmbilicũ pertingat: quanquam propter nimiam aquæ caliditatem rariores ſint qui ſe huic committere audeant. potabilem tamẽ ciues reddunt per integrùm ferè diem refrigeratã. Tandem hæc aqua non procul ab eo oppido lácum efficit, qui leproſorum appellari conſueuit: habet enim ſanandi huiuſmodi morbũ atq; vulnera ſolidandi miram naturam: quare frequentiſſimas hic leproſorum reperies caſulas, quorum permulti reſtituuntur ſanitati. Aqua autem eius eſt naturæ, vt ſulphur propemodum odore referat, adeò vt ſitim nullo modo ſedare poſſit, quod quidem ſæpenumero ipſe expertus ſum.

¶ *Machres caſtellum.*

MAchres caſtellum noſtris temporib. ab Afris eam ob cauſam ad fretum Cabes conditum, vt regionẽ illam ab hoſtium incurſionibus tutam ſeruaret. Diſtat à Lotophagitis Inſula quinquaginta ferè paſſuum millia. Incolę omnes aut textores, nauium fabricatores, aut etiam piſcatores ſunt, qui per totam eam Inſulam negociantur. Ad eundem modum Africè loquuntur, vt illi qui prædictam inhabitant Inſulam: & quoniam agros omnino nullos habẽt, textoribus tantùm exceptis, reliqui omnes ciues prædis atque direptionibus viuunt.

Lo-

Lotophagites Insula.

DIſtat à continenti non multis paſſuum milibus: perpetua eſt planicies, atq; arenoſa, in qua copioſiſſima prouenit dactilorum, vuarum, oliuarum, aliorumq; fructuum copia: cõtinet in ambitu circiter octo & decem miliaria. Rura aliquot habet, ſeparatim tamen poſita omnia, adeò vt rarius duo aut tria in eadem reperias vicinia: ager illis aridus, frageſus, atque diligentiſſima vix opera atque irrigatione vel paululum proferre poteſt hordei. Maxima hic ſemper eſt hordei atque carnium caritas. Reperias ad maris littus arcem quandam munitiſſimam, in qua totius Inſulæ princeps cũ ſuis ſe cõtinere ſolet. Non procul hinc vicus quidam abeſt, ad quem mercatores Chriſtiani, Mauri, atq; Turcæ hoſpitio excipiuntur, eſtq; in eodem hoc loco ſingulis quibuſq; ſeptimanis mercatus frequentiſſimus, nundinas eſſe dicas, ad quas totius Inſulæ mercatores multiq; Arabes à continente magnam pecudum atque lanæ copiam adferũt. Inſulæ autem inhabitatores, pannum qui apud illos conficitur, venalem habẽt, qui & Tunetum atque ad Alexandriam vnà cum magna vuarum paſſarum copia deferri ſolet. Vix quinquaginta iam præteriere Anni, à quo Inſula à Chriſtianis fuit oppugnata, atque ab iiſdem recepta: verùm ſtatim à Tuneti Rege recuperata. Deinde ſtatim poſt nouas huc introductas colonias, hæc arx de qua iam locuti ſumus, ædificari cœpit: quã ſemper Tunetani principes occupauerunt. Rege aũt Hutmeno vita defuncto, inſulares ad priſtinam

redierunt libertatem: mox pontem illum fregerunt, qui à cõtinente ad Insulam ducebat, timentes ne terrestri aliquo exercitu vexarentur. Deinde paucis post hæc diebus insulares interfectis omnibus alterius partis ducibus, in hunc vsque diem totius eius regni imperium penes se seruauerunt. Colligitur ex hac Insula singulis annis prouentus octuaginta illius regionis aureorum millia, idq́; propter maximã in ea mercatorum Alexandrinorum, Turcarum, atq; Tunetanorum frequẽtiam. Nunc autem quoniam crebris inter se vexantur dissidiis atque cõtentionibus, cœpit illorum Resp. multis partibus diminui. Nostro tempore Ferdinandus Hispaniarum Rex ingentem exercitum eò misit, cui Albensem præfecit Ducem: hic quoniam Insulæ naturam non satis nouerat, milites cùm adhuc procul ab Insula essent, naues exire voluit: Mauris autem tam strenue Insulam defendentibus, Hispani loco cedere coacti sunt; accessit & ad illorum infortunium, quòd tantum aquæ reperire non potuerũt, vnde ingentem quã sibi contraxerant sitim sedare potuissent: huc adde quòd cùm primùm Christiani huc aduenerãt, mare iam multò accreuerat, cùm autẽ ad naues redire voluerunt, propter nimium maris decremẽtum, naues ne in arena hærere cogerentur, aliquantò longius à littore sese receperant: remanserat autem arena per quatuor ferè miliaria aquis nuda, adeò vt maximis laboribus atque fatigationib. milites eò peruenire vix potuerunt. Insequentibus verò à tergo Mauris, tantum Christianorum fuit infortunium, vt illorũ

pars

pars maxima aut interfecta fuit, aut à Mauris capta, reliqui nauigio in Siciliam peruenerunt. Postea interiectis aliquot annis, Carolus Quintus instructissimam eò classem misit, cui Rhodiensem quédam ducem pręfecit, ordinis Sancti Ioannis Mescine: hic tanta in eo prælio vsus est prudentia, quòd Mauri promisso tributo quinq; millium illius regionis aureorum inducias impetrauerunt, quæ & in hunc vsq; diem durant.

¶ *Soara oppidum.*

SOara oppidulum ab Afris ad mare Mediterraneum conditum, distat à Lotophagiti insula quinquaginta ferè Orientem versus passuum milia. Huius murus vilissimus est, inhabitatores miserrimi, nihil aliud quàm calcem aut gypsum conficiunt, quæ ad Regnum Tripolitanum venalia conferuntur. Ager his infelicissimus est: incolæ perpetuis Christianorum incursionibus infestantur, ab eo præsertim tempore, quo ab eis expugnata fuit Tripolis.

¶ *Lepida.*

VEtustissima ciuitas à Romanis ædificata, muris altissimis munitissimisque cincta, bis à Mahumetanis occupata fuit, è cuius lapidibus postea exstructa fuit Tripolis.

¶ *Tripolis antiqua.*

TRipolis à Romanis exstructa, deinde à Gothis, postremò à Mahumetanis eo tempore fuit occupata, quo Homar Califa secundus imperauit. Hi postquam Tripolitanum ducem per sex menses obsedissent, tandem Cartaginem fugere coegerunt. Incolæ partim inter-

fecti, partim in Ægyptum atque Arabiam capti fuerunt abducti, teste Ibnu Rachich apud Afros historiographo celeberrimo.

¶ *Tripolis Barbariæ.*

POst excidium antiquæ Tripolis, condita est altera eodẽ nomine appellata: hęc muris altissimis atq; elegantissimis quanquã non admodum muuitis cingitur, in campo quodam arenoso sita est, in quo dactilorũ satis bona prouenit copia. Huius domus ad Tuneti domos collatę elegãtissimæ sunt, deinde & hic artes suis omnes sunt locis distinctæ. Magna hic reperitur telę textorum copia. Nullus hic puteus nullusq; omnino fons est: aquam omnes è cisternis quibusdam petunt. Magna hic semper frumenti caritas, omnes enim Tripolis agri perinde atq; Numidiæ arenosi sunt atq; aridi. Huius rei ratio est quòd qui pinguiores huius regionis essent agri, frequentissimis maris vndis teguntur. Huius regionis incolę maximam hodie agrorum partem in Septentrione à Mari occupatam dicunt, quod & facilè in regionib⁹ Monaster, Magdia, Assacos, Capes, atque in Lotophagiti insula cognosci potest, necnon in aliis quoque partibus Orientalibus, vbi ad miliare vnum aut alterũ mare ingressis vix aqua ad vmbilicum pertingit. Neque desunt qui eam ciuitatẽ magis in Septentrione positam fuisse opinentur, verùm crebris indies maris inundationibus, paulatim Meridiem versus ædificatam fuisse, cuius rei testimonium præbẽt integra adhuc quibusdam locis ædificiorum monumenta, quæ maris fluctibus fuerunt demersa.

Frequentissima hic exstructa fuerũt templa atq; collegia: xenodochiũ habuit quod pauperes atq; exteros recipiebat: parcissimè victitant. Besis tantùm hordeaceo vescuntur : in hac enim regione vel minimũ prouenit hordei, adeò vt ditissimus hic censeatur, qui vnum aut alterũ possidet frumenti modium, mercaturam tamẽ ferè exercent omnes: est enim ea ciuitas Numidiæ atque Tuneto vicina, neque inde Alexandriam vsq; vllum aliud reperitur oppidum: non etiam procul à Sicilia atq; Maltha abest : solentque quotannis ad eorum portum Venetorum naues confluere, maximamque eò aduehere mercium copiam. Semper Tuneti Regis imperio paruerunt. Eo autem tempore, quo Abulhasen Fessæ Rex Tunetũ obsedit, Regem cum Arabibus ad desertum fugere coëgit. Deinde victo Abulhaseno Tuneti Rex in regnum rediit : tum se ciues Regi opponere cœperunt: fuitq; illorum Respub. maximis semper dissidiis bellisq; intestinis vexata. Quod vbi Fessæ Rex intellexisset, quinto belli ciuilis anno rursum cum exercitu Tunetũ profectus est, ipsum Regem prælio superatum atque Constantinam fugatum tam acriter obsedit, vt Constãtinienses cnm se Fessę Regis vim non posse ferre viderent, cum omni exercitu intromiserint. Tuneti Rex Fessam captiuus primò adducitur, deinde in Septæ arce aliquãdiu asseruatus est. Interea autem Tripolis viginti nauium Genuensium classe expugnata atque depopulata fuit, habitatores verò captiui. Quod postquam Fessæ Rex intellexisset, ea conditione cum Genuensibus egit, vt ipse nu-

meratis quinquaginta aureorũ millibus, ipse in pace oppidũ possideret. Genuenses postea inde profecti, maximam aureorum partem adulterinam intellexerunt. Posthæc Tuneti Rex à Fessæ Rege Abuselimo libertati restitutus fuit, quo tandem ad regnum reuerso, remansit penes successores imperiũ, donec Abubar Hutmeni filius in Tripolitana arce vna cum filiolo à nepote interfectus fuit, qui & postea sibi id Regni vsurpauit: idem postea prælio quodam periit, quod cõtra Hubdul Mumenum gessit, qui statim Tripolitanum regnum assumpsit. Huic successit filius Zacharias, qui post mẽses aliquot peste interiit. Post hunc in Regem electus fuit Mucamen Heseni filius Zachariæ cognatus, qui postquam tyrannidem inter ciues exercere cœpisset, à populo regno expulsus est: ad regnum postea quidam è ciuibus successit, qui modestissime imperauit. Qui verò antea expulsus fuerat, aliquot militum exercitum misit qui Tripolitanum vexarent imperium, hi statim amisso prælio fugerunt. Post hęc qui humanissimè regnare cœperat, in tyrannum versus est, quo à cognato interfecto, populus nobilem quendam virum, qui tum temporis Eremitam agebat, coacto fere animo regere voluerunt, remansitque penes illum huius vrbis imperium, donec Ferdinandus Petrum quendã Nauariensem eò misisset: qui cùm improuiso aduẽtu suo vrbem occupasset, captiuos plurimos secum duxit. Tripolis præfectus vna cum genero Messinam captiui missi sunt. Vbi per aliquot annos detenti, tandem à Carolo Imperatore pristi-

næ

næ libertati restituti, Tripolim redierunt, quod oppidum postea à Christianis fuit deletum. Huius oppidi arx munitissimis muris cincta est, & quantũ intelligere potui, nouos cœpit recipere incolas: habes igitur hic quę de Tuneti ciuitatibus memoratu digna occurrere potuerunt.

¶ *De Bugiæ montibus.*

BVgia montibus asperis, altissimis, atq; nemorosissimis est refertissima: incolę ditissimi, nobiles & liberalissimi, maximam habent caprarum, boum ac equorum copiam, ferè semper liberè vixerunt, ab eo præsertim tẽpore, quo Bugia à Christianis fuit occupata. Hi semper in altera maxilla nigram crucem gerunt, desumpto ab antiquis more, quemadmodũ & ante diximus. Pane vescuntur hordeaceo, his maxima est nucum atque ficuum copia, in iis præsertim montibus, qui Zoaoę viciniores sunt: hic quibusdam in locis nonnullæ reperiuntur ferri fodinæ, ex quo sibi semissem quãdam monetam cudunt. Reperitur & alia quoque apud hos moneta argentea, quæ grana quatuor pendet: prouenit in his montibus magna admodum vini atq; canabis abundantia, telam vilissimam texũt. Zelotipia maximè cruciantur, vestitu vilissimo vtuntur. Patent autẽ Bugiæ montes ad mare Mediterraneum in longum centũ ferè & quinquaginta miliaribus, in latum verò quadraginta: habet autem quilibet mons suos ab aliis nationib⁹ diuersos incolas, qui quoniam vno eodemq́ue viuunt ritu, silentio prætermisimus.

¶ *Auraz mons.*

Al-

ALtissimus atq; frequentissimus hic mons incolas habet rudissimos, prædis atque rapinis addictissimos. Distat à Bugia in octuagesimo, à Cõstantina verò in sexagesimo ferè miliario. Ab aliis montibus separatus, extenditur in longũ per sexaginta propemodum miliaria. In Meridie Numidiæ deserto iungitur, in Septentrione regionibus Mesinæ, Stefæ, Nicaus, atq; Constantinæ terminatur. Ex huius vertice summo frequentissimi defluunt riuuli, qui per subiectos campos fluentes, tandẽ lacum efficiũt, aqua autem æstiuo tempore salsa est. Arabum quorundam iniuria facit, vt difficillimus ad hũc montem pateat accessus.

¶ *De Constantinæ montibus.*

OMnis ea Constantinæ pars quæ Septentrionem atque Occidentem respicit, altissimis est montibus plena, qui à Bugię finibus initium habent, atq; extendunt se ad mare Mediterraneum Bonam vsque, hoc est per centum ferè & triginta miliaria. Horum ager in planicie est oliuis, ficubus, aliisq; omnis generis fructibus feracissimus, adeò vt eorum maxima copia ad ꝓximas deferatur ciuitates: accolæ omnes Bugię ciues morum ciuilitate antecellunt, varias inter se exercent artes, texiturq́ue apud hos magna admodum telæ copia. Frequentissima inter eos nascuntur dissidia idq́; propter illorum mulieres ad alios subinde maritos transmigrantes. Ditissimi sunt, atque ab omni tributo liberi: vix agros cùm propter Arabes tum propter nobiles colere audent. Est hic singulis quibusque septimanis

manis,diuersis tamen diebus,mercatus Constantinorum aliorumque locorum mercatoribus frequentissimus : Quod nisi amicũ quendam in eo monte habeas,periculum est ne miserrimè ab eis decipiaris. Nullus in montibus illis iudex,sacerdos,aut literatus reperiri potest: si quis autẽ epistolam ad amicũ scriptam cupiat, huic per duodecim aut etiam interdum quindecim miliaria scriba est quærendus . Peditum quadraginta ferè numerant millia,necnon & quatuor equitum millia . Incolæ viribus adeo præstantissimi,vt si inter eos rectè conueniret,totam facillimè Africam sibi subigere possent.

¶ *Bonæ montes.*

HAbet Bona ad latus Septentrionale Mediterraneum mare, ad Meridiem & Occidentem montes nonnullos, qui Constantinæ ferè mõtibus connexi sunt,in Oriente agros habet felicissimos,camposque spatiosissimos , in quibus olim permulta fuerunt oppida atq; castella à Romanis exstructa: nunc tantùm eorum vestigia quædam remanserunt, quorum ne nomina quidem sunt nota.Omnes hæ Regiones propter Arabum iniurias adeò sunt incultæ, vt rarioribus tantũmodo locis incolas habeant, qui armis belli inuitisque Arabibus regnum sibi occupant.Extendunt sese montes ab Occidente Orientem versus in longum per octuaginta ferè miliaria,in latum autẽ plus minus triginta.Frequentissimi hîc sunt fontes,vnde riuuli aliquot oriuntur, qui per planicies illas præterfluentes, tandem in mare Mediterraneum labuntur.

Mon-

Montes qui Tuneto sunt viciniores.

TVnetum in planicie quadã conditũ nullos omnino montes habet vicinos, præterquam in Occidente ad mare Mediterraneum, vbi montem habet illi persimilem qui Carthaginem amplectitur. Adiacet quoque Tuneto & alius quidam mons altissimus ac frigidissimus, quem Sagoan dicunt: hîc incolas nullos reperies, præter quosdam qui aluearioru curam gerunt, hi aliquantulũ hordei colligunt. In huius mõtis summitate Romani aliquot sibi arces exstruxerunt, quorum hodie tantùm visuntur ruinę, epitaphia marmorib. Latinis literis insculpta. Ab hoc monte Carthaginé vsque ductibus quibusdam aqua defluere solet.

Beni Tefreni atque Nufusæ montes.

SVnt hi mõtes à deserto semoti, à Lotophagiti atq; Sfacos triginta ferè absunt miliaria, altissimi ac frigidissimi, hordei vel minimam producunt copiã. Incolæ valentissimi atq; à Mahumetica lege maximè abhorrétes, opinionem vt plurimum Pontificis Cairaoan sequuntur, neque alia est Gens inter Arabes, quæ eam legem sibi seruarunt. Apud Tunetum aliasq; ciuitates vilissimis quibusdam artibus sibi victum quærunt: neq; vsquam eorũ fidem publicè profiteri audent.

Gariani mons.

ALtissimus hic atque frigidissimus mons, longitudine quadraginta, latitudine verò quindecim est miliarium, deserto arenoso à reliquis montibus separatur, distat à Tripoli quinquaginta ferè miliaria. Maximam producit hor-

hordei atque dactilorum copiam, qui nisi recentes edantur, facilè vicientur. Oliuarũ hic quoq; magna prouenit affluentia, quare ab hoc monte ad Alexandriam vicinasque ciuitates plurimum olei conuehitur. Nusquam in toto orbe præstantiorem crocum reperias, quare & carissimo apud omnes diuendi solet. Colligitur ex hoc monte sexaginta millium aureorum prouentus, croci autem quantum quindecim muli ferre possent. Perpetuis semper Arabum Regisque Tuneti exactionibus vexantur. Pagos hic atq; vicos nonnullos reperias vilissimos.

¶ *Beni Gnarid.*

DIstat hic mons à Tripoli in centesimo ferè miliario: huius accolæ validissimi atque potentissimi in libertate constituti, perpetuas habent cum montibus vicinioribus atq; cum Numidiæ deserto inimicitias.

¶ *Casr castellum.*

A Duce quodam ædificatũ, qui cum exercitu in Africam ad mare Mediterraneum venerat: non procul à Tripoli distat, tandem verò ab Arabibus deletum fuit.

¶ *Subeica.*

SVbeica castrum iis ferè temporibus conditũ, quibus Mahumetani in Africam venerunt. Incolis olim fuit frequentiss. postea ab Arabibus deletum, nunc piscatores aliquot inhabitant.

¶ *Cair Hessin castrum.*

AD mare Mediterraneum à Mahumetanis conditum, postea ab Arabibus deletum fuit.

FINIS LIBRI. V.

❧ Ioannis Leonis Africani descriptionum Africæ, rerumq; in ea memorabilium,

LIBER SEXTVS.

¶ *Gar.*

Numeratis hactenus montibus, superest nunc vt de pagis atque vicis nonnihil dicamus, tum & de regiunculis aliquot: postea Numidiæ quoq; ciuitates recto ordine describemus. Qua in re nunc se mihi Gar primò offert, pagus ad mare Mediterraneum dactilorum copia opulentissimus: ager aridiusculus, paululum tantùm profert hordei copiam, quo huius inhabitatores vesci solent.

¶ *Gar & Gare.*

TErrenũ est in quo antra stupendæ sunt profunditatis, vnde lapides extractos dicunt, quibus condita fuit Tripolis antiqua, quandoquidem non procul inde distat.

¶ *Sarman.*

RVS est amplissimum, non longo à Tripoli antiqua interuallo situm, dactylis copiosiss. cùm præterea nihil omnino frugum producat.

¶ *Zauiat Ben Iarbuh.*

PAgus est non longè à mari Mediterraneo situs, dactylis affluentissimus, cæterum frugibus omnibus infelicissimus: hunc religiosi quidam viri inhabitant.

¶ *Zanzor.*

ESt & hic quoq; pagus Mediterraneo mari vicinus, distat à Tripoli duodecim ferè miliaribus: artificũ hic maxima est frequentia,

tia, dactylorum, malorum punicorum atque cotoneorum summa profluentia. Incolæ miserrimi, ab eo præsertim tempore, quo à Christianis occupata fuit Tripolis, & tamen apud Tripolitanos negociantur, dactylosque huc venales adferunt. ¶ *Hamrozus.*

VIcus est in sexto à Tripoli miliario, quorum horti dactylis atq; omnis generis fructibus sunt feracissimi. ¶ *Tagiora.*

PLanicies est in secundo à Tripoli miliario Orientē versus situs, in qua nonnulla sunt rura, dactylis aliisque fructibus mirè copiosa. Huic felicissima Tripolitana expeditio fuit, tum enim permulti huc confugerunt. Incolæ ignari, rudes, furtis atque rapinis addictissimi, tuguria sibi ex palmorum ramis componunt. Pane vescuntur hordeaceo atque Bezin: omnes Regis Tuneti atq; Arabum imperio parent, præterquā qui in hac morantur planicie.

¶ *Mesellata prouincia.*

AD mare Mediterraneū à Tripoli triginta quinque distat miliaria, pagis, castris atq; inhabitatorib. ditissimis est refertissima, prouenit & hic summa oliuarum ac dactylorum copia. Incolæ liberi, ducem quendam inter se habent, qui Rempub. administrat, quique bella pro suis contra Arabes gerit: militum quinque ferè enumerāt millia. ¶ *Mesrata prouincia.*

AD mare Mediterraneū in centesimo ferè à Tripoli miliario sita, pagos complures cùm in planicie tum in montibus habet. Inhabitatores ditissimi, nullum omnino tributum

tum perſoluunt, cum Venetis qui triremibus huc veniunt negociantur, eaſdemque merces apud Numidas mancipii , muſco atque ciueto (vt vocant) commutant, quod illuc ex Æthiopia aduehitur.

¶ *Barcæ deſertum.*

A Finibus Meſratæ initium habet, extenditq; ſe Orientē verſus ad confinia vſq; Alexādriæ loca, ſic vt longitudine mille & trecenta, latitudine verò ducenta fere capiat miliaria. Deſertum eſt aſperum, aqua atque frugibus infeliciſſimū. Anteq̃ Arabes Africam inhabitare cœpiſſent, nullos adhuc in hoc deſerto repperiſſes inhabitatores : Verùm nunc miſerrimam quidam hîc degunt vitam, maximeq; famelicam: diſtat enim ab omni habitatione longiſſima admodum intercapedine: neque apud illos quicquam frumenti prouenit. Frumentum autem aliaque ad vitam neceſſaria huc nauigio è Sicilia aduehuntur, tum ſtatim quiſque vt inde ſibi aliquid deſumat, filios dat pignori, interea huc atq; illuc furantur ac in viatores graſſantur vt filios repignerare poſſint. Nuſquam atrociores reperias prędatores, poſtquam enim mercatores bonis omnibus ac veſtibus exuerunt, lac tepidum vi infundunt, ac pedibus in arborem ſuſpendunt, adeo vt omnia euomere cogantur, tum ſedulò in ſordibus quærūt, num quid auri inuenire poſſint, ſuſpicantur nanque ſceleſtiſſimi homines mercatores aureos omnes ingurgitare, priuſquam deſertum ingrediantur.

¶ *Teſſetum Numidiæ oppidum.*

Dixi-

DIximus primo huius operis libro Numidiam à Cosmographis Africanis infimo loco esse habitam, rationes quoq; eo loco adiecimus: huius ciuitates aliquot Athlanti viciniores sunt, quemadmodum libro secũdo, cùm de Heha scriberemus, abundè dictũ est. Sus verò, Gusula, Helchemma, atq; Capes in Tuneti sunt Regno, & tamen in Numidia sitas esse has ciuitates nonnulli dicunt. Ego verò Ptolemæi sententiam secutus, Tuneti regnum Barbariæ esse partem existimauerim. Numidiæ igitur ciuitates omnes atque oppida depicturus, initium à Tesseto sumam: quod oppidulum vetustissimũ à Numidis non procul à Lybiæ deserto conditũ, muris ex crudis lapidibus compositis cingitur, & tamen vix oppidum esse dicas: familias numerat quadringentas. Campis tantùm arenosis cinctum est, nisi quòd locis quibusdam oppido vicinioribus dactylorum, millij, atq; hordei aliqua prouenit copia, quibus miserrimi victitare solent. Amplissimum coguntur tributum enumerare Arabibus, qui in vicino habitant deserto. Apud Nigritas atque Gusulanos negociantur, adeò vt maximã temporis partem domo absint. Colore subnigri sunt, atque ab omni literarum cognitione alienissimi. Mulieres in ludis literariis primæ ætatis puellos nonnihil literarum docent, qui degustatis vix primis elementis ad laborem atque agrorum culturam compelluntur. Huiusmodi aũt mulieres reliquis sunt candidiores: aliæ aut nendo, aut lanificio victũ quærũt, reliquæ ociosæ prorsus desidẽt. Qui in hac regione

ditiſſimi habentur, vel minimam poſſident pecudum copiam. Terram equo ſimul & camelo exercent, qui arandi mos per totam Numidiam obſeruari ſolet.

¶ *Guadenum.*

GVadenum vicus quidam in Numidiæ deſerto, nó procul à Lybia ſitus. Incolæ miſerrimi, viliſſimoq́ue ingenio præditi. Nihil hic præter dactylos prouenit: tanta his eſt cum vicinis inimicitia, vt domũ vix exire liceat. Venationib. ſeſe exercent, atq; ſyluaticas quaſdam feras, Elamth atq; Strutiones captant, neq; aliis vix carnibus veſcuntur. Si quid caprarum habent, propter lac aſſeruare ſolent. Sunt & hi colore omnes ſubfuſci.

¶ *Ifran.*

QVatuor eo nomine appellata ſunt caſtella, à Numidis in tertio ab inuicem miliario ad fluuiolum quendam exſtructa, qui ſemper æſtatis æſtu aquis deſtituitur. Reperias inter hęc caſtra agros quoſdam dactylis copioſiſſimos. Huius incolæ aliquantò ditiores ſunt, negociantur enim cum Luſitanis ad portum Garet Gueſſem, quorum merces Gualitam atque Tumbutum conferunt. Habẽt hæc caſtra ſatis magnam incolarum frequentiam, qui vaſa quædam ænea apud Nigritas vendenda conficiunt: æs enim in locis quibuſdam vicinis effoditur. Habet quodlibet caſtrum ſuum ſingulis ſeptimanis mercatum, maxima ſemper illis eſt frumenti caritas. Veſtitu vtuntur honeſtiſſimo: templum habent ornatiſſimum: iudicem quoque qui res tantùm

ciui

ciuiles curat: in rebus autem capitalibus, exilio tantùm punire ſolent.

¶ *Accha.*

TRia item caſtella ſunt in Numidiæ deſerto non procul à Lybia ædificata: incolis quondam fuerunt frequẽtiſſima: tandem verò belli ciuilis iniuria, incolis remanſerunt deſtituta. Tandem cõpoſitis rebus omnib. religioſi cuiuſdam viri opera, qui poſtea huic populo imperauit, nouæ huc ſunt introductæ coloniæ. Miſerrimi homũtiones, nihil quod colligãt habent, præter dactylorum certam copiam.

¶ *Dara.*

AB Atlante initium ſumens extendit ſe Meridiem verſus per Lybię deſertum ad ducenta & quinquaginta ferè miliaria: eſt autem ſtrictiſſima hæc prouincia. Incolæ omnes ad fluuium quendã habitant, qui à regione nomen habet. Excreſcit interdum hunc in modum, vt mare videatur, æſtate autem tam eſt diminutũ, vt pedes facillimè tranſire poſſis. quòd ſi excreuerit circa Aprilis initium, fœcundiſſima ſua irrigatione maximã huic regioni adfert vbertatem: ſin minus, actum eſt de illius anni frugum prouentibus. Infinitos reperias ad huius fluminis ripam vicos atque pagos, caſtra quoq; quamplurima muris ex lapide crudo atque creta compoſitis cincta. Trabes omnes atque contignationes ex palmis conficiuntur, quanquam huic rei non admodum quadrent, nõ enim illud lignum ſolidum eſt ſed fibroſum admodum. Viſuntur præterea ad vtrumque fluminis latus in quinto,

aut ſexto miliario agri dactylis copioſiſſimi,qui in multos ſi probè ſeruarētur,durare poſſent annos:& quemadmodum varia hic ſunt dactylorū genera,ita & varium eorū eſt precium: quorundam enim modius aureo venditur,aliorū quarta vix auri parte,vtpote quibus equi veſcuntur atque cameli. Dactylorum alij ſunt maſculi, aliæ fœminæ, maſculi flores tantùm producunt, fœminæ fructum: Verùm fœminarum flores non aperiuntur,niſi quis maſculi ramū cum floribus adiungat, alioqui dactyli viliſſimi maximiſque nucleis proueniunt. Hordeo aliiſque cibis viliſſimis veſcuntur: panem autem non niſi feſtiuis guſtant diebus. Caſtra aurifabris aliiſque artificibus occupantur,vti & omnes illę regiones,quę à Tumbuto Feſſam ducunt: reperiuntur in hac regione tria aut quatuor oppida ſatis ampla,mercatoribus,exteris,officinis,atq; templis frequentiſſima. Oppidorum autem celeberrimum Beni Sabih appellatur,incolis validiſſimis atq; liberalibus occupatur,in duas diuiſum eſt partes,quarum quælibet ſuum habet principē:hi frequentiſſimè inter ſe belligerantur,eo præſertim tempore,quo ſolum irrigant,idque propter maximā aquæ penuriam. Mercatorem per integrum annum aut etiam plus humaniſſimè exceptum ita dimittunt,vt nihil omnino ab eo exigant,quàm quod illę pro ſua liberalitate perſoluere velit. Hi quoties inter ſe bellum gerunt, vicinos Arabes in auxilium vocant, atque cuilibet ſtipendium vnius ſemiaurei ſingulis diebus perſoluunt, interdum etiam plus,numerantq; ſingulis diebus.

Pacis temporibus sclopeta aliaque bellica instrumenta adornant, neque me vnquam peritiores sclopetarios vidisse memini. Prouenit in hac regione herba quædā Guasto syluestri non admodum dissimilis, hanc inter Fessanos atque Telensinos allis cōmutant mercibus. Mira his fruméti caritas, quod huc à Fessa aliisque regionibus aduehitur, caprarum atque equorum non magna hic reperitur copia, his frumenti loco dactylos apponunt, atq; huiusmodi pabulum quod apud Neapolitanos farfar appellari consueuit. Capris dactylorum nucleos antea contritos porrigunt, qui cibus maximè pingues atque lacte grauissimas reddit: carnibus vescuntur caprinis atque camelinis, quæ ingratissimi sunt saporis. tum & strutiones quoque à se educatos mactant atque edunt, horum carnes galli gallinacei carnibus gustu non admodū sunt dissimiles, nisi quòd multo durior est atque fœtida, eaque præsertim, quæ iuxta coxam est, hæc plus satis est viscosa. Horū mulieres elegantissimę sunt, pinguiusculę atque humanissimæ: mancipia è Nigritarum solo aduecta alunt.

¶ *Segelmessa.*

SEgelmessa à præcipuo huius regionis oppido sic appellata initium habet non procul ab oppido Garseluino, ac Meridiem versus ad flumen Ziz per centū & viginti miliaria vsq; ad Lybię ferè desertum extenditur. Hanc regionem Barbari nonnulli inhabitāt, olim cuiusdam principis imperio paruit qui per se illud sibi regnum occupabat. Deinde à Iosepho Luntunensium Rege, postea à quodam Muhaidin, tandem

& à Marinorum Regis filio fuit recuperata. Poſt hæc cõmota erga Principem diſſentione Regeq; interfecto, oppidum Segelmeſſa deſtructum, remanſitque in hunc vſque diem incolis vacuum. Incolæ poſtea ſibi caſtra quædam condiderunt, quorum nonnulla in libertate remanſerunt, alia Arabum imperio parent.

¶ *Cheneg.*

EXtendit ſe ea Regio ad flumen Ziz, atque Atlante monte terminatur, caſtris atque dactyliferis regionibus eſt copioſiſſima, quanquam dactyli minimi ſint valoris, horum agri aridiores ſunt atque anguſtiſſimi, niſi quòd in quibuſdam, qui à flumine ad montes radices extenduntur, nonnihil hordei proueniat. Incolarum alij, aut Arabibus parent, aut Garſeluinis: alij omnino liberi ſunt. His tota ea via ſubiecta eſt, quę à Segelmeſſa Feſſam ducit, atq; tributum ampliſſimũ à mercatoribus illac iter facientibus exigunt. In hoc itinere tria præcipua reperies caſtra, quorum primum in rupe quadam altiſſima nubes attingere videtur. Huic ſubiecta quædam domus eſt, in qua perpetuò milites quoſdam inuenias, qui pro cameli ſarcina quartã aurei partem poſtulant: ſecundum inde in decimoquinto diſtat miliario, nõ in monte ſed in ipſa planicie poſitum, multis partibus copioſius atque opulentius eſt. Tertium Tamracoſtum appellant, diſtat à ſecundo viginti ferè miliariorũ ſpatio Meridiem verſus, in publica cõditum via. Reperiuntur præterea & pagi nonnulli, aliáque quædam caſtella minus frequentia. Mira illis eſt frumẽti ino-

inopia:caprarum autē copia maxima,quas hyeme in antris quibusdā spaciosissimis ceu in suis munimētis seruant,ad quæ strictissima quadam via ingreditur. Est quoq; ad hanc regionem ingressus per quadraginta ferè miliaria adeò angustus, vt duo vel tres armati maximos hic sustinere possent hostium impetus.

¶ *Matgara Regio.*

INitium habet in Meridie à prædicta regione:frequentissima hic sunt castella ad flumē Ziz ædificata, horum præcipuum est Helel, in quo totius regionis princeps natione Arabs se continere solet. Huius milites tentoriis quibusdam campos occupant:habet & alios quoq; milites secum, adeò vt neminem nisi fide publica exhibita præterire sinant, quem non continuò bonis omnibus exuant. Sunt & alia hic passim mapalia atque castella,quę quoniam memoratu vix digna erant,consultò omisimus.

¶ *Retel.*

IAmdictæ Regioni contigua est Retel,quæ & ad flumē Ziz Meridiem versus per quinquaginta miliaria ad Segelmessæ territorium se extendit. Regio castellis agrisque dactyliferis copiosissima. Incolæ Arabibus parent, vltra modū auari atque pusillanimes sunt,adeò vt illorū centum vix se decem Arabibus opponere auderent: agrum ferè Arabibus colunt, perinde ac si illorū essent mancipia: in Oriente mōte quodam incolis vacuo,in Occidēte verò planicie quadam deserta atque arenosa clauditur, ad quam Arabes à deserto redeuntes se recipere solent.

¶ *Segelmesse territorium.*

EXtendit se Segelmessæ territorium ad flumen Ziz à Septentrione Meridiem versus per viginti ferè miliaria: sunt in eo trecēta ferè & quinquaginta castra, præter pagos & vicos, quorum tres omnium sunt celeberrimi. Primum Tenegent vocant, numeratq; mille, aut etiam plus familias: est autē oppido Segelmessæ vicinus, quare in eo artificum magna reperitur copia. Secundum Thebuhasant appellant, distat à priori Meridiem versus in octauo ferè miliario: aliquantò maior est incolarum numero, atque adeò mercatorum frequentia copiosior, vt in reliquis huius regionis partibus vix plures reperiri posse crediderim. Tertium Mamun dicunt, in quo magna quoque reperitur mercatorum, Iudæorum, atque Maurorum affluentia. Habent autem singuli suum principem, maximaq; inter se alunt dissidia. Sæpenumero aquæductus illos vastant, quibus illorum agri adaquantur, qui postea non nisi maximis sumptibus restaurari possunt. Palmos quoque ad truncum decidunt: atq; vndique Arabes quidam scelestissimi se intermiscent. Argenteam atque auream cudunt monetā: nisi quòd aurū habent non vsqueadeo præstans. Argētei numuli singuli quatuor pendent grana, illorum autē octuaginta vni aureo æquiualent. Maximum hic Iudæi atq; Arabes tributum persoluūt. Reperias hic aliquot nobiles ditissimos, qui maximè apud Nigritas negociantur: quò merces Barbaricas deuehunt, auroq; atque mancipiis commutant. Dactylis ferè vescuntur oēs,

nisi

nisi quòd quibusdam locis nonnihil frumenti habeant. Infiniti hic reperiuntur scorpiones, pu lices auté nulli. Maximus huic regioni per æsta-tem est æstus, quo tempore flumina adeò aquis destituuntur, vt salsam è puteis quibusdam hau rire cogantur. Habet hoc territorium in circuitu octuaginta ferè miliaria, quod incolæ post Segel messæ excidium minimis sumptibus muris cin-xerunt, ne quid equitum quotidianis vexaren-tur incursionib. Hi quandiu pacem inter se ser-uauerunt, liberi remanserunt: verùm postquam dissidiis inter se distrahi cœperũt, destructis mu ris quælibet pars Arabum implorauit auxilium, quibus paulatim parêre coacti sunt.

¶ *Segelmessa oppidum.*

NOnnulli à quodam Romanorum Duce conditum volunt, qui postquam suos milites è Mauritania duxisset, totá sibi recuperauit Numidiam, atque tandem in Occi-dentem veniens, vbi oppidum cõdidit, quod Si-gillummessa appellauit, eò quòd esset in finibus Messæ positum, atq; omnium victoriarum ceu sigillum, deinde corrupto vocabulo Segelmessa appellari cœpit. Vulgus vnà cum quodam Becro Cosmographo ab Alexandro Magno exstructam esse ciuitatem arbitrati sunt, vt in ea ægros sau-ciosq; milites seruarentur. quæ quidem opinio nullo modo mihi arridere potest: nusquã enim legitur Alexandrum Magnum vnq̃ in his fuisse regionibus. Situm autem est oppidum in plani-cie quadam ad flumẽ Ziz, murisq; elegantissimis atque altissimis cinctum fuit, vti & multis in lo-

cis

cis adhuc videre licet. Poſtquam Mahumetani Africæ fines ingreſſi fuerunt, cœperũt huius oppidi ciues Zenetorũ parêre imperio: qui tandem à quodam Ioſepho Teſſini Luntunorum Regis filio regno expulſi ſunt. Domorum atque ædificiorum elegãtia ornatiſſimum fuit oppidum: incolæ ditiſſimi, maximè apud Nigritas negociati ſunt. Ornatiſſima hic templa atque collegia fuerunt, necnon & fontium quoq; maxima copia, quorum aqua rotis quibuſdam è flumine vicino exhauriebatur. Feliciſſima hic aëris temperies, niſi quòd hyeme nimia laborauerunt humiditate, quæ morbos nõnullos inter ciues procreabat. Nunc autem deleto oppido, incolæ, vt iam diximus, caſtra pagosq; vicinos inhabitare cœperunt. Ego in his regionibus ſeptem ferè egi menſibus, in quodam caſtello quod apud eos Memun appellabatur.

¶ *Eſnoaihila caſtellum.*

IN duodecimo ab vrbe miliario Meridiem verſus, loco quodam deſerto ab Arabibus conditum fuit. Hic merces atque frumenta ab hoſtium iniuria tuta reſeruarunt. Nullum in vicinia neque hortum, neque agrum, neque deniq; quicquam boni reperies, præter petras quaſdam nigras atque arenam.

¶ *Humeledegi.*

CAſtrum in decimo octauo à Segelmeſſa miliario ab Arabibus loco quodam deſerto exſtructũ, eadem ratione qua iam dictum caſtrum ædificatum diximus. Huic vicina eſt aſpera quædam planicies, fructibus quibuſ-

busdam adeò copiosa, vt si quis à longè videat, malis citreis sparsam esse putet.

¶ *Vmmelhefen.*

Vilissimum est castellum in vigesimoquinto à Segelmessa miliario, loco quodam deserto, eaque ipsa via quæ à Segelmessa Daram ducit, ab Arabibus exstructum. Muris nigrissimis cingitur, atq; cõtinuo Arabum præsidio munitur. Quotquot hâc prætereunt mercatores, pro cameli sarcina, quartam vnius aurei partem persoluunt. Ego cùm quodam die illàc præterirem, comitati sunt quatuordecim Budeitæ, atque numerum rogati, tredecim tantùm esse diximus: quare postquam numerare cœpissem, decimumquartum ac decimumquintum captiuos retinere voluerunt, nisi Mahumetanos esse dixissemus: verùm, quoniam non satis verbis nostris fidebant, Mahumeticam legem protulerunt, quam postquam hos intelligere viderunt, liberos abire siuerunt.

¶ *Tebelbeltum.*

Pagus est in Numidiæ deserto, ab Athlante distat miliaribus plus minus ducentis, à Segelmessa verò centum Meridiem versus. Tria habet castra vicina, incolarum numero atq; dactylorum profluentia copiosissima. Ingens hic est aquæ atque carnium penuria. Strutionibus insidiantur, quorum carnibus vtplurimum vescuntur: & quamuis apud Nigritas negocientur, miserrimi tamen sunt summaque inopia coacti, Arabum imperio parent.

¶ *Togda.*

Regi-

Regiuncnla est ad flumen eiusdem nominis sita: dactylis, malis persicis, vuis, atq; ficubus copiosissima. Quatuor in ea repe riuntur castra, pagi verò decem, quorum incolæ aut agrum colunt, aut corium parant. Distat à Segelmessa Occidentẽ versus quadraginta ferè miliaria.

¶ *Farcala.*

Regiuncula quoque ad fluuiolum sita, dactylis etiam aliisque fructibus abundat. Frumenti verò maxima hic est penuria. Tria hic castra, pagi verò quinque reperiuntur. Distat ab Athlante Meridiem versus centũ, à Segelmessa sexaginta ferè miliaribus. Incolæ mendicissimi Arabum imperio parent.

¶ *Teserin.*

AMœnissima hæc Regio ad fluuiolũ quendam distat à Farcala triginta, ab Atlante verò sexaginta ferè miliaria Dactylis est copiosissima, complectitur pagos quindecim, castella verò sex, vnà cum duorum oppidorum vestigiis, quorum nomina nusquã reperire potui. Teserin autem Afris perinde sonat atque latinis oppidum.

¶ *Beni Gumi.*

HÆC Regio flumini Ghir adiacet, dactylis quoque abundat. Huius incolæ miserrimi, equos Fessæ emunt quos postea mercatoribus reuendunt, qui ad Nigritas proficiscuntur: numerantur in hac octo castella, vici verò quindecim: distat à Segelmessa Euroaustrũ versus in cẽtesimo ferè & quinquagesimo miliario.

¶ *Masalig & Abugiman castra.*

In

IN Numidiæ deserto à Segelmessa in quinquagesimo ferè miliario ad flumẽ Ghir sita. Horum incolæ Arabes mendicissimi, nihil enim hic frugum prouenit; dactylorum autem exigua prouenit copia.

¶ *Casair.*

OPpidulum in Numidiæ deserto, distat ab Atlante viginti miliaribus: hic plumbum atque antimonium effodiunt, vnde huius incolæ victum sibi parant, neque aliud quicquam hic boni prouenit.

¶ *Beni Besseri.*

REgiuncula ad Atlantis radices omni genere fructunm copiosissima, nihil autem neque frugum, neque dactylorum profert. Tria sub se castra habet, deinde & quandam ferrifodinam, quæ omnibus Segelmessę regionibus satis facit. Pagi hic rariores, principi Dubdu atque Arabibus parent, incolę omnes ferrum effodiendi artem exercent.

¶ *Guachde.*

REgio est in Meridie septuaginta miliaribus à Segelmessa sita: Tres sub se castra, pagos quamplurimos ad flumen Ghir habet: magna hic prouenit dactylorum, frugum autem minima copia. Inhabitatores apud Nigritas negociantur: parentque omnes Arabum imperio, quibus & tributum persoluunt.

¶ *Trighig.*

TRia sunt in deserto quodam posita castra, dactylorum copia felicissima. Huius loci mulieres pannum ad culcitræ modum te-

xunt

xunt, adeò subtilem tamen, vt sericum esse dicas, qui maximo apud Barbaros, Fessanos, atque Telensinos vendi solet. Incolæ maximo sunt ingenio præditi: partim apud Nigritas negociantur, partim Fessæ literis incumbunt: vbi simulatque Doctoris titulum sunt adepti, ad Numidiam redeũt, vbi aut Sacerdotes, aut Senatores efficiũtur, adeò vt omnes ferè sint opulentissimi. Distant autẽ à Segelmessa in centesimo ferè & quinquagesimo miliario Orientem versus.

¶ *Tesebit.*

TEsebit Regio in deserto Numidiæ à Segel messa in ducentesimo & quinquagesimo Orientem versus, ab Atlante autẽ in centesimo posita miliario: quatuor sub se habet castella, vicos complures in Lybiæ cõfinibus ea via sitos, qua Fessa aut Telensino ad Agades Nigritarum Regionem itur: incolæ non admodum diuites, nihil enim apud hos prouenit, præter dactylos, præterque frumenti exiguam quantitatem: viri subnigri, fœminæ formosiores, colore tamen subfuscæ sunt.

¶ *Tegorarin.*

TEgorarin Regio amplissima Numidiæ deserti distat à Tesebit Orientem versus centum ferè & viginti miliaria, castella circiter quinquaginta, pagos autem plusquã centum numerat: estque dactylorũ copia opulentissima. Incolas habet ditissimos, qui inter Nigritas negociantur. Illorum ager frugibus serendis aptissimus, assidua tamen propter nimiam ariditatem eget irrigatione, atque stercoratione. Exteris domos

mos inhabitandas præbent, nulla interim numerata pecunia, tantùm vt ſtercus inde recipiant, quod illi curioſiſſimè aſſeruare ſolent: quin & ægre admodum ferunt, ſi quis hoſpes extra domum aluum exoneret. Ingens hic carnium caritas eſt: tanta enim ſoli eſt ariditas, vt neq; armenta, neque pecudes vix alere poſſit: capras aliquot propter lac alunt: carnibus camelinis veſcuntur quam ab Arabibus emũt qui illuc ad mercatum veniunt: ſeuum ſalſum cibis admiſcent, quod à Feſſanis atq; Telenſinis huc conuehi ſolet. Fuerunt quondam hic permulti Iudęi, ditiſſimi, qui tandem propter concionatorẽ quendam expulſi fuerunt, bonáque eorum pars interfecta fuit populi ſeditione: idq́ue eodem ipſo anno, quo Budeitæ Hiſpania atq; Sicilia expulſi ſunt. Principem quendã proprium habent, frequentiſſimè inter ſe belligerantur, nullis tamẽ exteris nocent: vicinis quoq; Arabibus nonnihil tributi perſoluunt.

¶ *Meſzad.*

REgio in Numidiæ deſerto Orientem verſus, in trecenteſimo à Tegorarin miliario poſita, à mari Mediterraneo totidem diſtat miliaribus. Sex in hac regione ſunt caſtra, pagi complures: incolæ ditiſſimi, maximè apud Nigritas negociantur. Nigritæ quoque vnà cum Bugiæ atque Ghier mercatoribus huc confluere ſolent. Arabum imperio parent, quibus & tributum enumerant.

Tegort.

VEtuſtiſſ. oppidum à Numidis in monte quodam conditũ, ad cuius radices fluuius præterfluit, hic pons quidam qui eleuatur atque demit-

demittitur. Huius oppidi murus ex lapide viuo atq; creta est exstructus, ea tamẽ parte qua montem respicit, muri vice rupem habet munitissimam: distat à mari Mediterraneo Meridiem versus quingentis, à Tegorarin trecentis ferè miliaribus. Familiarum duo millia & quingenta numerat; domus autem ex lapide crudo sunt fabricatę, præterquam templum, quod aliquanto elegantius est. Maxima hic incolarũ tam artificum quam nobilium multitudo: & quoniam summa est his dactylorum copia, frumenti verò ingens penuria, Constantinæ mercatores apud hos frumentum dactylis commutant: exteris omnibus maximè fauent, quos humanissimè exceptos asymbolos dimittunt. Exteris filias despondere malunt quàm propriis ciuibus: pro dote autem agrum quendam dant, quemadmodũ & in pluri mis Europæ partibus. Aduenas multis onerant muneribus, etsi tamen nunquã redituros sciant: tanta his est liberalitas. Primo Maroccorũ Regi paruerunt, deinde Telensino, nunc tandem Tunetano subiecti sunt Regno, cui singulis annis quinquaginta millium aureorum enumerãt tributum, ea tamen conditione, vt Rex ipse tributa receptum veniat. Qui nunc Tuneti Regem agit, secundum tributum ab his exegit. Multa habẽt castra atque pagos, nonnullas item regiunculas, quæ omnes huius ciuitatis principi parent: ille singulis annis centum & triginta millia aureorũ prouentũ colligit: numerosissimo semper est satellitio munitus, numeratq; stipendium amplissimum. Qui nunc Regẽ agit, iuuenili ætate prin-

ceps

ceps est, Habdulla vulgò nominant, exterisque omnib. humaniss. est, id quod ego certissimũ per aliquot dies expertus sum, quib. apud eum egi.

¶ *Gnargala.*

Est hæc quoque ciuitas antiquissima, à Numidis in Numidiæ deserto munitissimis muris cincta. Ædificiorum structura hic summa est elegantia: dactylorum autem vbertas maxima. Castella aliquot sub se habet, pagos propemodum innumeros. Huius incolæ, quoniam Agades regno adiacent, ditissimi sunt. Ingens hic est Constantinétium ac Tunetanorum mercatorum affluentia, qui merces ex Barbaria aduectas apud Nigritas vendunt. Et quoniam magna his est frugum atq; carnium inopia, strutionum carnibus vescuntur, atq; camelinis. Sunt autem omnes colore nigri, habentque mancipia nigra: ingenium eis humanissimum, liberale, ac in exteros amicissimum est, maximeque munificum. Principem habent, quem ceu Regem venerantur: hic perpetuò duo ferè equitum millia secum ducit, colligitq; quotannis centum ferè & quinquaginta millium aureorum prouentum.

¶ *Zeb regio.*

Est hæc regio in Numidiæ quoque deserto posita: principium Occidentale à Melisa sumit, terminaturque in Septentrione ad montem Bugiæ: in Oriente dactylifera illa regione quæ Tunetum respicit, in Meridie deniq; deserto quodam clauditur, per quod à Gnargala Techortũ proficiscitur. Ingens hic semper æstus atque arena est, aquæ verò atq; frumenti summa

inopia: verùm id dactylorũ abundantia optimè pensatur. Habet hæc regio sub se quinque oppida, pagos verò quamplurimos: quæ omnia à nobis suo quoque ordine describentur.

¶ *Pescara.*

ANtiquissimum est oppidum à Romanis eodem tempore conditum quo illi Barbariam occupauerunt, deinde excisum à Mahumetanis Africam ingressis restauratum fuit: nunc incolarũ numero sic satis copiosum, muris elegantissimis cinctum: incolæ etsi non diuites, ciuilitatis tamen sunt amatores. Nihil hic præter dactylos prouenit. Varios habuerunt Principes. per aliquot enim annos Tunetani imperio paruerunt, idque in obitum vsque Regis Hutmeni, cui eiusdem ciuitatis sacerdos successit: neque vnquam ab eo tempore Tuneti Reges id sibi imperium recuperare potuerũt. Maxima hic scorpionum est copia, à quibus icti cótinuò moriuntur: quamobrem ciues ferè omnes æstatis tempore relicta vrbe rus commigrant, vbi in mensem vsque Nouembrem remanent.

¶ *Bargi.*

ALiud quoddam oppidum est quod Borgi vulgò appellatur: distat Orienté versus à Pescara quatuordecim ferè passuum millia. Magna hic est omnium generum artificum, maxima verò agricolarum frequentia. Et quoniam ingens hîc est aquæ penuria, cùm tamen agri assidua egeant irrigatione, quodam aquæductu cuique in suum agrum aquam introducere licet, idque per vnam aut alteram horam,

secun

ſecundum agri latitudinem aut longitudinem: deinde vicinus quoq; ager ad clepſidras adaquatur, ita tamen vt frequentiſſimè inter ſe rixẽtur, atque pro aquæductu digladientur.

¶ *Nefra.*

NEfra oppidum, ac eodem nomine appellata regio, quæ tria ſub ſe caſtra habet, quorum maximum à Romanis, quantum ex ſtructura colligere poſſum, fuit ædificatum. Ciuium hic maxima eſt frequentia, quos ruſticitati natos dicas: olim ditiſſimi fuerũt, non enim procul à Libya aberãt, eadem ipſa via qua ad Nigritas itur: verùm propter cõtinuum cum Tuneti Rege geſtum bellum, qui nunc Regem agit, oppidum deleuit: incolas partim interfecit, partim fugauit. Muros reliquaq; omnia ædificia ita deſtruxit, vt iam pagum eſſe credideris. Non procul hinc fluuius quidam aquæ calidæ præterfluit, cuius aqua cùm eorum potui, tum & agrorum quoque irrigationi ſeruit.

¶ *Teolaca.*

OPpidum eſt à Numidis ædificatum, muriſque viliſſimis cinctum, cui etiam vicinus eſt fluuius quidam aquæ calidæ. Horũ ager dactylis copioſiſſimus, frugibus verò infeliciſſimus eſt. Miſerrimi huius oppidi ciues maximis indies cùm ab Arabibus, tum à Tuneti Rege exactionib. diſcruciantur: auari tamẽ ſunt, atq; vltra modum ſuperbi, ac exteris inuidiſſimi.

¶ *Deuſen.*

DEuſen vetuſtiſſimũ oppidum à Romanis eodem loco cõditum, quo Bugiæ regnum

cum Numidia iungitur: à Mahumetanis simul atque in Africam venerunt deletum fuit, idque propter quendam ducem Romanũ, qui per integrum annum Saracenorum obsidionem sustinuerat: hic tandem capto oppido cum omnibus suis interfectus est, mulieres omnes cum pueris captiuæ abductæ fuerunt. Post excisum tamen oppidum remansit murus integer, quandoquidem durissimo lapide ingentiq; crassitudine munitissimus erat, etsi quibusdam in locis præruptus videatur, id facile aliquo terræmotu accidisse crediderim. Reperiuntur adhuc non procul ab hoc oppido nonnulla antiquitatum monumenta, quæ sepulcra esse dicas, in quibus argentea quædam numismata reperiuntur, literis quibusdam atq; hieroglyphicis insignita figuris, quarum interpretationẽ nunq̃ à quoquã percipere potui.

¶ *Billedulgerida regio.*

EXtendit se à Pescaræ territorio ad Insulam vsq; Lotophagitem, altera eius parte, hoc est, in qua sita sunt Caphsa atq; Teusar, distat à mari Mediterraneo trecentorum ferè miliariũ interuallo. Calidissima atq; aridissima regio, nihil prorsus frumenti, dactylorum autem maximã producit copiam, qui quoniam optimi sunt, ad Tuneti regnum cõuehi solent. Frequentissimæ hic sunt ciuitates, quæ omnes à nobis suo quæque explicabuntur loco.

¶ *Teusar.*

TEusar antiquissimum quoque oppidum à Romanis in Numidiæ deserto ad flumẽ quoddam, quod ex montibus Meridionalibus

ibus effluit, ædificatum. Muros habuit eleganissimos atque munitissimos, territorium quoq; amplissimum, verùm adeo à Mahumetanis deecum, vt nunc pro sumptuosissimis palaciis tuguriola quædam vilissima reperias. Incolæ cùm mercibus tum & pecuniis opulétissimi sunt, frequentes enim quotannis nundinas habent, ad quas infiniti propemodum Numidę atque Barbari confluere solent: flumen oppidum in duas diuidit partes, quarum alteram nobiles inhabitant, hanc Fatnaía appellant: in altera, quã Merdes dicunt, Arabes quidam morantur, qui exciso à Mahumetanis oppido superfuerunt. Variè inter se semper belligerantur, ægréque admodum Tuneti Regis imperio parẽt: quare & ab eodem indignissimis semper tractantur modis.

¶ *Caffa oppidum.*

CAffa oppidum antiquissimũ à Romanis ędificatum per aliquot annos proprium habuit ducem, postea à quodam Hucha Hutmeno Califa occupatum: muri verò solo fuerunt æquati: arx interim remansit, quæ sanè munitissima est, huius enim murus longitudine vigintiquinque est cubitorum, in crassitudine autem quinque habet cubitus, lapidibus elaboratis, atq; eiusdem ferè artificij, cuius sunt lapides Amphiteatri Vespasiani. Posthæc ciuitatis murus restitutus fuit, atque tandem rursum à Mansore destructus, ciuitatis principe cum omnibus suis interfecto, Mãsor alium quendam ei Regno præfecit. Nunc oppidum incolis refertissimum, domus omnes templo tantũ excepto cum aliis

quibusdam ædificiis vilissimæ sunt, plateæ spatiosissimæ nigrisq́; lapidibus stratæ, quales Neapolitanæ atque Florentinæ sunt plateæ. Incolæ non admodũ diuites frequentissimis Tuneti Regis exactionib. vexantur. Huius oppidi medio quadrati quidam profundi atque latissimi sunt fontes, muris vndique circumcincti. Aqua calida est potuiq́; minus apta, nisi prius per horam vnam aut alteram refrigerata: summa hic aëris est intemperies, bona semper incolarum pars febribus detinetur. Ingenium illis est rude, illiberale, ac exteris omnibus minimè fauent: quamobrem & ab omnibus Afris mirè cõtemnuntur. Nõ procul ab hoc oppido agri sunt dactylis, oliuis, malisq́; citreis fœcundissimi: dactyli autem atq; oliuæ, totius Regionis præstantissima sunt: oleum quoq; optimum colligunt: inhabitatores ex ceruino corio sibi calceos cõsuunt maximos.

¶ *Nessaoa.*

TRia sunt castra eo nomine appellata, incolis referta, structurisq́ue vilissima, crebris exactionibus à Tuneti Rege vexantur, distant à mari Mediterraneo circiter quindecim miliaribus.

¶ *Teorregu.*

REgiuncula est Regni Tripolitani, Barcæ deserto adiacens, suntq́ue tria castra hoc nomine dicta dactylis copiosissima, cùm nihil hic omnino frumenti proueniat. Incolæ quia maximo distãt à reliquis vrbibus interuallo, miserrimam agunt vitam.

¶ *Iasliten.*

Re-

Regio est ad mare Mediterraneũ frequentissimis pagis, dactylisque copiosissima. Incolæ quoniam mari adiacent, maxime cum Siculis atque Ægyptiis negociantur.

¶ *Gademes.*

Regio est amplissima frequentissimis castris pagisque copiosissimis plena, distat à mari Mediterraneo Meridiem versus in trecentesimo ferè miliario. Incolæ cùm dactylis tum & omnis generis mercaturis ditissimi sunt, apud Nigritas negociantur atq; Arabibus tributum persoluũt, quanquam per aliquod tempus Tuneti Regi atque Tripolitano principi paruerint. Maxima hic est frumenti atq; carnium penuria.

¶ *Fezzen.*

Fezzen Regio amplissima munitissimis castris pagisque frequentissimis copiosissima, inhabitatores ditissimos habet, regno Agades, Libyæ deserto necnon & Ægypto adiacet: distat à Cairo sexaginta ferè itinere dierum, neque in toto eo deserto alius pagus reperitur, præterquam Angela, quæ in Libyæ deserto sita est. Habet Fezzen proprium quendam principẽ, qui omnes regionis prouẽtus in singulos pro arbitrio diuidit, atque Arabibus vicinioribus nonnihil tributi enumerat. Maxima hic est frugum carniumque penuria: camelinis enim duntaxat carnibus vescuntur.

De Libyæ deserto, ac primum Zanhagæ descriptio.

Enumeratis hactenus Numidiæ regionib. sequitur nunc vt & de Libya nonnihil dicamus, quæ in quinque diuiditur partes,

vti in principio huius operis dictũ est. Initium igitur sumemus à Zanhagæ deserto arido atque fragoso, quod initiũ habet in Occidēte ad mare Mediterraneũ, deinde Orientem versus sese extendit ad Salinas vsque Tegasæ, in Septentrione Sus, Haccha atq; Dare Numidiæ regionibus adiacet. Deinde Meridiem versus ad Nigritarũ vsq; regionem protenditur, vbi Gualata atque Tumbuto Regnis terminatur. Aqua hic in centesimo tantùm reperitur miliario, eáq; salsa, maximeq; insipida à puteis quibusdam profundissimis petitur, idque ea præsertim via quæ à Segelmessa Tumbutum ducit: maxima hic ferarum reptiliumq; copia est, vti & suo dicetur loco: in hac regione desertum est asperum, quod eis Asanad appellatur, in quo neque aquam, neq; habitationes in centesimo vix reperias miliario: initium sumendo à puteo Asanad, ad puteum vsq; Araoan, qui à Tumbuto circiter centũ & quinquaginta miliaribus abest: hîc cũ propter aquę penuriam tum & caloris nimiam vehementiam, multi quotidie homines multáq; armenta intereunt.

¶ *De quodam deserto quod Zuensiga populus inhabitat.*

EST & in hac Regione desertũ quoddam quod in Occidente à Tegasa initium habet, extenditurq; Orientem versus ad desertum vsque Hair, quod Targa populus incolit: in Septentrione Segelmessæ, Tebelbelti, atq; Benigorai desertis adiungitur, in Meridie aũt Ghir deserto clauditur, quod Gubero regno adiacet: aridissimum, maximeque horrendum est desertum

tum: illac tamē mercatores à Telensino ad Tumbutum proficiſcuntur: reperiuntur autem frequentiſsimi in eo itinere extrema ſiti exſtincti. Includitur in hoc deſerto & aliud quoddá, quod Goeten appellát, vbi nouem dierum itinere ne guttula quidem aquæ reperitur, niſi fortaſſè pluuia nonnihil aquæ præbeat: quamobrem mercatores camelis aquam circumferre ſolent.

¶ *Eius deſerti deſcriptio quod à Targa populo occupatur.*

HAbet hoc deſertum ſuum in Occidente principium ad confinia Hairi loca, vergitq; Orientem verſus ad deſertum vſq; Ighidi, in Septentrione deſertis Tuath, Tegorarin atque Meſabe terminatur: in Meridie verò deſerto quodam Agadez clauditur. Multis partibus clementius minuſque aſperum quàm duo iam ante à nobis deſcripta: aquæ hic ſatis bona reperitur copia, vicinis præſertim Hairi locis. Mira hic eſt aëris temperies, nullum herbæ genus hic deſiderari poteſt. Non procul ab Agades reperitur manna copioſiſſimum, hoc incolæ mane ſemper quibuſdam vaſculis colligunt, ac recens Agades ad mercatum ferunt: ſolet autem aqua commixtum pro deliciis epotari. Deinde & iuri addunt, quo modo ſumptum maximam habet refrigerandi facultatem, quamobrem hic rariores eſſe morbos credibile eſt, quanquã Tumbuti atque Agades ſit aër corruptiſſimus: patet hæc ſolitudo à Septẽtrione Meridiem verſus per trecenta ferè paſſuum millia.

¶ *De eo deſerto quod Lemta populus inhabitat.*

Quar

QVartum desertum à territorio Igidi initium habet, extēditurq; ad aliud quoddam desertum, quod à Berdoa populo colitur. in Septentrione desertis Techort, Gnargalæ atque Gademiti adiungitur: in Meridie eo deserto clauditur quod ad Cano Nigritarum regnum ducit. Aridissimum est, necnon & mercatoribus Constantinam proficiscentibus periculosissimū. Huius enim incolæ sibi Gnargalæ imperium asscribunt, quare dum contra Gnargalæ Principem bellum gerunt, mercatores vtplurimum bonis exuunt: Gnargalitas verò, quotquot in eorum manus incidunt, confestim iugulant.

¶ *De alio quodam deserto quod à Berdoa populo tenetur.*

QVintum desertum in Occidēte initium habet à iam dicto deserto, extenditque sese Orientem versus ad Augelę vsque desertum. In Septentrione Fessen atque Barcæ solitudinib. adiacet, vergitque Meridiem versus ad desertum vsque Bornon. Maxima hic quoque ariditas est, neque cuiquam tutus illàc transitus patet, præterquam Gademitis, qui Berdoa populo sunt amicissimi: Fezzenitis verò, quoties in manus hostium incidunt, merces omnes adimuntur. Reliquum Libyæ deserti, hoc est, ab Augela ad Nilum vsque ab Arabibus quibusdam atque Africanis occupatur, quos vulgò Leuata vocāt: estq; hic Libyæ deserti finis. ¶*Nun regio.*

NVn regio maritima, pagos atque vicos complures habet, incolas verò mendicissimos: inter Numidiam atq; Lybiam

po-

posita est, sic tamen vt Libyæ sit vicinior. Nihil hic neque frumenti neque hordei prouenit. Hic dactyli reperiuntur sapore nõ admodum grati. Incolæ frequentissimis Arabum grauantur incursionibus: horum verò nonnulli apud Gnalatas negociantur.

¶ *Tegaza.*

TEgaza regio, vnde maxima effoditur salis copia, quod marmor candore superat. Extrahitur autem è quibusdam antris, ad quorũ ingressum tuguriola aliquot reperias eorum qui in eo exercitio suam insumũt operam. Hi autem exteri omnes sunt, atque effossum sal mercatoribus quibusdam vendunt, à quibus camelis ad Tumbuti regnum deuehitur, vbi summa est alioqui salis inopia. Neque quicquam ciborum salis effossores habent, prçterquam quod à mercatoribus illuc adportatur: sunt enim ab omni hominum commercio viginti ferè itinere dierum semoti, adeò vt sæpenumero multa fame mortui reperiantur, quoties nõ satis tempori venire potuerũt mercatores: accedit ad illorum calamitatem, quòd ventus interdum ex Euroaustro miseros excæcat, ita vt non sine maximo periculo hic habitare queant. Ego totũ triduum apud hos victitaui, quo aquam salsissimam è puteis quibusdam non longè ab antris positis desumptam potandum fuit.

¶ *Augela.*

AVgela regio Libyæ deserti, distat à Nilo in quadringẽtesimo quingequasimo miliario: tria hic castra cum aliquot pagis re-

reperias. Satis bona hic dactylorum copia, frumenti autem summa est inopia, nisi huc à quibusdam mercatorib. ex Ægypto adferatur. Sita est hæc Regio ea via publica, quæ à Mauritania per Libyæ desertum ad Ægyptum ducit.

¶ *Serte.*

OPpidum antiquissimum ab Ægyptiis vt nonnulli volunt, à Romanis vt aliis placet, ædificatum: neque desunt qui ab Afris conditum esse malunt. tandem à Mahumetanis excisum fuit, quanquam Ibnu Racih Historiographus à Romanis destructum affirmet. Nunc nihil omnino relictum reperias, præter exigua admodum muri monumenta.

¶ *Bardeoa regio.*

BArdeoa medio Libyę deserto posita, distat à Nilo quingentis ferè miliaribus: tria hic sunt castra, quinque aut sex pagi dactylis optimis copiosissimi. Tria verò castra octodecim ab hinc annis à quodã Hamar reperta sunt, idq; hunc in modum: Mercatores quidam à recta aberrantes via, cæcũ habebant qui regiones omnes nouerat: hic camelo insidens præcedebat, atque singulis miliaribus arenam sibi dari iubebat, ad cuius odorem regionis situm dicebat: quum autem in quadragesimo tantùm ab hac regione abessent miliario, assumpta arena nõ procul eos esse à regione quadam pronunciauit: quod tamen aliis credibilè non videbatur, sciebant enim se ab Ægypto ad quadringenta & octuaginta miliaria processisse, adeò vt se Augelæ viciniores arbitrati sint. Tertio tamen die tria castra inuenerunt,

runt,quorum incolæ exterorum aduentum admirantes,maximeque ſibi metuentes,mox portas omnes occluſerunt, neque mercatoribus extremum ſitientibus aquam dare voluerunt. Illi tamen vi illata intrò tandem ſeſe coniecerunt, atq; vbi iam ſatis aquæ ſumpſiſſent, rurſum itineri ſe commiſerunt.

¶ *Alguechet.*

REgio eſt Libyæ quoque deſerti,in centeſimo & vigeſimo abÆgypto miliario poſita. Tria hic caſtra, rura frequentiſſima, dactylis copioſiſſima. Incolæ ſubnigri, viliores, atq; auariſſimi, ditiſſimi tamen: ſunt enim medij inter Ægyptum & Gaogam ſiti. Principem habent proprium, & tamen Arabibus vicinis tributum perſoluunt.

Ioannis Leonis Africani deſcriptionum Africæ, rerumq; in ea memorabilium,

LIBER SEPTIMVS.

¶ *Nigritarum regionis in ſuas partes diuiſio.*

Etuſtiſſimi rerum Africanarũ ſcriptores, quales fuerunt Bicri atque Meshudi, nihil in Nigritarum regione præter Gueget atque Cano nouerunt: nam antea adhuc incognita erant reliqua omnia loca. Hegiræ autem Anno trecẽteſimo octuageſimo,opera cuiuſdam Mahumetani, qui ad Barbariam venerat,reliqua hu-

huius regionis pars inuēta eſt, cum maxima incolarum copia, qui beluinam prorſus ducunt vitam, nullum neque Regem, neque Principem, nullamq́; adeò Remp. habent, vix agriculturam nouerunt, pellibus quibuſdam veſtiuntur, proprias verò mulieres non habent: interdiu pecus cogunt: ſub noctē in tuguriolis quibuſdam deni aut duodeni tam viri quàm fœminæ cóueniunt, pellibus lecti vice vtuntur, ſibíque eam ſumit quiſq; mulierem, quæ magis arridet. Nulli bellum inferunt, nec extra limites aliud regnū quærunt. Horum nonnulli Solem ſimulatque exortus eſt, ſummè venerantur: alij ignem adorant, cuiuſmodi ſunt Gnalitæ populi : reliqui Ægyptiorum more ad Chriſtianā fidem propius accedunt, quales ſunt qui Gaogam incolunt. Paruerunt Nigritæ primò Ioſephi Regis imperio, qui Maroccum ędificauerat, deinde quinque Libyæ populis ſubiecti fuerunt, a quibus Mahumetanam legem aliasq; ad victum neceſſarias artes edocti ſunt: poſtea cùm Barbariæ mercatores ſuas merces in has regiones conuehere cœperūt, tum etiam linguam Barbaram introduxerunt. Quinque autem populi Libyæ hanc inter ſe regionem partiti ſunt, adeò vt eorū quælibet pars tertia regionem vnam poſſideret. Qui nunc Regem agit Tumbuti (Abubacr Izchia vocant) natione Nigrita eſt: hic poſt Regis præcedētis obitum, qui ex Libya ortus erat, interfectis Regiis filiis in regnum ſucceſſerat, eſtq́ue tum ad Nigritas deuolutum imperium. Hic poſtquā per quindecim annos bellum gerens ampliſſima ſibi regna

gna deuiciſſet, compoſita cum omnibus pace ad Mecca proficiſci voluit, quo in itinere omnia ſua bona ita conſumpſit, vt & ab aliis quibuſdã principibus aliquot aureorum millia ſit mutuatus. Quindecim igitur hæc Regna nobis cognita ad Nigrum aliosq; fluuiolos qui in Nigrum fluunt ſunt poſita. Eſt auté media inter duo vaſtiſſima quædam deſerta, ex altera enim parte deſertũ habet quod à Numidia ad hanc vſque ſe extendit regionem: ex Meridie verò ei deſerto adijcitur, quod inde ad mare Oceanũ protrahitur: in qua ſolitudine infinitę propemodum ſunt regiones nobis incognitæ, idq; cùm propter nimiam locorum diſtantiam, tum propter linguarum Religionisq; diuerſitatem. Nihil omnino cõmercij nobiſcum habent, verùm eos cum maris Oceani accolis negociari ſæpenumero intelleximus.

¶ *Gualatæ Regni deſcriptio.*

EST ſanè hoc regnum, ſi alia reſpicias, anguſtiſſimũ: pagos enim tantùm tres cum aliquot vicis campisque dactyliferis complectitur: diſtat à Nun Meridiem verſus trecentis ferè, à Tumbuto Septentrionem verſus quingentis, à mari Oceano circiter centum miliarib. In hac Libye populi, dum adhuc eo Regno potirentur, regiam conſtituerũt, quo tempore ingens mercatorum Barbarorum huc confluebat copia: poſtea verò regnante Heli principe opulentiſſimo mercatores relicta Gnalata ad Tumbutum atque Gago proficiſci cœperunt, quę res ſummã attulit in regione rerum omniũ penuriam. Horum lingua Sungai appellatur, nigerrimi ſunt

atq;

atq; erga exteros amicissimi. Nostris temporib. fuit hæc Regio à Tumbuti Rege deuicta, fugatus inde princeps deserta petiit, quod vbi Tumbuti Rex animaduertisset, metuens ne cum omnibus deserti incolis rediret, iis conditionib. pacem dedit, vt singulis annis ingens quoddam numeraret tributum, remansitq́ue igitur in hunc vsque diem hic princeps Tumbuti Regi tributarius. Hi moribus ritibusq́; cum adiacentis deserti incolis cōueniunt. Prouenit hic minima tantummodo millij, necnon & cuiusdam leguminis rotundi copia, cuiusmodi nunquam in Europa vidisse memini, carnium verò summa hic est penuria. Tam viri quàm fœminæ caput hunc in modum obuoluunt, vt totam ferè tegant faciem. Nulla hic est Reipub. administratio, nulli nobiles aut iudices, quin miserrimam omnes hic viuunt vitam.

¶ *Gineæ regni descriptio.*

HOc Regnum est à nostrę gentis mercatoribus Gheneoa, à propriis incolis Genni, à Lusitanis verò aliisq́; Europæ populis Ginea appellatum: est aūt medium inter Gnalatam ad Septentrionē ac inter Tumbutum ad Orientem, habetq́; Meridiem versus coniunctū Melli Regnum. Longitudine quingentorum ferè est miliarium: extendit se ad fluuium Nigrum per quingenta ferè passuum milia, mari Oceano adijcitur, eodem loco quo Niger in mare dilabitur. Regio est hordei, orizæ, pecudum, piscium, atque gossypij copia opulentissima: gossypium autem Barbariæ mercatoribus vendunt, aut pan nis

nis ex Europa aduectis, æneis vasis, armis, aliisq;
huiusmodi rebus commutant. Horum moneta
aurea est, nulla inscriptione insignita: est & alia
quædam moneta ferrea, qua in rebus minutio-
ribus vti solent, huius quædam libram vnā, alia
semissem, alia etiam quadrantem pendet. Nihil
in hac regione fructuum, præter dactylos repe-
rias, qui huc aut ex Gualata aut Numidia adfe-
runtur. Nullum omnino neque oppidum est,
neque castrum: pagus tantùm quidam reperitur
amplissimus, in quo Gineę princeps, sacerdotes,
doctores, mercatores, omnesq; adeò regionis no-
biles inhabitāt. Huius domus cretaceæ tecto stra
mineo coopertæ, incolæ gossypio nigro aut cæru
leo vestiuntur, quo & caput tegere solent: sacer-
dotes legisq; doctores candidum gestant gossy-
pium. Remanet autem hæc regio tribus Anni
mensibus, Iulio, Augusto, atq; Septembri, Nigri
inundationibus ad Insulæ modum cincta: quo
tempore Tumbuti mercatores lignis quibusdam
ad scaphæ instar cauatis huc suas merces conue-
here solent, interdiu nauigātes, sub noctem verò
lintrem littori alligant, ac in terram pernoctant.
Paruit quondam hoc regnum cuiusdam populi
Libyæ imperio, postea Regi Sono Heli tributa
persoluit, cui Soni Heli Izchia successit, qui hu-
ius regionis principem captiuum apud Gagum
seruauit, vbi miserrimus vnà cum alio quodam
viro nobili miserrimè vitam finiuit.

¶ *Melli regio.*

Extendit se ad flumen quoddam, quod ex
Nigro effluit per trecenta ferè passuū milia,

in Septentrione iamdicto adiacet Regno, ad Meridiem deserta montesque aridissimos habet, in Occidente vastissimis quibusdam sylvis iungitur, quæ ad mare vsq; Oceanum extenduntur: in Oriente verò Gago territorio confinis est. Reperitur in hoc regno amplissimus quidam pagus, qui sex millia, aut etiam plus familias continet, Melli appellant, vnde & regnum nomen habet. Hic se Rex cum omnibus suis continere solet. Regnum est frumento, carnibus, atque gossypio opulentissimum. Maxima hic vbique artificum ac mercatorũ copia; exteri tamen maximo semper apud Regem sunt in honore. Inhabitatores ditissimi, mercibusque copiosissimi. Frequentia hic templa, sacerdotes, atque prælectores, qui in templis tantùm prælegunt, quandoquidem collegia non habent. Nigritas omnes ingenio, ciuilitate, atq; industria antecedunt; primi omnium Mahumeticam assumpserunt legem, eo tempore quo Principẽ habuerunt Iosephi Regis Marocci auunculum, remansitq; penes huius successores imperium: tandem Izchia deuictum huius regni Principem sibi tributarium reddidit, adeóq; ingentibus vexauit exactionibus, vt vix tantum sit vnde familiam alere possit.

¶ *Tumbutum regnum.*

HVius Regni nomen nostris ferè temporibus ab eiusdem nominis oppido desumptum volunt, cuius conditorẽ fuisse dicunt quendam Mense Suleiman, Hegiræ anno sexcentesimo decimo: in duodecimo miliario à quodam fluuiolo sitũ fuit, quod è Nigro flumine

effluebat, cuius domus omnes in tuguriola cretacea ſtramineis tectis ſunt mutatæ. Viſitur tamen elegantiſſimum quoddam templum, cuius murus ex lapidibus atque calce viuo eſt fabricatus: deinde & palaciũ quoddam Regium à quodam Granata viro artificiſſimo conditum. Frequentiſſimæ hic ſunt artificũ, mercatorũ, præcipuè autem telæ atq; goſſypij textorum officinæ. Huc mercatores Barbari pannum ex Europa adferunt. Huius quoque regionis mulieres faciem tegunt, ancillis tamen exceptis, iiſq; quæ omnia ad victum neceſſaria vendunt. Incolæ, ac inter hos exteri præſertim ſunt ditiſſimi, adeò vt qui iam Regem agit, vtramque filiam duobus mercatoribus ditiſſimis in vxores dederit. Frequentiſſimi hic putei, qui aquam prębent dulciſſimã, ac quoties Niger flumen excreſcit, eius aquam ductibus quibuſdam in vrbem trahunt. Regio eſt frumentis, pecudibus, lacte, atque butyro copioſiſſima: ſalis verò ſumma eſt penuria. huc enim à Tegaſa, quod oppidum in quingenteſimo abeſt miliario, adferri ſolet. Ego cùm hic eſſem, vidi ſalis ſarcinam vnam, quantum camelus ferre potuit, octuaginta emi aureis. Tumbuti Rex opulentiſſimus bracteas aliquot atq; ſceptra habet, quorum nonnulla mille & trecentarum ſunt librarum: magnificam optimeq; inſtructam alit aulam. quoties aliquò proficiſcitur, camelo inſidet, qui à nobilib. duci ſolet: idem euenit quoties ad bellum proficiſcitur, milites verò omnes equites ſunt. Hunc ſi quis Regem alloqui velit, ad pedes primùm procidit, deinde terram ſumẽs

in caput atque humeros ſternit: ſoletq; hic ferè mos ab illis ſeruari, qui nunquã antea Regi ſunt locuti, aut qui ab alio Principe huc Legati ſunt miſſi. Equitum ſemper tria millia habet, pedites propemodum innumeros, qui arcubus ſagittas emittunt veneno infectas. Frequentiſſime cum his belligerantur, qui tributum perſoluere recuſant, & quotquot prælio capere poſſunt, Tumbuti mercatorib. vendunt. Magna hic eſt equorum paucitas, mercatores atque aulici puſillos quoſdam alunt, quibus in itinere peragendo vti ſolent: præſtantiſſimi autem equi è Barbaria adducũtur. Rex verò ſimulatque audit mercatores cum equis appuliſſe, mox numerum ſibi adferri iubet, deinde omnium præſtantiſſimum ſibi deligit, preciumq; liberaliſſimè perſoluit. Iudæis omnibus adeò ſe hoſtem atrocem præbet, vt nullos omnino in ea ciuitate admittat: ſi quos Barbaros aliquid cum Iudæis commercij habere intelligit, ſtatim illorum bona proſcribere iubet. Magna hic eſt iudicum, doctorum, ſacerdotum, atque virorum doctiſſimorum copia, qui liberaliſſimis Regiis aluntur ſtipendiis. Infiniti hic libri manuſcripti ex Barbaria adferũtur, è quibus multò plures pecuniæ, quàm ex reliquis omnib. mercibus colliguntur. Horum moneta aurea eſt, nullis figuris inſignita: in rebus autem minutioribus cochleis quibuſdam vtuntur, quæ huc ex Perſarũ regione conuehi ſolent, harum quadringentæ aureo æquiualent: aureorum autem ſex cum duabus vnius aurei tertiis vnciam vnã pendent. Homines natura ſunt mites atque placidi,

à vi-

à vigesima quarta in primam vsq; noctis horam cantando atq; saltando omnes ferè ciuitatis partes ambiunt: mancipia vtriusq; sexus quamplurima alunt, estq; oppidum ignis iniurię maximè obnoxium: vbi iam secundùm ad hos venissem, dimidia ferè oppidi pars quinque horarum spatio igni deleta fuit. Nullum in suburbio hortum aut fructibus consitum locum reperies.

¶ *Cabra oppidum.*

CAbra sic satis amplum absque muris ad pagi modum compositum oppidum, distat à Tumbuto ad flumē Nigrū in duodecimo ferè miliario: hic mercatores ad Gineæ aut Melli regnum nauigare cupientes, naues conscendunt. Huius tam ciues quàm ædificia Tumbuti ædificiis atque ciuibus nō admodum sunt inferiora: huc Nigritæ nauigio vndiq; confluere solent: in hac ciuitate Tumbuti Rex iudicem quendam constituit, qui lites inter eos componeret: molestum enim erat toties in anno eam ob causam eò proficisci. Ego hic Regis fratrem Abu Bacr cognomine Pargama noui hominem colore quidem nigrum, cæterùm animo atq; ingenio candidissimum. Frequentissimi hic exoriuntur morbi, qui Remp. mirum in modum minuunt. Idq; propter ciborum ineptissimā commixtionem: pisces enim lacte, butyro, atque carnibus commiscent. Estque hic præcipuus ferè Tumbuti cibus.

¶ *De Gago oppido atque regno.*

GAgo oppidum amplissimū nullis quoque cingitur muris: distat à Tumbuto

Meridiem verſus quadringẽtis fere paſſuum millibus, inclinaturq́ue fere ad Euroauſtrum. Viliſſimas habet domos, præter eas quas Rex cum ſuis nobilibus occupat. Mercatores hîc ditiſſimi reperiuntur: magna quoque ſemper affluere ſolet Maurorum copia, qui hic pannum emunt è Barbaria atque Europa aduectum. Maxima in vrbe opulentiſſima reperitur frumenti atq; carnium abundantia: vini verò, arborum, atque fructuum ſumma inopia. Non hic melones, citreolos, neque orizam deſiderabis: frequentiſſimi hic quoq; putei, è quibus aqua hauritur dulciſſima. Eſt & hîc locus quidam ad quem mancipia venalia adducuntur, idq́; iis præſertim diebus, quibus mercatores conuenire ſolent: quindecim annorum iuuenis ſex aureis vendi ſolet, tantidem etiam & pueri emuntur. Habet Rex quoddam ab aliis ſemotum palatium, in quo maximam alit fœminarum atque mancipiorũ copiam, quę & à quibuſdam ſeruantur Eunuchis: & quò omnia ſint tutiora, equitum atq; peditum ſatis bonam alit cuſtodiam. Inter portam priorem atq; interiorẽ palacij partem, locus eſt muris cinctus in quo Rex omniũ lites diffinire ſolet: & quanuis ipſe diligentiſſimus omnia propemodũ perficiat quę ad hanc rem pertinere videntur, habet tamen & ſuos conciliarios, aliosq́ue quos habet à ſecretis, à theſauris, à negociis atque rationibus. Nõ dictu facile quantum hic mercium quotidie adferatur, quamq́ue precioſa atq; ſumptuoſa ſint omnia. Equi in Europa decem aureis empti, hic quadraginta, interdum etiam & quinquaginta

emun-

emũtur aureis. Nullus est tam vilis Europæ pannus, cuius vlna quatuor non hîc ematur aureis, qui verò aliquantulum subtilior est, quindecim: Venetus autem pannus, ostrinus, aut è Turcia aduectus, triginta ferè apud illos emitur aureis: ensis hic trib⁹ aut quatuor valet coronatis, quod & de calcaribus, frenis, aliisq; omnibus rebus, item & de aromatibus dici possent: omnium denique carissimum sal est. Reliqua huius regni pars nihil aliud quàm pagos atque vicos continet: hæc ab Agricolis & pastoribus occupatur, qui hyeme pellibus quibusdam membra tegunt, æstatis verò tempore adeò nudi incedunt, vt minimo tantùm panniculo pudenda tegãt: gestant & interdum ad pedis plantam soleas quasdam ex cameli corio consutas. Ignari sunt atq; rudes, neq; vix in centesimo miliario quenquã reperias, qui literas nouit. Maximis indies grauantur exactionibus, ita vt vix tantum his relinquatur, quo sibi victum parent.

¶ *Guber regnum.*

Distat à Gago Orientem versus trecentis ferè miliaribus, estque inter duas has regiones desertum quoddam, quod maxima laborat aquæ penuria, distat enim à Nigro circiter quadraginta miliaribus: cingitur hoc altissimis mõtibus, pagos cumplures habet, in quibus pastores atq; bubulci quamplurimi. Maxima hic est pecudum atque armentorum copia: verùm multo humiliori statura, quàm aliis locis. Infiniti propemodũ hic artifices atq; telę textores reperiuntur: calcei hic inueniũtur, quales Roma-

mani priſcis illis temporibus geſtare ſolent: horum maxima pars ad Tumbutum atque Gagum confertur. Eſt & hic magna quoque oryzę, aliorumque quorundam leguminum copia, qualia nunquam in Italia vidiſſe memini. Verùm quibuſdam locis apud Hiſpanos reperiri puto. Excreſcente Nigro flumine ſua inundatione agros omnes huius regionis tegit, quo tempore ſemen tantummodo in aquam proijciunt. Eſt in hac regione copioſiſſimus quidam pagus, qui ſex ferè millia familiarum numerat, hic omnis generis mercatores inhabitant, fuitque quondam hic Regis cuiuſdam aula, qui noſtris temporibus ab Iſchia Tumbuti Rege interfectus fuit, filioli captiui atque caſtrati inter Regios Eunuchos fuerunt conſtituti. Deinde rectores huc miſit, qui ciues antea ditiſſimos frequentiſſimis vexarent exactionibus: incolarum aũt bona pars ab Iſchia captiua atque mancipiorum loco ſeruata fuit.

¶ *Agades ciuitas atque regnum.*

AGades oppidum in Libyæ loco viciniori paucis ab hinc annis à quodam Rege muris cinctum. Huius incolæ inter omnes ferè Nigritas ſunt candidiſſimi: domus omnes elegantiſſimæ ad Barbarorum modum ædificatæ. Maxima incolarũ pars exteri ſunt mercaturam exercentes, reliqui omnes aut artifices ſunt, aut apud Regem ſtipendia merent. Mercatorum ſinguli complures alunt ſeruos atq; mancipia, qui à Cano Bornum proficiſcentes comitentur: in eo enim itinere à prædatorib. quibuſdam Zinganis admodum incommodantur, adeò vt non auſint

ſe

ſe itineri committere, niſi optimè ad iter inſtru-
cti: noſtro tempore baliſtis vti ceperũt: mox vbi
mercatores in oppidum aliquot appulerunt, ſer
uos omnes variis exercent modis, ne quid ocioſi
deſideant: decem auté aut duodecim ſecum ſer-
uant, qui inſeruiant, quique merces obſeruent.
Habet huius oppidi Rex egregium ſatellitium,
eſtque ferè ſemper in quodam palacio medio ci-
uitatis poſito. Ille vtplurimũ eorum curam ge-
rit, qui in campis atque deſertis habitant: credi-
tur enim à Libyæ populo traxiſſe originem. Illi
verò nonnunquam poſt expulſum regem alium
quendam ſibi aſſumunt: adeò vt qui deſerti in-
colis magis arridet, totius Agades princeps con-
ſtituatur. Reliqua huius regni pars quæ Meridiẽ
ſpectat, paſtores atque bubulcos habet, hi in tu-
guriolis quibuſdam ex frondibus compoſitis ha
bitant, quæ ferè bobus circumferuntur, quoties
eſt aliquò migrandum. Caſulas ſemper eodem
campo ſtatuunt, in quo pecus paſcere decreue-
runt: quod & Arabibus quoq; in vſu eſt. Ingens
quotannis Regi enumerant tributum, qui mer-
ces ex alieno orbe huc conuehunt: ſumit autem
Tumbuti Rex ex hoc regno tributi nomine cen
tum ferè & quinquaginta aureorum millia.

¶ *Cano.*

CAno prouincia ampliſſima diſtat à flu-
mine Nigro Orientẽ verſus in quingen-
teſimo ferè miliario. Maxima incolarum
pars pagos inhabitant, alij pecus cogunt, alij agri
cultura ſeſe exercẽt. Naſcitur hic ſatis bona fru-
menti, oryzę atq; goſſypij copia. Frequentiſſima
hîc

hîc ſunt deſerta monteſque maximè nemoroſi, multisq; fontibus irrigui. prouenit in iis nemoribus ſatis bona malorum citreorum atq; limonum ſylueſtrium copia, qui ſapore non multum à ſatiuis differunt. Medio autem regionis oppidum eſt eodem nomine appellatum, huius murus atque domus ex creta ferè ſunt fabricata. Inhabitatores ſunt mercatores ditiſſimi, ciuilitatis amantiſſimi. Illorum Rex fuit quondam potentiſſimus, maximoque equitum numero munitiſſimus, tandem Regi Zegzegę Regique Caſſenę tributum numerare cœpit. Deinde Iſchia Tumbuti Rex amicitiam cum duobus his Regibus ſimulans, per inſidias vtrunque interfecit. Deinde Regi Cano bellum mouere cœpit, quem tandem longa obſidione victum filiam quandam quam habebat, in vxorem ducere coëgit, iisque conditionibus in regnum reſtituit, vt tertiam ſemper reciperet prouentuum partẽ: hic perpetuo aulicos quoſdam habet, qui debitam ſibi partem recipiant.

❧ *Caſena regnum.*

IAmdicto Regno in Oriente coniunctum eſt, frequentiſſimis repletur montibus, agrũ habet aſperum, hordeo tamen atque millio fœcundiſſimum. Colore omnes ſunt nigerrimi, maximè naſuti, labra autem prominentiora habẽt: viliſſimis quibuſdam tuguriolis atque caſulis ſe continent: neq; vix pagum reperias, qui pluſquã trecentas numeret familias. Horum animi vilitati inedia quędam ſeſe adiungit: Regem quondam habuerunt, qui ab Iſchia quoq; interfectus

fuit,

fuit, ex quo tempore tributarij eiuſdem Iſchiæ ſunt effecti. ¶ *Zegzeg Regnum.*

AD Euroauſtrum regione Cano eſt contiguum, diſtat à Caſena centum ferè & quinquaginta miliaria. Huius inhabitatores ditiſſimi, maximè apud alias nationes negociantur: quædam huius Regni pars in planicie, reliqua in montibus eſt ſita, quarum hæc frigidiſſima, illa verò calidiſſima eſt. Et quoniā hyemis ſæuitiam egrè admodum ferre poſſunt, in mediis ædibus focum exſtruunt luculentiſſimum, prunas deinde ſub lecticis eminentioribus locant, atque hoc modo ſe ſomno componunt. Horum ager maximè irriguus, frugibus omnibus eſt feliciſſimus: domorum hic eadem eſt ſtructura qualis in ante deſcripto regno. Proprium aliquādo habuerunt Regem, quem ab Iſchia interfectum antea diximus, cœpitque ab eo tempore hoc Regnum Iſchiæ parere imperio.

¶ *Zanfara.*

ZAnfara Regio Zegzeg in Oriente coniungitur, huius populus viliſſimus, atq; ruſticitati addictiſſimus. Ager frumento, oryza, millio, atq; goſſypio copioſiſſimus. Incolæ ſtatura proceriores, colore nigerrimi ſunt, faciem habent latiſſimam, eſtq; ingenium illis prorſus beluinū. Eorum Rege ab Iſchio veneno necato, illi iam tributarij fuerunt effecti.

¶ *Gnangara.*

COniungitur hęc Regio ad Euroauſtrum cum Zanfara: incolarum multitudine ditiſſima, proprium habet regem, qui ſeptē mi-

milium peditum ſagittariorum, quingentorum verò equitum ſatellitium alit: ampliſſimos ſibi quotannis recipit prouentus. Nihil hic præter vicos quoſdam viliſſimos reperias, vno tantùm excepto, qui magnitudine atque elegantia cæteros antecellit. Huius inhabitatores ditiſſimi ferè ſemper cum vicinis negociantur. In Meridie regioni cuidam coniungitur, in qua maxima reperitur auri copia. Nunc autem mercaturam nullo modo cum exteris exercere poſſunt, vtrinque enim hoſtem habent infeſtiſſimum. In Occidente Iſchia ſæuit, in Oriente verò Rex Borni miſerrimè excruciat. Ego cùm quodam die in Borno eſſem, Rex Abraham copioſiſſimo collecto exercitu Gnangaræ principem regno expellere decreuerat, niſi ab Homar Gaogæ principe impeditus fuiſſet, qui iam Borni regnum oppugnare cœperat. Quare Borni Rex in patriã reuocatus, coactus eſt Gnangaræ regno cedere. Quoties Gnangare mercatores ad auriferam illam regionem proficiſcuntur, quoniam viæ ſalebroſiores ſint, quàm vt cameli introduci poſſint, merces mancipiis imponere ſolent. conficiunt autem grauiſſima tamen ſarcina onerati, iter decem aut duodecim miliarium. Quin & quoſdam vidi, qui vno die idem bis conficerent iter: incredibilè dictu quãtò miſerrimi ſint pondere preſſi, nam præter merces cibum quoque pro dominis, deinde & pro militibus quoque, qui mercatores armati comitantur, circumferre ſolent.

¶ Bornum regnum.

BOrnum amplissima prouincia Gnangaræ regioni in Occidente est contigua, extenditq; se Orientem versus ad quingéta ferè miliaria: distat ab eo loco vbi Niger fluuius originem habet, centum ferè & quinquaginta milia ribus: in Meridie deserto Set adiacet, in Septentrione verò illi ferè deserto coniungitur, quod Barca respicit. Inæqualis est huius regni situs, aliqua enim pars in montibus, reliqua in planicie est. Planicies autem pagos complures habet, mercatoribus, incolis ditissimis, atqui fruméti copia felicissimos. Totius huius regionis Rex maximũ quendam cum suis occupat pagum. In montib. bubulci habitant, pecudumq; pastores frequentissimi: hic millium, aliaq; quædam frugum genera nobis incognita proueniunt. Accolę per totam æstatem nudi incedũt, nisi quòd corio quodam pudenda tegant: hyeme verò pellibus vestiuntur, pelliceosque sibi sternunt lectos. Nullam omnino neque Mahumeticam neque Iudaicam neq; aliam denique fidem habent, quin beluino prorsus more viuentes, mulieres atq; proles cõmunes habent: & quãtum à quodam mercatore intelligere potui, qui longam cum his habuerat consuetudinem, nullum hic proprium nomen audias, sed omnes vel à longitudine, vel pinguedine, aut alio quouis accidente nomen habent. Horum Princeps potẽtissimus originem à quodam Libyæ populo traxit, Bardoa nuncupato, alit equitum plus minus tria millia, peditũ verò numerum reperit infinitum, quandoquidem omnes sibi adeò subditos habet, vt quoties impe-

rat, mox ad arma prosiliant, ducemq; quocunq; velit sequuntur. Nullum omnino tributũ præter decimas frugum persoluunt: neq; alium habet hic Rex prouentum, q̃ quod frequentissimis incursionibus atque prædationib. vicinis adimit hostibus. Perpetuas alit cum populo quodam inimicitias, qui vltra desertum Seu habitant. Hi aliquando expeditissimo peditum exercitu per desertum ad Bornum venerant, bonamq; regni partem depopulati fuerant. Quare Borni Princeps Barbariæ mercatores ad se euocauit, mandauitq; vt maximam adducerēt equorum copiam: solent enim illi equos mancipiis cõmutare, atq; pro quouis equo quindecim aut viginti interdũ mancipia recipere. Hac via inuenta est infinita propemodum equorum multitudo, mercatorib. verò tantisper expectandum fuit, donec è bello Princeps victor rediens captiuos secum adduceret, ac creditoribus de equis satisfaceret. Euenit autem sæpenumerò vt mercatores totum expectent trimestrem, priusquã Princeps redeat, interea Regiis viuunt sumptibus. Nonnunquam non satis mancipiorum secum adducit Princeps vt mercatorib. satisfiat: aliquando etiam in proximum illis est expectandum annũ, semel enim duntaxat in anno incursiones facere licet, idque statuto quodam anni tempore. Quin & complures hic repperi mercatores, qui de Rege omnino desperantes, eò quòd in annum integrum crediderant, apud se constituerant nunquam cum equis redire. Rex tamē opulentissimus videtur, stapedes enim, calcaria, frena, lances, patinæ, pocula,

cula,aliaq; quibus cibus aut potus ad eius mensam adferuntur,aurea sunt omnia: huiusmodi etiam sunt catenę omnes quibus venatici alligun tur canes. Rex tamen supra modum auarus est, adeò vt multò malit mancipiis quàm auro debitum soluere. Infinita propemodum in hoc regno inueniuntur Nigritarum aliorumque incolarum genera,quorum nomina(quandoquidem vnū tantùm hic egi mensem)adnotare nō potui.

¶ *Gaogæ regni descriptio.*

GAoga in Occidente Borno regno confinis est, extenditur Orientem versus ad confinia vsq; Nubiæ regni loca: in Meridie deserto cuidam adiacet, quod ad Nili gyrū quendam sitū est: in Septentrione deserto Serta atque Ægypti terminis clauditur. Patet in longum ex Occidente in Orientem quingentis, in latum verò totidem ferè miliarib. Nulla hic humanitas, literarumque cognitio, habitatores agrestissimi,iiq; præsertim qui in montibus habitant, hi nudi incedunt,nisi quòd pellicula quadam pudenda tegant: horū domus ramulis atq; frondibus sunt compositæ, quæ facillimè igne consumuntur, copiosissimum habent gregem, cuius etiam maximam gerunt curam. Per multos annos in libertate vixerunt, quæ sibi à quodam Nigrita eiusdem regionis adempta fuit. hic cùm quodam die domino mercatori ditissimo concuberet,videretque se nō procul abesse à patria,herum iugulauit, omnia illius bona sibi occupauit,atque ad suos rediit. Vbi postquā equos aliquot sibi emisset, crebris incursionib. vicinos

populos vexare cœpit, ac ferè semper victor euasit: ille enim equites ad bellũ instructissimos secum habebat, hostes verò inermes ferè pugnabant. Hunc in modum captiuos ferè innumeros habuit, hos equis commutauit, qui ex Ægypto huc adducti fuerant: ac sic tandem crescente in dies militum numero, ab omnibus tanquã Rex ac totius regni princeps habitus fuit. Huic filius successit, patri viribus animíque audacia nequaquam postponendus: hic quadraginta annis regnum administrauit. Post hunc frater Moses, postremo omnium huius nepos Homara regnum suscepit, qui & in hunc vsque diem imperat. hic regnum multis partibus auxit, amicitiam cum Cairi Soldano iniit, à quo sæpenumero amplissima recipit munera, quæ maxima liberalitate pensat: permulti Ægyptij mercatores, alijq́ue Cairi inhabitatores res quasdam preciosissimas, ac rariores huic Principi dono afferunt, maximamq́ue illius liberalitatem laudant. Habet hic Princeps literatos omnes summo honore, eosq; præsertim qui à Mahumete originem traxerunt. Ego eodem tempore in huius aulá fui, cùm nobilis quidam à Damiata elegãtissima offerret munera, equum elegantissimum, ensem, paludamentum, aliaq; quædam, quæ Cairæ centum & quinquaginta ad plurimũ aureis fuerant empta: pro his à Rege quinque recepit mancipia, totidemq́; camelos, cum quingentis illius regionis aureis: deinde & centum ferè mirandæ magnitudinis elephantorum dentes.

¶ *Nubia regnum.*

Nu-

NVbia iam dicto regno in Occidente cōiungitur, extenditq; sese ad Nilum vsq;, in Meridie Goraniæ deserto, in Septentrione verò Ægypti finibus terminatur. Non tamen ex hoc regno ad Ægyptū nauigari potest: nō enim quibusdam hic locis Nilus profundior est, quàm vt quis pedes facilè transire possit. Præcipuum regni oppidum Dangala vocant, incolarum frequentia est copiosissimum, familiarum numerat plus minus decem millia. Domus ferè omnes cretaceæ, tectum habét stramineum. Ciues ditissimi, ciuilitatisq; amantissimi, maximè cum Cairæ ac Ægypti mercatoribus negociantur. In reliqua huius regni parte, pagos tantùm ac vicos reperies ad Nilum fluuium sitos. Incolæ omnes agriculturam exercent. Est autem Nubiæ regnum frumento, saccaro, quo tamen vti nesciunt, opulentissimum. Reperitur & in Dangala maxima ciueti (vt vocant) ac ligni sandalici copia. Regio est multo ebore ditissima, eò quòd multi hic capiuntur elephantes. Reperitur & hic venenum præsentissimū, cuius si granum vnum inter decē homines fuerit diuisum, ante quartam horæ partem omnes necat: si verò vni detur, confestim eodemq; instante interficit. Huius vncia centum aureis emitur, neq; cuiquā præterquam exteris huiusmodi venenum venditur, deinde emptorem iuramento astringunt, se eo in Nubiæ regno non esse vsurum. Qui autem venenum hic emere velit, tantum Regi quantū mercatori persoluere cogitur: quòd si quis venenum Principe nesciente vendiderit, cōtinuò ca-

pite plectitur. Rex perpetuum ferè gerit bellum, nunc cum Gonaritis (hi ex Sindanorum familia orti deserta inhabitát, neque quisquam illorum potest intelligere idioma) nunc cum aliis quibusdam populis, qui in eo deserto habitát, quod vltra Nilum Orientem versus ad mare vsque rubrum extenditur, non procul à finibus Suachin. Horum (quantũ coniicere possum) idioma mixtum est, maximamq; habet affinitatem cum lingua eorum qui Suachin, aut eam Æthiopiæ partem inhabitant, vbi Prætum Ioannem habitare dicunt: hunc populum Bugiha vocant: vilissimi sunt homines, atq; miserrimi, lacte, carnibus camelinis, atque ferarum vescuntur, quæ in iis desertis capiuntur. Aliquando nónihil tributi aut à Suachin, aut à Dangalæ Principe recipiunt. Oppidum quondam habuerunt opulentissimũ ad mare rubrum positum, Zibid vocabant, vbi portus erat frequẽtissimus, qui ex opposito portum Zidem habuit, in quadragesimo à Mecca miliario positũ. Ab hinc verò centum annis à Soldano deletum fuit, eò quòd huius incolæ quasdam sibi merces receperant, quæ Meccam aduectæ fuerant, quo etiam tempore Zibid portus frequentissimus deletus fuit, vnde maximum tamen quotannis colligebatur tributum. Incolæ inde fugati Dangalam atq; Suachin ꝓfecti sunt, atque tandem à Suachin Principe ingenti prælio victi sunt, interfectis vno die plus quàm quatuor millibus, mille captiuis Suachin introductis, qui à ciuitatis mulieribus atq; pueris occisi fuerunt. Hæc sunt Amice Lector quæ de Ni-

gritarum regione dicenda habui: cuius quindecim illa regna, ritibus atque moribus inter se simillima, imperio quatuor tantùm Principum parent. Nunc ad Ægyptum pergamus.

Ioannis Leonis Africani descriptionum Africæ, rerumq; in ea memorabilium,

LIBER OCTAVVS.

¶ *Ægyptus.*

Egyptus clarissima Regio, ab Occidente desertis Barcæ, Libyæ, ac Numidiæ clauditur: ab Oriente desertis quæ Ægypto & mari rubro interiacent: à Septentrione mari Mediterraneo: à Meridie agro Bugiensi & Nilo terminatur. Patet in longitudinem à Mediterraneo adusq; Bugię prouinciam, circiter semiquingentis passuum milib. tam angustæ latitudinis, vt præter exiguum solum ad vtranque Nili ripam steriles inter mõtes prædictis desertis confines fluentem, nihil habeat interstitij, eo saltem loco exculta & inhabitata, quo Nilus à supradictis montibus distat: tamentsi aliquatenus se extẽdat versus mare Mediterraneũ. Nilus enim octuaginta ab Alcairo passuum milibus in duas secatur partes, alueumque efficit, qui in Occidentem deflectens, redit vnde prius emanauerat, & Alcairo circiter sexaginta passuum milib. præterlapsus, iterum in duos secatur ramos: quarum alter Pelusium quæ Damiata, alter Rosetum fertur. Ex eo

porrò quod Pelusium preterfluit, alius deriuatur alueus, qui in lacum cõuersus angustis faucibus mari coniungitur, ad cuius ripam Tenesse antiquissima ciuitas est condita: quæ Nili in diuersas partes sectio, exiguam, vt diximus, Ægypto latitudinẽ præbet. Vniuersa hæc prouincia plana est, omniq; granorum, ac leguminum genere fertilis. Lætissima vbique sunt pascua: pulli & anseres innumeri. Rustici potiori ex parte fuscũ referunt colorem: ciuitatum incolæ candidum. Angusta veste ad pectus consuta, atq; hinc in pedes diffluente vestiuntur, manicis pari ratione angustis. Caput rotundo & fastigiato tegmine, Dulipanum Itali vocant, operiunt. Calceamenti quodam genere vetustatẽ referente vtuntur, Æstate gossypinã telam variis coloribus intertextã gestant: hyeme verò pannum gossypio suffultũ, quẽ Chebre vocant: at ciues opulentiores quemadmodum & mercatores Europæis pannis vestiuntur. Incolæ probi sunt, festiui ac liberales. Frequentissimè in cibariis caseo recenti & large salito, lacte item acido & certo artificio indurato vescuntur: quem tametsi in deliciis habeant, exteri gustare non possunt, ferequè singulis ferculis nonnihil acidi lactis commiscent.

¶ *Ægypti diuisio.*

QVO tempore Machumetani Regionis principatum occuparunt, Ægyptus trifariam diuisa est. Ab Alcairo Rosetum, oram vocãt Errifiam; Ab Alcairo ad Bugiæ confinia Sahid, id est, terrestrem. Solum vero fluminis alueo qui Pelusum ac Tenescam fertur adiacens

ens,Bechriam ſeu Maremmā nuncupant. Tota Ægyptus cū ſit fertiliſſima, Sahidica tamē prouincia reliquas partes, omnis generis leguminū, animalium, pullorum, linique copia antecellit. Errifia fructibus & oryza : Maremma goſſypio, & ſaccharo fœcundior. Errifiæ & Maremmæ habitatores, Sahidicos vrbanitate ſuperant : quòd duæ hæ partes mari vicinæ ab Europæis, Barbaricis & Aſſyriis amplius frequententur : verùm Sahidici in Mediterraneis vltra Alcairum habitantes exteros nullos vident, præter raros quoſdam Æthiopes.

¶ *Ægyptiorum genus & origo.*

ÆGyptij, vt ſcribit Moſes, à Meſraim filio Chus, filij Cham, filij Noæ, originem ducunt. Hebrei regionem & incolas pari vocabulo Meſraim appellant. Arabes Meſre: verū incolas Chibith nominant. Chibith verò aiunt primum Regionis dominium vſurpaſſe, ac domos cœpiſſe cōſtruere. Incolę autem ſeipſos huiuſmodi vocabulo compellant: neque alij remanſerunt veri Ægyptij, præter Chriſtianos pauculos, qui hodie iſtic viſuntur : reliqui Machumetano dogmati adhærētes, Arabibus & Africanis ſe commiſcuere. Manſit huius regni principatus multis annis penes Ægyptios, nempe Pharaones; quos potentiſſimos extitiſſe, mirabilium ædificiorum veſtigia teſtantur, præter luculenta Hiſtoricorum ſcripta, in quibus celeberrima fit Ptolemæorum regum mentio. Exinde in Romanorum poteſtatem redacta, poſt Chriſti natiuitatē Chriſtianū dogma percepit Romano

ſubdita imperio: à cuius declinatione, ad Conſtantinopolitanos imperatores tranſlata eſt, quibus magna cura hoc Regnum tueri ſtudentibus, à Machumetanis tandem occupatum eſt, Hamro duce Haſij filio exercitus Arabici Homar eius nominis ſecundi Pōtificis ſummo præfecto: qui in ſua religione quenq; dimittens, ab iis præter tributū nihil petiit. Is porrò ad Nili ripam exiguum oppidulum Arabibus Fuſtato dictum cōdidit, quod eorum lingua tabernaculum ſignificat: cùm enim huic ſe expeditioni pararet, loca inuenit omnino inculta & habitatoribus vacua, adeo vt illi ſub pellibus exercitum continere neceſſum fuerit. Vulgus Meſre Hatichi hoc eſt vetus oppidum appellare conſueuit, quod ad Alcairum collatum, nouum dici poteſt. Plurimi noſtra tempeſtate viri pręcellentes, tam Chriſtiani quàm Iudæi & Machumetani ſua opinione falluntur. Meſre enim putāt eo loco ſitum, in quo Moſes & Ioſephi Pharaones habitarunt: quod Pharaonis oppidū ea in Africæ parte exiſtimēt, qua Nilus ad Occidentem in Africam flectitur, vbi quoque viſuntur Pyramides: quod & ſacra ſcriptura innuere videtur in libro Geneſeos, vbi Iudæos Fabricationi Apthun oppidi à Pharone conditi, occupatos Moſis tempore fuiſſe meminit: ea nempe Africę parte qua Nilus in Africam curſum flectit, ab Alcairo in Meridiem circiter. L. paſſ. milib., ad Nili alueum quem in Occidentē vergere ſuprà diximus. Aliud quoque proferūt indicium, Pharaonis oppidum eo loco fuiſſe cōſtructum, quod ad confluentiam Nili alueorum,

ſtru-

structura antiquissima sit, quæ Iosephi sepulchrum nominatur, in quo repositus fuerit Ioseph priusquam ab Hebręis ad Patrum sepulturam transferretur. Denique, nec Alcairum, nec vicina loca habent, quòd se Pharaonum regionem inhabitare contendant: hoc tamen loco sciendú est, nobilitatem priscorú Ægyptiorum, olim in Sahidica Regione supra Alcairum constitisse in oppidis Fium, Manfichmin, atque id genus cæteris celebrioribus. Verùm occupata à Romanis Ægypto, præstantiores in Errifiam se reduxere, nempe ad oram maritimam, vbi Alexandria, Rosetum, aliæq; celebres vrbes Latinam appellationem hactenus retinentes, visuntur. Quin & Romano imperio in Græciam trãslato, nobilitas in maritima loca se recepit, Cæsaris oratore Alexandriæ residente: cæterum Machumetanis in Ægyptum perrumpentibus, in Mediterranea se reduxere, duplicem fructum eodem tempore parituros existimantes. Alterum regni vtrinque pacificandi: alterum se tuendi à Christianorum incursionibus, à quibus metuendum illis fuisset, si in maritimis diutius constitissent.

¶ *Ægypti temperies.*

ÆGypti aër calidus est ac nociuus: neq; in ea regione vnquam vel raro admodum pluit. Pluuiæ autem causam frequentib. morbis præbent: alij nanq; catharro ac febribus obnexij sunt: aliis mirum in modú tument testiculi: cuius tumoris occasionem medici caseo salito & bubulę, qua vesci consueuere, ascribunt. Æstate immenso feruore solum exu-

 ritur

ritur, in cuius remedium per ſingula oppida excelſas turres conſtruunt, quæ in ſuperiori ac infima parte oſtium ex aduerſo ædium habent, per quarum faſtigia dimiſſus ad infimã partem ventus, incolis nonnihil auræ exhibet: alioquin ob intolerabilem Solis ęſtum nõ liceret iſtic vitam agere. Sæuiente nonnunquam peſte, ingenti hominum clade, pręcipuè circa Alcairum afficiuntur, qua inualeſcente ſingulis diebus plerunque duodecim hominum milia occumbunt. Morbi verò Gallici nullam exiſtimo regionẽ tanto affectam incommodo, & nuſquam tot homines ea infectos lue datur cõſpicere. Sub Aprilis initium ſegetes ſuccidunt, ſucciſas confeſtim triturant: neque ſpicam ad vigeſimum Maij ſecandam relinquunt. Nili inundatio Idibus Iunij incipit, diebus excreſcit quadraginta, totidemque decreſcit: quo temporis interuallo, omnes Ægypti ciuitates & vici inſulas repreſentãt, quas accedere non licet, præterquã nauigio. Cæterum nauibus onerariis ferendis Nilus tũ temporis eſt percommodus, quarum nonnullæ ſex modiorum frumenti millia ſimul ac centum pecora capiunt: quibus ad hunc modum onuſtę, ſecundo ſaltem flumine nauigant: aduerſo ſiquidem vix redirẽt vacuæ. Ægyptij iuxta Nili incrementum præuident eius anni caritatẽ: velut latius dicturi ſumus, cùm de Nili inſula è regione Ciuitatis veteris in qua Nili mẽſura cernitur, ſermo inciderit. Tametſi noſtri non ſit inſtituti omnes Ægypti ciuitates deſcribere, quòd noſtri ſcriptores inter ſeipſos diſcrepent, alij ſiquidem Ægyptum Afri-

cæ negant annumerandam, alij contrariam tuentur sententiam. Plurimi eam Ægypti partē, quæ ad Barbariȩ, Numidiȩ, ac Libyȩ desertum tendit, Africæ esse contendunt. Nonnulli quicquid ad præcipuū Nili alueum excultum est, Africæ tribuunt: quod verò ad alium, velut Manf, Fium, Semmenud, Damanhore, Berelles, Tenesse, ac Damiata, minimè: quam quidem opinionem multis rationibus fultus sustineo. quare præter ciuitates ad præcipuum Nili alueum sitas, nullas describam.

¶ *Bosiri ciuitas.*

BOsiri antiquissima ciuitas ab Ægyptiis ad mare Mediterraneum condita, distat ab Alexandria Occidentem versus viginti circiter passuum milibus. Fortissimis olim cincta mœnibus, pulcherrimisq; ædificiis exornata exstitit. Plurimis hodie cingitur dactylorum possessionibus: cæterum nullus eorum curam gerit: nam Alexandria à Christianis occupata, derelicta ciuitate, incolæ ad lacum Buchaira profugerunt.

¶ *Alexandria magna Ægypti ciuitas.*

ALexandria ampla Ægypti ciuitas, ab Alexandro Magno non absq; consilio nobilium & peritorum Architectorū, pulcherrimo loco ac situ in extremitate maris Mediterranei cōdita, distat à Nilo Occidentē versus quadraginta passuum milibus: quam ædificiorū structura & munitione nobilem exstitisse, donec in Machumetanorum potestatem venit, plurimorum Authorum testimonio constat: exinde multorum annorum spacio collapsa, vetusta ce-

le-

lebritas intercidit, quòd nullus ferè vel Græciæ vel Europæ mercatorũ in ea mercimonium exerceret, velut inculta remansit. Verùm astutus quidam Machumetanorum Pontifex ex Machumetis vaticinio amplissimas indulgentias concessas rudi populo cõfinxit, iis qui ciuitatem incolerẽt, vel certis diebus præsidio firmarẽt, quiq; eleemosynam in publicũ vsum conferrent: quo stratagemate breui tempore ciuitatẽ exteris hominibus vndiquaque conuenientibus oppleuit: à quibus plurimę domus ad ciuitatis mœnia exstructæ sunt, multáque studiosorum collegia, & monasteria, in gratiam peregrinorum isthic religionis ergò confluentium. Sita est forma quadrangulari. Portæ sunt quatuor: prima quæ Orientem spectat ad Nilum cõstructa, altera quæ Meridiem ad lacum Buchiara, tertia versus Barcæ solitudinem ad Occidentem, quarta ad mare Mediterraneum, vbi est portus: cui adstant exploratores, & ministri telonij, qui exactissimè viatores ad ipsas vsq; vestes perscrutãtur: quandoquidem non pro mercibus saltem, verùm pro nummis quoque quippiam in singulum centenarium vectigalis loco persoluitur. Sunt & aliæ duæ iuxta mœnia portæ, ab inuicem ambulacro munitissimáq; arce distinctæ, quæ ad ripam portus Marsa el Borgi vulgò nuncupati, hoc est turris portus, sita est. In hunc se nobiliores ac celebriores naues recipiunt, cuiusmodi sunt Venetorum, Genuensium, Epidaurensium, cęteræque Europæorum naues. Eò namque Belgæ, Angli, Cantabri, Lusitani, omnisque generis Europæ

ho-

homines mercaturæ gratia nauigare solent: verùm maiori frequētia visuntur Appuliæ, Siciliæ, & Græciæ, hoc est Turcica nauigia, quæ in hunc se recipiunt portum, à piratarum incursionibus & auræ intemperie tutiorem. Est & alius portus quem Marsa Essil Sela vocāt, hoc est, catenę portum, in quo Barbariæ naues, veluti Tunetanorū & Geluiensium, stationem habent. Christiani circiter decimā pro mercibus quas vel inuehunt vel euehunt persoluere coguntur, Machumetani vicesimam: tamen quîcquid terrestri itinere Alcairum defertur, nullum pendit vectigal. Hæc est nostra tempestate ciuitatis pars celebrior, vtpote Alcairo vicina, ad quam omnis generis mercibus refertissimam, negociatores ex toto orbe conueniunt: reliquis partibus ciuilitatis expers, incolísque destituta: nam excepto vico longissimo, quo ab Orientali porta ad Occidentalem itur, eáque ciuitatis portione, iuxta maritimam portam mercatorum tabernis referta, atq; Christianis inhabitata, reliquum vacuum est & euastatū. Quod per ea tempora accidit, cùm Ludouico eius nominis quarto Gallorum Rege à Sultano in libertatem restituto, Cypri Rex classe partim Veneta partim Gallica instructus, ex improuiso Alexandriam adortus, magna hominum edita strage, cepisset ac depopulatus esset. Verùm Sultano adueniente, qui magnū exercitum recuperandæ Alexandriæ gratia conscripserat, Cyprij de tuitione desperantes, domibus incendio absumptis discessere. Sultanus mœnia, vt potuit, restaurauit: arceq; ad portum ędificata, paulatim in eum
quem

quē videmus ſtatum reduxit. Alexandriæ mons ſpectatur altiſſimus, ad ſimilitudinē teſtacei, qui Romæ viſitur, in quo, tametſi non habeat ſitum naturalem, antiquiſſima vaſa teſtacea reperiuntur. In montis faſtigio turricula extructa eſt, in qua perpetuò agit nauium aduentantium explorator, cui de ſingulis nauibus quarum telonij miniſtros admonuerit, certū præmium aſſignatur: & ſi fortefortuna dum vel dormit, vel vſquā inambulat, nauis appulerit, cuius publicanos prius certiores non fecerit, duplum luit: quæ multa ad Sultani fiſcum refertur. Cuiq; fere ciuitatis domui, ingens ciſterna concamerata, craſſiſque innitens columnis & fornicibus ſubſtructa eſt: in quas exundans Nilus per aquæductum in planicie magno artificio extra Alexandriam conſtructum deductus, ſub eius mœnibus demittitur. Ciſternę porrò ſucceſſu temporis turbidæ ac cœnoſæ redditæ, plurimis æſtiuo tempore languoribus occaſionem præbent. Quod ad agri fertilitatem ſpectat, ciuitas in medio arenacei deſerti condita, hortis caret ac vitibus, ſolum habens ſemini capiendo incōmodum. Frumentum à quadraginta paſſuum milib. inuehitur. Iuxta aquæductum tamen per quem Nilus in ciuitatem tranſmittitur, exigui viſuntur horti, ſed quorum fructus ad maturitatem peruenti, accolas noxiis febribus, aliiſq; morbis afficiunt. Sexto ferè ab Alexandria miliari ad Occidentem, inter vetuſta ædificia columna viſitur ſpectandę altitudinis & craſſitudinis, quā Arabes Hemadullaoar, hoc eſt, Arborum columnam, vocitant. De hac fabula recen

censetur, quendam ex Ptolemæis Alexādriæ Regibus, columnam in portus extremitate cōstrui iussisse, qua ciuitatem ab hostium incursionibus tutam, ac proinde inexpugnabilem redderet, atque in eius fastigio ingens ex chalybe speculum apposuisse, cuius abdita virtute quotquot retecto speculo iuxta columnam præteruehererentur naues, euestigiò mirabiliter conflagraret: sed à Machumetanis vastato speculo, eius quoque virtutem euanuisse, atque illinc asportatam exstitisse. Ridicula profectò narratio, & quæ infantibus persuaderi debeat. Sunt & hodie inter antiquos Alexandriæ habitatores, plurimi Christiani quos Iacobitas vocant, mœchanici omnes, & mercatores: qui propriam habent ecclesiam, in qua D. Marci Euangelistę corpus olim requieuit, à Venetis clam sublatum, & Venetias importatum. Iacobitæ porrò Alcairi Principi tributum pendunt. Neque prætermittendum videtur, in medio Alexandriæ ruderum, ædiculam instar sacelli constructam adhuc superesse, insigni sepulchro, magno à Machumetanis honore affecto memorabilem, quo Alexādri Magni corpus summi Prophetæ ac Regis, velut in Alcarano legunt, asseruari contendunt. Concurrit autem ingens eò peregrinorum vulgus à longinquis etiam regionibus, colendi ac reuerendi sepulchri gratia, cui quoque magnas frequenter largiuntur eleemosynas. Alia prætermitto notatu digna, ne in immensum excrescat volumē lectorum fastidio.

¶ *Bochyris.*

Fuit

FVit vetuſta hæc & exigua ciuitas quondam ad maris Mediterranei oram ędificata, octo ab Alexandria in Orientem paſſuum milibus: verũ noſtro ſeculo deſtructa, mœnium ſaltẽ veſtigia reſeruat. Hodie dactylis fere conſita eſt, quibus inopes coloni nutriuntur, exigua deſertaque tuguriola inhabitantes. Ciuitati imminet turris in periculoſo ſcopulo ædificata in quẽ plurimæ Syriacæ naues noctu impingentes, naufragium faciunt, quòd huc noctu appellentes, dum Alexandrinum portum capere nullus aſſequitur, prædicto ſcopulo illidãt. Circum ciuitatem nihil agrorum videas, præter campos arenaceos ad Nilum vſque fluuium.

¶ *Raſid quæ Roſetum Latinis.*

ROſetum ciuitas ad Nili ripam à parte Aſiæ tribus à Mediterraneo paſſuum milibus, vbi Nilus in Oceanũ effunditur ſita, ędificata eſt à mancipio cuiuſdam Pontificis Ægypti præfecti. Pulcherrimas ædes habet, & palatia ad Nilum exſtructa, forumque ampliſſimũ mœchanicis operis & mercatoribus vndiquaque refertum: deinde & templum perelegãs & amœnum, portis aliquot ad forũ & Nilum, in quem pulcherrimis gradibus deſcenditur, ædificatis. Sub templo portus viſitur in quem naues onerariæ merces Alcairum deuehentes ſe recipiunt: ciuitas enim nullis cincta mœnibus, vici potius quàm ciuitatis formam repreſentat. Ciuitatem cingunt plurimę caſulæ, in quibus oryzam certis ex ligno inſtrumẽtis triturare conſueuerunt: cuius in ſingulos menſes apparantur tria amplius

mo-

modiorũ millia. Paulo vlterius eſt locus pagum referens, in quo frequens alitur mulorum aſinorumq́; copia in eorum vſum qui Alexandriã ire cupiunt: viatoribus autem hos conducentibus, nihil reliquum eſt laboris, quã beſtias iter ſuum proſequi deſinere, quod ad eam vſq; domum vehantur in qua relinqui debent: perpetuoq́; tam veloci ferantur greſſu, vt à matutino tempore ad veſperam quadraginta paſſuum millia emetiantur: ſemper oram obſeruantes maritimam, adeo vt maris vndę nonnunquam animalis pedes feriant. Plurimæ ſunt circum ciuitatem dactylorum poſſeſſiones. Solum oryzæ producẽdæ percommodum. Incolæ feſtiui ſunt & comes erga exteros, eos præſertim qui genio libenter indulgent. Viſitur iſthic ſplendidi operis hypocauſtũ, diuerſis fontibus tam calidis q̃ frigidis irriguum: quod ſui elegantia & cõmoditate, reliqua totius Ægypti facile antecellit: velut ego obſeruaui, quum Selymus Turcarũ Imperator, Alexandria rediens illac iter faceret: qui ſpectato cum priuis & familiarib. aliquot ſuis hypocauſto, ſui commoditate plurimum oblectari viſus eſt.

¶ *Anthius ciuitas.*

HAnc Romanos ad Nili ripam ab Aſiæ parte condidiſſe, argumẽto ſunt plurimæ Latinæ inſcriptiones, quæ tabulis marmoreis inſculptæ in hodiernum vſque diem viſuntur. Ciuitas eſt pulchra & vrbana, mœchaniciſq́; opificibus referta. Solum habet oryzæ & frumẽto ferendo percommodum, multaſq́; dactylorũ poſſeſſiones. Incolæ mirum in modum feſtiui ſunt

ſunt & comes, atque ex oryza quam Alcairum deuehunt, opimum quæſtum faciunt.

¶ *Barnabal*.

CVm primum Ægyptus Chriſtianum dogma ſuſcepit, ædificari cœpta eſt hęc ciuitas, ad Nili oram quæ Aſiam ſpectat, pulcherrimo & fœcundiſſimo loco ſita. Oryza hic tanta prouenit abundantia, vt quadringentę amplius in ea ciuitate ſint domus, in quibus trituretur. Qui hanc verò operã incolis locant, exteri ſunt homines, potiſſimũ Barbaria oriundi, mollitiei & laſciuiæ adeò dediti, vt omnes ferè Ægypti meretrices eò conueniant, quæ abſque forficibus & nouaculis crines illis incidunt, raduntq́ue ad oſſa.

¶ *Thebæ Ægyptiæ*.

QVis Thebas vetuſtam ciuitatẽ ad Nilũ qua Barbariam ſpectat condiderit, diſcrepãt noſtrates Chronographi. Aliqui ab Ægyptiis, nonnulli à Romanis, reliqui à Græcis ædificatã contendunt, quòd permulta in hodiernũ etiam diem viſentur antiquitatis monumẽta, partim Latinis, partim Gręcis, Ægyptiisq; inciſa characteribus. Noſtro tamen ſæculo, non amplius quàm trecentas familias numerat, pulcherrimis alioqui ornata ędificiis. Frumento, oryza & ſaccharo abundat, tum & fructibus quos Muſas vocant, abſolutiſſimi ſaporis. Plurimi in ea degunt mercatores ac mœchanici: cęterũ pars potiſſima ciuium ſolum excolit: & qui interdiu ciuitatem inambulat, nil ferè præter mulieres videt, non minus feſtinas quàm forma venuſtas.

Eius territorium dactylis abundat, quorum frequentia adeò consita est, vt eminus donec prope mœnia quispiam sit, cōspici nequeat. Vuas producit, ficus, & persica, quæ magna copia isthinc Alcairum deferuntur. Multa apparent extra ciuitatem antiquitatis vestigia, columnæ, inscriptiones, & muri crassissimis atque elaboratis lapidibus constructi, tamque frequentia rudera, vt maximam olim vrbem exstitisse appareat.

¶ *Fuoa ciuitas.*

DIstat à Roseto quadragintaquinque plus minus passuum milibus, à priscis Ægyptiis ad Nilum qua parte Asiam spectat Meridiem versus condita. Angustos habet calles, vrbana alioquin, & populo frequens, rerumque omnium copia referta. Pulcherrimæ mercatorū & artificum officinæ, tametsi incolæ quietis ac voluptatis sint studiosiores. Mulieribus tanta libertas permittitur, vt quò velint se interdiu cōferant, vesperi domum reuertētes absq; vlla maritorum contentione. Solum ferè dactylis vndiq; excultum, cui planicies adiacet saccharo & frumento accommoda: calami tamen præstans non exhibent saccharum, cuius loco mellis genus ceu sapam producūt, quo per vniuersam Ægyptū vti consueuerunt, quòd parū mellis in ea reperiatur.

¶ *Gezirat Eddeheb, hoc est, Insula aurea.*

EX aduerso prædictę ciuitatis, Insulam Nilus efficit, quæ eminētiori loco sita, omnis generis fructiferas arbores præter oliuas, profert. Frequentia sunt in ea palatia, ædesque pulcherrimæ, in quas tamen ob arborum densi-

tatem nullus patet prospectus. Ager saccharo & oryzæ accómodus, cui excolendo incolę ferè oẽs vacant, reliqui suis mercibus Alcairũ deferendis.

¶ *Mechella.*

MAchumetani nostro sæculo hanc ciuitatem ad Nilum ab Asiæ parte humili muro cinctam cõdiderunt. Ciuium in ea magnus numerus, sed quorum pars potior vel textrinam, vel agriculturam exerceat, humanitatis & vrbanitatis expers. Anserum ingentẽ alunt copiam, quos apud Alcairum diuendunt. Ager frumentum ac linum producit.

¶ *Derottis ciuitas.*

ROmanis Ægypto imperantibus, condita est hæc ad Nilum ab Asiæ latere ciuitas; quæ vt bene exculta, ita pulchris quoque ædificiis, latis plateis, vtrinq; mercatorũ officinis refertis, exornata est. Templum habet elegantia conspicuum, ciues ditissimos: nam saccharum ager magna copia producit, cui apparando Respublica centum milia aureorum (Saraffios vocant) Sultano in singulos annos enumerat. Maximæ visuntur ædes ad arcis similitudinem, in quibus torcularia reponũtur & caldaria, saccharo tum excoquendo, tum præparando accómoda. Nusquam porrò tantam eius artis opificum vidi copiam, in quorum stipendium intellexi ex cõmunitatis ministro, per singulos dies ducẽtos Saraffios numerari. ¶ *Mechellat Chais.*

MAchumetani occupata Ægypto hanc ciuitatem in sublimi colle ad Nili ripam qua parte Africam alluit, condidere.

Huius agri cùm ſint eminentiores, vitibus conſerendis ſeruiunt, quas Nilus exundans nequit pertingere. Alcairo recentes vuas ferè dimidio anni tẽpore ſuppeditat: vrbanitatis expers, cùm incolæ potiſſima ex parte nauicularij ſint.

¶ *Alcairi maximæ & admirandæ vrbis deſcriptio.*

ALcairum è maximis ac memorandis totius orbis ciuitatibus, cõſtanti fama omnes aſſerunt: verùm ego poſtpoſitis mendaciis quæ diuerſis in locis ſparguntur, minutim formam quam noſtro tempore habet, exactè deſcribam: atq; vt à nominis etymo exordiar, Alcairum vocem Arabicam vulgari Europæorum idiomate corruptam dico: quòd rectè el Chahira, quæ vox coactricem ſignificat, nuncupetur. Fuit hæc porrò ciuitas retroactis ſeculis à Gehoaro Chetibo Dalmata cõditione ſeruo exſtructa, prout in huius operis initio me dixiſſe exiſtimo, affirmans Alcaïri ciuitatem mœnibus cinctam familiarum octo millia nõ excedere, in qua tum nobiles, tum mercatores, merces vndique conuectas diuendenres, reſident. Celeberrimum Alcairi templum vulgò Gemih Hashare, hoc eſt, illuſtre templum patria voce nuncupatum, idem ſeruus à quo ciuitatem conditam dixi, ædificari iuſſit, cui cognomen erat Hashare, hoc eſt, illuſtris, nomine à Põtifice ſuo Principe illi indito. Ciuitas in pulcherrimam planiciem Muccatim montis expoſita, duobus à Nilo paſſuum milib. diſſiti, perpetua mœnium ſerie, portiſq́ue ferreis cincta eſt: quarũ quæ celebriores habentur, ſunt

Babe Nanſre, hoc eſt, porta victoriæ, quæ Orientem mariſq; Rubri deſertum ſpectat: alterã, quę in veterem ciuitatem & Nilum vergit Beb Zuailam: tertiam, quæ in lacum & campos excurrit Bebel Futuli, hoc eſt, triumphorum portam cognominant. Quamuis Alcairum omnis generis alat tum mercatores, tum artifices, is præcipuè tamen vicus qui à porta Nanſre ad Zuailæ portam ducit, cæteris omnibus præſtat, quòd per eum ſtructa ſint admirandi operis palatia & collegia, templáque maxima & elegantiſſima, inter quæ templum eſt Gemith Elhecim Sciſmatici tertij Alcairi Pontificis. Sunt & alia inſignis magnitudinis delubra, quæ ſigillatim recenſere ſuperfluũ duco. Plurima inſunt hypocauſta, ſummo architecturæ ſtudio elaborata. Deinde vicus Beinel caſrain, in quo cibariorum tabernę circiter ſexaginta, vaſis inſtructę ſtanneis: tum aliæ in quibus omnis generis fructuum, aquę venales, nobilium ob inſignem earũ prętantiam potus, quas elegantiſſimis vaſis, partim vitreis, partim ſtanneis affabrè compoſitis, reconditas aſſeruant: has alię inſequuntur, vbi varię ex melle & ſaccharo confectiones, diuerſę ab iis quę in Europa diſtrahuntur, proſtant: deinde fructuariorũ tabernę, qui exoticos è Syria fructus aduehunt, cuiuſmodi cydonia, mala Punica, atque id genus cętera, quę in Ægypto non proueniunt. His alię tabernæ cõmixtæ ſunt, eorum qui oleo frictum panem, oua, & caſeum vęnum exponunt. Has verò tabernas ſubſequitur vicus nobiliorum artificum officinis refertus. Vlterius collegium, re-

cens à Sultano Gaurio exstructum visitur, qui in bello contra Selymum Turcarum Imperatorem à se gesto periit. Huic succedunt pannariorũ mercatorũ diuersæ pergulæ, quarum singula tabernas exhibet innumeras. Primo ordine præstantissima exoticarum telarum genera venundantur, cuiusmodi sunt exquisitissimæ gossypinæ ex Balabach aduectæ, tum quas Mosal vocãt ex Ninonia, admirandæ vastitatis ac tenuitatis, è quibus nobiles indusia & sudaria, quæ dulipanis annectunt, sibi conficiunt. Sunt præter has & sericariorum pergulæ, in quibus pręstantiores Italiæ panni, sericei, damascenum, gausapinum, holochrysum, atque id genus reliquos, diuendunt, quibus nec in Italia, vbi conficiuntur, me æquales vidisse memini. Hos subsequitur pergula laneorum pannorum qui ex Europa, cuiusmodi sunt Florentini, Veneti, Belgici, atque id genus cæteri, aduehuntur. Vlterius venundantur vndulata: hinc ad Zuailæ portam deflectitur, apud quam permagnus artificũ degit numerus. Circa hunc vicum est insignis Canel Halili pergula, quã Persæ mercatores inhabitãt. Est hæc quidem ad similitudinem regalis palatij constructa, ternisq; in sublime euecta cõtignationibus: inferius certæ sunt mansiones, ad quas mercatores magnis de rebus permutationes inituri, conueniunt: eò siquidem, qui opibus ac mercibus præpollent, se recipere consueuerunt: quorum merces sunt aromata, gemmæ, telæ Indicæ, resque consimiles. Est huic proximus omnis generis suffumentorũ vicus, cuiusmodi sunt Indicæ felis excrementa,

Zibettum vocant, muſchus, ambara: quæ tanta hic reperiuntur copia, vt ſi muſchi libras vigintiquinque petieris, centum tibi protinus exhibituri ſint. Subſequitur chartaceorum vicus, charta pulcherrima egregieq́ue læuigata refertus: in quo rari valoris gemmæ venduntur, quas ex officina in aliam Proxenetæ auctionando deferũt. Hinc ad aurifabrorum itur vicum, maxima ex parte Iudæis conſtantem, qui maximarũ opum negotiationes ineunt. Vlterius Interpolatorum vici ſpectantur, qui nobilium ac ciuium pannos precioſamq́; ſupellectilem reuendunt, non quidem penulas, tunicas, aut lintea, ſed res ingentis valoris ac precij: inter quas me olim vidiſſe memini inſigne tabernaculum acu pictum, perpetuaq́ue margaritarum ſerie ad pondus librarum quadraginta quinque intextum, abſque margaritis aureorum (Saraffios vocant) decem milibus diſtrahi. Eſt quoque in ciuitate amplum xenodochium, à Piſtore primo Mamaluchorum Sultano conſtructum: quorum redditus ducenta ſupputant Saraffiorum milia. Huc liberum eſt valetudinario cuiq; ſeſe recipere, ſumma & Medicorum, & rerum omnium ægris conducẽtium affluentia, quorum, ſi hic mori contingat, facultates ad xenodochium redeunt.

¶ *Beb Zuaila ſuburbium.*

PErmagnum hoc ſuburbium Alcairo adiacet, domuum habet circiter duodecim milia: initium capit à Zuailæ porta, & in Occidentẽ ferè ad ſeſquimiliare protenditur: à Meridie Sultani arcem contingit: à Septentrione ad

ſub-

ſuburbium vſque Bebe Elloch vnius ferè milia-ris ſpacium patet. Tanta ferè hic procerũ ac no-bilium multitudo, atq; in vrbe agit: eius autem ciues & hic & in vrbe officinas inſtruunt, quem-admodum & plurimi hoc ſuburbium incolẽtes, familiam in vrbe alunt. Inter varias eius ſtructu ras, præcipuum obtinet locũ celebre Heſen Sul-tani collegium, concamerationũ altitudine, mœ-niumque vaſtitate adeò memorandum, vt rebel-lionem Sultano intentantes, ſe in eo contra vr-bem communire audeant, Sultaniq; arcem tor-mentis impetere, à qua ſaltem dimidio baliſtæ iactu diſtat.

Gemeh Tailon ſuburbium.

AMpliſſimum hoc ſuburbium, ſuperiori ab Oriente confine, verſus Occidentem ad certas iuxta veterem ciuitatẽ ruinas protenditur. Ante cõditam Alcairum à quodam Tailone Pontificis Bagadedæ ſeruo Ægypti Præ-ſide, viro clariſſimo ac prudẽtiſſimo, extructum ferunt: qui ciuitate vetere derelicta, hoc ſubur-bium incoluit, admirãdiq; operis palatio ac tem-plo ampliſſimo exornauit. Innumeri quoq; hic degunt mercatores & opifices, præcipuè qui Bar baria oriundi in eo pedem fixere.

Beb Elloch ſuburbium.

SPacioſum & hoc ſuburbium ab Alcairi mœ nibus vno circiter miliari diſtãs, ferè tria do muum millia conficit, varij generis vt cæte ra, tum mercatoribus, tum opificibus refertum. Amplo iſthic loco maximum palatium, operiſq; memorandi collegium viſitur, Mamaluchi Iaz-

bach, cuiusdam Sultani consiliarij, à quo locum Iazbachiam vocāt, ædificium. Huc absoluta concione & precibus conuenire solet in singulos Veneris dies Alcairi vulgus, veluti caupones & meretriculæ. Multi præterea histriones, præcipuè qui camelos, asinos, & canes, saltare docent: quæ quidem saltatio res cumprimis visu iucunda est. Plerunque enim histrionum quispiam, vbi non nihil præsultauerit, ad asinū conuersus alta voce Sultanum magni operis ædificium meditari ait, proinde opus illi fore omnibus Alcairi asinis, calce, lapidibus, cæterisq; id genus necessariis rebus deferendis. Tum asinus repentè in solum prolapsus, pedes in aëra attollit, ventrem turgefacit, atque oculos non secus claudit quàm si exanimis esset. Interim astantibus histrio asini casum conqueritur, obnixeque rogat alio recuperando ipsum adiuuent. Coacta viritim qua potest pecunia, Ne existimetis, inquit, asinum mortuum: helluo enim paupertatis domini sui cōscius, hoc dedita opera confingit, vt munusculis illi collatis, pabulum sibi emere queat. Deinde ad asinum conuersus, vt confestim exurgat monet: ceterum non se loco dimouens asinus, frequentib. fustuariis vapulat: quibus nec dum excitatus, fabulam repetit histrio, iterumque plebem adortus, Scitote, inquit, Sultanū edictum tulisse, vt luce crastina populus omnis triumphi spectandi causa ciuitatem exeat: fœminæque omnes venustę ac nobiles pulcherrimos asinos inequitent, atq; iis auenam & præstantē Nili aquam potandam exhibeant. Vix hæc verba absoluit histrio, quando

asinus

afinus in pedes erectus profilit fremēs & lætitia exultans: tum fabulam profequens hiftrio, Vici, inquit, noftri præfectus, à me commodato petiit elegantem hunc meum afinum, deformi ac vetulæ vxori fuæ vtendum. Ad hæc verba afinus, tanquā humanę mentis compos, auriculas complicat, & altero pede claudicans luxatum fe fingit. Tum hiftrio: tibi itaque arrident iuuenculę? Afinus caput inclinans annuere videtur. Agè, igitur, hic plurimæ funt iuuenculæ, indica quę tibi magis placeat? Afinus fpectatorum coronam circundat, & fœminam honeftiorē feligens, eò contendit, capiteque contingit: fpectatores verò alta voce ridentes, exclamāt, Heus, inquiunt, afini fœmina. Pofthæc afino infiliens hiftrio, ad alium fe locum confert. Aliud porrò genus eft hiftrionū, qui exiguas auiculas capfulæ in abaci formā conftructæ annexas oftentant, quæ roftro fortium chartulas tam dextri quàm finiftri ominis extrahunt. Qui fortem fuam optat fcire, obulum auiculæ obijcit: quem roftro excipiēs, in capfulam defert, deinde foras exiens eodem roftro refpōfi chartulam profert. Mihi verò quondam finiftri ominis chartula obtigit, quam tametfi neglexerim, peius quàm inibi fcriptum erat, euenit. Sūt & gladiatores, athletæ, & bellorum fucceffus inter Arabes & Ægyptios geftorum incentores, quique id genus confimiles fabulas & ineptias vulgo præcinant.

Bulacum fuburbium.

BVlacum fpaciofum ac vetuftiffimum Alcairi fuburbium, à ciuitate murata duobus

bus passuum milibus, ad ripam Nili situm, quatuor familiarum millia supputat. Iter quod suburbio ac ciuitati interiacet, frequentibus ædificiis, ac molis quas bestiarum ope agunt, constratum est. Varia in hoc suburbio exercentur tum artificia, tum mercimonia, præcipuè, grani, olei, & sacchari. Quin & pulcherrimis templis, ædibus, & studiosorum collegiis refertum est: quæ vero ad Nilum constructæ sunt domus, cæteras elegantia antecellunt, quòd per eas latissimus pateat in flumen prospectus, nauesque se eò recipiant quæ Nilo ad Alcairi stationem vehuntur hoc in suburbio sitam: in qua plerunque naues amplius mille, messis præsertim tempore, cóspicias. Huc publicani mercibus Alexandria & Damiata aduectis constituti, se recipiunt: quanquã exiguum pro iisdem soluatur, vectigali prius in maritimo telonio exsoluto: tamen quæ ex Ægypto veniunt merces, integrũ pendunt vectigal.

¶ *Carafa suburbium.*

CArafa suburbium ad oppiduli similitudinem exstructũ à Muccatim monte lapidis iactu distat, à murata verò ciuitate circiter duobus passuum milibus, fereque bina domuum millia cõtinet. Hodie potiori ex parte destructa est. Visuntur plurimæ hominũ sepulturæ, quas elegantissimis altissimisq; fornicibus exstructas, interiusque variis tum emblematis, tum coloribus exornatas, plebs stolida ceu sanctorum monumenta colit, muris ac pauimento sumptuosis tapetibus obducto. Huc plurimi singulis Veneris diebus ex Alcairo, reliquisque sub-

urbiis matutina hora relionis ergò conueniunt, multasque eleemosynas largiuntur.

¶ Ciuitas vetus quæ Misrulhetich.

HAnc ciuitatũ omnium in Ægypto Machumetanorũ tempore conditarum, primam asserunt: quæ ab Homar præfecto, secundo Pontifice ad Nili ripam exstructa, nullis cincta mœnibus suburbij formã exhibet, atq; familiarum quinq; milia conficit. Celebrem reddunt frequentia palatia, nobiliumq; structuræ, prçcipuè quç ad Nilum sunt expositæ: deinde nobile Hamri templum munitissimũ, admirandæ tum amplitudinis, tum elegantiæ. Varij generis opificibus mediocriter instructa est. Hic celeberrimum visitur Nafissæ (hanc Machumetani colunt) sepulchrum, quç Zenulhebidin filia Machumetem tertio affinitatis gradu contingebat. Hçc familiam suam Pontificatu destitutam percipiens, Cufa Arabiç fœlicis ciuitate excessit, atque in hac ciuitate moram traxit, cui partim quòd ad Machumetẽ referret originem, partim quòd moribus esset inculpatis, post mortem populus diuinos honores exhibuit. Quamobrem rerum potientib. apud Ægyptios hçreticis Pontificibus, qui cognatione hanc mulierem pertingebant, cœptum est Nafissæ fabricari pulcherrimum sepulchrum, quod etiamnum lampadibus argenteis, tapetibus sericeis, rebusq; id genus preciosis adornatũ visitur. Tanta vero est huius Nafissç celebritas, vt nullus Machumetanus maritimo vel terrestri itinere Alcairum venturus huic sepulchro diuinos cultus non exhibeat, libationemq;

nemq; offerat, quemadmodum & circumuicini omnes accolæ: adeò vt eleemoſynas centum Saraffiorum millia ſupputare afferant, quæ tum in pauperum vſus Machumeticę familiæ, tum in ſacerdotes ſepulchri curam gerentes diſtribuuntur: qui ementitis fictisque miraculis indies ſimplicium animos ad maiorem cultum, & liberaliorem in eorum cómodum largitionem, accendunt. Deuicta à Selymo Turcarum imperatore Alcairo, Ianizari quos vocant, hoc ſepulchrū deprædati, aureorum Saraffiorum quingenta millia ſignatæ pecuniæ reppererunt, abſque lampadibus argēteis, cathenis, & tapetibus: tametſi Selymus magnam illis partem abſtulerit. Qui Machumetanarum vitę ſanctimonia illuſtrium vitas cóſcripſere, raram huius Nafiſſæ mentionem facientes, dicunt ex Heli familia nobili loco ortam, vitæ honeſtate & caſtimonia illuſtrem extitiſſe: verùm ſimplex popellus, & qui execrandi illius ſepulchri curam gerunt, tot miracula commenti ſunt. In hoc ſuburbio iuxta Nilum telonium viſitur mercium quę ex prouincia Sahidica conuehuntur. Extra muratam ciuitatem magnifica Sultanorum ſepulchra ingentibus fornicibus exſtructa ſpectantur. Noſtra verò memoria Sultanus quidam deambulacrum inter duos muros excelſos à ciuitatis porta aduſque ſepulchri locum conſtrui iuſſit: inque muri vtriuſq; terminis, geminas immenſæ proceritatis ſpeculas, in mercatorum gratiam qui ex portu montis Synai eò coueniunt. Hinc ſeſqui plus minus miliario diſtat Amalthrię ſolum, in quo vnicę arbo

ris balsamum ferentis hortus (in vniuerso siquidem orbe præter hanc solam nulla alia eius arboris planta existit) quę in medio lati fontis insita, humilem truncum gerit, foliis vitem referēs sed breuioribus: quam protinus exarituram ferunt, si fontis aquā diminui contingeret. Hortus perpetuo muro septus, nemini aditum prębet, absq; præfecti licentia. Eregione ciuitatis veteris in medio Nili Michias hoc est mensurę videtur insula, ex qua pro ratione inundationis Nili, eius anni prouētum per totam Ægyptum certissima ratione à priscis Ægyptiis adinuenta colligunt. Insula vtcunque habitata, mille circiter & quingentas domus continet: ad cuius finem, pulcherrimi operis Palatium à Sultano quodam nostra memoria ædificatum cernitur, vnà cum templo spacioso atq; ob Nili irrigationem cùm primis amœno. Alteram insulę partem domus ab aliis seiuncta occupat, in cuius medio fossa quadrangularis decē & octo cubitos profunda per aquæductum subterraneum aquam ex Nilo porrigit. In fossę meditullio columna totidem cubitis signata & diuisa spectatur: cumq; Nilus ad. XVII. Iunij exundare incipit, subitò per aquæductum aqua in fossam effunditur, plerunq; vno die duobus digitis, plerunque tribus, aut dimidio cubito excrescens. Huc singulis diebus concedunt certi homines Nili incremētis à Senatu constituti, & fluminis accretionem obseruantes nōnullis pueris indicant, qui capite luteis mantilibus obuoluto, vicatim idipsum tam in Alcairo quàm eius vniuersis suburbiis promulgāt, ac donaria à mœ-

cha

chanicis hominibus,mercatorib.& fœminis tantisper dum Nilus crescit,singulis diebus referũt. Nili porrò experimentum ita habet. Ad quintũ decimum columnę cubitum vbi peruenerit,annum colligũt fertilissimum: si inter duodecimũ & decimumquintũ constiterit, mediocrem indicant eius anni prouentum: si inter decimum ac duodecimũ,frumentum portendit aureis decem diuenditum iri in singula modia. Verùm si flumen in decimũ octauum euadere contingat,cladem ex inundatione denunciat: si superare, periculum est ne tota absorbeatur Ægyptus. Præfecti igitur huiusmodi indicium declarant: pueri autem (vt dixi) vicatim populo Dei timorẽ inculcant,aquam aggerum summitatem transcendere diuulgantes. Populus prodigiosa Nili accretione expauefactus orationi insistit & eleemosynis. Hac ratione Nilus dieb.quadraginta crescit, totidem'que decrescit, quo temporis interuallo ob aquarum copiam nonnulla sentitur annonæ caritas, quod inter fluminis augmentationem & diminutionem eam pro cuiusque arbitrio vendere liceat: verùm octuagesimo die transacto cibariorũ præfectus annonæ precium indicit,pręcipuè frumento,quod varios regionis tractus iuxta fluminis incrementũ,pro diuersitate altioris humiliorisq; soli parcè, mediocriter,& nimium irrigatos apprime dinoscãt: quibus rite peractis, maxima per totam Alcairũ tanto tympanorũ ac tubarũ clangore celebritas initur,vt ciuitatẽ inuersam dixeris. Quæq; familia nauem exquisitis pannis ac tapetibus exornat,qua lautiss.cibariis,

con-

confectionib. & facibus instructa, populus oble ctatur. Quin & ipse Sultanus cũ vniuerso purpu ratorũ & satraparum cœtu ad aquæductũ cogno mento Maiorem cótinuo muro septum contendit, & arrepta in manus securi murum perfringit, purpuratis idipsum quoq; facientibus: adeo vt disiecta ea muri parte quæ aquam impediebat, subito Nilus magno impetu per aquæductũ feratur, & per alios aquæductus tam ciuitatis q̃ suburbiorum effusus, Alcairum eo die Venetiarum ciuitati persimilé reddat, quod per singula Ægypti loca eo die nauigio iter pateat. Septem vero dierum spacio totidemq́ue noctium durat hæc Ægyptiorum festiuitas, qua hebdomada facile mercatores vel opifices quicquid integro anno lucrifecerunt, facibus, suffimentis, confectionibus, musicisq́; concentibus atque id genus cæteris deliciis, priscorum Ægyptiorum ritu decoquunt ac profundunt. Extra Alcairum in confinio suburbij Beb Zuailæ, Sultani castrum in montis dorso constructum visitur, quod eminentibus & vastis mœnibus cinctũ, elegantissimisq́; palatiis exornatum, vix perfectè describi potest. Pauimentatio marmorea tessellata, laquearia auro intexta, pulcherrimis variegata coloribus, fenestræ vitreæ versicolores, cuiusmodi plerisque locis in Europa vidimus: portæ ligno præstantissimo incisæ, variis emblematis, tum aureis, tũ ceruleis exornatæ. Huiusmodi palatiorum nonnulla Sultani, nonnulla vxoris familiæ destinata erant: reliqua concubinis, eunuchis, & suæq; custodiæ. Publicis conuiuiis aliam habebat Sultanus

nus Regiam, aliam in qua exterarum gentium legatis & responsa dabat, & suas opes magna pompa ceremoniisque ostentabat: aliam rursus aulæ Regiæ satraparum domicilio constitutá: verùm hæc omnia nostro tempore Selymus Ægypto deuicta ad nihilum redegit.

¶ *Alcairi ciuium ritus, ac mores.*

QVI Alcairũ incolunt ciues, festiui cùm primis sunt homines, iucũdi, genialem agentes vitá, multa promittentes, tametsi pauca admodum præstent. Mercaturæ ac mœchanicis artibus dant operam, non tamen solo natali excedunt. Plurimi studio legũ incumbunt, artium paucissimi. Quamuis collegia perpetuò studiosis referta sint, exigui tamen ad frugem perueniũt. Ciues hyeme laneis pannis gossypio suffultis vestiuntur: æstate interulis telæ subtilioris, cui pleriq; lineam vestem sericeis coloribus variegatam, pleriq; vndulatam superinduunt, magno caput Indici veli tegmine operientes. Fœminæ preciosas induunt vestes, frontem & collum sertis gemmeis ornantes superbæ prodeunt, caput magni precij calantica angusta & longa ceu tubo vnius palmi altitudine cótegentes. Pallas gestant laneas segmentatas, perangustis manicis, artificiose acu insignitas, quibus obducunt linteola exquisitissimæ telæ gossypinæ Indicæ. Caput velant panniculo nigro ac subtili, atque nonnihil hirsuto, sub quo viros conspicientes, à viris ipsæ videri nequeant. Pedes ocreis vrbanis, pulcherrimisque crepidis Turcico more calceant. Tantũ verò ambitionis & pom-

pæ

pæ hæ mulieres præ se ferunt, vt nulla vel nere, vel coquinari dignetur: quare maritum ab obso pæis cibaria cocta emere conuenit: paucissimi enim præter eos qui numerosam alūt familiam, culinariam domi exercent. Plurimum quoque vxoribus facultatis permittunt ac licentiæ: marito enim in tabernam cōcesso, vxor sumptuoso vestium apparatu exornata, preciosisque suffita odoribus, ciuitatem animi gratia obambulat, cū parentibus vel amicis confabulatura. Asinis libentius quàm equis vtuntur, qui molliter incedere edocti, gradarios equos incessu facilè antecedunt. Hos pannis elegantissimis conuestiunt, ac mulieribus in vecturam locant, vnà cum puero ductore & plerisque cursoribus. Hanc ciuitatem, velut alias plerasq;, magna hominum vicatim res esculentas vænum portantium turba obambulat. Plurimi item aquam vænalem camelorum dorsis vtribus superimpositam circumferunt: ciuitas enim (vt dixi) duobus passuum milibus à Nilo dissidet. Alij vtrem perelegantem cum æreo ad foramen calamo gestant, & manu pateram murrhinam ferentes, aquam vænalem proclamant, quam potores in singulos haustus terūcio exsoluunt. Alij pullos gallinaceos vænales certis mensuris vicatim emetiuntur, quos admirando enasci procurāt in hunc modum artificio. Ingentem ouorum numerum certis imponunt furnis per diuersa solaria exstructis, quibus modico igne calefactis, post diem septimum magna copia pulli enascuntur. Mensuræ porrò fundis carent, quas in emptoris sporta positas,

pullisq; gallinaceis refertas, ſubleuant, pullis intra ſportam remanentibus. Cæterum qui pullos emunt, vbi pluſculis diebus aluerunt, pari modo vænales circumferunt. Opſopæorum tabernæ in multam vſque noctem apertæ ſunt: reliqui verò artifices officinas ante horam vigeſimamtertiam occludunt, atque ex ſuburbio in aliud animi gratia deambulant. Ciues vt plurimum in familiari colloquio verbis obſcœnis ac fœdis gaudent: atq;, vt cætera ſilentio præteream, nó raró euenit vxorem coram Iudice de raris mariti congreſſibus expoſtulare, vnde perſæpe & naſci diuortia, & aliis iungi maritis (quod Machumetano licet dogmate) vidimus. Inter manuarios artifices, ſi quis in ſuo opificio noui quidpiam & ingenioſi primus adinuenerit, caſacco holochryſeo veſtitur, ac diuerſo per ſingulas officinas tibicinum genere comitatus ceu triumphans deducitur, ab omnibus nónihil pecuniæ gratis accipiens. Huiuſmodi olim vidi magno inſtrumétorum muſicorum apparatu ceu triumphantem deduci, quòd pulicem quem in charta demonſtrabat, catena vinxiſſet. Cæteris in rebus ciues ignauiſſ. ſunt: nullum enim armorú genus domi habent, imò nec vix cultellum quo caſeum diſſecare queant. Quòd ſi plerunq; rixari contingat, mutuò ſe pugnis adoriuntur, numeroſa hominú turba eò accurrente conflictus videndi gratia, nó diſceſſura priuſquam recóciliati fuerint. Bubali carne, magnaq; leguminum copia vtplurimum veſcuntur: conuiuium apparaturi ſi familia ſit exigua, mantile breue ac rotundum diſtendunt:

ſi copioſa, longum, veluti in Principum aulis. Inter varia quę iſthic profitentur dogmata, Maurorum ſecta viget, Chenefiam vocant: hi equina veſcuntur, quorum lanij vbi equum claudicantem aut luxatum reſciuerint, confeſtim emunt, & ſaginatum mactant, magnoq́; vulgi concurſu carnes diſtrahunt. Huiuſmodi ſectam Turcæ, Mamaluchi, maiorq́; Aſiæ pars ſuſtinēt, & quanuis eam ipſam rem Turcis impunè facere liceat, non tamen conſueuerunt. Quatuor Ægyptus & Alcairum ſectas ab inuicem tam in canonicis q̃ politicis legibus differentes, fouet, tametſi ex Machumetano dogmate trahant principium. Quatuor enim quondam fuere eruditione ac doctrina præſtantes viri, qui ingenij acumine modum inuenerunt particularia determinandi ſub vniuerſalibus à Machumeto deſcriptis. Horum ſingulo pro arbitrio licuit Machumetanum dogma interpretari, atque ad propria ſenſa pertrahere, quare opinionib. inter ſe meritò diſſident: qui propter eorum canones plurimū apud plebem exiſtimationis nacti, initium quatuor prædictis ſectis dedere: quarum vnam quiſque Machumetanorum tuetur, quam poſtea deſerere, aliją; inſiſtere nequit, niſi vir fuerit doctrina cùm primis præcellens, quią; rationes & cauſas dinoſcat. Quatuor ſunt item apud Alcairū Iudicum præfecti, qui de grauioribus ſaltem cauſis ſententiam ferunt: his innumeri ſubſunt per omnes vrbis vicos Iudices, qui de leuiuſculis contentionibus diſcernunt. Quòd ſi litigatores diuerſæ religionis eſſe cōtingat, qui primus aduerſarium

coram ſui vici Iudice in ius vocauerit,eò cótendunt: cæterum alteri de illius ſententia ad quendam ſupra quatuoruiros cõſtitutum, prouocare licet,Eſſafichiæ (vt vocant) ſectæ Præſidem: cui quatuoruirorum & inferiorum Iudicum placita pro ſua in eos autoritate abolere permiſſum eſt. Verùm ſi quiſpiam contra ſuæ religionis præceptiones quidpiam intentare audeat, à ſuæ religionis Iudice grauiter plectitur.Similiter & prędictarum ſectarũ ſacerdotes, cùm in orandi norma velut & in aliis ab inuicem differant,ob eam rituum diſcrepantiam,mutuo ſe odio non proſequuntur, nec fouet inimicitias incõdita vulgi multitudo: aſt homines ſcientia & ratione prædití,quíque ſtudiis incubuere,perſæpe ſermones inter ſe conferunt, & priuatis in rebus quiſque quam fouet ſectam vt præſtantiorem aſſerit, ita ſolidis quoq; argumentis confirmare audet, nemine quatuor præfatos doctores conuiciis lacerare,grauiſſima mulcta conſtituta,præſumente: tametſi eandem omnes fidem ſuſtineant,nempe Hashari Machumeticorum Theologorum canones,qui vniuerſa Africa,potioriq; Aſiæ parte obſeruãtur, præterquam in Sophi Perſarum Regis dominio,quem hos canones cótemnentem hæreticum ſciſmaticumq́ue reputant. Vnde porrò tanta opinionum differentia inter quatuor pręfatos doctores dimanarit,tædioſum ac prolixum recenſere eſſet: verùm qui his afficitur,mea legat de Machumetis lege ac fide commentaria, iuxta Malichi diſciplinam,magnæ eruditionis virum, Medina Talnabi,vbi Machumetis corpus viſitur,

ori-

oriundum: quam quidem disciplinam vniuersa Syria, Ægyptus, & Arabia sustinet: qua si quis oblectabitur, abundè sibi satisfactum in iis comperiet. Sceleratis hominib. grauia & crudelia infligũt, præcipuè in curia Regis, supplicia. Furem damnãt suspendio. Homicidium proditoriè perpetrãtũ, hunc in modum plectunt: Tortoris ministri reum alter pedibus, alter capite cóprehendunt, tortor vibrato ense corpus in duas partes dissecat, & partem capiti annexam cõfestim foco calce viua referto superimponit: res verò admiratione digna ac relatu cumprimis horrenda est, huiusmodi truncum ad quartum horæ spacium singulis tũ loquens, tum respõdens superuiuere. Grassatores verò ac seditiosos viuos excoriant, ac pellem furfure oppletam donec hominis formã referat consuunt, quam camelo impositam per singulos vrbis vicos flagitium ab eo commissum promulgantes circumducunt: quo supplicij genere nusquã gentium vllum vidi crudelius, quod difficulter spiritum effundere possit reus: verùm si ferro carnifex vmbilicum tangit, cófestim exhalat animam: quod tamé absque præfecti iussu facere non potest. Qui in carcere ob æs alienum seruantur, si minus sint soluendo, carceris præfectus creditoribus pro illis dissoluit, ac miseros ergastulo reclusos, singulis dieb. catenis vinctos, nonnullisq; pueris comitatos, eleemosynæ corrogãdæ gratia vicatim deduci iubet, quæ ad præfectum redit, tantum iis relinquens quantũ vitæ admodum tenuiter transigendæ vix sufficiat. Vrbem quoq; circumeunt nonnullæ vetulæ cla-

mitantes, quibus,tametsi intelligi non possint, cura incumbit, mulieres iuxta Machumetis præscriptum incidere: quem ritum in Ægypto saltem & Syria obseruant.

¶ *Sultanum creandi ritus, deque eius magistratuum ratione.*

SVltani dignitas & potẽtia mirabilem olim in modum excelluit, verùm à Selymo Turcarum Imperatore anno, ni fallor. M. D. XVII. euersa est, immutatis Sultani vniuersis institutis ac legibus: at quoniam statim ab ea rerum & fortunæ vicissitudine ter mihi Ægyptũ peragrare contigit, non abs re facturus videor, si de Sultani aula quæ compertissima habui, nonnihil dixero. Ad hunc dignitatis gradum eligi solebat nobiliorum Mamaluchorum vnus. Mamaluchi porrò oẽs ex Christianis constabãt, in pueritia apud Circassiam Ponti Euxini prouinciã à Tartaris furto sublatis, & Caphæ Tauricæ Chersonnesi oppido diuẽditis, vnde Alcairum à mercatoribus abducti, à Sultano emebãtur, quos baptismo confestim abiurato, in Arabico ac Turcico idiomate militarique disciplina institui procurabat, vnde paulatim per singulos honorũ gradus euehebantur, donec ad Sultani dignitatem pertingerent. Huiusmodi verò consuetudo, quã Sultanum & Mamaluchũ & conditione seruum esse cauetur, semitrecentis ab hinc annis initium cepit, nempe cùm potentissimi illius Saladini familia, cuius nomen Christianis adeò formidolosum extitit, ad paucos iam redacta intermoreretur. Cùm vltimus Hierosolymorum Rex de Al

cairo

cairo occupanda cogitaret, quæ propter Califæ aut Pontificis qui ſolus præ erat ignauiam, ei ſe tributariam facere meditaretur, Legiſperiti ac Iudices Pontificis conſenſu Azedudin principem Aſiaticum ex Cordis gentibus, qui vt Arabes in tentoriis habitabant, cum Saladino filio & .L. equitum milibus euocarunt. Saladinum verò tametſi ætate inferiorem ob inſignem eius fortitudinem, atque in re militari præſtantiam, exercitus imperatorem crearunt : facultate permiſſa, vt cuncta Ægypti vectigalia & reciperet, & pro ſuo arbitrio expenderet. Facta tandem in Chriſtianos expeditione, incruẽtam de iis victoriam adeptus, Hieroſolyma, totaque Syria exegit. Saladino autem Alcairum reuerſo in mentẽ ſubiit, eius dominium vſurpare : quamobrem trucidatis Pontificiæ cuſtodię præfectis, penes quos rerum ſumma apud Ægyptios verſabatur, Califam ſeu Pontificẽ è medio ſuſtulit, quòd is præſidio deſtitutus, venenum illi propinandum curaſſet, ſeque confeſtim in Califę Bagaded legitimi Pontificis clientelam dedit: quo tempore Alcairi Califæ principatus, qui Pontificatũ annis. CCXXX. perpetua ſucceſſorum ſerie protraxerat, intercidit, ac penes Bagadedæ Califam legitimum Pontificem remanſit. Sublato hoc Califarũ aut Pontificum ſchiſmate, exorta eſt inter Bagadedę Sultanum & Saladinum diſcordia, qui Alcairi principatũ inuaſerat, quod Bagadedæ Sultanus olim Mazandraniæ & Euariziniæ prouinciarum ad Gangem princeps, Aſiatica quadam gente ortũ trahens ius in Alcairi dominium referret, qui Sa-
 la-

ladino bellum inferre cogitans, à Tartaris in Corasana Regione excursiones facientibus detinebatur. Saladinus vicissim veritus ne Christiani acceptam à se iniuriam vlturi, expeditionem in Syriam pararét, copias perpendens superiori bello magna parte tum occisas, tũ pestifera lue prçter nonnullos qui Regni gubernationi præerant sublatas, mancipiis in Circassia coemendis, quos Armeniæ Reges tum temporis rapiebant & Alcairũ vendendos mittebant, intentus esse cœpit: quos abiurata fide, militari disciplina, Turcicoq; idiomate, nempe Saladini proprio, imbui faciebat: quæ quidẽ & fortitudine & numero in tantum excreuerunt, vt & strennui militis, & periti militiæ ductores, regnique administri euaserint. Saladino in fata cõcesso, principatus penes suam familiam annis. CL. remansit, successoribus eandem emendorum mancipiorum cõsuetudinem obseruantibus: at collapsa Saladini familia, serui Piperem magnæ fortitudinis Mamaluchũ consentientib. suffragiis in suum principem ac Sultanum cooptarunt: quam exinde consuetudinẽ adeò inuiolatè obseruarunt, vt nec Sultani filius nedum Mamaluchus eum dignitatis gradum cõsequi potuerit, nisi olim Christianus & fidem abiurasset, & linguas Circassiam ac Turcicam exactè loqui didicisset. Multi autem Sultani suos in pueritia filios in Circassiam morum rusticorum ac linguę perdiscendę gratia ablegarunt, vt principatui aliquãdo forent accommodi, spe semper tamẽ sua Mamaluchis dissentientibus elusi. Hæc obiter de Mamaluchorum Regno, eorumq; principe

cipe Sultano patria voce ad hæc vſque tempora nuncupato, dicta ſufficiant: de honorum ordinibus pauca compendioſe dicturi.

¶ *Eddaguare.*

HVius erat ſecunda poſt Sultanum dignitas, cuius partes erant Sultani vices gerere, & quemque in Magiſtratu vel intrudere, vel amouere. Familiam alebat ferè adeò numeroſam, atque ipſe Sultanus.

¶ *Amir Cabir.*

TErtium à Sultano honoris locum obtinens, ſummi exercitus imperatoris officio fungebatur. Copias in hoſtes & vicinos Arabes conſcribebat, arces ac ciuitates præſidio firmans, cui liberum erat Regios theſauros neceſſariis in rebus pro arbitrio expendere.

¶ *Nai Beſſan.*

SYriam quartus nomine Sultani adminiſtrabat, & Aſſyriæ vectigalia pro libito tum exigebat, tum neceſſariis in rebus impendebat, tametſi arcibus & propugnaculis ipſe Sultanus præſidia imponeret. Hic Sultano ſingulis annis aureorum, quos Saraffios vocant, aliquot millia exoluere tenebatur.

¶ *Oſtadar.*

QVintus erat Palatij magiſter, cui tum Sultano veſtes curare, tum familiæ vniuerſæ annonam reſq; neceſſarias ſuppeditare incumbebat. Solebant porrò Sultani huic officio prouectæ ætatis hominé ex magnificentiorib. ſuis virtuteq; excellentioribus præponere, ſub cuius tutela ipſe olim educatus fuiſſet.

Ami-

¶ *Amiri Achor.*

SExtus curiæ tum equos & camelos, tum eorum phaleras & cómeatum prouidebat: quos inter aulæ familias pro cuiusque dignitatis gradu partiebatur.

¶ *Amiralf.*

SEptimus è certis cóſtabat ſatrapis, cuiuſmodi in Europa Tribunos, vulgo Colonellos vocamus. Quiſq; mille Mamaluchis præficiebatur, quibus tum acies cum hoſtibus conflicturas dirigere, tum Sultani armis præeſſe incumbebat.

¶ *Amirmia.*

OCtauo honoris gradu cóſtituebantur nonnulli Mamaluchorum Centuriones, qui Sultanum tum equitantē, tum aliquo armorum genere ſe exercentem, perpetuò comitarentur.

¶ *Chazendare.*

QVæſtor nonum tenebat locum, qui vectigalium rationes ad calculū reuocabat, ac Sultano conſignabat, & nummos in quotidianos ſumptus neceſſarios, apud menſarios collocans, reliquum in Sultani arce reponebat.

¶ *Amirſileh.*

PRæficiebatur decimus armorū Sultani cuſtodiæ, quæ magno incluſa atrio tum expolienda, tum renouanda curabat, cui multi ob id officium ſuberant Mamaluchi.

¶ *Teſtecana.*

HVic Sultani veſtibus à magiſtro palatij conſignatis præeſſe iubebatur, quas pro voluntate principis diſtribuebat, quod quē Sultanus dignitatis ornaret gradu, eum pariter

riter vestiret. Vestimēta porrò ex auro intextis gausapinis vel sericeis constabant: & quocunq; pedem ferret, magna Mamaluchorum turba comitatus incedebat. Amplior erat magistratuum numerus: veluti quē Serbedare nominabant, cui Sultani potus cura deferebatur, perpetuò aquas præstantissimas tum sacchara dilutas, tum ex aromatibus compositas, apud se habēs. Præterea Farrasini, hoc est, diuersi cubicularij, qui Sultani Regiam non minus pannis sericis ac tapetibus, quàm necessariis facibus ac cereis exornatā continebat, qui ambra commixti tam odoriferis suffitibus q̃ lumini edendo deseruiebant. Adhæc quos Sebebathias, hoc est, præcursores, & Taburchanias, nempe stipatores vocant, qui Sultano equitanti & in foro causas dicenti assistebant. Addauiæ, quos dicunt, impedimentis sicubi proficisceretur Sultanus, præerant: è quibus tortor eligebatur, & quoties de flagitiosis supplicium sumendum esset, oēs tortorem artificij condiscendi gratia comitabātur, partim homines viuos excoriandi, partim torturam vt delictum faterētur admouendi gratia. Esuhæ, literis Alcairo in Syriā deferendis vacabant, ac pedes in singulos dies sexaginta passuū millia conficiebāt, quòd inter Ægyptum & Syriam, nec montuosum, nec vliginosum iter pateat, sed sabulo referta planicies: at qui seriis de rebus literas deferebant, camelos inequitabant.

¶ *Sultani militia.*

SVltani porro militum quatuor erant ordines. Primus ex equitibus viris bellica virtute præstantibus constabat: è quibus ciui

tatum

tatum arciumq́ue præfecti à Sultano creabãtur. Stipendium plerisq; ex Sultani ærario in prompta pecunia, plerisque in vicorum & arcium vectigalibus assignabatur. Secundus erat pedestris militiæ ordo, nulla præter ensem gerens arma, quibus pariter è Sultani fisco stipendium persoluebatur. Tertius ordo gratis militabat, nihil præter victum referẽs: verùm concedente in fata Mamalucho quopiam, ex eorũ munero quibus necessariis de rebus ad vitam prouisum esset, hi in eius locum succedebant. Vltimo ordini Mamaluchi tyrones inscribebantur, Turcici aut vernaculi idiomatis adhuc ignari, & qui nullũ suæ dexteritatis adhuc specimen ediderant.

☞ *Magistratus præcipuis Regni curis constituti.*

¶ *Nadheasse.*

HVius erat ceu ærarij præfecti dignitas: nam totius Regni vectigalibus ac teloniis redimendis præerat, & census quæstori consignabat. Quin & ipse apud Alcairum Publicani officio fungebatur, ex quo ingentem sibi vim pecuniarum conflabat: tametsi hanc nemini functionẽ administrare liceret, nisi Sultano centum prius aureorum Saraffiorum quos vocant milia persoluisset, quę postea intra semestre recuperabat. ¶ *Chetebeessere.*

PRæterquã quòd Sultano hic à secretis foret, cuius partes erant Regis nomine literas dictare ac respondere, incumbebat etiam censuum rationes omnium Ægypti agrorum subducere, eamq́; pecuniam à suis prȩfectis colligere. ¶ *Muachib.*

Erat

ERat hic pariter Regi à ſecretis,ſed inferioris conditionis, tametſi Sultano fidelior. Huic onus imponebatur alterius ſcripta, tum recognoſcere,tum ſi iuxta Sultani mētem eſſent animaduertere,quib. Sultani nomine tandem ſubſcribebat. Verùm alter tot amanuenſes ſcribendi vſu peritos habebat, vt rarò Muachih quidpiam cancellandum contingeret.

¶ *Muhteſib.*

HVic tum fruméto, tum annonæ precium deſignare committebatur : quod partim pro Nili incremento,partim pro ratione nauigiorum ex Errifia & Sahidica prouincia aduentatium aut deprimebat, aut extollebat,præuaricatores multis à Sultano conſtitutis afficiens. Cum Alcairi agerem, intellexi per ſingulos dies hunc exigere circiter mille Saraffios: non ſolum ex Alcairo verùm ab omnibus Ægypti ciuitatibus & locis, quibus ſuos præficit adminiſtros ſibi tributarios.

¶ *Amir el Cheggi.*

HVnc nō minoris oneris quàm ſummę dignitatis gradū, Sultanus in Mamaluchorum tum dexterrimum, tum potentiſſimum collocabat: cui præfectura dabatur profectionis, quæ ſingulis annis Alcairo Mecam fiebat,quam is abſq; magno Rei familiaris diſpendio peragere nequibat,quod Mamaluchorum cohorte ſtipatus, ſolenni pompa incedēs genio indulgeret, & trimeſtris ſpacio grauiſſimos ſumptus, abſq; vlla Sultani & viatorum repēſatione toleraret. Aliis alij ornabātur dignitatibus,quas ſigil

ſigillatim recenſere ſuperuacaneum duxi.

¶ *Geza ciuitas.*

GEza ciuitas ad Nili ripam è regionē Ciuitatis veteris exſtructa, à qua per Nili Inſulam ſeparatur, populo tum frequēti tum vrbano exculta eſt. Pulcherrimam reddunt crebra à Mamaluchis Alcairi turbam ac ſtrepitū vitantibus fabricata palatia, artificum quoque & mercatorū copia, maximè pecoris ex Barcæ mōtibus acti, cuius ductores Arabes, ne flumen lintribus traiiciant, mercatorib. & Alcairi laniis eam ob cauſam huc accurentibus, diuendunt. Ciuitatis delubrum & elegātiora ædificia ad Nili ripam conſtructa ſunt. Circum horti patēt dactyliferi. Qui ex Alcairo mœchanici quæſtus faciendi gratia matutino tempore adueniunt, ſub veſperam domum reuertuntur. Hàc per deſertum arenaceum itur ad Piramides, nempe ac priſcorum Ægypti Regum ſepulchra, quo in loco Memphin olim extitiſſe aſſerunt. Iter licet ſtagnis ac frequentibus puteis Nili incremento confectis ſit permoleſtum, paruo tamen negocio experti ac fidi comitis auxilio ſuperari poteſt.

¶ *Muhallaca.*

MVhallaca exigua ad Nilum ciuitas, priſcorum Ægyptiorū ſæculo conſtructa, tribus diſtat à Ciuitate veteri paſſuum milibus. Viſitur in ea prope Nili ripā templum ſtructuræ magnificæ, & varia pulchri operis ædificia. Dactylis abundat & ficubus quas vocant Ægyptiis. Incolæ verò eoſdem ferè ſeruant ritus, quos Alcairi ciues.

Chan-

¶ *Chancha.*

CHancha ciuitas ampla in deserti initio, quà ad Synai montem itur, sexto ab Alcairo miliari constructa, pulcherrimis ædificiis, delubris, & collegiis referta est. Quicquid agri inter hanc & Alcairum interiacet, creberrimis dactylorum possessionibus excultũ est: cæterum à Chancha ad montem Synai, centum & quadraginta miliarium intercapedine, nulla reperitur habitatio. Incolæ mediocriter opib. pollent: cùm enim profectio in Syriam paratur, huc populi caterua ex Alcairo conuenit, res ad iter necessarias coemptura, quòd in eius agro præter dactylos nil proueniat. Duæ hic viæ patent publicæ, quarum altera in Arabiã, altera in Syriam ducit. Aquam nõ habet hæc ciuitas, præter eam quæ intra canales exundante Nilo remanet: qui si disrumpantur, aqua excurrẽs in planiciem exiguos lacus efficit, quæ per certos aquæductus in ciuitatem fluens in cisternas effunditur.

¶ *Muhaisira.*

EXigua hęc ad Orientem supra Nilum trigesimo circiter ab Alcairo miliari exstructa ciuitas, magnam sesamæ producit copiam plurimis referta molis, quib. è sesamæ granis oleum exprimunt. Incolæ potissimum agriculturam exercent, præter nonnullos qui mercaturæ dant operam.

¶ *Benisuaif.*

BEnisuaif angusta ciuitas, altera Nili parte quæ Africam spectat ædificata, centum viginti distat ab Alcairo passuum millibus.

Pla-

Planiciem habet lino & cannabi cóferendo cùm primis accommodam,quod isthic adeò pręstans colligitur, vt Tunetum vsq; Barbariæ oppidum exportetur,Hęc ciuitas vniuersæ Ægypto linum suppeditat:ex quo telam exilem ac solidam conficiunt. Huius agrum Nilus exundationis tempore continuò arrodit & imminuit, nostra præcipuè tempestate,qua agros dactyliferos dimidia sui amplius parte auullit. Incolæ vt plurimum variis lini operibus seipsos occupant. Vlterius crocodili inueniuntur humanam carnem deuorantes, velut in nostra animalium historia tractabimus.

¶ *Munia*.

IN eadem Nili ripa spectatur Munia elegantissima ciuitas, Machumetanorum sæculo, à Chasib prçfecto pontificis Bagadedæ domestico edito loco cóstructa. Vnis optimis omniq; fructuum genere abundat,qui tametsi Alcairum deferantur,recentes tamen propter loci distantiā peruenire nequeunt,quod hæc ciuitas. CLXXX. passuum millibus ab Alcairo sit dissita. Pulcherrimis abundat ædificiorū structuris ac delubris: Visuntur in ea crebræ priscorum Ægyptiorum ruinæ. Incolæ opibus valent, nam quæstus gratia Goagam, vsque Nigritarum Regnum proficiscuntur.

¶ *Bl Fijum.*

HAnc vetustam ciuitatem Pharaonum vnus ad exiguum Nili alueum sublimi loco condidit iis temporib. quibus Hebræi Ægypto excessere,quos lapidibus expoliendis aliisque seruitutibus misere affligebat. In hac sepultum ferunt Ioseph Israelis filium,atq; à Mose fu

gientib. deinde Hebræis effossum. Magnam fru-ctuum & oliuarum producit abundantiam, quæ esui accommodæ, oleo exprimendo prorsus habentur inutiles. Ciuitas vrbana est & populo referta: plurimi in ea artifices, præcipuè verò textores agunt.

¶ *Mansf Loth.*

AMplissimam hanc & vetustissimam ciuitatem, Ægyptij condidere, à Romanis verò destructa Machumetanorum tempestate restaurari cœpta est, verùm ea neutiquam qua prius magnificentia. Visuntur in ea nostro sæculo crassæ & eminētes columnæ ac porticus, insculptis Ægyptia lingua versib. Iuxta Nilum rudera sunt insignis cuiusdam ædificij, quod olim delubrum fuisse constat, è quibus ciues nonnunquā aurea, argentea, & plumbea numismata effodiunt, altera parte hieroglyphicis notis, altera priscorum Regum effigiebus insignita. Ager cùm sit fertilis, vehementi Solis æstu aduritur, & à crocodilis plurimum infestatur, cuius rei occasione ciuitatē à Romanis derelictam coniiciunt. Incolæ porrò mediocris sunt fortunæ, mercaturam enim in regione Nigritarum exercent.

¶ *Asioth.*

VEtustam hanc ciuitatē, Ægyptij ad Nili ripam ducētis & quinquaginta passuum milibus ab Alcairo construxêre. Admirandam reddit eius vastitas, & antiquorum ædificiorum & epitaphiorum notis Ægyptiis inscriptorum varietas, licet potiori ex parte euastata. Quo tempore Machumetani ciuitatis dominiū vsurparunt, plurimi eam heroes incolebant, no-

bilitate & diuitiis ad nostra vsque tempora illustris. Centum fere in ea superfunt Christianorũ Ægyptiorum familiæ, templa tria aut quatuor; extra ciuitatem verò vnũ visitur monasterium, à centum amplius monachis inhabitatũ, qui carne aut piscibus nequaquam vescuntur, sed oleribus, pane, & oliuis. Adipe quamuis nõ vtantur, cibaria tamen satis lauta conficiunt. Monasteriũ verò opibus pollet, exterisq; illac iter facientib. cibum & hospitium triduo suppeditat, magnam alens pro hospitibus columbarum, pullorum, animaliumq́ue copiam.

¶ *Ichmin.*

ICHmin vetustissimam totius Ægypti ciuitatem, Ichmin filius Misraim, qui à Chus filio Hen ortũ duxit, ad Nilum qua parte Asiam irrigat, trecentis ad Orientẽ ab Alcairo passuum milibus condidit. Hanc Machumetani cùm primùm Ægypti dominium vsurpassent, propter causas in historia relatas adeò deuastarũt, vt præter fundamenta ac rudera nihil in ea reliquerint; nam columnis & præstantiorib. lapidibus ad alteram Nili partẽ asportatis, Munsiam, vt statim dicemus, ex eius reliquiis ædificarunt.

¶ *Munsia.*

MVnsiam itaque ab altera Nili parte condidit cuiusdam Pontificis Præfectus, verùm nulla nec venustate nec elegantia, nam vici omnes angusti sunt. Æstate verò tantum pulueris excitat solum, vt per eam ambulare non liceat. Frumento abundat & pecore. Huius dominium possidebat Princeps quidam

Afri

Africanus ex Barbaris gentibus, cui nomen fuit Haoara, cuius anteceſſores Haoaræ principatum obtinuerunt. Quam ciuitatem conſecutũ ferũt ratione ſingularis beneficij, quo ſeruum Dalmatam Alcairi conditorem affeciſſet: non poſſum tamẽ adduci vt principatum credam penes eam familiam tam longo temporis ſpacio remanſiſſe. Solimanus verò nonus Turcarũ Imperator, noſtra memoria ei hunc principatum eripuit.

¶ *Georgia.*

GEorgia ampliſſimum olim fuit ac opulentiſſimum Chriſtianorum monaſterium, D. Georgij appellatione celebre, ſexto à Munſia miliario diſſitum. Monachi inhabitabant amplius ducenti, qui innumeros agros & paſcua poſſidentes, exteris pariter cibum præbebant, & quod è redditibus illis ſupererat, ad Alcairi Patriarchã tranſmittebant, qui inter pauperes Chriſtianos hæc diſtribui procurabat: verùm anno abhinc circiter centeſimo, peſtifera quædam lues Ægyptũ inuaſit, eiuſq; monaſterii monachos omnes extinxit. Quamobrem Munſiæ Princeps monaſterium perpetuo muro cinxit, domoſq; fabricari inſtituit, quas diuerſi generis tum artifices, tum mercatores inhabitarunt. Ipſe quoque pulcherrimorum hortorum colliculis quibuſdam adiacẽtium amœnitate tractus, eò habitaturus perrexit: verùm Patriarcha Iacobitarum apud Sultanum querimoniam faciente, Sultanus aliud monaſterium eo loco conſtrui iuſſit, quo olim Ciuitas vetus ædificata fuerat, tantumque penſionis illi aſſignauit, qua facillimè

triginta posset alere monachos.

¶ *Chian.*

CHian exiguam ad Nilum ciuitatem Machumetani olim condidere, quam tamẽ nullus eorum inhabitat, sed Christiani Iacobitæ, qui vel agriculturam exercent, vel pullorum, anserum, & columbarum nutritioni intenti sunt. Supersunt in ea pleraque monasteria Christianorum, qui exteris pariter ministrãt alimoniam. Ex Machumetanis verò præter præfectum, eiusq; familiam, nullum in ea reperire est.

¶ *Barbanda.*

BArbandam prisci Ægyptij supra Nilum quadringentis circiter ab Alcairo passuum milibus exstruxerunt. Hæc à Romanis vastata præter ruinas nihil exhibet, quæ potissimũ Asnã perlatæ sunt, de qua nobis sermo erit paulò inferius. Inter ruinas plurima reperire licet auri argentique numismata, multa item Smaragdi fragmina.

¶ *Chana.*

CHana vetusta ciuitas ad Nili ripam ex aduerso Barbandæ ab Ægyptiis condita, mœnibus quidem cincta est, sed è crudo lapide constructis. Incolæ vilis conditionis homines agriculturæ vacãt: ciuitas autem frumento abundat. Huc merces conuehuntur, quæ Alcairo Mecam aduerso Nilo ferũtur: à mari enim Rubro per desertum centum & viginti saltem passuum milibus distat, qua locorum intercapedine nihil prorsus aquæ reperire licet. In maris autem Rubri littore ad Chossir portum, frequen

tia

tia ſunt tuguria in quibus exonerantur merces: portus vero domunculæ ſtoreis contectæ ſunt. E regione Choſſir ab Aſiæ parte ſitus eſt Iambuh maris Rubri portus, ad quem viatoribus Medinā ſepulchro Machumetis nobilem iter faciētibus, conuenire oportet. Chana porrò frumentū ſuppeditat Medinæ ac Mecæ, quibus in locis maximam perpetuò patiuntur inopiam.

¶ *Aſna.*

ASnam antiquitus Senam vocitarũt: quæ nominis immutatio ab Arabibus dimanauit, quorũ idiomate Sena rem fœdam ac turpem ſignificat. Aſnam igitur appellarunt, hoc eſt, pulchram & elegantem, quòd ſitu peramœno iuxta Nilum ab Africæ parte conſtructa ſit: quæ tametſi à Romanis propemodũ vaſtata exſtiterit, Machumetanorum tamen ſæculo ita reſtaurata eſt, vt eius incolæ tam frumenti & pecoris, quàm nummorum ditiſſimi euaſerint. In Regno ſiquidẽ Nubiæ partim aduerſo Nilo, partim per deſerta mercaturam exercent. In huius ciuitatis ambitu, maxima viſuntur ædificia, operiſque admirandi ſepulturæ, cum epitaphiis tam Ægyptiis notis q̃ Latinis characterib. inſculptis.

¶ *Aſuan.*

ASuan amplam, vetuſtam, populoque refertam ciuitatem, Ægyptij ad Nilum Octuageſimo circiter ab Aſna miliario Orientem verſus condidere. Solum habet frumẽto cumprimis accommodum. Ciues mercimoniis exercendis deditiſſimos facit Nubiæ Regni propinquitas, in cuius confinio hæc ſita eſt ciuitas,

vltra quam Nilus in exiguos lacus per ſubiectas planicies diffuſus innauigabilis fertur. Eſt quoq; deſerto cõfinis, quo ad Suachin Rubri maris portum itur, & in limitibus Æthiopiæ ſita: in qua tempore æſtiuo immenſo Solis æſtu torrent incolæ, fuſci potiſſimum coloris, Nubiis hominib. & Æthiopibus commixti. Plurimas hic ſpectare liceat priſcorum Ægyptiorum ſtructuras, altiſſimas item turres, quas patrio nomine Barba vocitant. Vlterius nulla nec ciuitas, nec memoratu digna reperitur habitatio, præter exiguos aliquot hominum fuſcorum vicos, quorum idioma Arabico, Ægyptio, ac Æthiopico permixtum eſt. Hi Bugis gentibus ſubditi, in campis ætatem degunt more Arabum, Sultani iugo liberi, apud quos eius finitur dominiũ. Hæ ſunt præcipuæ vrbes ad magnum Nili alueum ſitæ, quarũ nonnullas vidi, nõnullas ingreſſus ſum, reliquas pręterij: de quibus mihi ſemper ab incolis, & à nautis qui me Alcairo aduſq; Aſuan cõuexêre, facta exſtitit certa narratio, quibuſcum Chanam reuerſus, per deſertum ad mare Rubrum perueni, quod ad Iambuh & Ziddem Arabiæ deſertæ portus traieci, de quibus cùm ad Aſiam ſpectent, ne extra Africam noſtram digrediar, loqui ſuperſedeo: ſi Numine tamẽ aſpirante vita mihi largior obtigerit, Aſiæ regiones à me perluſtratas deſcripturus ſum, velut Arabiam Deſertam, Fœlicem, ac Petream, Ægyptum Aſiaticam, Babyloniam, Perſiæ, Armeniæ, ac Tartariæ partẽ, quas in ætate iuuenili & vidi & percurri. Tum vltimam quoq; meam à Feſſa Conſtantinopolim profectionem,

hinc

hinc in Ægyptum, atque inde in Italiam, in qua plurimas conſpexi Inſulas: quas omnes meas peregrinationes ab Europa fauente Domino in patriam reuerſus particulariter deſcribam: operis initio præſtantiores Europæ & Aſiæ à me luſtratas regiones collocans, quas Africa hæc mea ſubſequetur, vt ſtudioſos qui rerum cognitione oblectantur, meis peregrinationibus adiuuem.

Ioannis Leonis Africani deſcriptionum Africæ, rerumq́ʒ in ea memorabilium,

LIBER NONVS:

In quo de præcipuis Africæ fluminibus, animalibus, ac fruticibus agitur.

Tenſiſt flumen.

Enſiſt fluuius, vt à Barbaria occidua Africę Regione ſumamus exordium, ex Atlantis montibus qua Hanimmeę ciuitati ſunt proximę, hoc eſt in Marocci territorio verſus Orientem exoritur, & in Septentrionem per planicies diffuſus in Azafi Duccalæ Regionis vico plurimis fluminibus auctior ſe in Oceanum effundit. In hunc Sifelmel & Niffis magna flumina confluunt, quorũ alterum è Hanteta Marocci colle ſcaturit: alterum Atlante prope Maroccum exortum, per planiciem circum Maroccum fertur. Tenſiſt autem licet profundum ſit flumen, pleriſque tamen in locis vado tranſmeari poteſt,

quanuis aqua ſtapedes ſuperet: at qui pedes eſt, nudus oportet traijciat. Iuxta Maroccum pons cernitur à Rege Manſore cõſtructus, & quindecim fornicibus diſtinctus: qui inter elegantiora totius Africæ ædificia recenſetur. Tres porro arcus ab Abu Dubus vltimo Marocci Rege ac Pontifice, quò tranſitum Iacobo primo Marinæ ſtirpis Regi impediret, diſrupti ſunt: cuius tamẽ conatus inanes fuiſſe temporũ ſucceſſus oſtendit.

¶ *Teſeuhin.*

TEſeuhin duo eiuſdem nominis flumina, ex monte Gugigidemo ſcaturiunt ternis ab inuicem paſſuum milibus, & Haſcoræ tractus planiciem irrigantes, in Lebich amnem ſe exonerant. Hæc flumina ex eodem monte, vt dixi, originem ducunt: quorum alterum ſingulari numero Teſeut, vtrumque verò plurali Teſeuhin appellitant.

Guadelhabit, hoc eſt ſeruorum fluuius.

NAſcitur ex Atlante, inter excelſos ac gelidos montes, & per anguſtas ac ſcabroſas valles delabens Haſcoræ ac Tedletis confinia præterfluit, deinde in planiciem verſus Septentrionem extenſus, in Ommirabih flumẽ collabitur. Mediocris eſt magnitudinis verno præſertim tempore, cum niues liquefieri ſolent.

¶ *Ommirabih.*

OMmirabih fluuius maximus, ex Atlante inter altiſſimos montes qua Tedles prouincia Feſſano Regno confinis eſt, ſcaturiens, per certas planicies Adachſun dictas fluit, deinde in anguſtas valles coartatus, pontem elegan

gantiſſimæ ſtructurę ab Ibulhaſen quarto Marinorum ſtirpis Rege fabricatum alluit: hinc Meridiem verſus planicies irrigat,quæ Regionibus Duccalæ ac Temeſnæ interiacent,donec ad Azamuri mœnia in Oceanum ſe exoneret.Hyberno ac verno tempore tranſuadari non poteſt,verùm adiacentium locorum incolę, merces ac viatores quibuſdam ceu raſtris,vtribus ad vtranq; ripam ſuperimpoſitis traijciunt. Sub Maij finem, magnam copiam piſcium quos Itali laſchas vocāt, in eo piſcantur, quibus Azamuro ſatiata, naues plurimas ſalitis piſcibus onuſtas in Luſitaniam abducunt.

¶ *Buragragus.*

NAſcitur Buragragus ex vno montium ab Atlante procedentiū. Plurimas tum valles, tum ſyluas præterfluit, exinde certis è collibus prodiēs, in quandam planiciem extenditur, atque ad oppida Salam & Rabatum Feſſani Regni terminos ſe in Oceanum exoneprat. Hæ porrò ciuitates alium portum non habent,præterquā in eius fluminis faucibus,eumq; ingreſſu adeo difficilem, vt niſi loci qualitatem optimè ſit edoctus nauta,facile in arena naufragium paſſurus ſit: quod vtriuſq; oppidi eſt vallum & munitio aduerſus claſſes Chriſtianorum.

¶ *Bat.*

BAt fluuius ex Atlante ſcaturiēs, in Septentrionem per ſyluas & montes extenditur, tum certis collibus egrediēs,in planiciem Azgaris prouinciæ ſe diſpergit,atque hinc in paludes, lacus & valles aquaticas deſinit, in quibus anguillas innumeras,& maximas quas vocāt laſ-

chas

chas piſcantur. Accolę pecuariam exercentes ex pecore & piſcatione victum quærunt, atque ex magna lactis, piſcis, ac butyri, quibus veſcuntur copia, morphææ morbo plurimũ ſunt obnoxij. Perpetuò hic fluuius vadari poteſt, præterquam dum imbrium frequentia & liquefacta niue turgidior grandeſcit.

¶ *Subu.*

SVbu fluuius in Selilgo monte Cheuz prouinciæ Regni Feſſani exoritur. Scaturit ex maximo fonte in horrida ſylua, plurimosq; montes & colles præterfluit: hinc in planum extenſus, ſex à Feſſa miliaribus planiciem irrigans Habat & Azgar Regiones diſterminat, tandem iuxta Mahmoram locum Salæ propinquum in Oceanum prouoluitur. In hunc plurimi fluuij ſe exonerant, inter quos Guarga & Ador ex Gumeræ montibus originẽ ducunt, reliqui ex montibus qui in Tezæ ſunt principatu, proueniunt. Licet aquoſus ſit, multis tamen in locis vadari ſe permittit, verùm Hyeme ac Vere tranſmitti nõ poteſt niſi periculoſis quibuſdam lintribus. Qui porrò Feſſanam vrbem fluuius præterfluit, hunc pariter ingreditur, patrio vocabulo Margaritarũ flumen appellatum. Subu autem piſcium maximam præbet copiam, præſertim laſcharum, quæ iſthic viliſſimæ ſunt. Quâ in Oceanũ ſeſe exonerat lato ſimul ac profundo oſtio diffuſus, magnas etiam naues admittit, vt à Luſitanis & Hiſpanis comprobatum eſt: poſſet quoq; nauigari ſi accolarum inſcitia id perciperet, quin ſi Feſſani mercatores grana quæ per Azgaram Regionẽ

ve-

vehunt,nauigio deferenda curarent, Fessæ dimidiò minoris vænirent.

Luccus.

LVccus ex Gumeræ montibus originē ducens ad Occidentem per planicies Habatę & Azgaræ Regionum diffunditur, deinde Casarum El cabirum præterfluens,iuxta Haraidem Azgareæ ciuitatem ad Habatæ confinia in Oceanū labitur: in cuius ostio est ciuitatis portus ingressu difficillimus.

Mulullus.

MVlullus flumen ex Atlante inter limites Tezæ ac Dubdu scaturiens, per planicies Terrestam & Tafratā asperas ac steriles fluit, deinde in Muluam fluuium se exonerat.

Mulua.

MVlua insignis fluuius, fontes habet in Atlante,in Regione Cheuz,vigintiquinque plus minus à Gerseluin oppido passuum milibus,& asperas sterilesque planicies irrigans, per medium deserti Angad & Gared labitur,dein Beni Ieznatem mōtis radices alluens, in mare Mediterraneum non procul ab oppido Chasasa sese effundit. Hic fluuius æstiuo tempore semper transuadatur, in cuius ostio selectissimi capiuntur pisces.

Za.

ZA fluuius in Atlante exortus, per certam planiciem in deserto Angad ad Fessæ & Telensin Regnorum limites diffunditur: quē licet maximè profundum, nunquam tamen turgidum vidi. Piscibus abundat, verùm ac-

accolæ piſcandi apparatu deſtituti, iis inſidiari non poſſunt, aquis lucidis exiſtentibus iiſque piſcationi incommodis.

¶ *Teſne.*

TEſne amniculus in montibus ad limites Numidiæ exortus per deſertum Angud Septentrionem verſus perpetuo curſu in Oceanum quindecim à Telenſino paſſuum milibus fertur, neque in eo quicquam præter exiguos piſciculos inuenitur.

¶ *Mina.*

MIna fluuius mediocris, ex vicinis Tegdent montibus labens, Bathæ ciuitatis campos irrigat, inde ad Septentrionem in Oceanum prouoluitur.

¶ *Selef.*

SElef magnus fluuius ex Guanſeris montibus originem ducens, per incultas planicies ad confinia Regnorum Tenez ac Telenſin labitur, atque hinc Mezagranum à Muſtugani diſterminans, mare Mediterraneum ingreditur, in cuius faucibus ſelecti omnis generis piſces capiuntur.

¶ *Seſſaia.*

SEſſaia amniculus ex Atlante proueniens ac Metegia planiciem Algerię vicinam alluens iuxta vetuſtum oppidum Temendefuſt in mare Mediterraneum fluit.

¶ *Flumen quod Magnum dicitur.*

NAſcitur ex montibus prouinciam Zab attingentibus, & per montium præcipitia deſcendens, tertio à Bugia miliari in

in Oceanum fertur. Non exundat præterquam imbrium ac niuium tempore: neq; solent in eo piscari Bugienses, mari licet proximi.

¶ *Sufmare.*

NAscitur in montibus Auras montẽ contingentibus, & per steriles cãpos labens in territorio Constantinæ ciuitatis egreditur, cuius ripam alluens, fluuiolum exiguum in se recipit, deinde Septentrionem versus, per colles & mõtes fertur in Oceanum, vbi rus Chollo oppidi à rure Gegel castri disterminat.

¶ *Iadog.*

IAdog fluuiolus, ex montibus Constantinæ proximis scaturit, & per eosdem montes Orientem versus prolabens, iuxta Hipponam in Oceanum effunditur.

¶ *Guadilbarbar.*

IN montibus oritur, agrum Vrbs ciuitatis attingentibus, & per colles & montes labens, adeò flexuosę fertur, vt iis qui Hippona Tunetum iter faciunt, amplius vigesies traijciendus sit, absque vllo pontium aut lintrium adminiculo. Tandem in Oceanũ sese iuxta desertum Tabracæ portum, quindecim circiter à Bege ciuitate passuum milibus exonerat.

¶ *Megerada.*

MEgerada fluuius maximus in montibus Tebessæ ciuitati vicinis, ad cõfinia prouinciæ Zeb oritur, ac Septentrionẽ versus perpetuo fertur cursu, donec ad Garil Meleh locum à Tuneto quadraginta passuum milibus distantem in Oceanũ se exoneret. Imbrium tempore

pore adeò excreſcit, vt viatoribus nonnunquam biduo aut triduo ad eius ripam donec decreuerit exſpectandum ſit, quòd nec cymbarũ, nec pontium vſum habeant, præcipuè ſexto à Tuneto miliari. Perſpice quantum & animi & ingenij vigore ab antiquis Afris degenerarint noſtri, qui toties populo Romano tremorem & pauorem incuſſerunt.

¶ *Capis.*

IN Meridionali quodam deſerto exoritur, ac per certas planicies arenaceas currens, iuxta eiuſdem nominis oppidum in Oceanum labitur. Aquam habet ſalſam adeóque calidam, vt qui ex ea potare voluerit, horæ ſpacio donec tepeſcat ſit abſtinendũ. Hæc ſunt inſigniora Barbariæ flumina, quare hinc ad Numidiæ deſcriptionem properandum eſt.

☞ FLVMINA NVMIDIÆ.

¶ *Sus.*

SVs magnum flumen ex Atlantis montibus qui Heha à Sus terminant, ſcaturit: & Meridiem verſus inter eoſdem montes labitur in prædictæ Regionis campos prodiens, deinde in Occidentem effuſus, ad Gurtueſſen locum Oceano proximum ſe exonerat. Hyeme exundans plurimum agri euertit, æſtate alioquin exiguus.

¶ *Dara.*

DAra ad confinia Haſcorę in Atlante exortus, in Meridiem fluẽs Dara prouinciam alluit: hinc per deſertum labens in certos campos & prata diſpergitur, in quibus propter herbæ copiam Arabes ſuos camelos pabulantur. Æſtate adeo exiccatur, vt neque calceos in eius

tran-

transitu madefacias: hyeme autem ita excrescit, vt nec lintribus traijci possit: feruente vero Solis æstu, eius aqua gustu amara est.

¶ *Zis.*

ZIs in Atlantis montibus à Zanaga populo habitatis nascitur, ac per montes plurimos in Meridiem labens, Gerseluin ciuitatem præterfluit, deinde rura Chenegæ Metgaræ & Retebæ irrigans, territorium Segelmessæ ciuitatis ingreditur, cuius quoque possessiones alluit: hinc in desertum iuxta Sugahila castrum profluit, atq; exinde lacum in medio arenæ format omni habitatione vacuum, quē tamen obire solent Arabes venatores, quod hoc in loco maximam prædam agant.

Gir.

GIR flumen in Athlante pariter exortum per deserta aliquot Meridiem versus labitur, & Benigumi populos irrigans, in medio deserti lacum pariter efficit.

In principio nostri operis, cùm de Nigro flumine in Africæ diuisione mentionem habuerimus, superfluum erit hic repetere: quare ad Nili descriptionem transeamus.

¶ *Nilus.*

MIrabilis est profectò Nili cursus, stupendis animalibus ac monstris refertus, cuiusmodi sunt equi & boues marini, crocodili, atque id genus aliæ crudeles feræ, vt inferius recensebimus, quæ nec Romanorū nec Ægyptiorum sæculo tam noxiæ erant vt hac tempestate: verùm deteriores effectæ sunt, ex quò Ma-

chu-

chumetani Ægyptum occuparunt. Scribit Meshudius in opusculo rerum memorabilium sui temporis, inuētam esse Humethi Thanlonis filij sæculo, qui Gisaris Mutanichil Bagadedæ Pontificis in Ægypto Suppræfectus Anno Hegiræ CCLXX. exstitit, plumbeam statuam magnitudinis crocodili, in ruderibus delubri Ægyptiaci, notis hieroglyphicis insignitam, certisque constellationibus aduersus crocodilum obnoxiam, quam cum Supræfectus disrumpi iussisset, crocodilos hominib. insidiari cœpisse. Verùm qua ratione crocodilos ab Alcairo ad mare vsq; Mediterraneum non esse perinde noxios eueniat, penitus ignoro: cùm ij qui aduerso flumine feruntur, plurimos homines occidant ac deuorent.
Sed vt ad Nilum reuertamur, quadraginta dieb. vt diximus, crescit, hoc est, ad decimumseptimū mensis Iunij: ac totidem decrescit. Nam in superiori Æthiopia cùm in Maij initio densissimè pluat, aquę cursus per integrum Maium & Iunij partem priusquam Ægyptum perueniat, retardatur. De origine verò huius fluuij variæ sunt opiniones, omnesq; incertæ. Nonnulli in Lunæ montibus ortum ducere affirmant, alij ex incultis planicieb. ad radices prædictorum montium, ex plurimis fontibus magno interuallo ab inuicem diffitis scaturire. Cæterum priores affirmāt Nilum maximo impetu ex montibus præcipitem in subterraneos meatus ferri, eosque fontes efficere. Vtraque harū opinionum falsa est: neq; enim quisquam vidit vnde Nilus trahat originē. Mercatores Æthiopes, qui in Dancala oppido ne-

negotiantur, asserunt Nilum Meridiem versus in maximum lacum ita distendi, vt quà cursum ferat, dinosci nequeat: atque hinc in plurimos ramos secari, qui per diuersos alueos discurrentes, ad Occidenté & Orientem extenduntur, & viatores ne varios flexus possint circumire, impediunt. Affirmant quoque multi Æthiopes planicies pariter vt Arabes incolentes, eorum plerosque nonnunquam camelos quo tempore in Venerem feruntur amissos, Meridiem versus circiter mille passuum milib. quæsiisse, perpetuoq; eodem modo Nilum vidisse, hoc est, in frequétes lacus ramosq; dispersum, atq; plurimos montes desertos ac steriles inuenisse, in quibus Meshudius reperiri smaragdos ait: quod mihi verisimilius habetur, quàm de syluestrib. hominibus, eodem teste, velut capreolis oberrantibus, atque in deserto herbis more ferarum vescentib. Quod si omnia referrem, quæ nostri Historici fabulosè de Nilo dictarunt, Lectori tædium incuterem.

☞ DE ANIMALIBVS.

DE animalibus tractaturus, singularum historiam quę in Africa habétur me recensiturum non polliceor, sed eorum saltem quæ vel non fert Europa, vel ab iisdem vlla ratione differunt: ex ordine descripturus tam terrestria quàm aquatica & volatilia, multa à Plinio raræ doctrinæ viro tradita prætermissurus, tametsi in minutulis Africæ rebus, Authorũ qui ante eum scripsere vitio, nonnihil errauerit: verùm exiguus næuus omnem pulchritudiné elegantis ac venusti corporis tollere non potest.

¶ *Elephas.*

ELephas animal docile ac ſyluaticum, magna copia in ſyluis Nigritarum regionis inuenitur. Solent magno numero confertim incedere,& ſi quenquam obuium habuerint, vel deuitant, vel illi cedunt: at ſi quenquam iniuria afficere velit,proboſcide ſublatum in terrã deiicit, pedibus deculcans donec mortuum reliquerit. Tametſi animal ſit ingẽs ac ferox,magno tamen numero à venatoribus Æthiopis in hunc ferè modũ capiuntur.Hi in denſis ſyluis vbi animalia quieſcere norũt,inter multas arbores ſeptũ frequentium ac robuſtarũ frondium conficiunt, parum interualli ab altera parte vacuum relinquentes, cui portam quæ tunc leuari poteſt in plano inſtar raſtri diſtenſam affigunt, paruóque negotio paſſum occludunt. Elephas itaque ſub frondib. quietem capturus, ſeptum ingreditur, quem attracto fune conſtrictum,venatores ex arboribus deſcendentes ſagittis confodiunt, denteſque extrahunt ac vendunt. Cæterum ſi elephantem ſeptum euadere contingat, quotquot reperit homines,interficit. Alio modo in Æthiopia ſuperiori & India elephantibus inſidiantur, quem,ne lectori tædium ingeram,prætermitto.

¶ *Giraffa.*

ANimal eſt adeò ſyluaticum,vt rarò videri poſſit,nam inter ſyluas ac deſerta,vbi alia non ſunt animalia,ſe recondit, atque homines videns in fugam fertur,tametſi non ſit multæ velocitatis. Capite camelum refert, auribus bouem,pedibus :neq; à venatoribus

vlla

vlla capiuntur,præterq̄ parua ac recens nata.

Camelus.

CAmelus animal blandum ac domesticum maxima copia in Africa inuenitur, præsertim in desertis Libyæ, Numidiæ, & Barbariæ, ex quibus Arabes suas diuitias ac possessiones æstimant: & siquando de diuitiis Principis aut nobilis cuiusquam sermo fiat, possidere aiunt tot camelorum, non aureorum milia. Qui porrò camelos possident Arabes, heriliter viuunt ac liberè, vtpote cũ quibus in desertis agere possint, ad quæ propter ariditatem nec Reges nec Principes peruenire valent. Huius generis animalia in omnib. orbis partibus visuntur, nempe in Asia, Africa, & Europa. Iis in Asia vtuntur Tartari, Cordi, Dalemij, & Turcomani. In Europa Turcici Principes, clitellis ac sarcinis deferendis, quemadmodum & in Africa vniuersi Arabes, tũ qui deserta Libyę inhabitant, Regesq́; omnes camelis annonã & impedimenta vehenda curant: verùm Africi cameli Asiaticos excellũt, inædiam enim quadraginta vel quinquaginta diebus perferentes, pabulum serotino tempore non attingunt, verùm exonerati in proximis campis herbam, vepretes, vel arborum frondes pabulantur, quod Asiatici præstare non valent, quos pro fectionem quandam auspicaturos, obesos & saginatos esse conuenit. Experientia comprobatum est, camelos onustos iter quinquaginta dierum absque pabulo confecisse, quibus primò gibbi, deinde abdominis, postremò coxæ obesitate attrita, vix centum libris gestandis sunt accõmodi.

Aſiaticis verò camelis mercatores pabulum porrigunt,& ſingulis ſingulum pabulo onuſtum circumducunt, turmatim onuſti euntes & redeuntes: qua ratione & pingues conſeruant, & quæſtum conduplicant. Verùm Africani mercatores in Æthiopiam nundinarum gratia proficiſcētes, de reditu,quòd vacui reuertantur,neque res magni ponderis iſthinc reportent,parum ſoliciti,vt camelos macilentos dorſique vulneribus ſaucios in Æthiopiam perduxerunt,vili precio deſertorum incolis ſaginādos diuendunt. At qui in Barbariam vel Numidiam reuertuntur, pauciſſimis egent camelis: vtpote quibus ad equitationem, annonam, aurum, resque ſaltem leuiores perferendas vtantur. Camelorum tres ſunt ſpecies, quarum primi Hugiun nuncupati,craſſi ſunt,ac proceræ ſtaturæ, clitellisque gerendis aptiſſimi, verùm ante quadriennium inutiles: quo exacto, mediocris quiſq; camelus mille libras Italici ponderis geſtat. Cùm ſarcinis oneratur, genibus & collo virgula ictus in ſolum recubans,dum pondus ſufficiens agnoſcit, ſeipſum erigit. Solent porrò Africani caſtrare quos oneribus geſtandis ſeruare cupiunt, decem fœminis maſculum vnicum miſcentes. Alterum camelorum genus (Bechetos vocant) duos habet gibbos, oneribus geſtandis & equitationi pariter accommodos: cuiuſmodi Aſia ſaltem producit. Tertium genus, patria lingua Ragnahil dictum, gracilibus, exiguæque ſtaturæ camelis conſtat, qui ſarcinis gerendis inferiores, reliquos tanta ſui pernicitate ſuperant, vt diei vnius ſpacio amplius centum

paſ-

passuum milia conficiant, iter modico viatico ad dies octo vel decē per deserta perpetuantes, quibus nobiliores Numidiæ Arabes & Afri Libyci vti solent. Cùm Rex Tombuti magna celeritate alicuius momenti negotium Numidis mercatoribus indicare cupit, nuntius camelo istiusmodi insidens, Tombuto Daram vel Segelmessam nōgentis passuum milib. dissitam, octidui ad summum spacio procurrit: verùm ea negotia obeuntes, viros itineris per deserta expertos esse cōuenit, qui infra quingētos aureos in singulas profectiones non exigent. Sub Veris initium in Venerem propensi, nó modò se mutuò offendunt, verùm homines à quibus iniuria olim affecti fuere, leuiorum etiam ictuum reminiscentes, capitaliter insectantur: & si quenquam dentibus arripere possint, in aërem erigunt, ac humi deiectū pedibus proculcant, atque in hoc furore diebus quadraginta permanent. Famis patientes, adeò sitim tolerant, vt potu absque incommodo diebus quindecim abstinere possint: nociturus alioquin si camelarius triduo absoluto aquā illis porrigat, quòd singulis quinis aut nouenis diebus consueto more potentur, vel vrgente necessitate quindenis. Sunt & cameli natura benigni, & humano sensui aliquatenus participant: nā siquando inter Æthiopiam & Barbariam diei iter solito diutius protrahatur, camelos defatigatos flagris incedere non vrgeant, verùm certas cantilenas occinunt, quarū suauitate demulsi, iter tanta velocitate prosequūtur, vt nec illos cursu insequi valeant. Vidi ego in Alcairo camelum ad sonum

pani ſaltare, quã artem à magiſtro edoctus paucis referre libet. Camelus ſeligitur iuuenculus, quem per horæ dimidium in loco inſtar hypocauſti præparato, cuius pauimentum igne calefactum ſit, conſtituunt: tum pulſante quodam foris tympano, camelus nõ ſoni, ſed ignis gratia, quo pedibus offenditur, tum crus vnum, tum alterum modo ſaltatorum erigit, cui exercitio per annum vel menſes decem aſſuetus, in publicum deductus, audito tympano, temporis quo calorem ſub pedibus ſentiit reminiſcens, confeſtim ſaltat, ac ſupra idem pauimentũ conſiſtere exiſtimans ſe in pedes erigit, & ſaltare videtur: atque ex vſu naturã formans, perpetuò hoc obſeruat. Alia pleraq; de hoc animale narrare poſſem, quæ breuitatis gratia omitto.

¶ *Equus Barbaricus.*

EQuis Barbaricis hæc appellatio per Italiam totamq́ue Europam indita eſt, quòd ex Barbaria proueniant, ſintq; cuiuſdam equorum generis, qui in iis regionibus generantur: verùm qui eam opinionem ſuſtinent, falluntur: equi enim Barbarici ab aliis nullatenus differunt: ſed equi tam pernices & agiles, Arabico idiomate per Ægyptũ, Syriam, Aſiam, Arabiam Deſertam, ac Felicem, dicuntur equi Arabici: aiuntq́; Hiſtorici hoc genus equorũ ſylueſtrium, per Arabię deſerta oberrantium, ab Iſmaelis tempore ab Arabibus perdomitũ, tanto numero accreuiſſe, vt Africam ferè totam oppleuerint: quæ opinio vera dinoſcitur, quum & noſtro ſæculo perplurimi ſylueſtres equi in Africæ, & Arabiæ

de-

desertis reperiantur. Quin & ipse pullum equinum in deserto Numidię pili albi, crispisque supra collum crinibus vidi. Potissimum de eorum bonitate experimentũ capiunt, dum cursu Lant feram vel Struthium consequi valent: quo si superiores euaserint, mille aureis vel centum camelis æstimant. Paucissimos verò Barbaria producit, sed qui deserta incolunt Arabes, populiq; Libyci cùm plurimos enutriant, non tamen ad iter vel militiam sed venationibus assuefaciunt, nec alium præter camelorum lac, noctu & interdiu binis vicibus cibum præbẽt, quo agiles & elegantes, & potissimè macilentos conseruant, & graminis tempore herbam pascere sinunt: verum non inequitant. At quos alunt Barbariæ principes, non sunt eiusdem velocitatis, sed quod pabulo cibentur, elegantiores & corpulentiores, quibus vrgẽte periculo, cùm hostium furorem euadere conuenit, vtuntur.

¶ *Equus Syluaticus.*

HAbetur inter feras equus syluaticus, qui rarò se conspiciendum præbet. Ab Arabibus desertum incolentibus capitur & comeditur, asserentes istiusmodi carnem eò præstantioris esse saporis, quò magis iuuencula est: verùm rarò equis vel canibus cõprehendi potest. In aquis vbi animal versatur, certos nectunt laqueos, quibus arena obductis pede super imposito innexus capitur & occiditur.

¶ *Lant siue Dant.*

LAnt similitudine bouem refert, minor tamen cruribus & cornibus elegantius. Colorem albũ gerit, vnguibus nigerrimis, tam

 tæq;

tæq́; velocitatis, vt à reliquis animalibus præter quam ab equo (vt diximus) Barbarico superari queat. Facilius æstate capitur, quòd arenæ æstu cursus velocitate vngues dimoueantur, quo dolore affectus cursum remittit, quemadmodum cerui & capreoli. Huius tergore clypei fortissimi conficiuntur, quos nulla ratione pręterquam sphærulæ ictu traijcere licet, verùm carò admodum distrahuntur.

¶ *Bos syluaticus.*

BOuem refert domesticum tametsi statura minor, leucophæi coloris, ipséque velocissimus. In desertis saltem, vel desertorum confiniis reperitur. Carnem aiunt absoluti saporis esse.

¶ *Asinus syluaticus.*

REperiuntur in desertis vel desertorum cõfiniis maxima frequentia leucophæi pariter coloris. Velocitate equis tantum Barbaricis cedunt, atque hominem videntes, magnis clamoribus vlulantes recalcitrant, firmiq́ue donec illis adeò proximus sit, vt manibus attingi possint, persistunt, tum in fugam se conijciunt. Ab Arabibus deserta incolentibus, decipulis, aliisq́ue huiusmodi machinationibus capiuntur. Confertim incedunt cùm vel pabulantur vel potant. Carnes calidæ fœtent, sapiuntq́ue syluaticum: verùm refrigeratæ ac biduò elixæ, absoluti sunt saporis.

¶ *Boues Africæ montium.*

BOues domestici quotquot in Africę montibus nascuntur, adeò sunt exigui, vt aliis collati, vituli biennes appareant; monti-

colæ

colæ tamen illos aratro exercentes, tum robustos tum laboris patientes asserunt.

¶ *Adimain.*

ADimain animal domesticum, arietem forma refert, statura asinũ. Aures habet oblongas & pendulas. Libyci his animalibus pecoris vice vtuntur, quorum lacte maximã casei & butyri copiam cõficiunt. Lanam tametsi curtam gerant, habent mediocrem. Fœminæ saltem cornua gestant. Ego quondam iuuenili feruore ductus, horum animalium dorso insidens ad quartam miliarij partem delatus fui. In desertis Libyæ frequenter reperiuntur, alioquin rari: licet plerunq; in agris Numidię videantur, quod prodigij loco habent.

¶ *Aries.*

NEque his arietibus vllum ab aliis discrimen, præterquam in cauda, quam latissimam circumferunt: quæ cuiq; quò opimior est, eò crassior obtigit, adeò vt nonnullis libras decem aut viginti pendeat, cùm sua sponte impinguantur: verùm in Ægypto plurimi farciendis veruecibus intenti, furfure ordeoq; saginant: quibus adeò crassescit cauda, vt seipsos dimouere nõ possint: verum qui eorum curam gerũt, caudam exiguis vehiculis alligantes gradum ꝓmouere faciunt. Vidi in Asiota Ægypti ad Nilum ciuitate, centum & quinquaginta passuum milib. ab Alcairo sita, huiusmodi caudam libras octuaginta ponderare, aliis se vidisse affirmantibus quæ semiducentas libras expendissent. Omnis itaque horum animalium pinguedo in cauda con-

cõſiſtit,nec vſquã niſi Tuneti & in Ægypto repe riuntur.

¶ *Leo.*

LEo animal ſyluaticam, cæteriſque animalibus noxium,robore,animo,& crudelitate omnibus antecellit, nec feras tantùm, ſed homines etiam deuorat. Nonnulli auté pleriſq; in locis ducentos equites inuadere audent: Armentorum greges intrepide aggreditur, & quos capit in proximum nemus ſuis catulis defert: equites verò, vt dixi, eſt qui quinos aut ſenos interficiat. At qui mõtes frigidos incolunt leones, minus habent atrocitatis & ferociæ:cótrà quanto plus æſtui participant, tanto ſunt rabidiores & audaciores,velut in Temeſnę & Feſſæ Regnorum confiniis,Angad deſerto iuxta Telenſinum, quiq́ue inter Hipponam & Tunetum degunt, quos inter celebriores, ac truculentiores totius Africæ Leones referunt. Vere dum in venerem propẽſi ſunt, cruentam inter ſe exercent pugnã, octo aut duodecim vnà leęnam inſequentes. Ex multis intellexi tum viris tum mulieribus, ſi fœmina in leonem incidat,eiq́; verenda monſtret, magno clamore edito demiſſis oculis diſcedere. Credat qui volet.quicquid leo tamen prendit etiam ſi camelus foret,roſtro aufert. Parũ abfuit quin binis vicibus à leonibus deuoratus fuerim, Dei tamen bonitate ambabus euaſi.

¶ *Leopardus.*

DEgunt in ſyluis Barbarię,neque homini cùm robuſti ſint & crudeles,nocent,niſi (quod raro contingit) in anguſto calle obuij,illi aut cedere non poſſint, aut redarguantur,

tur, fastidioq; afficiantur: in quem irruentes vnguibus vultum comprehendunt, tantumq; carnis auferunt, quantum prendunt, & plerunque cerebrum homini perfringũt. Gregem inuadere non solent, canibus alioqui infestissimi quos occidunt ac deuorant. Monticolæ Constantinæ regionis equestrem venationem aduersus illos instruunt exitus viarum occludentes. Leopardus autem hac illac fugiẽs dum via equitibus obsessa se nequaquam euasurum perspicit, in crebros flexus gyros confodiendum se præbet. At si leopardum effugere contingat, qui incautius eam partem obseruauit, conuiuium cæteris venatoribus recepta consuetudine præparare tenetur.

¶ *Dabuh.*

DAbuh Arabica appellatione Africanis Iesef dicitur: Animal & magnitudine, & forma lupum refert, pedes & crura homini similis. Reliquo bestiarum generi non est noxius, sed humana corpora sepulchris euellit ac deuorat, abiectum alioqui ac simplex animal. Venatores antrum in quo degit edocti, tympanum cantantes pulsant, cuius harmonia technas non animaduertens demulsus, solido fune crura constrictus extrahitur ac interficitur.

¶ *Felis excrementum emittens.*

SVnt hi feles natura syluatici, atq; in Æthiopiæ syluis reperiuntur. Mercatores catulos saltem comparant, quos lacte, furfure & carne nutrientes in caueis alunt. Excrementũ verò bis vel ter singulis diebus excipiunt, quod quidem animalculi sudor est: nam virgula crebris icti-

ictibus percuſſum frequenter per caueam agitatur donec erumpat ſudor, quem ſub coxis, brachiis, collo & cauda excipiunt: quod quidem excrementum vulgo zibettum dicitur.

¶ *Simia.*

SImiarum variæ ſunt ſpecies, quarum quæ caudam gerunt, Monæ dicuntur: aliæ verò Babuini. Reperiuntur in Mauritaniæ ſyluis, Bugiæ & Conſtãtinæ montibus. Humanam faciem non pedibus modò & manibus, ſed vultu etiam referunt, admirando ingenio aſtutiáque à natura dotatę. Herbis & grano nutriuntur, & ſpicas paſturæ magno comitatu incedunt, quarum vna ad limites campi excubans, ſi percepto agricola clamorem ediderit, reliquę in fugam maximis ſaltubus in proximis arboribus inſilientes, aguntur. Fœminę catulos humeris geſtant, cum quibus pariter ex arbore in aliam deſiliunt. Quę ex iis edoctæ ſunt, res patrãt incredibiles, verùm iracũdæ ſunt & crudeles, tametſi facile placẽtur.

¶ *Cuniculus.*

CVniculorum ſylueſtrium maxima eſt in Mauritania & Gumerę montibus abundantia, qui licet ſylueſtres habeãtur, mea tamen ſententia domeſticorũ ſpeciem retinent: quod caro indicat, quæ neque ſapore, neque colore differt à domeſticis.

 DE PISCIBVS.

¶ *Ambara piſcis.*

AMbara piſcis prodigioſæ formæ & magnitudinis, videri non poteſt, niſi cùm emoritur è mari in littus eiectus: quo-

rum

rum ſunt qui cubitos viginti quinque in longitudinem expleant. Capitis duritie ſaxum refert. Qui Oceani ripam inhabitant, hunc piſcem Ambram quam vocant effundere aiunt; cæterum an ſperma vel excrementum ſit, inter ſe diſſident. Vtvt ſeſe res habeat, piſcis portentoſa ſui magnitudine Balænæ appellationem meretur.

¶ *Hippopotamus.*

NIger ac Nilus flumina hiſce beluis referta ſunt. Quæ forma equum, magnitudine aſinum, depiles tamen repręſentát. In aquis perinde ac in terra degit, nocturno ſaltem tempore in terrã enatans. Cymbis inſidiatur quę mercib. onuſtę ſecundo Nigro feruntur, quas dorſi frequentib. gyris agitatas demergit.

¶ *Bos marinus.*

DVriſſima pelle circũdatur Bos marinus, terreſti omnino ſimilis: cęterum ſtatura inferior, vitulum ſemeſtrem refert. Reperitur in vtroq; flumine Nilo ac Nigro, & à piſcatoribus captus diu extra aquam viuus permanet. Vidi in Alcairo catena publicè collo deductum, quem ad Aſnam Nili ciuitatem quadringentis paſſuum milibus ab Alcairo diſſitam captum aſſerebant.

¶ *Tartaruca teſtudo.*

POterat referri inter animalia terreſtria, quòd in deſertis vitam degat. Plurimę in deſertis Libyæ reperiuntur, quæ ad magnitudinem dolij accedant. Tradit Bicris geographus in deſcriptionum Regionum & itinerum Africę, hominem itineris tędio defatigatum, ſub

ve-

vesperam eminens in deserto saxum, ne à venenosis animalibus infestaretur conscendisse, qui ad lucem grauiter dormiens, tribus ferè passuum milibus à quo reclinauerat loco traductus, intellexit quod subiisset saxum testudinẽ fuisse, quæ interdiu firma, noctu rependo pabularetur, verũ adeo lentè, vt vix præcipi posset. Huiusmodi testudines vidi quæ mediocris vasculi amplitudinem attingerent, nullas autem tam prodigiosæ magnitudinis. Carnes aiunt lepram curare, si septennium non excedant, quibus septem diebus continuo vescendum sit.

¶ *Crocodilus.*

CRocodilus animal malignum pariter ac noxium, abundè in Nigro ac Nilo præcipuè offenditur, longitudine duodecim cubitos & amplius excedit, cauda verò corporis residuum prolixitate adæquat, tametsi rari sint eius magnitudinis. Quatuor pedibus fertur lacertæ persimilis, neq; altitudine sesquicubitum excedit. Cauda multis ceu nodulis implicata, pelle verò adeò dura circundatur, vt nec balista mediocri traiici possit. Plerique piscibus saltem, nonnulli animalibus & hominibus vescuntur. Circum littora reconditi, magno astu homines vel propinqua animalia obseruant, quos subitò cauda inuolutos in aquã pertrahunt ac deuorãt. Nonnulli tamen natura sunt mitiores: alioquin ad Nili vel Nigri ripam habitari non posset. Edentes maxillam tantummodo superiorem mouent, inferiori cum pectoris osse coniuncto. Superioribus annis ab Alcairo Ægypti superioris

Ca-

Canam quadringentis passuum milibus distantem, aduerso Nilo vectus, nocte quadam in medio itineris cursu, Luna nubibus obducta, nautis & viatoribus altum dormientibus, expansis velis nauigãs, atq; in secretiori cubiculo ad lychnum studens, à probo sene vigiliis & orationib. incumbente vocatus, Excita, inquit, ex nostris aliquem, qui lignum annatans me in nauem trahere adiuuet, quod cras coquinæ parandæ deseruiet. Libet ne, inquã, potius ipse veniam, quàm ex nostris aliquẽ nocte intempesta expergiscam? Ad quæ senex: Tentabo, inquit, num solus possim extrahere. Naui ligno vt existimabat propinqua, manu distenta funiculum in aquam iaciendum explicans, subitò longa cauda prosilijt, qua cinctus momẽto temporis sub Nilum pertractus fuit. Repentè ad meos clamores omnes qui nauigio ferebantur subsilierunt, & demissis velis gradum sistentes, circiter horæ spacium cõstitimus, multis interim hominem inuestigaturis in aquam frustra desilientibus: omnes hunc affirmabant crocodilum exstitisse. Vlterius naui gantes, quãplurimos ad Insularum ripas in medio Nili ad Solem aperto rictu apricantes conspeximus, quos auiculę turdi ferè magnitudinis inuolantes, post breue temporis spacium euolabant. Mihi porrò eius rei occasionem inquirenti responsum fuit, faucib. ac dentibus crocodili ex continua animalium ac piscium voratione perpetuò remanere defixæ carnis reliquias, quæ putrefacta vermiculos creat, à quibus magno cruciatu afficitur. Auiculæ autẽ vt inter volandum ver-

vermes conſpiciunt,iis ventrem expleturæ rictũ inuolitant. At crocodilus vt vermes exeſos percipit,contracto rictu volucres abſorbere nititur, ſed acuta quam ſupra caput gerunt ſpina punctus, rictum diducit, ſimul ac dimittit. Crocodilus oua in ripam mittit, arenáq; cooperit: catuli confeſtim in flumen inſiliunt.Nonnulli,ſed venenati,à flumine aberrantes in deſertis agunt: at Nilum habitantes veneno carent. Plurimi in Ægypto Crocodili carne veſcuntur,boníque ſaporis aſſerunt.Adeps magno apud Alcairum venditur, quem aiunt vetuſtis vulneribus & carcinomate infectis códucere.Crocodilum hoc modo capiunt: Piſcatores craſſum & prolixum funem altera parte validæ arbori vel columnæ ad Nili ripam ea de cauſa ſtructæ, firmiter alligant: altera hamum ferreum cubitalis longitudinis,ac digitalis craſſitudinis,cui vel arietem,vel capram nectunt, cuius balatu crocodilus ineſcatus,in ripam proſiliens, hamũ cum ariete abſorbet, quo internè tranſfixus miris ſe modis agitat,ſolumq; diuerberat, piſcatoribus interim funem tum remittentibus,tum cótrahentibus, donec tandem victus ceu exanimis concidat: tum certis haſtis gula,lacertis,coxiſque, qua pellem habet tenerrimam perforatis,cófodiunt. Dorſum habet adeò durum & craſſum, vt minoris tormenti globo vix traiici poſſit.Harum beluarum amplius trecenta capita Canę mœnibus diducto rictu affixa vidi, adeò magnæ ac ſtupendæ amplitudinis,vt vaccam integram capere potuiſſent,dentibus acutis & prægrandibus. Solent autem Ægyptij

piſca-

piſcatores Crocodilo caput præſcindere, oppidorumq́ue mœnibus, quemadmodum venatores ferarum capita, affigere.

¶ *Draco.*

IN Atlantis ſpecubus craſſiſſimi plurimiq́ue dracones reperiuntur, qui corpore graues difficulter mouētur, quòd media ſui parte ſint denſiſſimi, cauda verò & collo gracili. Sunt virulenti admodum, & ſi caſu quenquam vel contingant, vel mordeant, carnem emolliunt ac debilitant, neque eſt qui mortem poſſit euadere.

¶ *Hydra.*

HYdra ſerpens curtus, cauda tenui, & circa collum gracili, in Libyæ deſertis agit. Virus habet pernicioſiſſimum, neque aliud morſui remedium ferunt, quàm eam membri partem excindere, priuſquam virus in reliqua membra penetret.

¶ *Dub.*

DVb animal in deſertis agens, forma ſtellionem refert, aliquanto tamen denſior, longitudine brachium, latitudine quatuor digitos explet. Aquam non potat, & ſi quis aquam in os infundat, eueſtigio moritur. Oua excludit ad modum teſtudinis, atq; veneno caret. Ab Arabibus in deſertis capiuntur: Quin & ego à me comprehenſum iugulaui, parum tamen emittit ſanguinis. Aſſatus pelle detracta comeditur, ſaporem ac guſtum ranunculæ exprimens. Lacertam velocitate repreſentat, & ſi inter venandum, in ſpecum ſubterraneum cauda foris remanente pellatur, nullis viribus ex-

trahi poteſt, verùm ligonibus dilatato foramine à venatoribus capitur. Triduo mactatus dum igni apponitur, non ſecus mouetur ac ſi recens necatus foret.

¶ *Guaral.*

ANimal prædicto ſimile, verùm paulò grandius, in capite pariter & cauda venenum gerit, quibus partibus exciſis Arabes eo veſci ſolent, alioquin deforme ac tetri coloris, cuius carnem eam ob cauſam guſtare ſemper inhorrui.

¶ *Chamæleon.*

CHamæleon animal figura & magnitudine lacertæ, deforme, gibboſum ac macilentum, cauda prælonga & inſtar muris tenui, lentè progreditur. Aëris alimento ac Solis radiis nutritur, ad quorum exortum rictu diducto ſe voluit, corpusq; ad Solem girat ac flectit. Coloré pro loci quem videt varietate facile com mutat, modò viridis, modò niger, quod & ipſe vidi, effectus. Venenatis ſerpentibus admodum inſidiatur, & ſi quem ſub arbore dormientem conſpiciat, eam ſubitò conſcendit, & locum capiti ſerpentis aduerſum diſpiciens, ex oris rictu mucoris filum cuius extremitati guttula margaritæ ſimilis appendet, vibrat, quem ſi obliquè cadere animaduertat, loco pedes amouet, donec mucoris extremitas ſerpentis caput contingat, cuius virtute penetratus eueſtigio moritur. Noſtri ſcriptores plurima de huius animalis proprietate occultisq́ue virtutibus in ſcripta retulere, quę memoria nobis exciderunt.

¶ *Struthiocamelus.*

DE auibus quoq; pauca dicturi, Struthiocamelus ansere forma refert, verùm collo & cruribus adeò longis, vt nonnulli bicubitalem altitudinem excedant. Corpus habet densum, & in alis pennas grandes albi & nigri coloris, quibus volatu inutilis, ad cursum crebra alarum & caudæ agitatione iuuatur. Habitat in desertis inaquosis, atque oua numero decem aut duodecim in arena emittit, quarum singula tormentarij globi magnitudine plus minus quindecim libras pendent, ac breuissimæ cùm sit memoriæ, loci confestim obliuiscitur. Quare fœmina in hæc oua incidens, siue propria, siue aliena, excubat & calefacit: pulli verò quamprimum nati sunt, per campum escam quæsitiuri vagantur: & priusquam illis nascantur pennæ, cursu adeò valent vt consequi vix possint. Struthiocamelus animal est simplex & surdum, & quidquid inuenit, absque vllo delectu ad ferrum vsque deuorat. Carnes habet præcipuè circa coxam viscosas ac fœtidas: quibus vescuntur Numidæ, nam iuuenculos capiunt & saginant. In aciem compositi deserta obambulant, quos qui eminus conspicit, totidem se equites videre existimat, quod persæpe fremitum ac timorem viatorum turbis incutit. Cùm in Numidia degerem, eius carnibus vescebar, neque mihi harum gustus omnino displicuit.

¶ *Aquila.*

HArum diuersæ circa proprietatem, magnitudinem, & colorem, sunt species: maio-

res Arabico idiomate Nesir vocantur. Aquilas docent Afri vulpibus ac lupis insidiari, quibus cum prælium ineunt: verùm edoctæ aquilæ vnguibus dorsum, & caput rostro compræhendũt, vt dentibus morderi nequeant. Cæterum si animal dorsum in terram voluat, aquila non desistit, donec vel interimat, vel oculos illi effodiat. Asserũt plurimi ex nostris Historicis masculum aquilam plerunque cum lupa coire, & grauidare, quo coitu mirum in modum tumefacta crepat, prodeunte hinc dracone, qui rostrum & alas volucris, caudam serpentis & pedes lupi, pellem verò serpentis versicolorem gestat. Non potest supercilia erigere, atque in speluncis degit. Hoc monstrum tametsi non viderim, publica tamen fama certum est in Africa inueniri.

¶ *Nesir.*

NEsir maxima Africæ volucrum, corpore gruem excedit, rostro tamen, collo, & cruribus breuior. Inter volandum adeò excelsè in aërem se attollit, vt conspici nequeat, & si quod animal mortuum videat, subitò se demittit. Longissimam ducit vitam, plurimosque vidimus propter senium implumes: quare pennis decidentibus, ad nidum tanquam recens nati redeunt, & à iunioribus aluntur. Itali vulturis appellatione nuncupandum censent, cuius tamen diuersum sentio. Habitant in altissimis rupibus & summitatibus incultorum montium, præcipuè in Atlante: capiuntur tamen ab iis qui locorum notitiam habent.

¶ *Bezi, seu Accipiter.*

BEzi qui Latinis Accipiter, in Africa magno numero reperitur. Cæterum præſtantiores ſunt candidi, quos in certis montibus deſerti Numidici capiunt, quibus gruibus inſidiantur. Horum diuerſæ ſunt ſpecies: nam aliis perdices & coturnices, aliis lepores præhendunt.

¶ *Veſpertilio.*

FOEdas has volucres, luciſque oſores per totum orbem inuenire licet: in certis tamen Atlantis ſpecubus plurimos reperias ad columbæ & amplius magnitudinem accedentes, pręcipuè in alis: quas licet ipſe non viderim, audiui tamen ab innumeris iſthic haberi.

¶ *Pſittacus.*

IN Æthiopię ſyluis frequentes ſunt Pſittaci varij coloris: cæterum præſtantiores & qui perfectius humanos accẽtus exprimũt, ſunt virides. Qui columbæ magnitudinem referunt, diuerſis coloribus veſtiuntur: nempe rubro, nigro ac cinericio, ſed ineptiores verbis exprimendis, licet vocem habeant ſuauem ac dulcem.

¶ *Locuſtæ.*

LOcuſtarum plerunque tanta conſpicitur in Africa frequentia, vt volantes inſtar nebulæ Solis radios operiant. Arbores ipſas pariter cum frondibus ac fructu eſitant. Diſceſſuræ oua relinquunt, quibus aliæ (tametſi non volent) pullulant, & quibus in locis offendunmatur, omnia ad cortices arborum exedunt, magnamq́ue annonæ caritatem præcipuè in Mauritania relinquunt. Verùm Arabiæ deſertæ &

Libyæ populi, locuſtarum aduentum pro fœlici habent omine: nam vel elixas, vel ad Solem deſiccatas, in farinam tundunt atque comedunt.

Hæc habui quæ de auibus & animalibus in Europa non exiſtentibus, aut ab iis aliquatenus differentibus, in ſcripta referrem: quare vbi nonnihil de mineralibus, nonnullisq; Africæ arboribus & fructibus attigero, operi colophonem imponam.

☞ DE MINERALIBVS.

¶ *Sal.*

AFrica potiori ex parte aliud ſal nõ habet, prętér id quod ex ſpecuum ſalinis, velut marmor aut geſſum, candidi, rubei, & cinericij coloris, effoditur. Barbaria ſale abundat: Numidia mediocriter: Nigritarum autem regio, præcipuè Æthiopia interior, vbi dimidio aureo libra venditur, ſale caret. Harum autem regionum populi, ſal ſupra menſam imponere non conſueuerunt: ſed fruſtulum ſalis manu continentes, in ſingulas panis buccellas, ne multũ abſumant, lingunt. In aliquot Barbariæ lacubus & paludibus æſtiuo tempore ſal congelatur, planum & candidum, velut in locis Feſſanæ ciuitati vicinis.

¶ *Antimonium.*

NAſcitur pleriſq; in Africæ locis, in plumbi fodinis, & ſulfure à plumbo ſeparatur. Maxima porrò copia ad radices Athlantis effoditur, iis præcipuè vbi Numidia regno Feſſano confinis eſt. Sulfur quoque aliis in locis magna prouenit abundantia.

¶ *Euphorbium.*

EVphorbium eſt cuiuſdam herbæ liquor, quæ in modum capituli ſylueſtris cardui naſcitur, inter cuius ramos fructus quidã prodeunt, craſſitudine viridis cucumeris: ad cuius etiam ſimilitudinem grana quædam perparua emittunt, longitudine quidem alij vlnam excedunt, alij paulò etiam amplius. Atque hi quidem fructus non oriuntur ex plantæ ramis, ſed velut ſtipites ex humo procedunt, & ex vno ceſpite ſæpè viginti, nonnunquam etiam triginta naſcuntur. Agreſtes eius regionis homines, vbi maturuerunt fructus cultello pungũt, vnde exit liquor lactis perſimilis, qui ſenſim craſſeſſit & viſcoſus efficitur. Hinc cultello ita craſſum liquorem tollunt, & in vtres mittunt; atq; ſic exſiccatur. Planta eſt vndique ſpinoſa.

¶ *Pix.*

DVo ſunt picis genera, alterum naturale, ex fontium aliquot lapidibus colligitur, quorum aqua plurimũ fœtet, eundemq; guſtum retinet. Alterum artificiale, ex iunipero vel pino eruitur, quam in Athlantis montibus vidi confici. Fornacem conſtruunt profundam ac rotundam, quæ foramen ab inferiori parte in foſſam ceu vaſculum ſtillantem habet: in hac virides arborũ ramos minutim conciſos iniiciunt, & fornace occluſa tepidum ignem ſubſtruunt, cuius calore diſtillans lignum in foſſam per foramen manat: atque in hunc modum colligitur & vtribus imponitur.

¶ *Muſa fructus.*

NAscitur ex planta exigua, foliis magnis, latis,& cubitalis longitudinis. Amœnitate & suauitate præter modum excellit, ad magnitudinem paruorum cucumerorum assurgens. Ferunt Machumetani doctores huius fructus comestionem Deum primis parentibus interdixisse, quod vbi comedissent, retecta verenda eius fructus foliis, ei rei inter plantas reliquas aptissimis, operuere. Magna copia Selę Fessani regni oppido proueniunt: verùm in Ægypto, maiori: præcipuè Damiatæ.

¶ *Cassia.*

ARbores Cassiam producentes sunt crassissimę, habentq; folia Moro persimilia. Florem gestant latum & candidum, tantúmque fructuum producunt, vt plurimos ante maturitatem, ne disrumpantur, tollere oporteat. In Ægypto saltem proueniunt.

¶ *Terfez.*

TErfez, radicis potius quàm fructus appellatione dicenda venit, tuber similitudine refert, cęterum aliquantò crassior. Album gestat corticem, calidis arenosísque in locis proueniens. Quo in loco iaceat, ex tumore soli aliquantùm disrupti cognoscitur. Nonnulli magnitudine iuglandem, nonnulli malum citreum referunt. Medici, quibus camha nuncupatur, fructum refrigeratiuum affirmant. Prouenit abundè in desertis Numidiæ, quo Arabes æquè libenter vescuntur atque saccharo. Prunis assatam, deinde emundatam, pinguiq; iusculo decoctam, in deliciis ponunt. Arabes aqua aut lacte elixam

comedunt. Nascitur quoque vbertim in arena iuxta Selam oppidum. De dactylo cùm affatim in Segelmessa Numidiæ dixerimus, nihil impræsentiarum tractaturi sumus.

Ficus Ægyptia, quæ Ægyptiis Giumeis.

CÆteras refert ficulneas tum arbore, tum foliis, verùm sunt proceræ & altissimæ: fructus verò ramis inter folia non innascuntur, hoc est, in gemmarum extremitatibus, sed ipsius arboris trunco, vbi folia non nascuntur. Aliarum ficuum saporem retinent, multo crassiori cortice, & coloris punicei.

¶ *Ettalehes arbor.*

ARbor est excelsa & spinosa, foliis iuniperum referēs, liquorem emittit mastichæ persimilem, quo Africani pharmacopolæ mastichē adulterare solent, nam colorem eundem habet, & nonnihil odoris. Reperitur quoque similis in desertis Libyæ, & Numidiæ, & Nigritarum regione: verùm Numidiæ arbores cùm secantur in medio, ligni eundem candorem quem cæteræ arbores referunt Libyæ, punicei: Nigritarum verò regionis arbores intus nigerrimę sunt. Ea porrò nigra medulla Italis Sangu appellatur, ex qua fiunt instrumenta Musica. Punicea Medici Africani in morbi Gallici curationibus vtuntur, vnde & Gallici morbi lignum vulgariter appellitant.

¶ *Tauzarghenta radix.*

REperitur ad Occidentalem ripam Oceani. Odorem emittit odoriferum. Eam Mauritani mercatores in regionem Nigrita

gritarum exportant,qua ceu præstantissimo suffimento vtuntur, quod nec deflagrare, nec igni admouere conuenit: nam in ædibus asseruata, spontaneum ex se ipsa reddit odorem. Eius radicis sarcinā apud Mauritanos sesquiaureo vendunt, quæ in regionem Nigritarum exportata, octoginta aut centum aureis, & pluris nonnunquam venundatur.

¶ *Addad radix.*

HErba est amara,eiusque radix adeò venenata,vt vnica eius aquæ distillatæ drachma hominem intra horę spacium necare possit,quod fœminis ipsis in Africa notiss. est.

¶ *Surnag radix.*

ESt quoque & hæc radicis genus in Athlantis Occidentalib. locis proueniens, cui vires inesse aiunt earum regionum incolæ, membrum virile tum confortandi, tum qui ea in electuario vtatur, coitum augendi. Affirmant quoque si casu radici immeiere quenquam contingat,subitò membrum erigi. Non prætermissurus sum hoc loco,quæ communi sententia omnes Athlantis incolæ asserunt, plurimas puellas ex earum numero,quæ animalia per eos mōtes pascunt, virginitatem alia occasione non amisisse, quàm quòd vrinam supra hanc radicem emisissent: quibus ego ioco respondebam, me probare quicquid de eius radicis occulta virtute euentus comprobasset. Aiebant quoq; inueniri nonnullas, quæ adeò infectæ essent,vt nō modò virginitatis florem amittere facerent, sed corpus vniuersum quoque turgere.

HÆC SVNT QVÆ MEMOranda & cognitione digna, ego Ioannes Leo in vniuersa Africa tum vidi, tum obseruaui, quam penitus omni ex parte circundedi : & quicquid in ea memoratu dignum obtigit, vt vidi, ita diligenter continuò in scripta retuli : & quæ non vidi, à viris fide dignissimis, qui ea conspexerant, mihi ad plenum declaranda procuraui, ac deinde occasionem nactus, has meas vigilias in vnum volumen redegi.

Romæ, Anno restitutæ salutis M. D. XXVI. V. Idus Mart.

DESCRIPTIONIS AFRICÆ *Ioannis Leonis Granata oriundi, & in Barbaria educati,* *FINIS.*

